

PŘÍLOHY „KAZATELNY“ SV. LVIII.

FR. B. VANĚK

STUDNICE

BOŽÍ MOUDROSTI

FR. B. VANĚK

STUDNICE

BOŽÍ MOUDROSTI

ENCYKLOPEDIE

VÝROKŮ PÍSMÁ SVATÉHO A SV. OTCŮ

1939

TIŠKEM A NÁKLADEM E. ŠPRONGLA V PELHŘIMOVĚ.

Ú V O D E M.

„Učte všechny národy!“

Mat. 28, 19.

Až do skonání platí tento věčný příkaz: „Učte!“ A jak učit, svědčí sv. Pavel: *Fides ex — auditu*. Řím. 10, 17.

Ale kdybychom sebe lepší moudrostí mluvili, řečnickými obraty, gesty oslňovali, sebe slavnějšími citáty světských učenců, spisovatelů svoji řeč podpírali, nemluvíme stále než řeč lidskou. Hlásáme stále jen sebe, moudrost svou a ne moudrost boží, o které ujišťuje Kniha Přísloví, 3, 15.:

Větší cenu má než všechny perly,
všecky poklady světa nelze k ní srovnat.

Slovo boží je jiné, než lidské. Je jiné obsahem i formou. Z něho mluví nejenom nesrovnatelná moudrost, ale dýchá také posvátná krása, jímavý, podmaňující cit. I kdybychom užili v kázání věty z Písma sv. a neoznačili, že je z Písma, posluchači hned vycítí, že je to van křídel z jiných, vznešenějších světů, než je náš. Kazatel bez Písma sv. volá „*Toto pravím já!*“ Kazatel, který staví na Písmě sv., volá k svým posluchačům: „*Toto praví Bůh!*“ Stavět své myšlenky na výroci Písma sv. a sv. Otců, je tedy stavět na skále; stavět je na moudrosti lidské, je stavět na zemi, nebo docela na písku. „Každý, kdo slyší slova má a koná je, bude připodobněn muži moudrému, jenž postavil dům svůj na skále“ — Mat. 7, 24. — řekl nebeský kazatel. A druhý vzor kazatele, sv. Pavel, nadarmo nepřipomíná: „Řeč má i hlásání mé neděly se přemlouvacími slovy, aby víra naše se nezakládala na moudrosti lidské, nýbrž — boží.“ I. Kor. 2, 4—5.

Proto všechny učebnice homiletické doporučují Písmo sv. za hlavní pramen kázání. „Duchovní řečnictví“ prof. Dr. Jos. Foltynovského zdůrazňuje pastoralistům:

„Předním zdrojem pro hlasatele slova božího jest Písmo sv. Je to pramen nejčistší, jenž podává pravdu neomylnou. A je to pramen nejvydatnější: Žádná jiná kniha neposkytuje kazateli tolik látky a znázornění hlubokých pravd a tolik přirovnání, podobenství, průpovědí, jako Písmo svaté.“

A pokračuje:

Po Písmu sv. jsou spisy sv. Otců nejbezpečnějším a nejbohatším zdrojem homiletickým. Jsouť sv. Otcové nejlepšími vykladači sv. Písma. Quod credunt patres nostri, credo; quod docent, doceo, quod praedicant, praedico. (Sv. Augustin, c. Julianum.)

Když na všech bohosloveckých učilištích profesori pastorálky znova a znova zdůrazňují budoucím duchovním řečníkům, že je třeba, aby svá kázání podepřeli a zduchovníli výroky Písma sv. i sv. Otců, jistě se obávají otázky některého z posluchačů: *Kde vyšla v naší mateřštině pomůcka, z které bychom při své zaměstnanosti jako ze studnice navázili této vody živé?*

Snad by někdo odpověděl: Frenclova „Biblická Encyklopedie“ nabízí zásobu citátů z Písma sv. Ale protože vyšla před osmdesáti lety, je už 70 let rozebrána. Nechci se nijak zmiňovat o vhodnosti, s jakou byly vybírány její citáty; ale jen připomínám, že jejího starého textu není dovoleno užívat, nýbrž jenom nejnovějšího Hejčlova a Sýkorova. Proto touto odpovědí neuspokojili bychom tazatele.

Vyšla sice také před 90ti lety Řehákova „Patristika“ („aneb sklad učení katolického ze sv. a jiných katolických výtečníků snešených a sestavených od Arn. Řeháka“). Ale tato objemná kniha je rozebrána už docela 80 roků. Mimo to nelze použítí jejích archaických výrazů, třebas tehdejší doba s nimi vystačila (medle, napotom, tou příčinou, v jakové přízni, všichniť žíříte, mníme, sprubovaný důkaz, alebrž, mněhoděk — str. 11.).

Více tedy než půl století čekali naši kazatelé na nepostradatelný pramen posvátného řečnictví. Profesor bohosloví na theol. ústavě mi sdělil, že jeden pan farář, pátraje marně po takové pomůcce, po celý život si ve volné chvíli vypisoval do zásoby nejvhodnější citáty z Písma sv., ale že ani do své smrti neměl jich tolik, kolik pro kazatelnu potřeboval.

Snad nikdo z nás, kněží, nepoznával tak často nedostatek této pomůcky jako já, který po 35 let redigoval „Kazatelnu“, a kterému docházela na redakční stůl někdy kázání bez jedinkého výroku z Písma sv., o výroci Otců ani nemluvě. Proto pobízela mne celá desítilétí touha, jestli nikdo jiný, abych sám takovou pomůcku vložil jak do rukou svých, tak i jiných kazatelů, vychovatelů a řečníků.

Původně jsem chtěl vydat knihy dvě: s výroky Písma sv., druhou ze sv. Otců. Ale v poslední chvíli, na radu vsdp. Msgra Dr. Jos. Burýška, profesora pastorálky v Hradci Králové, jsem se rozhodl spojit obě v jednu, zvláště proto, kdyby mi nebylo už možno vydati druhou, aby pak se jí duchovenstvo nedočkalo v dohledné době vůbec, anebo neměla snad jiná hesla, než kniha první. (Řehák aspoň svou „Patristiku“ nevázal na „Encyklopedii“

Frenclovu, a tak v obou knihách nacházíme často hesla úplně různá.) Bylo tedy třeba tuto látku — abychom dnešní řeči mluvili — sjednotit.

Kniha Řeháková vyžádala si 1380 stran, Frenclova 760, obě tedy 2140 stran. Nebylo by jistě ani možno, spojit knihy tak velkého rozsahu v jednu. Proto jsem se snažil sbírat jenom výroky nejvhodnější, zato však při každém hesle v podtitulku upozornil jsem na jiné, příbuzné, aby tak i při menším objemu a nižší, přístupné ceně přinesla kniha kazatelům potřebnou zásobu myšlenek.

Především kazatelům. Není jejím posláním, aby dokazovala snad věroučné pravdy; vždyť každý kněz má ve své knihovně dogmatiku nebo aspoň Podlahův velký katechismus. Zvolené výroky nejsou tedy určeny tak pro spisovatele, jako pro řečníky. Proto vybírány byly výroky také co možno krátké, řečnický nejpůsobivější, takové, které by měly řečnický rytmus, vzlet a lapidární zakončení.

Nezrodil se sice v naší vlasti nový Lacordaire. Ale dokud budou naši kazatelé svá kázání podpírat a zkrášlovat výroky Písma svatého a sv. Otců, budou na naše kazatelny vystupovati vždycky duchovní řečníci, kteří nekáží — sebe, ale kazatelé, o nichž napsal veliký apoštol:

„M y k á ž e m e K r i s t a u k ř i ž o v a n é h o.“ (I. Kor. 1, 23.)

A

1. ALMUŽNA.

(Chudoba. Bohatství. Dobročinnost. Milosrdenství.)

Když pak budete žítí obilí ve své zemi, nebudete je síci u samé země, a zbylých klasů nebudete sbírat, nýbrž ponecháte je chudým a cizincům. Jáť jsem Hospodin, Bůh váš. — III. Mojž. 23, 22.

Zchudne-li někdo z tvých bratrů, sídlících ve branách města tvého, v zemi, kterou ti dá Hospodin, Bůh tvůj: nezatvrzuj srdce svého a nekrč ruky své, ale otevři ji chudému a půjč, čeho vidíš, že potřebuje. — V. Mojž. 15, 7-8.

Když budeš žítí obilí na poli svém a zapomeneš snopek, nevracej se, abys jej vzal, ale necháš jej cizinci, sirotkovi nebo vdově, aby ti žehnal Hospodin, Bůh tvůj, v každé práci rukou tvých. — V. Mojž. 24, 19.

Takže všechno, co mohl sehnati, každodenně rozdával bratrům, kteří byli spolu s ním v zajetí. — Tob. 1, 3.

Lámej chléb svůj tomu, který lační, nuzné a pocestné uváděj do svého domu; uvidíš-li nahého, přioděj ho. — Isai. 58, 7.

Kdo svým bližním opovrhne, hřeší; ale kdo soucit má s chudým, blažen bude. (Kdo doufá v Pána, miluje milosrdenství.) Nuzáka kdo utiskuje, tupí jeho Tvůrce; ale ctí jej, kdo se slitovává nad chudásem. — Přísl. 14, 21, 31.

Půjčuje Hospodinu, kdo se nad chudým smilovává; a on jemu (co půjčeno) zase vrátí. — Přísl. 19, 17.

Modlitba s postem a s almužnou jest lepší, nežli schovávat poklady zlata; almužna vysvobozuje od smrti, čistí hříchy a působí, že docházíme milosrdenství a věčného života. — Tob. 12, 8, 9.

Jedni dávají ze svého a přece bohatnou, jiní berou z cizího, a mají bídu vždy. — Přísl. 11, 24.

Proto, králi, ať líbí se ti rada moje: Hříchy své almužnami vykupuj, a nepravosti své soustrastí s chudými; snad odpustí (Bůh) hříchům tvým. — Dan. 4, 24.

Synu, v almužně chudého nezklamávej, a očí svých ne-

o d v r a c u j o d c h u d ě h o . Duši hladovou nezarmucuj, a nepoupuzej chudého v nouzi jeho. — Sir. 3, 1—2.

Neboť lačněl jsem, a dali jste mi jísti, žíznil jsem, a dali jste mi pítí, hostem jsem byl, a přijali jste mne. — Mat. 25, 35.

Avšak, lační-li nepřítel tvůj, nakrm jej; žízní-li, dej mu pítí; neboť to čině, uhlí žhavé shrneš na hlavu jeho! — Řím. 12, 13, 20.

Kdo ucpává ucho své ke křiku chudého, sám křičeti bude a nebude vyslyšen. — Přísl. 21, 13.

Ze svého majetku dávej almužnu a neodvracuj své tváře od žádného chudáka, neboť pak neodvrátí se též od tebe tvář Hospodinova. Jak jen budeš moci, buď milosrdný. Budeš-li míti mnoho, dávej mnoho; budeš-li míti málo, hled' i z mála rád udělovati. Neboť (tak) si hromadiš dobrou odplatu pro den nouze. Vysvobozujeť almužna od všelikého hříchu i od smrti, a nedopouští, by duše přišla do temnot. Nedopouštěj, by panovala v mysli tvé, neb v slovu tvém pýcha, neboť z ní vznikla všechna zkáza. — Tob. 4, 9.

Synu, k dobrodiní nepřidávej výtky, a k žádnému daru (nepřidávej) zarmucujícího slova (zlého). Zdaliž rosa neochlazuje vedra? Tak i (ďo-

bré) slovo lepší jest než dar. Zda — hle — není (dobré) slovo nad dar dobrý? — Sir. 18, 15—17.

Málo dá, ale mnoho vyčítá; otevře-li ústa, šlehá z nich oheň. Dnes půjčí, a zítra upomíná. — Sir. 20, 15.

Při každé dávce ukazuj veselou tvář svou. — Sir. 35, 11.

Každý (dej tak), jak si byl uložil ve svém srdci, nikoli se zármutkem, aneb z donucení, neboť veselého dárce miluje Bůh. — II. Kor. 9, 7.

A kdybych rozdal na pokrm chudých veškeren statek svůj a vydal své tělo k spálení, lásky však kdybych neměl, nic by mi to neprospělo. — I. Kor. 13, 3.

Ale když ty dáváš almužnu, ať nezví tvá levice, co činí pravice tvá. — Mat. 6, 3.

A kdokoli by podal pítí jednomu z maličkých těchto číši vody studené toliko proto, že jest (můj) učedník, v pravdě, pravím vám, neztratí odplaty své. — Mat. 10, 42; Mar. 9, 40.

Modlitba s postem a s almužnou jest lepší, nežli schovávati poklady zlata. — Tob. 12, 8.

Zavírej almužnu do srdce chudého, a ona vyproští tebe ze všeho zlého; nad štít rekův a nad kopí proti nepříteli

za tebe bojovat bude. — Sir. 29, 15—18.

Oheň hořící uhašuje voda, a almužna zahlazuje hříchy. — Sir. 3, 33.

Nebud' ruka tvá vztažena k brání, a k dání skrčená. — Sir. 4, 36.

A kdyby bratr neb sestra byli nazí a měli nedostatek denní výživy, někdo z vás pak by jim řekl: „Jděte v pokoji, ohřívejte se a nasycujte se“, a však nedali byste jim věci tělu potřebných, co to prospěje? — Jak. 2, 15, 16.

Uctívej Pána (dary) z majetku svého, z prvin vši úrody své dávej jemu. Neříkej bližnímu: „Jdi a vrať se zase, zítra dám ti“, můžeš-li dát ihned. — Přísl. 3, 9, 28.

První křesťané měli jmění společné, Sk. ap. 2., pro podílení chudých byli zvoleni diaconi, Sk. ap. 7, 1. Vdova ze Sarepty III. Král., 17.; Tobíáš 1, 3.; Tabitha Sk. ap. 9, 36.

Almužna jest, ne (pouze) statky rozdávat, nýbrž rozdávat je s milosrdenstvím. — Sv. Jan Zl. Hom. 13 ad. Cor.

Pravá almužna je, když se štědře a s ochotností udílí; když se domníváš, ne že dáváš, nýbrž že dostáváš; když sobě počínáš, jako bys dobro-

diní obdržel, ne pak škodu utrpěl. — Sv. Jan Zl. Hom. 36. ad pop. Antioch.

Jaký z toho prospěch, jestliže hojně oplýváš udělit, jako by kdo z moře číši nabral? — Sv. Jan Zl. Hom. 37. ad pop. Antioch.

Netoliko, kdo lačnému, žiznivému a nahému dar štědrosti prokáže, aneb cos jiného nuznému udělí, ale i ten beze vsí pochyby almužnu dává, kdo nepříteli miluje, kdo zarmoucenému hnutí soucitu a potěchy poskytuje, anebo bratra bloudícího laskavě napravuje a na cestu pravdy nazpět volá. — Sv. Isidor. De s. b. lib. III., cap. 64.

Bratři nejmilejší, dokonalou jest milosrdnost, když se pokrm poskytuje lačnému, dříve než nuzný prosí. Neboť není to dobročinnost dokonalá, kteráž se prosbami vynucuje. Následuj Boha svého. Hle, přichází déšť, dříve než prosíš; v noci sestupuje hojnost, když spíš; když ještě na loži trváš, z rozkazu vstáváš den. — Sv. Augustin. Lib. 50. Hom. 39. in. Ps. 40, 2.

Almužna nebud' dávaná s nevrlostí, aby zármutkem (zasmušilostí) provázená odměna připravená nezhylnula. Proto praví také Apoštol: „Veselého dárce miluje Bůh.“ (II. Kor., 9, 7.) Z cizích loupeží almužnu dávati, není skutek smilování, nýbrž veliký úspěch

nepravosti. — Sv. Isidor. De s. b. lib. III., c. 64.

Nechť neví levice tvá, co činí pravice tvá. Dáváš-li almužnu pro lidskou chválu, koná vše levice, pravice nekoná praničeho. Dáváš-li však almužnu, abys dosáhl hříchů odpuštění, a z lásky k životu věčnému, koná všechno pravice. — Sv. Augustin. S. 60. de temp.

Almužna jest jako semeno: semeno musí v zemi skryto býti, a almužna musí v skrytě udělována býti. — Sv. Bonaventura. Diael. sal. cap. 16. de eleem.

Kdyby (lidé) za jediný těžký hřích rozdali všechny statky své mezi chudé údy Kristovy, a neupustí-li při tom od zlých skutků, nic by jim to platné nebylo. — Sv. Augustin. O Městě b., kn. 21, c. 27.

Věci pozemské zadržující, škodu trpíme, rozdávající, ukládáme je. Neboť jmění zadržené hyne, rozdané zůstává. — Sv. Isidor. De s. b. lib. III., c. 64.

Dobrodiní dávajícího přiná-leží spíše dárci, nežli obdarová-nému. Chleba jsi poskytl lačnému; on jest sice nakrmen a ob-čerstven, leč čeho jsi udělil, vra-cí se k tobě s užitkem a s ú-rokem. To jestli za nesnadné považuješ, obilí pozoruj, kteréž se rozsívá v zemi, zdali nepřiná-ší spíše užitek rozsívajícímu,

nežli (zemi) přijímající? — Sv. Ambrož. S. 81. in. dit. av.

Nepamatuji se, že bych byl kdy četl, aby zlý konec byl měl, kdo rád milosrdné skutky konal. Neb takový má mnoho přimluvčích, a není možno, aby modlitba tak mnohých byla o-slyšena. — Sv. Jarolím. Sup. ep. a Gal. s.

Slyšeli jste, že se všechny zločiny almužnami vy-kupují; nechtějte tomu vyroz-umívati tak, jak tomu někteří opačně rozumějí. Almužny mo-hou tobě zajisté prospěti k sma-zání předešlých hříchů, jestliže mravy své změníš. Když však v nepravostech setrváš, svými almužnami soud boží nezměníš. — Sv. Augustin. L. 50. hom. 19.

Bratří, dobré jest postiti se, lepší však, almužny poskytnou-ti. Může-li kdo jedno i dru-hé, dobré jest obojí. Jestliže pak nemůže, lépe jest almužny dávati. — Sv. Augustin. S. 62. de temp.

Chudí jsou pole úrodné, jež v brzku nese úrodu dávají-cím. Chudý jest cesta k nebi, kterou se přichází k Otci. — Sv. Augustin. S. 25. de verb. D.

Almužna jest skutek dobrý všem jej konajícím před Bo-hem nejvyšším. Ona to, jež věčné plameny uhašuje. Ona to, kteráž Krista lačného v chu-dém sytí. Ona odívá nahého, navštěvuje nemocného, cizince pohostinsky přijímá, ona to, jež život věčný připravuje, Boha

dlužníkem činí, království boží v sobě obsahuje; ona to, kteráž beránky od kozlů oděluje, na pravici soudcovu staví, k andělům připojuje a působí, že ze sluhů stávají se synové boží. — Sv. Prosper. L. de prom. et Dei. Par. II., c. 7.

Almužna jest veliká umělkyně (nebeské příbytky zhotovující). Boha jsouc přítelkyně, vždy mu jest blízko. — Sv. Jan Zl. Hom. 32. in Ep. ad Hebr.

Co jsou chudí, jimž uštědřujeme, ne-li nosičové naši, jimž se země putujeme do nebe? Dávej, svému nosičovi dáváš; ne se k nebi, čeho udílíš. Či ti z paměti vypadlo: „Pojďte, požehnání Otce mého, vládněte královstvím. Neboť lačněl jsem a dali jste mi jísti. Co jste činili jednomu z bratří mých nejmenších, mně jste činili.“? — Sv. Augustin. S. 50. de temp.

V nuzném a chudém právem se uznává osoba samého Ježíše Krista, Pána našeho, kterýž, jak Apoštol praví, „bohatý jsa, chudý jest učiněn, abyste vy jeho chudobou bohatí byli.“ (II. Kor. 8, 9.) — Sv. Lev. S. 4. de coll.

Nemiluje Krista, kdož ho v chudém nemiluje. — Sv. Gaudenc. Tract. 13.

Ruka chudého jest Kristova pokladnice, poněvadž cožkoli chudý dostává, Kristus do-

stává. — Sv. Jan Zl. S. de div. et Lazaro.

Nesmírný užitek přináší peníz chudému udělený; kdybys jej lidem dal na úroky, dali by ti málo; pakli ale chudým půjčíš, navrátí tobě Bůh stonásobně. — Sv. Jan Zl. S. de jejunio et. lect. Gen.

Snad ale řekne kdo: Chud jsem, tudíž mi nelze dávatí almužnu. Aby se žádný chudý vymlouvati nemohl, slibuje Pán a Spasitel náš, že i za číši studené vody odměnu udělí. (Mat. 10, 42.) Praviš tedy: Chud jsem. Nemáš-li ničeho více ve jmění svém, než co by postačovalo k výživě a k moudrému a skrovnému ošacení, může i pouhá dobrá vůle dostatečnou býti. Žádám však tebe, bedlivě se svého svědomí taž, abys snad nehleděl obžerstvím ztrávití, co jsi měl almužnou v nebi uložití. — Sv. Augustin. S. 227. de temp.

Proto chtěl Bůh tě mítí bohatého, aby skrze tebe jiný nedostatku neměl. — Sv. Lev. S. 1. de coll. elem.

Mějte se na pozoru, boháčové; nebo byť jste i spravedlivě živi byli, žádnému nic nebrali, nedovoleným způsobem se neobohacovali, a nikomu nekřivdili, pakli jste nedávali, již tím hodni jste pekelného ohně. — Sv. Tomáš Vill. Con. 2. Dom. I. Adv.

Na zítřek odkládáš almužnu? Slyš Šalamouna: Nerci: přijď opět, a zítra udělím

t o b ě. (Přísl. 3, 28.) Nevíš zajisté, čeho budoucí přinese den. — Sv. Basil. Hom. 6. var. arg.

Kajícnost polepšuje člověka, avšak i ona málo prospěje, je-li ve skutcích milosrdených neplodnou. Vydává o tom svědectví Pravda skrze sv. Jana, kterýž k zástupům, k němu přicházejícím, pravil: „Plemeno ještěřčí, kdo vám u-

kázal, utéci před budoucím hněvem? Protož čiňte ovoce hodné pokání.“ (Luk. 3, 7, 8.) — Sv. Augustin. S. 50. de temp.

S velikou ochotností udíleti se snažme a d o k u d č a s m á m e, hojnou setbu obstarajme, abychom též hojně žali. „Neboť kdo skoupě rozsívá, skoupě i žítí bude.“ (II. Kor. 9, 6.) — Sv. Jan Zl. Hom. 34. in Genes.

2. ANDĚLÉ.

(Dítky. Čistota. Nebe. Poslušnost.)

Tisíce tisíců sloužili jemu, a deset tisíckrát sto tisíců stálo před ním. — Dan. 7, 10.

Dobrořečte andělé Pána Pánu; chvalte a nade všechno ho vyvyšujte na věky. — Dan. 3, 58.

Anděl strážný ochraňoval Jakuba na cestě (I. Mojž.), doprovázel mladého Tobiáše (Tob. 5.)

Když jsi s pláčem modlíval se a pochovával mrtvé, když jsi nechával svého jídla, ukryval ve dne mrtvé ve svém domě a v noci je pochovával, já jsem přednášel modlitby tvé Hospodinu. — Tob. 12, 12.

Rafael pravil Tobiášovi: „Jakmile vejdeš do domu svého, hned pokloň se Hospodinu, svému Bohu, a poděkuj mu; pak přistup k otci svému a po-

lib ho a hned pomaz mu oči touto žlučí, kterou s sebou neseš; nebo věz, že brzy otevrou se oči tvého otce, i uzří nebeské světlo a bude se radovati, že tě vidí.“ — Tob. 11, 7 atd.

I ukázal se mu anděl Páně, stoje na pravé straně oltáře kadidlového, a Zachariáš, uzřev jej, ulekl se a bázeň připadla na něho. I řekl mu anděl: „Neboj se, Zachariáši, neboť vyslyšena jest modlitba tvá a manželka tvá Alžběta porodí tobě syna, a nazveš jméno jeho Jan.“ — Luk. 1, 8 atd.

A hned nato bylo s andělem množství zástupů nebeských, kteří chválili Boha, říkajíce. — Luk. 2, 13.

Měsíce šestého pak anděl Gabriel poslán byl od Boha do města galilejského, jemuž jméno Nazaret, k panně zasnoubené muži, jemuž jméno

bylo Josef, z domu Davidova, a jméno panny Maria. A vešed k ní anděl, řekl: „Zdráva bud', milostiplná, Pán s tebou, požehnanás ty mezi ženami.“ — Luk. 1, 26—39.

Když však o tom přemýšlel, hle, anděl Páně ukázal se mu ve snách a řekl: „Josefe, synu Davidův, neboj se přijmouti Marii, manželku svou; neboť co se v ní počalo, z Ducha svatého jest.“ — Mat. 1, 18—22.

A řekl jemu: „Jsi-li Syn Boží, spust' se dolů, neboť psáno jest: Andělům svým přikázal o sobě, a na ruce uchopí tebe, abys snad neurazil o kámen nohy své.“ — Mat. 4, 6.

A byli v téže krajině pastýři, ponocující a stráž noční držíce nad stádem svým. A hle, anděl Páně stanul u nich, a jasnost boží obklíčila je, a báli se velice. I řekl jim anděl: „Nebojte se, neboť hle, zvěstuji vám radost velikou, která bude všemu lidu. Narodil' se vám dnes Spasitel, to jest Kristus Pán, v městě Davidově.“ — Luk. 2, 7—16.

Hled'te, abyste nepohrdali nikým z těchto maličkých; neboť, pravím vám, že andělé jejich v nebi stále patří na tvář Otce mého, jenž jest v nebesích. — Mat. 18, 10.

I opustil ho ďábel, a hle, andělé přistoupili a sloužili jemu. — Mat. 4, 11.

Neboť při vzkříšení nebudou se ani ženiti, ani vdávati, nýbrž budou jako andělé boží v nebi. — Mat. 22, 30.

Pravím pak vám: Každého, kdo mne vyzná před lidmi, i Syn člověka vyzná před anděly božími. Kdo mne však zapře před lidmi, ten bude zapřen před anděly božími. — Luk. 12, 8, 9.

Když pak přijde Syn člověka ve své slávě a všichni andělé s ním, tu posadí se na slavný trůn svůj. — Mat. 25, 31.

Tak, pravím vám, budou andělé boží míti radost nad jedním hříšníkem pokání učinícím. — Luk. 15, 10.

A pošle anděly své s mohutným hlasem trouby; i shromáždí vyvolené jeho ode čtyř větrů, od končin nebes až do končin jejich. — Mat. 24, 31.

Tak bude při skonání světa: vyjdou andělé a oddělí zlé od spravedlivých. — Mat. 13, 49.

Syn člověka zajisté přijde ve slávě Otce svého, s anděly svými, a tehda odplatí jednomu každému podle skutků jeho. — Mat. 16, 27.

I ukázal se mu anděl s nebe a posiloval ho. A on, ocitnuv se v úzkosti smrtelné, modlil se snažněji. I stal se pot jeho jako krůpěje krve, tehoucí na zem. — Luk. 22, 43.

O tom dni však a hodině neví nikdo, ani andělé nebeští, leč Otec sám. — Mat. 24, 36.

A jak hleděli upřeně do nebe, když se tam ubíral, hle, dva muži stáli u nich v rouše bílém a řekli: „Muži galilejští, proč stojíte, hledíce do nebe? Ten Ježíš, který vzat jest od vás do nebe, přijde tak, jak jste ho viděli do nebe jíti.“ — Sk. ap. 1, 10—11.

Avšak i kdybychom my neb anděl s nebe kázal vám proti tomu, co jsme vám kázali, buď proklet. — Galat. 1, 8.

I byl Petr sice hlídán ve vězení, ale modlitba konala se za něj od církve k Bohu bez ustání. Když pak Herodes chtěl již jej vyvésti, Petr spal té noci mezi dvěma vojíny, spoután dvěma řetězy, a strážní přede dveřmi hlídali vězení. A hle — anděl Páně postavil se u (něho) a světlo zazářilo v obydlí; a udeřiv Petra v bok, vzbudil ho a řekl: „Vstaň rychle.“ A řetězy spadly s rukou jeho. — Sk. ap. 12, 5-12.

Andělé sloužili: Abrahamovi I. Mojž. 18, 2.; Jakubovi 28, 12.; Tobášovi 3, 15.; Danielovi 6, 22.; Josefovi Mat. 1, 20.; P. Marii Luk. 1, 28, Pavlovi 27, 23.

*

Devatero řádů andělských býti pravíme — ježto podle svědectví Svatého Písma víme, že jsou: Andělé,

Archandělé, Moci, Mocnosti, Knížatstva, Panstva, Trůnové, Cherubíni a Serafíni. Neboť že jsou Andělé a Archandělé, svědčí bezmála každá stránka Písma svatého; Cherubínů pak a Serafínů že stává, vyprávějí zhusta knihy prorocké, jakož jest povědomo. Též apoštol Pavel vyčítá čtvero řádových jmen, řka k Efeským: „Nade všecko Knížatstvo, i mocnost, i moc, i panstvo.“ (1., 21.) A opět Kolosenským píše: „Buďto trůnové neb panstva, buďto knížatstva neb mocnosti.“ (1, 16.) Když se tehdy k oněm čtyřem, o nichž k Efeským mluvil, připojí Trůnové, jest patero řádův; a k těm když se přidají Andělé i Archandělé, Cherubíni a Serafíni, shledává se nade vši pochybnost, že stává andělských řádův devatero. — Sv. Řehoř. Hom. 34. in Ev. ant. med.

Ježto se andělové nežení, aniž manželky pojmají, (Luk. 20, 35.) z těla a krve složení nejsou, nadto se na zemi nezdržují, bouřím žádostí a vášní nejsou podrobeni, potravy a nápoje nepotřebují, nejsou tak uzpůsobeni, že by je mohl sladký zvuk nebo zpěv obměkčiti, aneb sličná postava přilákati. Jako se nebe v pravé poledne, žádnými mraky nezachmuřené, čisté objevuje a jasné, rovněž přirozenost andělů nijakými bouřemi nepohnuta, nevyhnutelně setrvává jasná i skvělá. — Sv. Jan Zl. Lib. de virg. c. 11.

Pomáhají nám, když pracujeme, ochraňují nás, když odpočíváme, napomínají, když bojujeme, korunují, když vítězíme. Spolu radují se s radujícími, ale s radujícími se z Boha: spolu utrpení mají s trpícími, ale s trpícími pro Boha. Velikou péči a bedlivost mají o nás: nebo veliká jest láska jejich, kterouž milují nás. — Sv. Augustin. Solil. an. ad D. c. 27.

Budme oddáni, budme vděčni ochráncům takovýmto, splácejme lásku jejich a ctíme je, jak jen můžeme a máme. — Sv. Bernard. S. in Quadrag. in Ps. 90. s. 12, c. 7.

Věť, že máme velikou úctu prokazovati andělům svatým: neboť jsme zajisté povinni každodenně je chváliti, ctíti, díky jim vzdávati. Musíme se též pečlivě chrániti, abychom v jejich přítomnosti — a oni jsou vždy při nás — nic nedovoleného aneb hanebného nemyslili, nemluvili a nečinili. — Sv. Bonaventura. De medit. vit. Jesu Christi. C. 37.

Každému v Kristu věřícímu anděl jest přítomen, jestliže ho od nás převrácenými skutky neodeženeme. Neboť jako kouř zahání včely, rovněž odhání hřích anděla, našeho životního strážce. — Sv. Basil. Hom. in Ps. 33.

3. APOŠTOLOVÉ.

(Církev. Biřmování. Pronásledování. Utrpení.)

A jda podle moře Galilejského, uzřel Šimona a bratra jeho Ondřeje, ani pouštějí sítě do moře; neboť byli rybáři. I řekl jim Ježíš: „Pojďte se mnou, a učiním, abyste byli rybáři lidí.“ A hned zanechavše sítě, následovali ho. A popořed odtud maličko, spatřil Jakuba, syna Zebedeova, a jeho bratra Jana, ani také na lodi upravují sítě. A hned je povolal: oni pak nechavše otce svého Zebedea na lodi s námezdníky, odešli za ním. — Mar. 1, 16—20.

A jda Ježíš odtud, spatřil člověka jménem Matouše, an sedí u celnice, a řekl jemu: Pojď

se mnou. I vstal a šel za ním. — Mat. 8, 9.

I řekl jim: „Pojďte za mnou, a učiním vás rybáři lidí.“ A oni hned zanechavše sítě, šli za ním. — Mat. 4, 19-20.

I přistoupil Ježíš a promluvil k nim řka: „Dána jest mi veškerá moc na nebi i na zemi. Odejdouce tedy, učte všechny národy, křtíce je ve jménu Otce, i Syna, i Ducha svatého, učíce je zachovávat všechno, co jsem přikázal vám; a hle, já jsem s vámi po všechny dni, až do skonání světa.“ — Mat. 28, 18—20.

A když vás povedou, aby vás vydali, nestarejte se napřed, co byste mluvili, nýbrž to mluvte, co v tu hodinu bude vám dáno; neboť ne vy to jste, kteří mluvíte, nýbrž Duch svatý. — Mar. 13, 11.

A já budu prositi Otce a jiného Utěšitele dá vám, aby s vámi zůstával na věky. — Jan 14, 16.

Vpravdě, pravím vám: Cokoli svázete na zemi, bude svázáno na nebi, a cokoli rozvázete na zemi, bude rozvázáno i na nebi. — Mat. 18, 18.

Kterým odpustíte hříchů, odpouštějí se jim, a kterým zadržíte, zadrženy jsou. — Jan 20, 23.

A když poznali milost milodanou, Jakub a Petr a Jan, kteří jsou pokládáni za sloupy, podali mně a Barnabášovi pravice (na význam) společenství, abychom my kázali mezi pohany, oni pak mezi Židy. — Gal. 2, 9.

Neboť hoden jest dělník pokrmu svého. — Mat. 9, 10.

Odpovídaje Šimon Petr, řekl: „Ty jsi Kristus, Syn Boha živého.“ A Ježíš odpověděv řekl jemu: „Blahoslavený jsi, Šimone, synu Janův!“ — Mat. 16, 16—17.

Hle, já posílám vás jako ovce mezi vlky; budou vás vydávati soudům a bičovati

vás budou ve svých synagogách; i před vladaře a krále budete voděni pro mne. — Mat. 10, 16—18.

Činili zázraky Sk. ap. 2, 43.; 9, 40.; 20, 9, 10.; vyznávali ho Mat. 6, 16.; Jan 1, 41. Rádi pro Krista trpěli Sk. ap. 5, 41.

Necvičení rybářové vysílají se hlásat, aby se nemělo za to, že víra věřících povstala mocí lidskou, nýbrž výmluvností a učeností boží. — Sv. Jeroným. Comm. in Math.

Vyslal Kristus apoštoly, jako slunce své paprsky, jako růže příjemnost vůně své, jako oheň roztrušuje jiskry své, aby se v jejich ctnostech poznala moc Kristova, jako se v paprscích zjevuje slunce, jako se ve vůni pociťuje růže, jako se v jiskrách spatřuje oheň. Neboť kdo nevychvaluje vědomost mistrovi? — Sv. Jan Zl. Expos. sup. Math.

V tom, čemu apoštolé učili, nic se od Krista nelišili. — Sv. Augustin. De consuet.

Apoštolové byli vinařové, a rybářové, a sloupové, a lékařové, a vůdcové, a učitelové. Sloupové, neboť na nich síla církve spočívá; přístavové, neboť před vlnami bezbožnosti chránili; vůdcové, neboť světu cestu do nebe ukázali; pastýřové, neboť vlky odháněli, a ovce spasili; rolníci, neb oni

bodláčí vykořenili, a sítě nábožnosti rozsívali; lékařové, neboť rány naše zahojili. — Sv. Jan Zl. Hom. in fest. Pentec.

Což to za vznešenost jsou takové hvězdy jako apoštolové? Hvězdy (svítí) od ohně hmotného; apoštolové od ohně duchovního; hvězdy v noci svítí, ve dne jasnost svou trátí: apoštolové v noci i ve dne svými paprsky jasně svítí; hvězdy,

když slunce vychází, hasnou; apoštolové, když slunce spravedlnosti vyjde, svou jasností se lesknou; hvězdy při vstání z mrtvých jako listí spadnou; apoštolové v oblacích do nebe vytrženi budou; mezi hvězdami jedna jmenuje se večernice, jiná dennice; mezi apoštoly žádná večernice, všichni slunce zvěstující dennice. — Sv. Jan Zl. Hom. in fest. Pent.

B

4. BÁZEŇ.

(Bdělost, Ctnost, Hřích, Poslušnost. Stud. Trest.)

Koruna moudrosti jest bázeň Páně. — Sir. 1, 22.

Syn ctí otce svého a sluha pána svého; jsem-li tedy já (váš) otec, kde jest úcta, a jsem-li já (váš) pán, kde jest bázeň? Praví Hospodin zástupů. — Pror. Malach. 1, 6.

Oči Páně (hledí) na ty, kteří se ho bojí. — Sir. 34, 19.

Ctihodné plémě lidské jest to, jež bojí se Boha. Beze-ctné plémě však jest to, jež přestupuje příkazy Páně. — Sir. 10, 23.

Z celé duše své boj se Pána, a jeho kněze měj za (osoby) posvátné. — Sir. 7, 31.

I když mi projít jest údolím stínu smrti, nebojím se

zlého. Neboť ty jsi se mnou; kyj tvůj a hůl tvá — ty jsou potěchou mou. — Ž. 22, 4.

Hospodin jest světlo mé a spása má, koho bych měl se báti? Hospodin jest ochránce mého života, koho bych se lekal? — Ž. 26, 1.

Bůh jest naše útočiště a síla, pomocník v útrapách velmi osvědčený. Proto se nebojím, byť země se třásla, byť i hory se řítily do lůna moře. — Ž. 45, 2, 3.

Přítelem jest Pán těm, kdo se ho bojí, oznamuje jim svá zaslíbení. — Ž. 24, 14.

Boj se Pána všechna země, chvěj se před ním každý, kdo na světě. — Ž. 32, 8.

Báti se Hospodina, počátek moudrosti jest; moudrostí a kázní blázni pohrdají. — Přísl. 2, 5.

Bázeň Páně pramen života jest; odvracujeť smrtelnou zkázu. — Přísl. 14, 27.

Klamavá, prchavá krásá jest; která se bojí Pána, té ženě přísluší chvála! — Přísl. 31, 30.

Oči Páně (hledí) na ty, kteří se ho bojí, a on zná každý lidský čin. — Sir. 15, 20.

Jak veliký jest, kdo našel vzdělání (a vědu)! Ale není nad toho, jenž bojí se Pána! Bázeň boží převyšuje všecko; (šťastný člověk, jemuž dáno jest, míti bázeň boží), komu lze připodobniti toho, kdo má ji? — Sir. 25, 13—16.

Ale vám, bojícím se jména mého, vzejde slunce spravedlnosti a zdraví bude míti na svých křídlech. — Mat. 4, 2.

Jak velké množství tvé slasti je, Hospodine, kterou schováváš těm, již bojí se tě, a kterou chystáš doufajícím v tebe. — Ž. 30, 20.

Bázeň Páně je sláva a chloubá, a veselí a věnec plesání. Bázeň Páně obveseluje srdce a dává veselí a radost a dlouhověkost. Bojícímu se Pána dobře jest na konec — v den svého skonu dojde požehnání. — Sir. 1, 11—13.

Neboť já Hospodin jsem, Bůh tvůj, který tě drží za ruku a říká tobě: Nestrachuj se! — Isai. 41, 13.

Neboj se, neboť vykoupil jsem tebe; nazval jsem tě tvým jménem: Můj jsi ty. Když půjdeš vodami, budu s tebou, nebo řekami, nepřikryjí tě; když budeš chodit v ohni, nespálíš se, plamen nebude hořeti na tobě. — Isai. 43, 1—2.

Nebojte se hany smrtelníkův a posměchů jejich se nestrachujte. Neboť jak roucho, tak je bude trávit červ, a jako vlnu, tak je žráti bude mol. Ale spása moje na věky bude a má spravedlnost rod od rodu. — Isai. 51, 7—8.

Kdo jsi ty, abys bál se smrtelných lidí, zroence lidského, kterýž uschne jak tráva? Zapomněls Hospodina, svého tvůrce, který roztáhl nebe a založil zemi? — Is. 51, 12, 13.

Ty tedy přepásej svá bedra, vstaň a mluv k nim všecko, co já ti budu ukládati. Nelekej se tváře jejich, nedopustímť, abys bál se jich. Já totiž činím z tebe dnes pevnost, železný sloup a bronzovou zeď. — Jer. 1, 17—18.

Potom Josef z Arimathie, jsa učedníkem Ježíšovým, ale tajným pro strach před Židy, žádal Piláta, aby směl sejmuti tělo Ježíšovo. — Jan 20, 38.

A nebojte se těch, kteří zabíjejí tělo, duši však zabíti nemohou, ale bojte se spíše toho, jenž může duši i tělo zatratiti do pekla. — Mat. 10, 28.

Tedy Petr a Jan odpovídajíce, řekli jim: Jest-li to spravedlivé před obličejem božím, a bychom vás více poslouchali než Boha, sud'te. — Skutky apošt. 4, 19.

A jeho milosrdenství (trvá) od pokolení do pokolení těm, kteří se ho bojí. — Luk. 1, 50.

Je-li Bůh pro nás, kdo proti nám? — Řím. 8, 31.

Ano byste i trpěli pro spravedlnost, jste blahoslaveni. Po strachu jejich však se nebojte, ani nelekejte; ale Krista Pána oslavujte ve svých srdcích. — I. Petr 3, 13—15.

Bázní boží se báli: Lot vycházeje ze Sodomy I. Mojž. 19.; Mojžíš II. Mojž. 20, 18.; Josef Eg. I. Mojž. 42, 18.; Tobíáš, když učil syna 1, 2, 9.; apoštolové na rozbouřeném moři Mat. 8, 25.

* *

Bázeň boží nepochází z bázně trestu, aneb ze žádosti odměny, nýbrž z lásky. — Sv. Řehoř. In 1. Reg.

Bázeň boží není nic smutného, nýbrž jest pramen radosti. Zkuste ji, a uvidíte, jakou útěchu, radost a rozkoš,

a jaký pokoj poskytuje. — Sv. Tomáš Vill.

Toho jediného se bojme, a bychom ničeho více se nebáli, než Boha. — Sv. Řehoř Naz. Orat. 22.

Nejjistější věc jest, ničeho se nebáti, leč Boha. — Sv. Vavřinec Just. Lib. de lig. vit. c. 1.

Boj se Boha, a nebudeš se lidí báti. — Sv. Augustin. — Sup. ps.

Šalamoun padl a David, muž podle srdce srdce božího, padl. Bojte se tedy, prosím vás, bratři milí! — Sv. Jarolím. De morte Euseb.

Kdo z nás může život našich předešlých otců předstihnouti, aneb jen dostihnouti? A přece praví David: Nevcházej, Pane, v soud se služebníkem svým! Svátý Pavel praví: Nejsem sice sobě ničeho povědom, proto ale nejsem ještě ospravedlněn. Kterak křoví nepohnuté zůstane, když se cedrové bouří strachu otrásají? — Sv. Řehoř. Moral. in Job. 1. 14, c. 7.

Přec by tobě i to prospěšno bylo, kdyby alespoň strach pekelných muk tebe zkrotil, nemůže-li tebe láska k Bohu ještě od zlého odtrhnouti. Kdo však i bázeň boží odvrhuje, nebude moci dlouho v dobrém státi, ale tím spíše do osidel ducha zlého upadne. — Blah. Tomáš Kemp. De imit. Chr. 1. 1, c. 24.

Mezi ptactvem nebeským největší jest orel, a mezi zvířaty země lev: mezi syny lidskými však ten, kdož se Hospodina bojí. — Sv. Efrém. In ill. att. tibi ipsi c. 7.

Moudrost má dva kořeny, totiž bázeň a lásku. — Sv. Bonaventura. Op. Lum. Eccl. s. 14.

Když pak láska přebýváti počne, ven vyhání bázeň, jež jí připravila místo; neboť čím více láska roste, tím více se menší bázeň. Větší láska, menší bázeň; menší láska, větší bázeň. — Sv. Augustin. Tract. 9. in ep. Joann.

5. BDĚLOST.

(Odkládání. Spoléhání. Návrat k hříchu. Smrt. Soud. Trest.)

Bděte tedy, neboť nevíte dne, ani hodiny. — Mat. 25, 13.

Hledejte Pána, dokud možno ho najít, vzyvejte ho, pokavád je blízko. — Isai. 55, 6.

Moudrosti rci: Sestra má jsi! — a opatrnost jmenuj svou přítelkou. — Přísl. 7, 4.

Mám v své moci všelikou radu a zdatnost, má jest opatrnost, jakož i síla. — Př. 8, 13.

Člověk opatrný tají, co ví, srdce však nemoudrých vykřikuje hloupost. — Přísl. 12, 23.

Blaze člověku, který poslouchá mne, který u dveří svých každý den bdí, pozor dává u veřejí bran svých. — Přísl. 8, 34.

I přišel a našel je, ani spí; i řekl Petrovi: Šimone, spíš? Nemohls bdíti jedné hodiny? Bděte a modlete se, abyste ne-

vešli v pokušení; duch zajiště hotov jest, ale tělo slábo. — Mar. 14, 37, 38.

Bděte tedy, neboť nevíte, kdy Pán domu přijde, zda-li večer, neb o půlnoci, neb o kupění, neb ráno, aby, přijda nenadále, nenalezl vás spících. Co však pravím vám, všechněm pravím: Bděte! — Mar. 13, 35 až 37.

To však vězte: Kdyby hospodář věděl, v kterou hodinu přijde zloděj, bděl by a nenechal by podkopati domu svého. Také vy buďte připraveni, neboť Syn člověka přijde v hodinu, kterou netušíte. — Luk. 12, 37—40.

Kdosi pak řekl jemu: Pane, jest málo těch, kteří budou spaseni? A on řekl k nim: Snažte se vejíti branou těsnou, neboť mnozí, pravím vám, budou hleděti vejíti, a nebudou moci. Když pak hospodář vstane a dveře zavře, a vy počnete venku státi a na dveře tlouci,

řkouce: Pane, otevři nám! — tu on, odpovídaje řekne vám: Neznám vás, odkud jste. — Luk. 13, 23—25.

Bud'te tedy opatrní jako hadové a prostí jako holubice. — Mat. 10, 16.

Neboť lidé oddaní světu jsou opatrnější proti sobě ve spolek, než lidé oddaní Bohu. — Luk. 16, 8.

Neboť kdo z vás, chtěje vystavěti věž, nesedne dříve a nepočítá potřebného nákladu — má-li dosti, aby dostavěl, by snad, kdyby položil základ a nemohl dokončiti, všichni ti, kteří to viděli, nepočali se mu posmívati, řkouce: Tento člověk počal stavěti a nemohl dokončiti. — Luk. 14, 28 až 30.

Strážliví bud'te a bděte, neboť protivník váš ďábel obchází jako lev řvoucí, hledaje, koho by pohltil. — I. Petr ap. 5, 8.

A uviděl jsem hvězdu, která spadla s nebe na zem. — Apokal. 8, 1.

Přijde však den Páně jako zloděj, a v něm nebesa s velikým hukotem pomínou, základy pak žárem se rozpustí a země i díla, která jsou na ní, shorí. — II. Petr ap. 3, 10.

A proto, kdo se domnívá, že stojí, hled', abys nepadl. — I. Kor. 10, 12.

Hle, přicházím jako zloděj; blahoslavený jest, kdo bdí a zachovává roucha svá, aby nechodil nahý, a aby neviděli hanby jeho. — Zj. 16, š5.

Všemu se přiblížil konec. Proto bud'te opatrní a bděte na modlitbách. — I. Petr 4, 7.

I přišel k učedníkům svým a nalezl je, ani spí; i řekl Petrovi: „Takli jste nemohli jedné hodiny bdíti se mnou? Bděte a modlete se, abyste nevešli v pokušení; duch zajisté hotov jest, ale tělo slabo.“ Opět po druhé odešel a modlil se, řka: Otče můj, nemůželi kalich tento minouti mne, leč bych jej pil, staň se vůle Tvá! A přišed opět, nalezl je, ani spí, neboť oči jejich byly obtíženy. — Mat. 26, 41—43.

Bud'te bedra vaše přepásána a hořte svíce (v rukou vašich) a vy bud'te podobni lidem, kteří čekají na pána svého, až se vrátí ze svatby, aby, když přijde a zatluče, hned mu otevřeli. Blaženi služebníci ti, které pán přijde, nalezne, ani bdí; v pravdě, pravím vám, že se přepáše a ke stolu je posadí, a přecházeje, bude je obsluhovat. — Luk. 12, 35—38.

Jonáš spal a zatím usnesli se lodníci, že ho vrhnou do moře; lidé spali a zatím naseł nepřítel koukol mezi pšenici; panný nemoudré, když nebděly, nevešly na svatbu — Mat. 25, 1—12. — Apoštolové nebděli a židé zajali Spasitele, Mat. 26.

Kdo nebděl ve své mladosti, ať se alespoň umoudří ve svém stáří. — Sv. Řehoř. Hom. 13. in Evang.

Ne spícím se království nebeské dostává, ale pracujícím a bdícím. — Sv. Lev. S. 1. in sol.

Máme vždy a všude nad sebou bdíti; neboť protivník náš nikdy nám pokoje nedá, ani sobě oddechu nepřije, nýbrž neustává nás pokoušeti, a obcházaje hledá, koho by svedl. Toť příčina, že náš Pán, Kristus Ježíš, zlost ďáblovu, užitečnost modlitby, sílu odpůrcovu a slabost naši znaje, učedníky své a všechny své věřící napomíná, aby nad sebou bděli a se modlili, nechtěli-li svým hříšným

žádostem podlehnouti. Bděte tedy a modlete se, abyste v pokušení ďábla nepadli a v něm nezahynuli. — Bl. Tom. Kemp. Náb. sp., Lil. údolí, c. 10, č. 1, 2.

Nikde, bratří, nikde není bezpečnosti, ani v nebi, ani v ráji, tím méně v světě. Nebo v nebi klesl anděl v přítomnosti boží, v ráji Adam, a v světě Jidáš ze školy Spasitele. — Sv. Bernard. In S. de Div. S. 30, n. 6.

Nikdo nesmí bezpečným býti v tomto životě, jenž se všecek jmenuje pokušením; aby, moha se státi z horšího lepším, nestal se docela z lepšího horším. — Sv. Augustin. Confess. I. 10.

6. BEZBOŽNOST.

(Nevěra. Zatvrzelost. Zapírání Boha. Rouhání.)

Bezbožníče, smrtí umřeš, a nedomluvíš-li jemu, aby se vystříhal bezbožný své cesty; on, bezbožný, pro svou nepravost umře, ale krev jeho z ruky tvé vymáhati budu. Buděš-li však varovati bezbožného, aby se obrátil od svých cest, ale on se neobrátil od své cesty, on pro nepravost svou umře, ty však jsi zachránil svou duši. — Ezech. 33, 8—9.

Proudy slz mé oči prolévají, že (lidé) neostříhají zákona tvého. — Ž. 118, 136.

Hanbiti a vzdáliti se bude všem, kdo nenávidí Sion. Budou jako na střeše tráva, jež uschne dříve, než ji vytrhají. Ženci nenaplní jí své dlaně, ani svá náručí vazači snopů. — Ž. 128, 5—7.

Jako že živ jsem já — praví Pán Bůh — nechci smrti bezbožného, ale aby se obrátil bezbožný od své cesty a živ byl. — Ezech. 33, 11.

Nedej, by srdce mé chýlilo se k zlému, abych dopouštěl se bezbožných skutků s lidmi,

kterí páchají nešlechtnost; nechci s nimi jísti lahůdky jejich. — Ž. 139, 4.

Řeknu-li pak bezbožnému: Smrtí umřeš! — on však odvrátí se od svého hříchu, bude činiti podle práva a spravedlnosti, navrátí-li ten bezbožník to, co byl zabavil, vrátí-li, co byl uloupil, a bude-li choditi v příkazech života, aniž bude činiti co nespravedlivého — jistě bude živ a neumře. — Ez. 33, 14—15.

Kletba Páně lpí na domě bezbožného — přibytům však spravedlivých žehná. — Přísl. 3, 33.

Zaoralí jste bezbožnost a nepravost jste žali, jedli jste úrodu lži. — Pr. Oseáš 10, 13.

Jak se strhne bouře, veta je po bezbožném; spravedlivý je však jako základ věčný. — Přísl. 10, 25.

Bezbožný utíká, ačkoli ho nikdo nehoní; zbožný však jako lev jest bezpečen — beze strachu. — Přísl. 28, 1.

Zda-li může mOURením změnití svou kůži, nebo rys svou kropenatost? (Tak) i vy, kteří jste zvyklí na zlé. — Jer. 13, 23.

Ohavná Pánu jest cesta bezbožného; kdo však jde za právem, jest miláček jeho. — Přísl. 15, 9.

Bezbožní tasí meč a luk napínají, aby skláli chudása, ubo-

hého, aby pobili lidi poctivě žijící; meč (ten) však vnikne jim do vlastního srdce, a jejich lučiště bude polámáno. — Ž. 36, 14—15.

Jak bývá rozehnán dým, se rozbíhají; jako vosk se rozplývá před plamenem, tak i bezbožníci před Bohem hynou. — Ž. 66, 3.

Bezbožný když satanovi zlořečí, zlořečí tím sám sobě. — Sir. 21, 30.

Neboť jako tráva rychle zvadnou, jako zelená bylina brzy sklesnou. — Ž. 36, 2.

Nikoli tak bezbožní, nikoli tak; ale jak pleva, již vítr se země svívá. — Ž. 1, 4.

Naděje bezbožného jest totiž jako prach, který vítr zachvacuje, a jako tenoučká pěna, vichřicí rozptýlená; bývá rozváta jako dým od větru, přechází jako památka na jednodenního hosta. — Moudr. 5, 15.

Nenávidím společnost zlomyslných, s bezbožnými nestýkám se. — Ž. 25, 5.

Nedávej se na stezky bezbožníků, aniž krácej po cestě zlých lidí, vyhni se jí a nechod' po ní, uchyl se od ní, pomíň ji. — Přísl. 4, 14—16.

Děsiti jej bude soužení a úzkost obklíčí jej jako krále, jenž se strojí k boji. — Job. 15, 24.

Mne opustili, pramen vody čisté, a kopali s o b ě c i s t e r n y, cisterny rozpukané, které nemohou držeti vody. — Jer. 2, 5, 13, 29.

Říkají si totiž mezi sebou, zvrhle usuzující: Krátký a teskný jest čas života našeho, není léku, když člověk skonává, a není známo, že se kdo z p o d s v ě t í vrátil. — Moudr. 2, 1.

Že jste p ť o h r d l i všelikou mou radou a mých domluv jste si nepovšimli: také já se smáti budu, až budete hynouti. — Přísl. 1, 25, 26.

Vzpomeň, prosím tě, který kdy n e v i n n ý z h y n u l, a neb kdy byli poctivci zahlazení? Spíše však viděl jsem, zlo kteří vzdělávali, a kteří bolesti sili, že také je žali. — Job. 4, 7, 8.

To přec je známo od prvo-počátku, od té doby, co člověk byl postaven na zemi, že j á s o t b e z b o ž n ě h o kratičký jest a radost pokrytcova chvilková (jen). — Job. 20, 4, 5.

Běda vám, muži bohaprázd-ní, kteří jste o p u s t i l i zákon Pána Nejvyššího! — Sir. 41, 11.

Opustili jste mne a ctili jste bohy cizí. — Soud. 10, 12.

A vidouce to fariseové, řekli učedníkům jeho: Proč s celníky a hříšníky jí Mistr váš? Ale Ježíš, uslyšev to, řekl: Nepo-

třebují z d r a v í l é k a ř e, nýbrž chorobní. — Mat. 9, 11-12.

Neboť mnoho žije těch, o nichž jsem vám často pravil, nyní pak i s pláčem pravím, že jsou n e p ř á t e l i k ř í ž e Kristova, jichžto konec je zahynutí, jichž bohem jest břicho. — Fil. 3, 18—19.

Ty, kteří se p r o h ř e š u j í, kárej přede všemi, aby také ostatní měli bázeň. — I. Tim. 5, 20.

Lidé za časů N o e m o v ý c h marně jím napomínání, zahynuli 40ti-denní potopou: „Tu zahynulo všeliké tělo, které se na zemi hýbalo, ptáci, zvířata... jediný Noe zůstal a ti, kdož byli s ním v arše.“ Gen. 7. — Na bezbožnou a hříšnou Sodomu a Gomorrhru „Hospodin tedy deštil síru a oheň s nebe a zničil všechna města ta...“ Gen. 19, 24.

* *

Modlete se za bezbožné bez přestání, jen tak možno doufa-ti, že se dají na cestu pokání. — Sv. Ignác Antioch. Ep. ad Ef.

Jsi-li bezbožný, pomni na celníka, jestliže nečistý, pozoruj veřejnou hříšnici, sv. Pavla, napřed vlka, potom pastýře. — Sv. Jeroným. O en. k P. č. 13.

Byť bys zapřel Krista Pána jako Petr, hřešil jako lotr na kříži, přece dnes ještě můžeš být miláčkem božím. — Sv. Fr. Sales., Káz. na Velký Pátek.

Bezbožnost a světská rozkoš je hořká žluč, zbožnost a duchovní radost je nebeský med a jediný den ve zbožnosti a du-

chovní radosti zažitý, tisíc let světských radostí převyšuje. — Sv. Fr. Sal. Philoth. 1, 2.

7. BÍŘMOVÁNÍ.

(Apoštolové. Církev. Duch sv.)

Uslyševše pak apoštolové, kteří byli v Jerusalemě, že Samaří přijalo slovo boží, poslali k nim Petra a Jana. Ti přišedše, modlili se za ně, aby přijali Ducha svatého, neboť ještě nepřišel na nikoho z nich, nýbrž toliko pokřtěni byli ve jménu Pána Ježíše. I vkládali na ně ruce, a oni přijímali Ducha svatého. — Sk. ap. 8, 14—17.

Když pak Apollo byl v Korintě, Pavel prošel krajiny horní, přišel do Efesu a našel tam některé učedníky. I řekl jim: Přijali jste Ducha svatého, uvěřivše? Oni však řekli: Ale ani jsme neslyšeli, je-li Duch svatý. Tu řekl: V co tedy byli jste pokřtěni? A oni pravili: V křest Janův. I řekl Pavel: Jan křtil křtem pokání, říkáje lidu, aby uvěřili v toho, jenž přijde po něm, to jest v Ježíše. — Uslyševše to, byli pokřtěni na jméno Ježíše. A když Pavel vložil na ně ruce, přišel na ně Duch svatý. — Sk. ap. 19, 1—6.

I vkládali na ně ruce, a oni přijímali Ducha svatého. Ale Šimon uzřev, že vkládáním rukou apoštolů uděluje

se Duch svatý, přinesl jim peníze a řekl: Dejte i mně tu moc, aby každý, na koho bych vložil ruce, přijal Ducha svatého. — Petr však řekl jemu: Ať přijdou v záhubu peníze tvé i s tebou, protože jsi se domníval, že daru božího lze nabýti penězi. — Sk. ap. 8, 17—20.

* *

Zdaž nevíš, že v církvích je obyčej, podle něhož se na pokřtěné ruce vkládají, a Duch svatý se takto vzývá? Kdež by to psáno bylo, ptáš se? V Skutcích apoštolských. (8., 17; 9, 6.) Avšak (kdybychom i svědectví Písma svatého neměli), souhlas světa platil by místo zákona. — Sv. Jeroným, 4. stol. Adv. Lucifer.

Apoštolové vkládáním rukou udělovali Ducha svatého, následovně pravou svátost. — Sv. Irenej, Lib. 4, adv. haeres. c. 57.

Oni (sv. apoštolové Petr a Jan totiž) se za ně modlili a vkládali na ně ruce, tak vzýván a vylit byl nad nimi Duch svatý. Což se i u nás děje; nebo

kteří v církvi pokřtěni bývají, modlitbou naší a rukou vkládáním Ducha sv. obdržují. — Sv. Cyprian, Epist. 73.

Milosti křtu udělovati jest každému pohlaví dovoleno; milosti biřmování ale udělovati jest přednost a právo biskupského důstojenství. — Sv. Petr Damas. S. 1. de ded. Eccl.

V onen den (v Zelený čtvrtek), když Pán Ježíš se svými učedníky povečeřel a jich nohy umyl, ráčil jim (jakož naši předkové od svatých apoštolův obdrželi a nám zanechali) dáti poučení, jak by se křížmo zhotovovati mělo. Každoročně samého svatého křížma posvěcení dej, a rok co rok obnovuj, a věřícím podávej; staré pak (křížmo) buď ve svatých chrámech spáleno. Toto jsme obdrželi od svatých apoštolů a jich nástupců, a aby od vás zachovávalo bylo, rozkazujeme. — Sv. Fabián. Ep. 2, ad omn. Orient. Ep. c. 1.

Svaté křížmo, jehož z apoštolského nám (podání) při biřmování a jiných svěceních užíváme, dělá se z dřevěného oleje, s balsámem smíšeného, což při jiném té svátosti tajemství dvě nejlibější ctnosti, pokoru a tichost, znamená. — Sv. Frant. Sales. Phil. III., c. 8.

Biskup, omočiv palec v křížmě znamená čelo biřmovance znamením kříže; a podobně všech tu svátost přijímajících.

— Tertullian. Lib. III., cont. Marcion. ep. 22.

Nelze, aby kdo při křtu neb při biřmování jiného za syna přijal, sám-li pokřtěn neb biřmován není. A v Římském Pontificalu stojí: Nikdo, kdo není biřmován, nemůže při biřmování kmotrem býti. — Sv. Alfons Lig. Theol. mrl. Lib. VI.

Křtem se k životu věčnému rodíme: touto ale svátostí docházíme statečnosti a odvahy; křtem obmyti jsme, ale rukou vkládáním k boji duchovnímu posílnění býváme. — Sv. Lev. Ep. 88. de confirm.

Na křtu svatém býváme ke křesťanským vojínům připočtení; skrze svátost biřmování ale obdržíme k boji potřebnou zbraň. Na křtu býváme ode všech poskvrn hříchu očištění a obmyti; skrze biřmování proti pokušením hříchu posílnění. Biřmování rozněcuje v nás oheň lásky božské, jížto všechny myšlenky a žádosti naše k nebi bývají pozdvihnuty. Slovem: biřmováním stávají se zemští, tělesní lidé nebeštějšími a duchovnějšími. — Sv. Melchiades. In. ep. ad Episc. Hisp.

Kdo tuto svátost přijímá, musí tajemství víry znáti, a v milosti boží se nalézati, neboť jinak by se dopustil svatokrádeže. Proto je třeba, aby biřmovanec se napřed vyzpovídal a Svátost Oltářní přijal. — Sv. Alofons Lig. Katech. P. II., c. 3, č. 3.

Biřmovanec se maže na čele, kde stud sídlí, za tou příčinou, aby se jméno Kristovo vyznávati nestyděl; zvláště pak, aby se nestyděl za jeho kříž, kterýž jest Židům pohoršením, pohanům pak bláznovstvím. (I. Kor. 1, 23.) Proto se znamená znamením kříže. — Sněm Florent. De Sacram. Eccl.

Snad od těch, na něž ruka se klade, aby přijali Ducha svatého, se očekává, aby jazyky mluvili? A vida, ani jazyky nemluví, byl-li kdo z vás srdce tak převráceného, aby řekl: Ti nepřijali Ducha svatého? — Chceš-li zvědět, přijal-li jsi Du-

cha svatého, srdce svého se taž. — Sv. Augustin. In Epist. Joan. Tract. 6.

Zdaliž snad, bratří moji, zcela nevěříte (snad jste proto milost Ducha svatého nepřijali), poněvadž divů nečiníte (jako apoštolové)? Avšak těch bylo na počátku Církve třeba. Neboť aby množství věřících přirůstalo, bylo nutno, podporovati je zázraky; jelikož i my, stromky sázejíce, tak dlouho je zaléváme, dokud nevidíme, že již s půdou srostly; když pak se již ujaly, přestává zalévání. — Sv. Řehoř. Hom. 29. in Marc. 16.

8. BLAHOSLAVENSTVÍ.

(Blaženost. Nebe. Osmero blahoslavenství.)

A obrátiv se k učedníkům svým, pravil: Blahoslavené oči, které vidí, co vy vidíte. Neboť, pravím vám, že mnozí proroci a králové přáli si viděti, co vy vidíte, a neviděli, a slyšeti, co vy slyšíte, a neslyšeli. — Luk. 10, 23—24.

Blahoslavení jsou ti, jimž nepravosti jsou odpustěny, a jichž hříchy jsou zakryty. Blahoslavený člověk, kterému Hospodin nepřičítá hříchu. — Řím. 4, 7—8.

Blahoslavení, kdo umývají roucha svá (v krvi Beránkově), aby měli právo ke stromu života a vešli branami do

města. Vně budou psi a čarodějníci a smilníci i vrahové i modláři a každý, kdo miluje a činí lež. Já, Ježíš, poslal jsem anděla svého, abych vám osvědčil věci tyto v církvích. Já jsem kořen a rod Davidův, hvězda jasná a jitřní. — Apokal. 22, 14—16.

* *

Ó, jak veliké bude to blahoslavenství, kdežto nic nebude zlého, nic nezůstane skryto, co je dobrého, kde bude chvála Boha ustavičná — Sv. Augustin, lib. 3. de Symb. ad Catech.

Co nad ten život blahoslavenějšího? Kde není strachu, chudoby, mdloby a nemoci. Kde nikdo netrpí křivdy, nikdo se nehněvá, nikdo není závistivý, nikoho lakomství neposedá, nikoho hlad netrápí, kde není strachu před pekelným ohněm, kde není noci, temnoty, zimy ani horka — ale taková v š e c h věcí slast, jaké oko nevidělo, ucho neslyšelo a jakáž na srdce člověka nevstoupila. — Sv. Efrem. Op. Sv. Tom. 3. p.

Blahoslavení žijí život bez konce, bez obtíže, bez protivenství. Život jejich je vidění a poznávání sv. Trojice, poznávají příčinu, přirozenost a původ všech věcí, a milují Boha nevýslovně. — Hugo. De anima l. 4.

Ó, blahoslavená útěcho a přetěšené blahoslavenství: svatě viděti, se svatými bydleti, svatým býti. — Sv. Augustin. Manuale, c. 16.

9. BLÁZNOVSTVÍ.

(Slepota. Smích.)

I kdybys roztloukal blázna v hmoždíři jako tluč paličkou: nebudeš moci odloučit od něho bláznovství jeho. — Přísl. 27, 22.

Moudrého rozum vede na pravo, blázna však rozum vede na levo. — Kaz. 10, 2.

On však jí pravil: Jako jedna z šílených žen mluvíš! Dobré-li věci jsme brali z ruky boží, proč bychom nechtěli přijímati zlých? — Job. 2, 10.

Báti se Hospodina, počátek moudrosti jest; moudrostí a kázání bláznů pohrdají. — Přísl. 1, 7.

I viděl jsem, že vyniká moudrost nad bláznovství o tolik, oč se liší světlo od temnosti. — Kaz. 2, 13.

Slyš, lidé pošetilý, který rozumu nemáš, kteří, majíce oči, nevidíte, majíce uši, neslyšíte. — Jer. 5, 21.

Blázen hlasitě se chechtá, ale moudrý sotva zticha se usměje. — Sir. 21, 23.

Komu tedy připodobním lidi pokolení tohoto a komu jsou podobni? Podobni jsou chlapcům, kteří sedí na náměstí a k sobě vespolek volají a říkají: Pískali jsme vám, a netančili jste. Naříkali jsme, a neplakali jste. — Luk. 7, 31, 32.

Blázen ihned ukazuje hněv svůj, ale kdo je chytrý, tají křivdu. — Přísl. 12, 16.

V ústech mívají bláhovi svoje srdce; ale moudří mívají ústa svá v srdci. — Sir. 21, 29.

Blázen dveřmi do domu nahledává, ale muž ukázněný postojí venku. — Sir. 21, 26.

Blázen vybuchne s veškerou prudkostí svou, moudrý odkládá. — Přísl. 29, 11.

Byliť blázni všichni lidé (od přirozenosti), v nichžto nebylo známosti Boha, kteří z viditelných dokonalostí nemohli poznati toho, který jest, aniž pozorující díla, našli umělce. — Moudr. 12, 1.

Lépe potkat medvědici, již vzali mladé, nežli blázna, který si zakládá na své hlouposti. — Přísl. 17, 12.

Nad mrtvým plač, neb došlo mu světlo; a nad bláznem plač, neb došel mu rozum. — Sir. 22, 10.

Kdo svou zemi vzdělává, má mnoho chleba, kdo však se zanicotou honí, je blázen. — Přísl. 12, 11.

Šel jsem kolem pole člověka líného a kolem vinnice muže pošetlice; hle, všecko porostlo kopřivami, trní přikrylo plochu jeho, ohrada kamenná zbořená byla. — Přísl. 24, 30, 31.

Jako (se hodí) do léta sníh a déšť do žní, tak se sluší, aby blázen byl slaven. — Přísl. 26, 1.

S bláznem mnoho mluv, a s nerozumným ne-

chod'. Vystříhej se ho, abys neměl obtíží a nebyl zprzněn hříchem jeho. — Sir. 22, 14—15.

A každý, kdo slyší tato slova má a nekoná jich, bude připodobněn muži pošetilému, jenž postavil dům svůj na písku. — Mat. 7, 28.

* *

Blázen se mění jako měsíc, moudrý se nemění ani pro strach, ani pro násilí, ani pro štěstí, když mu kyne. — Sv. Ambrož. S. de temp. serm. 3. de adv. D.

Opusťme škodlivou moudrost a učme se chvalitebné nemoudrosti. Proto psáno jest: Co bláznivé jest u světa, to sobě vyvolil Bůh, aby zahanbil moudré. (I. Kor. 1, 27.) Proto se praví opět: Zdá-li se komu z vás, že je moudrý na tomto světě, budiž nemoudrým (podle světa), aby byl právě moudrým. (I. Kor. 3, 18.) — Sv. Řehoř. Moral. 1. III. c. 27.

Bláznovství se projevuje stále v skutcích nebo v řeči, jestliže nerozeznáváme mezi dobrým a zlým. — Lactantius Firm. O poctě boží, kn. 5.

Pošetilci se staví vždy na nejzazší levici nebo na nejkrajnější pravici. — Sv. Fr. Sales. Káz. na Nanebevzetí.

Nic není zajisté, co by člověk nad ostatní tvory povyšova-

lo, jako, že rozumem jest obdařen. — Sv. Ambrož. De off. ministr. lib. 1.

Jako každá cítící bytost jest lepší, i když pociťuje bolest,

nežli kámen, prostý bolesti — podobně i každá rozumná bytost dokonalejší jest než jakákoli jiná, nemající rozumu. — Sv. Augustin. De civ. Dei 1. 12.

10. BLAŽENOST.

(Bůh. Nebe. Čisté svědomí.)

Jak velké množství tvé slasti je, Hospodine, kterou schováváš těm, již bojí se tě. — Ž. 30, 20.

Ó, jak hojná je Tvá milost, Bože, že lidé ve stínu křídel Tvých mohou se skrývat! Rozjařují se nadbytkem domu Tvého, a proudem rozkoše své napájíš je. Neboť u Tebe jest pramen života. — Ž. 35, 8—10.

Nermutiž se srdce vaše. Věřice v Boha, i ve mně věřte. V domě Otce mého jest přibytků mnoho. Jestli odejdu a připravím vám místo, přijdu zase a vezmu vás k sobě, abyste i vy byli, kde jsem já. — Jan 14, 1—3.

Otče, chci, aby, kde jsem já, byli se mnou i ti, které jsi mi dal, by viděli slávu mou, kterou jsi mi dal, neboť jsi mne miloval před stvořením světa. — Jan 17, 24.

Hledejte tedy nejprve království božího a spravedlnosti jeho, a toto vše-

cko bude vám přidáno. — Mat. 6, 33.

Podobno je království nebeské pokladu, skrytému v poli, ježž člověk nalezna, zakryje a radostí nad ním jde a prodá všechno, co má, a koupí pole to. Také podobno jest království nebeské kupci, jenž hledal dobrých perel, a když našel jednu perlu drahocennou, odešel prodal všechno, co měl, a koupil ji. — Mat. 13, 44—46.

Neboť co prospěje člověku, byť celý svět získal, život (věčný) však ztratil? Aneb jakou dá člověk výměnu za (věčný) život svůj? — Mat. 8, 36, 37.

Avšak z toho se neradujte, že duchové se vám poddávají, nýbrž radujte se, že jména vaše napsána jsou v nebesích. — Luk. 10, 20.

Marto, Marto, pečlivá jsi a znepokojuješ se ve mnoha věcech, ale jednoho jest zapotřebí. Maria nejlepší stránku vyvolila, která nebude odňata od ní. — Luk. 10, 41, 42.

Ti však, kteří budou uznáni za hodny věku onoho a vzkříšení z mrtvých, nebudou se ani ženiti, ani vdávati; vždyť ani zemřítí nebudou moci, neboť budou rovni andělům a budou syny božími, jsouce účastni vzkříšení. — Luk. 20, 35, 36.

Tak i vy máte nyní zármutek, avšak opět vás uzmím, a radovati se bude srdce vaše, a radosti vaší nikdo neodjme od vás. — Jan 16, 22.

Ne každý, kdo mi říká: Pane, Pane — vejde do království nebeského, nýbrž kdo činí vůli Otce mého, jenž jest v nebesích, ten vejde do království nebeského. — Mat. 7, 21.

Kdo přijímá proroka proto, že jest prorok, obdrží odplatu proroka, kdo přijímá spravedlivého proto, že jest spravedlivý, obdrží odplatu spravedlivého. A kdokoli by podal píti jednomu z maličkých těchto číši vody studené toliko proto, že jest (můj) učedník, vpravdě, pravím vám, neztratí odplaty své. — Mat. 10, 41, 42.

Jenž odplatí každému podle skutků jeho. — Řím. 2, 6.

Potom my, kteří žijeme, kteří zůstáváme, budeme spolu s nimi uchvázeni v oblacích Kristu vstříc do vzduchu; a tak vždycky budeme s Pánem. Proto potěšujte se ve spolek těmito slovy. — I. Tes. 4, 17, 18.

Myslím totiž, že utrpení nynějšího času nejsou ničím proti budoucí slávě, která se zjeví na nás. — Řím. 8, 18.

Ale (tak je tomu) jak jest psáno: Čeho oko nevidělo, ani ucho neslyšelo, ani na srdce lidské nevstoupilo (jest to), co Bůh připravil těm, kteří ho milují. — I. Kor. 2, 9.

Nyní patříme skrze zrcadlo v záhadě, ale tehdy tváří v tvář; nyní poznávám částečně, ale tehdy poznám úplně, jakož i úplně poznán jsem. — I. Kor. 13, 12.

A (jsou) těla nebeská a těla pozemská; avšak jiný jest lesk (těl) nebeských a jiný (těl) pozemských. Jiný je lesk slunce, jiný lesk měsíce, a jiný lesk (je) hvězd. Ano, hvězda od hvězdy liší se leskem. Tak (bude) i vzkříšení z mrtvých. — I. Kor. 15, 40—42.

Neboť co kdo bude sít, to bude i žít. — Gal. 6, 8.

Blahoslavení mrtví, kteří v Pánu umírají od té chvíle. Ano, praví Duch, ať odpočinou od svých námah, neboť skutky jejich jdou s nimi. — Zjev. 21, 4.

Radujte se a veselte se, neboť odplata vaše hojná jest v nebesích. — Mat. 5, 12.

Tehdy budou spravedliví skvíti se jako slunce v království Otce svého. — Mat. 13, 43.

Kdo rozšívá skoupě, skoupě též bude žnouti, a kdo rozšívá v požehnání, též žnouti bude. — II. Kor. 9, 6.

* *

Blažený život, pravím, záleží v hluboké moudrosti, v klidném svědomí, ve vznešené ctnosti: bez vášně býti, nad vášní vítěziti, jest blaženým býti. — Sv. Ambrož. Lib. de offic.

Jakmile někdo cíle dobra — Boha — dochází, stává se tudíž blaženým. — Sv. Augustin. De Civ. Dei, I. 19, c. 2.

Není to blaženost pravá, o jejímž věčném trvání se pochy-

buje. — Sv. Augustin. De Civit. Dei, I. 2.

Bůh jest svrchovaný cíl náš a konec, v něm spočívá veškeré naše štěstí; milujeme-li tedy Boha, milujeme zároveň toho, jenž nás jedině vpravdě šťastnými učiniti může. Bůh ale chce, abychom mimo něho ničeho nemilovali. Chce tudíž naše srdce celé míti, poněvadž nás chce viděti dokonale oblažené. Jak mnoho lásky některému stvoření věnujeme, tolik blaženosti ztrácíme. Proto příkaz Boha: milovati ho z celého srdce, působí jedině dokonalou blaženost. — Sv. Alfons Lig. Pravda náb. křest., I. odd. 1, c. č. 12.

11. BLIŽNÍ.

(Almužna, Bohatství, Milosrdenství.)

Zchudne-li někdo z tvých bratří, sídlících ve branách města tvého, v zemi, kterou ti dá Hospodin, Bůh tvůj, nezatvrzuj srdce svého a nekrč ruky své, ale otevři ji chudému a půjč, čeho vidíš, že potřebuje. — V. Mojž. 15, 7, 8.

Přisahám: Chudým, co chtěli, jsem neodpíral, zrak vdovin touhou nýti jsem nenechával; sám svou skývu nejídal jsem, jídával z ní (také) sirotek, paže moje nechat' od plece odpadne, rámě mé ať z kloubu vylomí se! — Job. 31, 16—22.

Půjčuje Hospodinu, kdo se nad chudým smilovává. — Přísl. 19, 17.

Kdo své ucho zacpává ke křiku chudásovu, sám také bude křičeti, a nedojde vyslyšení. — Přísl. 21, 13.

Kdo dává chudému, nebude míti nouze; ale kdo pohrdá prosícím, bude strádati. — Přísl. 28, 27.

Jak jen budeš moci, buď milosrdný. Budeš-li míti mnoho, dávej mnoho; budeš-li míti málo, hled' i z mála rád udělovati. — Tob. 4, 8, 9.

Ale když strojíš hostinu, povolávej chudých, zmrzačených, kulhavých a slepých, a budeš blažen, poněvadž nemají, čím odplatiti tobě; neboť o d p l a t í s e t i p ř i v z k ř í š e n í s p r a v e d l i v ý c h . — Luk. 14, 13, 14.

Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého a z celé duše své a ze vší síly své a ze vší mysli své a bližního svého jako sebe samého. — Luk. 10, 27.

Podobenství o milosrdném Samaritánovi, Luk. 10.

* *

Nemají toliko za naše bližní býti považováni, které s námi spojuje nějaký stupeň po-

krevnosti, nýbrž za naše bližní mají se považovati všichni lidé, kteří naší přirozenosti jsou účastni. — Sv. Prosper. Ep. lib. III. de vit. cotempl., c. 15.

Všichni jsme bližní, k vůli zemskému zrození, také i k vůli naději dědictví nebeského, poněvadž nevíme, čím kdo v budoucnosti bude. Bud' kdo žid, neb kacíř, neb pohan — snad bude milosrdenstvím božím k Bohu obrácen, a zaslouží sobě snad jednou první místo mezi svatými. — Sv. Augustin. S. 59. de temp.

Kdo lidi miluje, bud' proto, že spravedliví jsou, anebo aby se spravedlivými stali, všechny milovati musí. — Sv. Augustin. Lib. de Trin., c. 6.

12. BOHATSTVÍ.

(Almužna. Chudoba. Milosrdenství. Lakota.)

Co je platno bláznův bohatství míti, když si m o u d r o s t i k o u p i t i n e m ů ž e ? — Přisl. 17, 16.

Kterí stříbro na hromady kupili, a zlato, na něž lidé se spoléhají, jejichž dobývání není konce? (Kde jsou) ti, kteří stříbro kuli a lopotili se, že nelze vyzkoumati díla jejich? Zmizeli, do pekla sestoupili, a jiní na místo nich povstali. — Bar. 3, 18, 19.

Bohat jsa uleh, nic není ještě (mu) vzato; otevře oči své,

a — p o v š e m j e v e t a . — Job 27, 19.

Bohatý, chybil-li, má m n o h o o b h á j c ů ; m l u v í - l i z p u p n é ř e č i , o s p r a v e d l ň u j í h o . Chudý, chybil-li, nad to i kárán bývá. — Sir. 13, 26—27.

B o h á č m l u v í — a v š i c h n i m l č í ; ř e č j e h o v y n á š e j í a ž k o b l a k ů m . Chudý mluví, i říkají: Kdo je to? — a klopýtne-li, dorazí ho. — Sir. 13, 28, 29.

Mnozí přišli k u p á d u p r o z l a t o, a p r o j e h o l e s k j e z á h u b a s t i h l a. — Sir. 30, 6.

Boháč křivdu činí a s m í r e p t a t (při tom); chudšas křivdu trpí, a nesmí, než — m l e t. — Sir. 12, 4.

Věru, jako stín jde životem člověk, poklady hromadí, n e v ě d a, k o m u t o s n á š í. — Ž. 38, 7.

Klidný bud', bohatne-li člověk, roste-li sláva jeho domu. N e v e z m e t n i c s s e b o u, k d y ž u m ř e, n e p ů j d e d o l ů s n í m j e h o s l á v a. — Ž. 48, 17, 18.

Avšak, b ě d a v á m, b o h a t ý m, n e b o ť j i ž m á t e p o t ě š e n í s v ě. B ě d a v á m, k t e ř í j s t e n a s y c e n í, n e b o ť b u d e t e l a č n ě t i. B ě d a v á m, k t e ř í s e s m ě j e t e n y n í, n e b o ť b u d e t e k v í l e t i a p l a k a t i. B ě d a, k d y ž b u d o u o v á s d o b ř e m l u v i t i v š i c h n i l i d é, n e b o ť t a k t ě ž č i n í v a l i p r o r o k ů m n e p r a v ý m o t c o v é j e j i c h. — Luk. 6, 24—26.

Nemůžete B o h u s l o u ž i t i a m a m o n ě. — Mat. 6, 24.

Ježíš pak řekl učedníkům svým: V p r a v d ě, p r a v í m v á m: B o h á č v e j d e t ě ž k o d o k r á l o v s t v í n e b e s k é h o. A o p ě t p r a v í m v á m: S n á z e j e s t v e l b l o u d u p r o j í t i u c h e m j e h e l n í m, n e ž b o h á č i v e j í t i d o k r á l o v s t v í n e b e s k é h o. — Mat. 19, 23-24.

Neskládejte sobě pokladů na zemi, kde rez a mol kazí a kde

zloději vykopávají a kradou . . ., n e b o ť k d e ž j e s t p o k l a d t v ů j, t a m b u d e i s r d c e t v ě. — Mat. 6, 19—21.

Nuže, boháči, zaplaťte s kvílením nad bídami svými, které na vás přijdou. B o h a t s t v í v a š e s h n i l o a r o u c h a v a š e p r o ž r á n a j s o u o d m o l ů. Z l a t o a s t ř í b r o v a š e z r e z a v ě l o a r e z j e j i c h b u d e n a s v ě d e c t v í p r o t i v á m a z t r á v í j a k o o h e ň t ě l o v a š e. N a h r o m a d i l i j s t e s i p o k l a d y v e d n e c h p o s l e d n í c h. H l e, z a d r ž e n á m z d a d ě l n í k ů, k t e ř í p o ž a l i p o l e v a š e, k ř í č í o d v á s, a v o l á n í t ě c h, k t e ř í ž a l i, v e š l o v ř í š i P á n a z á s t u p ů. — Jak. 5, 1—4.

Neboť znáte tu milost Pána našeho, Ježíše Krista, že totiž j s a b o h a t, s t a l s e p r o n á s c h u d ý m, a b y s t e v y z b o h a t l i c h u d o b o u j e h o. — II. Kor. 8, 9.

Neboť kořenem všeho zla jest c h t i v o s t p e n ě z, p o n i c h ž n ě k t e ř í b a ž í c e, z b l o u d i l i o d v í r y. — I. Tim. 6, 9—10.

Nic jsme zajisté n e p ř i n e s l i n a t e n s v ě t; p a t r n o, ž e t a k é n i c n e m ů ž e m e o d n ě s t i. — I. Tim. 6, 7.

Ani zloději, ani lakomci, ani opilci, ani utrhači, ani lupiči n e o b d r ž í k r á l o v s t v í n e b e s k é h o. — I. Kor. 6, 10.

Vždyť nebylo mezi nimi ani ž á d n ě h o c h u d ě h o, n e b o ť t i, k t e ř í b y l i m a j i t e l i p o l í n e b d o m ů, p r o d á v a j í c e j e, p ř i n á š e l i

peníze stržené za to, co prodávali, a kladli je k nohám apoštolů. Rozdávalo se pak (každému podle toho, jak bylo komu potřebí. — Sk. ap. 4, 34, 35.

Neboť pravíš: Jsem bohat, ano, zbohatnul jsem a ničeho nepotřebuji — a nevíš, že jsi nešťastník a ubožák, chudý a slepý a nahý; radím ti, koupit si ode mne zlato ohněm zkušéné, abys zbohatnul, a roucha bílá, abys oblékl se a neukázala se hanba tvé nahoty, a masť oční k pomazání očí svých, abys viděl. — Zjev. 3, 17, 18.

Kupci těchto věcí, kteří z něho zbohatli, zdaleka budou státí pro strach před jeho mukami, plačící a truchlící a říkající: Běda, běda, město to veliké, které bylo oděno kmentem i nachem a šarlatem a ozdobeno zlatem i drahým kamením a perlami, neboť v jedné hodině zpustošilo se tak veliké bohatství! — Apokal. 18, 15—17.

Podobenství o boháči, o něhož ještě téže noci požádal Bůh duše jeho; Luk. 12, 13—34. — O boháči a Lazarovi; Luk. 16. — O nevěrném správci; Luk. 16. — O Zacheovi; Luk. 19. — O hřívnách; Mat. 13—30.

* *

Boháči neškodí bohatství, když ho dobře užívá. — Sv. Jarolím. Epist. ad Salv.

Bohatí zajisté nejsou ti, kteříž zboží mají, ale ke skutkům spravedlnosti ho neužívají. — Laktancius Firm. Inst. Div. 1. 6. de vero cult. c. 25.

Učtež se boháčové, že nepravost v bohatství nevězí, nýbrž v těch, kdož bohatství neumějí užívatí. Zacheus byl jistě boháčem a vyvolen jest od Krista; leč když polovinu statků svých rozdal chudým a v čem koho oklamal, navrátil čtyřnásobně, došel hojnějšího zisku, než co rozdal. — Sv. Ambrož. Lib. 8. in Luc., c. 19.

Zlato a stříbro a jiné podobné věci nejsou ani dobré, ani zlé; leč náležité jich užívání jest dobré, zneužívání jest zlé. — Sv. Bernard. In S. 4. in Adv., n. 2.

Co prospívá truhla peněz plná, pak-li je prázdno svědomí tvoje? Co platno boháči, že má vše dobré, nemá-li Boha, dobro nejvyšší? — Sv. Jarolím. S. 10. de verb. Dom.

Boháči tohoto světa mnoho nebezpečenství a každodenních starostí mají, o kterých služebníci Kristovi, všeho, co na světě, se odřeknuvše, ničeho nevědí. — Bl. Tomáš Kemp. Nábož. spisy, Liliové údolí, c. 19, č. 1.

Kdekoli se bohatství dotkneš, všude tě poraní ostnem svým. — Theophilact. In can. 6. ep. I. ad Tim.

Zajisté se nerodíme ani s o-
děvem, ani se zlatem a stří-
brem. Nazí na svět přicházíme,
a nahé nás opět přijímá země.
— Sv. Ambrož Lib. de Naboth.
c. 1.

Bohatými nazýváme lidi
moudré, spravedlivé, dobré, třeba
žádných neměli peněz, ane-
bo dost málo, když jsou mno-
hem bohatší na ctnosti. — Sv.
Aug. De Civ. Dei, lib. 7, c. 12.

Můžeš přijíti o dům, o hod-
nosti, i o tělesné zdraví — ale
dobré skutky, jimiž vpravdě jsi
dobrým, neztrácíš. — Sv. Au-
gustin. S. de verb. Dom.

Čím více ti bohatství přibý-
vá a čím více po něm tou-
žíš, tím více ti lásky ubývá.
— Sv. Basil Vel. S. 2. in div.
avaros.

Spíše větrům, aneb písme-
nám na vodě psaným můžeš dů-
věrovati, než bohatství. — Sv.
Řehoř Naz. Orat. ad civ. Naz.

Nechť jsi třeba otcovského
dosáhl dědictví a jím vládneš,
přece cokoli máš, B o h u p ř i -
n á l e ž í všechno. Bůh pak, co
jeho jest, by nazpět nepožá-
dal? Ne, tomu tak není. Neboť
vezdejší věci svěřil tobě proto,
abys v čas příhodný dával po-
krm nuzným a lačným. — Sv.
Jan Zl. Hom. 34. ad popul. An-
tiochen.

Kdo je p e n ě z o t r o k e m,
peníze hlídá jako otrok; kdo ale
toto otrocké jho se sebe svrhl,
stává se pánem. — Sv. Jaro-
lím. Sup. ill. Math. Non potest.

Tolik koupí vdova dvěma
penězi, mnoho-li Petr, když za-
nechal síti, mnoho-li Zacheus
polovicí statku svého. Králov-
ství boží stojí tolik, m n o h o - l i
m á š. — Sv. Ambrož. Sup. Ps.
49.

Za sousto chleba Bůh pro-
d á v á ř í š i s v o u. Kdo bu-
de s to, omluviti toho, jenž ji
nekoupí, když tak levná cena
žaluje na něho? — Sv. Petr
Chrysolog. Serm. 41.

Jiná věc jest, má-li kdo jed,
a jiná, je-li jím n a k a ž e n.
Lékárníci mají jed v záloze,
aby ho při potřebě na léky uží-
vali; nejsou však jím nakaže-
ni, že ne v těle jej mají, ale
v krabicích jej schovávají. Tak
i ty můžeš bohatství míti a jím
se nenakaziti, jestli je v domě
nebo v měšci, ale ne v srdci bu-
deš chovati. — Sv. Fr. Sal.
Philoth. Pars 3, c. 14.

Zboží jestliže by vám přibý-
valo, nepřikládejte k němu
s r d c e. (Ž. 61, 11.) Nepraví:
nemějte — nýbrž: srdce nepři-
kládejte! — Sv. Augustin. Exp.
sup. Ps. 61.

Hle, na prodej jest k r á -
l o v s t v í b o ž í; kup, jestli-
že chceš, a dlouho se na velikost
ceny neohlížej. — Sv. Augustin.
De Spir. et Anim.

R o z s í v e j m e na zemi,
abychom žali v nebi, kdež se u-
kládá věčný poklad. — Sv. Am-
brož. Comment. in l. ep. ad Tim.
c. 6.

13. BOJ.

(Pokušení. Bdělost. Svobodná vůle.)

Vaši bratři mají tedy jíti do boje, a vy si budete hovětí? — Nm. 32, 6.

Bojování je život člověka na zemi. — Job 6, 1.

Cit i smýšlení lidského srdce kloní se od mládí ke zlému. — I. Mojž. 8, 21.

Libuji si totiž v zákoně božím podle člověka vnitřního, ale vidím jiný zákon v údech svých, který bojuje proti zákonu mysli mé a jímá mne pod zákon hříchu, jenž jest v údech mých. — Řím. 7, 22, 23.

Neboť tělo žádá proti duchu, duch pak proti tělu; ti totiž jsou proti sobě, abyste nečinili to, co byste chtěli. — Gal. 5, 17.

Proto vezměte plnou zbroj boží, abyste mohli odolati v den zlý a vykonajíce všechno, státí (vítězně). Stůjte tedy (pohotově), jsouce opásáni na bedrech pravdou, oblečení v pancíř spravedlnosti a obuti na nohou hotovostí evangelia pokoje, vezmouce ke všemu tomu štít víry, kterým byste mohli uhasiti všechny ohnivé šípy nešlechetské; a vezměte přilbici spásy a meč Ducha, to jest slovo boží, modlíce se v duchu velikou modlitbou a prosbou každého času. — Ef. 6, 13—18.

Vždyť ani ten, jenž zápasí o závod, nebývá ověnčen,

leč zápasí náležitě. — II. Tim. 1, 5.

Dobrý boj jsem bojoval, běh jsem dokonal, víru jsem zachoval; pro budoucnost jest mi uložena koruna spravedlnosti, kterou mi dá v onen den Pán, spravedlivý Soudce — ale nejen mně, nýbrž i všem těm, kteří milovali příchod jeho. — II. Tim. 4, 7—8.

Bojuj dobrý boj víry, dosáhni života věčného, k němuž jsi byl povolán. — I. Tim. 6, 12.

Samého Ježíše ďábel třikrát pokoušel; Mat. 4.

* *

Lépe jest hříchu se varovati, nežli jej napravovati. — Sv. Isidor. Kniha utěš. rozmluv.

Hned prvním pokušením ke hříchu se vzepři, a tak velkému se ubrániš. Kteroukoli chvíli přijde na tě, vyžeň je, jako šlápněš hadu na hlavu, sotva se ukáže. — Sv. Isidor, ibid.

Budeme-li k nějakému hříchu pokoušeni, hned se chopme ctnosti tomu hříchu odporující. K pýše nebo hněvu jsem-li ponoukán, uchopím se pokory a tichosti a na pomoc vezmu modlitbu a sv. svátosti. — Sv. Fr. Sales. Philoth., p. 3.

14. BŮH.

(Kristus, Ježíš, Duch sv. Důvěra v Boha. Chvála boží, Láska k Bohu. Milosrdenství, Všemohoucnost a jednotlivé vlastnosti boží.)

Není podobného Tobě, Hospodine, veliký jsi Ty, a veliké je Tvé jméno. — Jer. 10, 6.

Je-li Bůh pro nás, kdo proti nám? — Řím. 8, 31.

Kdo je mezi námi, jenž by nevěděl, že to vše učinila ruka Páně, v jehož moci je život každého zvířete a duch kteréhokoli lidského těla? — Job. 12, 9—10.

Vše, co chce, Hospodin činí na nebi, na zemi, v moři a ve všech propastech. Přivádí mraky z končin země, káže, aby blesky déšť provázely, vyvádí větry ze svých skladišť. — Ž. 134, 6, 7.

Zdali jako tento hrnčíř nemohu naložiti s vámi, dome Israelův? — dí Hospodin. Aj, jako jest hlína v ruce hrnčířově, tak jste vy v ruce mé, dome Israelův! — Jer. 18, 6.

Sesadil mocné s trůnu a povýšil nízké. Lačné naplnil dobrými věcmi a bohaté propustil prázdné. — Luk. 1, 52, 53.

Králi pak věků, nesmrtelnému, neviditelnému, jedinému Bohu (budiž) čest a sláva na věky věkův. — I. Tim. 1, 17.

Který bůh je tak veliký, jako Bůh náš? — Ž. 76, 14.

Tvá jsou nebesa, Tvá je také země, svět a vše, čeho je plný, ty založil jsi. — Ž. 88, 12.

Neboť Bůh veliký jest Hospodin, a Král nade všechny bohy. Jsouť v jeho ruce všechny hlubiny země, temena hor jsou majetek jeho. Jeho jest moře, neb on je učinil; i souš je dílo jeho rukou. — Ž. 94, 3—5.

Můj milý můj jest a já jsem jeho, toho, jenž kochá se, kde plno lilií. — Šal. 2, 16.

Pramen jsi v zahradě, pramen jsi vod živých, s prudkostí plynoucích s Libanonu. — Šal. 4, 15.

Jásej Bohu všecka země, služte Hospodinu s veselím, předstupujte před něho s plesáním. Vězte, Hospodin že Bůh jest, on nás učinil, a ne my sami; jsme lid jeho a ovce pastvy jeho. — Ž. 98, 2—3.

Co bych jiného chtěl na nebi, a co na zemi, kromě Tebe? Byť i zhynulo tělo a srdce mé, Bůh bude skalou mou, dílem mým na věky. — Ž. 72, 25—26.

A já přijmu vás a budu vám za Otce, a vy mi budete za syny a dcery — praví Hospo-

din všemohoucí. — II. Kor. 6, 18.

Bůh jest láska, a kdo zůstává v lásce, zůstává v Bohu a Bůh v něm. — I. Jan ap. 4, 16.

Okuste a vizte, jak dobrý jest Hospodin. — Ž. 33, 9.

Jak velké množství Tvé slasti je, Hospodine, kterou schováváš těm, již bojí se Tě, a kterou chystáš doufajícím v Tebe! — Ž. 29, 20.

Pojďte a slyšte všichni, kdož Boha ctíte, neboť budu vypravovati (vám), jak velké věci učinil mé duši. — Ž. 65, 16.

Velký je Hospodin vši chvály hodný, velikost jeho je nevystižná. — Ž. 144, 3.

Jeť jen jeho jméno vznesené. — Ž. 148, 13.

Já těm, kteří mne milují, splácím láskou, a kdo mne pilně hledá, nalézá mne. — Přísl. 8, 17.

Neboť tak Bůh miloval svět, že Syna svého jednorozného dal, aby nikdo, jenž v něho věří, nezahynul, nýbrž měl život věčný. — Jan 3, 16.

Jako mne miloval Otec, i já jsem miloval vás. Zůstaňte v lásce mé. — Jan 15, 9.

Já jsem pastýř dobrý. Dobrý pastýř dává život za ovce své. — Jan 10, 11.

Nepohrdá prosbou sirotkovou, ani vdovou, když

vysílá proudy nářků. — Sir. 35, 17.

Já jsem alfa a omega, počátek a konec. Já dám žiznivému z pramene vody živé zadarmo. — Apokal. 20, 6.

Nebude nikomu straniti Pán proti chudšasovi, a prosbu toho, jemuž bylo ukřivděno, vyslyší. — Sir. 35, 16.

Neboť Pán jest Soudce, a nestrání osobám slavným. — Sir. 35, 15.

Oči všech doufají v Tebe, Pane, a Ty dáváš jim pokrm v čas příhodný, ty (jim) otvíráš svou ruku, a sytíš všechno, co žije, podle přání. — Ž. 144, 15, 16.

Neb on zahaluje nebesa mraky, a tak připravuje zemi deště. Na horách on káže růsti trávě a (jiným) rostlinám ku prospěchu lidstva. Zvířatům přiměřenou potravu dává, i mladým krkavcům, volajícím k němu. — Ž. 146, 8, 9.

Pohledte na ptactvo nebeské, že neseje, ani nežne, ani neshromažďuje do stodol, a Otec váš nebeský živí je. Nejste-li vy dražší, nežli ono? — Mat. 6, 26.

A proč pečujete úzkostlivě o svůj oděv? Pozorujte lilie polní, kterak rostou, nepracují, aniž předou; pravím pak vám, že ani Šalamoun ve vši slávě své nebyl tak oděn, jako jedna z nich. Jestli tedy trávu polní, která dnes jest a

zítra do pece vržena bývá, Bůh tak odívá, čím spíše vás, malověrní! — Mat. 6, 28—30.

Nestaví-li H o s p o d i n d o m u, marně se lopotí, kteří jej stavějí. Neostříhá-li Hospodin města, nadarmo bdí, kdo je hlídá. — Ž. 126, 1.

Domníváš se, že v y s t i h n e š š l é p ě j e b o ž í, dokonale Všemocného že vyzkoumáš? Vyšší, nežli nebe jest, co tedy zmůžeš? Hlubší než peklo, odkud ho znát tedy můžeš? Chceš-li jej měřit, je delší nežli země. Do šířky pak větší nežli moře. — Job 11, 7—9.

Ó, h l u b o k o s t i b o h a t s t v í a moudrosti i vědomosti boží! Jak nevyzpytatelné jsou soudy jeho a nevystihlé cesty jeho! Neboť kdo poznal mysl Páně? Aneb kdo byl jeho rádčem? — Řím. 11, 33, 34.

Andělé slouží mu (narození, vzkříšení). — Sv. Pavel učí znáti v Athénách (Areopágu) pravého Boha. (Sk. ap. 17.)

*

Říká si pošetilec v duchu: Není Boha! (Ž. 13, 1.) Neboť někteří rouhaví mudrci, ač zvráceně a falešně o Bohu smýšlejí, neopovážili se říci: Není Boha. Proto tedy řekl v s r d c i s v é m : jelikož se nikdo neosmělí toho vyřknouti,

byť se i pomysleti opovážil. — Sv. Augustin. Exp. in Ps. 13.

Nevýslovným jest Bůh. Snáze řekneme, co by nebyl, než co by byl. Na zem myslíš, Bůh to není. Vše, co v moři, co létá v povětří, to Bůh není. Cokoli svítí na nebi, hvězdy, slunce i měsíc, to Bůh není. Samo nebe, není to Bůh. Pomni na Anděle, Moci, Knížatstva, Archanděle, Trůny, i Stolce, i Panstva — to není Bůh. A co jest tedy? Toliko jsem s to byl říci, co by nebyl. Tážeš se, co by byl? To, čeho oko nevidělo, ucho neslyšelo, co na srdce lidské nevstoupilo. — Sv. Augustin. Sup. Ps. 35.

Co jest Bůh všemohoucí? Co, ne-li nevyslovitelný, nepochopitelný, nade všechno, mimo vše, kromě všeho? Neboť všechno své stvoření přesahuje, každé dílo převyšuje, nade všechno jest vznešený. Tážeš-li se po velikosti, větší je nad ni; po kráse, nad ni on krásnější; po sladkosti, nad ni sladší; po jasnosti, nad ni jasnější; po spravedlnosti, nad ni spravedlivější; po síle, nad ni silnější; po milosrdnosti, nad ni milosrdnější. — Sv. Augustin. De verb. Ap. s. 1.

Člověka přítomného se ostýcháš, a přítomnosti Boha Otce, i Syna, i Ducha svatého s e n e b o j í š ? — Sv. Ambrož. Sup. Ps. Beati immac.

Kdybychom na P á n a p ř í t o m n ě h o mysleli, sotva, a-

nebo docela bychom nehřešili. — Sv. Tomáš Aq. Op. 58. c. 2.

Duch Hospodinův jest svě-
ce, zpytující všechny skrytosti
srdce. (Přísl. 20, 27.) Vizme,
jak blízko jest nás, a
že nic — ani z myšlení na-
šeho, ani z našich řečí, jež mlu-
víme, před obličejem jeho ne-
ní skryto. — Sv. Kliment Řím.
Ep. ad Cor. c. 21.

Pane Bože můj! Oči Tvé
mnohem jasnější jsou než slun-
ce, spatřující všechny cesty lid-
ské, i hlubokost propasti, a na
každém místě vždy hledí
na dobré i na zlé. Kroky mé i
stezky spatřuješ, a dnem i nocí
bdíš strážíš nade mnou. Kam-
koli jdu, Ty mne, Pane, neo-
pouštíš, leč bych já opustil Te-
be. Kdekoli jsem, neodcházíš
ode mne, poněvadž všude jsi.
Před Tebou vždycky jest všeli-
ká žádost má, před Tebou myš-
lení mé. — Sv. Augustin. Solil.
an. ad D. c. 14.

Jako jest zahřívání vlastnost
ohně a osvětlování vlastnost
slunce, tak jest vlastnost boží
— smilovávat se! — Sv.
Jan Zl. Expl. in Ps. 47.

Bůh jest spravedlivý,
spravedlnost sama. Kdyby spra-
vedlivým nebyl, Bohem by býti
přestal; ježto ale jest Bohem,
proto zlých musí trestati. —
Sv. Alfons Lig. Pravd. nábož.
křesť. Díl II, část II.

Neříkej: Smilování Páně ve-
líké jest, smiluje se nad množ-

stvím hříchů mých. Neboť k mi-
losrdnosti jeho hned také spra-
vedlnost připojil, řka: Milosr-
denství zajisté i hněv rychle
přicházejí od něho, a na hříšní-
ky hledí hněv jeho. (Ekkli. 5,
6, 7.) — Sv. Řehoř. Moral. lib.
33, c. 15.

Méně by zajisté Bůh dobrý
byl, kdyby žádnému zlému do-
bře nečinil. — Sv. Augu-
stin. Manuale, cap. 32.

On, jenž tobě všechno udě-
lil, on, jenž způsobil, že jsi, kte-
rýž těm, již žijí, i zlým, slunce
propůjčuje a déšť dává, ovoce
udílí, prameny, život, blaho a
preveliké potěchy — schovává
pro tebe něco, co nedá, leč
tobě. Co jest to, co schovává
pro tebe, ne-li sama sebe?
— Sv. Augustin. In Ps. 32, c. 2.

Aj, Pane Bože můj nej-
dobrotivější a nejmilosrd-
nější, když Tvé nestihlé dobro-
ty a milosti slávu uvažovati
chci, není k tomu dostatečné
srdce mé. Nebo čest Tvá, krá-
sa Tvá, sláva Tvá, všemohou-
nost Tvá, velebnost Tvá a lás-
ka Tvá převyšuje všeliký smysl
a rozum lidský. Jakož jest ne-
vypravitelný blesk slávy Tvé,
tak nevymluvitelná jest do-
brota věčné lásky Tvé. — Sv.
Augustin. Manuale c. 14.

Jizvy a rány Pána našeho,
Krista, plné jsou milosrdenství,
plné dobroty, plné sladko-
sti a milosti. Probili ruce jeho,
nohy jeho a bok jeho kopím
prokláli. Z těch ran a děr mohu

okusiti, jak sladký jest Pán Bůh můj. — Sv. Augustin. Man. c. 21.

Ač jest Bůh všemohoucí, nemohl dáti více; ač jest nejmoudřejší, nevěděl, čeho by více dal; ač jest nekonečně bohat, přece více k rozdáni neměl. — Sv. Augustin.

Který Otec, ó, Pane můj, dav nám Syna svého (a to Syna takového), a vida, jak nelidsky a krutě s ním nakládáno bylo, na to na vše nic nedbaje, přece by připustil, aby tento jeho Syn s námi zůstal, a na novou uráženu a pronásledován byl? Jiný žádný otec neučinil by toho; tak jedná jedině Tvůj Otec, ó Pane! — Sv. Terezie. Medit. in orat. Dominic. M. 3.

Tak, jako Bůh, není dobrým nikdo, tak milosrdným nikdo. — Tertullian. Lib. de Poenit. c. 8.

Všechno jest tobě Bůh: lačníš-li, chlebem jest tobě; žízníš-li, vodou jest tobě. Jestliže ve tmách jsi, světlem jest tobě; jestliže jsi nepřirodný, jest nesmrtelností rouchem tobě. — Sv. Augustin. S. 19. sup. Joan.

Ó, živote, kterémuž všechno živo jest, živote, jenž mi dáváš život, živote, jenž jsi můj život, skrze nějž já živ jsem, bez něhož umírám. Ó, živote, v němž vzkříšen budu, bez něhož hynu. Ó, živote, v němž se raduji, bez něhož se rmou-

tím. Živote, obživující, sladký a milostný, vždycky paměti hodný. Ó, živote duše mé, žádá a hyne duše má, rozpomíná-li se na Tebe. — Sv. Augustin. Solil. an. ad D. c. 1.

My všichni máme Boha milovati, protože jest Otec, a báti se, protože jest Pán, a ctíti, protože jest dobrotivý, a strachovati se, protože jest přísný mstitel zlého. — Laktancius Firm. O pravé poctě b.

Živé a pravé božství neposuzuje se ani podle novosti, ani podle stáří. Věku nemá, poněvadž mu zroditi se nelze. Je-li Bůh stár, pomine; je-li mlád, nebylo ho. Mládí svědčí o počátku, stáří hrozí koncem. Bůh ale jest vzdálen všeho počátku a konce, rovněž i všeho času, jímž se počátek a konec určuje. — Tertullian. Adv. Marc. l. 1, c. 8.

Což jsi, Bože můj? Což, prosím, ne-li Pán a Bůh můj? Neboť kdož Pán kromě Pána? Aneb, kdož Bůh kromě Boha našeho? Nejvyšší, nejlepší, nej-mocnější, všemohoucí, nej-milosrdnější a nejspravedlivější, nej-ukrytější a všudypřítomný, nej-krásnější a nejsilnější, stálý a nepochopitelný, neměnitelný a vše měnící, nikdy nový, nikdy stár, všechno obnovující. A což řekneme, Bože můj, živote můj, svatá sladkosti moje, aneb co pronese kdos, mluvě o Tobě? Běda ale mlčícím o Tobě! — Sv. Augustin. L. I. Conf. c. 4.

Chvála Tvá, ó, Pane, jest neobsáhlá. Srdcem se nemůže obsáhnouti, ústy vyměřiti, ušima porozuměti. Nebo ty věci pomíjejí, ale chvála Tvá zůstává na věky. Co jsem já, ó, Pane, sám ze sebe, abych chválil Tebe? Prach a popel jsem já. Chval Tebe, Pane Bože můj, neobsáhlá mocnost Tvá, nestih-

lá moudrost Tvá a nevýslovná dobrota Tvá. Chval Tebe nade všechno vyvýšená milostivost Tvá, přehojné milosrdenství Tvé, i věčná moc a božství Tvé. Chval Tebe všemohoucí síla Tvá i svrchovaná láska Tvá, v kteréžto stvořil jsi nás, Pane Bože, živote duše mé! — Sv. Augustin. Solil. an. ad D. c. 10.

C

15. CÍRKEV.

(Apoštolové. Papež. Víra.)

I přistoupil Ježíš a promluvil k nim, řka: Dána jest mi veškerá moc na nebi i na zemi. Odejduce tedy, učte všechny národy, křtíce je ve jménu Otce, i Syna, i Ducha svatého, učíce je zachovávatí všechno, co jsem přikázal vám; a hle, já jsem s vámi po všechny dny, až do skonání světa. — Mat. 28, 18—20.

Kdo vás slyší, mne slyší, a kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá; kdo však mnou pohrdá, pohrdá tím, jenž mne poslal. — Luk. 10, 16.

Kristus Pán založil církev. I já pravím Tobě: Ty jsi Petr, (t. j. skála) a na té skále v z d ě l á m církev svou, a brány pekelné ji nepřemohou. — Mat. 16, 18.

Nato Pán vyvolil ještě jiných sedmdesát dva a poslal je po dvou před

sebou do každého města i místa, kam hodlal sám přijíti (Luk. 10, 1.); a z nich co představené církve d v a n á c t e a p o š t o l ů (Mat. 10, 1.) s nejvyšší hlavou viditelnou. (Mat. 16, 18; Jan 21, 15—17.); těmto dal moc, aby svaté evangelium všude hlásali (Mat. 28, 19.); křtili (Mat. 28, 19.); chléb v tělo jeho a víno v krev proměňovali (Mat. 26, 26—28.); hříchy odpouštěli (Mat. 16, 19; 18, 18.); vůbec vše ustanovili, co by ku prospěchu věřících sloužilo (Mat. 18, 18.); pak aby jiné představené církve ustanovili (Jan 20, 21.); konečně aby řídili a spravovali a vedli ku spasení. (Mat. 28, 20.)

Nuže tedy, nejste již cizinci a přistěhovalci, nýbrž jste spoluobčané věřících a domácí boží. — Ef. 2, 19—22.

On také dal jedny za apoštoly, jiné za proroky, jiné za evangelisty, jiné za pastýře a učitele. — Ef. 4, 11—13.

Každé království protisobě rozdělené zpustne a žádné město, žádný dům proti sobě rozdělený neobstojí. — Mat. 12, 25.

Neprosím pak toliko za ně, nýbrž i za ty, kteří skrze slovo jejich uvěří ve mne, aby všichni byli jedno jako Ty, Otče, ve mně a já v Tobě, aby i oni v nás jedno byli, by svět uvěřil, že jsi Ty mne poslal. A já jsem jim dal slávu, kterou jsi mi dal, aby byli jedno, jakož i my jedno jsme: já v nich a Ty ve mně, aby byli v jednotě dokonalé, by svět poznal, že jsi Ty mne poslal a že jsi je miloval, jako jsi miloval mne. — Jan 17, 20—23.

Obec věřících však měla jedno srdce a jednu duši. — Sk. ap. 4, 32.

Zapřísahám vás, bratři, skrze jméno Pána našeho Ježíše Krista, abyste všichni mluvili jednomyslně a aby nebylo mezi vámi roztržek, nýbrž abyste byli dokonalí v jednotném smýšlení a v jednotném mínění. — I. Kor. 1, 10.

Jest Kristus rozdělen? Byl Pavel ukřižován za vás? Aneb byli jste pokřtěni ve jménu Pavlově? — I. Kor. 1, 13.

Jeden (jest) Pán, jedna víra, jeden křest, jeden Bůh a jeden Otec všech, jenž jest nade všemi a skrze všechny a ve všech (nás). — Ef. 4, 4—6.

A bude hlášáno toto evangelium o království po celém okrsku zemském, na svědectví všem národům. — Mat. 24, 14.

Avšak obdržíte sílu, když na vás sestoupí Duch svatý a budete mi svědky v Jerusalemě a po všem Judsku i Samařsku a až do končin země. — Sk. ap. 18.

Oni pak vyšeďše, hlásali všude, a Pán jim pomáhal a potvrzoval slova jejich zázraky, které potom následovaly. — Mar. 16, 20.

Podle toho Svatého, jenž vás povolal, buďte i vy svatí ve všem obcování svém, ježto psáno jest: Svátí buďte, neboť já svatý jsem. — I. Petr 1, 15, 16.

A hle, já jsem s vámi po všechny dny až do skonání světa. — Mat. 28, 20.

I já pravím tobě: Ty jsi Petr (t. j. skála), a na té skále vzdělám církev svou, a brány pekelné jí nepřemohou. — Mat. 16, 18.

A já budu prositi Otce, a jiného Utěšitele dá vám, aby s vámi zůstával na věky, Ducha pravdy; jeho svět nemůže přijmouti, poněvadž ho nevi-

dí, ani ho nezná; vy však jej znáte, neboť ve vás zůstává a ve vás bude. — Jan 14, 16, 17.

Odpovídaje Šimon Petr, řekl: Ty jsi Kristus, Syn Boha živého. A Ježíš odpověděl, řekl jemu: Blahoslavený jsi, Šimone, synu Janův! Neboť tělo a krev nezjevilo toho tobě, nýbrž Otec můj, jenž jest v nebesích. I já pravím tobě: Ty jsi Petr (t. j. skála), a na té skále vzdělám církev svou, a brány pekelné jí nepřemohou. A tobě dám klíče království nebeského, a cokoli svážeš na zemi, bude svázáno i na nebi; a cokoli rozvážeš na zemi, bude rozvázáno i na nebi. — Mat. 16, 16—19.

Když tedy posnídali, řekl Ježíš Šimonu Petrovi: Šimone (synu) Janův, miluješ mne více nežli tito? Dí jemu: Ovšem, Pane, Ty víš, že Tě miluji. Řekl jemu: Pasiž beránky mé. Řekl mu po druhé: Šimone (synu) Janův, miluješ mne? Dí jemu: Ovšem, Pane, Ty víš, že Tě miluji. Řekl jemu: Pasiž beránky mé. Řekl mu po třetí: Šimone (synu) Janův, miluješ mne? Petr zarmoutil se, protože mu řekl po třetí: Miluješ mne? I řekl jemu: Pane, Ty víš všechno, Ty víš, že Tě miluji. Řekl mu Ježíš: Pasiž ovce mé. — Jan 21, 15—17.

Apoštolům dal Kristus moc, kázati, svátostmi přisluhovati a spravovati církev: Vpravdě, pravím vám: Cokoli

svážeš na zemi, bude svázáno i na nebi, a cokoli rozvážeš na zemi, bude rozvázáno i na nebi. — Mat. 18, 18.

Tu řekl jim opět: Pokoj vám; jako mne poslal Otec, i já posílám vás. A to pověděl, dechl (na ně) a řekl jim: Přijměte Ducha svatého; kterým odpustíte hříchy, odpouštějí se jim, a kterým zadržíte, zadrženy jsou. — Jan 20, 21 až 23.

A vzav chléb, učinil díky, a rozlámav jej, dal jim, řka: Toto jest Tělo mé, které se za vás vydává; to činite na mou památku. — Luk. 22, 19.

Mějte pozor na sebe i na všechno stádce, ve kterém Duch svatý ustanovil vás biskupy, a byste spravovali církev boží, které si dobyl krví svou. — Sk. ap. 20, 28.

Podobenství: o poli, Mat. 13, 24—36 a 3—29; o zrně hořčičném a kvasu, Mat. 13, 31—33; o pokladu skrytém a perle drahé a síti, v. 44—40; o domě, II. Tim. 2, 20; o hřivně, Mat. 3, 12; o vinici, 20, 1—16; 21, 28—30; o žni, 9, 37, 38.

* *

Slovem církev vyrozumívá se shromáždění všech pokřtěných (neboť nekřtění jsou vně, mimo církev), kteří pod nejvyšší viditelnou hlavou, římským papežem, pravou víru vyznávají. — Sv. Alfons Liguori, Katech. I. část, c. 1.

S p í š e v n e b i než na zemi má církev kořeny upevněné. Snadnější je slunce zhasnouti, nežli církev zatemnití. — Sv. Jan Zl. Hom. 4. de verb. Isai.

Co jste? (Táže se kacírův církev Kristova.) Kdy a odkud jste přišli? Co děláte, nejsouce mými dětmi, na polích mých? Jakým právem ty, Marcione, dříví děláš v lese mém? Kdo ti, Valentine, dovolil, moje prameny odváděti? Jakým právem přesazuješ, Apelle, moje mezníky? Moje jest to všechno. A vy ostatní, proč sejete podle libosti na statcích mých? Já od starodávna mám právo pevné a stále od těch, kterýmž to všechno prve přináleželo, jsem dědičkou a apoštolů. — Tertullian. De advers. haer., c. 37.

Katolická církev jest jedna ve své podstatě, ve svém učení, ve svém blaživém působení, ve svém původu a ve své víře. — Kliment. Alex. Tom. 7. Strom. Art. 17.

Ulom větev se stromu, ona co úlomek pučeti nebude. Odraz od pramene potok, a on, odražený, vysákne. — Sv. Cyprian. Tract. de unit. Eccl.

Nuže, kdož by byl tak bezbožný, tak nevěrný, tak svárlivý, tak šílený a hašteřivý, jenž by tušil, že by se trhati měla, anebo sám trhati se osmělil jednotu boží, sukni Páně, církev Kristovu? — Sv. Cyprian. Tract. de unit. Eccl.

V domě velikém netoliko jsou nádoby zlaté a stříbrné, ale také dřevěné i hliněné, a některé zajisté ke cti, některé pak ku potupě. (II. Tim. 2, 20.) Tím vyjádřil, že jsou v církvi lidé různí. Někteří dobří a výteční mužové, které zlatem vyrozumívá. Někteří toliko dobří — ty naznačuje stříbrem. Jiní pak nedobří, jež nádobami dřevěnými a hliněnými jmenuje. — Sv. Ambrož. Comment. in II. ep. ad Tim., c. 2.

Co se církve bojující týká, vyjádřil Spasitel sám na více místech, že z d o b r ý c h i z e z l ý c h jest složena, jelikož ji na jednom místě přirovnává humnu, na němž se nalézají pšenice a pleva: Vyčistíť humno své, a shromáždí pšenici svou do obilnice; ale plevy páliť bude ohněm neuhasitelným. (Mat. 3, 12.) Na jiném místě porovnává Pán církev s rolí, říká: Nechte, ať obě spolu roste až do žní, a v čas žní dím žencům: Seberte nejprve koukol a svažte jej v snopky k pálení; ale pšenici shromážděte do stodoly mé. (Mat. 13, 30.) — Sv. Alfons Liguori. Triumf sv. církve, I. díl, c. 4, č. 4.

V síti Petrově ryby dobré i špatné; v arše Noemově zvířata čistá i nečistá; na roli Páně lilie mezi trním, koukol mezi klasy; na humnu Páně z r n í s p l e v o u. — Petr Ravenat. In quad. epist.

Po všem světě, až ke končinám země, jest rozšířena cír-

kev. Pravá a všeobecná církev má po veškerém světě jednu a tutéž víru. — Sv. Irenej. Adv. haer. L. 1, c. 10, N. 1, 3.

Kristovo království a jméno všude se přijímá, všude se věří, ode všech národů se ctí, všude se mu poklona činí. Když nás zabíjíte, množíme se, krev mučedníků je jako by semeno křesťanů. Jsme jako od včerejška, a naplnili jsme již všechny kraje vaše, vaše města, ostrovy, hrady, posádky, sbory, ano i tábory: vaše třídy, desetiny, královský hrad, senát a veřejné soudnice. — Tertullian. In apol. c. 37.

Církev má dosud, kam by se šířila, dokud se nenaplní: Panovati bude od moře až k moři. (Ž. 71, 8.) — Sv. Augustin. Exp. sup. Math.

Jest zcela nemožno, aby pravá církev mohla kdy v blud upadnouti, ježto nám o tom Písmo svaté poskytuje nejvýslovnější ubezpečení; neboť sám náš Spasitel ráčil svatému Petru říci: Ty jsi Petr, a na té skále vzdělám církev svou, a brány pekelné nepřemohou ji. (Mat. 16, 18.) A na jiném místě: Jáť jsem prosil za tebe, aby nezhylnula víra tvá. (Luk. 22, 32.) Jindy zase: Aj, já s vámi jsem až do skonání světa. (Mat. 28, 19.) Sv. Alfons Lig. Pravda náboženství křesť.. Díl II., část 2, kapitola 4.

Kde církev, tam i Duch boží, a kde Duch boží, tam i církev. — Sv. Irenej. Adv. haer.

Kromě církve vše jest možné, vyjmouc spasení. Lze míti čest, lze míti svatost, může se zpívati Alleluja, může se odpovídati Amen, lze víru ve jméno Otce, i Syna, i Ducha svatého míti a hlásati — avšak nikde, leč v církvi katolické lze spasení nalézt. — Sv. Augustin. Serm. sup. gest. cum Emer. ultra medium.

Kdokoli se odtrhne od církve katolické, nechť se domnívá, že sebe zbožněji žije, již pro to jediné provinění, že jest od jednoty církevní odštěpen, nebude míti života věčného. — Sv. Augustin. Ep. 152. ad popul. fact. Donat.

Jeden toliko jest Bůh, jeden toliko Kristus, jedna toliko stolice apoštolská, slovem Páně na skále vzdělaná. Jiný oltář vedle toho a jiné, nové kněžstvo vedle toho postaveno býti nemůže. Kdo jinde shromažďuje, rozptyluje. — Sv. Cyprian. Ep. ad pleb. de quinque presb.

Ani zahrady zalévané tak nepučí, jako církev, když se zalévá krví mučednickou. — Sv. Jan Zl. In conc. de SS. mart. Juvent. et Maximo.

Ó, jaký div, Pán církve pni na kříži, jeho učedníci ve vazbách, a církev jeho roste, evangelium se den ke dni rozšiřuje, a to, čím se její zkázy

docílití chtělo, přispívá k jejímu rozšíření. — Sv. Jan Zl.

Dokud ještě mladička byla, nikterak jí ublíženo býti nemohlo; a nyní, kdy až k nebesům dospěla, myslil by někdo, že možno ji přemoci? Za času, kdy bylo jedenácte apoštolů, žádný překonati je nemohl: než několik lidí zajalo celý svět. A nyní, kdy země i moře, všechen obor světa, všechny obydlené krajiny, všechna města, všechny končiny země, osvěceny jsou náboženstvím — nyní myslíš, že by církev mohla býti porušena? Nikoli. Neboť Kristus předpověděl: Brány pekelné nepřemohou jí. (Mat. 16, 18.) Lehčeji nebe vyvráceno býti může a země pomínouti, než aby církev cos zhoubného trpěla. — Sv. Jan Zl. Hom. fest. Pentec.

V bouři nachází se církev, avšak nepadá; vlny se na ni valí, ale ve vlnách se nepotápí; šípy se na ni sypou, avšak neproráží ji; nástroje k zřícení s mnoha stran se přikládají, ale věž pevně stojí. Představ si, že ukrutníci, zuřiví králové, naostřené meče, zuby šelem hrozcích, ohnivé pece, rozžhavené pánve, trhající háky a všechny mučící nástroje jsou pohotově. Celý svůj toulec vyprázdnil již d'ábel. Avšak ani v nejmenším nezranil církev. Brány pekelné nepřemohou jí. Jak velcí a mocní proti ní bojovali — a žádný nezvítězil. Ano, protivníci v umlknutí a za-

pomenutí jsou svrženi, církev pak den ode dne v moci a slávě se vzmáhá. — Sv. Jan Zlat. Hom. fest. Pentec.

Co prospěje, jestliže Pána vyznáváš, jestliže Boha ctíš a hlásáš, jestliže jeho Syna vyznáváš, na pravici Otcově sedícího jestliže vyznáváš — a přitom církvi jeho se rouháš? Mějte se tedy na pozoru, nejmilejší, všichni jednosvorně Boha mějte za Otce a církev za matku. — Sv. Augustin. In Ps. 88, c. 2.

Já bych v evangelium nevěřil, kdyby mne k tomu nepřiměla vážnost církve katolické. — Sv. Augustin. Contr. Ep. Manich. c. 5.

Proč rozdělujeme údy Kristovy a odboj činíme proti vlastnímu tělu a zanikáme tak v bláznovství, že se zapomínáme býti vespolek údy jednoho těla? Pamatujte na slova Ježíše, Pána našeho, an dí: Běda člověku tomu! Lépe by jemu bylo, kdyby se byl nenarodil, než aby vyvolené moje pohoršoval. Lépe by jemu bylo, aby žernov zavěšen byl jemu a on do moře vhozen, než aby jednoho z maličkých mých pohoršil. Roztržka vaše mnohé zahubila, mnohé zmalomyslnila, mnohé zviklala, všechny pak zarmoutila. — Sv. Kliment Řím. Epist. ad Cor., c. 46.

Nemůže míti Boha Otcem ten, komu církev matkou není. — Sv. Cyprian. Lib. de unit. Eccl.

Jestliže různice, vády a roztržky pro mne povstaly, chci opustiti vlast, chci jíti, kam libo, a všechno činiti, co mi bude poručeno od obce — jen když stádo Kristovo s kněžími představenými v klidu žíti bude. — Sv. Kliment Řím. Ep. ad Cor., c. 54.

Z jmění církevního u d í l e j t e c h u d ý m, pocestným, vdovám, sirotkům, nemocným, nalézajícím se v okovech, uvězněným, kterýmžto nouzi a hlad trpícím, ač byste mohli pomoci, jestliže přece potřebné výživy upíráte, stáváte se vinnými před obličejem Páně, že jste lásku porušili. — Sv. Karel Borom. Monit. ad cler. et sacer. n. 24.

Církev nemá zlata, aby je uschovávala, nýbrž vydávajíc je, aby v potřebách pomáhala. Není-liž tedy lépe, aby kněží, když jiné pomoci není, pro výživu chudých k jmění církevnímu sáhli, než aby je svatokrádežný nepřítel poskvřnil a odnesl? — Sv. Ambrož. De off. ministr. Lib. 2, c. 28, n. 137, 138.

V š e c h n o c í r k e v n í jmění nemá chudým rozdáno býti, leč toliko v čas potřeby se na vykoupení zajatých a na jiné potřeby chudých též i nádob, určené k bohoslužbám božím, věnují. — Sv. Tomáš Aq. QQ. q. 185. art. 7. ad 3.

16. CIZOLOŽSTVÍ.

(Čistota. Jednota. Manželství. Věrnost.)

Budeš (také) uchován cizí ženy, ženy bližního, která úlisně mluví, (zrádně) opouští druh svého mládí, zapomínajíc na smlouvu se svým Bohem; k smrti totiž dolů jde stezka její, do říše mrtvých (vedou) cesty její. — Přísl. 2, 16—18.

Se ženou vdanou dokonce nesedej, by snad srdce tvé se nepřiklonilo k ní, abys krví svou nepadl do záhuby. — Sir. 9, 12—13.

Bude-li kdo souložiti se ženou druhého, dopustí-li se cizoložství s manželkou bližního

svého, smrtí ať umrou jako cizoložník a cizoložnice. — III. Mojž. 20, 10.

Nechalo-li se srdce mé klamat ženou, že jsem u dveří přítele svého číhal: oheň je to až do pekel zžírající. — Job. 31, 9, 12.

Kdo však cizoloží, pozbyl rozumu; jen kdo chce život si zkazit, činí takto. Rány a hanbu shromažďuje sobě — ostudu jeho nikdo nevyhladí. — Přísl. 6, 32, 33.

Křivá přísaha, podvod a vražda, krádež a cizoložství

rozmořlo se a krveprolití stíhá krveprolití. — Ose. 4, 2.

A přistoupím k vám, abych vás soudil, budu žalobcem rychlým kouzelníkům, cizoložníkům a křivopřísežníkům. — Mal. 3, 5.

Slyšeli jste, že řečeno jest starým: Nezcizoložíš. Já však pravím vám, že každý, kdo hledí na ženu, aby ji požádal, již zcizoložil s ní ve svém srdci. — Mat. 5, 27—28.

Cizoložníci, nevíte-li, že přátelství s tímto světem jest nepřátelstvím s Bohem? — Jakub 4, 4.

Nevíte, že nespravedliví království božího neobdrží? Nemylte se, ani smilníci, ani modláři, ani cizoložníci. — I. Kor. 6, 9.

To jsou ti, kteří se neposkvřili s ženami, neboť jsou panici; ti jsou to, kteří následují Beránka, kamkoli jde. Oni byli koupeni z lidí jako prvotiny pro Boha, neboť jsou bez poskvrny. — Apokal. 14, 4—5.

Manželka Putifarova sváděla Josefa; Sv. Jan Křtitel vytýkal Herodesovi nevěru manželskou, proto Herodiadina, navedena od své matky, požádala za hlavu Jana Křt. Mat. 14, 3—9.

* *

Manželství jest, když Bůh dva v jedno tělo spojuje. Cizoložství jest, když jeden od druhého jakýmkoli způsobem se

odtrhnuv, s jiným, ano s cizím tělem se mísí. — Tertullian. Monogamia, c. 9.

Cizího lože, ó, mužové, nevyhledávejte, cizímu manželství úkladů nestrojte. Cizoložství jest nepravost těžká a provinění proti přirozenosti. Dva s počátku učinil Bůh — Adama a Evu — to jest muže a manželku, a choť stvořil z muže, ze žebra Adamova totiž, a přikázal, aby oba byli jedno tělo a jeden duch. Proč jedno rozlučuješ tělo, proč jednoho děláš ducha? — Sv. Ambrož. Hexameron. lib. 5., c. 7, n. 19.

Přikazuji tobě, abys čistotu zachovával, a nevstupuj v srdce tvoje myšlenka o manželství cizím; z toho zajisté rodí se hřích velký. Pamatuj na Pána po všechny hodiny, a nezhřešíš. — Hermas. Past. lib. II., Mandat. 4, c. 1.

Prve než se cizoložství skutkem spáchá, stává ho již v myšlenkách. Sluší se tedy ze srdce je odstraniti, a pak se nevyskytne v skutku. — Sv. Isidor. Du s. b. lib. 2, c. 39.

Cizího lože nechať nikdo žádostiv není, a k tomu ať se nevzbuzuje nadějí, že bude se moci tajiti, ani tím, že mu to procházeti bude bez přestání, ani tím, že není manžela doma. Jest přítomen Bůh, obhájce manželství, jemuž nic není tajného a jemuž nikdo neujde. Nikdo ať se proto nesměje; mís-

to manžela Pán Bůh stráž má, a manžela když oklameš, Boha neoklameš. — Sv. Ambrož. Lib. de Abraham, c. 2.

Kdo by pohleděl na ženu k požádání, to jest proto a

s tím úmyslem na ni hleděl, aby ji požádal, což není již (pouhá) těla libost, takže se nedovolená žádost nasycuje — ten a takový zcizoložil. — Sv. Augustin. De serm. Dom., lib. 1.

17. CTNOST.

(Čistota. Nebe. Hřích. Svatí.)

Není zajisté člověka spravedlivého na zemi, který by činil (vždy) dobré a (nikdy) nehřešil. — Kazat. 7, 21.

Po všechny dny svého života měj na paměti Boha a varuj se, bys nikdy nesvolil ke hříchů a nezanedbal příkázání Hospodina, našeho Boha. — Tob. 4, 1.

Blaze muži, který v zákoně Páně má zálibu svou; jako strom bývá, štípený u tekoucích potoků, jenž dává ovoce časem svým, jehož list neuvadá: všechno, co podniká, daří se. — Ž. 1, 1—3.

Pane, kdo smí být hostem ve Tvém stánku, aneb kdo přebývat na Tvé svaté hoře? Kdo žije bezvadně a koná spravedlnosti. Ten, kdo upřímně smýšlí ve svém srdci, s pomluvou na jazyku nepobíhá, nečiní žádné křivdy bližnímu svému, aniž hanu vznáší na své druhy; přísahy, kterou se bližnímu zavázal, neruší, kdo svých peněz na lichvu nepůjčuje a proti nevinnému ú-

platku nebere. Kdo takto jedná, nebude viklat se na věky. — Ž. 14, 1—5.

Tu jsem si zamiloval a zatonoužil jsem po ní od svého mládí, toužil jsem, abych si ji odvedl domů jako nevěstu; stal jsem se milovníkem její krásy. — Moudr. 8, 2.

Jednoho dne, když přišli synové boží, aby se postavili před Hospodina, byl mezi nimi také satan. Tomu řekl Hospodin: Odkud jdeš? On odpověděl: Obcházel jsem zemi; prošel jsem ji kříž na kříž. Tu řekl mu Hospodin: Viděl jsi služebníka mého Joba, že mu rovného na zemi není, člověka upřímného a poctivého, bohabojného, jenž se varuje zlého? — Job 1, 6-8.

Hle, vedu vám ho ven, abyste poznali, že na něm žádné viny nenalézám. — Jan 18, 4.

Kdo z vás bude mne vinit z hříchů? — Jan 8, 46.

Abel I. Mojž. 4.; Noe I. Mojž. 6.; Tobáš, proroci, Jan

Křtitel, apoštolové, sv. Pavel ničeho zlého si nebyl vědom, I. Kor. 4.; sv. Jan Miláček Páně, svatí, světice.

*

Každý skoro svatý oblíbil si zvláště některou ctnost. Tak sv. Ludvík, král francouzský, uložil si navštěvovati nemocnice a sloužiti chudšům svýma rukama; sv. František z Assisi miloval úplnou chudobu tak vroucně, že ji nazýval svou chotí; sv. Dominik nadšeně hlásal slovo boží tak, že řád od něho založený je nazván kazatelským; sv. Řehoř Veliký měl obzvláštní radost v pohostění cizinců po příkladu Abrahama; Tobiáš uctivě pochoval mrtvé. — Sv. František Sal., Bohumila III. — Kterou ctnost jsi si ty, křesťane, zvláště zamiloval?

Zatím se přičiňme, abychom se pokorně cvičili v menších ctnostech, jako jsou: trpělivost, tichost, zapírání sebe, pokora, poslušnost, chudoba, čistota, láska k bližnímu, shovívavost, horlivost pro čest a slávu boží. Vznešenější ctnosti ponechme duším vznešenějším, věduce, že nezasluhujeme tak vysokého stupně v domě božím. — Sv. Frant. Sal., Bohumila, III.

V životě tomto není ctností, leč milovati, čeho milovati sluší. — Sv. Augustin. In epist. ad Mac.

Jako k pádu do hříchu jsou tři schody — pokušení, zalíbení v něm a svolení — tak na vrch ctnosti jsou tři stupně: první dobré vnuknutí, druhý zalíbení v témž vnuknutí, třetí svolení k tomu vnuknutí. — Sv. Frant. Sal., Bohum. P. II., c. 18.

Těm, kdož pravdu milovati teprv počínají, zdá se ovšem stezka ctnosti příkrou a obtížnou; ne, že by takovou byla, nýbrž že lidská přirozenost hned od samého počátku ráda se v rozkoších baví. Těm pak, jimž bylo lze přes polovic cesty té se dostat, snadnou a rovnou se ukazuje. Proto i Pán, na cestu spasení nás uváděje, praví, že těsná a úzká jest cesta, kteráž vede k životu, a málo jest těch, kteří ji nalézají. K těm ale, kdož s velikou touhou svatých jeho příkazů chtějí se držeti, praví: Jho mé zajisté jest sladké a břímě mé lehké. (Mat. 11, 30.) — Sv. Diadochus. Cent. capita de perf. spir., c. 93.

Jako nemůže býti vítězství bez boje — tak zajisté ani ctnost bez nepřitele. — Laktancius Firm. O pravé poctě boží.

Žádný nemiluje, kdo nevěří. Ale žádný zoufati nemůže, kdo miluje. Kde láska, tam nevyhnutelně víra i naděje. — Sv. Augustin. Tract. 83. in Joan.

Nyní pak zůstávají víra, naděje, láska, tyto tři ctnosti, ale největší z nich jest láska. (I. Kor. 13, 13.) Víra zůstává

rozumu, naděje paměti, láska vůli. — Sv. Frant. Sales. Druhé káz. na Velký Pátek.

Slušno jest zajisté, aby každý křesťan víru, naději a lásku každým dnem vzbudil. — Sv. Alfons Lig. Katech. I. P. c. I., § 3, č. 26.

Ó, Bože, původe a dárce víry, uděl mi živou a dokonalou víru, onu pravou víru, kterou Ty sám silnou a mocnou nazýváš. — Sv. Teresie. Rozlič. modlitby o všel. ctnosti. Modlitba XIII.

Ó, Pane, Tys všech spása, kteří doufají v Tebe. Dej, aby v srdci mém naděje v neklamnou pravdivost a dobrotu Tvou se vždy množila a rostla. — Sv. Teresie. Rozl. modl. o všel. ctnosti. Modl. XIV.

Ó, Bože můj, jenž sám jsi láska, dej, aby tato svatá láska zcela se mne zmocnila a její plamen aby ve mně všelikou jiskru samolásky ztrávil. — Sv. Teresie. Rozl. modl. o všel. ctnosti. Modl. XV.

Víra když se viklá, chladne i láska. Nebo jestliže kdo odpadl od víry, musí odpadnouti též od lásky. Nemůže ještě milovati, o čem nevěří, že by bylo. Dále: jestliže i věří, i miluje, dobře čině a rozkazů dobrých mravů poslouchaje, může pak i doufati, že dojde, čeho miluje. — Sv. Augustin. De doct. Christ., lib. 1, c. 37.

Láska jest ne lidská, ale božská a nebeská ctnost, a tak pravé všech jiných ctností slunce. — Sv. Frant. Sal. Philoth. P. III., c. 5.

Jako chléb ze všech pokrmů jest nejlepší, tak láska všechny ctnosti převyšuje, a jako stůl bez chleba jest chudý, tak bez lásky žádná ctnost neprospívá. Bez lásky ani slzy, ani chudoba, ani čistota, ani almužna, ani utrpení člověka spasiti nemůže. — Sv. Jeroným. Řeči o ctnost. k P. č. 1.

Bez lásky skutek zevnitřní nic platen není; co ale z lásky se činí, třebaže malé a nepatrné býti se zdá, všechno užitečným se stává. Více sobě zajisté Bůh váží toho, z jak veliké lásky kdo skutek koná, nežli věci samotné, kterou činí. Mnoho činí člověk, který mnoho miluje. — Bl. Tomáš Kemp. De im. Chr. L. 1, c. 15, N. 1, 2.

Víme, že jsou čtyři hlavní ctnosti: střídmost, spravedlnost, opatrnost a síla. Ctnosti jsou vespolek spojeny a sloučeny, takže, kdo má jednu, zdá se, že jich má více. — Sv. Ambrož. In C. 6. Lucae.

Střídmost činí člověka zdrženlivým, šetrným, mírným, mlčenlivým a vážným. — Sv. Prosper. De vita contempl. Lib. 3, c. 19.

Žádná ctnost nezdá se přináseti hojnějšího ovoce, jako spravedlnost, kteráž více

jiným, než sobě prospívá. — Sv. Ambrož. Lib. de paradiso, c. 3.

Pravá opatrnost záleží v poznání toho, co má a co nemá konáno býti; podle ní jestliže se kdo náležitě řídí, od povinnosti a ctnosti nikdy se neuchýlí, nikdy v nákazu nepravosti neupadne. — Sv. Basil. Hom. in princip. Proverb. Var. arg., hom. 12.

Silou duše rozumí se ta, jež netoliko rozličnými nesnázemi napadána, zůstává nepohnutou, nýbrž i nezničena nijakým lákáním rozkoší. — Sv. Prosper. De vita contempl., lib. 3, c. 20.

Síla a stálost jest královská cesta; od té se uchyluje na pravo, kdo je lehkomyslně odvážný a tvrdošíjný; na levo, kdo jest bázlivý a bojácný. — Sv. Augustin. In Origen. sup. Isai.

Chceš-li věděti, jaké okrasy vyhledává Pán? Měj opatr-

nost, spravedlnost, střídmost, sílu. Nad tuto ozdobu nic není dražšího, nad rozmanitost tohoto drahokamu nic není vznešenějšího. To kráslí, ohražuje a chrání se všech stran; to jest i tvou okrasou, i obranou, i ochranou: v štít se mění drahokam. — Sv. Jarolím. Epist. 1. 2, Ep. 14. In ep. ad Nepotian.

Jako rýžovníci bedlivě oddělují zlato od písku, tak i my si máme přivlastňovati dobré vlastnosti přítelovy, zlým však brániti přístup do srdce. — S. Fr. Sal., Bohumila XXII.

Vlasatice svítí skoro tak jasné, jako ostatní hvězdy; ale brzy pominou, zatím co ostatní hvězdy svítí dále. Tak i ctnost pokrytecká i opravdová mívají stejnou slávu, avšak rozeznati je možno podle jejich trvání; ona brzy bere za své a rozplyne se jako pára, tato však trvá stále. — Sv. Fr. Sales., Bohumila, čl. I.

18. ČAS.

(Bdělost. Pomíjelijcnost. Smrt. Soud. Stáří.)

Všecho má svůj čas, a svým vyměřeným během jdou všechny věci pod sluncem: Jest čas rození i umírání. Jest čas sazby a čas vytrhování sazeného. Jest čas zabíjení a čas hojení. Čas boření a čas stavění. Čas pláče a smíchu. Čas kvílení a čas jásání. Čas rozmtání kamení a čas sbírání. Čas ob-

jímání a čas vzdáleni býti objímání. Čas nabývání a čas pozbývání. Čas mlčení a čas mluvení. Čas milování a čas nenálosti. Čas boje a čas pokoje. — Kaz. 3, 1—8.

Synu, měj pozorná čas, a vystříhej se zlého. — Sir. 4, 23

A to (čiňte), znajíce čas, že totiž jest hodina, abychom již ze spánku povstali. — Řím. 13, 11.

Nuže, pokud máme čas, čiňme dobré vůči všem, zvláště vůči domáším v í r y. — Gal. 6, 10.

Hled'te tedy, bratři, kterak byste žili pečlivě, ne jako nemoudří, nýbrž jako moudří, v y k u p u j í c e č a s, neboť dnové jsou zlí. — Ef. 5, 15, 16.

Jeremiáš prorok naříkal, že vyvolený národ nepoužil času milosti. Jer. 8. — Lidé před potopou. Gen. 6. — Pán Ježíš plakal nad Jerusalemem, že nepoznal času navštívení svého. Luk. 19.

* *

Nad čas není kratšího, nic pak není nad čas dražšího. Není, co by tak rychle míjelo, jako čas, neboť času minulého není, čas budoucí jest nejistý, přítomný čas jest toliko jediné okamžení. O tom nás chtěl Pán Ježíš poučiti, an o své blízké smrti mluvě, řekl: Maličko, a již neuzříte mne. (Jan 16, 16.) Totéž můžeme říci o svém životě, který podle sv. Jakuba (4, 15.) pára jest, která se na maličko v povětrí ukazuje, a potom zmizí. — Avšak, jak jest čas našeho života krátký, rovněž tak jest vzácný, ješto v jediném dobře vynaloženém okamžení můžeme získati pokla-

dy zásluh pro nebe; jestliže však špatně svého času užíváme, snadno v každém okamžení hřích učiníme a staneme se pekla vinnými. — Sv. Alfons Lig. S. comp. Serm. 24.

V krátkém čase může člověk milost a slávu (nebeskou) získati. Čas jest též ceny, jako Bůh; neboť v čase dobře vynaloženém může Bůh býti získán. — Sv. Bernard. S. Fer. IV. post Dom. I. Quadr. c. 4.

Čas jest mzda, za kterou sobě B o h a k o u p i t i m ů ž e m e, jestliže ho dobře užíváme. — Sv. Bernardin. S. in Quadr.

Času užívejme: neboť přijde hodina, po které již nijaký čas následovati nebude. — Sv. Bernard. In Epist.

Netoliko na místo, nýbrž i na čas musí ohled bráti, kdo se chce modliti. Velmi pohodlný a příhodný čas k modlitbám jsou dnové sváteční. Zvláště ale, když noční sen vůkol hluboké rozprostírá ticho, jest modlitba tím svobodnější, tím čistší. Vstaň v noci — praví se — při počátku každého bdění; vylévej jako vodu srdce své před obličejem Pána, Boha svého. (Thren. 2, 19.) Jak bezpečně vznáší se času nočního modlitba vzhůru, an jediné Bůh jejím jest svědkem a Anděl svatý, jenž ji přijímá, aby tam nahore položil ji na oltář Páně. — Sv. Bonaventura. Cit. in op. De medit. vit. Jesu Christi, c. 36.

19. ČEST.

(Jméno dobré. Chvála. Chlouba. Pokora.)

Péči měj o dobré jméno, nebo to zůstane ti spíše, nežli tisíc velikých pokladů zlata. Dny života dobrého jsou spočítány, ale dobré jméno zůstane navěky. — Sir. 41, 15, 16.

Jméno věčné dám jim, které nezahyne. — Is. 56, 5.

Jméno naše přijde časem v zapomenutí a nikdo nebude vzpomínati skutků našich. — Moudr. 2, 4.

Lepší jest jméno dobré, než bohatství velké, a mít vážnost lépe, než stříbro a zlato. — Přísl. 22, 1, 4.

Lepší jest jméno dobré, než voňavky vzácné, a den smrti, než den narození. — Kaz. 7, 12.

(Drahý) kámen hází na hromadu při cestě, čest kdo prokazuje blázni věmu. — Přísl. 26, 8.

Také tebe prosím, pomáhej jim... s jinými pomocníky, jichžto jména jsou v knize života. — Fil. 4, 3.

Tak svět světlo vaše před lidmi, ať vidí skutky vaše dobré a velebí Otce vašeho, jenž jest v nebesích. — Mat. 5, 16.

Milovali slávu lidskou více, než slávu boží. — Jan 12, 43.

Abraham andělům, I. Mojž. 18, 19. — Josef Eg. otci, I. Mojž. 29. — Anděl Gabriel Panně Marii. Stejně jí sv. Alžběta.

* *

Potřebujeme dobrého jména k vůli sobě (svému svědomí) a k vůli důvěře v bližního. — Sv. August L. De comm.

Pravda sice jest, že by sobě pokora dobré pověsti nevážíla, kdyby jí láska nepotřebovala; ale že dobrá pověst je základ lidské společnosti, a bez ní jsme mezi lidmi neužiteční, proto láska chce a pokora dopouští dobrou pověst i hledati i pilně si střežiti. — Sv. Fr. Sales., Boh., III.

Na úsudky dobrých lidí nedbati může jen pýcha nebo nedbalost. — Sv. Ambrož. De off. min. 1.

Pověst činí ctnost skvělejší, ačkoli nevětší. — Sv. Bernard. In Cantic. Ser. 17.

Jistě ne bez příčiny praví apoštol: Opatrujte dobře netoliko před Bohem, ale také před všemi lidmi. (Řím. 12, 17.) Řekneš snad: Dosti mám na

tom, když jen Bůh schvaluje, co činím; což já dbám tedy na soud lidský! Avšak buď jist, že se mu nelíbí, když, cokoli konáš, pohoršuješ jeho dítky. — Sv. Bernard. S. de temp. 4.

20. ČETBA.

(Poznání Boha. Rozjímání. Slovo boží. Písmo.)

Majíce na vědomí, že žádné proroctví Písma nespočívá na výkladě vlastním; neboť nikoli z vůle lidské stalo se kdy proroctví, nýbrž Duchem svatým nadchnuti, mluvili svatí lidé boží. — II. Petr 1, 20.

Nebe a země pomínou, ale slova má nepomínou. — Luk. 21, 23.

Nestydím se za evangelium. — Řím. 1, 16.

Hledejte pilně v knize Hospodínově, čtěte! — Is. 34, 16.

Ať se nevzdaluje kniha tohoto zákona od úst tvých, ale přemýšlej o ní ve dne v noci, bys pečlivě činil všechno, co je v ní psáno; pak bude tvá cesta správná a moudrá. — Jos. 1, 8.

David — jeho Žalmy. — Šalamoun. Sv. Pavel.

* *

Četba mysl i rozum osvěcuje, četba bludy života napravuje, četba frejírům marnosti odnímá, četba naučí tě, čeho by ses varovati měl, četba ukáže tobě, čeho bys následovati měl.

Mnoho prospíváš, když v Zákonně Páně čítáváš, ale tak, když to, co tam čteš, skutkem vyplňuješ. — Sv. Isidor. Kn. utěš. Rozml. roz. s člov., 4. vyd., str. 55—56.

Strýc můj, aby mně lásku k božským věcem vštípil, dával si své zbožné knihy ode mne přečítati. Ač s počátku jsem přitom žádného zvláštního zalíbení neměla, slova boží, jež jsem čtla i slyšela, působila na mne takovou silou, že jsem počala už ve svém mládí poznávati, jak je ve světě všechno marné: jak v kratičkém čase všechno míjí a bere svůj konec. — Sv. Terezie. Vita propria III.

Jako se četbou ctnosti pěstují, rovněž naopak dohánění špatná četba k nepravostem, a dohánění tím úsilovněji, ježto jsou lidé náchylnější k nepravostem, než k ctnostem. Dobře svatý Basil pojmenoval knihy potravou duší; neboť jako pokrm příjemně v člověka vchází a vlastní jeho krvi se stává, nejinak když se kniha čte. — Sv. Alfons Lig. Theol. mrl., lib. 3.

Tak čti, abys v četbě své ne pouze toho vyhledával, co k vý-

mluvnosti a ke kráse řeči náleží, nýbrž na způsob moudré včelíčky, jež s květin med obírá, i ty z toho, co čteš, lék pro duši vyhledávej. — Sv. Efrém. De recti vitae rat., c. 36.

Co prospívá, v světských uměních pokroky činiti a v božských prázdňím (nevědomcem) býti? — Sv. Isidor. De s. b., lib. 3. de fab. gent.

Kdo mnoho čte a ví, jestliže toho, co četl a ví, nečiní, prázdňím a hladový od plného stolu

se navrácí. — Bl. Tom. Kemp. Náb. spisy. Duch. růž. zahrád., c. 12, č. 5.

Moudrý čtenář nehledí na to, jak mnoho ví, nýbrž jak mnoho neví. — Hugo, Didisc., lib. 4.

Modlitbami se očišťujeme, čtením poučujeme. Když možné, jest oboje dobré; není-li oboje možné, lépe jest se modliti, než čísti. — Sv. Isidor. De sum. b., l. 3.

21. ČISTOTA.

(Nebe. Smilství. Dítka.)

Pane, chceš-li, můžeš mne očistiti. I vztáhl Ježíš ruku a dotkl se ho, řka: Chci, buď čist. — Mat. 7, 2—3.

Jak je dobrý Bůh, Israeli, těm, kteří čistého jsou srdce! — Ž. 72, 1b.

Blahoslavení čistého srdce, neboť oni Boha viděti budou. — Mat. 5, 8.

Potom nalil vody do umyvadla a počal umývati učedníkům nohy a utírat je šatem, kterým byl přepásán. Přišel tedy k Šimonu Petrovi. I řekl mu Petr: Pane, ty mně myješ nohy? Ježíš odpověděl a řekl jemu: Co já činím, ty nevíš nyní, ale zvíš potom. Dí mu Petr: Nebudeš mně mýti nohou na věky. Ježíš mu odpověděl: Ne-

umyji-li tebe, nebudeš míti dílu se mnou. Dí jemu Šimon Petr: Pane, netoliko nohy mé, nýbrž i ruce a hlavu. Dí mu Ježíš: Kdo se vykoupal, nepotřebuje, leč jen nohy si umýti, ale jest čist celý; i vy jste čisti ale ne všichni. Věděl totiž, kdo jest ten, jenž ho zradí. Proto řekl: Nejste čisti všichni. — Jan 13, 5—11.

Všechno jest čisté čistým; poskvrněným však a nevěřícím nic není čisto, nýbrž poskvrněna jest i mysl, i svědomí jejich. — Tit. 1, 15.

Tys sláva Jerusalema, tys radost Israelova, ty čest jsi lidu našeho, neb zmužile jsi jednala! Tvé srdce došlo posily, žes milovala čistotu a po svém manželovi jsi muže ne-

poznala. Proto též ruka Páně tě posilnila, a proto na věky budeš požehnána. — Jud. 15, 10, 11.

Jsouť panicové, kteří se tak narodili z matky, a jsou panicové, kteří učinění jsou jimi od lidí, a jsou panicové, kteří sami oddali se panictví pro království nebeské. Kdo m ů ž e c h á - p a t i , c h á p e j . — Mat. 19, 12.

Pro krásu ženskou m n o z í z a h y n u l i ; ta lásku jak oheň rozněcuje. Každá žena, která je smilná, jako výkal na cestě pošlapána bude. — Sir. 9, 2—13.

Kdo smí vstoupit na horu Hospodinovu, a kdo smí státi na svatém místě jeho? Kdo má nevinné ruce a č i s t é s r d c e , ten, kdo nepozdvihuje k nicotám myslí své, aniž přísahá lstivě bližnímu svému. — Ž. 23, 3, 4.

Běda vám, zákoníci a fari-seové, pokrytci, neboť čistíte číše a mísu po vrchu, u v n i t ř v š a k jsou plny loupeže a nečistoty. — Mat. 23, 25.

I řekl mu: To jsou ti, kteří přišli z velikého soužení a umyli roucha svá a z b í l i l i j e v k r v i B e r á n k o v ě . — Zj. 7, 14.

Srdce č i s t é v y t v o ř m i , ó, Bože, a ducha silného obnov v útrokách mých. — Ž. 50, 12.

Dva synové Noemovi (přikryli pláštěm nahého otce), Gen. 9, 23. — Josef odmítl ženu Putifarovu, Gen. 39. — Zuzana odmítla dva starce a volila raději smrt, Dan. 13. — Maria chtěla se raději zřici mateřství Syna božího, než by panenství ztratila.

* *

Čistota jest všech ctností ozdoba a lilium. Ona lidi blízké andělům činí. — Sv. Fr. Sales. Philoth. P. III., c. 12.

Veškero bohatství i vznešenost a všeliké důstojenství tohoto světa jest ničím u přirovnání k duši čisté. — Sv. Alfons Liguori. Op. asc. S. II. Tom. III. P. II. 3, n. 2.

Rána hříchu všelikého pokáním vyléčena bývá, ztráta však čistoty nižádným způsobem nahrazena býti nemůže. Nebo byť se i pokáním ovoce prominutí obdrželo, předešlé neporušenosti nijak se přece nedosahuje. — Sv. Isidor. De s. bonno, lib. 2, c. 40.

Čistota jest lilie mezi ctnostmi a činí nás již v tomto životě podobné andělům. Nic není krásné, leč to, co jest čisté. Slovem: jediná ze všech ctností má tu slávu, že zdobí duši i tělo. — S. Fr. Sales., Boh., čl. XII.

Mnozí mladíci, stížení touhou po smyslných rozkoších, pohřžují se v ně a podobají se motýlům, kteří neustávají obléhati plamen, na pohled krásný, až v něm zahynou. — S. Fr. Sales., Boh., XII.

Sv. Kateřina Sienská, jsouc jednou u vytržení, viděla v pekle mezi zatracenci mnoho manželů, poněvadž se proti svatosti svého stavu prohřešovali. — S. Fr. Sales., Boh., XII.

Čistota je poklad, který my, jak sv. Pavel dí, v nádobách křehkých chováme. Křehké nádoby, ať skleněné, nebo hliněné, zavadí-li o sebe, rozbijí se na kusy; voda sebe čistší v nádobě se zkaží, padne-li do ní mr-

va. Nedopustíme, aby se kdokoli dotkl naší počestnosti, buď si i žertem. — S. Fr. Sal., Boh., XIII.

Včeličky se netoliko nedotýkají těla mrtvého, ale i puchu z něho se varují a daleko hned od něho odlétají. Zbožná duše podobně má být čistá, stydlivá a chránit se nejen proti vnitřním, ale i zevnějším nečistým jednáním. — S. Fr. Sal., Boh., XIII.

22. ČLOVĚK.

(Duše. Pomíječnost. Smrt. Soud.)

Učinme člověka k obrazu a podobě naší, ať panuje... nad celou zemí! — Gen. I., 26.

Bůh stvořil člověka ze země, a zase jej obrací v ni. — Sir. 17, 1a—2a.

Učinils rovnaho bezmála andělu, slávou a ctí jsi ho korunoval. Ustanovils ho nad díly rukou svých, všecko jsi podřídil jeho nohám. — Ž. 8, 6—8.

Stvořil tedy Bůh člověka k obrazu svému, k obrazu božímu stvořil ho. — I. Mojž. 1, 26, 27.

V potu tváře jísti budeš chléb, dokud se nevrátíš do země, ze které jsi vzat. Ano, prach jsi a v prach se navrátíš. — I. Mojž. 3, 19.

Muž... jest obrazem a slávou boží; žena však jest slávou mužovou. — I. Kor. 11, 7.

K Tobě volali otcové naši, a bývali spaseni, doufali v Tebe, a nebyli zahanbeni. Já pak spíše červ jsem nežli člověk, pohanění lidí. — Ž. 21, 6—7.

Vím to, Hospodine, že není (v moci) člověka cesta jeho. — Jer. 10, 23.

Nevíte, že tělo vaše jest chrámem Duchasvatého, jenž jest ve vás, a že nejste svoji? Vždyť jste koupeni za cenu velikou. — I. Kor. 6, 19.

Pane, co je člověk, že se znáš k němu, lidský zrozenec, že si ho všímáš? Člověk podobá

se páře, dny jeho pomíjejí jako stín. — Ž. 143, 3—4.

A já přijmu vás a budu v á m z a O t c e a vy mi budete za syny a dcery — praví Hospodin, Bůh všemohoucí. — II. Kor. 6, 18.

Co prospěje člověku, byť celý svět získal, život (věčný) však ztratil? Aneb jakou dá člověk výměnu za (věčný) život svůj? Syn člověka zajisté přijde ve slávě Otce svého, s anděly svými, a tehda odplatí každému podle skutků jeho. — Mat. 16, 26, 27.

Stvoření, vykoupení člověka. Těla vzkříšení.

* *

Vyznávám, Pane, a díky vzdávám Tobě, že jsi mne stvořil k obrazu Tvému, abych, pamatuje na Tebe, přemýšlel o Tobě, miloval Tebe. — Sv. Augustin. Man., c. 32.

Neboť neučinil nás proto, aby nás peklu a věčnému ohni odevzdal. Pro nás jest království nebeské, pro dábla jest učiněno peklo. — Sv. Augustin. Serm. 181. de temp., c. 16.

Což je snad člověk stvořen, aby byl nešťastným? Nikoli — odpovídám — Bůh stvořil všechny lidi, a by je oblažil. — Sv. Alfons Liguori. Pravda náb. křesť. Díl II, část 2, c. 2, č. 25.

Stvoření Tvé jsem, ruce Tvé, ó, Pane, učinily mne,

a stvořily mne: a to ruce ty, kteréž přibity byly hřeby pro mne. Dílem rukou svých, Pane, nepohrdej! — Sv. Augustin. Solil. an. ad D. c. 2.

Ne tak zajisté stvořen jest člověk, jak vidíme jiná zvířata nerozumná, k zemi obrácená — ale stvořen jest s vyzdviženým k nebitělem, a to jej napomíná, aby těch věcí, které horější jsou, vyhledával. — Sv. Augustin. De Civ. Dei, lib. 22, c. 24.

Člověk jest cosi prostředního mezi zvířaty a anděly, ježto zvíře jest tvor nerozumný a smrtelný, anděl ale rozumným a nesmrtelným. — Sv. Augustin. De Civ. Dei, lib. 9, c. 13.

Co jest člověk? Rozumná duše, mající tělo. — Sv. Augustin. Tract. 19. in Joan.

Člověk jest větší div, nežli všechno, co podivného člověkem vykonáno bývá. — Sv. Augustin. Lib Conf.

Poněvadž tělo ze země a duši máme s nebe, my země i nebe jsme. — Sv. Cyprian. Tract. de orat. Dom.

Co jiného jest člověk, nežli jako list, jenž každým větrem pokušení zanášen bývá? — Sv. Řehoř. Moral. in Job, lib. 11, c. 22.

Pane, Ty právě dobrý jsi, já zlý; Ty milostivý, já převrácený; Ty svatý, já bídny;

Ty spravedlivý, já nespravedlivý; Ty světlo, já slepý; Ty živý, já mrtvý; Ty lékařství, já nemocný; Ty radost, já zármu-

tek; Ty svrchovaná pravda, já pouhá marnost, jako všeliký člověk živý. — Sv. Augustin. Solil. an. ad D., c. 2.

D

23. DĚTI.

(Čistota. Rodiče. Poslušnost. Vděčnost.)

I odebral se s nimi a přišel do Nazareta a byl jim poddán. — Luk. 2, 51.

Dítka pak rostla a sílila se, jsouc plno moudrosti, a milost boží byla v něm. — Luk. 2, 40.

Protože tedy Tobiáš měl za to, že jeho modlitba, by směl zemřít, bude vyslyšena, povolal k sobě Tobiáše, syna svého, a řekl mu: Slyš, synu, slova mých úst a polož si je do srdce jako základ(ní kameny). Až (si) vezme Bůh mou duši, pochovej mé tělo; a měj v úctě svou matku po všechny dny jejího života, neboť je ti míti na paměti, jaká a jak veliká nebezpečí ve svém lůně pro tebe vytrpěla. Když pak i ona dokoná čas života svého, pochovej ji vedle mne. — Tob. 4, 1—5.

Cti otce svého i matku svou, abyš dlouho živ byl na půdě, kterou ti dá Hospodin, Bůh tvůj. — II. Mojž. 20, 12.

Synu, zastáň se ve stáří otce svého a nezarmuť ho za

celý život jeho. Zeslábně-li mu rozum, měj slitování, a nepohrdej jím ve své síle. — Sir. 3, 12—17.

Slyšte nebesa, pozoruj země, neb Hospodin mluví: Syny jsem vychoval, vyvýšil, oni však pohrdli mnou. — Is. 1, 2.

A vzav dítka, postavil je uprostřed nich a objevil je, řekl jim: Kdo přijme jedno z takových dětí pro jméno mé, mně přijímá. — Mar. 9, 35—36.

Tehdy podali mu děti, aby na ně vložil ruce a se pomodlil; učedníci však domlouvali jim, ale Ježíš řekl jim: Nechte děti a nebraňte jim přijít ke mně; neboť takových jest království nebeské. — Mat. 19, 13—14.

A Ježíš, zavolav k sobě dítka, postavil je uprostřed nich a řekl: Vpravdě, pravím vám: Neobrátíte-li se a nebudete-li jako děti, nevejdete do království nebeského. — Mat. 18, 2, 3.

Dítky, poslouchajte svých rodičů ve všem, neboť to jest milé Pánu. — Kolos. 3, 20.

Jeť lépe, by děti tvé prosily tebe, než abys ty byl odkázán na ruce dětí svých. — Sir. 33, 22.

Kdo dětí hýčká, bude zavazovat své rány, a jak některé hlesne, zachvěje se srdce jeho. Kůň nezkracený bude divoký, a syn neukázněný bude vzpurný. — Sir. 29, 7—8.

Na otce bezbožného naříkají synové, že jsou vinou jeho v hanbě. — Sir. 41, 10.

Hanbou otcovou je syn neukázněný. — Sir. 21, 3.

Kdo bude zlořečiti otci svému nebo matce, smrtí ať umře; otcí a matce zlořečit, jeho krev (ať) lpí na něm. — III. Mojž. 20, 9.

Oko, které se posmívá otcí a pohrdá matkou, jež dala mu život, vyklovají krkavci u vody a mladí orlové je snědí. — Přísl. 30, 17.

Bude-li mítí někdo syna vzpurného a nepoddajného, který neposlouchá rozkazů otcových nebo matčiných, a nechce poslouchati ani když byl trestán, ať ho vezmou a přivedou ke starším onoho města, k branám soudu, a řeknou jim: Tento náš syn jest nepoddajný a vzpurný, naším napomínáním pohrdá, jest oddán hodování (smilstvu) a pití. — Lid města

ať jej uhází kamením; budiž usmrcen, byste (tak) vyplnili zlo ze svého lůna, a všecken Israel, když bude o tom slyšeti, aby se bál. — V. Mojž. 21, 18 až 21.

Isák poslušen otce až k smrti, I. Mojž., 22. — Poslušný Tobíáš svého otce, Tob. 1. — Kain a Abel. — Nezdární bratři Josefovi, I. Mojž.

Pospěšte k mému otcí a rcete mu: Toto vzkazuje tvůj syn Josef: Bůh učinil mne pánem celého Egypta. Přijdi ke mně, neprodlévej. Budeš přebývati v zemi Gessen, blízko mne, ty, synové tvoji, synové synů tvých, ovce tvé, stáda tvá a všecko, co máš. Tam budu tě živiti. Oznamte mému otcí všecku mou slávu a vše, co jste v Egyptě viděli; přiveďte ho rychle ke mně! — Když Juda přišel, dal Josef zapráhnouti do svého vozu a jel tam otcí naproti; uzřev ho, padl mu kolem šíje a objímaje ho, plakal. Poté uvedl Josef svého otce před krále a představil mu ho. — I. Mojž. 45, 9—11, 13; 46, 29; 47, 7.

* *

Apoštol praví: Synové (dítky), poslouchajte rodičů svých v Pánu! (Efes. 6, 1.) Slušno tuto dobře uvážiti slova „v Pánu“, což znamená, že toliko v těch věcech rodičů poslouchati smíme, jež Bohu jsou líbezny, nikoli pak v těch, které se mu nelíbí. Kdyby tedy která matka svému dítěti kázala, aby kradlo, aneb jiného ubilo, zdaž by ono povinně bylo, v tom uposlechnouti? Dokonce prohřešilo by se. — Sv. Alfons Lig. Katech. P. I., c. 4, č. 9.

Evangelista dokládá a dí: A byl poddán jim (Luk. 2, 51.) Kdo, komu? Bůh lidem, Bůh, pravím, jemuž jsou poddáni Andělové, jehož poslouchají Mocnosti a Knížatstva, byl poddán Marii, aniž toliko Marii, nýbrž i Josefovi pro Marii. — Sv. Bernard. De laudib. Virg. Matr. homil. I., n. 7.

Pokárá-li otec své dítě s otcovskou laskavostí, mnohem více prospěje jeho nápravě, než když se na ně osopí potupnými výčitkami. Pokáráme-li srdce své za chybu, již se dopustilo, laskavě, bude lítostí dojata. — Sv. František Sal., Boh., 221.

Vidouce mladí čápové, že sobě staří potravu hledati již nemohou, sami jim, čeho třeba, přinášejí. Jaký to strašlivý nevděk, jestliže syn hýří, když zatím matka hladem doma bezmála hyne! — Sv. Ambrož. Lib. I. exempl., c. 16.

Odejmi od slunce paprsek sluneční, a nesvíť; potůček od pramene, a vysákne; větev od stromu, a uschne; úd od těla, a zpráchniví; odluč syna od úcty k otci, a již to není syn. — Petr Raven. In serm.

Jestliže jsi rukou svou sáhl na rodiče své, hotov se k smrti, neboť Písmo svaté ujišťuje, že jen krátce jest dnův toho, jenž uráží rodičů svých:

Cti otce i matku svou, abys dlouho živ byl, a dobře se vedlo tobě na zemi. (Deuter. 5, 16.) — Sv. Alfons Liguori. Katech. I. P., c. 4, č. 5.

Jak děti se chovají k svým rodičům, tak budou jednou se k nim chovat děti jejich. — Sv. Alfons Lig. Katech. I. P., cap. 4, č. 3.

Snad namítáš: Já mám otce, mám matku, s nimiž se srovnati je nemožno. Synu — praví (takřka) Bůh — což nevidíš, že rodičové tvoji jsou staří lidé, sklíčení soužením, které stáří přináší s sebou? — Sv. Alfons Lig. Katech. I. P., c. 4, č. 7.

Pán maličkých přijímá, na lokty je bere, a takovým království nebeské přislubuje. I my tedy chceme býti dědici nebes, ctnost tuto s velikou bedlivostí následujme. Toť za jisté vrchol mudrctví. Toť život andělský. Neboť duch dítěte na křivdy nevzpomíná, přátelsky se blíží i k těm, kdož mu ukřivďují, jako by se nic nebylo přihodilo. A byť i od matky bylo trestáno, vždy se po ní přec shání. Ukaž mu královnu, korunou okrášlenou, nedá jí přednost před matkou, chatrným rouchem oděnou, a raději patří na matku nesličnou, než na královnu, byť i ku podivu ozdobenou. — Sv. Jan Zl. Homil. 62. in Math.

24. DOBROČINNOST.

(Almužna. Bohatství. Chudoba. Milosrdenství.)

Pokud máme čas, činme dobré vůči všem, zvláště vůči domácím víry. — Gal. 6, 10.

Dobročinnost jest jako požehnaný ráj, a milosrdenství trvá na věky. — Sir. 40, 17.

Na dobročinnost však a na sdílňnost nezapomínejte, neboť v takovýchto obětech Bůh má zalíbení. — Žid. 13, 16.

Kdo však má statek toho světa a vidí bratra svého, an trpí nouzi, a zavře před ním srdce své, kterak láska boží zůstává v něm? Dítky, nemilujme slovem, ani jazykem, nýbrž skutkem a vpravdě. — I. Jan 3, 17, 18.

Blaženěji jest dáti, nežli bráti. — Sk. ap. 20, 35.

Tobiáš vynikal srdcem soucivným, Tob. 2, 4; 4, 6—12. — Vdova Sarefská, třeba z mála, nasýtila proroka Eliáše, III. Král. 17. — První křesťané vše společné. Antiochští křesťané poslali hladovějícím v Palestině, Sk. ap. 11, 28. — Pán Ježíš nasýtil zástupy pěti chleby a dvěma rybičkami, Mar. 8, 1—9.

* *

Bůh není ovšem přijímatelem osob, poněvadž všechno zná. My pak jsme sice všem milosrdenství povinni, avšak, jelikož je mnozí vyhledávají se lstí a

bídu přetvářejí, proto se štedřejí milosrdenost projevití musí, kde příčina jest zjevná, osoba známá, kde čas nutí. Sluší se také v udílení bráti ohled na stáří a na slabost, časem i na stydlivost, abys zestárlým více uštědřil, ježto nemohou již prací sobě výživy zaopatřiti. Podobně má se i ochotněji ku pomoci přispěti těm, jež tíží tělesná slabost. Rovněž tak, jestliže kdo z bohatství v chudobu klesl; zvláště když ne vinou svou, ale spíše oloupením, vyhnanstvím nebo nehodami ztratil, čeho měl. — Sv. Ambrož. Lib. I. Off., c. 30, n. 149 et 158.

Mnozí mají tu vadu, že byt i uštědřili, neudílejí přece ochotně a rádi, což jest ovšem nad dar samý větší a vznešenější. — Sv. Řehoř Nazian. In orat. de funere patris.

Aby dobročinnost nebyla porušena zasmušilostí, ať slyší, co psáno: Veselého dárce miluje Bůh. (II. Kor. 9, 7.) Aby snad ze skutku vykonaného pomíjející chvály nevyhledávali, nechť slyší, co psáno jest: Ať neví levice tvá, co činí pravice. (Mat. 6, 3.) — Sv. Řehoř Vel. Pars III. Curae pastoral. Admon. 21.

Nic tak nevyznačuje křesťana, jako milosrdenost; věřící a spolu i nevěřící ničeho neobdivují tak, jako když nás vidí, že almužny rozdáváme. — Sv.

Jan Zl. Hom. 32. in Epistol. ad Hebr.

Bratři milí! Ó, což to bude za slávu přátelům chudých, co za velevzácnou i slastí plnou to chvíli pro každého, když Pán, jakožto přehlížitel lidu svého, zásluhám a dobrým skutkům našim přislíbených odměn rozdávati počne! — Sv. Cyprian. Tract. de opere et elem.

Neřekl (Pán): Postíte-li se, podobáte se Otci svému; neřekl: Zkroušeně když se modlíte, podobáte se Otci svému; aniž: Jestliže panenství neporušené zachováte, podobni budete Otci. Co tedy? Buďte milosrdní, jako i Otec váš nebeský milosrdný jest. (Luk. 6, 36.) Milosrdenství chci, a ne oběti — praví se. (Mat. 7, 12.) — Sv. Jan Zlat. Serm. 36. ad popul. Antioch.

Hled' nešťastnému býti bohem, jsa následovníkem milosrdenství božího. Neboť nic tak božského nemá do sebe člověk, jako jiným činí-li dobře. — Sv. Rehoř Naz. Oratio de paup. am.

Nic nás nečiní Bohu tak podobnými, a nic nás tak nepovyšuje, jako dobrodiní. — Sv. Jan Zlat. Hom. 34. ad pop. Antioch.

Viděl jsem mnohé, ani se postili, modlili, pro minulosť kajícně vzdychali, nuzným však ani halěře neposkytli. Proto království božího nedosáhnou. — Sv. Basil Vel. Hom. in div. av. quae est hom. 7. var. arg.

Ty se bojíš, abys při svých almužnách se snad sám k poslední s nouzí nepotkal? Než, kdy nalézal se který spravedlivý při nedostatku potřebné výživy? Vždyť psáno jest: Nebude sužovati Hospodin hladem duše spravedlivého. (Přísl. 10, 3.) Eliáše krmili na poušti krkavci. A onomu v jámě zavřenému a v loupež lvům danému Daniele Bůh se o oběd postaral. Sám praví takto: Hled'te na ptactvo nebeské, žeť neseje, aniž žne, aniž shromažďuje do stodol, a Otec váš nebeský krmí je. Zdaliž vy dražší nejste, nežli oni? (Mat. 6, 26.) — Sv. Cyprian. Tract. de opere et elem.

Pravíš: Dokud žiji, chci svých statků užívati, ale po smrti ustanovím ve své poslední vůli chudé za dědice a pány jmění mého. Aj, toť nemalá čest a dík příslušetí bude tobě, jestliže, v hrobě leže a v prach proměněn, velkodušným a štědrým se prokážeš! Ježto jsi však za živa v rozkoších a v žádostech čas ztrávil, na chudé se neohlédl, mrtev, za který čin neb skutek odměnu žádati chceš? A pak, kdož ti poví čas tvého odchodu? Kdož tě ubezpečí o způsobu smrti? — Sv. Basil Vel. In div. av. Hom. 7. var. argum.

Co odpovíš jednou Soudci svému? Stěny příkrýváš, a člověka nechceš odíti. Koně skvostnou pokrývkou zdobíš, a pohrdáš bratrem svým, kterýž v hadry jest oděn. — Sv. Ambrož Lib. I. de Nab., c. 3.

25. DOKONALOST.

(Ctnost. Prikázání. Svatost. Zbožnost.)

Bud'te tedy dokonalí, jakož i Otec váš nebeský dokonalý jest. — Mat. 5, 48.

Bud'te svatí, neboť já, Hospodin, Bůh váš, svatý jsem. — III. Mojž. 19, 2.

Jakub. Job. Svatí.

* *

Jediná ve všem dokonalost záleží v tom, abychom svou nedokonalost uznávali. — Sv. Jarolím. Ep. ad Theod.

Nikdo není dokonalým, kdo se nesnaží státi se dokonalejším. — Sv. Bernard. In Epist.

Nezáleží dokonalost v tom, abychom vytržení, povznášení ducha, zjevení a vidění měli — nýbrž v tom, abychom ničeho nechtěli, leč co Bůh chce, aby vůle naše s božskou byla zcela jedno, a ze vsí síly své konala,

co ona vyšší vůle jí káže, a trpké i sladké aby se stejnou ochotností z ruky Páně přijímala. — Sv. Terezie. Zvláštní nap. k posluš. a lásce k bližn.

Chceš-li dokonalým býti, prodej ne částku jmění, nýbrž všechno, co máš. A prodav, rozdej chudým, ne majetným, ne pánovitým, dej, abys bídu podporoval, ne statky množil. — Sv. Jarolím. Ep. 26. ad Pamach.

Kdybychom každý rok jen jedinou nepravost vyplnili, brzo bychom dokonalejšími se stali. — Bl. Tom. Kemp. De imit. Chr., lib. 1, c. 11, N. 5.

Nechtíti se v dokonalosti kupředu bráti, jest zrovna tolik, jako chtíti kráčet nazpět, praví svatý Augustin. Kdo proti vodě jede a nenamáhá se, aby loď proti proudu hnál, bude proudem nazpět dolů zanesen. — Sv. Alfons Lig. Op. asc. S. II. Tom. IV. p. 231. Append. § 2.

26. DOSTIUČINĚNÍ.

(Pokání. Náhrada.)

Zacheus však, přistoupiv, řekl k Pánu: Pane, dávám chudým, a oklamal-li jsem koho v čem, navrátím čtvernásobně. — Luk. 19, 8.

Mnozí pak z těch, kteří se zabývali pověřčivými věcmi,

snegli knihy a spálili je přede všemi, a spočetše cenu jejich, shledali (obnos) padesát tisíc denárů. — Sk. ap. 19, 19.

Lid židovský se kál ze svého modlářství, 4. Mojž. 14; Ninivetští; Jonáš; sv. Maří Magd., Luk. 7.

Kdo pokání činí, nemá toliko slzami shlazovati hřích svůj, nýbrž má též lepšími činy ukrývati a zastíratí předešlá provinění, aby mu hřích nebyl přičítán. — Sv. Ambrož. Lib. II. de Poenit., c. 5.

K vyléčení a k uzdravení ran ráčil Bůh zaříditi spasitelné prostředky — máť se činy spravedlivými Bohu zadostučiniti, a skutky milosrdnými mají se hříchy očišťovati. — Sv. Cyprian. Tract. de oper. et elemos.

Co se dostiučinění, nebo-li pokání týče, musí zpovědník obezřetným býti, aby nepřikazoval tak těžké a dlouhé, že by se (kající) buď zpěchovali je vykonati, aneb úplně ho nevykonali. — Sv. Karel Bor. Instr. Pastor. Pars II., c. 20.

Jako lékař neposkytuje léku příliš ostrého, aby pro mdlobu přirozenosti větší nenastalo nebezpečí, tak i kněz božským vnuknutím pohnut, neukládá celou pokutu, která hříchu přísluší, aby nemocný nezoufal a od kajícínosti zcela neupustil. — Sv. Tomáš Aquin. Suppl. quaest. 18. art. 4.

Že jest všechněm pokání třeba jakožto lékařství duše, uznáváme; a by kajícím po vykonané zpovědi pokání se ukládalo, v tom, jak víme, všichni svatí Otcové se srovnávali. — Sněm Kabil. Concilium Cabil. I., c. 8.

Čím méně samým sobě odpustíte, tím více vám odpustí Bůh. — Sv. Pacían. In paraen. ad poenit.

Obratťe se ku pokárání hříchů svých; nebo hříchové nemožou zůstati nepotrestáni. Trestán býti musí hřích buď od tebe samého, nebo od Boha. — Sv. Augustin. Expositio in Psalmum.

Nepostačí, aby šíp z těla byl vytažen, nýbrž musí se též rána šípem způsobená vyléčiti; podobně musí i v duši po prominutí pozůstalá rána pokáním býti zhojena. — Sv. Jan Zlat. Hom. 80. ad popul. Antioch. In Heb. hom. 19, n. 1.

Sebe samého se taž, jak dalece jsi za své hříchy učinil zadost, pevně jsa přesvědčen, že bude od tebe v budoucím životě všechno až do posledního haléře požádáno, čeho jsi zde nezapravit. Neboť tam nezůstane žádný přestupek bez trestu, a žádný dobrý skutek bez odměny. — Sv. Bonaventura. Osmero krátkých zbožných rozjímání. Rozj. I.

Člověk sestává z těla a z duše; oboje pochází od Boha; tělo i duše může podle svého způsobu Boha urážeti, tělo činy svými a duše vůlí svou. Z toho vyplývá nevyhnutelná potřeba, abychom za hříchy jak těla svého, tak i duše své pokání činili. — Tertullian. Lib. de Poen. c. 9.

27. DUCH SVATÝ.

(Bůh. Biřmování.)

A když přišel den letnic, byli všichni pohromadě na jednom místě. Tu povstal náhle s nebe hukot, jako když táhne vítr silný, a naplnil dům, kde seděli; i ukázaly se jim jazyky jako ohnivé, rozdělující se tak, že posadil se na každém (jeden) a všichni byli naplněni Duchem svatým a počali mluvit jinými jazyky, jak ten Duch dával jim promlouvat. — Sk. ap. 2, 1—4.

Jsou zajisté tři, kteří vydávají svědectví na nebi, Otec, Slovo a Duch svatý; a tito tři jedno jsou. — I. Jan ap. 5, 6, 7.

Oheň na zem pustit jsem přišel, a co chci (jiného), než aby se vznítíl? — Luk. 12, 49.

Když pak přijde Utěšitel, kterého já pošlu vám od Otce, Duch pravdy, jenž vychází od Otce, ten bude svědčiti o mně. — Jan 15, 26.

Utěšitel pak, Duch svatý, kteréhož Otec pošle ve jménu mém, ten vás naučí všem věcem a připomene vám všechno, co jsem mluvil vám. — Jan 14, 26.

Když však přijde onen Duch pravdy, naučí vás všeliké pravdě. — Jan 16, 13.

Ale já pravdu pravím vám: Jest vám užitečno, abych já odešel, neboť, neodejdu-li, Utěšitel nepřijde k vám; odejdu-li, pošlu ho k vám. A on přijde, usvědčí svět z hříchu a ze spravedlnosti. — Jan 16, 7-11.

Nevíte, že jste chrámem božím, a že Duch boží přebývá ve vás? — I. Kor. 3, 16, 17.

Vysíláš (jim) dech svůj, i tvoří se, a takto obnovuješ tvářnost země. — Ž. 103, 30.

Když však vydají vás, nestarejte se, kterak, aneb co byste mluvili! budeť vám dáno v onu hodinu, co máte mluvit, neboť nejste to vy, kteří mluvíte, nýbrž Duch Otce vašeho, jenž mluví ve vás. — Mat. 10, 19, 20.

Proto pravím vám: Všeliký hřích i rouhání odpustí se lidem, ale rouhání proti Duchu neodpustí se. — Mat. 12, 31, 32.

Mějte pozor na sebe i na všecko stádce, ve kterém Duch svatý ustanovil vás biskupy, abyste spravovali církev boží. — Sk. ap. 20, 28.

Já křtím vás vodou ku pokání, ale ten, jenž přijde po mně, mocnější jest nade mne; a já nejsem hoden ponéstí obu-

vi jeho. On bude vás křtíti Duchem svatým a ohněm. — Mat. 3, 12.

A já budu prositi Otce, a jiného Utěšitele dá vám, aby s vámi zůstával na věky, Ducha pravdy. — Jan 14, 16, 17.

Neboť Jan křtil vodou, vy však budete pokřtěni Duchem svatým po dnech nemnohých. — Sk. ap. 1, 5.

I řekl k nim: Přijali jste Ducha svatého, uvěřivše? Oni však řekli: Ale ani jsme neslyšeli, je-li Duch svatý. A když Pavel vložil na ně ruce, přišel na ně Duch svatý. — Sk. ap. 19, 2—6.

Plodem ducha však jest láska, radost, pokoj (trpělivost), přívětivost, dobrotivost, shovívavost (tichost), důvěra, mírnost, zdrženlivost (čistota). — Gal. 5, 22, 23.

Přijměte Ducha svatého; kterým odpustíte hříchy, odpouštějí se jim, a kterým zadržíte, zadrženy jsou. — Jan 20, 22.

Posvětil Jana Křtitele v životě matky; zastínil při početí P. Marii; Duchem sv. uzdravil Petr žebráka, Sk. ap. 3; poznal, že Anan. a Saf. lhou.

* *

Duch Otce i Syna vlastním významem tohoto jména slove v Písmě svatém Duch svatý. Jiný však jest, nežli Otec a Syn,

nejsa ani Otcem, ani Synem; leč jiný jest, ne však něco jiného. — Sv. Augustin. De Civ. Dei. Lib. 11, c. 10.

Duch svatý jest Bůh. Proto nebývá místem ani omezen, aniž podléhá proměně času, nýbrž všude jest přítomen a všecek. — Sv. Augustin. — Lib. 65. Quaestion. Qu. 22.

Poznal jsem Tě, Bože pravého a jednoho, Ducha svatého, Otce i Syna, od obou zároveň pocházejícího, spolupodstatného a spoluvěčného Otci i Synu, Utěšitele a zástupce našeho, kterýž jsi nad týmž Bohem a Pánem naším, Ježíšem Kristem, v způsobu holubice sestoupil a nad apoštoly v jazycích ohnivých se zjevil: kterýž jsi i všechny Svaté a vyvolené boží od počátku darem milosti své vyučoval, a ústa Prorokův, aby předivné věci království božího vypravovali, otvíral: a kteréhož všichni svatí boží spolu s Otcem i Synem ctí, slaví a velebí. — Sv. Augustin. Solil. an. c. 32.

Nižádné stvoření nemůže takovou rozkoš způsobiti v duši, která by se rovnala radosti Ducha svatého. — Sv. Ignác z Loyoly. Apud. Rib., I. V., c. 10.

Také nyní vyučuje Duch svatý věřících, jak dalece každý je s to pochopiti. — Sv. Augustin. Tract. 97. in Ev. Joan.

Vypravuje se v Písmě svatém (Numer. VIII.), že kázal Bůh Mojžíšovi, aby do stánku úmluvy byl postaven veliký zlatý svícen, s něhož by sedmero lamp ustavičně světlo rozšiřovalo. Svatý Isidor a již před ním sv. Cyril Jerusalemský praví, že tento zlatý, sedmiramený svícen se svými sedmi lampami značil Ducha svatého a sedm jeho darů, a tak tomu skutečně. — Sv. Frant. Sal. Druhé káz. na slavn. svatoduš.

Uděl nám tedy milostivě, ó, Bože, uděl nám dar synovské bázně, abychom Tobě v lásce sloužili! Uděl nám dar pobožnosti, bychom Tebe jako svého lásky nejhodnějšího Otce ctili. Obdařuj nás darem umění, abychom poznávali dobré, jež konati, a zlé, jehož se varovati máme. Dejž nám dar síly, abychom zmužile přemáhali překážky, jež se nám u vykonávání ctnosti staví v cestu. Uštedři nám dar rady, abychom ke svému zdokonalení vždy dobrých a náležitých prostředků volili; dar rozumu, bychom v krásu, dobrotu a prospěšnost tajemstev víry a evangelických pravidel vnikli. Propůjč nám posléz dar moudrosti, abychom nahlédli, jaké lásky jsi hoden, ó, Bože náš, abychom poznali a zkusili, kterak pro svou nekonečnou dobrotu a lásku zasluhuješ milován býti. Ó, jak šťastni budeme, jestliže se nám těchto skvostných darů dostane. Budou nás provázeti až k nejvyš-

šímu stupni na nebeském žebříku, kdež nás božský Spasitel očekává, aby nás do svého otevřeného náručí přijal a nám na své oslavě a věčné blaženosti podílu udělil. Amen. Sv. Fr. Sal. II. káz. na slavn. svatodušní.

Svatý Matouš, vyprávěje o křtu, jehož Pán Ježíš Kristus rukou svatého Jana obdržel, píše, že se Duch svatý pod způsobou holubice zjevití ráčil. Proto schválil sedmý sněm církevní vyobrazení Ducha svatého v podobě holubice. — Sv. Alfons Liguori. S. Conc. Trid. Sess. XXV. § 4. n. 39.

I ukázali se jim rozdělení jazykové jako oheň. (Sk. ap. II.) Ne oheň, ale jako oheň. Proč v ohni Duch svatý se zjevil? Jako oheň bodláčí spálí, tak i Duch svatý hříchy ruší. — Sv. Jan Zl. S. in festo Pentec.

Pozoruji arciotce nového i starého zákona: Davida, Daniele, Amosa, Petra, Pavla a Matouše, a pohlížím na ně zrakem otevřeným, věrou. Naplňujet tu Duch svatý mladíka, hrajícího na citeru, a činí ho Žalmistou; naplňuje mladíka postícího se, a činí ho soudcem starcův; naplňuje pastýře stáda, a činí ho Prorokem; naplňuje rybáře, a činí ho knížetem Apoštolův; naplňuje pronásledovníka, a činí ho učitelem národův; naplňuje publikána (celního, výběřčího mýta), a činí ho Evangelistou. Kterak jsme tedy nemoudří, když nehledáme Ducha tohoto! — Sv. Řehoř. Sup. Ezech.

28. DUŠE LIDSKÁ.

(Vzkříšení těla. Nesmrtelnost. Věčnost. Nebe. Očistec. Peklo. Člověk. Život věčný.)

Utvoril Hospodin Bůh člověka z hlíny země a vdechl v tvář jeho dech života; tak se stal člověk živoucím živočichem. — I. Mojž. 2, 7.

(*Nesmrtelná.*) Nenecháš duše mé v podsvětí a svému svatému nedopustíš, aby zakusil porušení. Ž. 15, 10.

Všechno činí člověk pro svá ústa, ale duše jeho nedá se nasytit. — Kazat. 6, 7.

Líbilat se Bohu duše jeho; proto rychle jej vyvedl z prostředka nepravostí. Lidé pak, vidoucí to, avšak nerozumějící tomu, kteří nechtěli mysliti na to, že se dostává milosti boží a milosrdenství svatým jeho, a že má na zřeteli své vyvolené. — Moudr. 4, 14, 15.

Duše naše na Pána čeká; jeť on pomoc naše a štít náš. — Ž. 32, 19.

A nebojte se těch, kteří zabíjejí tělo, duše však zabít nemohou, ale bojte se spíše toho, jenž může duši i tělo zatratiti do pekla. — Mat. 10, 28.

Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého a z celé duše své a ze vší mysli své a ze vší síly své. — Mar. 12, 30.

A Ježíš, zvolav hlasem velkým, vypustil duši. — Mat. 27, 50.

Vzkřísil (spojil duši s mrtvým tělem) mládence *Naimského*, Luk. 7, 14; dceru *Jairovu*, Mat. 9, 25; *Lazara* v hrobě, Luk. 16, 22.

* *

Spatřujete, co duše v těle působí. Všechny údy oživuje, očima vidí, ušima slyší, nosem čichá, jazykem mluví, rukama pracuje, nohama chodí; jest přítomna ve všech údech, aby žily; všem uděluje život, jednotlivým vykazuje jejich působení. — Sv. Augustin. Lib. de def. anim.

Naše duše jest podle obrazu božího. V ní jsi všečen, ó, člověče; bez ní jsi ničím, jsi prach, a v prach se obrátíš. Abys pak věděl, že jest tělo bez duše ničím, praví Pán: Nebojte se těch, kteří zabíjejí tělo, ale duše nemohou zabít. (Mat. 10, 28.) Toho se boj, abys nebyl oloupen o duši svou. Neboť dá člověk výměnu za (věčný) život svůj? — Mt. 16, 26. — Sv. Ambrož. Hexameron. Lib. VI. S. 9., c. 7, n. 43.

Duše jest jakási bytost stvořená, neviditelná, nesmrtelná, netělesná, Bohu velmi podobná, nesouc na sobě obraz Stvořitele svého. — Sv. Augustin. Lib. de def. anim.

Ó, člověče, co obdivuješ výšku hvězd a hlubokost moře?

V prohlubeň duše své vstup a div se, můžeš-li. — Sv. Isidor. De s. b. Lib. I.

Jest nade všechnu pochybnost, že není žádného paláce, jenž by byl tak krásný a skvělý, jako svatá, úplně čistá, ctnosti zcela oddaná duše. — Sv. Terezie. Medit. in orat. Dominic. A. 4.

Vše, co máš, daroval ti Bůh: rozum, abys ho poznal a ctil; paměť, abys na něj vzpomínal; vůli, abys jej miloval; oči, abys skutky jeho všemohoucnosti vnímal; jazyk, abys jej chválil; a tak i všechny ostatní síly a mocnosti těla i duše, abys toho všeho k jeho cti a chvále hodně užíval. — Sv. František Sales. Phil. Pars I., c. 10.

Mnozí mají mrtvé duše v těle živém. — Sv. Augustin. Hom. 3. in Apocal.

Stůně-li tělo naše, podnikáme a neseme všechno, abychom je uzdravili; je-li ale duch náš nemocen, tu váháme a odkládáme. — Sv. Jan Zl.

Co bys chtěl mít špatného? Zcela nic — odpovíš mi: ne manželku, ne syna, ne dceru, ne sluhu, ne služebnou, ne kabát, ani střevíc; a duši špatnou bys chtěl? Dej přednost duši své před střevícem svým. — Sv. Augustin. In quod. serm.

Padne dobytče, a najde se, kdo by je pozdvihl; klesá duše, a není, kdo by ruky podložil. — Sv. Bernard. De consid. ad Eug. Lib. 4, c. 6, n. 20.

29. DŮVĚRA V BOHA.

(Naděje. Milosrdenství. Odevzdanost. Prozřetelnost. Všemohoucnost. Zoufalství.)

Skála má a pevnost jsi Ty. Vyvedeš mne z osidla, jež na mne skryli. — Ž. 29, 4—5.

Jak velké množství Tvé slasti je, Hospodine, kterou schováváš těm, již bojí se Tě, a kterou chystáš doufajícím v Tebe. — Ž. 30, 20.

Pevně jsem doufal v Hospodina, i ráčil shlédnouti na mne a vyslyšeti mé prosby. Vložil mi do úst novou píseň, chvalozpěv našemu Bohu. — Ž. 39, 2—4.

Bůh jest naše útočiště a síla... Proto se nebojíme, byť země se třásla, byť i hory se řítily do lůna moře. Ať si ječí a pění se jeho vody, ať se hory třesou. Hospodin zástupů je s námi. — Ž. 45, 2—4.

Zanech siroteků svých, já se postarám o jejich život. — Jer. 49, 11.

Toliko v Bohu odpočívej, má duše, neboť od něho přichází mi pomoc. Onť jen jest má

skála a spása moje, bezpečný hrad můj. — Ž. 60, 2—3.

Popatřte, synové, na dávná pokolení a vizte: Kdo doufal v Pána a byl zklamán? Nebo kdo setrval v bohabojnosti a byl opuštěn? Aneb kdo ho vzýval, a on pohrdl jím? — Sir. 2, 11—13.

Bůh můj obráncem je všech, kteří doufají v něho. Nebo kdo je Bůh krom Hospodina, a kdo Bůh je kromě našeho Boha, Boha, který přepásal mne silou? — Ž. 17, 31—33.

Tys má ochrana a pomoc, Bože můj, neprodlévej! — Ž. 39, 18.

Neboť Ty jsi naděje má, Pane, Hospodine, má důvěra o dmého mládí. Na Tebe spoléhal jsem se již od klínu matčiny, Tebe můj chvalozpěv opěvoval vždycky. — Ž. 70, 5—6.

Pane, zachovej nás, hyne-me! — I dí jim Ježíš: Proč se bojíte, malověrní? — Mat. 8, 25—26.

Kdo v Pána doufají, jsou jako hora Sion: nehnese, na věky stojí. Jako jsou hory kolem Jerusalema, tak je Hospodin na věky kolem svého lidu. — Ž. 124, 1—2.

Tehdy volati budou k Hospodinovi, ale nevyslyší jich; skryje tvář svou před nimi v ten čas. — Pror. Micheáš 3, 4.

Perutěmi svými zastíní tě, pod křídly jeho najdeš útočiště, štítem obestře tě věrnost jeho. — Ž. 90, 4—5.

Já pak jsem ubožák a chud'as, Bože, na pomoc mi přispěj. Tys má ochrana a pomoc, Hospodine, neprodlévej. — Ž. 69, 6.

Já však na Tebe, Pane, upírám zrak svůj, v Tebe doufám; nedej, bych vykřvácel. — Ž. 140, 8.

Lépe je důvěřovati Hospodinu, nežli na lidi se spoléhati. — Ž. 117, 8.

Síla má jsi, Tobě budu zpívat, ano, Bůh jest bezpečný můj hrad. — Ž. 58, 10.

Neboj se, neboť já jsem s tebou. — Is. 42, 5.

Hospodin je skála má i pevnost; on je také vysvoboditel můj, Bůh je má síla, doufat budu v něho, štít můj je, jakož i roh záchrany mé. — II. Král. 22, 2.

Hospodin jest útočištěm chudému, pomocníkem v dobách utrpení. — Ž. 8, 10—11.

Hospodin tvrz má je a mé útočiště..., obránce můj, roh mé spásy. — Ž. 16, 3—4.

Vzývej mne v den, kdy budeš soužen; já tě vytrhnu, a ty mne oslavuj! — Ž. 49, 15.

Smiluj se nade mnou, Bože, smiluj se nade mnou, neboť

Ty jsi útočiště mé duše, do stínu Tvých křídel utíkám se, dokud nepřestane bezbožnost. — Ž. 56, 2—5.

Ti, kteří doufají v Hospodina, nabývají sil nových a nových, dostávají křídla jako orli, a nemdlí. — Is. 40, 31.

Ať se hory hýbají a pahorky třesou: má milost se nepohne od tebe — praví Slitovník tvůj, Hospodin! — Is. 54, 10.

Tys má svíce, Hospodine, Ty, Pane, temnost moji osvětluješ. — II. Král. 22, 29—31.

Vím, komu jsem uvěřil. — II. Tim. 1, 12.

Je-li Bůh pro nás — kdo proti nám? — Řím. 8, 31.

Může zapomenout na své dítě žena, bez citu s plodem své krve býti? A byť i ona se zapomněla, já přece nezapomenu tě! — Is. 49, 15.

Naděje bezbožného je tolik, jako prach, který vítr zachvacuje, a jako tenoučká pěna, vichřicí rozptýlená. — Moudr. 5, 15—17.

David Goliášovi: „Ty jdeš na mne s mečem, kopím a štítem, já však přicházím na tebe ve jménu Hospodina zástupů.“ I. Král. 17, 45. — Žena krvotok mající: „Dotknou-li se roucha jeho, uzdravena budu.“ Mat. 9, 31. — Petr při rybolovu: „...ale k Tvému slovu roze-

střu síť.“ Luk. 5, 5. — Kníže: „Pane, dcera má nyní umřela, ale pojd', vlož na ni ruku, a bude živa.“ Mat. 9, 18. — Učedníci do Emmauz: „Pane, zůstaň s námi, neb se připozdívá!“ Luk. 24, 29. — Dva slepci prosili, aby se nad nimi smíloval. Ale čím více jim domlouval zástup, aby mlčeli, tím více volali: „Pane, smiluj se nad námi!“ Mat. 20, 32.

* *

Důvěra má spočívá na trojím: na lásce, kterouž nás Bůh za syny přijal; na věrnosti slibů jeho, a na jeho moci, již může splniti, co slíbil. — Sv. Bernard. S. 3. dom. VI. p. Pent., n. 6.

Veškerá naděje má jest jediné ve veliké milosrdenství Tvé, Pane Bože. Dej, co kážeš, a kaž, co chceš. — Sv. Augustin. Confess. Lib. X., cap. 29, n. 1.

Já pak, stvoření Tvé, pod stínem křídel Tvých doufati budu v dobrotu Tvou, v kteréž jsi stvořil mne... Není, Pane, ukrácena ruka Tvá, aby spasiti nemohla: aniž obložené jest ucho Tvé, aby neslyšelo. — Sv. Augustin. Solil. an. ad D., c. 11.

Přicházím si k tobě pro lék. Mluvím k tobě, kterýž všechno víš, kterémuž jsou známy nejtajnější útroby mé a kterýž jediný mne můžeš potěšiti, mně pomoci. — Tom. Kemp. Násl. Kr., 163.

30. DÁBEL.

(Hřích. Peklo. Zavržení.)

Bůh prohřešivších se a n - dělů *neušetřil*, nýbrž strh - nuv je do pekla, vydal (k mu - čení) vazbám temnosti, aby byli chováni k soudu. — II. Petr 2, 4.

I nastal boj (veliký) v nebi. Michael a andělé jeho bojovali s drakem. A bojoval drak i andělé jeho, ale nepřemohli, ani se nenalezlo již místo jejich v nebi. I byl svržen drak ten veliký, had ten starý, jenž slove dáblem a satanem, jenž svádí celý okrsek zemský. — Zjev. 12, 7—9.

I řekl jim: Viděl jsem sata - na jako blesk p a d a t i s n e b e. — Luk. 10, 18.

Tys v duchu si říkával: Na nebe vystoupím, nad hvězdy bo - ží vysoko postavím trůn svůj, budu podobný Nejvyššímu... Avšak do pekla svržen budeš, do nejzazších hlubin. — Is. 14, 12—15.

Hospodin pravil k hadu (d'á - blovi): Poněvadž jsi tak uči - nil, *jsi zlořečený mezi všemi zvířaty...*, nepřátelství ustanov - uji mezi tebou a ženou, mezi potomstvem tvým a potom - stvem jejím; ona rozdrtí hlavu tvou. — Gen. 3, 14—15.

Závistí d'ábla přišla smrt na svět. — Moudr. 2, 24.

Kdo činí hřích, jest z d'ábla, neboť d'ábel hřeší od počátku. — I. Jan apošt. 3, 8.

Ty věříš, že jeden jest Bůh? Dobře činíš: i zlí duchové věří, ale třesou se. — Jak. 2, 19.

Šimone, Šimone, hle, sa - tan vyžádal si vás, aby vás tříbil jako pšenici. — Luk. 22, 31.

Strážliví buďte a bděte, ne - boť protivník váš, d'ábel, ob - chází jako lev řvoucí, hle - daje, koho by pohltil. — I. Petr. 5, 8.

A řekl: Toto všecko Tobě dám, jestliže padna, budeš se mi klaněti. — Mat. 4, 9.

A když lidé spali, přišel jeho nepřítel, nasel koukole me - zi pšenici a odešel. — Mat. 13, 25.

Ale Petr řekl jemu: Ananiá - ši, proč pokoušel d'ábel srdce tvé, abys selhal Duchu svatému a lstivě nechal za se - bou z peněz utržených za po - le? — Sk. ap. 5, 3.

Vy jste z otce d'ábla a chcete činiti žádosti otce své - ho. On byl vrahem od počátku a nestál v pravdě, neboť pravdy není v něm. Když mluví lež, z vlastního mluví, neboť jest lhář a otec lži. — Jan 8, 44.

Odejděte ode mne, zlořečení, do ohně věčného, který je připraven d'áblu a andělům jeho. Neboť jsem lačněl, a nedali jste mi jísti... — Mat. 25, 41—43.

Ďábel třikráte pokoušel na poušti samotného Krista Pána, Mat. 4, 3.

* *

Jaké zlo, býti vyloučen z patření na Boha, blažené společnosti svatých státi se vyhnancem z vlasti nebeské, do ohně věčného s d'áblem a jeho anděly uvrženu býti! — Sv. Prosper. De vita contempl., 1. 3.

Kdo na bázeň boží nic nedá, dlouho v dobrém neobstojí, ale tím spíše upadne v osidla d'áblůva. — Tom. Kemp. Následov. XXIV.

Nepřítel nikdy nespí, ale ustavičně bdí, aby zabil nás Všechny cesty naše naplnil rozličnými pastmi, aby schytl duše naše... Osidla políčil v bohatství, osidla zlíčil v chudobě, osidla roztáhl v pokrmu, v ná-

poji, v rozkoši, v spaní, v bdění. Osidla nastrojil v slovu i v skutku, a na všelike cestě našší. — Sv. Augustin. Solil. an. ad D., c. 16, circ. fin.

Člověku více jest báti se a varovati toho soupeře, který, příkrádaje se a zdánlivým smírem klamaje, po ukrytých oklikách se plazí, odkudž i jméno hada dostal. — Sv. Cyprian. Tract. de unit. Eccl.

Onť mne vysvobodí z osidla lovců. (Ž. 90, 3.) ...Kdo jsou lovcové tito? Jsou to lovcové nejhorší a nadmíru úskoční a přeukrutní. Lovcové jsou to, kteří na roh netroubí (hluku a povyku nedělají), aby slyšání nebyli, nýbrž střílejí ze skryší a ukrytě na neposkvrněného. (Ž. 63, 5.) — Sv. Bernard. S. in Quadrag. S. III. in Ps. XC., c. 1.

Město, silnými a vysokými zdmi ohražené, nemůže tak snadno býti nepřítelem dobyto; tak i d'ábel jen těžce v moc svou dostává ty, kteří jsou modlitbě oddáni. — Sv. Augustin.

H

31. HLAD.

(Modlitba. Milosrdenství. Prozřetelnost. Trest.)

Pamatuj na hlad v čas hojnosti, a na chudobu i nedostatek v den bohatství. Sir. 18, 25.

Maličcí žádají chleba, není však, kdo by ho lámal jim. — Pl. Jer. 4, 4.

Místo pokrmů mi dávají žluč, v žízni mé mne napájejí octem. — Ž. 68, 22.

A stíhati je budu mečem a hladem a morem... , protože neposlouchali slov mých — dí Hospodin. — Jer. 29, 17-18.

Protož toto praví Hospodin: O prorocích, kteří prorokují ve jménu mém, jichž jsem já neposlal, říkájíce: „Meče ani hladu nebude v této zemi.“ Mečem a hladem zhynou ti proroci! Lidé pak, jimž prorokují, rozmetáni budou po ulicích jerusalemských pro hlad a meč. — Jer. 14, 15, 16.

Proto zavřelo se nad vámi nebe, aby nedalo rosy, proto zavřela se země, aby nedala plodu svého. — Aggeus 1, 6—11.

Popleněna jest krajina, krví lila země, nebo popleněna jest pšenice, zahanbeno jest víno, zemdlel olej. Zahanbeni jsou orači, kvíleli vinaři nad obilím a ječmenem, nebo zhynula žeň polní. — Joel 1, 10, 11.

Sili jste mnoho a unesli jste málo; jedli jste a nejste nasyceni; pili jste, a nejste napojeni; přikryli jste se, a nejste zahřáni, a kdo shromáždil mzdu, vložil ji v pytlík děravý. — Agg. 2, 17.

Povstane národ proti národu, a království proti království a bude mor a hlad a zemětřesení. — Mat. 24, 7.

Mnoho vdov bylo za dnů Eliášových v lidu israelském, když nebe se zavřelo po tři léta a šest měsíců, takže hlad veliký nastal po vší zemi; a k žádné z nich nebyl poslán Eliáš, než do Sarepty sidonské, k ženě vdově. — Luk. 4, 25.

Chléb náš vezdejší dej nám dnes. — Mat. 6, 11.

Oči všech doufají v Tebe, Pane, a Ty jim dáváš pokrm v čas příhodný, Ty jim otvíráš ruku svou a sytíš všecko, co žije. — Ž. 144, 15.

V těch dnech byl s ním zástup veliký a poněvadž neměli, co by jedli, svolav k sobě učedníky své, řekl jim: Lítost mám nad zástupem. (A požehnal chleby a rybičky) a nasýtily se. — Luk. 1, 1—10.

A sebrali zbytky, dvanácte košů, plných kousků. — Mat. 14, 20.

Nebo každý, kdo prosí, bere, a kdo hledá, nalézá; a tomu, kdo tluče, bude otevřeno. Kdo z vás bude prositi Otce za chléb, zdali kámen dá jemu? — Luk. 11, 5—13.

Nepečujte tedy úzkostlivě o život svůj, co byste jedli, ani o tělo své, čím byste se odívali. — Mat. 6, 24—31.

Ježíš vzal chléb, a požehnav, rozlámal jej, a dav učedníkům svým, řekl: Vezměte a jezte! — Mat. 26, 26.

Ten, kterýž dává símě rozšívajícím, i chléb k jedení dá a

rozmnoží sítě naše. — II. Kor. 9, 10.

Jedl bys a nasýtil bys se: varuj se pilně, *abys nezapomnul na Hospodina*. V. Mojž. 12, 13.

Když to (Pavel) pověděl, vzav chléb, učinil díky Bohu přede všemi: a rozlámav jej, počal jísti. — Sk. ap. 27, 35.

Lačněl jsem, a *dali jste mi jísti*; žíznil jsem, a dali jste mi píti... Mat. 25, 35.

Hlad v Egyptě: Přicházelo sedm let neúrody, jak byl Josef předpověděl. V celém světě rozmohl se hlad... Josef otevřel všechny sýpky a prodával Egyptanům. Gen. 41, 53. — Za časů Eliáše v Samaří, III. Král. 18, 2; Elisea, IV. Král. 4, 38. — Podob. o Lazaru a boháčovi. — Marnotratný syn, Luk. 15, 18.

* *

V bídách zevnitřních dovede obstáti, kdo se vnitřní nadějí

dovede těšiti. — Sv. Řehoř. Sup. Ezech.

Nedostatek trpěti není potupné. — Sv. Basil. Hom. de ira.

Co apoštolům uškodila nouze, hlad, žízeň a nahota? Pro ně tím více oslaveni byli. — Sv. Jan Zl. (Kn. že nemůže žád. ur., 14.)

Nedostatek milosti boží je horší než kterýkoli jiný. — Tom. Kemp. Nábož. sp. 5, 1.

Nemožno je znát trápení a hlad jiných tomu, kdož je ze zkušenosti nepoznal. — Sv. Jan Zl. Serm. 30. s. ep. ad Hebr.

Když vidím Joba na smetišti, Jana Křtitele trpícího na poušti, Petra rozpjatého na kříži, přemýšlím, jak asi bude Bůh trestat ty, které zavrhne, když tolik trpí ti, které miluje. — Sv. Řehoř. In homil.

32. HNĚV.

(Mírnost. Odpuštění.)

Každé *království proti sobě rozdělené* zpustne, a žádné město, žádný dům proti sobě rozdělený neobstojí. Mat. 12, 25.

Jestliže vespolek se koušete a žerete, hleďte, abyste navzájem se nestrávil. — Gal. 5, 15.

Veškerá hořkost a zlost a hněv i křik a utržení odstup od vás s veškerou zlobou. — Efes. 4, 31.

Odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim vinníkům. — Mat. 6, 12.

Proč, ó, Bože, na věky zamítáš nás, proč plane

hněv Tvůj na stádo, které Ty paseš? Rozpomeň se na své shromáždění, které od dob dávnych Tobě patří, které jsi vykoupil. — Ž. 73, 2.

Dlouho-li budeš, Pane, pořádek hněvat, dlouho-li bude jako oheň plát nevole Tvá? — Ž. 78, 5.

Pane, ve svém hněvu mne netrestej, ve svém rozhorlení mne nekárej! Zaryl se do mne Tvé střely, těžce doléhá na mne Tvá ruka. — Ž. 36, 3.

Bože naší spásy, zda budeš na věky hněvat se na nás, nebo svůj hněv protahovati od rodu do rodu? Ukaž nám, Hospodine, milost svoji, a své blaho rač nám poskytnouti! — Ž. 83, 5, 6, 8.

Trhá vodě hráz, kdo počíná sváry. Přísl. 17, 14.

Blázen ihned ukazuje hněv svůj, ale kdo je chytrý, tají křivdu. — Přísl. 12, 16.

Nedávej se unášeti vášní své duše, aby snad nebyla zničena síla tvá šílenstvím, aby listí tvé nesnědla a ovoce tvé nezkazila, abys nezůstal jako suchý strom na poušti. — Sir. 5, 2—3.

Slunce nezapaď nad hněvem vaším. — Efes. 4, 26.

Zdravého nic nemám na těle pro hněv tvůj, nemám pokoje v kostech svých pro hříchy svých. — Ž. 36, 4.

Člověk proti člověku hněv udržuje a od Pána hledá odpuštění? Sir. 27, 3.

Přinášíš-li tedy dar svůj k oltáři a tam se rozpomeň, že bratr tvůj má něco proti tobě, zanechej tam daru svého před oltářem a jdi prve, smiř se s bratrem svým, a potom přijď, obětuj dar svůj. — Mat. 5, 23—24.

Slyšeli jste, že řečeno jest starým: Nezabiješ! Kdo by zabil, propadne soudu. Já však pravím vám, že každý, kdo se hněvá na bratra svého, propadne soudu. Kdo by však řekl bratru svému „rácha“, propadne veleradě, a kdo by řekl „blázne“, propadne pekelnému ohni. — Mat. 5, 21—22.

Budiž však každý člověk rychlý ke slyšení, ale zdoluhavý k mluvení, zdoluhavý ke hněvu, neboť hněv člověka nekoná spravedlnosti boží. — Jak. 1, 19, 20.

Závist a hněv ukracují života. — Sir. 30, 26.

Kdo se snadno rozhněvá, snadno hřeší. — Přísl. 29, 22.

Lépe míti příbytek na střeše v koutku, nežli se ženou svárlivou dům (celý). — Přísl. 25, 24.

Uhlí je na žár, dříví na oheň, svárlivý na to, by budil spory. — Přísl. 26, 21.

Spravedlivý hněv: Když nechtěl Faraon uposlechnouti Boha, II. Mojž. 11; Mojž. uviděl, že se Židé klaní zlatému teleti, II. Mojž. 32; Eliáš, když kněží sváděli k modlářství lid israelský, III. Kr. 18, 40; Pán Ježíš, když znesvěcovali Židé chrám, je důtkami vymrskal. — **Hříšný:** Kain na Abela, takže ho zabil, I. Mojž. 4; Saul na Davida a chtěl ho zabít, I. Král. 18; Herodes na narozeného Ježíška, Mat. 2; hněv Židů a fariseů na Spasitele.

* *

Je dokonalá nenávisť: abys se hněval na nepravosti, ale nikdy ne na lidi. — Sv. Augustin. Explan. s. Ps. 138.

Není nám zakázáno se hněvati na hříchy, ale ne na hříšníka. — Sv. Isidor.

Neodsuzuji toho, kdo užívá hněvu jako léku; vždyť řekl sám Bůh: Nepřátelství položím mezi tebou a ženou. (Gen. 3, 15.) Hněv, když toho třeba, platí sílu, trpělivost a stálost. Bez pravého však důvodu vyléván, stává se vztekem a bláznovstvím. — Sv. Basil. Hom. de ira.

Hněvejte se a nehřešte! (Ž. 4, 5.) — to jest: Hněvejte se na hřích, na ten se hněvati máte! — Sv. Ambrož. De off. I.

Ukáži vám, nač se máte hněvati: Na vlastní nešlechetnost. Na tu se hněvejte, protože vám uškoditi může. — Sv. Bernard. S. in 90. Ps.

Nehněvati se, když se hněvati dlužno, a oprávití (jiného a sebe), hřích jest. Více se však hněvati, než povinnost jest, je hřích ke hříchu přidati. — Sv. Řehoř. Expos. s. Ez.

Dobře sluší vědět, že je hněv, kterýž netrpělivost vzbuzuje, a jiný, ježž spravedlivá horlivost působí. Onen pochází z nepravosti, tento z ctnosti. Poslednějšího hněvu neměl Heli, a proto byl Bohem pokárán a potrestán. — Sv. Řehoř. Mor. I. V.

Lepší je podle Šalamouna (Přísl. 16, 32.), kdo hněv přemáhá, než kdo měst dobývá. — Sv. Ambrož. 100 cap. de perf. spir.

Hněv je prudký oheň, všechno zžirající; neboť i tělo ničí, i duši kazí, každého čině odporným. Kdyby mohl hněvivý v čas vzteku sebe samého pozorovati, nebylo by třeba napomenutí. — Sv. Jan Zl. Hom. 21 ad pop. Antioch.

Jako ocet nakazí nádobu, je-li v ní déle, tak pokazí srdce i hněv, trvá-li do dne druhého. — Sv. Augustin. In ep. 87. ad Felic.

Lze spíše s dravcem přebývati, než s prchlivcem. Z hněvu vypustil mnohý jediného slova, k jehož napravení celého potřeboval života; a dopustil se něčeho, co podvrátilo jeho život. — Sv. Jan Zl. Hom. 21. ad popul. Antioch.

Co v jedovatých tvorech je d, to jest v člověku hněv. — Sv. Basil. Hom. de ira.

Jako krále v jeho podobizně ctíš, tak i Boha v člověku miluješ nebo nenávidíš. Nemůže člověk a nenávidět i, kdo Boha miluje; aniž lze, aby Boha miloval, kdo člověk a nenávidí. — Sv. Jan Zlat. Sup. Math. XII.

Z hněvu pocházejí sváry, nadutost myslí, hanobení, křik, nevražení, rouhání. — Sv. Řehoř. Mor. L. I., c. 31.

Ovoce hněvu jest jazyk bezuzdný, ústa nestřežená, ruce nezdrženlivé, hanobení, tupení, žaloby, rvačky. Z hněvu ostří se meč (vznikají války), člověk usmrcuje člověka, bratří se ve spolek neznají, na přirozenost zapomínají rodiče a děti. — Sv. Basil Vel. Hom. de ira.

Mnohých nepravostí dveřmi jest hněv; zavříváme dveře tyto, a mnohým nepravostem zamezil jsi přístup k sobě. — Sv. Jarolím. Comm. in prov. L. III.

Kterak jsme se mohli denně modlití: Odpusť nám viny naše, jakož i my odpouštíme vinníkům svým (Mat. 6, 12.) — když se duch zprotivil slovům a modlitba se přičila našim skutkům? — Sv. Jarolím. Epist. Lib. I., ep. 39. ad astor. mater.

Jako koně zapřeženého u zdou, tak v sobě hněv zadržujeme. — Sv. Basil Vel. Hom. de ira.

Hněvajícimu se neodpovídej k jeho hněvivosti, aniž bláznů na jeho nemoudrost. Zdaž nepadají jiskry, třes-li kámen o kámen? — Sv. Ambrož. Offic. L. I., c. 21.

Cítíme-li, že jsme pobouřeni, nutno pak raději mlčet — byť se nám i zdálo, že mluvit máme; neboť později, když se mysl utišila, poznáváme, že bylo chybné a bludné, cokoli v pobouření bylo vykonáno. — Sv. Alfons Lig. O křesť, ctn., c. VI.

Právem se vychvaluje jednání Archyta Tarentinského, který na dvořenína svého se rozhněvav, řekl: Bití bys neušel, kdybych byl rozhněván. — Sv. Jarolím. Sup. Joel. proph.

Jestliže voda pokojně a tiše stojí, můžeme v ní obraz svůj spatřiti; avšak obraz tento ihned zmizí, když se voda pohne nebo zkalí. Nečin tedy ničeho v hněvu anebo v pobouření. — Sv. Petr Dam.

Nepozoruješ, kterak plavci, počne-li prudký vítr, stahují plachty, aby koráb neutonul? Tak i ty, sotva hněv se o tebe pokouší, uduš jej a následkům jeho se ubrániš. — Sv. Jan Zl. Hom. 31. ad pop. Antioch.

33. HORLIVOST.

(Ctnost. Láska k Bohu. Příkázání. Věčnost. Zavržení.)

Oheň na zem pustit jsem přišel, a co chci (jiného), než aby se vznítíl? — Luk. 12, 49.

Nevíte-li, že ti, kteří běží o zázvod, všichni sice běží, ale (jen) jeden dostává cenu vítězství? Tak běžte (i vy), abyste dosáhli. — I. Kor. 9, 24.

Žeň sice jest mnohá, ale dělníků málo. Proste tedy Pána žní, aby poslal dělníky na žeň svou. — Mat. 9, 37—38.

Proto, miláckové moji, jako jste vždycky poslechli, pracujte s bázní a třesením o své spáse. — Filip 2, 12.

I rozpomenuli se učedníci jeho, že jest psáno: Horlivost domu mého stravuje mne. — Jan 2, 17.

Protož nyní, i synové, buďte horlitelé zákona a dejte duše své pro zákon otců svých, a dojdete slávy veliké a jména věčného! — I. Mar. 2, 49.

Znám skutky tvé, že nejsi ani studený, ani horký; poněvadž jsi vlažný, vyvrhnu tě z úst svých. — Zjev. 3, 15.

Mojžíš. Všichni proroci. Jan Křtitel, horlivý předchůdce Páně. Apoštolové, zvl. Petr a Pavel.

* *

Horlivost tvá nechať prve působí na tebe; a takto rozehrát, jiných rozhřívej; jako oheň co bližšího prvé, a pak co vzdálenějšího, zahřívá. — Sv. Bonaventura. De inf. spir. vit., c. 17.

Žádná věc Bohu není milejší, jako abys všechn život svůj na společný prospěch vynakládal. Proto ozdobil nás Bůh rozumem i mluvou; dal nám mysl a schopnost; ruce, nohy, síly tělesné nám daroval. — Sv. Jan Zl. Hom. 79. in Math.

Psi štěkají v prospěch pána svého; a ty pro Krista se ozvat nechceš? Umřítí mohu; mlčeti nemohu. — Sv. Jarolím. L. III. Commentar.

Nepomíjej žádné chvíle, abys v ní nechtěl bližního svého vzdělati. — Sv. Isidor. Kniha utěšená, str. 83.

34. HŘÍCH.

(Bdělost. Spoléhání na milost boží. Svědomí. Pokání. Smrt. Soud. Peklo.)

Prvotní. A přikázal mu řka: S každého rajského stromu | smíš jísti; avšak se stromu poznání dobrého a zlého ať nejíš!

Neboť kterýkoli den s něho budeš jísti, smrtí zemřeš! I. Mojž. 2, 16, 17.

Pro tento tvůj čin zlořečená budiž země; s námahou budeš se z ní živiti po všechny dny svého života. Trní a hloží bude ti ploditi. V potu tváře jísti budeš chléb, dokud se nevrátíš do země, ze které jsi vzat. Ano, prach jsi a v prach se navrátíš. Gen. 3, 17.—19.

Proto jako skrze jednoho člověka hřích přišel na tento svět a skrze hřích smrt, a (jako) tak na všechny lidi smrt přišla, poněvadž (v něm) všichni zhřešili. Řím. 5, 12.

Nebo, hle, v nepravostech jsem se počal, v hříších počala mne matka moje. Ž. 50, 7.

Může-li kdo učiniti čistým toho, jenž počal se ze zrna nečistého? Job 14, 4.

Jho těžké tíží syny Adamovy ode dne, kdy vycházejí z lůna své matky, až do dne, kdy bývají pochováni do matky všech. Od toho, kdo sedí na trůně slavném, až do toho, který snížen jest v prachu a popelu; od toho, kdo nosí purpurový šat a korunu, až do toho, kdo se odívá rezným plátnem Sir. 40, 1, 3, 4.

Cit i smýšlení lidského srdce kloní se od mládí ke zlému. Gen. 8, 21.

Vždyť nečiním to dobré, které chci, nýbrž konám to zlé,

kterého nechci. Činím-li však právě to, čeho nechci, nedělám to já, nýbrž ten hřích, který přebývá ve mně. Řím. 7, 18, 23.

A abych pro nesmírnost zjevení se nevyvyšoval, byl mi dán osten pro tělo, anděl to satanův, aby mne poličkoval. II. Kor. 12, 7.

Ošklivost. Jako dvojsečný meč je všeliká nepravost, a rána jeho jest nezhojitelná. Sir. 20, 4.

Syna božího si znova křížují a v posměch vydávají. Žid. 6, 6.

Kdo je sobě zlý, komu jinému bude dobrý? Sir. 13, 5.

Umývá-li se mrtvolou znečištěný a zase dotýká se jí, co mu prospívá, že se omyl? Sir. 34, 30.

Nedávejte věci svaté psům, aniž házejte perel svých před prasata, aby snad nepošlapala jich svými nohami a obrátíce se, neroztrhala vás. Mat. 7, 6.

Výstraha. Běda vám, muži bohaprázdni, kteří jste opustili zákon Pána Nejvyššího! Množíte-li se, ke zlořečení se množíte; a umíráte-li, zlořečení bude vaším údělem. Sir. 41, 11.

Všichni se (od Boha) odchýlili, všichni jsou zvrhlí, není, kdo by činil dobře. Ž. 51, 4.

Jako před hadem utíkej před hříchem. Sir. 20, 2.

Již přiložena jest sekera ke koření stromu: každý tedy strom, který nenese ovoce dobrého, bude vyťat a na oheň uvržen. Mat. 3, 10.

Vůdcové slepí, kteří cedíte komára, velblouda však polykáte. Mat. 23, 24.

Tvrdošíjní a neobřezaní srdcem i ušima, vy se vždycky Duchu svatému protivíte, jak otcové vaši, tak i vy. Sk. ap. 7, 51.

Boha, jenž tě zplodil, jsi opustil, zapomněls na Hospodina, svého Tvůrce. Viděl to Hospodin, a rozhněval se pro roztrpčení synův i dcer svých. I řekl: Tvář svou před nimi skryji a budu hledět na jejich konce; jeť to pokolení zvrhlé. V. Mojž. 32, 18—20.

Člověk nemoudrý dělá si posklebky z hříchu. Přísl. 14, 9.

Těžký. Zjevný pak jsou skutky těla; jsou to smilství, nečistota (nestydatost), chlípnost, modloslužba, čarodějství, nepřátelství, sváry, revnivost, zlosti, osobivosti, různice, roztržky, závist, vraždy, opilství, obžerství a věci jim podobné; o těch vám předpovídám, jakož jsem byl již předpověděl, že kdo takové věci dělají, království božího nedojdou. Gal. 5, 19-21.

Judův hřích jest napsán železným rydlem, diamantovým hrotem jest vyryt. Jer. 16, 1.

Běda národu hříšnému, li-du, ježž vina tíží, plemeni nešle-

chetnému, dětem pokaženým. Is. 1, 2—4.

Všední. Ale pravím vám: z každého slova prázdného, které lidé promluví, vydají počet v den soudu. Mat. 12, 36.

A kdo za nic nepokládá maličkosti, pomalu zhyne. Sir. 19, 1.

Dobře, služebníku dobrý a věrný; že jsi nad málem byl věrný, nad mnohem ustanovím tebe; vejdi v radost Pána svého! Mat. 25, 21.

Kdo jest věrný ve věcech nejmenších, jest věrný i ve věcech velikých, a kdo jest ve věcech nejmenších nesprávný, jest nesprávný i ve věcech velikých. Luk. 16, 10.

Návrat. Když duch nečistý vyjde od člověka, chodí po místech suchých, hledaje odpočinutí a nenalézáje, praví: Navrátím se do domu svého, odkud jsem vyšel. A přijda, nalezne jej vymetený a ozdobený. Tu jde a vezme s sebou sedm jiných duchů, horších než jest sám, a vejdouce, přebývají tam. I stávají se poslední věci člověka toho horšími, než byly první. Luk. 11, 24—26.

Synu, zhřešil-lis, nečiň tak opět, ale za předešlé odpros. Jako před hadem utíkej před hříchem; zuby lví jsou zuby jeho, zabíjejí duše lidí. Jako dvojsečný meč je všeliká nepravost. Sir. 20, 1—4.

Ženo, kde jsou ti, kteří žalovali na tebe? Nikdo tě neodsoudil? A ona řekla: Nikdo, Pane. Ježíš jí řekl: Ani já tě neodsoudím. Jdi a již nehřeš! Jan 8, 11.

Cizí. Nebud' cizích hříchů účasten. I. Tim. 5, 22.

Do nebe volající. I řekl Hospodin ke Kainovi: Co jsi to učinil? Hlas krve bratra tvého ze země volá ke mně. Bud' tedy nyní zlořečený na zemi. I. Mojž. 4, 10.

Pravím vám: Všechny hříchy budou odpuštěny synům lidským...; ale kdo by se však rouhal proti Duchu svatému, nedostane odpuštění na věky. Mar. 3, 28.

Trest. Otevři, Libane, své brány, ať zhltná oheň tvé cedry! Kvil, jedle, neboť padl cedr, neboť velikáni jsou zpustošeni. Pror. Zach. 10, 1—2.

Bezbožník počal špatnost. Prohlubeň vykopal a prohloubil, padl do jámy, kterou učinil. Ž. 7, 15—16.

Cesta hříšníků kameny jest vydlážděna, ale na konci jejím — pekla a tma a muky. Sir. 20, 11.

Synu, zhřešil-lis, nečiň tak opět, ale za předešlé odpros. Sir. 20, 1.

Sebraná koudel je shromáždění hříšníků, a plamen ohně bývá konec jejich. Sir. 20, 10.

Nesvazuj hříchy dvojmo, neboť ani za jeden neujdeš trestu. Sir. 7, 8.

I řekl mu: Co jsi to učinil? Hlas krve tvého bratra ze země volá ke mně. I. Mojž. 4, 10.

Nemají pokoje bezbožní — praví Hospodin. Is. 48, 22.

Aj, vichr Hospodinův, hněv vybuchá, bouře se strhuje, aby na hlavy bezbožných se snesla. Jer. 30, 23.

Nemylte se, Bůh nenechá se posmívati, neboť co kdo bude sít, to bude i žít. Kdo totiž rozsévá na svém těle, z těla také bude žnouti záhubu Gal. 6, 7, 8.

Neboť jestli Bůh prohřešivších se andělů neušetřil, nýbrž strhnuv je do pekla, vydal (k mučení) vazbám temnosti, aby byli chováni k soudu, a (jestli) města Sodomu a Gomorrhu obrátiv v popel, odsoudil ke zkáze; umít Pán nábožné z pokušení vytrhovati, nespravedlivé pak v trestu ke dni soudu uchovávat. II. Petr 2, 3—7, 9.

Dosáhne ruka tvoje všech tvých nepřátel, najde tvá pravice všechny své protivníky. Učiníš jim jako ohnivá pec, když se zjeví obličej tvůj. (Pán je v hněvu svém zmate a oheň je zhltná.) Potomstvo jejich vyhladiš s (povrchu) země, plémě jejich z pokolení lidských. Ž. 20, 9—11.

Ale tvář Páně proti těm, kteří zlé činí, aby vyhladil ze země památku jejich. Ž. 33, 17.

Spravedlnost vyvyšuje národ, ale lid ubohým činí hříchy. Přísl. 14, 34.

Jmění nespravedlivých vyschne jako potok a jako veliké hřímání v dešti zanikne. Sir. 40, 13.

Hříšníci na konec zahynou. Sir. 40, 16.

Zhřešili jsme před Tebou, a proto dals nás v ruce nepřátel našich. Esther 14, 6.

Kdo hřeší proti mně, toho vymaži z knihy své. II. Mojž. 32.

Odejděte ode mne, zlořečení, do ohně věčného. Mat. 25, 41.

Každý za sebe. Neumrou otcové za syny, ani synové neumrou za otce, ale každý za hřích svůj umře. II. Král. 14, 6.

Nebud'tež usmrcováni otcové za syny, ani synové za otce, ale ať zemře každý za hřích svůj. V. Mojž. 24, 16.

Každý hřešíme. Jak může člověk čistým se ukázat ze ženy zrozený? Hle, jeho svatí nejsou nezměnitelní, nebesa nejsou čistá před jeho tváří. Čím méně člověk, který pije nepravost jako vodu! Job. 15, 15—16.

Řekneme-li, že hříchu nemáme, sami sebe klameme, a

pravdy v nás není. I. Jan ap. 1, 8.

Kain a Abel, I. Mojž. 4, 11.; Sodoma a Gomorrha, II. Mojž. 23, 1. Lidstvo za Noema, I. Mojž. 6. David II. Kr. Ananiáš a Safira, Skl. ap. 5. Děti posmívající se Eliseovi, IV. Kr. 2. 23. Herodes. Jidáš.

* *

Co jest hřích, ne-li přestoupení zákona božího a neposlušnost příkazů božských? Sv. Ambrož. Lib. de Parad., c. 8.

Všední hřích jest provinění, jemuž pokuta věčného zavržení nepřináleží, smrtelný hřích jest provinění, jemuž přináleží věčné zahynutí. Richard. De dist. mor. et ven.

Smrtelný hřích, pokud se mi zdá, trojím se rozeznává způsobem: nemůže od nikoho spáchán býti bez velikého porušení sebe, bez těžké urážky bližního a bez veliké urážky Boha. Všecky ostatní zdají se mi býti všedními. Richard. De de per. mor. et veni.

Nebud' nevšímavým, poněvadž jsou to hříchy malé, ale lekej se jich, neboť jsou mnohé. Jak skrovninká jsou zrna písečná! Naloží-li se ale na koráb více písku, ponoří se a zahyne. Jak skrovné jsou krupěje deště! A nenaplnují-li řeky a nevyvracejí-li domy? Sv. Augustin. De dec. chordis., 11.

Větší chyba, čím dříve se poznává, že chyba jest; tím též rychleji se pak napravuje Menší pak, ježto se jako za žádnou nepokládá, tím bývá nebezpečnější. Sv. Řehoř. Lib. Regulae pastoralis.

Hřích všední neusmrcuje sice, ale zraňuje duši. Sv. Alfons Liguori. Katech.. V úvodu, č. 9.

Ty, jenž pravíš, že to hřích malý, rád bych věděl, kolikráte se takového hříchu dopouštíš, zdaž bys tolik malých ran na těle, a tolik skvrn anebo děr v rouše svém míti chtěl? Pakliže nepřipouštíš, aby se tělu tvému působily rány, a rouchu tvému díry anebo skvrny, kterak na duši své se nelekáš toho činiti? Sv. Augustin. Serm. 244. de temp.

Hřích se považuje za větší, čím vyšší jest ten, kdo hřeší. Sv. Isidor. De s. b., l. 1.

Větší jest vina hřešiti z jevně, nežli skrytě; neboť dvojnásobně se provinuje, kdo zjevně hřeší, poněvadž páchá i pohoršuje. Sv. Isidor. De sum. b., l. 1.

Postup hříchu. První, na to, co zlého jest, mysliti; druhý, převráceným těmto myšlenkám hověti; třetí, což horší, skutkem je splniti; čtvrtý hřích je, pokání nečiniti. Sv. Jarolím. Lib. I. sup. Am.

Hřích páše se způsobem trojím. Buď z nevědomosti, buď z křehkosti, anebo

s rozvahou. Těžší jest sice prohřešení z křehkosti než z nevědomosti, avšak mnohem těžší jest ono s rozvahou. Sv. Řehoř. Moral. Lib. XXV., 26.

Nad hřích není nic hanebnějšího, nic nečistějšího, jehož přirozenost prorok vykládaje, zvolal: Zahnojily a porušily se jizvy mé. (Ž. 37, 6.) Sv. Jan Zl. Hom. 51. in Joan.

Nezapomeň, jaký trest má hřích v zápětí: Pýcha svrhla anděle s nebe. Neposlušnost vyhnala Adama z ráje. Chlípnost zničila Sodomu a Gomorrhu a potopila skoro veškerý svět potopou. Za hřích aby pokutu nesl a božské spravedlnosti dosti učinil, ráčil Kristus nejtrpčí smrt přetrpěti. Sv. Bonaventura. 8. rozj.

Taková je zaslepenost bezbožníků, že ani vrchy nevidí, o které si čelo urážejí. Sv. Aug. De Civ. Dei. Lib. VIII., c. 26.

Člověk, hříchu se dopouští, praví (takořka) k Bohu: Pane! Ty kážeš, ale já nechci poslechnouti; Ty prikazuješ, abych tuto urážku prominul, ale já se chci pomstíti; Ty zakazuješ cizího jmění se dotknouti, ale já je chci sobě přivlastniti; Ty prikazuješ, abych sobě tuto hanebnou rozkoš odepřel, ale já se jí zdržeti nechci. „Tys polámal jho mé, tys roztrhal svazky mé, řka: Nebudu sloužiti.“ (Jer. 2, 20.) Slovem, hříšník zákon boží přestupuje, praví k Stvořiteli svému: Já Te

be za svého Pána neuznávám. Sv. Alfons Lig. Serm. comp. S. 6, n. 3.

Běda tomu dni, v němž jsem zhřešil, běda dni tomu, v němž jsem přestoupil, běda dni tomu, v němž zlého jsem zkusil. Ó, kéž by byl ten nikdy nade mnou nevzešel. Ó, dni ohavný, dni nehodný! Sv. Isidor. Kn. ut. 40.

O p l a k á v e j m e h ř í š - n í k y, netoliko zemřelé, nýbrž i živé... Nad těmi běduj, kteří v bohatství zemřeli, a nijaké útěchy svým vlastním duším ze svého bohatství nezaopatřili: těch (lituj), kteří mohouce hříchů svých smýti, nechtěli. Nad těmi, pravím, plačme. Sv. Jan Zlat. Hom. 3. in ep. ad Phil.

Hned prvním u p o k u - š e n í ke hříchům se vzepři. Když by se ukázal štír, nastup haďu na hlavu, potlač, zlom zlému vnuknutí začátek i hlavu. Sv. Isidor. Kn. utěš. 50.

Jako jiskra sebe menší musí hned uhašena býti, tak musí sebe menší zlo hned usmrceno a pošlapáno býti, ukáže-li se v duši naší; neboť jestliže mu dopustíme růsti, zničí nás celé jako oheň. Sv. Jeroným.

Jestliže jednou již Pánem uzdraveni, d o h ř í c h u o p ě t s e v r h á m e, bude právem nevděk náš tím přísněji kárán, jak toho i Pán k uzdravenému neduživci řekl: Již nehřeš, aby se něco horšího nepříhodilo. (Jan 5, 14.) Sv. Bonaventura. De medit. vitae J. Chr. c. 43.

V ranách a zlomeninách tělesných lze poznati neduhy duchovní. Neboť zlomí-li se komu noha nebo ruka, bývá jen s námahou předešlý stav obnoven. Zlomí-li se stejný údové po druhé, po třetí, anebo ještě častěji na témž místě, s jak velikými bolestmi musí ty rány léčeny býti, a přece i po dlouhých a mnohých nesnázích bude lze údy samy v předešlý stav opět uvést. Věřiti slušno, že týž důvod platí v ranách duchovních. Prohřeší-li se kdo jednou neb dvakráte, a pokání činí, předešlé zdraví bez prodlení obdrží. Počnou-li se ale k hříchům přidávati nové hříchy, do nezhojitelné nemoce upadáme. (Řím. II. 4, 5.) Sv. Augustin. S. 58. de temp.

Hřích, který pochází z hříchů, již není pouze hříchem, ale i pokutou hříchů, ježto všemohoucí Bůh spravedlivým soudem srdce hřešícího tak zatemní, že vinou předešlého hříchů klesá i do jiných. Sv. Řehoř. Moral. Lib. XXIV.

Zajisté, nikomu není tak snadno z jámy vyjít, jako do ní padnouti. Sv. Bernard. De gratia et lib. arb. 23.

Zastaralé nemoci nesnadno a zdlouha se hojívají. Sv. Leo.

Kdyby kdo jistil, že prohřešení Adamovo uškodilo jen jemu samému, a ne i jeho potomstvu, a že Adam od Boha obdrženou svatost a spravedlnost, kterou ztratil, jen pro se-

be, a ne také pro nás ztratil, buď vyobcován: ježto odporuje apoštolu Pavlu, jenž praví: Skrze jednoho člověka přišel hřích na tento svět, a skrze hřích přišla smrt: a tak přišla smrt na všechny lidi, v němž všichni zhřešili. (Řím. 5, 12.) Sněm Trident. Sess. V.

Kdyby hříchu nebyla předcházela smrt duše, nikdy by v pokutě nebyla následovala smrt těla. Tomu učí vážnost apoštolská, řkouc: Tělo zajisté mrtvé jest pro hřích. (Řím. 8, 10.) Sv. Fulgenc. Lib. de incar. c. 12.

Tím, že řečeno: V prach se obrátíš — předoznámena jest smrt těla, poněvadž by jí byl nezakusil člověk, kdyby byl nehřešil. Sv. Augustin. De Trinit. Lib. 13.

Běda (následkům)! Co ztratil, a co našel člověk? Ztratil blaženost, pro niž byl stvořen, a našel smrt, pro kterou učiněn nebyl. Dostali jsme se z vlasti do vyhnanství, z patření do slepoty. Sv. Anselm. In Meditat.

Jako se divíme neobyčejnému poslušenství Abrahamovu, poněvadž zabití syna, věc ovšem přetěžká, se od něho požadovala, tak naopak tím větší v ráji bylo neposlušenství, čím menší, skoro žádné těžkosti ono přikázání nepodléhalo. Sv. Augustin. De civ. D., 14, 18.

Nikdo neprav, zdaliž jsem já strážným bratra svého?

(Gen. 4, 9.) Mlčeti, kdy můžeš pokárati, jest schvalovati, a víme, že podobný trest čeká na činitele a pachatele, i na schvalovatele. Sv. Bernard. S. de nat. s. Joan. 9.

Zhřešil-li by proti tobě bratr tvůj, jdi a potrestej ho mezi sebou a jím samým. (Mat. 18, 15.) Jestliže toho zanedbáš, horším se stáváš. Ty ranou bratra svého pohrdáš? Hynouti ho vidíš, a nedbáš? Sv. Augustin. S. 16. de verb. Dom.

Rouhání nebo hřích proti Duchu svatému jest konečná nekajícnost, když totiž někdo zůstává až do skonání ve smrtelném hříchu. Ten skutek tímto způsobem pojat nazývá se hříchem proti Duchu svatému, poněvadž vzdoruje odpuštění hříchů, jež se děje skrze Ducha svatého. Sv. Tomáš Aq. Pars II., 2. p. Sum. theol., 14, 1.

Zatvrzele žije, buď kdo se nelepší, zoufaje nad odpuštěním hříchů svých, anebo kdo na milosrdenství boží tak spoléhá, že až do skonání nynějšího života v hříších svých setrvá. Sv. Fulgenc. De fide ad Petr., 3.

Zatvrzelé jest srdce ono, kteréž zavržení se nehrozí, protože ani citu nemá. Co se mne tážeš? Faraona se ptej. Sv. Bernard. Lib. I. de consid. Pont. 3.

Bez hříchu se nikdo nerodí, byť i také jediný toliko den trval život jeho; neboť pokud hvězdy v očích božích ne-

jsou čisté, kterak by mohli býti čistými ti, kteří hříchem Adamovým jsou poskvrněni? Sv. Jarolím. In cap. III. Jon.

Nikdo se za tak čistého a bezúhonného nepokládej, aby na svou nevinnu se spouštěl a žádných léků na rány jako by přiložiti nepotřeboval; neboť psáno jest: Kdož se může chlubiti: čist jsem odevšeho hříchů, aneb kdož se může chlubiti: Čisté jest srdce mé? (Přísl. 20, 9.) Sv. Cyprian. Tract. de bon. et elem.

Bez velkých hříchů mohou mnozí žíti, bez malých poklesků nemohou. Sv. Isidor. De sum. b., l. II.

Bez hřichu nikdo zde nežije; a to jeden více, druhý méně; nejlepší pak jest onen, kdo nejméně. Sv. Augustin. Ep. 29. ad Hier.

Že tak často klesám a hřeším, a tak brzo zemdlívám: jest mi potřebí, abych častou modlitbou, zpovědí a přijímáním svatého Těla Tvého se sebe obnovoval, rozněcoval. Blah. Tomáš K. De im. Chr., l. IV., c. 3.

Máš-li za to, že jest nebe pro tebe uzavřeno, rozpomeň se, že klíče království nebeského byly od Pána odevzdány Petrovi, a skrze něho Církvi. Tertullian. Lib. contra Gnostic. 10.

Bůh nejdobrotivější ani andělům, ani archandělům neráčil dáti moc hřichy odpouštěti; ne-

boť nikterak není řečeno těmto: Cožkoli svážeš na zemi, bude svázáno také na nebi, a cožkoli rozvážeš na zemi, bude rozvázáno také na nebi. Jenom kněží jest dovoleno poskvřny duševní očišťovati. Sv. Jan Zl. Lib. III. de sacerd.

Jsi-li bezbožný, pomni na publikána (Luk. 7, 37.); jestliže nečistý, pozoruj veřejnou hříšnici (Luk. 18, 13.); vrah-li jsi, pohleď na lotra (Luk. 23, 39.). Pozoruj apoštola Pavla, napřed pronásledovníka, potom hlasatele; vlka, potom pastýře; olovo, pak zlato; dříve bourače, a pak stavitele. (Sk. ap. 9, 5.; I. Kor. 4, 1.) Zlost jsi spatřil, teď uvaž milosrdnost nevýslovnou. Hřešils, čiň pokání, Hřešils tisíckrát, tisíckrát se pokání uchop. Sv. Jan Zl. Hom. 2. in Ps. L.

Zhřešil jsem hříchem velikým, a mnohých nepravostí jsem sobě vědom, avšak ani tak nezoufám. Nebo kdež se nad míru rozhojnili hříchové, tu se rozhojnila i milost boží. Kdo zoufá o odpuštění hříchů svých, ten nevěří, že Bůh jest milosrdný. Hřeby a kopí volají ke mně, že konečně smířen jsem s Kristem, jestliže ho budu milovati... Rozpjal ramena svá na kříži a rozprostřel ruce své, hotov jsa přituliti a přivinouti k sobě hříšníky. Sv. Augustin. Manuale, c. 23.

Hledíš, kterak hoduje hříšník. Taž se jeho svědomí.

Nepáchne-liž hůře, než veškerí hrobové? Patříš na jeho veselost, obdivuješ zdravost jeho dětí i hojnost bohatství jeho: pohled' též na rány a vředy duše a na zármutek srdce jeho. Sv. Ambrož. De offic. Ministr. Lib. I., c. 12.

A byť se i zdálo, že se některým bezbožníkům šťastně a dobře daří na zemi, kdybychom jen do jejich srdce nahlédnouti mohli, seznali bychom, že přináležejí k lidem nejnešťastnějším. Sv. Alfons Liguori. Pravda nábož. křesť. II., c. 17.

Není to zajisté tak příliš chvalné, dobrým býti s dobrými, ale dobrým býti se zlými. Neboť jako těžší to vina, uprostřed dobrých dobrým nebýti — rovněž nekonečná je chvála, i uprostřed zlých býti

dobrým. Sv. Řehoř. Moral. lib. I., c. 1.

Kterak možno, že se zlým ve světě dobře daří? Tutéž otázku předložil Pánu již Jeremiáš (12, 1.): Spravedlivý jsi zajisté Ty, Hospodine! ... Proč se bezbožným šťastně vede? Na to však ráčil Bůh sám mu v odpověď dáti: Shromažď je jako stádo ke dni zabití. (Jerem. 3.) Ke dni zabití jest tolik, co ke dni, v němž se zjeví pomsta boží. Sv. Alfons Lig. Pravda nábož. křesť. II., c. 17.

Nedomnívejte se, že by zlí bez příčiny byli ve světě, že by nic dobrého skrze ně Bůh nepůsobil. Všelický zajisté hříšník aneb proto žije, aby se napravil, aneb žije proto, aby se jím dobrý cvičil (v ctnosti prospíval). Sv. Augustin. Tract. sup. Ps. 54.

CH

35. CHLOUBA.

(Pokora. Pýcha. Sláva. Chvála.)

Co máš, abys toho nebyl dostal? Jestli však jsi (také) dostal, proč se chlubíš, jako bys nebyl dostal? I. Kor. 4, 7.

Neboť to jest naše chloubba: svědectví našeho svědomí, že ve prostnosti a čistotě boží, nikoli v moudrosti tělesné, jsme život vedli na tom světě. II. Kor. 1, 12.

Ode mne však daleko budiž, abych se honosil, leč v kříži Pána našeho Ježíše Krista. Gal. 6, 14.

Ti vozi, oni koňmi (se chloubí), my však jménem Hospodina, Boha svého, se honosíme. Ž. 19, 8.

Ale kdo se chlubí, v Pánu se chlub, neboť ne ten jest osvěd-

čen, kdo sám se chválí, nýbrž ten, koho Bůh chválí. II. Kor. 10, 17—18.

Zítřkem se nechlub, nevěda, co ten den zplodí. Přísl. 26, 1.

Toto praví Hospodin: Nechlub se moudrý moudrostí svou, nechlub se silný svou silou, aniž chlub se boháč bohatstvím svým! Jer. 9, 23.

Synu, v tichosti skutky své konej a více než pro lidskou slávu milován budeš. Sirach 3, 19.

Čím jsi větší, (tím více) ponížuj se ve všech věcech, i nalezneš před Bohem milost. Sir. 3, 20.

Lépe je tomu, kdo pracuje a hojnost má ve všem, než kdo se chlubí a potřebuje chleba. Sir. 10, 30.

Tu dotekl se očí jejich a řekl: Staň se vám podle víry vaší. I otevřely se oči jejich. A pohrozil jim Ježíš, řka: Hled'te, ať nikdo se (toho) nedoví. Mat. 9, 29—30.

Goliáš se vychloubal, a padl. I. Kr. 17, 8. Stejně Holofernes, Jud. 6, 13. Petr se vychloubal při poslední večeři, že Pána neopustí, a třikrát ho zapřel, Mat. 26. Fariseus v chrámě se vychloubal postem a modlitbou, Luk. 18, 11.

* *

Nevypínej se statností nebo krásou těla, stačí malá nemoc,

a zohaví ji. Tom. Kemp., Násl. Krista VII.

Kdo více obdržel, nesmí se chlubití svou zásluhou, aniž jiným pohrdati; tím je kdo větší a lepší, čím méně sobě zásluh připisuje. Tomáš Kemp., Násl. Krista.

Nechlub se bohatstvím, jestli jaké máš, aniž přáteli svými; v Bohu se chlub, který všechno, i sebe samého dáti může. T. K. Násl. Kr. I.

Ten je větší, kdo sebe ze všech za nejmenšího považuje. Fr. Sal., Boh., 89.

Neměj zalíbení v sobě samém pro svou dovednost a své nadání, abys neupadl v nelihost Boha, jehož je všechno dobré, co máš od přirozenosti. T. Kemp., Násl. 15.

Neměj se za lepšího nad jiné, abys snad za horšího neplatil před Bohem, který ví, co je v tobě. Nepyšni se dobrými skutky, neboť Bůh soudí jinak, než lidé; jemu se často nelíbí, co se lidem líbí. Tom. Kemp., Následování Krista 15.

Máš-li co dobrého do sebe, věz, že jiní jsou ještě lepší. T. Kemp., Násl. 15.

Neškodí, stavíš-li se za všechny, ale škodí, dáváš-li si přednost, byť i před jediným. T. K., Násl. 15.

36. CHRÁM.

Příkázán. Povolav pak Šalamouna, syna svého, přikázal mu, aby vystavěl dům Hospodinu... David řekl Šalamounovi: Synu můj, vůle má byla, abych vystavěl dům jménu Hospodina, Boha tvého, a Hospodin mne oslovil, řka: Mnoho krve jsi vylil a velmi mnoho válek jsi vedl. Nesmíš stavěti dům jménu mému... Syn, který se ti narodí, bude muž pokojný..., ten vystaví dům jménu mému, a ten bude mně synem a já mu budu otcem. I. Par. 22, 6.

Svatý. (Když vystavěl): Vyslyšel jsem úpěnlivou modlitbu tvou, kterou ses modlil přede mnou; posvětil jsem dům tento, který jsi vystavěl, že jsem umístil jméno své tam na věky, a budou oči mé i srdce mé tu po všechny dny. III. Král. 9.

Mojžíšovi Hospodin pravil: Nepřibližuj se sem, zůj obuv s noh svých, neboť místo, na němž stojíš, jest půda svatá. Ez. 2, 5.

Jak hrozné je místo toto! V pravdě Hospodin jest na tomto místě a já jsem nevěděl! Gen. 27, 16.

Znesvěcení. A vešel do chrámu, počal vyháněti prodavače a kupující v něm, řka jim: Psáno jest: Dům můj jest dům modlitby, vy však jste jej učinili peleší lotrovskou. Luk. 19, 45-47.

I udělal z provázků (jako) bič a vyhnal všechny z chrámu, ovce a voly, a penězoměncům rozsypal peníze a stoly převrátil; a těm, kteří prodávali holuby, řekl: Odneste to odtud, nečiňte domu Otce mého domem kupeckým. Jan 2, 13—17.

Modlitby. Neboť můj dům bude slouti domem modlitby pro všechny národy. Is. 56, 7.

Vcházejte do bran jeho s díky, do jeho nádvoří s chvalozpěvy, slavte ho, chvalte jméno jeho! Ž. 98, 4.

Anna, dcera Fanuelova..., byvši vdovou až do let osmdesáti čtyř a nevycházela z chrámu, sloužíc (Bohu) posty a modlitbami dnem i nocí. L. 2, 37.

Psáno jest: D ů m m ů j domem modlitby slouti bude, vy však jste jej učinili peleší lotrovskou. Mt. 21, 13.

Když jsem však se navrátil do Jerusalema (Pavel) a modlil se ve chrámě, přišel jsem u vytržení mysli. Sk. 22, 17.

Slova božího. I stalo se, po třech dnech našli ho ve chrámě, an sedí mezi učiteli, naslouchaje a otazuje se jich. Luk. 2, 46.

I učil každého dne v chrámě. L. 19, 46.

I stalo se, po třech dnech našli ho ve chrámě, an sedí

mezi učiteli, poslouchaje a otazuje se jich. Žasli pak všichni, kteří ho slyšeli, nad rozumností a odpověďmi jeho. L. 2, 46.

Avšak anděl Páně otevřel v noci dveře vězeňské a vyvedaje ven, řekl (apoštolům): Jděte a postavíce se, mluvejte v chrámě k lidu všechna slova života toho. Sk. 5, 19.

Avšak anděl Páně otevřel v noci dveře vězeňské a vyvedl je ven a řekl: Jděte, a postavíce se, mluvejte v chrámě k lidu všechna slova života toho. Uslyševše to, vešli na úsvitě do chrámu a učili. Sk. ap. 5, 19, 21.

Oči tvé buďtež otevřeny na dům tento v noci i ve dne, na dům, bys vyslyšel modlitbu, kterou modlí se k tobě služebník tvůj na místě tomto, bys vyslyšel prosbu služebníka svého i národa svého israelského, začkoli prositi budou na místě tomto. III. Král. 8, 28—30 (prosil Šalamoun) 6, 1.

Vyslyšení. Hospodin řekl mu: Vyslyšel jsem úpěnlivou modlitbu tvou, kterou ses modlil přede mnou: posvětil jsem dům tento, který jsi vystavěl, že jsem umístil jméno tvé tam na věky, a budou oči mé i srdce mé tu po všechny dny. III. Král. 8, 3.

Ozdoba. Přistoupili k Petrovi výběrčí daně chrámové a řekli: Což Mistr váš neplatí daně chrámové? I řekl: Platí. A když přišel domů, předešel ho

Ježíš otázkou: Co se ti zdá, Šimone? Od koho berou králové pozemští clo neb daň? Od synů svých, či-li cizích? A on řekl: Od cizích. I řekl mu Ježíš: Synové tedy jsou svobodní. Abychom však jich nepohoršili, jdi k moři a vrhni udici, a tu rybu, která se chytí nejprve, vezmi a otevra ústa její, nalezneš starter; ten vezmi a dej jim za mne i za sebe. Mat. 17, 23—26.

Hospodine, miluji skvostný dům Tvůj, místo, na kterém velebnost Tvá sídlí. Ž. 25, 8.

Štěstí v něm. Jak jsou milé příbytky Tvé, Hospodine zástupů! Duše moje nyje touhou po síních Hospodinových. Ž. 82, 2, 3.

Šťasten, kdo sídlit smí v domě Tvém, Pane, ustavičně Tě velebit. Šťasten, kdo nalézá u Tebe pomoc, kdo si umínil putovat plačtivým údolím na místo zvolené. Ž. 83, 5—7.

Plesal jsem proto, že mi bylo řečeno: Do domu Hospodino-va jdeme. (A již) zastavily se nohy naše v síních tvých, Jerusaleme! Ž. 120, 1—2.

Blažen, koho si vyvolíš a k sobě vedeš, aby směl přebývati v nádvořích Tvých, abychom směli se sytit rozkošmi domu Tvého, svatého chrámu Tvého, podivně vznešeného. Ž. 64, 5—6.

Ano, den jeden ve Tvých nádvořích lepší, než tisíce jiných. Ž. 83, 11.

Apoštolové. A byli stále ve chrámě, chválíce a velebíce Boha. Luk. 24, 53.

Denně také trvali jednomyslně ve chrámě, a lámajíce po domech chléb, přijímali pokrm s veselím a prostotou srdce. Sk. ap. 2, 46.

Apoštolé byli stále v chrámě, chválíce a velebíce Boha. Luk. 24, 53.

Petr a Jan vstupovali do chrámu v hodinu modlitby devátou. Luk. 24, 53.

Opravy. I řekl Joas kněžím: Všecky chrámové peníze, odváděné do chrámu Hospodino-va od těch, kteří do něho docházejí..., nechať vezmou si je kněží podle pořádku svého a nechať opravují poruchy domu Hospodinova, shledají-li, že něco potřebuje opravy. IV. Král. 12, 4.

Chrám vystavěl Šalamoun, III. Král. 6.; Židé po zajetí babylonském, I. Esdr. 3. Král Demetrius rozkázal, aby každý provinilec, který by se utekl do chrámu v Jerusalemě, byl ušetřen, II. Mak. 10. Židé báli se sv. Pavla zabíjení v chrámě, Sk. 21. — Ježíš dal se ve 40 dnech donésti do chrámu, ve 12 letech 3 dny prodléval, tam často učil, zázraky činil, Mat. 21, Mar. 1, Luk. 19, Jan 7.

* *

Kdož by pochyboval, že d ů m b o ž í s v a t ý j e s t, o němž se čte: Domu tvému přísluší svatost? (Ž. 92, 5.) Také i apoštol Jan dosvědčuje, že vi-

děl město svaté: Viděl jsem — dí — město svaté, Jerusalemem nový, sestupující s nebe od Boha, připraven jako nevěsta, ozdobená pro muže svého. (Zjev. 21, 2.) Sv. Bernard. Serm. de Sanct. In Dedicat Eccl.

Co se týče chrámu a oltářů, dokazuje Bellarmin (Lib. 6, c. 14.), že jich zasvěcovati, jest obyčej prastarý, jakož tomu též tak jest v užívání posvátných nádob. S. Alfons. S. Conc. Trid. Sess. 22.

Chrám jest příbytek andělů, brána nebeská, ano nebe samo. Sv. Jan Zl. Hom. 36. in I. Cor.

Zde jest složeno všecko naše bohatství, zde všeliká naše naděje. Neboť co není na tomto místě veliké, co tu není podivu hodné? Sv. Jan Zl. Hom. 33. in Mt.

Nic k dosažení čistého života tak mocně neprospívá, jako časté navštěvování chrámu a horlivé poslušání slova božího. Sv. Jan Zl. Hom. 59. Tom. 1.

Nic tak v chrámu se nesluší, jako ticho a pokoj. Sv. Jan Zlat. Hom. 38. ad pop. Ant.

Druhdy na dveřích chrámových napsáno bývalo: ticho! Sv. Jan Zl. Hom. 1. in 1. ep. ad Timoth.

Není na tom dosti, tělem toliko do chrámu jíti a viditelně tam kolena skláněti: nýbrž

slušno i duchem tam býti a duši skláněti před Hospodinem. Sv. Eucher. De offio orandi.

Neboť jestliže již Židé svůj chrám v tak veliké měli úctě, jak převelikou úctou musejí teprv křesťané býti přeplněni, vědouce, že chrám jest místo, kde se Kristus obětuje a kde jeho nejsvětější Tělo přebývá. V pravdě Pán jest na místě tomto! (Gen. 28, 16.) Sv. Fr. Sal. V slavn. zasv. chr., káz. 2.

Udělav sobě bič z provázků, všechny vyhnal z chrámu. (Jan 2, 15.) Nedočítáme se ve sv. evangeliu, že by Kristus Pán byl někoho bil, než jediné tuto. A přece se množství hříchů páchalo v Jerusalemě. Z toho poznej, jak velice se Bohu nelíbí neuctivost v chrámu. Sv. Vinc. Ferr. S. in 10. dom. Trinit.

Ach, jsouť mnozí, praví sv. Jan Zlatoústý, pro něž by lépe bylo, kdyby nikdy do chrámu nešli, jelikož tam svým světským chováním větších se dopouštějí hříchů, než kdyby nebyli ani přišli. Nebyl by to hřích tak veliký (tak zní výrok svatého učitele), do chrámu nechoditi, jako takto sem přicházeti. Ach, jak je to smutné, viděti, co se všechno nyní v chrámech obyčejně děje; a při tom naříkáme na tresty boží! Sv. Alf. Lig. Kat. P. 1, c. 3.

Eugen Cistenius, jsa od Ferdinanda I. jako vyslanec po-

slán k sultánu Solimanovi, píše, že se Turci u hrobu Mohamedova neosmělí promluvit, ani vyplivnouti, ani zakašlati, aniž se všetečně ohlédnouti, a modlitebnu tu opouštějíce, kráčejí pozpátku až ke dveřím, aby k hrobu neobrátili záda svá. A kterak naproti tomu si počínají v chrámech křesťané? Rozprávějí hlasitě, pouštějí zraku svému všechnu uzdu, pohlížejí na vše, co je sličného, i co ošklivého, zabývají se zlými myšlenkami, ba opovažují se docela tu se milovati. Bože můj, kterak jest to možné, že chrámy se nezboří a že je Pán Ježíš neopustí? Sv. Alf. Lig. Kat. P. 1., c. 3, 24.

Chrám tento, ježž jménu svému vzdělati způsobil, ráčil též obmysliti, aby ostatky svatých mučedníků poctěn byl. S. Aug. Serm. 256. de Temp.

Do chrámu jako k živé studánce, jako k duchovní řece máme přicházeti, a bychom načerpali té vody živé, o níž dí Pán: Žízní-li kdo, pojď ke mně a napij se. Sv. Caesar Arl. Hom. 34.

Zde se nikdo ospalosti neoddávej, nikdo svého ducha na věci světské nevěš. Já aspoň bych chtěl tisíckrátě býti vyhnán od vašich příbytků, než abych zde kázal, a nebyl poslouchán. Sv. Jan Zlat., Hom. 33. in Math.

37. CHUDOBA.

(Almužna. Bohatství Dobročinnost. Lakomství. Milosrdenství. Láska k bližnímu.)

Vinen. Jestli se přičiníš, přijde jak studnice žeň tvá a bída daleko uteče od tebe. Přísl. 6, 11.

Pro zimu nechtěl lenoch orati; pročez žebrati bude v létě. Přísl. 20, 13.

Dopuštění boží. Nahý vyšel jsem z lůna své matky, a zas nahý se tam vrátím. Hospodin dal a Hospodin vzal, jak se mu líbilo, tak se stalo, buď jménu Hospodinovu žehnáno! Job. 1, 21.

Důvěra. Zdvihá se země vysíleného, a z kalu povyšuje chud'asa, aby ho posadil vedle knížat, vedle knížat lidu svého. Ž. 112, 7—8.

Neboj se, synu můj, žijeme sice chudě, dostane se nám však mnoho dobrého, budeme-li se báti Boha, vystříháme-li se všelikého hříchu. Tu odpověď Tobíáš svému otci: Všecko, co jsi mi přikázal, učiním, otče. Tob. 4, 1.

Dovedu i v nouzi býti, dovedu i hojnost míti; v každém případě a ve všech okolnostech jsem vycvičen, i nasycen býti, i lačněti, i hojnost míti, i nedostatek trpěti. Filip. 6, 12.

Falešná, lživá slova rač ode mne vzdáliti, žebroty ani bohatství nedávej mi, uděl jen

potřebných věcí k živobytí, abych snad nadbytkem všeho nedal se svést, nezapřel Tebe a neřekl: Kdo jest Hospodin?, nebo abych, nouzí jsa dohnán, nekradl a nepotupil jména Boha svého. Přísl. 30, 8, 9.

Proto jest Hospodin útočištěm chudému, pomocníkem v dobách utrpení. Ž. 9, 10.

Chudí hledají marně vody, jazyk nuzných vysychá žízní. Já, Hospodin, vyslyším je, já jich neopustím. Is. 41, 17.

Třebas já byl ubožák, chud'as, Pán přece pečuje o mne; Tys má ochrana a pomoc, Bože můj, neprodlévej! Ž. 39, 18.

Milejší. Nuzákem kdo pohrdá, tupí jeho Tvůrce; a kdo se raduje z pádu jiného, nebude bez pomsty. Přísl. 17, 5.

Lepší kus suchého chleba a k němu pokoj, než plný dům kvasů obětních a při nich sváry. Přísl. 17, 1.

Smiľuj se. Půjčuje Hospodinu, kdo se nad chudým smilovává; a on jemu (co půjčeno) zase vrátí. Přísl. 19, 17.

Kdo své ucho zacpává ke křiku chud'asovu, sám také bude křičet, a nedojde vyslyšení. Přísl. 21, 13.

Kdo dává chudému, nebude mít nouze; ale kdo pohrdá prosícím, bude strádat. Přísl. 28, 27.

Odměna. Chceš-li dokonalý býti, jdi, prodej, co máš, a dej chudým, a budeš mít poklad v nebi; a pojď a následuj mne. Mat. 19, 21.

Ježíš pak odpověděl: Vpravdě, pravím vám: Není nikoho, jenž opustil dům, neb bratry, neb sestry, neb otce, neb matku, neb děti, neb pole, pro mne a pro evangelium, aby neobdržel stokrát tolik. Mar. 10, 29, 30.

Blahoslavení, kteří nyní lačníte, neboť budete nasyceni. Blahoslavení, kteří nyní pláčete, neboť budete se smáti. Luk. 6, 21.

A kdokoli by podal píti jednomu z maličkých těchto číši vody studené..., vpravdě pravím vám, neztratí odplaty své. Mt. 10, 42.

Pojďte ke mně všichni, kteří se lopotíte a jste obtíženi, a já vás občerstvím. Mt. 11, 28.

Lačněl jsem, a dali jste mi jísti... Mt. 25, 35.

Pravím vám: Pokud jste to učinili jednomu z nejmenších těchto bratrů mých, mně jste učinili. Mt. 25, 40.

Příklad. Všichni věřící pak drželi se pospolu a měli všechny věci společné; statky i

majetek movitý prodávali a rozdělovali jej mezi všechny, jak bylo komu potřebí. Sk. ap. 2, 44, 45.

Neboť znáte tu milost Pána našeho Ježíše Krista, že totiž, jsa bohat, stal se pro vás chudým, abyste vy zbohatli chudobou jeho. II. Kor. 8, 9.

Obec věřících však měla jedno srdce a jednu duši, a nikdo z nich neříkal, že by něco z majetku bylo mu vlastním, nýbrž všechno bylo jim společné. Sk. ap. 4, 32—35.

Jakub s holí utíká před Esauem. I. Mojž. 29. — Josef prodán za otroka do Egypta. I. Mojž. 37. — Ruth sbírající klásky. Ruth 2. — Apoštolové. Panna Maria. Ježíš.

* *

Nikdo by neměl v chudobě spatřovati neštěstí, nebo býti sklíčen. Bůh vyvolil chudé a v očích světa ponížené za své důvěrné přátele. T. K. Násl. Kr. XXII.

Chudý je, kdož chce býti bohatým. Sv. Aug. Sup. Mat.

Že chudoba jest cos nebeského, ukázal Pán Ježíš; neboť ničeho ze statků časných nežádati, jest vlastnost andělská. S. Bernard. Serm. 2. de paup.

Ne arcikněžím, ne kněžím, ani vznešeným tohoto světa (bylo oznámeno narození Páně), ale chudým pastýřům. Ka-jetán. In Luc. 2.

Kdo Boha pozná, hledí se mu podobným státi. Kdo však nejméně potřebuje, jest mu nejpodobnějším; nebo Bůh jest sám sobě dosti, a nepotřebuje ničeho. Kliment Alx. Lib. 3, paedag. c. 1.

Následujeme, jak dalece nám to možno, následujeme toho, jenž neměl, kam by sklonil hlavu svou (Luk. 9, 58.), ačkoli byl v rukou jeho celý okrsek země; takže i učedníci, kteří se ho přidrželi, hladem donuceni, rukama klasy vymílali, když se s ním skrze obilí brali. Sv. Bern. S. de temp. in Adv. serm. 4, n. 7.

Úrodné jest pole chudých, v brzku přináší užitek dávajícím. Sv. Aug. S. de verb. Dom.

Ruka chudého je pokladnice Kristova, neboť cokoli přijímá chudý, přijímá Kristus. Dej tedy, ó, člověče, dej chudému zemi, abys obdržel nebe: dej peníz, abys dosáhl království; dej chudému, abys obdařil sebe. Cokoli udělíš chudému, tobě náležeti bude; čeho chudému nedáš, jiný míti bude. Sv. Petr Chrys. Serm. S. de jejun. et. elem. circa med.

Malíř Parrhasius vymaloval nestálý lid athénský ve skupině osob sobě protivných: zlostné i tiché, pyšné i pokorné, statečné i zbabělé. Také tak bych já rád vstúpil v srdce naše vedle naší honby po majetku také lásku k chudobě. Fr. Sal., Boh. 243.

Ten je chudý duchem, kdo nemá žádného bohatství v srdci, ani své srdce v žádném bohatství. Ibid. 239.

Budme chudšími než chudí: služme jim, když jsou nemocni, pracujme svýma rukama pro jejich potřeby. Ibid. 246.

Sloužiti chudým jest slavnější, než kralovati. Sv. Ludvík král posluhoval u stolu chudým, navštěvoval nemocnice a posluhoval nemocným, sloužil jim často v kleče tak laskavě, jak jen máti může sloužiti svému dítěti. Ibid.

Služebníci Páně nenakloňují své srdce k statku tohoto světa víc než k svému šatu, který mohou podle libosti svléci nebo obléci; ale špatní křesťané drží se ho tak, jako zvířata své kůže. Ibid. 249.

38. CHVÁLA BOŽÍ.

(Bůh. Díkůčinění.)

My. Nebudou Tě chválit, nebudou, kteří do pekel sestupují; my však, živí, chválíme Pána od tohoto času až na věky. Ž. 113b, 17, 18.

Že dobrý. Chvalte Hospodina, neb je dobrý, neboť (je) na věky milosrdenství jeho! Ať tedy říká Israel: „Ano, je dobrý, ano, je na věky milosr-

denství jeho!“ Nechať tedy říká Aronův rod: „Ano, (je) na věky milosrdenství jeho!“ Ať tedy říkají ctitelé Hospodinovi: „Ano, (je) na věky milosrdenství jeho!“ Ž. 117, 1—4.

Chvalte jméno Hospodino-vo, chvalte (ho), sluhové Hospodinovi, kteří stávají v domě Páně, v nádvořích domu našeho Boha! Chvalte Pána, neb dobrý je Hospodin, zpívejte jeho jménu, jeť sladké. Ž. 133, 1—3.

Hudbou. Vychvalujte ho zvukem rohu, vychvalujte ho harfou i citerou, chvalte ho strunami i píšťalou, vychvalujte ho cinkotem zvonců, vychvalujteho chřestem cimbálů! Vše, co dýchá, chval Hospodina! Alleluja. Ž. 149, 1—6.

Zpěvem. Zpívejte Hospodinu píseň novou, zpívejte Hospodinu všechny země! Zpívejte Pánu a slavte jeho jméno, hlásejte den po dni jeho spásu! Zvěstujte mezi národy jeho slávu, mezi všemi lidmi jeho divy! Velký je Pán a chvály nejvyšší hoden. Ž. 94, 1.

Naplňujte se Duchem svatým, mluvíc k sobě vespolek v žalmech a chvalozpěvech a v písních duchovních, zpívajícíce a hrající ve svém srdci Pánu, děkující vždycky za všechno ve jménu Pána našeho Ježíše Krista Bohu a Otci. Efes. 5, 19—20.

V chrámu. Přineste Hospodinu čest a slávu, přineste Pá-

nu čest, jeho jména hodnou, padejte před Pánem ve svaté síni jeho! Ž. 28, 2.

Všude. Jako Tvé jméno, tak chvála Tvá, Bože, (jde) do končin světa. Ž. 47, 11.

Všecek svět rukama tleskej, zpívejte s jásotem Bohu; neb je Pán nejvyšší, hrozný, velký král nade vši zemí. Ž. 45, 2-3.

Zpívejte Hospodinu novou píseň, chválu jeho od končin země; plavci na moři se vším, čeho je plno, ostrovy a obyvatelé jejich. Is. 42, 10.

Všecko. Chvějte se před jeho tváří všechny země, neboť on upevnil zemský kruh, že se nehne. Veselte se, nebesa, raduj se země, ať řeknou mezi národy: Hospodin kraluje! Ať zahřmí moře a (vše), čeho je plno, jásejte pole a všecko, co je na nich, tehdy rozveselte se lesní stromy před Pánem, že přichází soudit zemi. I. Par. 16 až 18.

Skutkem. Ne každý, kdo mi říká: Pane, Pane! — vejde do království nebeského, nýbrž kdo činí vůli Otce mého, jenž jest v nebesích, ten vejde do království nebeského. Mat. 7, 21.

Nebe i zem. Nebesa vypravují slávu boží, a díla rukou jeho hlásá obloha. Den dni výmluvně podává tu zprávu, a noc noci dává to poučení. Není to mluva, aniž jsou to řeči, jejichžto hlasů bylo by možno ne-

slyšet. Po celé zemi rozléhá se zvuk jejich. Ž. 17, 2—5.

Zdvihněte, knížata, brány své, zvyšte se, brány věčné, by mohl vejít Král slávy! Kdo je ten Král slávy? Hospodin silný a mocný, Hospodin mocný v boji. Zdvihněte, knížata, brány, své, zvyšte se, brány věčné, by mohl vejít Král slávy. Kdo je ten Král slávy? Hospodin, Bůh zástupů, on je ten Král slávy. Ž. 23, 7—10.

Čistým srdcem. Není krásná chvála v ústech hříšníkůvých. Sir. 15, 9.

Na věky. Pochválen buď Hospodin, Bůh Israelův, od věkův až na věky! Staň se! Staň se! Ž. 40, 14.

Velebit chci Pána každého času, vždycky budiž chvála jeho v mých ústech. Ž. 33, 2.

S radostí. A když se již přibližoval ke svahu hory Olivetské, počali veškerí zástupové učedníků jeho s radostí chváliti Boha ze všech divů, které byli

viděli, řkouce: Požehnaný, jenž se běře jako Král ve jménu Páně; pokoj na nebi a sláva na výsostech. Luk. 19, 37-38.

Zahanbení. Někteří fariseové však ze zástupu pravili k němu: Mistře, pokárej učedníky své! Ale on řekl jim: Pravím vám: Budou-li tito mlčeti, kamení bude volati. Luk. 19, 39—40.

Gabriel Panně Marii. Maria chválu Alžbětinu na Boha obracela. Luk. 1, 16. — Jan Křtitel není hoden řeménky rozvázati. Jan 1, 27. — Také Petr. Sk. ap. 3, 12. — Pán Ježíš odmítal chvály. Jan 5, 41.

* *

Vznešenost boží nelze ani pochopit, ani vyslovit. Spíše poznáme, co není, než co jest. S. Prosper. In sent. ex. Aug.

Bezmála všechno, co se praví o Bohu, je samého nehodné. K jeho chvále nepostačí duch obdivující, kterak postačí jazyk mluvící? Řeh. Mor. I. 15.

39. CHVÁLA LIDSKÁ.

(Pýcha. Čest. Chlouba.)

Svatých. A když poslové Janovi odešli, počal mluvit k zástupům o Janovi: Co jste vyšli na poušť viděti? Třtinu-li, větrem se klátící? (Nikoli), nýbrž co jste vyšli viděti? Člověka-li, měkkým rouchem odě-

ného? Hle, ti, kteří nosí roucho skvostné a žijí v rozkoších, v domech královských jsou. Co tedy jste vyšli viděti? Proroka-li? Zajisté, pravím vám: i více nežli proroka. Tento jest, o němž jest psáno: Hle,

já posílám anděla svého před tváří tvou, který připraví cestu tvou před tebou! Neboť pravím vám: Mezi zrozenci ženinými není žádného proroka většího, nad Jana Křtitele. Luk. 7, 24 až 28.

Chvalme muže slavné, otce naše. Sir. 44, 1—8.

Ať chválí tě jiný, a ne ústa tvoje, člověk cizí, a ne rty tvoje. Přísl. 27, 2.

Nechval muže pro krásu jeho, aniž pohrdej člověkem pro podobu jeho. Sir. 11, 2.

Nechval muže prve nežli mluví, neb to jest zkouška lidí. Sir. 27, 8.

Před smrtí nechval člověka žádného. Eccli 11, 10.

Kdo setrvá až do konce, spasen bude. Mat. 24, 13.

Mojžíš, když posílal ho Hospodin k Faraonovi, ukazoval na svou neschopnost, II. Mojž. 2. — Žalmista Páně prosil, aby Bůh zjednal čest svému jménu a ne lidem, Ž. 113, 9.

*

Jestliže toužíš být oslaven, pohrdej slávou, a staneš se u všech slavnější. Jer. Ep. lib. 3.

Sláva ty, kteří po ní baží, opouští, a těch, kteří jí pohrdají, se přidržuje. Isid. Kn. ut. 56.

Tomu, kdo se chlubí, praví apoštol: Co máš, čehos neobdr-

žel? (I. Kor. 4.) Bern. Tr. de dilig. Deo.

Marnou chválou jmenuji (to), když sobě něco (chvalitebného) připisujeme, čeho nemáme; neboť i kdybychom měli, není naše. Sv. Fr. Sal. Philoth. P. 3, c. 4.

Vlastní svou chválu slyšeti a žádného v tom zalíbení nemíti, nevím, zdali se to kdy někomu ze smrtelníků přihodilo? Sv. Jan Zl. De Sacerd. 3.

Zdali člověk proto jest lepší, že od jiného za lepšího je považován? Bl. Tom. K. De im. Chr. L. III.

Nemáme se ani příliš radovati, když chválení býváme; aniž se příliš rmoutiti, býváme-li haněni: neboť nemůže nás ani křivda zhoršiti, ani cizí chvála oslaviti. Sv. Aug. In ep. ad Volus.

Za jeden a týž skutek nemůžeme žádati i chválu světskou, i získati odměnu života nebeského. Sv. Maximus. In serm.

Světská chvála dým jest a větrík rychle přecházející. Petr Ravenal. In serm.

Zakazuje se nám chváľiti člověka, ještě na cestě trvajícího. Neboť kterak tu jisté a bezpečné vychvalování, kdež ani život sám v bezpečnosti není? Kdo setrvá až do konce, spasen bude. (Mat. 24, 13.) Nevíš, kdo setrvá; nevíš, kdo řád-

ně bojovati bude; nevíš, kdo korunu obdrží. Chval ctnost oněch, jejichž vítězství již jisté jest; těch zbožnými chvalo-

řečmi vyvyšuj, z jejichž korun bezpečně již radovati se můžeš. Sv. Bernard. Serm. de S. In festo OO. SS. s. V., c. 2, 3.

J

40. JEDNOTA.

(Církev — jedna. Pokoj. Nepřátelství.)

Jednota lidí. Všecky řeky vcházejí do moře, a moře nepřepĺňuje se. Kazat. 1, 7.

Ani tělo nesestává z jednoho údu, nýbrž z mnoha údů. Řekne-li noha: Poněvadž nejsem ruka, nepatřím k tělu — zdali proto k tělu nepatří? A řekne-li ucho: Poněvadž nejsem oko, nepatřím k tělu — zdali proto k tělu nepatří? I. Kor. 12, 14—16.

Když jeden staví a druhý boří, co jim z toho vzejde, než práce? Sir. 34, 28.

Jednota věřících. Já jsem Pavlův, já jsem Apollův, já jsem Pavlův. Já však jsem Kristův. Jest Kristus rozdělen? I. Kor. 1, 12—13.

Otče svatý, zachovej je ve svém jménu, které jsi mi dal, aby byli jedno, jakož i my. Jan 17, 11.

Bůh není Bohem rozbroje, nýbrž pokoje. I. Kor. 14, 33.

A já jsem jim dal slávu, kterou jsi mi dal, aby byli jed-

no, jakož i my jedno jsme: Já v nich a Ty ve mně, aby byli v jednotě dokonalé. Jan 17, 22, 23.

Běda pastýřům, kteří rozšápávají a rozptylují stádo mé pastvy — dí Hospodin. Jer. 22, 1.

Zapřísahám vás, bratři, skrze jméno Pána našeho Ježíše Krista, abyste všichni mluvili jednomyslně, a aby nebylo mezi vámi roztržek, nýbrž abyste byli dokonalí v jednotejném smýšlení. I. Kor. 1, 10.

Hle, jak je to dobré a utěšené, přebývají-li bratři svorně. Ž. 131, 1.

Kristus předpovídá, že bude jeden ovčinec a jeden pastýř, Jan 10, 16. — O království rozděleném, které zpustne, Mt. 12, 25.

* *

Jeden jest Bůh, jeden Kristus, jedna Církev jeho, jedna víra. Tato jednota nesmí se rušiti, ani tělo jedno drásati, ani

údové jeho rozervávati a na kusy trhati. Cožkoli by od kmenu odelnulo, to nebude schopno žítí a dýchatí samo o sobě. Sv. Cyprian. Tract. de unit. Eccl.

Jedno zajisté jest Tělo Pána našeho Ježíše Krista a jeden kalich účastenství Krve jeho.

Sv. Ignác Ant. Epist. ad Philad. c. 4.

Proč jsou mezi vámi hádky, proč hněv, nepřízně, roztržky a boje? Což nemáme jednoho Boha, jednoho Krista? Sv. Kliment Řím. Epist. Cor., c. 46.

41. JEŽÍŠ KRISTUS.

(Bůh. Důvěra. Útěcha. Všemohoucnost. Vševědoucnost. Všudypřítomnost.)

Králem. I otázal se ho Pilát: Ty jsi král židovský? A on odpověděl mu: Ty (to) pravíš. Luk. 23, 3.

I řekl mu Pilát: Tedy králem jsi ty? Ježíš odpověděl: Ano, já jsem král. Jan 18, 33 až 37.

Pilát tedy vešel opět do soudní síně a povolal (k sobě) Ježíše a řekl jemu: „Ty jsi král židovský?“ Ježíš odpověděl: „Sám-li od sebe to pravíš, či-li jiní pověděli ti o mně?“ Pilát odpověděl: „Zdaliž jsem já žid? Národ tvůj a velekněží vydali mi tebe. Co jsi učinil?“ Ježíš odpověděl: „Království mé není s tohoto světa. Kdyby s tohoto světa bylo království mé, služebníci moji bránili by, abych nebyl vydán židům.“ Jan 18, 33—36.

Pilát hleděl ho propustiti, ale židé křičeli, řkouce: „Propustíš-li tohoto, nejsi přítel císařův, neboť každý, kdo se či-

ní králem, protiví se císaři.“ Jan 19, 12.

Chcete tedy, abych vám propustil krále židovského? I vzkřikl, opět všichni, řkouce: „Ne toho, nýbrž Barabáše.“ Jan 18, 39—40.

I dali nad hlavu jeho nápis viny jeho: Tento jest Ježíš, Král židovský. Mt. 27, 37.

I napsal Pilát také nápis a dal ho na kříž. Bylo pak napsáno: „Ježíš Nazaretský, král židovský.“ Jan 19, 19.

Musí totiž kralovati, dokavad nepoloží všech nepřátel pod nohy své. I. Kor. 15, 25.

Zaslíben. Nepřátelství ustanovuji mezi tebou a ženou, mezi potomstvem tvým a potomstvem jejím; ona rozdrtí hlavu tvou, kdežto ty budeš úklady činiti její patě. I. Mojž. 3, 15.

Zvěstován. I řekl jí anděl: Neboj se, Maria, neboť jsi našla milost u Boha. Hle, počneš

v životě, a porodiš syna, a nazveš jméno jeho Ježíš. Luk 1, 30, 31.

Touha po něm. Rosu dejte, nebesa, s hůry, mraky deštěte spravedlivého! Otevři se, země, a vypuť Spasitele! Is. 45, 8.

Předpovídán — čas. Nebude odňato žezlo Judovi, aniž vládce z krve jeho (pocházející), dokud nepřijde Ten, jenž má býti poslán, a jenž bude očekáváním národů. I. Mojž. 49, 10.

Z Panny. Proto sám Hospodin dá vám znamení: Aj, panna počne a porodí syna; zván bude jménem Emmanuel, máslo a med bude jísti, až dovede zavrci zlé a voliti dobré. Is. 7, 15, 25.

Místo. Kde. Ale ty, Betleme Efracký, maličký mezi rody Judovými, z tebe mi vyjde ten, jenž má býti vladařem v Izraeli, a jehož původy (jsou) od počátku, ode dnů věčnosti. Mich. 5, 2.

Utrpení. Bože, Bože můj — (shlédni na mne) — proč jsi opustil mne? Já pak spíše červ jsem, nežli člověk, pohanění lidí. Ž. 21.

Od paty do kmene nic není zdravého na tobě. Is. 1, 6.

I řekl mu Ježíš: Lišky mají doupata a ptactvo nebeské hnízda, ale Syn člověka nemá, kde by hlavu položil. Mat. 8, 20.

Raněn. Byl raněn pro hříchy naše, roztloučen byl pro ne-

pravosti naše, tresty pro naši spásu na něho (dolehly), a jeho jizvami jsme uzdraveni. Is. 52, 53, 4—6.

Zabit. Obětoval se, protože sám chtěl, a neotevřel úst svých, jako ovce na porážku vedená. Is. 53, 7.

Z mrtvých. Hle, béřeme se do Jerusalema, a Syn člověka bude vydán velekněžím a zákoníkům, a ti odsoudí ho na smrt a vydají ho pohanům, aby se mu posmívali, jej bičovali a ukřižovali; ale třetího dne vstaneme z mrtvých. Mat. 20, 18, 19.

Vizte ruce mé i nohy mé, že já to jsem; dotýkejte se mne a vizte, neboť duch nemá těla a kostí, jak vidíte, že já mám. Luk. 24, 39, 40.

Potom dí Tomášovi: Vlož prst svůj sem a viz ruce mé a vztáhni ruku svou a vpusť v bok můj; a nebudiž nevěřící, nýbrž věřící. Jan 20, 27.

Vstaneme. Jestli není vzkříšení z mrtvých, ani Kristus nevstal z mrtvých. Nevstal-li však Kristus z mrtvých, marné je hlásání naše, marná i víra naše. I. Kor. 15, 14.

Řekl jí Ježíš: Já jsem vzkříšení a život; kdo věří ve mne, byť i umřel, živ bude. Jan 11, 25.

Bůh. Š. Petr odpověděl mu: Pane, ke komu půjdeme? Ty máš slova života věčného, a my

jsme uvěřili a poznali, že Ty jsi Kristus, Syn boží. Jan 6, 69—70.

Ejhle, Beránek boží, který snímá hříchy světa. Jan 1, 29, 36.

Odpovídaje Šimon Petr, řekl: Ty jsi Kristus, Syn Boha živého. Mat. 16, 16.

A Ježíš mlčel. I řekl mu velekněz: Zapřísahám Tě skrze Boha živého, abys nám pověděl, jsi-li Ty Kristus, Syn boží? Dí mu Ježíš: Ty jsi to řekl! Mat. 26, 63.

Já a Otec jedno jsme. Jan 10, 30.

Setník pak, který stál proti němu, vida, že tak zvolav, vypustil duši, pravil: Vpravdě, tento člověk byl Syn boží. Mar. 15, 39.

Věčný. Ježíš Kristus (jest) týž včera i dnes, i na věky. Žid. 13, 8.

Řekl: Ten bude veliký a Synem Nejvyššího slouti bude, a Pán Bůh dá mu trůn Davida, otce jeho, a bude kralovati v domě Jakubově na věky. Luk. 1, 32.

Všemohoucí. Jděte, a zvěstujte Janovi, co jste slyšeli a viděli: Slepí vidí, kulhaví chodí, malomocní se očišťují, hluchší slyší, mrtví vstávají z mrtvých, chudým se zvěstuje evangelium. Luk. 7, 22.

Vševědoucí. Ale Ježíš, znaje smýšlení jejich, řekl: Proč

myslíte zlé věci v srdcích svých? Mat. 9, 4.

Ale Ježíš, poznáv zlobu jejich, řekl: Proč mne pokoušíte, pokrytci? Mat. 22, 18.

Spasit. Přišel Syn člověka hledat a spasit, co zahynulo. Luk. 19, 10.

Vždyť Bůh neposlal Syna svého na svět, aby soudil svět, nýbrž aby spasen byl svět skrze něho. Jan 3, 17.

Svatý. Kdo z vás bude mne vinití z hříchu? Jestliže pravdu mluvím (vám), proč mi nevěříte? Jan 8, 46.

Učitel. I otevřel ústa svá, a učil je. Mat. 5, 2; 3—11.

I učil každého dne ve chrámě. L. 19, 49.

I vstoupil na jednu loď, která patřila Šimonovi, a žádal ho, aby odrazil maličko od země. A posadiv se, učil sloužící zástupy. Luk. 5, 3.

I učil každého dne ve chrámě. Luk. 19, 47.

Pravda. To pak jest soud, že světlo přišlo na svět, a lidé milovali více tmu nežli světlo; neboť skutkové jejich byli zlí Jan 3, 19.

V něm byl život, a ten Život byl světlem lidí, a Světlo ve tmě svítí, a tma ho nepojala.

Tu Ježíš mluvil k nim opět, rka: Já jsem světlo světa; kdo mne následuje, nebude

choditi ve tmě, nýbrž bude mít světlo života. Jan 8, 12.

Já jsem cesta, pravda a život. Jan 14, 6.

Kámen, který zavrhlí stavitelé, ten stal se kamenem úhelním. Mar. 12, 10.

Hle, tento jest ustanoven ku pádu a ku povstání mnohých v Israeli a na znamení, jemuž budou odpírati. Luk. 2, 34.

Neboť nikdo nemůže položit základ jiný mimo ten, který jest položen, a tím jest Ježíš Kristus I. Kor. 3, 11.

Kdybych byl nepřišel a jim nemluvil, hříchu by neměli; nyní však nemají výmluvy ze hříchu svého. Jan 15, 22.

Blahoslavené oči, které vidí, co vy vidíte. Neboť pravím vám, že mnozí proroci a králové přáli si viděti, co vy vidíte, a neviděli, a slyšeti, co vy slyšíte, a neslyšeli. L. 10, 23.

Pastýřem. Já jsem pastýř dobrý. Dobrý pastýř dává život za ovce své. Jan 10, 11, 14.

Neboť byli jste jako ovce bloudící, ale nyní jste se obrátili ku pastýři a biskupu duší svých. I. Petr 2, 25.

Za hříchy. Podal jsem vám totiž mezi prvními věcmi to, co jsem také přijal, že Kristus umřel za hříchy naše. I. Kor. 15, 3.

Bůh sám přijde a spasí vás. Is. 34, 3.

Na nebe vstoupil. A když Pán Ježíš k nim domluvil, vzal jest do nebe a usedl po pravici boží. Mar. 16, 19.

A nikdo nevstoupil na nebe, leč jen ten, jenž s nebe sestoupil, (totiž) Syn člověka, který jest v nebi. Jan 3, 13.

Přijde soudit. Syn člověka zajisté přijde ve slávě Otce svého s anděly svými, a tehdy odplatí jednomu každému podle skutků jeho. Mat. 16, 27,; 25, 21.

A tu ukáže se znamení Syna člověka na nebi; i budou kvíleti tehdy všechna pokolení země a uzří Syna člověka přicházeti v oblacích nebeských s mocí a slávou velikou. A pošle anděly své s mohutným hlasem trouby; i shromáždí vyvolené jeho ode čtyř větrů, od končin nebes až do končin jejich. Mat. 24, 30, 31.

Útěchou. Pramen jsi v zahradě, pramen jsi vod živých, s prudkostí plynoucích s Libanonu. Šal. 4, 15.

Hospodin pomazal mne, abych zvěstoval (radost) trpícím, léčil zkroutěné srdcem..., abych dal kvílícím sionským, abych dal jim věnec místo popela, olej radosti místo (roucha) smutku. Is. 61, 1—3.

Občerství mé srdce v Kristu. Fil. 1, 20.

Pojďte ke mně všichni, kteří se lopotíte a jste obtíženi, a já vás občerstvím. Mat. 11, 28.

Nepotřebuji zdraví lékaře, nýbrž chorobní. Mat. 9, 12, 13.

Pokrmem. Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný, a já ho vzkřísím v den poslední. Jan 6, 55.

Předobrazován: poslušný Izák, Josef Egyptský prodán a vysvobozen, Jonáš tři dny pohřben a ožil, měděný had na poušti — záchranou, nekrvavá oběť Melchisedechova.

* *

Aby pak (Kristus Pán) své božství prokázal, mnoho činil divů, z kterých některé zaznamenány jsou v evangeliu. Sv. Augustin. De Civ. D. L. 18.

Bratří, o Ježíši Kristu dlužno nám smýšleti jako o Bohu, jako o Soudci živých i mrtvých. Sv. Kliment Ř. Ep. 2.

Požehnaná duše to byla, jež se při smrti od jeho nejsvětějšího těla odloučila: A nakloniv hlavy, vypustil duši. (Jan 19, 30.) Z toho tedy následuje, že měl Ježíš Kristus *opravdové tělo* a opravdovou duši, jež spolu byly spojeny, a že tudíž i ráčil býti opravdovým člověkem. Alf. Lig. Triumf. sv. Církve 2.

Jsa jednorozeným Synem božím, a nemoha trpěti podle božství jako nesmrtelný, učiněn jsi člověkem, abys

podle člověčenství trpěti a umřítí mohl. Sv. Aug. Solil. an. c. 32.

Otec praví synu, že ze života před dennicí zplodil ho. (Ž. 19, 3.) Co jest to „před dennicí“? Dennicí vyznačují se časové. Tedy dříve než nastaly časy... Nehledej tedy u něho času, protože *vždycky byl*. Sv. Aug. Homil. 43.

Vše, co *předpověděno*..., tak se i stalo, jak předpověděno bylo. Prorokováno, že přijde Kristus, Král všech Svátých a Bůh, že se narodí z Marie Panny, kteráž byla z onoho pokolení. Předpověděno skrze proroky, že bude na kříži trpěti: ... a stalo se tak. Předpověděno, že vstane z mrtvých: vstátť jest, a podle týchž prorocví ráčil i na nebesa vstoupiti a svým učedníkům Ducha svatého seslati. S. Aug. De catech. rud., 26.

Příští Krista Pána nemělo jiné příčiny, leč *spasiti hříšníky*. Odstraň neduhy, odstraň rány, a není žádné příčiny k léčení. Přišelť tedy s nebe ten veliký Lékař, poněvadž veškerenstvo churavělo. Sv. Aug. Sup. Joan. et in glo. 1. Tim. 5.

Spravedlivý onen přišel k nám, hříšníkům, aby z hříšníků učinil spravedlivé. Zbožný přišel k bezbožným, aby nás učinil nábožnými. Pokorný přišel k hrdým, aby z hrdých učinil pokorné. Sv. Ambrož. Sup. Lucam.

Lékař přišel k neduživým, Vykupitel k prodaným, k bloudícím cesta, k mrtvým život; přišel ten, jenž by všechny naše hříchy uvrhl v hlubinu mořskou, jenž by léčil všechny naše neduhy. Sv. Bern. S. 3. in Vigil. Nativ. D., 1.

Vím, že Slovo *tělem učiněno* jest; ale kterak se to stalo, nevím. Sv. Jan Zl. Hom. 5.

Ó, divy, ó, *tajemství*, bratři moji! Práva přirozenosti mění se v člověku. Bůh se rodí, Panna jest bez muže matkou. Jest spolu i Matkou, i Pannou; Matkou se stala, ale neporušena zůstala. Sv. Aug. S. 13. de Temp.

Utrpení. Byl uplván ten, kterýž málo před tím slepému zrak navrátil; trním korunován ten, kterýž mučedníky věčně nevadnoucí korunou korunuje; pěstmi ve tvář tepán ten, kterýž pravé palmy vítězství rozdává; z roucha svého svlečen ten, jenž každého nesmrtelností odívá; žlučí napájen ten, jenž potravu nebeskou dává; octem častován ten, který nám kalich spasení podal. Ejhle, tento nevinný, tento spravedlivý, tato nevinnost a spravedlnost sama..., mezi lotry počten jest; ten, kterýž někdy přijde soudit, byl odsouzen. Sv. Cypr. Tract. de dono patient.

Bohu se posměch děje, abys ty ke cti přišel; Nevinný se bičuje, abys ty útěchu měl; Spravedlivý jest ukřižován, abys ty byl vysvobozen;

Beránek bez poskvrny se zabíjí, abys ty byl nasycen; a voda i krev prýští se z boku proklatého, abys ty byl napojen. Sv. Bonav. Duch. cvič. 1, 3.

Ó, můj milý Pane Ježíši Kriste...! Tak jsi hlad trpěl, i žízniv byl, i plakal, a mé nemoci na sobě jsi měl, jako i já. Avšak v Tobě nebylo nemoci hříchu, ani nedostatku, jako ve mně. Sv. Jeron. Kaj. rozj. o Nejsv. Svátosti.

Když se utrpení Vykupitelovo na paměť uvede, není nic tak obtížného, co by se neslo s myslí trpělivou. Neboť nepatrné jest, co trpíme, připomínáme-li sobě, co na kříži zakoušel ten, jenž nás do nebe zve. Snášel zajisté hany, posměchy, rouhání, políčky, uplvání, bičování, trnovou korunu, ano i kříž, a my, bídni, jedinou (urážlivou) řečí umdléváme. Sv. Isidor De sum. bonno.

Nic není tak obtížného, co by se trpělivě nesneslo, když se utrpení Kristovo na paměť uvede. S. Řehoř. In Epist.

Snášejs Kristem a pro Krista, žádáš-li s Kristem kralovati. Bl. Tom. Kemp. De im. Chr. L. 2.

Kdo na svaté rány Kristovy denně pamatuje, ten mírní, čistí, léčí rány své duše. Bl. T. Kemp. Náb. spisy. Duch. růž. zahrádka, 16.

Ježto, ó, Pane, ráčíš toto všechno snášeti pro mne, co trpím já pro Tebe? Co jsem Tebe, ó, Pane, v takovémto stavu spatřila, rdím se studem. Všecka protivenství, všecky nesnáze, kteréž budoucně na mne přijdou, chci teď trpělivě nésti, abych se alespoň poněkud podobala Tobě. S Tebou spolu, ó, Pane, budeme nyní kráčet, kam Ty půjdeš, půjdu i já, a cokoli Ty trpěti budeš, chci i já trpěti. Sv. Terezie Via perfectionis, 6.

Hleď na rány pnějícího, patř na krev umírajícího, na cenu vykupujícího, na jizvy vzkříšeného: hlavu má nakloněnou k políbení, srdce otevřené k milování, ruce rozpjaté k objímání, celé tělo připravené k vykoupení. Sv. Augustin. Lib. de virg.

S umírajícím Kristem truchlí všecko stvoření: slunce se tmí, země se třese, skály pukají, opona chrámová se trhá, hroby se otvírají; toliko bídň člověk nemá lítosti, pro nějž jedině Kristus trpí. Sv. Jeroným. Sup. Math.

Což nejsem dost pro tebe zraněn? Nejsem-liž pro tvou nepravost stísněn? Proč přidáváš sklíčenému? Více mne tíží rány hříchu tvého, nežli rány těla mého. Sv. Bern. In sermon.

Utrpení Páně se připomíná, a my se oddáváme rozkoši. Pán volá k nám s kříže: Ó, vy vši-

chni, kteříž jdete (tudy) cestou, pozorujte a vizte, je-li bolest jako bolest má? (Jer. pláč 1, 12.) A není, kdo by ho těšil; není, kdo by mu odpověděl! Sv. Bern. Medit. in passion. et resur. D., c. 3.

Kdyby jen jedinký trn z koruny Kristovy hlavu tvou neb bedra tvá probodnul, anebo kdyby hřebík z kříže v noze tvé vžel, kam byš šel? Bl. T. Kemp. Nábož. spisy, Liliové údolí, 12.

Ó, slzy, kam jste se poděly, kde jste, vy, jejich pramenové? Svlažujte tváře mé, smáčejte líce mé, tečte po mém obličej! Ach, běda mně, bídnému! Sv. Bern. Lament. in pass. Chr., n. 4.

Na kříži pněl, duši vypustil, tělo bylo vloženo v hrob. *Ukázal je živé* (z mrtvých vstal), v němž ráčil žíti. Proč se divíme? Proč nevěříme? Bůh jest to, jenž to učinil. Sv. Aug. S. 147. de Temp.

Tak, jako jsi Ty neporušený a nesmrtelný vstal, tak též *i my vstáti máme*. Sv. Jeron. Kaj. rozj. o Nejsv. Svátosti.

Toť ten, jenž, jsa od nejvyšších kněží a starších obžalován, neodpověděl, a až k úžasu Pilátovu mlčel. Toť ten, kterýž mlčel za dnů svého utrpení, ale *nebude mlčeti v den pomsty*. Sv. Cypr. Tract. de dono pat.

Byla-li při prvním potupném a poníženém příchodu Krista přece velebnost veliká, jakáž teprv bude velebnost druhého příchodu jeho? Sv. Justin. Dial. c. Tryph., 121.

Uvážití nám sluší, proč sv. Marek pravil, že sedí na pravici boží. Štěpán ale dí, že vidí nebesa otevřená, a Syna člověka, stojícího na pravici boží. (Sk. 7, 55.) Proč asi dosvědčuje Marek, že ho viděl sedícího, Štěpán ale stojícího? Víte pak, bratří, že seděti přísluší soudícímu, státi pak bojujícímu neb pomáhajícímu. S. Řehoř. Homil. 29. in Evang.

Tehdáž zajisté padnou před Tebou králové, vidouce Tvou moc; nebo taková bude sláva Tvá a panství Tvé, že ti, kteří nyní Tebou pohrdají, před Tebou se potom všichni třásti budou. Sv. Jeron. Kaj. rozj. o Nejsvětější Svátosti.

Jemuž (Kristu, Otcem na svět poslanému) *všecko podrobeno jest*, nebesa, a co na nich jest, země, a co na zemi, moře, a co v něm jest, oheň, vzduch, propašť, a co ve výši, co v hloubi, a co uprostřed se nachází. Apollo. Ep. ad Diog. 7.

Prokonsul neustále na něj (sv. Polykarpa) dotíraje, pravil: Přisahej, a propustím tebe, pohaň Krista. Polykarp odpověděl: Šest a osmdesáte let *jemu sloužím* a nic zlého mi

neučinil; kterak mi možno nyní rouhati se svému Králi, který mne vykoupil? Círk. Smyrn. Ep. ad Philadelph., 9.

Tvým žákem chci já věčně býti. Nic nemůže mi Tebe vzíti: Tys chloubá má, Tys statek můj. I já jsem s celým srdcem Tvůj. S. Bern. In hymn. Jesu, dulc.

Kterak může hrdost léčena býti, neléčí-li se pokorou Syna božího? Kterak může lakomství léčeno býti, jestliže ho neléčí chudoba Syna božího? Kterak může hněvivost vyléčena býti, nevyléčí-li se trpělivostí Syna božího? Sv. Aug. S. de verb. Dom.

Slovo boží dí: „Já jsem cesta, pravda i život.“ Tedy odloučenu býti od Slova, jest býti bez cesty, bez pravdy, bez života... Odloučenu býti od Slova, skrze kteréž všechny věci učiněny jsou, nic jiného není, než zahynouti. Sv. Augustin. Solil. an. ad D., 5.

Co ti může svět dáti *bez Ježíše*? Býti bez Ježíše, jest těžké zahynutí; s Ježíšem pak trvati, jest utěšený ráj. Bude-li Ježíš s Tebou, žádný nepřítel tobě neuškodí. Kdo najde Ježíše, nalezne poklad; kdo pak Ježíše ztratí, příliš mnoho ztratí, více, nežli celý svět. Nade všecko chudý jest, kdo živ jest bez Ježíše; nade všecko pak bohatý ten, kdo s Ježíšem se přátelí. Bl. Tom. K. De im. Chr. l. 2.

Lépe jest *mi nebýti*, než bez Ježíše býti: lépe jest živu nebýti, nežli bez života žiti. Sv. Augustin. Medit., c. 39.

Miláček tvůj je takový, že nestrpí vedle sebe nikoho jiného, ale sám chce míti pro sebe celé srdce tvé, ba v něm trůniti j a k o k r á l. T. Kemp. 50.

Kéž zapěji ti takovou píseň lásky, abych mohl vzlétnouti do výše za tebou, milým svým. Kéž tě miluji v í c e n e ž sebe, sebe pak jen pro tebe. Ibid. 69.

Ó, můj nejsladší ženichu, Kriste Ježíši! Kdož mi dá perutě pravé svobody, abych vzlétl a v t o b ě s p o č i n u l. Ibid. 87.

Miluj toho, kterýž vyvedl tě z jezera bídy a z bláta nečistoty, zvol ho za svého přítele, mezi všemi tvými přáteli; nebo on, když jiní všichni tebe opustí, sám tobě věrnost zachová. V den pohřbu tvého, když všichni přátelé tvoji odejdou od tebe, on sám neopustí tebe, ale brániti bude tebe... a povede tě neznámou krajinou, a přivede až na ulice nebeského Sionu, a tam postaví tě s anděly před tvář velebnosti své, kdež uslyšíš tu radostnou píseň andělskou: Svatý, Svatý, Svatý! Sv. Aug. Manuale, c. 24.

Mé blaho jest, Tě milovati. Nic mimo Tebe nehledati: I zapomenouti na sebe, a živu být jen pro Tebe. Sv. Bern. In hymn. Jesu, dulc. mem.

Pravého milování kdo chce zakusiti, nechať se učí Krista sladce milovati; nebo Kristus jest sama láska. Sv. Basil. In Hexamer.

Je-li to možné, aby pohled na Boha, z lásky k nám ukřižovaného, k lásce nás neroznítil? Hlasitě volá k nám trní, hřeby, kříž, rány a krev Ježíšova, že toliko jej milovati máme. Sv. Alf. Lig. O křest. ctn., c. 4, 2.

Ústům nemožno vyslovit, písmem to nelze vyložit, kdo zkusil, může jen víru dát, co jest, Ježíše milovat... S. Bern. In hymn. Jesu, dulcis mem.

K tobě mluvím, ježto pro tebe umírám. Pohled, co pro tebe snáším. Pozoruj bolesti, jimiž jsem přeplněn; hřeby, jimiž jsem proklán; hanu, kterou jsem přesycen. Ale jakkoli veliké jsou mé zevnitřní bolesti, mnohem větší jest mé vnitřní utrpení, jelikož tebe tak nev d ě č n ý m s h l e d á v á m. S. Bonav. Duch. cvič. 1.

Pevné a bezpečné o d p o č i n u t í všem nemocným a hříšným lidem jest v ranách a jizvách Spasitele. Sv. Augustin. Manuale, c. 21.

Miloval jsi mne, Pane, v í c e nežli sebe, neboť jsi umřítí chtěl za mne. Sv. Aug. Solil. an. ad D., 13.

Vším byl Kristus všechněm: chudým chudý, bohatým boha-

tý, plačícím plačící, lačným lačný, žíznivým žíznivý, těm, kdož mají hojnost, oplývající; v žaláři jest s bídákem, pláče s Marií, stoluje s apoštolý, žízní se Samaritánkou, lační na poušti, aby postem Páně rozpadl se pokrm, kterého v neposlušnosti okusil člověk první. Sv. Jan Zlat. Cont. Pelag.

Rmoutil-li jsem se, potěšils mne (Pane Ježíši Kriste); zoufal-li jsem, posilnils mne; padl-li jsem, pozdvihls mne; stál-li jsem, držels mne; chodil-li jsem, provázels mne; přišel-li jsem k Tobě, přijals mne mile; spal-li jsem, ostříhals mne; volal-li jsem k Tobě, vyslyšels mne. Sv. Aug. Solil. an. ad D., 13.

Vše máme v Kristu a Kristus jest *nám vším*. Žádáš-li ránu vyléčiti, jest lékařem; palčivostí když jsi trýzněn, jest pramenem; nepravost když tíží tebe, jest spravedlností; pomoci když potřebuješ, on jest síla; bojíš-li se smrti, on jest život; utíkáš-li před temností, on jest světlo; toužíš-li po nebi, on jest

cesta; hledáš-li pokrm, on jest pokrmem. Cokoli žádati a potřebovati budeš, v něm najdeš. Sv. Ambrož. In quod. serm.

Kristus nechať jest tvůj život, tvá četba, tvé rozjímání, tvé rozmlouvání. On budiž tvá touha, tvůj zisk, všechna tvá naděje a tvá odměna. Vyhledááš-li co jiného, než jedině Boha, utrpíš škodu a marně se budeš lopotiti. Sv. Bonav. ABC. christ. perfect.

Chceš kráčet? Já jsem cesta. Nechceš zablouditi? Já jsem pravda. Umříti se vzpouzíš? Já jsem život. Sv. Aug. Tract. sup. Evg. Joan.

Mnozí milují Ježíše, pokud jich *nic nepříjemného nepotká*; mnozí jej chválí a dobrořečí, pokud radost od něho požívají; ale když se Ježíš před nimi skrývá a na krátko je opouští, hned v nářek anebo v přílišnou malomyslnost klesají... Nemají-liž všichni takoví jenom nájemníky slouti? Zdaliž nedokazují, že více sebe, než Krista milují? Bl. T. Kemp. De im. Chr. 2.

42. JMÉNO.

(Čest. Chvála. Sláva.)

Boží. Praví Pán Bůh: Ne pro tebe to učiním já, dome Israelův, ale pro své svaté jméno, jež jste znesvětili mezi národy, kamkoli jste přišli. A posvětim své velké jméno, jež by-

lo znesvěceno mezi národy. Ez. 36, 22, 23.

Od východu slunce až na západ veliké jest jméno mé mezi národy; na každém místě bude obětováno, a podávána

bude jménu mému obět čistá.
Pror. Malach. 1, 10, 11.

Chvalte, sluhové, Hospodina, chvalte jméno Hospodinovo, buď jméno Hospodinovo požehnáno od tohoto času až na věky. Ž. 112, 2.

Ne nám, Hospodine, ne nám, ale Tvému jménu čest zjednej! Ž. 113, 1.

Budu Tě velebiti, Bože můj, Králi, slaviti jméno Tvé na věky! Ž. 143, 1.

Hle, počneš v životě a porodíš syna, a nazveš jméno jeho Ježíš. Luk. 1, 31.

Proto také Bůh povýšil ho a dal mu jméno, které jest nade všecko jméno, aby ve jménu Ježíšově pokleklo veškeré koleno, nebešťanů i pozemšťanů. Filip. 2, 9—11.

Proto také se modlíme vždycky za vás, aby Bůh náš učinil vás hodny povolání svého a mocně naplnil veškerou zálibu v dobrém smýšlení i (všeliký) skutek víry, aby jméno Pána našeho Ježíše Krista bylo oslaveno ve vás a vy v něm podle milosti Boha našeho a Pána Ježíše Krista. II. Thess. 1, 11, 12.

A kdo přijme dítě takové pro jméno mé, mne přijímá. Mt. 18, 5.

Budete-li zač prositi Otce ve jménu mém, dá vám. Jan 16, 24.

Odstup od nepravosti každý, kdo jmenuje jméno jeho. II. Tim. 2, 19.

Lidské. Dny života dobrého jsou spočítány, ale dobré jméno zůstane na věky. Sir. 41, 16.

Péči měj o dobré jméno, neb to zůstane ti spíše, nežli tisíc pokladů velikých zlata. Sir. 41, 15.

Jméno věčné dám jim, kteréž nezahyne. Is. 56, 6.

Jméno jejich zůstávej na věky! Sir. 46, 15.

Někteří z nich zůstavili jméno, a po jiných nezůstalo památky. Sir. 44, 8.

Sv. Petr uzdravil ve jménu Ježíše chromého od narození, Sk. ap. 3, 6. — Sv. Pavel vyhnal ve jménu Ježíše ducha ze ženy, Sk. ap. 16, 18.

* *

Dobrá pověst náleží k základům lidské společnosti, tak že bychom, postrádající jí, nejen nebyli nic prospěšní, ale byli jiným docela *pro pohoršení*. Fr. Sal., Boh., 206.

Dvojího jest tobě třeba: (dobrého) svědomí totiž a dobré pověsti. Svědomí z příčiny tebe; pověsti z příčiny bližního. Kdo důvěruje ve svědomí, nedbá o pověst, jest ukrutný. Sv. Aug. Lib. de commun. s. cler.

Dobré jméno je člověku tím, čím je zelené listí stromu. Ač-

koli toto nemívá velké ceny, je přece okrasou stromu a záštitou ovoci. Ibid.

Kdo o svou dobrou pověst *příliš pečují*, jsou podobní lidem, kteří z choulostivé péče o své zdraví ustavičně léků užívají a tak svému zdraví spíše

škodí než prospívají. Ibid. 207.

Přílišná bázeň o své jméno bývá důkazem malé důvěry ve vlastní zásluhu. Ibid. 208.

Města na velkých řekách bojí se, mají-li mosty dřevěné, nikoli, kde mají zděné. Ibid.

K

43. KACÍŘ.

(Církev. Jednota.)

Špatní lidé však a podvodníci budou postupovati..., bloudíce a v *blud* uvádějíce. Ale ty zůstávej v tom, čemu ses naučil. II. Tim. 3, 13, 14.

Kdo není se *mnou*, proti mně jest, a kdo neshromažďuje se mnou, rozptyluje. L. 11, 23.

Mějte se na pozoru před nepravými proroky, kteří přicházejí k vám v rouše ovčím. Mt. 7, 15.

A povstane mnoho *proroků nepravých* a svedou mnohé. Mt. 24, 11.

Byli však i nepraví proroci v lidu (israelském), jakož i mezi vámi budou nepraví učitelé, kteří uvedou sekty záhubné. II. Petr 2, 1.

Nebo mnoho svůdců vyšlo na svět, kteří nevyznávají Ježíše Krista. II. Jan 7.

Já vím, že po mém odchodu vejdu mezi vás vlci draví, kteří nebudou šetřit stáde. Skut. ap. 20, 20.

Káže-li vám někdo proti tomu, co jste přijali, *bud' proklet*, neb... evangelium ode mne hlásané jsem nepřijal od člověka, nýbrž zjevením Ježíše Krista. I. Gal. 8, 11.

Přichází-li kdo k vám a nepřináší-li tohoto učení, nepřijímejte ho do domu. II. Jan 10, 2.

Neboť i odštěpenectví musí býti mezi vámi, aby se stali zjevní mezi vámi ti, kteří jsou osvědčení. I. Kor. 11, 19.

Sv. Pavel Hymenen a Alexanita, kteří ve víře bloudili, dal v moc satanovu. — I. Timoth. 1, 20, — „aby se naučili nerouhati se“. — Sv. Jan ev., když vešel do lázně, aby se tam umyl, a spatřil tam kacíře Cerintha, ihned odešel, ač neumytý. (Eusebius.)

Za kacíře buď od nás považován každý, kdož o pravdě víry křesťanské jinak věří, než ustanovení církevní ustanovují. Origenes. In c. 3. ep. ad Tit.

Kacířem (opravdovým) není ten, kdož víru pravou (katolickou) pouze jen zevnitřně zapírá, ani ten, kdož hotov jest podrobiti se výroku Církve. Sv. Alfons Lig.

Nikdo nemyslí, že by se lidé dobří kdy Církvi zřící mohli. Dobré zrní vítr neunáší, a víchř nevyvrací strom hluboko zakořeněný. Toliko prázdnou zunu povětrí pryč odvívá, stromy bez mízy bouřlivá víchřice kácí... Mají se tací z církve *vyučováti*? Nemůže se nikdy srovnati a sloučiti hořkost se sladkostí, ani tma se světlem, ani déšť s jasnem, ani válka s mírem, ani neúroda s úrodou, ani sucho s mokrem, ani bouřka s tichem. Sv. Cyprian. Tract. de unit. Eccl.

Není divu, že člověk velice zkušný odpadl. Saul, lepší nad ostatní, byl později závistí podvrácen. David, muž podle srdce božího, stal se potom vraždy a cizoložství vinným. Šalamoun, vši milostí a moudrostí od Pána obdařen, byl k modloslužbě sveden. Nechať se již větrem pokušení plevy lehké víry rozlétnou na všechny strany: tím čistější bude potom zlaté zrní, nahromaděné v stodole Páně. Tertulian. De praescript. adv. 3.

Za původce učení máme apoštoly Páně, avšak ani ti nezvěštovali, co se jim líbilo a zdálo, nýbrž podali národům *učení od Krista Pána*. Proto, kdyby také anděl s nebe nějaké jiné učení zvěstovati chtěl, musel by proklet (z lůna Církve katolické vyloučen) býti... Ibid.

Roztržky v Církvi způsobené *převyšují* svou hanebností všechny nepravosti. Sv. Augustin.

Kdo odpadlíkem se stal, ten sobě jenom uškodil; kdo však kacírství anebo rozkolnictví (haeresi neb schisma) zavinil, zástupy přilákal. Sv. Cyprian. Tract. de unit. Eccl.

Nikdy ještě nebylo kacírství, *které by nebylo předstíralo*, že jest od Boha posláno, které by se nebylo biblí vychloubalo a svá kázání za čisté slovo boží vydávalo. Luther, Kalvín a všichni ostatní sektáři následovali tak satana; i on božského Spasitele pokoušeti chtěje, výrokem Písma se vytasil: Hospodin přikázal andělům svým o tobě. Sv. Fr. Sales. Káz. na Dev. I.

Nevěřte vábivým hlasům, nevěřte šálivým slovům: abyste nezvolili tmu za světlo, noc za den, hlad za pokrm, žízeň za nápoj, jed za lék, smrt za život... Chraňte se raka i moru. Napomíná Pán, řka: Nechte jich, slepí jsou, a vůdcové slepých; a povede-li sle-

pý slepého, oba do jámy padnou. Sv. Cyprian. Ep. ad pleb. de 5. presb.

Ten mne tak lehce neomámí, kdo řekne: Pojd', a pokloň se modlám! Řekne-li však svůdník ke mně: Křesťan jsem — tent' mi z blízka hrozí. Sv. Aug.

Jiná sekta jest v Africe, jiné kacířství na východě, jiné v Evropě, jiné v Mezopotamii. Na rozličných místech rozličná kacířství, leč všechny zplodila jediná *m a t k a* — *h r d o s t*, *p ý c h a* — jako všechny věrné, po celém světě rozšířené křesťany, jediná porodila Máti — Církev katolická. Sv. Aug. De Pastor. 8.

Užívejme tedy i kacířů, ne, abychom jejich bludy schvalo-

vali, nýbrž abychom katolické učení proti jejich lstivým úkladům hájíce, *bdělejšími a opatrnějšími byli*. Sv. Aug. De vera relig., c. 8.

Ty se opovažuješ v dům Páně vkročiti, abys jeho záležitosti obstarával, nebyv od Pána k tomu povolán a zřízen? Jaká to opovážlivost. Bern. Op. asc. s. 2.

Zchytáni buďte kacířové; ne však zbraní, nýbrž *důvody*, jimiž se jejich bludy zapuzují. Sv. Bernard. S. in Cantica, 64.

Podle mého úsudku zasluhuje větší přednost kázání, jež více láskou nežli hněvem k bližnímu jest nadchnuto. Sv. Frant. Sal. O úřadě kazat. 5, 7.

44. KÁZEŇ.

(Děti. Poslušnost. Trest. Rodiče. Příkázání.)

Zlatý šperk jest rozumnému kázeň, a jako náramek na rameni pravém. Sir. 21, 24.

Každá kázeň pro přítomnost nezdá se býti radostnou, nýbrž smutnou, ale později vydává pokojné ovoce spravedlivosti těm, kteří skrze ni byli vycvičení. Žid. 12, 11.

Máš-li syny, ukázněj je, a ohýbej je z mládí jejich. Sir. 7, 25.

Kázní Páně nepohrdej, můj synu, nemrz se, když býváš od něho trestán, neboť Hospodin

koho miluje, *tresce*, toho, v němž jak otec v synu zálibu má. Přísl. 3, 11—12.

Přijměte kázeň mou spíše, nežli stříbro, vědění raději, než nejlepší zlato. Přísl. 8, 10.

Cestou k životu jde, kdo dbá kázně, ale kdo domluvy zanedbává, *bloudí*. Přísl. 10, 17.

Člověk, který miluje kázeň, miluje *moudrost*, kdo však nenávidí domluvu, nemoudrý jest. Přísl. 12, 1.

Tento jest národ, který neposlechl hlasu Hospodina, Boha svého, aniž přijal kázně. Jer. 7, 28.

Blaze člověku od Boha trestanému; proto kázeň Páně nezamítej. Job 5, 17.

Slyš, můj synu, kázeň otce svého, a neopouštěj poučení své matky; neboť se dostane krásného věnce tvé hlavě, zlatého řetězu pak hrdlu tvému. Přísl. 1, 8, 9.

Ty, kteří se prohřešují, kárej přede všemi, aby také ostatní bázeň měli. I. Tim. 5, 20.

Hospodine..., bil jsi je, a nebolelo jich; potírali je, a nechtěli přijímat poučení; zatvrdili tvář svou nad skálou. Jer. 5, 3.

Heli a neposlušní jeho synové.

* *

Bratrské pokárání jest napomenutí, jímž se kdo snaží, aby *bližního od hříchu* odvrátil. Sv. Alf. Lig. Theol. moral. lib. 2.

Zhřešil-li by proti tobě bratr tvůj, jdi a potrestej ho mezi sebou a jím samým; uposlechl-li by tebe, získal jsi bratra svého (Mat. 18, 15.), neboť by byl zahynul, kdybys nebyl toho učinil. Sv. Aug. S. 16. de verb. Dom.

Což je tak milosrdného jako lékař, přinášející nástroj.

Není to ukrutnost; řeže ránu, aby se vyléčil člověk; neboť jestliže se rána ukrývá, člověk hyne. Sv. Aug. S. de verb. D., 15.

Nebývej *příliš* spravedlivý (Kaz. 7, 17.), abys, maje nemocného léčiti a těšiti, tam ho nepřivedl, že by se zatvrdil a zahynul. Milosrdenství se vyvyšuje nad soud — praví svatý Jakub. (2, 13.) Bl. T. Kemp. Náb. spisy, Noclehárna chudých, 7.

Náleží mezi povinnosti spravedlivého, aby netoliko nečinil nikomu nic zlého, nýbrž aby ho také od hříchu zdržoval, anebo za hřích trestal. Sv. Aug. De Civ. Dei., l. 19, c. 16.

Budiž k chybujiícímu tak mluveno, jakož toho požaduje spása toho, kdož bývá kárán. Sv. Isidor. De s. b., 3, 46.

Spáchán-li hřích v skrytě, kárej tajně. Je-li hřích veřejný a zjevný, trestej veřejně, aby se tento napravil a ostatní se báli. Sv. Aug. S. 15. de verb. Dom.

Nechat přísnost řídí se vlídností, a vlídnost ať jest ozdobena přísností. Sv. Řehoř. Lib. 19. Moral.

Tak buď milosrdný při trestání cizích hříchů, jako při svých vlastních. Aniž koho přísněji sud' nežli sám sebe. A jinak sebe trestej a jinak jiné. Sv. Isidor. Kn. utěš., 4. v., 98.

Jazyk můj, pokud o bližním mluvím, jest jako břitva v rukou ranhojiče, chtějícího mezi nervy a žilami něco vyřezávati; kdež potřebí jest tak šetrně řezati, aby se ničeho jiného nedotklo, než čeho by bylo potřebí. Sv. Fr. Sal. Phil. p. 3, 29.

Jeden bývá kárán, a *přemnozí se napravují*. Jistě prospěšnější jest, aby k ochránění mnohých jeden kázni byl podroben, než aby beuzdností jednoho mnozí se v nebezpečí nalézali. Sv. Isidor. De s. b., l. 3, c. 46.

45. KLANĚNÍ SE.

(Bůh, Ježíš, Jméno, Rouhání, Sláva boží.)

A já, Jan, jsem ten, jenž jsem slyšel a viděl tyto věci. A když jsem je uslyšel a uviděl, padl jsem, abych se poklonil před nohama anděla, jenž mi to ukázal. Ale (on) řekl mi: Hleď, ať toho nečiníš; jsem spoluslužebník tvůj i bratří tvých, proroků a těch, kteří ostríhají slov knihy této. *Bohu se klaněj*. Apokal. 22, 8—9.

Toto všecko tobě dám, jestliže padna, budeš se mi klaněti. Tu řekl mu Ježíš: Odejdi, sata-ne, neboť psáno jest: Pánu Bohu svému budeš se klaněti a jemu jedině poctu božskou vzdávati. I opustil ho ďábel a hle, andělé přistoupili a sloužili jemu. Mat. 4, 9—11.

Pojďme, klanějme se, padněme, klekněme před Pánem. Ž. 94, 6.

Kdo se klaní Bohu, jak jemu se líbí, bývá přijat, a modlitba jeho až k oblakům se blíží. Sir. 35, 20.

Neboť Pán (a) Bůh tvůj jest, jemu dlužno klaněti se. Ž. 44, 12.

V š e c k y z e m ě klanějí se Tobě, zpívají Tobě, zpívají Tvému jménu. Ž. 65, 4.

V š i c h n i n á r o d o v é, které jsi učinil, přijdou a sklánět se budou před Tebou, Pane, oslavovat budou jméno Tvoje. Ž. 85, 9.

K r á l o v é Tarsisu a přímoří budou podávat jemu dary; králové ze Seby a Seby dary mu budou nosit. Klanět se budou mu králové světa, a všichni národové mu sloužit. Ž. 71, 10, 11.

Proto také Bůh povýšil ho a dal mu jméno, které jest nade všecko jméno, aby v e j m é n u J e ž í š o v ě pokleklo veškeré koleno, nebešťanů, pozemšťanů i těch, kteří jsou v podsvětí. Filip 2, 9—11.

Abraham, I. Mojž. 8, 2.; Mojžíš, II. Mojž. 34, 8.; P. Ježíši pastýři betlemští, L. 2.; Mudrci od východu, Mt. 2, 2.; Slepý od narození, Jan 9.

Bůh nežádá srdcí napolo křesťanských a napolo pohan-
ských, která by se i Bohu pra-
vému, i falešným bohům klan-
něla, jednou rukou Hospodinu,
druhou modlám kadidlo oběto-
vala. Sv. Aug. Tr. sup. Joan.

Kristus Pán ráčil nám dáti
Tělo své, abychom je požívali.
Nikdo ho nepožívá, leč by se
mu prve klaněl... Netoliko ne-
hřešíme, klanějíce se; ale hře-
šili bychom, neklanějíce se. Sv.
Aug. Enar. in Ps. 98.

46. KLENÍ.

(Bůh. Jméno. Chvála boží. Rouhání.)

Nevezmeš jména Hospodi-
na, Boha svého, nadarmo, ne-
boť nenechá bez trestu Hospo-
din toho, kdo bude bráti jméno
Hospodina, Boha svého, nadar-
mo. Ex. 20, 7.

Jako totiž otrokovi nikdy
modřin neubývá, tak i každý,
kdo přísahá a (j m é n o b o ž í)
p o ř á d v y s l o v u j e, nebude
prost hříchu. Sir. 23, 11.

Když se jeden modlí a dru-
h ý z l o ř e č í, či hlas Bůh vy-
slyší? Sir. 34, 29.

N e z n e s v ě c u j t e sva-
tého jména mého, abych za
svatého byl ctěn u synův Isra-
elových. III. Mojž. 22, 32.

Nebude míti za nevinného
Hospodin toho, kdo by vzal jmé-
no Hospodina, Boha svého, na-
darmo. II. Mojž. 20, 7.

Kdo by proklínal o t c e
s v ě h o neb matku, smrtí ať
zemře. II. Mojž. 21, 17.

Hle, dnes vám p ř e d k l á -
d á m požehnání a zlořečení:

požehnání, budete-li posloucha-
ti přikázání Hospodina, Boha
svého, která vám dnes uklá-
dám; zlořečení, nebudete-li po-
slouchati přikázání Hospodina,
Boha svého. V. Mojž. 11, 26,
27.

Požehnání otcovo utvrzuje
domy synů, ale k l e t b a m a t-
č i n a z kořene vyvrací zákla-
dy. Sir. 3, 11.

Dobrořečte těm, kteří vás
pronásledují, dobrořečte a ne-
zlořečte. Řím. 12, 14.

Jím (jazykem) velebíme Pá-
na a Otce, a jím zlořečíme li-
dem, stvořeným podle obrazu
božího. Z t ý c h ž ú s t vychází
dobrořečení i zlořečení. Nemá
se to tak díti, bratři moji. Jak.
3, 9, 10.

Celý den jméno mé haněno
bývá. Isai. 52, 5.

A posvětim své jméno ve-
liké, jež bylo znesvěceno mezi
národy..., aby poznali, že já
jsem Hospodin. Ez. 36, 23.

Židé neodvažovali se vysloviti slovo Bůh (Jehova), raději Pán a p. — Pán Ježíš ctil jméno boží, když nám poručil: Posvěť se jméno Tvé!

* *

Mluv o Bohu j a k o o B o - h u, to jest s největší uctivostí a zbožností. Fr. Sales. Bohum. III., 26.

Mluví-li kdo o některém slavném muži špatně, říkáme mu: Dříve nežli o něm budeš mluvit, vymyj ústa svá! A se jménem, před nímž se démonové třesou, zacházíme lehkomyšlně. J. Zlat. Hom. ad Antioch.

Rouhač je horší nad zavrženého; tento proklíná Boha alespoň proto, že je od něho

trestán, kdežto rouhač proklíná Boha, ač od něho dostává dobrodiní. Alf. Lig. Katech. 1.

Modlíme se: „Posvěť se jméno Tvé“ ne aby bylo posvěceno našimi modlitbami, ale aby bylo posvěcováno mezi námi. Cypr. Tract. de orat. D.

Ó, jméno Ježíš přelíbezné a přesladké, vyvýšené nad věky! Bern. S. in Cant. 16.

Ó, jméno Ježíš, jméno sladké, sladší nade všechna jména svatých. Strádám-li chudobou, Tebe velebím; vzdychám-li v žalosti, Tebe velebím; plesám-li radostí, Tebe velebím a budu velebiti na vždycky. T. Kemp. Nábož. spisy.

47. KNĚZ.

(Apoštolové. Církev.)

Ustanovení. Posvětím i stánek zákona s oltářem a Arona s jeho syny, aby mi konali kněžský úřad. II. Mojž. 29, 44.

Budou zasvěceni Bohu svému a nezneuctí jeho jména: neboť obětuji zápalné oběti Hospodinovi, pokrmy to Boha svého. III. Mojž. 21, 6.

Promluvil k nim, řka: Dána jest mi všeliká moc na nebi a na zemi. Odejdouce tedy, učte všechny národy, křtíce... Mat. 28, 18.

Každý totiž velekněz, jsa brán z lidí, ustanovuje se pro

lidi ve věcech, které se vztahují k Bohu, aby přinášel dary a oběti za hříchy. Žid. 4, 1.

Ne vy jste mne vyvolili, nýbrž já jsem vyvolil vás, a ustanovil jsem vás (k tomu), abyste šli a přinášeli užitek, a užitek váš (aby) zůstával. Jan 15, 16.

Hlásati Krista. A lid můj učiti budou, lišiti svaté od všedního, rozdíl čistého a nečistého ukáží jim. Ezech. 44, 23.

Vizte (již) na horách lepé nohy posla radosti, který zvěstuje pokoj, hlásá blaho, káže

spásu, který praví Sionu: Králem je Bůh tvůj! Is. 52, 7.

Nuže, kterak budou vzývati toho, v koho neuvěřili? Kterak však uvěří v toho, o kom neuslyšeli? A kterak uslyší bez hlasatele? A kterak budou hlásati, nebudou-li posláni? Řím. 10, 14, 15.

A ty, synu člověkův, za hlásného dal jsem domu Israellovu, proto, uslyšíš-li z úst mých slovo, oznámíš jim je mým jménem. Řeknu-li já bezbožnému: Bezbožníče, smrti umřeš — a nedomluvíš-li jemu, aby se vystříhal bezbožné své cesty: on, bezbožný, pro svou nepravost umře, ale krev jeho z ruky tvé vymáhati budu. Budeš-li však ty varovati bezbožného, aby se obrátil od svých cest, ale on se neobrátil od své cesty, on pro nepravost svou umře, ty však jsi zachránil svou duši. Ezech. 33, 7—9.

I dí jim: Proto každý učitel zákona, vyučený v království nebeském, podoben jest hospodáři, který vynáší ze své zásoby věci nové i staré. Mat. 13, 52.

Běda mně, nebudu-li kázati. I. Kor. 9, 18.

Také já, přišed k vám, bratři, přišel jsem, zvěstuje vám svědectví boží, nikoli se vznešeností slova neb moudrosti, neboť jsem usoudil, že nevím mezi vámi nic jiného, nežli Ježíše

Krista, a to ukřižovaného. I. Kor. 2, 1, 2.

Zapřisahám tě před Bohem a Kristem Ježíšem, jenž bude souditi živé i mrtvé, skrze příchod jeho a království jeho, hlásej slovo, naléhej včas i ne včas, usvědčuj, přimlouvej, kárej, (a to) se vši trpělivostí a moudrostí učitelskou. II. Tim. 3, 1—2.

Cílem kázání jest láska z čistého srdce a dobrého svědomí a víry nelíčené. I. Tim. 1, 5.

Nuže, víra a kázání, kázání pak z rozkazu Kristova. Řím. 10, 17.

Neohroženě. Co vám pravím ve tmě, povězte na světle, a co slyšíte v ucho, hlásejte na střechách. Mat. 10, 27.

I řekl Pán v noci u vidění Pavlovi: Neboj se, nýbrž mluv a nemlč. Sk. ap. 18, 9.

A povolavše je, přikázali (jim), aby vůbec nemluvili, ani neučili na základě jména Ježíš. Ale Petr a Jan, odpovídajíce, pravili k nim: Posudťte (sami), zdali jest spravedlivě před Bohem, abychom poslouchali více vás, než Boha; neboť my nemůžeme nemluvit toho, co jsme viděli a slyšeli. Sk. ap. 4, 18 až 20.

Sv. Jan Křtitel kázal Herodovi králi: „Není dovoleno tobě míti ji.“ Mat. 14, 4.

Vystup na vysokou horu, ty, jenž blahou zvěst přinášíš Sionu, vydávej silný, vysoký hlas, ty, jenž blahou zvěst přinášíš Jerusalemu! Vydávej, neboj se! Is. 40, 9.

I řekl Hospodin: Neříkej: Dítě jsem já, neboť ke všemu, k čemu tě pošlu, půjdeš, a vše, cožkoli rozkáži, mluvití budeš. Nestrachuj se před nimi, neboť já jsem s tebou, dí Hospodin. Jer. 1, 7.

Neporušené. A řeč má i hlásání mé (neděly se) přemlouvajícími slovy moudrosti (lidské), nýbrž dokazováním ducha a moci, aby víra vaše nezakládala se na moudrosti lidské, nýbrž na moci boží. I. Kor. 2, 4, 5.

A kdo má slova má, ať mluví slova má věrně. Nač mísiti plevy s pšeničným zrnem? — dí Hospodin. Jer. 23, 28.

Mlékem jsem vás napájel, nikoli pokrmem (tuhým); neboť dosud nemohli jste (ho snésti). I. Kor. 2, 2.

Avšak i kdybychom my neb anděl s nebe kázal vám proti tomu, co jsme vám kázali, buď proklet. Gal. 1, 8.

Modlití se. A za to se modlím, aby láska vaše víc a více se rozmáhala v poznání a veškerém citění, byste schvalovali věci lepší, (a k tomu konci) abyste byli čistí a nepohoršliví ke dni Kristovu, naplnění jsou-

ce ovocem spravedlnosti skrze Ježíše Krista ke slávě a chvále boží. Filip. 1, 9—11.

Daleko budiž mne ten hřích proti Hospodinu, bych přestal modlití se za vás. I. Král. 12, 23.

Mezi síní a oltářem ať pláčou kněží, sluhové Hospodino-vi. Ať řeknou: Odpust, Pane, lidu svému, nedávej majetku svého v pohanění, aby nad ním pohané panovali. Joel. 2, 17.

Úcta. Duchovní, kteří dobře spravují svůj úřad, budtež uznáváni za hodny dvojí cti. I. Tim. 5, 17.

Vizte (již) na horách lepé nohy posla radosti, který zvěstuje pokoj, hlásá blaho, káže spásu, který praví Sionu: Králem je Bůh tvůj! Is. 52, 7.

Z celé duše své boj se Pána, a jeho kněze měj za (osoby) posvátné. Sir. 7, 31.

Žeň sice jest mnohá, ale dělníků málo. Proste tedy Pána žní, aby poslal dělníky na žeň svou. Mat. 9, 37—38.

A to pověděv, poklekl na kolena svá a pomodlil se s nimi se všemi. I nastal pláč ode všech a padše na hrdlo Pavlovo, líbali ho, rmoutíce se, že tváře jeho již neuvidí. I doprovázeli ho k lodi. Sk. ap. 26, 36.

Příklad dobrý. Vy jste světlo světa. Nemůže se ukrýti město na hoře ležící. Aniž roz-

svěcují svíci a kladou ji pod kbelík, nýbrž na svícen, aby svítila všem, kteří jsou v domě. Tak svět světlo vaše před lidmi, ať vidí skutky vaše dobré a velebí Otce vašeho, jenž jest v nebesích. Mat. 5, 14—16.

Vy jste sůl země: jestliže sůl se zkazí, čím se osolí? Mat. 5, 13.

Jako hvězda jitřní mezi mraky, jako plný měsíc ve dnech svých (svítí), a jako slunce skvoucí — tak on skvěl se v chrámu božím. Jako duha skvoucí se (v nádherných) oblacích. Jako květ růžový za dnů jarních. Jako lilie, které jsou u proudů vody. Jako kadidla výhonek vonný za dnů letních. Jako blýskající se oheň a kadidlo hořící v ohni. Jako nádoba z ryzího zlata, ozdobená (všemi) drahokamy. Jak oliva nalévající v plody, a jako cypřiš vysoko se pnoucí byl, když vystupoval k oltáři svatému. Sir. 50, 6—12.

Učení pak skvíti se budou jako lesk oblohy; a kteří spravedlnosti vyučují mnohé, jako hvězdy na věčné věky. Dan. 12, 3.

Příklad zlý. Ty učíš jiného, a sám sebe neučíš. Řím. 2, 21.

Knížata jeho za dary spravují práv, kněží jeho za mzdu učí a proroci jeho za peníze prorokují. Mich. 3, 11.

Nýbrž tak mluvíme, jak jsme osvědčeni, od Boha, aby

se nám svěřilo evangelium, ne jako takoví, kteří se zalíbují lidem, nýbrž Bohu, jenž zkoumá srdce naše. I. Thesal. 2, 4.

Učíš, hle, mnohé, a ruce skleslé jsi tužil, klopýtající zachytly pevně tvé řeči, kolena třesoucí se posilovals. Teď však stihla tebe rána, i chabneš, dotekla se tebe, a — zaražen jsi. Kde je bohabojnost a statečnost tvá, trpělivost a dokonalost cest tvých? Job 4, 3—6.

Běda vám, kteří říkáte zlému dobré a dobrému zlé, kládouce tmě za světlo a světlo za tmě, pokládající hořké za sladké a sladké za hořké. Is. 5, 20.

Běda pastýřům Israelovým, kteří pásli sami sebe. Co mdlého bylo, neposilnili jste; co nemocného, nevyhojili jste; co zlámaného, neobvázali jste; co bylo rozptýleno, nepřivedli jste zpět. Ezech. 34, 2, 4.

Nájemník pak utíká, poněvadž jest nájemník a nezáleží mu na ovcích. Jan 10, 13.

Nemám zalíbení ve vás — praví Hospodin zástupů — a oběti nepřijmu z ruky vaší. Mal. 1, 10.

Abych snad, kázav jiným, sám nebyl zavržen. I. Kor. 9, 27.

Máme však poklad tento v nádobách hliněných, aby přenesmírná moc ta jevila se jako (moc) boží, a ne jako (moc

vycházející) z nás. II. Kor. 4, 5—7.

Láska. Bojím se o vás, abych snad nebyl pracoval u vás nadarmo. Gal. 4, 11.

V ničem jste mi neublížili; nýbrž přijali jste mne jako anděla božího, jako Krista Ježíše. Kde jest tedy blahoslavenství vaše? Neboť svědectví vám dávám, že kdyby bylo možno, oči byste si byli vyloupali a mně dali. Gal. 4, 14—15.

Já jsem pastýř dobrý. Dobrý pastýř dává život za ovce své. Nájemník však, totiž ten, kdo není (pravý) pastýř, jehož nejsou ovce vlastní, vida vlka, an jde, opouští ovce a utíká. Jan 10, 11—17.

Neboť z mnohé tísně a úzkosti srdce jsem vám psal s mnoha slzami, nikoli abyste se zarmoutili, nýbrž abyste poznali lásku, kterou mám zvláště k vám. II. Kor. 2, 4.

Já pak sám milerád (vše) vynaložím, ano sám sebe vydám za duše vaše, abych i více vás miluje, méně byl milován. II. Kor. 12, 15.

Jaký je panovník, takoví jsou i úředníci jeho; a jaký je správce města, takoví jsou i obyvatelé jeho. Sir. 9, 2.

Pronásledování. Praví Hospodin zástupů: Bij pastýře, a rozprchnou se ovce. Pror. Zach. 13, 7.

Blahoslavení jste, když pro mne budou vás tupiti a pronásledovati a mluvití všecko zlé proti vám, lhouce; radujte se a veselte se, neboť odplata vaše hojná jest v nebesích. Tak zajisté pronásledovali proroky, kteří byli před vámi. Mat. 5, 11, 12.

Kdo vás slyší, mne slyší, a kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá, kdo však mnou pohrdá, pohrdá tím, jenž mne poslal. Luk. 10, 16.

Přichází hodina, že každý, kdo vás zabije, bude se domnívati, že tím Bohu slouží. Jan 16, 2.

A hle, já jsem s vámi po všechny dny až do skonání světa. Mat. 28, 20.

Odměna. Nevíte-li, že ti, kteří konají službu svatou, ze svatyně jedí, a že ti, kteří přislужují oltáři, s oltářem se dělí? Tak i Pán nařídil hlasatelům evangelia, aby z evangelia byli živi. I. Kor. 9, 11—14.

Neboť hoden je dělník mzdy své. Luk. 10, 7.

Když jsem vás poslal bez měšce a bez mošny a bez obuvi, zdaliž jste měli v čem nedostatek? Luk. 22, 35.

Mojžíš potrestal Kore, který se s jinými Aronovi protivili. 4. Mojž. 16. — Pán Ježíš poslal uzdravené malomocné ke kněžím. — Jan Křt. hřímá Herodovi králi: Nesluší se tobě...!

Vznešenost. Králi jest svěřeno, co vezdejšího, mně, co nebeského: m n ě když pravím, kněze vyrozumívám... Králi jsou svěřena těla, knězi duše. Král odpouští skvrny těl, kněz pak skvrny hříchů. Onen přinucuje, tento napomíná. Sv. Jan Zlat. Hom. 4. de verb. Esai.

Ne tak zlato v ceně předčí olovo, jako převyšuje důstojnost kněžská moc královu. Sv. Ambrož. C. 2. de dign. dist.

Ačkoli se nám zdá podivuhodným trůn královský, je drahokamy okrášlen a zlatem obložen — přece se mu však obstarávání toliko zemských záležitostí dostalo za podíl, a nad tuto moc výše nemá již vážnosti žádné. Knězi ale jest trůn v nebesích postaven a dána mu moc rovnati záležitosti nebeské. Kdo to praví? Sám nebes Král: „Cokoli svážete na zemi...“ (Mat. 18, 18.) Což by se mohlo porovnat se ctí touto? Nebe řídí se v soudu podle země. Sv. Jan Zlat. Dom. 5. de verb. Esai.

Nic mi neprav o rouchu šarlatovém, nic o koruně, nic o drahém (zlatém) šatstvu; stín jest toto vše, pomíjející dříve, nežli kvítko jarní. Neboť všechna sláva — praví se — jest jako květ trávy. (I. Petr. 1, 24.) Sv. Jan Zlat. Hom. 5. de verb. Esai.

Ó, posvátný stave nábožného sluhy Páně, kterýž člověka andělův rovného, Bohu

milého, zlým duchům hrozného a všem věrným velectěného činíš. Bl. T. Kemp. De im Chr. 3, 10.

Těm, kteří zemi obývají a na ní obcují, jest svěřeno, rozdávatí věci nebeské; těm jest dáno míti moc, kteréž Bůh nejdobrotivější ani andělům dáti neráčil; neboť nikterak není praveno k nim: Cokoli svážeš na zemi, bude svázáno i na nebi, a cokoli rozvážeš na zemi, bude rozvázáno i na nebi. J. Zl. L. 3. de sacerd., 4.

Chybuující. Jako nejskvělejší zlato, byť i blátem pošpiněné a pokálené, a jako nejskvostnější perla, byť se i něčeho nečistého dotýkala, škody neutrpí; rovněž tak nebývá ani kněžství poskvrněno, byť byl i sebe nehodnější, kdo je přijal. Efr. S. de Sacerd.

Kněze nehodného jestliže spatříš, kněžství proto nehaň. Neboť nemá se věc zatracovati, nýbrž ten, kdo dobré věci zle užívá. Ačkoli i Jidáš zrádcem byl, přece se proto učení Kristovo neobviňuje. Jan Zl. Hom. 4. de verb. Esai.

Ustanovil tento svatý úřad nikoli některý smrtelník, ani anděl, ani archanděl, ani které jiné stvoření, ale sám Duch sv. Jan Zl. De dignitate.

Bezúhonným. Čistá musí býti ta ruka, kteráž jiné od skvrny chce omýti. Sv. Řehoř. Cura past. c. 2.

Kněz častěji zavržen bývá ne pro vlastní, nýbrž pro naše skutky, jestliže vše, co mu povinnost jeho velí, nevykoná. Sv. Jan Zl. Hom. 85. in Joan.

Jestliže, bratří nejmilejší, v den soudný musí každý sám za sebe vydati počet, co čeká na kněze, od nichž se požádají duše všech? Sv. Aug. Lib. 50. homil.

K velkému zahanbení jest nám, že bojovníci světští každé chvíle hotovi jsou, aby do bitvy za pána svého pozemského šli i nebezpečí života za něj podstoupili; my však, kteří se kněžími Páně nazýváme, nemáme-li také za svého Krále bojovati? Sv. Řehoř VII. Ep. ad Sigfr.

Očistiti musí nejprve sám sebe ten, kdo jiné chce očistiti; moudrým se musí nejprve stát, a pak teprv jiné moudrými činiti; světlem, a pak teprv jiné osvěcovati; k Bohu sám nejprve přistoupiti, a pak teprve jiné k Bohu voditi; sám se nejprve posvětit, a pak teprv jiné posvěcovati; ruce míti spravedlivé, a pak teprv potřebným je podati. Sv. Řehoř Naz. Ap. 2.

Máme vždy pamatovati, že my, jimž jest svěřena starost o vedení duší, budeme klásti účty za všechny, naší nedbalostí zahynulé; za ty však, které slovy a příklady získáme, odměnu života věčného obdržíme. Nám jest od Pána řečeno: „Vy jste sůl země.“ (Mat. 5.) Bl. Ivo. Ex dictis Aug. in 6. part.

Jako nějakého moru střež se kněze kupčícího, který z chudého se stal boháčem. Sv. Jeroným. Epist. ad Nepot.

Mnoho, co jest u nekněží (laiků) hříchem všedním, stává se u kněží hříchem smrtelným. Innoc. III. S. 1. in consecr. pontif.

Člověku světskému jest volno hráti, na honbu choditi, času nočního v společnostech prodlévati; to vše nezasluhuje ani hany, stává-li se to za příčinou potřebného osvěžení. Jestliže si však takto biskup nebo kazatel počíná, a nemá-li tisíce omlouvajících jej okolností — což ovšem je věc nesnadná — jsou to pohoršení. O něm se řekne: Ten má dost času, ten může všem rozkoším hověti! Těžko pak vstoupí na kazatelnu, těžko káže o zapírání sebe! Sv. Fr. Sal. O úřadě kazat., 1.

Jestliže by tomu, kdo by jiného pohoršil, lépe bylo, aby žernov byl uvázán na hrdlo jeho, a byl pohroužen do hlubokosti mořské, těm, kteří ne jednoho, ne dva, ne tři, nýbrž takové množství ve zkázu uvádějí, co těm se stane? Sv. Jan Zlat. Lib. 6. de Sacerd.

(Takový) podoben jest zvonu, kterýž lid do kostela svolává, sám pak častým zvoněním setřen bývá. Sv. Honorius S. in Sexag.

Kněží, hřešíce, nesnadno se kají; neboť kdo vždy býval soudcem, hanbí se, má-li se kdy

objeviti jako viník. Sv. Jan Zl. Sup. illud Matth.

Bojujme za Hospodina; jsouť dnové naši plní hoře a úzkosti; umírejme, je-li tak vůle Páně, za svaté zákony našich otců, abychom s nimi dědictví došli; nebudme psi němí, strážě ospalé, nebo nájemníci, kteří při spatření vlka na útěk se dávají. Budme raději bedlivými pastýři, kázající malým i velkým, chudým i bohatým, každému věku, každému stavu, pokud nám Bůh síly propůjčí. Sv. Bonifác. Ep. ad Gutbert. Archiepisc.

Dobrodinec. Komu — takto bēdovali věřící, se svými dětmi a s rozžatými pochodněmi kněžstvo své k smrti mučednické doprovázející — nás ubožátek zanecháte, na věčnost se ubírajíce? Kdo pokřtí dítě těchto v koupeli vody živé? Kdo nám udělí milost pokání? Kdo nás, zemřelé, doprovodí k hrobu slavnými modlitbami? Kým má býti konán obřad oběti božské? Kéž bychom se na věčnost s vámi směli ubírat i my, kdyby dovoleno bylo! Vikt. Afr. Lib. 2. de persec. Wandalica.

48. KRÁDEŽ.

(Bohatství. Nespravedlnost. Podvod.)

Nepokradeš. Ex. 20, 15.

Neprospějí poklady bezbožně získané, ale spravedlnost vytrhne je smrti. Přísl. 9, 2.

Kdo kradl, již nekrad', nýbrž pracuj spíše, děláje rukama svýma dobré, aby měl z čeho uděliti tomu, kdo má nouzi. Efes. 4, 28.

Nuže, ty učíš jiného, a sám sebe neučíš; ty kážeš, že se nemá krásti, a kradeš. Řím. 2, 21.

Všecko kdy, co chcete, aby vám lidé činili, i vy tak činite jim, neboť to jest zákon i proci. Mat. 7, 12.

Čeho nechceš, by od jiného dalo se tobě, hled', bys ty nikdy nečinil jinému. Tob. 4, 16.

Trest. Násilí a křivdy v nic obrací statek; a dům sebe bohatší v nic bývá. Sir. 20, 5.

Kdo bere chléb (v potu dobytý) bližnímu, jest jako ten, kdo ho zabíjí. Sir. 34, 26.

Lepší je zloděj, než ustavičný lhář; dědictví obou však jest zkáza. Sir. 20, 27.

Náhrada. Zacheus však přistoupiv, řekl k Pánu: Hle, polovici majetku svého, Pane, dávám chudým, a oklamal-li jsem koho v čem, navrátím čtvernásobně. A Ježíš řekl jemu: Dnes stalo se spasení domu tomuto, neboť i on jest syn Abrahamův. Přišelť Syn člověka hledat a spasit, co zahynulo. Luk. 18, 8—10.

Ukradne-li kdo hovězí dobytce či ovci a zabije-li je nebo prodá, pět kusů hovězího dobytka za jeden kus nahradí a čtyři ovce za jednu ovci. II. Mojž. 22, 1—4.

Měj závaží celé a pravé..., neboť Hospodin, Bůh tvůj, má v ošklivosti toho, kdo takové věci činí, a má odpor k jakékoli nespravedlnosti. Mojž. 5, 25, 16.

Svatokrádež. Šimon uzřev, že vkládáním rukou apoštolů uděluje se Duch sv., přinesl jim peníze a řekl: Dejte i mně tu moc, aby každý, na koho bych vložil ruce, přijal Ducha svatého. Petr však řekl: Ať přijdou v záhubu peníze tvé i s tebou, protože jsi se domníval, že daru božího lze nabýti penězi. Sk. ap. 8, 18—20.

Achab a Jezabel, III. Král. 21.; Jidáš Iškariotský, Jan 12, 6.

* *

Co jest krádež? Krásti jest tolik, jako bez pravé příčiny vzítí majetek jiného proti vůli majitele. Sv. Alf. Lig. Katech. Punkt. 1., 7.

Neprospívá. Cizí statek jest oheň, který se netoliko sám v dým rozpadá, nýbrž i vlastní jmění s sebou unáší. Toho příčinou jest kletba boží. Sv. Alf. L. Katech. D. i., 7.

Získáš-li tisíc zlatých spravedlivě, a nalézáš-li se mezi

nimi jeden zlatý nespravedlivý, pohltí všecky spravedlivé, právě jako shnilé jablko nakazí a zkazí všecka ostatní. Sv. Vinc. Ferr. Dom. 21. post. Pent.

Jestliže s ďáblem hoří, kdo neodíval nahého, co se as domníváš, kde bude hořeti, kdo ho olupoval? Sv. Aug. De verb. 4.

Svatokrádež jest poskvrnění svaté věci, to jest věci k službám božím určené... Jest pak svatokrádež trojí: Osobní, již se osoba, místní, kterou se místo, a věcná, kterou se některá věc poskvrňuje. Sv. Alf. Lig. Theol. morl. lib. 4, 1.

Stala-li se krádež ne tajně, nýbrž mocí, je to hřích dvojnásobný, poněvadž jest dvojnásobná nespravedlivost, která byla tak spáchána. Jestliže pak věci kostelní byly ukradeny, anebo krádež v chrámě byla spáchána, jest to svatokrádež. Sv. Alf. Lig. Katech. 1., 7.

Dávejte tedy všem, což jste povinni — praví svatý Pavel. (Řím. 13, 7.) Cizí majetek, a není-li ho více, jeho *cena musí majetníkovi nahrazena býti*, a jestliže tento již zemřel, musí se náhrada dědicům dáti. Kdyby však nebylo lze dopídití se majetníka, anebo kdyby žádných nebyl zůstavil dědiců, musí cena věci mezi chudé rozdělena býti, anebo se musí na mše svaté dáti za duši majetníkovu. Sv. Alf. Lig. Katech. 1, 7.

Třeba také cizí statek ihned navrátiti. Někteří chtějí sice

nahraditi, avšak říkají: „Až se přiblíží má hodinka, pak o tom zajisté promluví.“ Teprve potom chceš cizí věc navrátiti, když ti jí nelze déle užívati? Kdo s náhradou, již učiniti může, delší čas odkládá, smrtelného hříchu se dopouští, byť i měl úmysl, nahraditi. Sv. Alf. Lig. Katech. 1., 7.

Kdo vskutku ničeho nahraditi nemůže, ježto se svou rodinou sotva může příští den býti živ, ten není k náhradě zavázán. Postačí, má-li jen vůli nahraditi, jak brzo a jak mnoho by mohl; neboť nemůže-li kdo všecko navrátiti, jest přece povinen alespoň tolik nahraditi, co může. Sv. Alf. Liguori. Katech. 1., 7.

Lépe jest, své jmění a zboží ztenčiti, než spasení duše ztratiti. Sv. Jeron. Epist. 11.

Nad krádež není hříchu nebezpečnějšího, neboť ve všech jiných hříších může člověk rozhrěšení dosíci, když jich želí a lituje; při tomto hříchu ale musí dostiučiniti; neboť může-li nahraditi a nečiní toho, nemůže nikterak prominutí dojíti. Sv. Alfons Lig. Katech. 1., 7.

I ten se dopouští krádeže, *kdo najde*, co jinému náleží, a majetníkovi toho *nevrátí*, ačkoli ho zná, aneb není-li tomu tak, pranic o to nedbá, aby majetníka vyhledal. Sv. Alf. Lig. Katech. 1., 7.

49. KŘEST.

(Církev. Svatost.)

Křest byl předobrazován.

A vylijí na vás vodu čistou, abyste očištění byli ode všech poskvrn vašich. Ezech. 36, 25.

Já křtím vás vodou ku pokání, ale ten, jenž přijde po mně, mocnější jest nade mne; a já nejsem hoden nésti obuvi jeho. On bude vás křtíti Duchem svatým a ohněm. Mat. 3, 11.

Neboť Jan křtil vodou, vy však budete pokřtěni Duchem svatým po dnech nemnohých. Sk. ap. 1, 5.

Tu vycházel k němu Jerusalem a veškeré Judsko i všechna krajina kolem Jordánu, a byli křtěni od něho v Jordáně, vyznávající hříchy své. Mat.

Svatostí. Vpravdě, pravím tobě: Nenarodí-li se kdo znova z vody a Ducha (svatého), nemůže vejíti do království božího. Jan 3, 5.

Odejdouce tedy, učte všechny národy, křtíce je ve jménu Otce, i Syna, i Ducha svatého. Mat. 28, 19.

Kdo uvěří a pokřtěn bude, spasen bude. Mar. 16, 16. 3, 5, 6.

I byli pokřtění ti, kteří přijali řeč jeho; a připojilo se jich v ten den as tři tisíce duší. Sk. ap. 2, 41.

Jeden (jest) Pán, jedna víra, jeden křest. Ef. 4, 5.

Za prvních dob, kdož chtěli přijmouti křest, nazývali se *katechumeni* a byli vyučováni až tři léta, načež, kdož ve zkoušce obstáli, pokřtění, obyčejně na Bílou sobotu, nebo před svatodušními svátky. Následovalo vyznání víry, které bylo třeba i podepsat. — Nicejský sněm (r. 325.) nařídil křest narozených dětí do 14 dnů.

* *

Křest jest zevnitřní obmytí těla, s přikázanou slovní formou vykonané... Rozeznává se křest vody, žádosti a krve. Alf. Lig. Theol. morl. lib. 6.

Ve křtu svatém podobá se svědomí člověka papíru; jazyk kněžský jest perem a milost Ducha svatého jest rukou. Jan Zlat. Hom. de regressu suo.

Nerodili se znovu, kdož křtem Janovým pokřtění byli, nýbrž *jakýmsi předběžným obřadem, řkoucím*: Cestu připravte Pánu, tomu jedinému, v němž pouze mohli se znovu zroditi. Neboť jeho křest nekonal se toliko s vodou, jako křest Janův, nýbrž i v Duchu svatém. Aug. Enchir. ad Laur., 49.

Kdo není pokřtěn, nemůže býti spasen. Sv. Justin. Apolog. ad imper. Ant.

Křest jest netoliko první, ale i nejpotřebnější ze všech svátostí, ježto nelze, aby kdo bez křtu do království nebeského vešel. Alf. Lig. Katech. P. 2, c. 2.

Církev katolická, jsouc po všem světě rozšířená, hlásá, že mají být nemluvnátka křtěna, aby smazán byl prvotní hřích. Jan Zl. Hom. de Adam et Eva.

Nekřtěnátka jsou sice vyloučena z věčné slávy, nicméně však učí svatý Tomáš (In 2. Sent. dist. 33. qu. 1. art. 2.), že se žádné z nich nermoutí; jako se nermoutí člověk, nemoha lélati, rovněž se nezarmucují nemluvnátka, nemohouce se radovati ze slávy, již ani svou přirozeností, ani svými zásluhami nikdy dosíci nemohla. Alf. Lig. S. Conc. Trident. Sess. 4, n. 9.

Nemůže tedy nikdo spasen býti, kdo svatého křtu skutečně nepřijal? Na to odpovídám, že ten může býti spasen, jestliže křest žádosti přijal, t. j. jestliže mimo víru Pána Ježíše Krista také ještě touhu má, pokřtěnu býti. Alf. Liguori. Katech. P. 2., c. 2.

Kdokoli — třeba nepřijavše koupel znovuzrození svého — pro vyznání Krista umírájí, téhož nabývají odpuštění hříchů, jako by vodou křtu svatého obmyti byli. Aug. De Civit. Dei., 13.

Řádným způsobem posluhuje touto svátostí farář, aneb s jeho přivolením některý jiný kněz. Ale v čas potřeby, a nalézá-li se dítě v nebezpečí smrti, může od každé, buď mužské, nebo ženské osoby, pokřtěno býti, byť to i kacířové, i nevěřící byli. Alf. Lig. Katech. P. 2., c. 2.

Jakož Kristus jen jednou byl ukřižován, rovněž i křest opakovati se nemá. Aug. De vera et falsa Poenit. 3.

Ó, přešťastná vodo křtu svatého, jak přeblažená jsi! Tertull. De Bapt. 15.

Účinek této svátosti jest odpuštění viny dědičné a skutečné. Sněm Florent. In decreto pro Arm.

Před křtem svatým byl jsem země, a bál jsem se, že se v zem obrátím; na křtu svatém svlékl jsem se sebe zem, a oblékl jsem nebe. Jan Zlat. Exp. in Ps. 96.

Byl jsi od kněze otázan: Odříkáš se ďábla a skutků jeho? Co jsi odpověděl? Odříkám! Odříkáš se světa a rozkoší jeho? Cos odpověděl? Odří-

kám! Buď pamětliv řeči své, nikdy nezapomínej, kde jsi slíbil a komu jsi slíbil. Tvé upsání se chová ne na zemi, nýbrž v nebi. Ambr. Lib. 1. de Sacr.

Nesou se do chrámu (nemluvňátka), a když nemohou o svých, půjčuje jim máti Církev nohy jiných, aby přišla; srdce jiných, aby věřila; řeči jiných, aby vyznávala... Nikdo tedy vám učení jiného nevnucej. Sv. Aug. De verb. Apost., S. 10.

Kmotři jsou zavázáni pečovat o to, aby dítě ve víře mravně a dobře vychováno bylo, kdyby k tomu nebylo nikoho jiného... Třeba též věděti, že kmotři s křtencem a s jeho rodiči vcházejí v duchovní příbuzenství, tak že mezi nimi manželství nemůže míti místa. Alf. Lig. Katech. P. 2, c. 2.

Kdo jinému při svaté koupeli kmotrovstvím stojí, bere na sebe povinnost vychovatelovu. Tomáš Aq. 3. p. q. 67, art. 8.

Netoliko příklady, ale i slovy máte jich (křtencův) ke všemu dobrému vybízeti. Neboť za ně odpovídají. Aug. S. de temp. 116.

50. KŘESŤANĚ.

(Víra. Nevěra. Obojakost.)

I byli pokřtěni ti, kteří přijali řeč jeho; a připojilo se jich v ten den as tři tisíce duší. Sk. ap. 2, 41.

Šel tedy (Barnabáš) do Tarsu, aby vyhledal Šavla, a najev jej přivedl ho do Antiochie. I pobýli spolu v té církvi po ce-

lý rok a vyučili zástup značný, takže v Antiochii nejprve byli učedníci *nazváni křesťany*. Sk. ap. 11, 26.

I řekl (král) Agrippa k Pavlovi: „Málem bys mne přemluvil, že bych se stal křesťanem.“ A Pavel: „Dej Bůh, abys nejen ty, nýbrž také všichni, kteří mne dnes slyší, stali se takovými, jakým i já jsem, kromě okovů těchto.“ Sk. ap. 26, 28.

Všichni pak věřící drželi se pospolu a měli všechny věci společné; statky i majetek movitý prodávali a rozdělovali mezi všechny, jak bylo komu potřebí. Sk. ap. 2, 44.

Obec věřících však měla jedno srdce a jednu duši. Sk. ap. 4, 32.

Já jsem vinný kmen, vy (jste) ratolesti; kdo zůstává ve mně a já v něm, ten přináší ovoce mnoho. Jan 15, 5.

Prosím vás tedy, buďte následovníky mými (jakož i já jsem Kristovým). I. Kor. 4, 16.

Jestliže svět vás nenávidí, vězte, že mne nenáviděl prve, nežli vás. Kdybyste byli ze světa, svět by miloval své vlastnictví; poněvadž však ze světa nejste, nýbrž já jsem vás vyvolil ze světa, proto vás svět nenávidí. Jan 15, 18, 19.

Stůjte tedy (pohotově), jsouce opásáni na bedrech

pravdou, oblečení v pancíř spravedlnosti a obuti na nohou hotovostí evangelia pokoje, vezmouce ke všemu tomu štít víry, kterým byste mohli uhasiti všechny ohnivé šípy nešlechtníkovy, a vezměte přilbici spásy a meč Ducha, to jest slovo boží, a modlíce se v Duchu všelikou modlitbou a prosbou každého času a k tomu konci bdíce ve vši vytrvalosti a přimluvě za všechny věřící. Ef. 6, 13 až 18.

Přikázání nové dávám vám, abyste se milovali vespolek; jako jsem já miloval vás, abyste se i vy milovali vespolek. Potom poznají všichni, že jste učedníci moji, budete-li míti lásku jedni k druhým. Jan 13, 34, 35.

Kdo by však mne zapřel před lidmi, toho zapru i já před Otcem svým, jenž jest v nebesích. Mat. 10, 33.

I přistoupili služebníci hospodáři a řekli jemu: „Pane, zdali jsi nenasel dobrého semene na poli svém? Odkud tedy má koukol?“ Mat. 13, 27.

Slovo křesťan se odvozuje od Krista. Nejprve nazváni tak v Antiochii r. 43., židé a pohané je dříve nazývali různými jinými jmény.

* *

Těší-li tě, žes křesťanem, konej, co křesťanského jest. Sv. Augustin. De vit. Christ.

Ti, kdož zle živi jsou a křesťany se nazývají, křivdu činí Kristu. Sv. Augustin.

Mezi křesťanem a pohanem nemá rozdíl činiti jen jméno a víra, nýbrž i život: rozličné skutky mají svědčiti o rozličném náboženství. Sv. Jeroným. Epist. lib. 2.

Druhdy nalézali jsme radost v hýření, nyní milujeme čistotu. Jindy hledávali jsme, čím bychom se obohatili, nyní, podržíme-li statky, sdílíme se o ně s nuznými. Mstivý duch pánovával nad námi, a nyní proměnil se v ducha lásky k nepřátelům, za něž se modlíme. Sv. Justin. Apolog. ad imper. Anton.

Láska křesťanů k sobě ve spolek budiž podobná oné holubičí. Což by měla činiti v prsou křesťanských divokost vlčí? Jedovatost hadí? Sv. Cypr. Tract. de unit. Eccl.

Třeba jest, nejenom křesťanem se nazývati, ale také jím

býti. Sv. Ignác Ant. Epistl. ad Magn., c. 4.

Ten jest křesťanem, kdo se v domě svém *za hosta* považuje. V nebi jest teprve naše vlast, tam nebudeme hosty. Sv. Aug. Sup. Ps. 32.

Kdo by, jako cizinec, nespěchal navrátiti se do své vlasti? Kdo by, po moři domů pospíchaje, příhodného větru sobě nežádal, aby nejrychleji padl do náručí miláčkům svým? Sv. Cyprian. Tract. de mortal.

Ó, vlasti naše, vlasti bezpečná, zdaleka tě vidíme, z moře tohoto tě pozdravujeme a vítáme, z tohoto údolí k tobě vzdycháme. Řid', Pane, pravicí svou loď naši, abychom nezhynuli ve vlnobití a nepohřížila nás hlubokost... Dej nám, Pane, mezi nebezpečnými skalami moře tak projíti, abychom, vyhnouce se nebezpečnoství, s celou lodí bezpečně břehu mohli dosáhnouti. Sv. Augustin Solil. an. c. 35.

51. KŘÍŽ SVATÝ.

(Křesťané. Kristus. Trpělivost. Zapírání.)

Kristus nás *vykoupil ze zlořečenství zákona*, stav se pro nás zlořečenstvím, neboť jest psáno: Zlořečen jest každý, kdo visí na dřevě. Gal. 3, 13.

A oni opět vykřikli: Ukřižuj ho! Pilát však pravil jim: I co zlého učinil? Ale oni kři-

čeli ještě více: *Ukřižuj ho*. Mar. 15, 13, 14.

Přinutili Šimona, aby vzal a nesl kříž jeho. Mt. 27, 32.

A když jej odváděli, uchopili jakéhosi Šimona Cyrenského, jenž přicházel ze dvora, a

vložili naň kříž, aby jej nesl za Ježíšem. Luk. 23, 26.

A nesa kříž, vyšel na místo, které zove lebčí, hebrejsky Golgota. Tam ukřižovali jej a s ním dva jiné po obou stranách, uprostřed pak Ježíše. I napsal Pilát také nápis a dal ho na kříž. Bylo pak napsáno: Ježíš Nazaretský, král židovský. Jan 19, 17, 19.

Ti však, kteří tudy chodili, rouhali se mu, potřásajíce hlavou svou a říkajíce: Ha, jenž boříš chrám (boží) a ve třech dnech jej zase vystavuješ, pomoz sobě a sestup s kříže. Mar. 15, 29.

Jsi-li Syn boží, sestup s kříže. Mt. 27, 40.

Na kříži bývali křižováni největší zločinci, hlavně lupiči. Někdy míval podobu latinského písmenka X nebo řeckého T. Kristus sňal s kříže jeho ohavnost.

* *

Když se domů vracíme neb vycházíme, když se oblékáme, když se myjeme neb jíme, rozsvěcujeme, a cokoli jiného konáme, vždycky své čelo znamením kříže znamenáme. Tertull. De coron. milit., c. 3.

Jako nemůže loď býti bez stěžně, nemůže býti Církev bez kříže. Sv. Ambrož. Serm. 56.

Ani koruna královská nekráslí hlavu tak, jako kříž, jenž veškeré úcty jest hodnější. Sv. Jan Zlat. Demonstr. adv. Gent.

Kříž krásněji nás ozdobuje, než-li diamanty, koruny a zlatá roucha z perel a drahých kamenů. Sv. Jan Zlat. Hom. in vener. crucem.

Ve všech svých chrámech, všude, staví Církev sv. na odív svatý kříž; při průvodech a procesích káže jej v čele nésti, staví jej na věže chrámů, na silnice a na cesty, a všechny své zbožné služby počíná znamením svatého kříže. A věru také, co jiného mohlo by nás na utrpení Páně upamatovati? Sv. Fr. Sales. Káz. na ned. 2. po Dev.

Zbraň tuto, křesťane, každý den a každou noc, každou hodinu i chvíli, a na každém místě s sebou nositi nepřestávej, bez ní ničeho nepodnikej. — Sv. Efrém. Serm. de S. et vivif. Cruc.

Jako korunu, tak i kříž Kristův s radostí nosme. Jím se zajisté všecko dokonává, co k našemu spasení vede. Neboť když se znovu rodíme, kříž Páně jest při tom; když potravu nejsvětější přijímáme, na kněžství býváme svěceni, všude a vždy jest při nás tato známka vítězství. Jí tedy pilně znamenejme i úkryty, i stěny, i okna, i čelo, i v mysli ji mějme. Sv. Jan Zlat. Homil. 55. in Matth.

Kříži prokazujeme úctu nikoli z lásky ke kříži, nýbrž i z lásky k tomu, jemuž kříž náleží. Sv. Fr. Sal. Káz. o slavnosti Nalezení sv. Kříže.

Jako štítem ozbrojte se znamením svatého kříže, netoliko rukou, ale i duchem. Tímto znakem znamenajte svá studia, své východy z domu a návraty domů, své lože, své spaní a ze sna procitnutí. Tím znamením žehnejte všechny krajiny, jimiž putujete, žehnejte je ve jménu Otce, i Syna, i Ducha svatého. Sv. Efrém. De armat. spirit.

Uvážil jsi, jak veliká jest moc tohoto znamení, to jest znamení kříže? Slunce se zatmí, měsíc nevydá světla svého (Mt. 24.) ; kříž však bude zářiti a zatmí světla nebes, a když spadají, sám jedině zářiti bude, abys se poučil, že kříž jest i nad měsíc světlejší, i nad slunce jasnější, bleskem světla božího jsa ozářen. Sv. Aug. Serm. 130. de tempore.

V kříži spasení, v kříži život, v kříži ochrana před nepřáti, v kříži naplnění sladkosti nebeské, v kříži síla mysli, v kříži radost ducha, v kříži nejvyšší vrchol ctnosti, v kříži dokonání svatosti. Není spasení duše, ani naděje života věčného, jedině v kříži. Bl. T. Kemp. De im. Chr., lib. 2, c. 12.

Kříž Kristův posvětil vpravdě svět, a rozehnal temnotu, navrátil světlo, bludy zničil a cestu ukázal. On shromáždil národy od východu k západu, od půlnoci i od poledne, v jedinou Církev, láskou je spojiv

v jedné víře, pod jednou hlavou. On jest nedobytná zeď (pevnost) pravověřících. Sv. Efrém Sir. Serm. de S. et vivif. Cruc.

Nestyd'me se za kříž Kristův. Ukrývá-li jej někdo, ty své čelo veřejně křížem znamenaj. Sv. Cyril Jerus. Catechet. 4. ad Catechum.

Drahokamy ctností okrášleno jest čtvero rohů kříže: nejvyšší nade vším jest láska, na pravé straně poslušnost, na levé trpělivost, dole — kořen ctností — pokora. Sv. Bernard. Serm. sup. Cant. S. 65.

Dobře činil sv. František de Paula, že při spatření kříže volal: Ó, lásko, lásko, lásko! — Táž myšlenka nechť oživuje také nás, a podle jeho příkladu máme i my, patřící na ukřižovaného Ježíše, zvolati: Ó, lásko! Ó, nekonečná lásko! Sv. Alfons Lig. O křest. ctn., c. 1.

Nezapomínejme, že Pán Ježíš křížem a umučením svým nám království nebeského dobyl a že také my ho jen tehdy dobudeme, když své kříže trpělivě snášeti budeme. Fr. Sal., Boh., 3, 3.

Pohled'me k Pánu Ježíši na kříži . . . , a uznáme, že naše utrpení nelze přirovnati k jeho mukám a že nikdy nemůžeme trpěti, kolik trpěl pro nás. Fr. Sal., Boh., 184.

L

52. LAKOMSTVÍ.

(Almužna. Bohatství. Krádež. Láska k bližním.)

Neboť co prospěje člověku, byť celý svět získal, *život (věčný) však ztratil?* Mar. 8, 36.

Tehda Jidáš, jenž ho zradil, vida, že jest odsouzen, jat jsa lítostí, navracel třicet stříbrných velekněžím a starším, „Zhřešil jsem, zradiv krev spravedlivou.“ Ale oni řekli: „Co nám do toho? Ty viz.“ I povrhl stříbrné ve chrámě a vzdálil se; a odešel, osidlem se oběsil. Mt. 27, 3—5.

Neboť mnohé zničilo zlato a stříbro; až k srdci králů se dostává a zvrací je. Sir. 7, 3.

Neskládejte sobě pokladů na zemi, kde rez a mol kazí, a kde zloději vykopávají a kradou; ale skládejte sobě poklady v nebi, kdež ani rez, ani mol nekazí, a kde zloději nevykopávají, aniž kradou. Mat. 6, 19, 20.

I řekl mu Bůh: „Pošetilče, této noci požádají duše tvé od tebe, a čím bude to, co jsi připravil?“ Takový jest ten, jenž shromažďuje poklady sobě a není bohat před Bohem. Luk. 12, 20, 21.

Ať přijdou v záhubu peníze tvé i s tebou, protože jsi se domníval, že daru božího lze nabýti penězi. Sk. ap. 8, 20.

Život váš budiž bez lakomství a mějte dosti na tom, co máte. Žid. 13, 5.

A za peníze zjednati lze všechno. Kazat. 10, 19.

Lakomec nenasytí se penězi; a kdo miluje bohatství, nemá užitku z něho; i to tedy jest marnost. Kazat. 5, 9—11.

Věru jako stín jde životem člověk, pro nic za nic, plahočí se rušně, poklady hromadí, nevěda, komu to snáší. Ž. 38, 7.

Lépe míti málo a báti se Hospodina, než mnoho pokladů a ne spokojenosti. Přísl. 15, 16.

„T o t o v š e c k o t o b ě d á m, jestliže padna, budeš se mi klaněti.“ Tu řekl mu Ježíš: „Odejdi, satane, neboť psáno jest: Pánu Bohu svému budeš se klaněti a jemu jedině počtu božskou vzdávati.“ I opustil ho ďábel, a hle, andělé přistoupili a sloužili jemu. Mat. 4, 9 až 11.

Zahod' do prachu kov ušlechtilý, mezi křemeny potoka ofirské zlato, a buď Všemohoucí kovem tvým vzácným, stříbrem a ofirským zlatem budiž tobě! Job 22, 24—25.

Nic není *nepravějšího*, než milovati peníze. Neboť takový i

duši svou na prodej má. Sir. 10, 10.

Nad lakomce pak nic není nešlechetnějšího. Sir. 10, 9.

Smilství však a všeliká nečistota neb lakota nebudiž ani jmenována mezi vámi, jak sluší na věřící. Ef. 5, 3.

Kdo sám sobě (*nesprávně*) *utrhuje*, hromadí jiným, a z jeho majetku budou týti lidé cizí. Sir. 13, 4.

Kdo sobě nepřije, nad toho není nic horšího, a to jest odplata zloby jeho. Sir. 13, 6.

Jidáš prodal Pána Ježíše. Mt. 26. — Boháč odpíral i drobtý Lazarovi. Luk. 16. — Služebníkovi odpustil král deset tisíc hřiven, ale ten, sotva vyšel, dal vsadit do žaláře služebníka, který mu byl dlužen jen sto peněz.

* *

Lakomec je nejen, kdo loupí cizí statky, nýbrž i ten jest lakomec, který vášnivě zadržuje své vlastní, svěřené mu Bohem, aby z nich konal dobré skutky. Sv. Aug. Serm. 196. de temp.

Lakomci jest milejší patřiti na zlato, než na slunce. I sama jeho modlitba jen zlata vyhledává, a chtěl a přál by si, aby se všecko v zlato proměnilo. Sv. Ambrož. Serm. 81. in avar.

Lakomec všechno pohlcuje jako peklo, a přál by si, aby jedině sám vším vládl. Sv. Aug. In quod. serm.

Lakomec, co Bohu dlužen, zadržuje; čeho bližnímu třeba, odpírá; k Bohu jest nevděčný, k bližnímu mňosrdný, k sobě jest ukrutný. Innocenc III. De vilitate condit. hum.

Ó, boháči, nevíš, jak jsi chud...! Čím více máš, *tím více hledáš*, ať cokoli bys získal, přece nouzi trpíš. Ziskem se lakomství rozněcuje. Král Achab měl za to, že trpí nedostatek, poněvadž chudičký soused měl vinici. Sv. Ambrož. Lib. de Nabuthe, 2.

Tobě jen jediná řeč zbývá: „Nemám, nedám; neboť i já chudý jsem.“ Vpravdě chud'as jsi; chudý jsi v lase, chudý v dobročinnosti k nuzným, chudý ve víře v Boha, chudý v naději na věčné spasení. Sv. Basil. Hom. 6. var. argum.

Lakomci se nedostává, i co má, i čeho nemá, neboť čeho nemá, po tom touží, aby toho dosáhl, a co má, o to se bojí, aby toho neztratil. Sv. Jeron. In serm.

Lakomec se podobá peklu. Neboť peklo, nechť sebe více obětí pohltní, nikdy nemá dosti. Sv. Augustin. In ep. ad comit. que.

Kterými slovy tě vyléčím? O království boží nedbáš, pekla se nebojíš. Nešťastný človče, dlouho-liž budou tedy peníze tvé duši osidlem, hříchu potravou, smrti a *soudu* udicí? Sv. Basil. Hom. 7. vir. arg.

Příroda nezná boháčů, všechny nás zplodila chudé. Všechny plodí sobě rovné, všechny ukrývá v stejném lůně hrobu. Odhrniž zemi, a poznáš boháče? Jedině to, že s boháčem více zahyne. Hedvábné šaty a zlatem protkaná roucha, do kterých se zaobaluje tělo boháčovo, jsou na újmu živým, nikoli k prospěchu mrtvým. Sv. Ambrož. Lib. de Nabuth. Isr., 1.

Nic jsme zajisté nepřinesli na tento svět. Totéž píše také Job, když ve svém utrpení dí: „Nahý jsem vyšel z lůna matky své, a zas nahý se tam (do země) vrátím. (Job. 1, 21.) Sv. Ambrož. Comment. in 1. ep. ad Tim., c. 6.

Moře má své meze, také noc nepřestupuje dávných zákonů; toliko lakomec je *nenasytný*: nezná času, nezná mezí. Sv. Basil. In div. avaros.

Lakomství má tu divnou povahu, že čím více mívá, tím méně se sobě lakomstvím býti zdá. Sv. František Sal. Philoth. Pars. 3., c. 14.

Kterak možno se vznést na nejvyšší vrch, až k nebi dostati se těm, kdož břemenem chtíčů pozemských jsou stíženi? Toť jsou statků a peněz svých spíše sluhové, otroci, než-li pánové. Sv. Cyprian. Tract. de laps.

Lakomství jest *pramenem* zrady, lsti, falše, křivé přísahy, násilí a zatvrzelosti srdce nejen k člověku, ale i k milosrdenství božímu. Sv. Řehoř. Lib. 31. Moral., c. 31.

Jak mnohé z a v á d í žádost, jak mnohem více jich zničila lakota...! Achaba lid kamenoval, protože vzal stříbra a zlata z kletby Jerišské. Aby Achab vinici obdržel, byl Nabot zavražděn. Malomocenství obsypalo Gieziho, poněvadž chtěl a vzal zlato a roucha jménem Elizea. Jidáš se oprátkou oběsil, poněvadž prodal a zradil Krista. Ananiáše a Safiru zahladila náhlá smrt, poněvadž v ceně obelstili apoštola. Innocenc III. De vilit. condit. hum.

53. LÁSKA.

(Bůh. Hněv. Nepřítel. Srdce.)

Láska (vůbec) jest shovívavá, dobrotivá; láska nezávidí, nechlubí se, nenadýmá se, není ctižádostivá, nehledá svého prospěchu, neroztrpčuje se, nemyslí o zlém, neraduje se z nepravostí, nýbrž raduje se

s pravdou; všecko snáší, všemu věří, všeho se naděje, všecko přetrpívá. I. Kor. 13, 4—7.

Nyní však trvají víra, naděje, láska, tyto tři; ale *největší je láska*. I. Kor. 13, 13.

Kdybych mluvil jazyky lidskými i andělskými, lásky však neměl, byl bych jako měď zvučící a jako zvon znějící. A kdybych měl proroctví a měl všechnu víru, takže bych hory přenášel, lásky však kdybych neměl, ničím bych nebyl. A kdybych rozdal na pokrmy chudých veškeren statek svůj a vydal tělo své k spálení, lásky však kdybych neměl, nic by mi neprospělo. I. Kor. 13, 1—3.

Jeť jako smrt mocné milování, silná jako peklo je láska. Žár její — žár ohně jest, plamenů; spousty vod té síly nemají, lásku by uhasily; řeky jí nezatopí. Šal. 8, 7.

Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce... Mat. 12, 28.

Královna včel nevylétá nikdy z úlu do polí, leč provázena celým rojem. A tak i láska nedopustí nikdy v srdci, aby nepřivedla i všechny ctnosti s sebou. Fr. Sal., Boh., 164.

A za to se modlím, aby láska vaše víc a více se rozmáhala. Filip. 1, 9.

Lépe jest pozvánu býti na zelí s láskou, než-li na krmné tele s nenávisť. Přísl. 15, 17.

Kdo nemiluje, zůstává v smrti. I. Jan 3, 14.

Nemilujte světa, ani těch věcí, které jsou ve světě. Miluje-li kdo svět, není v něm lásky. I. Jan 2, 15.

Odpouštějí se jí hříchy mnohé, neboť milovala mnoho. Komu pak méně se odpouští, méně miluje. Luk. 7, 47.

Dítky, nemilujme slovem, ani jazykem, nýbrž skutkem a v pravdě. I. Jan 3, 18.

Slunce nezapadej nad hněvem vaším. Ef. 4, 26.

Jonáš se vrhl do moře, aby loď zachoval. Jon. 1, 12. — Noe napomínal své pokolení, aby se polepšilo. I. Mojž. 4—8. — David plakal pro Saula. II. Kr. 1. — Isaiáš plakal nad Jerusalemem. II. 22, 4. — Sv. Jan, Miláček Páně, byl vtělená láska.

* *

Pravá láska jest ta, když se pro Boha miluje, cokoli se miluje. Pet. Rhabanus. Sup. illud. Diliges.

Láska božská jest oheň, světlo, med, víno, slunce. Oheň, který mysl v rozjímání očisťuje od skvrn. Světlem jest modlitbě, ozařujíc mysl jasem ctností. Medem jest při vzdávání díků. Vínem v rozjímání, příjemnou a líbeznou rozkoší mysl opíjejíc. Sluncem jest v blaženosti věčné, osvěcujíc mysl nejjasnějším světlem poznání. — Rhabanus M. In quod. sermon.

Láska jest neubývající poklad. Ten kdo má, jest bohat, a toho kdo zbaven, jest chudý. Sv. Basil. In Hexamero.

Pravá láska nepokládá nic za těžké, za trpké, za nesnadné, za smrtonosné. Která zbraň, jaké rány, který trest, jaká smrt může přemoci lásku dokonale? Láska jest štít neproniknutelný: šípy pohrdá, meč odráží, s nebezpečím laškuje, smrti se posmívá; láska nade vším vítězí. Pet. Rhabanus. In quod. sermon.

Láska jest trpělivá, dobrotivá, láska nehorlí, nečiní křivdy, nenadýmá se, nejedná hanebně, nevzpouzí se, nemyslí nic zlého, neraduje se z křivdy, ale raduje se ze spravedlnosti. (I. Kor. 13, 4.) Trpělivá jest totiž láska, poněvadž křivdy bez urážky snáší. Dobrotivá pak jest, že za zlé hojně splácí dobrým. Nehorlí, neboť neumí prospěchům pozemským záviděti, ježto na tomto světě ničeho nežádá. Nenadýmá se, protože odměnu vnitřní žádajíc, nevychloubá se přednostmi vnějšími. Nejedná hanebně, protože se vzdaluje ode všeho, co by se s šlechtností nesrovnávalo. Nevzpouzí se, neboť i křivdami jsouc pronásledována, nikterak se nedá k pomstě pohnouti. Nemyslí nic zlého, poněvadž všechnu zášť z kořene vyvrhuje. Neraduje se z křivdy, protože jediné dychtíc všechny milovati, ze zkázy protivníků se neraduje. Ale raduje se ze spravedlnosti, poněvadž ostatní jako sebe milujíc,

z toho, co na jiných dobrého spatřuje, jako z vlastního prospěchu se těší. Sv. Řehoř. Lib. 10. Moral., c. 8.

Pravá láska jest sama sebou spokojena. Má za odměnu to, co miluje... Pavel nekáže, aby jedl, ale jí, aby kázal, protože nemiluje výživu, nýbrž evangelium. (I. Kor. 9, 18.) Pravá láska nehledá odměny, avšak odměny zaslouží. Bern. Tract. de dilig. Deo.

Sladkým opravdu a příjemným pokrmem jest láska, která pozdvihuje umdlévající, posiluje slabé, potěšuje zarmoucené. Jho pravdy činí láska příjemným a břímě její lehkým. Sv. Bernard. Tract. de gradib. humilit., c. 2.

Láska jest hrad všech ctností, zaslíbení království, nejvyšší odměna svatých v nebi, protože svatí v ustavičné radosti nic nemají příjemnějšího, nic sladšího nad dokonalou lásku k Bohu. Sv. Aug. Serm. 43. de temp.

Ó, břímě svaté lásky, jak sladce zachycuješ, líbezně tížíš, pevně vážeš. Ó, té blahoslavené lásky, z které pocházejí čisté city, bystré myšlenky, svaté žádosti, slavné skutky, hojně ctnosti, důstojné zásluhy, vznešená odměna! Sv. Bern. Tract. de dilig. Deo ad Haymer. Card.

Láska necítí břemena, nic nedbá těžkostí, nikdy se nevymlouvá z nemožnosti, ano ráda

by více učinila, než-li může. Bl. Tom. Kemp. De imit. Christ., lib. 3., c. 5.

Když sladkost lásky božské náležitě okusíš, nebudeš dbáti o sladkost časnou. Rhabanus M. In quod. serm.

Pořádek milování převrací, aniž milování způsobu ostříhají ti, kdož buď milují svět, jímž má býti pohrdáno, anebo příliš milují svá těla, jež mají méně milována býti, aneb nemilují bližního jako sebe samy, aneb více nemilují Boha, než sebe samy... Sv. Prosp. Epist. lib. 3. de vit., c. 15.

Nelze popírat, že sám Pán a Spasitel náš Kristus Ježíš miloval zvláštní, vroucnější láskou sv. Jana apoštola, sv. Martu, sv. Maří Magdalskou a Lazara. Fr. Sal., Boh., 262.

Láska naše musí býti láska uspořádaná. Boha tedy musíme milovati nade všechno, bližního pak jako sebe samy. Praví se: jako sebe samy; nejsme tedy zavázáni bližního více milovati než sebe. Sv. Alf. Lig. Katech. P. 1., c. 1.

Veliká věc jest láska, a o všem veliké dobro, které jediné lehkým činí, co jest obtížné, a dobromyslně snáší vše, co proti mysli bývá. Neboť ne-se každé břímě bez těžkosti, a všechno trpké sladkým a chutným činí... Nic není nad lásku sladšího, nic silnějšího, nic vyššího, nic příjemnějšího, nic do-

konalejšího a lepšího na nebi i na zemi; neboť láska z Boha počata jest, aniž kde jinde, leč v Bohu, nade všemi stvořenými věcmi odpočívati může. Tomáš Kemp. De imit. Chr., lib. 3, c. 5.

Cosí velikého a vzácného jest láska — praví sv. Bernard. (In Cant. serm. 8.) Láska jest podle svatého Tomáše (Tract. de virt. 8, 3.) netoliko královnou všech ctností, nýbrž přivádí s sebou, kde panuje, také všechny ostatní ctnosti, tak je řídící, že nás vždy více s Bohem spojují. Sv. Alf. Lig. O křesť. ctn., c. 4.

Nutná. Láska jest to, jež nade vším vítězí a bez níž všechno nic neplatí, a kdekoli se nalézá, všechno k sobě přitahuje. Sv. Aug. De doctr. christ.

Uznej moc lásky. Jí nikdo nepřemůže. Její plamen neuhasí ani vlny světa, ani povodně pokušení. O ní jest praveno: „Silná jako smrt jest láska.“ (Pís. Šal. 8, 7.) Neboť jako smrti, když přijde, nelze se opřít, nechť bys jakýmkoli uměním, jakýmikoli léky odpořoval, síle smrti ujíti nemůžeš, poněvadž jsi se smrtelným narodil; podobně nezmůže svět ničeho proti síle lásky. Sv. Augustin. Expos. in Pslm. 47.

V lásce jest chudý boháčem, bez lásky jest každý boháč chudým... Co řeknu o lásce? Kdybych mluvil jazyky lidskými i andělskými, ale lásky neměl,

nic nejsem. Sv. Aug. De doctr. christ., lib. 2, c. 40.

Láska probouzí ty, kteří ve svých hříších jsou pohřbeni, léčí churavé, vyhledává ztracené, zoufalým vdechuje naději. Působí v kajících, raduje se v prospívajících, je slavná v setrvávajících, vítězná v mučednících; z víry se počíná, naděje k ní spěchá, skrze ni vítězí trpělivost, pro ni pohrdá nábožnost tělesnými rozkošemi; bez ní se nikdo Bohu nelíbil, s ní nehřešil a nebude moci hřešiti nikdo. Toť pravá, skutečná, dokonalá láska, kterou svatý Apoštol nazývá vyšší cestou. (I. Kor. 12, 31.) Sv. Prosper. Epist. lib. 3. de vit. cont., c. 13.

Láskou jest chudý bohat, a bez lásky jest boháč chud. Láskou se protivenství stávají snesitelná, láska činí člověka rozvášlivým v štěstí a posiluje v souženích. Láska nás při dobrých skutcích těší a v pokušeních nás chrání. Mezi věrnými bratry činí nás pohostinnými a přívětivými, mezi falešnými lidmi pak trpělivými. Sv. Aug. De laude charit.

Kdo nemá v sobě lásky, ten ani Boha nemá. Sv. Cyprian. Tract. de unit. Eccl.

Pokud kdo miluje, potud se do království přibližuje. Pokud ale milovati zanedbává, potud vkročiti se vzpírá. Sv. Řehoř. In homil.

Nechcete-li na této poušti žízni zhynouti, pijte lásku; ona

jest pramenem, ježž Bůh ustanovil, abychom nezahynuli. Sv. Aug. Sup. epist. Joan., c. 9.

Co jiného jest člověk bez lásky, než uhel vyhaslý, oheň, zbavený své krásy? Sv. Bonaventura. Stimulus divini amoris.

„A i kdybych rozdal na pokrmu chudých veškeren statek svůj, lásky pak kdybych neměl, nic mi to neprospívá.“ (I. Kor. 13, 3.) Zjevno jest, že nic neprospívá, byť se i veškeren statek vynaložil, jestliže láska se zanedbává, neboť láska jest hlava náboženství, a kdo nemá hlavy, nemá ani života. Sv. Ambrož. Comment. in ep. ad Cor.

Kde jest co dobrého — praví sv. Bernard — co by bez lásky před Bohem příjemné bylo? Snad víra? Ne, kdyby i hory přenášela. Či věda? také ne, kdyby i andělskými jazyky mluvila. Snad mučednictví? Nikoli; kdybych i tělo své k upálení dal — praví sv. Pavel. Ano, bez lásky nebývá žádná ctnost od Boha přijata; s láskou ale nebývá ani nejmenší dobrý skutek zamítnut. Čistota bez lásky, lampa bez oleje. Vezmi olej, a lampa uhasne; odstraň lásku, a čistota nemá ceny. Sv. Bonav. De medit. vitae Jesu Chr.

Mám za to, že láska jest ona perla, o níž u sv. Matouše (13, 45.) jest řeč. Kupec se popisuje ve sv. evangeliu, který našel jednu perlu, a prodav vše, co měl, koupil ji. Aug. Tract. in Joan, 5.

Lásku sluší míti ke všem, ale *přílišná* důvěrnost není na prospěch. T. Kemp. VIII.

L Á S K A B O Ž Í.

Bůh jest láska, a kdo zůstává v lásce, zůstává v Bohu a Bůh v něm. I. Jan 4, 16.

Nepečujte úzkostlivě o život svůj, co byste jedli, ani o tělo své... Pohled'te na ptactvo nebeské, že neseje...; *n e j s t e - l i v y* (B o h u) *d r a ž š í*, *n e ž o n o*? Mt. 6.

Neboť láska Kristova nás pudí. II. Kor. 5, 14.

Vždyť jsi Ty, Pane, *d o b r ý* a *m i l o s t i v ý*, nadmíru laskavý ke všem, kdož vzývají Tebe. Ž. 85, 5.

Ať se hory hýbají a pahorky třesou: má milost se nepohne od tebe. Is. 54, 10.

Může zapomnít na své dítě žena, bez citu s plodem své krve býti? A byť i ona se zapomněla, já přece *n e z a p o m e n u* *n a t ě*! Is. 49, 15.

Neboť tak Bůh *mi lo val* *sv ět*, že Syna svého jednorozenného dal, aby nikdo, jenž v něho věří, nezahynul, nýbrž měl život věčný. Jan 3, 16.

V tom jest láska, ne že bychom my byli milovali Boha, nýbrž že on (prve) miloval nás a poslal Syna svého jako oběť smírnou za hříchy naše. I. Jan 4, 10.

Větší lásky nemá nikdo nad tu, aby kdo položil život svůj za přátele své. Jan 15, 13.

Z toho jsme poznali lásku (Boží), že on položil svůj život za nás; *t a k é m y m á - m e* za bratry život položit. I. Jan 3, 16.

* *

Kde mám nabrati slov, abych vyslovil velikost lásky Tvé ke mně! Aug. Solil. 19.

Jestliže Bůh v duši kraluje, dává jí vládu nade vším, co je stvořeného. Sv. Teresie, Lib. epistr.

Aj, Pane Bože můj, když chci uvažovati o Tvé nestihlé dobrotě, není k tomu dostatečné srdce mé. Aug. Manuale, 14.

Tak, jako Bůh, není dobrým nikdo. Tert., Lib. de Poenit., 8.

Což nejsem pro tebe dost zraněn? Nepřidávej sklíčenému! Bern. In serm.

Dobrotivost dobrotivosti boží může poznat každý z toho, co hříchů denně lidé páchají, a přece je Bůh ještě k soudu nevolá, neboť nechce smrti hříšníka, ale aby se polepšil a živ byl. Origenes, In ep. ad hom.

Sklad lahodnosti nejvyšší jest láska Tvá, ó, Ježíši, Sladší jest lásky této proud, než slovy možno vystihnout.

Bern. in hymn. Jesu.

Král slávy dává se ukřižovati, umírá za červa nejopovrženějšího! Bonav., Duch. cvič.

Sám mdlý a nemocný, rozděljuje potravu mdlým a nemocným. Aug. Tract. 15. in Joan.

Stal jsi se hříšníkem? On tobě chce být beránkem. Žádal jsi pokrmu? Učiní se tobě stolem. Toužil po nápoji? Učiní se ti kalichem. Jan Zl. Hom. fest. Pent.

Zásluhy Ježíšovy otevřely nám pokladnici boží, přístup k jeho darům a milostem. Alf. Liguori, O křest. ctnostech.

LÁSKA K BOHU.

Nade všechno. Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého... Luk. 10, 27.

Kdo miluje otce neb matku více než mne, není mne hoden, a kdo miluje syna nebo dceru více než mne, není mne hoden. A kdo nebéře kříže svého a nenásleduje mne, není mne hoden. Mat. 10, 37—38.

I řekl jiný: Budu Tě následovati, Pane, dříve však mi dovol rozloučiti se s těmi, kteří jsou v domě mém. A Ježíš řekl k němu: Nikdo, jenž položil svou ruku k pluhu a ohlíží se nazpět, není způsobilý ke království božímu. Luk. 9, 61.

Nemiluje-li někdo Pána našeho, Ježíše Krista, buď proklet. I. Kor. 16, 22.

Kdo (tedy) nás odloučí od lásky Kristovy? Soužení-li, aneb úzkost, neb hlad, neb náhota, neb nebezpečnost, neb pronásledování, neb meč? Neboť jsem přesvědčen, že ani smrt, ani život, ani andělé, ani knížata, ani mocnosti, ani věci přítomné, ani budoucí, ani síla a výška, ani hloubka, ani které stvoření jiné nebude nás moci odloučiti od lásky boží, která jest v Kristu Ježíši, Pánu našem. Řím. 8, 35—39.

Vždy pro mne žítí jest Kristus a umřítí zisk. Filip. 21, 1.

Jako prahne jelen po bystřinách, tak dychtí duše moje po Tobě, Bože. Žízni duše má po Bohu silném a živém. Ž. 41, 2 a 3.

Vstanu tedy, abych zchodila město, po náměstích, ulicích hledala toho, jež miluje duše moje... Šal. 3, 2.

Chci Tě milovat, Pane, má sílo! Ž. 16, 2.

Slyš, Israeli, Hospodin, Bůh náš, jest jediný Hospodin. Pro to miluj Hospodina, Boha svého, celým srdcem svým, celou duší svou a silou svou. Tato slova, kterými ti dnes přikazuji, nechť zůstanou v srdci tvém, vypravuj je synům svým a rozjímej o nich v sedě ve svém příbytku i chodě cestou, léhaje i vstávaje. Uvaž si je jako zna-

mení na svou ruku a nechať jsou a pohybují se ti mezi očima. A napiš je na práh a dveře domu svého. Dt. 6, 4—9.

Nikdo nemůže dvěma pá-
nům sloužiti; neboť buď bude
jednoho nenáviděti a druhého
milovati, aneb jednoho se při-
drží a druhým pohrdne. Nemů-
žete Bohu sloužiti a mamoně.
Mat. 6, 24.

Kletý člověk, který spoléhá
na člověka, ale od Pána odstú-
puje svým srdcem! Jer. 17, 5.

My tedy milujme Boha, ne-
boť on první miloval nás. I. Jan
ap. 4, 19.

Skutkem. Nuže tedy, po
o v o c i jejich poznáte je. Ne
každý, kdo mi říká: „Pane, Pa-
ne!“, vejde do království ne-
beského, nýbrž kdo činí vůli
Otce mého, jenž jest v nebe-
sích, ten vejde do království
nebeského. Mat. 7, 20—21.

Proč však říkáte mi: „Pane,
Pane!“, a ne činíte, co prav-
ím? Luk. 6, 46.

Milujete-li mne, při k á -
z á n í má zachovávejte. Jan
14, 15.

Kdo má přikázání moje a je
zachovává, ten mne miluje. Kdo
však miluje mne, bude milován
od Otce mého, i já budu jej mi-
lovati a zjevím se mu. Jan 14,
21.

Miluje-li kdo mne, slo v o
m é zachovávati bude a Otec
můj bude ho milovati, i přijde-

me k němu a příbytek u něho
si učiníme. Jan 14, 23—24.

Neboť to jest láska k Bohu,
abychom zachovávali přikázání
jeho; a přikázání jeho nejsou
těžká. I. Jan 5, 3.

Řekne-li někdo: „Miluji Bo-
ha“, a nenávidí-li bratra své-
ho, jest lhář; neboť kdo nemi-
luje bratra svého, kterého vi-
dí, kterak může milovati Boha,
jehož nevidí. I. Jan 4, 2—, 21.

Odměna. Budete-li tedy po-
slušni přikázání mých, která
dnes vám ukládám, byste mi-
lovali Hospodina, Boha svého, a
sloužili mu celým srdcem svým
a vši duší svou: d á d é š ť z e-
m i v a š í ranní i pozdní, by-
ste mohli sklízeti obilí, víno i
olej. V. Mojž. 11, 13—15.

Já těm, kteří mne milují,
s p l á c í m l á s k o u, a kdo
mne pilně hledá, nalézá mne.
Přísl. 8, 17.

Tu odpověděl mu Petr:
„Hle, my jsme opustili všecko
a následovali jsme tebe; čeho
se nám tedy za to dostane?“
Ježíš pak řekl jim: „Vpravdě,
pravím, že vy, kteří jste mne
následovali, při znovuzrození,
kdy Syn člověka zasedne na
slavné stoličce své, seděti bude-
te i vy na dvanácti stolicích,
soudíce dvanáct pokolení isra-
elských. A každý, kdo opustí
dům neb bratry, neb sestry, neb
otce, neb matku, neb manžel-
ku, neb děti, neb pole, pro
jméno mé, s t o k r á t v í c e

vezme a život věčný v dědictví dostane. Mat. 19, 27—29.

Když tedy posnídali, řekl Ježíš Simonu Petrovi: „Šimone, (synu) Janův, miluješ mne více, nežli tito?“ Dí jemu: „O všem, Pane, Ty víš, že Tě miluji.“ Řekl jemu: „Pasiž beránky mé.“ Řekl mu po třetí: „Šimone, (synu) Janův, miluješ mne?“ Petr zarmoutil se, protože mu řekl po třetí: „Miluješ mne?“ I řekl jemu: „Pane, Ty víš všechno, Ty víš, že Tě miluji.“ Řekl mu Ježíš: „Pasiž ovce mé.“ Jan 21, 15—17.

Víme však, že těm, kteří milují Boha, všechny věci napomáhají k dobrému. Řím. 8, 28.

Čeho oko nevidělo, ani ucho neslyšelo, ani na srdce lidské nevstoupilo, (jest to), co Bůh připravil těm, kteří ho milují. I. Kor. 2, 9.

„Jak velké je množství sladkosti Tvé, Hospodine, kterouž jsi schoval bojícím se Tebe!“ Ale čím teprve jsi těm, kteří se nejen Tebe bojí, ale Tebe i milují! T. Kemp., Násled., III.

Cokoli mi dáš kromě sebe neb mi slíbíš, všechno to je málo, nedosáhnou-li Tebe. Tomáš Kemp., Násl., III., 21.

Ó, můj nejsladší ženichu, Ježíši Kriste, kdo mi dá perutě, abych vzlétl a v Tobě spočinul! T. Kemp., Násl., III., 87.

Abraham z lásky k Bohu obětoval syna. I. Mojž. 22. — Tři

mláďenci raději se dali uvrhnouti do pece ohnivé. (Dan.) — Sv. Petr (Jan 21, 15.), sv. Pavel (Řím. 8, 35.; Fil. 1, 21.) — Všichni ostatní apoštolové. (Skut. ap. 5, 41.)

* *

Zdaž nás proto nemiloval Bůh tak vroucně — táže se sv. Bernard — než aby navzájem *i od nás byl tak milován?* Sv. Alf. Lig. O křest. ctn., c. 4.

Boha milovati máme ne jako, co se očima spatřuje, ale jako milujeme moudrost, nebo pravdu, nebo svatost, neb spravedlnost, aneb lásku. Sv. Aug. De catech. rudib., c. 26.

Nic není nad lásku lepšího, sladšího, silnějšího na nebi a na zemi, protože se z Boha zrodila. T. Kemp., Násl., III.

Kéž pěji píseň lásky a vzlétnu do výše za Tebou, milým svým; nechť duše má až omdlévá, Tebe chválíc a láskou plešajíc. Tom. Kemp., Násl., III.

Bože můj! Hle, miluji Tebe, a jest-li to málo, více Tě budu milovati. Sv. Augustin. Manuale, c. 3.

Dej, ať miluji Tebe, Pane, sílo má; ano, pevnosti má, útočiště mé! Dej, ať miluji Tebe, Bože můj, spomocníče můj, věže a sladká naděje má v každém zármutku! Dej, ať obejmou Tebe, dobrého, bez něhož nic není dobrého. Sv. Aug. Solil. an. ad D., c. 1.

Pozdě jsem Tě miloval, ó, krásu tak stará a tak nová, pozdě jsem Tě miloval. Běda času tomu, kdy jsem Tě nemiloval. Sv. Aug. Solil. an. ad D., c. 31.

Bože můj, což jsi musel teprv výslovně nám přikazovati, že Tě milovati máme, a tresty nám hroziti, jestliže bychom Tě milovati nechtěli? Nebylo-liž dosti na tom, že jsi nám dovolil Tebe milovati? A toto dovolení, nebyla-li to již milost největší a blaženost nejblaživější? Sv. Aug. Manuale, c. 4.

Ach, jak jest možné, věděti, že jest Bůh, a přece ho nemilovati! Kterak jest možné, aby rozumný člověk, který ví, že jest Bůh a věří v něho, z celého srdce ho nemiloval? Sv. Fr. Sal. Káz. v slavn. sv. August.

„Miluje-li kdo mne, řeč mou zachovávatí bude.“ (Jan 14, 23.) Zkouška lásky tedy jest *konání skutků*. Sv. Řehoř. Hom. 30. in Evg.

Musíš z lásky k Bohu všechno rád podstoupiti, práce a bolesti, pokušení a soužení, úzkosti a nedostatky, nemoci, křivdy, pohanění, zahanbení a pokárání, potupení, všecko. Bl. Tom. Kemp. De imit. Chr., l. 3., c. 35.

Chceš-li věděti, zda-li miluješ Boha, viz tyto známky lásky Bohu: Želíš-li hříchů spáchaných? Máš-li úmysl, varovati se pilně budoucích? Sly-

šíš-li rád slovo boží? Pospícháš-li dobré skutky konati? Očišťuješ-li svědomí častou sv. zpovědí? Rád-li o Bohu mluvíš? Často-li na Boha vzpomínáš? Sv. Jeroným. Řeč o ctn. k Paul., č. 1.

Kdo Boha vpravdě a upřímně milují, milují také vše, co je dobré; chtějí vše, co je dobré; napomáhají všemu, co je dobré; velebí vše, co je dobré; připojují se vždy k nábožným, jsou jim nápomocni i ochranou; nemilují leč pravdu a co je milování hodno. Pravá láska k Bohu nemůže dlouho zůstatí ukryta. Pohleďte jen na svatého Pavla, pohleďte na Maří Magdalenu! Na prvním, svatém Pavlu, bylo již třetí den pozorovat, že nemoc jeho jest láska, a na Maří Magdaleně hned v první den! Sv. Teresie. Medit. in oration. Dom. F., n. 11.

Miluješ-li horlivě Boha, budeš o něm často v obyčejných stycích s domácími, přáteli a sousedy svými rozprávěti. A jako včely svými ústy samý med vydávají, tak jazyk tvůj, vždy Bohem oslazen, žádné větší slasti nepocítí nad chválu jeho svatého jména. Sv. Fr. Sal. Philoth. Pars. 3., c. 26.

Láskou stává se i nejtěžší práce snadnou a příjemnou, konáme-li ji pro Boha; pronásledování, křivda, potupa a pohanění jsou nám vítanými, snášíme-li je pro Boha. Sv. Teresie. Zvláštní napom.

Jak bychom mohli co dobrého učiniti, kdybychom nemilovali Boha? A jak jest možné, něco dobrého neučiniti, když jej právě milujeme? Sv. Aug. De grat. Chr., c. 26.

Z lásky k Bohu se rodí láska k bližnímu a z lásky k bližnímu běře potravu láska k Bohu. Láska k Bohu plodí lásku k bližnímu, a lásku k bližnímu rozněcuje láska k Bohu. Sv. Řehoř. In homil. sup. Evang.

Kdo nemiluje bližního, nebude milovati ani Tebe (ó, Pane), poněvadž spatřujeme, jak přemnohou krví ráčil jsi osvědčiti lásku svou k synům Adamovým. Sv. Teresie. Animae gemitus amor.

LÁSKA K BLIŽNÍMU.

(Bližní. Almužna. Milosrdenství. Hněv.)

Milovati budeš Pána Boha svého... a bližního svého jako sebe samého. Mat. 22.

Přikázání nové dávám vám, abyste se milovali vespolek. Potom poznají všichni, že jste učedníci moji, budete-li míti lásku jedni k druhým. Jan 14, 34, 35.

Miláčkové, milujme se vespolek! I. Jan 4, 7.

Především mějte vytrvalou lásku k sobě vespolek, neboť láska přikrývá množství hříchů. I. Petr 4, 8.

Všecko tedy, co chcete, aby vám lidé činili, i v y t a k č i ň t e j i m ; neboť to jest zákon i proroci. Mat. 7, 12.

Řekne-li někdo: „Miluji Boha“, a n e n á v i d í - l i b r a t r a s v é h o, jest lhář; neboť kdo nemiluje bratra svého, kterého vidí, kterak může milovati Boha, jehož nevidí? A toto přikázání máme od Boha, aby ten, kdo miluje Boha, miloval též bratra svého. I. Jan 4, 20—21.

Čeho nechceš, by od jiného dalo se tobě, hled', bys ty nikdy nečinil jinému. Tob. 4, 1, 16.

Neste břemena jeden druhého, a tak naplníte zákon Kristův. Gal. 6, 2.

Láska bližnímu zlého nečiní. Vyplněním zákona jest tedy láska. Řím. 13, 10.

Co chcete? S metlou-li mám přijíti k vám, či-li s láskou? I. Kor. 4, 21.

Ano, láskou věčnou miloval jsem tebe. Jer. 31, 3.

V tom jest láska, ne že bychom my byli milovali Boha, nýbrž že *on (prve) miloval nás* a poslal Syna svého jako oběť smírnou za hříchy naše. Miláckové, jestliže takto Bůh nás miloval, i my máme milovati se vespolek. I. Jan 4, 10—11.

Vzor. Všichni věřící pak drželi se pospolu a měli všechny věci společné; statky i majetek movitý prodávali a rozdělovali

je mezi všechny, jak bylo komu potřebl. Sk. ap. 2, 44—45.

Kdo z těch tří zdá se tobě, že byl bližním tomu, jenž upadl mezi lotry? A on řekl: „Ten, jenž mu prokázal milosrdenství.“ I řekl mu Ježíš: „Jdi, a čiň i ty podobně.“ Luk. 10, 36, 37.

S veškerou pokorou a tichostí, s trpělivostí, snášejíce se vespolek v lásce. Ef. 4, 2.

Slabým jsem se stal jako slabý, abych získal slabé. Všem jsem se stal vším. I. Kor. 9, 22.

Milujte nepřátele své, (dobře čiňte těm, kteří vás nenávidí), a modlete se za ty, kteří vás pronásledují (a pomlouvají), abyste byli podobni svému Otci, jenž jest v nebesích, jenž slunci svému velí vycházeti na dobré i na zlé a déšť dává na spravedlivé i nespravedlivé. Mt. 5, 44, 45.

Lační-li tvůj nepřítel, dej mu jísti, a jestli žízní, dej mu vody pít; neb (tím) uhlí řeřavé shrneš mu na hlavu, Hospodin pak odplatí (vše) tobě. Příslaví 25, 21, 22.

Odpusť nám naše viny, jakož i my...

Neboť jestli odpustíte lidem hříchy jejich, odpustí i vám Otec váš nebeský (hříchy vaše); pak-li neodpustíte lidem, ani Otec váš neodpustí vám hříchů vašich. Mat. 6, 14, 15.

Neměl jsi tedy také ty slitovati se nad služebníkem svým,

jako i já slitoval jsem se nad tebou? Mat. 18, 33.

Kdo nenávidí bratra svého, jest vražedník; a víte, že žádný vražedník nemá života věčného! I. Jan 3.

A když stojíte a se modlíte, odpouštějte, máte-li co proti komu, aby též Otec váš, jenž jest v nebesích, odpustil vám hříchy vaše. Neodpustíte-li vy, neodpustí ani Otec váš v nebesích hříchů vašich. Mar. 11, 25, 26.

Ale vám, kteří mne posloucháte, pravím: Milujte nepřátele své, dobře čiňte těm, kteří vás nenávidí, dobrořečte těm, kteří vám zlořečí, a modlete se za ty, kteří vás pomlouvají. Luk. 6, 27—29.

Abraham orodoval za Sodomské. I. Mojž. 18. — Lot prosil za městečko Segor. I. Mojž. 19. — Ruben, Juda, nedopustili, aby byl bratr Josef zabít. I. Mojž. 37. — Tobiasť těšil zajaté. Pochovával mrtvé. Tob. 1.

Josef Egyptský odpustil bratrům. I. Mojž. 50. — David dvakráte Saulovi. I. Kr. 24. — Kristus Pán se modlil za své vrahy na kříži. — Sv. Štěpán se modlil za ty, kteří ho kamenovali: „Pane, nepokládej jim toho za hřích.“ Sk. ap. 7, 60.

* *

Bližní milujeme jako sebe, když o jejich spasení jako o své pečujeme, a jako nám aby bylo pomůženo žádáme, podobně i jim pomáháme. Sv. Prosper. Epist. lib. 3. de vit. contempl.

Tak každý bližního snáší, jak ho miluje. Nebo miluješ-li, snášíš; přestáváš-li milovati, přestáváš snášeti. Sv. Řehoř. Súp. Ezech.

Láska křesťanů k sobě ve spolek budiž podobna oné lásce holubičí, a tichost a krotkost jejich buď jednotejná s onou beránků a oveček. Sv. Cyprian. Tract. de dono patient.

Ten jiného nemiluje, kdo nechce, aby se tento bližní stal lepším (dokonalejším). Sv. Řehoř. Moral. lib. 12.

Nemiluješ bližního svého jako sebe samého, nevedeš-li ho k tomu dobru, po němž sám toužíš. Sv. Augustin. De mor. lib. 2.

Naši lásku k bližnímu necht' spíše zvěstují dobré skutky, než jazyk. Řehoř. Súp. Ezech.

Člověka učinil Bůh, chybu učinil člověk: miluj tedy, co učinil Bůh, totiž člověka, a měj v nenávisti, co učinil člověk, totiž chybu. Sv. Augustin.

Lidi sluší tak milovati, aby se nemilovaly jejich chyby. Sv. Augustin. In epistol.

54. LENOST.

(Marnotratnost. Práce. Požehnání. Šetrnost. Služebník.)

Proč tu stojíte, celý den zahálejíte? Mat. 20, 6.

Nebud' kvapný jazykem svým, a líný a mdlý v pracích svých. Sir. 4, 34.

Zajdi si k mravenci, lenivý člověče, pozoruj cesty jeho a zmoudři. Ač nemá žádného vládce, dozorce či pohaněče, připravuje si v létě pokrm, shromažďuje si ve žni potravu. Přísl. 6, 6—8.

Pro lenost nakloní se trámoví (stropu), pro nečinnost rukou kopává do domu. Kaz. 10, 18.

Dveře se obracejí na stěžích a člověk lenivý na svém lůžku. Lenoch schovává ruku pod paží, a jest mu těžko, má-li

ji vztáhnouti k ústům. Přísl. 26, 13—16.

Ruka příčinlivých stává se paní, lenivá však robotnicí. Přísl. 12, 24.

Čím jest ocet zubům a dým očím, tím jest lenivý těm, kteří poslali ho. Přísl. 10, 26.

Následky. Šel jsem kolem pole člověka líného a kolem vinnice muže pošetilce; hle, všechno porostlo kopřivami, trní přikrylo plochu jeho, ohrada kamenná zbořena byla. Př. 24, 30.

Na mizinu přivádí ruka líná, ruka však příčinlivých obohacuje. Přísl. 10, 4.

Na podzim nechtělo se lenochu orat; i bude v létě hledat, ale nenajde. Přísl. 20, 4.

Dlouho-li, lenivče, budeš spáti, kdy (přece) vstaneš ze svého snění? Maličko (ještě) podřímeš, maličko pospíš, maličko složíš ruce v lůžku, i přijde na tebe jako kurýr bída, a nouze jako muž ozbrojený. Příslloví 6, 9—11.

A spatřiv strom fíkový podle cesty, šel k němu; nenalezl však na něm ničeho, leč toliko listí. I řekl mu: „Nerodiš se z tebe ovoce na věky.“ I uschl hned fík ten. Mat. 21, 19.

Také pro lenost zahynula S o d o m a a Gomorrha. Ez. 16, 49. — Dělníci nepracující. Mt. 20, 6.; služebník, který zakopal hřivnu. Mt. 25, 28. — P a n n y lenivé, které si neopatřily včas oleje. Mt. 25.

* *

Lenoch chce i nechce. Lenoch se pozná, když chce s Bohem kralovati, a *nechce se pro Boha namáhati*. Slíbené odměny žádá, přikázané boje ho odstrašují. Beda Ctih. Sup. Proverb., lib. 2.

Věru, jest nám slzy radosti prolévati, když vidíme, jak Bůh v pohanských krajinách bývá přijat; avšak plakati jest nám nad netečností v krajinách našich, když vidíme, v jaké hojnosti se jeho nebeské dary rozdávají, a přece nenesou žádného ovoce. Mějme se na pozoru, aby tito národové v den posledního soudu proti nám nepovstali. „Blahoslavené oči, které

vidí, co vy vidíte. Mnozí králové chtěli viděti, co vy vidíte, a neviděli.“ (Luk. 10, 23, 24.) Sv. František Sal. Káz. na ned. 12. po sv. Duchu.

Jaké těžkosti lidé na sebe berou, aby se časného zisku dopídili! Plavec se na moře odvažuje, kupec prochází cizí krajiny, vojín se cvičí ve zbraní, rolník zorává pole v potu tváře. Proč toliko my se domýšlíme, že bez námahy můžeme dobytí nebeského království? Bl. Tomáš Kemp. Nábožné spisy.

Tisíce tisíců slouží Bohu, a desetkrát sto tisíců posluhují jemu; a ty se osměluješ zahálet? Sv. Bern. Serm. in torp.

Nic horšího není nad lenost; tak se nejen nic nového nezíská, nýbrž i co vykonáno, se ztrácí. Sv. Jeroným. Lib. epist.

Lenost pokládej za rodičku zlého; neboť co dobrého máš, o to tě olupuje, a čeho nemáš, toho abys dosáhl, nepřipouští. Sv. Nilus. Diversa Capita de moribus.

Lenivost uvádí mnohé ve zkázu věčnou. Slyší sice hlas vnitřního vnukání, avšak polepšiti se nechtějíce, volají ustavičně: Zítřka, zítřka! Tu se dvěře zavrou, a hříšník se svým krkavčím voláním zůstává mimo archu spásy. Sv. Bonavent. Duchovní cvič., 1.

Kdo v čas žní je lenivý, jistě nerozmnoží veselost v domě svém. Sv. Efrém. De recta vit.

55. LEŽ.

(Pravda. Podvod. Pomluva.)

Ďábel jest lhář a otec lži. Jan 8, 44.

Budiž však řeč vaše: „Ano, ano“, „ne, ne“; co nad to jest, ze zlého jest. Mat. 5, 37.

Nežaluj křivě na bližního svého, aniž sváděj (k tomu) ústy svými. Neříkej: „Jak učinil mně, tak učiním jemu; odpátím se každému podle skutku jeho.“ Přísl. 24, 28—29.

Kdo se spoléhá na lži, ten pase větry; člověk takový létavé ptáky honí. Přísl. 10, 4.

Proto, odložice lež, mluvte pravdu jeden každý s bližním svým. Efes. 4, 25.

Dokud naposled nevydechnu, dosud dech boží bude v mých nozdrách, nebudou mluvit rty mé nepravostí a můj jazyk nebude pronášeti lži! Job. 27, 3, 4.; Ž. 5, 7.

Zdržuj svůj jazyk od (všeho) zlého, a tvé rty ať nemluví klamu! Ž. 33, 14.

Následky. Ohavností Pánu jsou rty lživé, ale ti, kdo činí poctivě, líbí se jemu. Přísl. 12, 22.

Život lidí lživých beze cti jest; a hanba jejich je při nich bez přestání. Sir. 20, 28.

Lepší je zloděj, než ustavičný lhář; dědictví obou však jest zkáza. Život lidí lživých beze

cti jest; a hanba jejich je při nich bez přestání. Sir. 20, 27, 28.

Lháři budou míti díl v jezeře, hořícím ohněm a sírou. Zjev. 21, 8.

První lhář byl ďábel, podvedl Evu. I. Mojž. 3. — Kain lhal Bohu, že neví, kde je Abel. I. Mojž. 4, 9. — Synové Jakubovi lhali o Josefovi, kterého prodali. I. Mojž. 37, 20. — Žena Putifarova muži o Josefovi. I. Mojž. 39. — Jidáš, když zradil Pána Ježíše, ptal se při poslední večeři: „Zda-li já jsem to, Mistře?“ Mt. 26, 25.

* *

Nikdo nebud' považován za lháře, kdo mluví co křivého (falešného, co samo o sobě jest nepravdivé), maje to za pravdu; neboť neklame sám, nýbrž jest oklamán. Lže však ten, kdo za pravdu vydává, co sám u sebe za nepravdu má. Sv. Aug. Enchir. ad Laur., 18.

Mně se zdá, že sice každá lež jest hřích, ale že mnoho záleží na tom, s jakou myslí kdo lže. Zajisté nehřeší tak, kdo lže, aby pomohl, jako ten, kdo lže, aby uškodil. Ibidem.

Ani pro chválu boží není dovoleno lháti. Sv. Aug. Epist. 8.

Ústa, která lhou, zabíjejí duši. (Moudr. 1, 11.) A lže-li kdo před soudem, dopouští se dvojnásobného smrtelného hří-

chu; a jestliže to přísahou stvrzuje, dopouští se i svatokrádeže pro křivou přísahu, kteráž jest velmi těžkým hříchem. Sv. Alfons Lig. Katech. Punkt. 1.

Vinen, kdo pravdu ukrývá, a kdo lež pronáší. Onen, poněvadž nechce prospěti, tento, protože hledí uškoditi. Sv. Anselm. In epist. ad Cor.

Nemůže se lež schvalovati, když k prospěchu jiných lžeme. Hřích je to tedy, arcit' jen hřích všední, ježž laskavá náchyllost omlouvá. Sv. August. Enchir. ad Laur., c. 22.

Lépe jest, docela nic nepromluvit, nežli něco nepravdivého mluvit, ježto víme, že ze všech svých řečí účet klásti budeme. Sv. Paulin. Vita s. Ambrosii ad beat. August. conscr., c. 2.

Kdo sobě libuje ve lži, pozbude všeliké vážnosti, pozbude všeliké víry, v nenávist se uvede jak u Boha, tak u lidí. Sv. Efrém.

Đábel když mluví lež, ne z Boha, ale ze svého vlastního

mluví, neboť nejen lhář jest, ale i otec lži. (Jan 8, 44.) On byl první lhář, a od něho vzal původ hřích, od něho vzala počátek i lež. Sv. Aug. De Civit. Dei, lib. 14, c. 3.

Đábel je „lhář i otec lži“. Neboť lhářem byl, když řekl: „Roven budu Nejvyššímu.“ (Isai. 14.) Otcem lži byl, když v člověka vpustil jedovaté símě svého klamu slovy: „Budete jako bohové.“ (Gen. 3.) Sv. Bernard. Serm. de temp., 1.

Stará to zkušenost: Lháři způsobují, že se jim nevěří, i když pravdu mluví. Sv. Jeron. Epistol. lib. 1. ad Julianum.

Nám jest milejší smrt, než život, lhaním vykoupený. Sv. Justin. Apol. ad imper. Ant.

Z kamene a ze železa vykřesává oheň; z tlachavosti pak a ze žertu se plodí lež. Jan Klim. Serm. 12. de mendac.

Je věcí velmi nesnadnou, aby také nelhal ten, kdo mnoho mluví. Sv. Řehoř. Hom. 12. in c. 3.

56. LÍTOST.

(Pokání. Pýcha. Zatvrzelost.)

Bože můj, hanbím se a stydím se pozdvihnouti tváře své k Tobě; nebo nepravosti naše přerostly hlavu naši a hříchy naše vzrostly až k nebi. I. Esdr. 9, 6.

Dlouho-li, Pane, budeš mne dokonce zapomínat, dlouho-li budeš odvraceti ode mne tvář svou, dlouho-li bude mít starosti duše má, denně bol srdce mé? Ž. 12, 2—3.

Kvilde, neboť blízko je den Hospodinův; jako spuštění od Pána přijde. Is. 13, 6.

Zlořečený den, kdy jsem se zrodil! Den, kdy porodila mne má matka, ať není požehnaný! Jer. 20, 14.

Z hlubin volám k Tobě, Hospodine, Pane, vyslyš hlas můj! Budiž ucho Tvoje nakloněno k úpěnlivé mé modlitbě. Budeš-li, Pane, hříchy mít na zřeteli, Hospodine, kdož obstojí? Ž. 129, 1—3.

S pláčem přijdou a v milosrdenství zase je přivedu; přivedu je přes potoky vod cestou, na níž neklopýtnou. Joel 31, 9.

A Petr rozpomenul se na slova Páně, jak mu byl řekl: Prve, než kohout zazpívá, zapřeš mne třikráte. I vyšel ven a plakal hořce. Luk. 22, 62.

Nuže, boháči, zaplaťte s kvílením nad bídami svými. Jak. 5, 1.

Opravdovou lítostí uchvázeni byli: Ninívetští, Jon. 3.; Zacheus; sv. Maří Magdalena, Luk. 7, 47.; Petr; Pavel v Damašku tři dny hořce plakal, Sk. ap. 9.; kající lotr na kříži; marnotratný syn. — Jen přirozenou lítost měl Esau, když hořkoval, že ztratil prvorozenství. Jidáš, Mt. 27, 3.

* *

„Obraťte se ke mně celým srdcem svým, s postem a s pláčem, i s kvílením. A roztrhněte srdce vaše a ne roucho vaše.“ (Joel 2, 12, 13.) Navraťme se tedy k Pánu celým srdcem svým, a jak on tomu chce, hněv jeho pro hřích náš smiřme postem, pláčem a kvílením. Sv. Cyprian. Tract. de laps.

Pravá lítost má svůj počátek v srdci, a ne v ústech. Srdce zhřešilo, k hříchu ponoukalo, srdce musí také želeť. Všecky slzy, všecky modlitby nepomohou, neví-li o nich srdce. Sv. Řehoř.

M

57. MAJETEK.

(Bohatství. Spravedlnost.)

Neboť má jest všechna zvířetná, i dobytek na horách (plných) skotů. O každém ptáku nebeském vím. I krása polní náleží mně. Kdybych lačněl, neřekl bych ti, jeť můj svět se

vším, čeho je plný. Ž. 49, 10 až 14.

Dobré jest bohatství, není-li při něm hříchu. Sir. 13, 30.

Lépe mít maličko, ale spravedlivě, než velké

příjmy, ale nepoctivě. Přísloví 16, 8.

Nuže, boháči, zaplaťte s kvílením nad bídami svými, které na vás přijdou. Bohatství vaše shrnilo a roucha vaše prožrána jsou od molů. Zlato a stříbro vaše zrezivělo a rez jejich bude na svědectví proti vám a ztráví jako oheň tělo vaše. Nahromadili jste si poklady ve dnech posledních. Hle, zadržovaná mzda dělníků, kteří požali pole vaše, křičí od vás, a volání těch, kteří žali, vešlo v uši Pána zástupů. Hýřili jste na zemi a rozkošili; vykrmili jste srdce své v den zabíjení. Jak. 5, 1—5.

Život váš budiž bez lakomství a mějte dosti na tom, co máte. Žid. 13, 5.

Abraham, Lot, Josef Egyptský, Job použili majetku k dobrým skutkům. Nikoli boháč, který byl zavržen do pekla a prosil Lazara marně o pomoc.

* *

Kdyby nám bylo lze nahlédnouti do vnitřností mnohého boháče, dojistu bychom mu nezáviděli. Jan Zl. Hom. 27. in Matth.

Hlídač zlata, stříbra, nemá bezpečnosti, nezná pokoje; a kde není pokoje, tam není štěstí. Petr Rav. In sermon.

Kdo statky světa miluje, chtěj nechtěj podléhá mukám strachu a bolesti. Isidor. De s. bonno, l. III.

Kdo majetku zle užívá, podobá se tomu, jenž mečem, kterým by se proti nepříteli měl hájiti, sám sebe poraňuje. Řehoř Naz.

Snadno pozbývají statků nebeských, kteříž oplývají zemskými. Vavřinec Just. Lib. de casto connubio, 4.

Dávej své dědictví Bohu na úrok; častuj Krista. Schovej poklady své, kdež by jich zloděj nevykopal, kam by se číhající zákeřník nevloudil. Nastřádej statků, ale těch, jichž výnosy jsou stálé, věčné a před všelikým světa příkořím bezpečné. Cyprian. Tract. de discipl.

Ti jsou jiných bohatší, kteří nejsou bohatství žádostivi. Jan Zlat. Hom. 22. ad popul. Antioch.

Nikdo není bohatým, kdož to, co má, nemůže odtud s sebou vzíti; neboť co zde zůstaviti musíme, není naše. Ambrož. Epist. 10. ad Simplic.

Chceš-li zbohatnouti, Boha měj za přítele, a ze všech nejbohatším budeš. Jan Zlat. Hom. 2. ad popul. Antioch.

Proč obdivuješ zlato? Proč obdivuješ dýmant a jiné drahé kamení? Země jsou, a ničím jiným, než zemí. Basil Vel. In hort. past.

Koho smrt pro majetek ušetří? A koho neduh pro peníze opustí? Basil Vel. Serm. 2. in divit. avar.

Vládnouti věcmi nynějšími jest jedině tehdy dobré, když se občerstvuje život bídých. Isidor. De s. b., l. III., c. 64.

Svobodného Ducha, všech pozemských věcí oproštěného, nezarmucuje a netrápí hodina smrti; ale zarmucuje toho, kdo má mnoho. Efrém. Serm. 3. de comp.

Čím menší je při majetku pohodlí, tím menší při ztrátě bolest. Řehoř. In homil.

Netoliko statky duchovní a dary nebeské dostávají se od Boha, nýbrž i jmění pozemské pochází z jeho štědrosti, tak že právem počet bude žádati z toho, co nám odevzdal, abychom tím vládli. Lev Vel. Serm. 5. de collectis.

Jmění bylo nám dáno k zachování života, a ne jako podnět k hříchu; peníze mají býti prostředkem spasení, a ne příležitostí k záhubě duše. Basil. Hom. 7. varior. argument.

Pověz mi, proč zahradníci velkých pánů mnohem více si hledí panských zahrad, než zahrad svých vlastních? Proto, že

panské jsou, a že od pánů za pilnost svou odměny dojdou. Tak... zboží, jímž vládneme, není naše, ale Pán Bůh nám je svěřil, a chce, abychom — jak rozkázal — hospodařili s ním. Frant. Sal. Philoth., Pars. III., c. 15.

Kdo se smilovává nad chudým, ten Bohu na velký úrok půjčuje. Cyprian. De opere et eleemosyna.

Nic neprospěje, peněz nemíti, bude-li v nás žádost po penězích. Kasian. De instit. mon., l. IX.

Petr, jsa rybářem, nebyl bohat; rukama vyhledával pokrm svůj, a přece praví důvěřivě: „Opustili jsme všecko.“ A poněvadž nepostačuje opustiti, připojuje: „A šli jsme za Tebou.“ Jeroným. Lib. III. in Matth., c. XIX.

Zbožní lidé si zakládají na statku a časném jmění jako na svém oděvu, který, když chtějí, mohou obléci a svléci: ale špatní křesťané tak pevně na něm lpí, jako by s ním kůže na těle srostlá byla. Fr. Sales. Philoth. Pars. III., c. 15.

58. MALOMYSLNOST.

(Bázeň. Důvěra. Prozřetelnost. Statečnost.)

Neboj se, neboť já jsem s tebou, neviklej se, neboť já jsem Bůh tvůj. Aj, hanbit a styděti se budou všichni, kdož bojují proti tobě; budou, jako by ne-

byli. Já Hospodin jsem, Bůh tvůj, který tě drží za ruku a říká tobě: Nestrachuj se! Is. 41, 10, 11, 13, 14.

Rcete malomyslným: Vzmůžte se a nebojte se. Aj, Bůh váš odvetu konati bude, odplatí, Bůh sám přijde a spasí vás. Is. 35, 4.

Řekl Juda mužům, kteří byli s ním: „Nebojte se množství jejich a útoků jejich se nestračujte!“ I. Mach. 4, 8, 9.

„Proč se bojíte, malověrní?“ Mat. 8, 26.

Vždyť Bůh nedal nám ducha bojácnosti, nýbrž ducha moci a lásky. II. Tim. 1, 7.

Běda chabému srdci, že nedoufá v Boha, a proto nedojde ochrany jeho! *Běda* těm, kteří ztratili trpělivost. Sir. 2, 15, 16.

Důvěra Josefa Egyptského v Boha ho nezklamala. — Pán Ježíš pokáral malomyslnost apoštolů za bouře.

* *

Zoufalství nám zavírá brány věčného města, naděje otvírá. Jan Zl. De rep. laps.

Modlíme se: „... buď vůle Tvá.“ Ale když se vůle boží dě-

je, nechceme s ní býti spokojeni? Cypr. Tract. de mortal.

Odevzdejme se do vůle boží, a každý svůj kříž umenšíme. Alf. Lig. Serm. comp. serm. 28, 12.

Synu, takto vždycky říkávej: Pane, bude-li se Tobě líbiti, staň se! Pane, bude-li to k Tvé cti, staň se! Pane, shleďáš-li, že je mi to prospěšné, tedy sešli to! Postav mne, kam chceš, a ve všem učiň se mnou podle vůle své! Tom. Kemp. Násl. Krista 3.

Kristus Pán praví, že sestoupil s nebe, aby nečinil vůli svou, ale toho, kdo ho poslal, t. j. Otce nebeského. Tím spíše člověk má se podrobiti vůli boží. Cypr. Tract. de orat. D.

Otec neopustí děti, doufajících v něho. Efr. De recta vitae rat., 47.

Hříchu zoufalství v malomyslnosti se dopustil prvně Kain, neboť když zavraždil bratra Abela, řekl, že jeho nepravost je větší, než aby odpuštění zasloužil. Alf. Lig. Katech. 1, 1.

59. MANŽELSTVÍ.

(Láska. Věrnost. Slib.)

Ustanoveno Bohem v ráji. Stvořil tedy Bůh člověka k obrazu svému, muže a ženu stvořil je. Požehnal jim též Bůh, řka: Rostte, množte se, naplňte zemi, podmaňte ji. Gen. 1, 27.

Na svátost N. Z. povýšeno. Muž je hlava ženy, jako jest Kristus církve. Muži, milujte manželky své, jakož i Kristus miloval církev a vydal sebe svého za ni. Ef. 5, 23.

Manželství budiž ve všem počestné a lože neposkvrněné, neboť smilníky a cizoložníky souditi bude Bůh. Žid. 12, 4.

Jestliže však nemají zdrženlivosti, vstuptež v manželství; neboť lépe jest v manželství vstoupiti, než-li hořeti. I. Kor. 7, 9.

Lépe jest věru dvěma býti spolu, než jednomu, ježto mají zisk ze společnosti své: Padne-li který z nich, druhý ho pozdvihne. Běda samotnému: nemáť, padne-li, kdo by ho zdvihl. A zmocní-li se kdo jednoho, dva mu odolají; provázek trojnásobný nesnadno se přetrhne. Kaz. 4, 8—12.

Nerozlučitelné. Těm však, kteří v manželství přikazují, nikoli já, nýbrž Pán, aby manželka *od muže neodcházela*. Odejde-li však, zůstaň nevdaná, aneb se smíř s mužem svým; a muž nepropouštěj manželky své. I. Kor. 7, 10—11.

Manželka jest vázána (zákonem manželským), pokud jest živ muž její; zemře-li muž její, jest svobodna provdati se, za koho chce, jenom v Pánu. Ale blahoslavenější bude, zůstane-li tak, podle mé rady. I. Kor. 7, 39—40.

Proto opustí člověk otce svého i matku svou a přidrží se manželky své, a ti dva budou tělem jedním. Nejsou tedy již dva, nýbrž jedno tělo. Nuže, co

Bůh spojil, *člověk nerozlučuj*. Ale v domě otázali se ho zase učedníci jeho o té věci. A řekl jim: „Kdo propustí manželku svou a pojme jinou, cizoloží proti ní, a propustí-li žena muže svého a vdá se za jiného, cizoloží.“ Mar. 9, 7—12.

Tu přistoupili k němu fari-seové a pokoušeli ho, řkouce: „Jest dovoleno člověku, propustiti manželku svou z příčiny kterékoli?“ On pak odpověděl jim: „Což jste nečetli, že ten, který stvořil člověka, na počátku mužem a ženou je učinil a řekl: Proto opustí člověk otce svého i matku svou a přidrží se manželky své, a ti dva budou tělem jedním? Nejsou tedy již dva, nýbrž jedno tělo. Nuže, co Bůh spojil, člověk nerozlučuj.“ Řekli jemu: „Proč tedy přikázal Mojžíš dáti lístek zápuďný a propustiti?“ Dí jim: „Pro tvrdost srdce vašeho dopustil vám Mojžíš propouštěti manželky vaše, ale s počátku nebylo tak.“ Mat. 19, 3—9.

Věrnost. Každá žena, která proti svému muži se *provinila*, zůstaví na kletbu svou památku, a hanba její nebude vyhlazena. Sir. 23, 36.

Muži, milujte své manželky, jakož i Kristus miloval církev a vydal sebe sama za ni, aby ji posvětil, očistiv ji koupelí vodní při slově, aby sám sobě představil církev jako slávnou, jako takovou, která by neměla poskvrny, ani vrásky, neb něco

podobného, nýbrž aby byla svatá a bezúhonná. Tak i mužové mají milovati své manželky jako tělo své. Kdo miluje svou manželku, sebe sama miluje; nikdo zajisté nikdy neměl v nenávisti těla svého. Ef. 5, 23—32.

Víš, Pane, že jsem nikdy po muži netoužila, čistou jsem zachovala duši svou v každé zlé žádosti. Muže pojmouti jsem zvolila z bázně před Tebou, nikoli však z chlípné své vášně. Tob. 3, 16, 18.

Ženy, buďtež poddány mužům svým, jak sluší v Pánu. Kolos. 3, 18.

Manželka tvá jest jako plodný kmen vinný ve zdech domu tvého. Synové tvoji jak mladistvé olivové kolem tvého stolu. Ejhle, tak dochází požehnání každý, kdo se bojí Pána. Žalm 127, 1—4.

(Ale) bolest srdce a žal jest ž á r l i v á ž e n a ; bič jazyka všem jest společný. Sir. 26, 8, 9.

Neste břemena jeden druhého, a tak naplníte zákon Kristův. Gal. 6, 2.

V Starém Zákoně Bůh dopouštěl polygamii (Abraham, Esau, Jakub), ale Kristus Pán přikázal monogamii a povýšil manželství na svátost, rozlučitelnou jen smrtí. Také sv. apoštolové (Efes. 5, 23., Řím. 7, 23.). Sněm Tridentský (1—12, c. 1—10).

* *

Není vám dovoleno míti manželky, jejichž první mužové

jsou živi; aniž vám, ženy, je dovoleno míti muže, jejichž první manželky na živu jsou. Aug. Lib. 50. homiliar. Hom. 49.

Žena jest zavázána závazkem, dokud živ jest muž její (I. Kor. 7, 39.): a za živobyetí muže slouti bude cizoložnou, bude-li ve spojení s mužem jiným, poněvadž jest žena zavázána závazkem, dokud živ jest muž její. Aug. De adult. conj., lib. 1., c. 21, 22.

Dokud muž na živu jest, byť byl i cizoložník neb sodomita, anebo všemi nešlechternostmi pokryt, a pro tyto nepravosti od manželky opuštěn, (nicméně) se za jejího manžela pokládá a jí není dovoleno jiného muže pojmouti. Jeron. Epist. ad Amend. presb.

Nehřeší, kdož *neslíbili zdrženlivost*, když se buď žena vdá aneb muž ožení. Není toliko první manželství Bohem ustanoveno, ale i druhé i třetí povoleno pro mdlobu těch, kteří se nemohou zdržeti. Aug. De fide ad Petrum. diac. c. 42.

Spojení muže a ženy jest přirozené dobro sňatku manželského. Tohoto dobra však zle užívá, kdo ho po zvířecku užívá, takže jest jeho úmysl, míti rozkoš chlípnosti, nikoli pak vůle, míti potomstvo. Aug. Lib. 1. de Nupt., 4.

Ve stavu nepokažené povahy lidské bylo manželství ustanoveno za povinnost přiroze-

nosti (dítka ploditi bylo tu člověku přirozeností); potom ve stavu pokažené povahy lidské bylo mu přidáno, aby bylo lékem (ohradou a uzdou proti smilství a vilnosti); posléze pak v Zákoně Novém bylo od Krista ustanoveno za svátost. Tom. Aquinský. In 4. dist. 26.

Proto jest tobě uděleno právo manželství, abys v osídla neklesl a s cizí ženou se neprohřešil. Ambrož. Lib. 1. de Abraham, 7.

Odstraň z Církve ctihodné manželství a lože neposkvrněné, a zdali ji nenaplníš cizoložníky, krveprzniteli a všeho druhu nečistými? Bernard. Serm. in Cantic. Serm. 66.

Zůstává-li jednota a pokoj v manželství *rozdílné víry*, může se snadno státi, že se pravověřící pod zástěrou manželské lásky z neopatrnosti bludného učení přidrží. Jan Zlat. Hom. 2. Ep. ad Philipp.

Rozdělená víra plodí rozdělení srdcí, odkud pak nesváry jsou mezi manžely. Jan Zlat. Hom. 20. in Ep. ad Eph.

Kde má manželství býti dokonalé, tu musí býti *jednota*. Kde není jednoty, tu není štěstí, neboť Bůh jest láska. Ambrož. Expos. Evangel. sec. Luc. 16.

Ty, ó, manžele, odlož nadutost ~~srdce~~! Nejsi pánem, ale manželem; ne služky, ale man-

želky se tobě dostalo! Ambr., Hexamer., 5, 7.

Muž a žena a děti v pokoji a v lásce — malé nebe; rozbroje a nesvornost mezi nimi — veliké peklo! Tom. Vill. In conc. ad Religios.

V Církvi povstal obyčej, že kněz při oddavkách *světí prsten* a podává jej snoubencům na čtvrtý prst levé ruky. Tak se připomíná, že nemají v srdci svém místo dávatí lásce a náklonnosti k jinému, dokud od Boha daný živ bude. Fr. Sal. Phil. Pars. 3, c. 38.

Kde naleznu slov, abych vypsál *blaho manželství*, k němuž Církev zpečetuje požehnání, jež andělé v nebi ohlašují, Otec nebeský zplnomocňuje? Jaké to spojení dvou věřících, jedné naděje, jednoho slibu, jednoho zákona, jedné služby! Oba jsou bratr a sestra, oba spoludělníci; tu není roztržky ani podle těla, ani podle duše; oni jsou opravdu dva v jednom těle... Spolu se modlí, jeden poučuje a podporuje druhého. Spolu krácejí do chrámu, spolu přistupují ke stolu Páně, v utrpení a v strastech stejnou útechou sebe posilují; žádný se s ničím před druhým neukrývá. Spolu chválu boží prozpěvují, a běží jako o závod, kdo by z nich nejlépe Hospodina velebil. Kristus je vidí a slyší, těší se z nich, uděluje jim svého požehnání. Tertullian. Ad uxor. lib. 2, c. 9.

60. MARIA.

(Ctnost. Čistota. Mateřství.)

Předpověděna. Nepřátelství ustanovují mezi tebou a ženou, mezi potomstvem tvým a potomstvem jejím; ona rozdrtí hlavu tvou, kdežto ty budeš úklady činiti její patě. Gen. 3, 15.

Blahoslavená. Požehnanás Ty mezi ženami a požehnaný plod života Tvého! A blahoslavená (Tys), která uvěřila. Luk. 1, 42.

Neboť hle, od této chvíle blahoslaviti mne budou všechna pokolení. Luk. 1, 48.

Blahoslavený život, který tebe nosil, a prsa, kterých jsi požíval. Luk. 15, 13.

Aj, *Panna počne* a porodí Syna, zván bude jménem Emanuel. Is. 7, 15.

Duch svatý sestoupí v Tebe a moc Nejvyššího zastíní Tebe, a co z Tebe... Luk. 13, 15.

Kterak se to stane, když muže nepoznávám? Mt. 5, 13.

Mnoho žen vedlo si zdatně, tys je (však) *předstihla všechny!* Přísl. 31, 29.

Jsem kvítko na lučině, lilie v údolí jsem. Šal. 1, 1.

Kdo je ta, která se bere jako zora, krásná jako měsíc, jasná jako slunce, hrozná jak sešikované vojsko? Šal. 6, 9.

I ukázalo se veliké znamení v nebi: Žena, oděná sluncem, a

měsíc pod nohama jejích, a na hlavě její koruna z dvanácti hvězd. Apokal. 11, 1.

Já jsem Matka krásného milování, bázně, poznání a svaté naděje. Sir. 24, 24.

Jak jsi krásná, přítelkyně má, jak jsi krásná! Šal. 1, 14.

Jako cedr na Libanu jsem vyvýšena, a jako cypřiš na hermonske hoře. Jako palma v Engaddi jsem vyvýšena, a jako růže, štěpovaná v Jerichu; jako spanilá oliva na rovinách, a jako javor tam, kudy vody se berou. Sir. 24, 17—19.

Matka milosrdenství. Přistupte ke mně všichni, kdož toužíte po mně, abyste plody mými se nasýtili. Neboť na mne mysliti sladko jest nad med, a mít mne za podíl, plást medu převyšuje. Sir. 24, 26, 27.

Blaze člověku, který poslouchá mne, který u dveří mých každý den bdí, pozor dává u věřejí bran mých. (Neboť) mne kdo najde, nalezne život, a dojde požehnání od Hospodina. Přísl. 8, 34—35.

Kdož mne jedí, budou dále lačnět, a kdo mne pijí, budou dále žíznit. Kdo mne poslušen jest, nebude zahanben, a kteří o mne se namáhají, nezhřeší. Sir. 24, 29—30.

Ó, vy všichni, kteří (kolem) jdete cestou, pohled'te a vizte,

je-li *bolest jako bolest má*. Pláč Jer. 1, 12.

A tvou vlastní duší pronikne meč. Luk. 2, 35.

Předpověděna: I. Mojž. 3, 15. — Zasnoubena Josefovi. Mt. 1, 18. — Chtěl ji propustiti, ale andělem poučen. Mt. 1, 18—20. — Do Betlema. Luk. 2. — Do Egypta. Mat. 2. — Návrat. Mt. 2, 15. — Neopustila Syna ani ve smrti. 19, 25. — Přítomna při seslání Ducha sv. Sk. ap. 1, 14.

* *

Vyjmouce tuto Pannu, kdybychom všecy svaté, kteří zde žili, shromážditi a jich se otázení mohli, zda-li bez hříchu na světě byli, co asi myslíme, že by odpověděli? Jedním by volali hlasem: „Díme-li, že hříchu nemáme, sami se klameme a upřímnosti není v nás.“ Aug. L. de nat. et grat. D., c. 36.

Mluvím-li o hříchu, vyjímám nejblahoslavenější Pannu Marii, o níž v této otázce dokonce mluvit nechci; neboť ta, která za hodnou uznána byla počíti a poroditi toho, jenž, jak všem známo, žádného hříchu neměl, musela zajisté více milostí obdržeti, aby nad hříchem povšechně zvítěziti mohla. Sv. Augustin. De nat. et gratia D., 7, c. 35.

Kdo byl kdy tak vyplnil první přikázání: „Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého!“? Kdo, jako Maria? Láska k Bohu plápolala v jejím srdci tak prudce, že

v něm pro žádný poklesek nebylo ani místočka. Richard de S. Vict. Lib. 2. de Em., c. 29.

Maria se právem přirovnává k slunečnici, jež se neustále k slunci obrací. Alf. Lig. Opp. asc. S. 1. Tom. 5. p. 2., pag. 48.

Svatý Anselm volá k ní: „Ó, Požehnaná mezi ženami, jež anděly čistotou převyšuješ a svaté přesahuješ dobrotou!“ Alf. Lig. Op. asc. S. 1. Tom. 5.

Ó, podivu a všeho uctění nejhodnější Panno, ó, ženo, jež zasluhuješ, abys obzvláště ctěna a ze všech žen nejvíce byla obdivována! „Poslán jest“ — čte se — „anděl k Panně“. K Panně tělem, k Panně myslí, k Panně, jakou popisuje Apoštol, duchem i tělem svaté. (I. Kor. 7, 34.) K Panně ne nově objevené, nýbrž od věků vyvolené, od Proroků přislíbené. Bern. Hom. 2. de laud. Virg.

Jemužto se klaní vezdy země, moře, také i hvězdy, před nímž trojí svět se třese: Toho Panna v lůně nese. Venantius Fortunat. Brev. hymn. ad Mat. in offic. parv. B. V. M.

Kdyby porodem (Pána Ježíše Krista) panenství její se bylo porušilo, již by se byl z Panny nezrodil, a tak by tedy celá Církev (což od nás odstup) bludně vyznávala, že se z Panny Marie narodil. Aug. Enchir. ad Laur., cap. 24.

Panna Maria, vidouc před sebou anděla v lidské postavě,

ulekla se, že totiž samotna byla. Ach, světa Spasiteli! Sama Čistota se bojí anděla v lidské postavě! Fr. Sal. Phil. Pars. 3, c. 20.

Jelikož to Král sám jest, jenž se z Panny naroditi ráčil, a jelikož týž jest Pán i Bůh, proto se i Matka, kteráž ho porodila, považuje za Královnu, Paní a *Rodičku boží*. Athanas. In serm. sup. Ev. de s. nostr. Deip.

Je-li člověk Ježíš Kristus pravý Bůh, a je-li Maria vpravdě Matka Ježíše Krista, následuje nevyhnutelně, že ona jest také vpravdě Matka boží. Alf. Liguori. Triumf sv. Církve. II.

Není divu, že Pán, chtěje svět vykoupiti, dílo své počal u Matky, skrze kterou všem se spasení připravovalo. Ambrož. Commentar. in cap. 1. Luc.

Jaká to Panna, jež jest tak ctihodná, že ji pozdravuje anděl, a tak pokorná, že se zasnuhuje tesaři? Nikoli, není málo Bohu milá ona duše, v níž i panictví je schváleno *pokorou*, i pokora okrášlena panictvím. Bernard. Homil. 1. sup. Missus est.

Poněvadž nebylo žádného stvoření, které by se bylo více pokořilo, než Maria, nebylo tudíž také žádného stvoření, které by více bylo povýšeno, než ona. Bern. Sien. T. 2. Serm. 51.

Pokorní milují, bývá-li jim pohrdáno. Proto čteme, že

Maria v neděli Květnou v Jerusalemě byla přítomna, když lid jejího Syna s tak velikou počtou, s palmami v rukou uvítal. Naopak ale nezanedbala býti při ukřižování svého božského Syna na hoře Kalvarii. Alf. Lig. Op. asc. S. 1. Tom. 5, p. 1., pag. 246.

Víra Panny Marie. Viděla Syna svého v Betlemě v chlévě, a přece věřila, že jest Stvořitel nebe a země. Viděla ho utíkati před Herodesem, a přece nepochybovala, že jest Král králů. Viděla, kterak se narodil, a věřila přece, že jest od věčnosti. Viděla jej chudého, pokrmu a nápoje potřebného, a měla ho přece za Pána veškerého světa. Viděla ho na slámě, a klaní se mu, všemohoucímu Bohu. Neslyšela ho mluvit, a přece ho ctila jako nekonečnou moudrost. Viděla jej plakati, a přece věřila, že jest rozkoší nebes. Maria viděla, kterak její Ježíš pohaněn na kříži zemřel, a ač se víra ostatních viklala, zůstala Maria pevně přesvědčena, že jest to on, její Bůh. Alf. Liguori. Op. asc. S. 1. Tom. 5.

Svatý Augustin dokládá, že jako Eva svou neposlušností sobě a veškerému pokolení lidskému se stala příčinou smrti, tak stala se Maria svou *poslušností* sobě a všem lidem příčinou spásy. Alf. Lig. Op. asc. S. 1. Tom. 5.

Pozoruješ-li život Rodičky boží, pozoruj — co spatřuješ jiného, než samu poslušnost?

Ačkoli učinila slib panenství, přece se podrobila rozkazu zasnoubení. Za touto poslušností spatřujeme ji také..., že přichází do chrámu a podrobuje se zákonu očišťování, ačkoli jím vázána nebyla. Fr. Sal. Káz. na slavnost Očišťov. Panny Marie.

Bůh nám představil nejblahoslavenější Pannu Marii jako příklad všech ctností, zvláště *trpělivosti*... Veškerý Mariin život jest ustavičné cvičení se v této ctnosti... Proto mohl o ní také svatý Bonaventura říci: „Ukřižovaná počala Ukřižovaného.“ Alf. Lig. Op. asc. S. 1. Tom. 5. P.

Nad Matku boží co *vznešenějšího*? Co jasnějšího nad tu, kterou sobě vyvolilo Světlo? Co čistějšího nad onu, která porodila tělo bez porušení těla? A o ostatních jejích ctnostech co řeknu? Pokorná srdcem, v slovech vážná, ducha moudrého, v řeči skromná, v učení pilná, neskládajíc naděje své v bohatství, nýbrž raději v modlitbách chudých. Sv. Ambrož. Lib. 2. de virg.

Může Ježíše ovšem osloviti též anděl a říci: Můj Stvořitel jsi Ty! Může člověk říci: Můj Vykupitel jsi Ty! Mohou všechny ostatní věci zvolati: Náš Bůh jsi Ty! Blahoslavená Panna však může říci: Syn můj jsi Ty, a z mých vnitřností zpłodila jsem Tebe. Sv. Epifán. Oratio de Iu Virg.

Z celého srdce se vynasnažujme, abychom tuto božskou *Máti ctíli*; je to zajisté vůle Páně, který chce, aby všechno dobré skrze její ruce nás docházelo. Bern. Serm. de Nat. B. V.

Ó, Maria, Ty jsi *hříšníků a opuštěných Pomocnice*. Tys přístav bouří pronásledovaných, útěcha světa, nemocných, radost a spasení všech..., Tys okrasa, koruna i rozkoš panen. Křídly svými mne ochraňuje a přikryj. Efrém. Orat. de laud. sanctiss. Dei matr.

K ní se s největší důvěrou utíkejme, a jako malé děti vždycky a ve všech příhodách v jejím klíně se skrývejme. Fr. Sal. Phil. Pars 2., c. 16.

Přijmi, co obětujeme, promiň, zač prosíme, vymluv, čeho se strachujeme; neboť Ty jsi jediná naděje hříšníků. Aug. Serm. 2. de Annunt. Dom. S. 18.

Zdráva buď, jež jsi pokoj, rozkoš a spasení světa; zdráva, radosti lidského pokolení; zdráva buď, chválo arcioctů i okraso proroků; zdráva buď, krásu mučedníků a koruno svatých; zdráva buď, tichý přístav a vlnami zmítaných Osoboditelko; zdráva buď, hříšníků Útočiště a Ochrano; zdráva buď, naděje všech spravedlivých, nehodami sklíčených; zdráva buď, světa nejslavnější Prostřednice; zdráva buď, Bráno nebes, zámku bran rajských, klíči nebes a království Kristo-

va! Sv. Efrém. Orat. de laud. sanctiss. Dei matr.

Paní naše, Prostřednice naše, Orodovnice naše, se Synem svým nás smiř, Synu svému nás poroučej, Synu svému nás obětuj! Bern. Serm. 2. in advent. Domin. 5.

Všechněm všechno jest učiněna..., všem otvírá klín svého milosrdenství, aby z její plnosti brali všichni: vězeň vykoupení, nemocný uzdravení, zarmoucený útěchu, hříšník odpuštění, spravedlivý milost, anděl rozkoš, celá Svatá Trojice oslavení. Bern. Serm. de verb. Apoc. 12, 1.

Snad se lekáš božské velebnosti, poněvadž, ačkoli se Ježíš stal člověkem, zůstal přece i Bohem? U něho chceš zástupce míti? K Marii se utec... Syn vyslyší Matku, a Otec vyslyší Syna. Synáčekové, toť hříšníků žebřík. Bern. Serm. in Nativit. B. V. M.

Panno, Panovnice, Rodičko boží...! Buď mi útočištěm, ochranou i záštitou, svou rukou mne do života věčného uveď, a neopouštěj mne v strašlivé hodině smrti mé, nýbrž ku pomoci mi přispěj a vytrhni mne z hrozného tyranství zlých duchů. Máš k tomu moc, neboť Tys vpravdě Matkou boží, ó, nejblahoslavenější Matko boží, kteráž Cherubíny převyšuješ jasně a Serafíny slávou! Sv. Efrém. Or. 3. de laud. sanctiss. Dei matr.

Jestliže Ty, Matka boží, Matka milosrdenství, jestliže Ty nám odepřeš milosrdenství, jehož jsi se stala Matkou, co učiníme, až týž Syn Tvůj přijde, aby všechny soudil soudem rovným? Sv. Anselm. L. 1. de excell. glorios. V. M. c. 12.

Ježto se smilovala nad zahánbením oněch, od nichž byla pozvána (na svatbu v Káni Galilejské), tím spíše se slituje nad námi, bude-li nábožně vzývána. Bern. Serm. 2. Dom. 1. p. octav. Epiph.

Svatý Augustin pozdravuje Marii, jakožto jedinou naději hříšníků, jelikož toliko skrze ni v odpuštění všech hříchů doufati smíme. (Serm. 18. de Sanctis.) Také svatý Jan Zlatoústý tvrdí, že jedině prostřednictvím Mariiným hříšníku odpuštěno bývá. Proto: Zdráva buď, Rodičko Boha našeho a Matko naše! Zdráva buď, přibytku nebeský, v němž Bůh sám přebývá; trůne milostí, kdež Pán všech svých milostí rozdává! Alf. Lig. Op. asc. S. 1. Tom. 4.

Kdo v těžkých setrvává hříchích, nezasluhuje, aby slul synem Matky takovéto; kdo se dopouští činů, jež Mariinu jednání přímo protivné jsou, ten upírá, že jest jejím synem. Maria jest pokorná, a hříšník chce hrdým zůstat; Maria jest neposkvrněná, a hříšník chce setrvati v nečistotě; Maria jest plná lásky, a hříšník nenávidí svého bližního. To jsou znám-

ky, že není synem Matky tak přesvaté, ba že ani nechce jím býti. Alf. Lig. Op. asc. S. 1. Tom. 4.

Svatý poustevník Honorius praví, že *jméno Marie* plno jest sladkosti, a svatý Antonín Paduánský nalézal v něm tutéž líbeznost, která svatého Bernarda při jménu Ježíšovu zanícením spojovala. Jméno Ježíš volal tento, jméno Marie volal onen, přináší rozkoš v srdce,

med v ústa, a libozvuk v uši těch, kdož je v uctivosti mají. Alf. Lig. Oper. asc. S. 1. Tom. 5., P. 4.

Ó, veliká, ó, zbožná, ó, vší chvály hodná Panno Maria! Tvé jméno jest tak sladké, tak líbezné, že ho nelze pojmenovati, abychom nebyli při tom zaníceni láskou k Tobě a k Bohu, jenž Tobě to jméno udělití ráčil. Bern. Ap. s. Bonavent. Spec. cap. 8.

61. MILOST.

(Hřích. Pokora. Svatost.)

Bůh rozdává milost. Milostí boží však jsem to, co jsem, a milost jeho ke mně nebyla marná, nýbrž pracoval jsem více, než oni všichni, ale ne já, nýbrž milost boží se mnou. I. Kor. 15, 10.

Ne, že bychom sami od sebe jako ze sebe byli způsobili něco mysliti, nýbrž že způsobilost naše jest z Boha. II. Kor. 3, 5.

Já jsem vinný kmen, vy (jste) ratolesti; kdo zůstává ve mně a já v něm, ten přináší ovoce mnoho, neboť beze mne nemůže činiti nic. Jan 15, 5.

Ó, jak hojná je Tvá milost, Bože, že lidé ve stínu křídel Tvých mohou se skrývat! Rozjařují se nadbytkem domu Tvého, a proudem rozkoše své napájíš je. Neboť u Tebe jest pra-

men života, a v Tvém světle vidíme světlo. Ž. 35, 8—10.

Všichni však oblect se v pokoru, neboť Bůh se pyšným protiví, ale pokorným dává milost. I. Petr 5, 5.

Jestliže tedy vy, jsouce zlí, umíte dobré dary dávati dětkám svým, čím spíše Otec váš, jenž jest v nebesích, dá dobré věci těm, kteří ho prosí? Mat. 7, 11; Luk. 11, 13.

Vážit budete vody s radostí ze studnice Spasitelovy. Is. 12, 3.

A z plnosti jeho my všichni jsme obdrželi, a to milost jednu za druhou. Jan 1, 16.

Není tedy na tom, kdo chce, ani na tom, kdo běží, nýbrž na Bohu, jenž se smilovává. Řím. 9, 16.

Proto není něčím ani ten, kdo sází, ani ten, kdo zalévá, nýbrž Bůh, jenž dává vzrůst. I. Kor. 3, 7.

Ale on mi řekl: Postačí ti moje milost; neboť síla v slabosti se zdokonaluje. II. Kor. 12, 9.

Neboť Bůh jest to, jenž působí ve vás i chtění, i konání podle dobré vůle své. Filip. 2, 13.

Účinky. Všecko mohu v tom, jenž mne posiluje. Filip. 6, 13.

Já dám žíznivému z pramene vody živé zadarmo. Zj. 21, 6.

Kdo má, tomu bude dáno, a bude oplývati, ale kdo nemá, od toho bude odňato i to, co má. Mat. 13, 12.

Neboť napájím duši unavenou, a každou duši lačnou nasycuji. Jer. 31, 25.

Kdo je dobrý, dojde milosti od Hospodina. Přísl. 12, 2.

Nepohrdej. Proto, jak praví Duch svatý: Dnes-li uslyšíte hlas jeho, nezatvrzujte srdce svého. Žid. 3, 7—13.

Když jsem byl s nimi, já jsem je zachovával ve jménu Tvém; ochránil jsem ty, které jsi mi dal, a nikdo z nich nezahynul, leč jen člověk záhuby hodný, aby se naplnilo Písmo. Jan 17, 11, 12.

Ted' tedy ukáži vám, co učiním já své vinici: Odejmu jí plot, že na pospas bude. Is. 5, 5.

Ó, člověče, ano, ty, kdo jsi, jenž odmlouváš Bohu? Řekne-liž výrobek výrobcí: Proč jsi mne udělal takto? Aneb nemá-li hrnčír moci nad hlinou, aby z téhož truple udělal nádobu jednu k ozdobě, jinou k nezdobě? Řím. 9, 20, 21.

A ty, Kafarnaum, zda budeš povýšeno až do nebe? Až do propasti sejdeš; neboť kdyby v Sodomě byly se udály zázraky, které se děly v tobě, byla by zůstala až podnes! Mat. 11, 23.

Měl jsi tedy dáti peníze moje penězoměncům, a já, přišed, byl bych vzal s úrokem, co moje jest. Vezměte tedy od něho hřivnu a dejte tomu, který má deset hřiven. Mat. 25, 27, 28.

Prosme. Všichni, kteří žízníte, pojd'te k vodám, kteří jste bez peněz, pospěšte, kupujte, jezte; pojd'te, kupujte bez peněz, beze vší náhrady. Is. 55, 1.

Zachovej milost svou těm, kteří milují Tě, a svou spravedlnost upřímným srdcím. Ž. 35, 11.

Kající David. Ninivetští. Zachheus. Magdalena. Pavel.

* *

Hřích jest strom smrti; milost jest strom života. Bonav. Tom. 2. hexam.

Milost jest mistryně pravdy, učitelka kázně, světlo srd-

ce. Což jsem bez ní, než dřevo suché a pahýl neužitečný, kterýž má vyvržen býti. Tom. K. De im. Chr., lib. 3.

Milost boží navštěvuje bez ustání srdce naše, a nalézá-li tu připravené místo, vchází a přebývá tam. Naopak, vypuzuje-li ho svým hříchem. Ale zase nepřestává sladkým paprskem své milosti na dvířka srdce tlouci, aby mohl vejíti a hříšníka k sobě nazpět povolati. In sermon.

Jako země žádného užitku nepřináší bez deště, a déšť žádného užitku nepůsobí bez země, tak ani milost neúčinkuje bez vůle, aniž vůle bez milosti. Jan Zlat. Kn. že n. žád. braž. b., str. 31.

Co jest země bez vody, to jest duše bez milosti. Jako ze-

mě, která není svlažována rosou, bylinami se neodívá, kvítím neozdobuje, tak i duše, v níž není milosti, se neodívá ctnostmi a nevznáší se k věcem nebeským. Řehoř. In Pslm. 142.

Není žádné svatosti, jestliže Ty, Pane, ruku svou odnímáš. Neprospívá žádná moudrost, jestliže Ty ji neřídíš. Tom. K. De im. Chr., lib. 3.

Cožkoli dobrého jest, to dar Tvůj jest (Tvá jest to milost, Pane), a našeho nic není, kromě toho, co zlého jest. Čím se tedy chlubiti bude tělo? Zda-li zlým? To není žádná chlouba. Zda-liž se tedy dobrým chlubiti bude? Zda-li cizím? Tvé jest, Pane, všechno dobré, a toť jest chlouba Tvá. Aug. Solil. an. ad D., c. 15.

62. MILOSRDENSTVÍ.

(Almužna. Bohatství. Láska k bližnímu.)

Milosrdenství boží. Aj, není zkrácena ruka Hospodinova, aby nemohla pomoci; aniž ucpáno jest ucho jeho, aby neslyšelo. Is. 59, 1.

Chvalte Hospodina, neb je dobrý, neboť (je) na věky milosrdenství jeho! Ať tedy říká Israel: „Ano, je dobrý, ano, je na věky milosrdenství jeho!“ Nechť tedy říká Aronův rod: „Ano, (je) na věky milosrdenství jeho!“ Ať tedy říkají ctitelé Hospodinovi: „Ano, (je) na

věky milosrdenství jeho!“ Žalm 117, 1—4.

Třtiny nalomené nedolomí, a knotu doutnajícího nedohasí. Is. 42, 3.

Věz tedy, že Hospodin, Bůh tvůj, jest Bůh mocný a věrný, šetřící úmluvy a prokazující milosrdenství těm, kdož jej milují. V. Mojž. 7, 9.

Zavru-li nebe, že nebude pršet, pošlu-li kobylinky a přikáži, aby pohubily zemi, nebo po-

šlu-li mor na lid svůj, avšak lid můj, který sluje podle jména mého, obrátí se, bude se modliti ke mně, hledati tváře mé a kajícně-li odvrátí se od svých zlých cest: také já vyslyším je s nebe, milostiv budu hříchům jejich a dám zdraví zemi jejich. II. Par. 7, 13, 14.

Veleben budiž Bůh a Otec Pána našeho Ježíše Krista, Otec milosrdenství a Bůh veškeré útěchy. II. Kor. 1, 3.

Milosti Páně plna jest země. Žalm 32, 5.

Ale jak vysoko nad zemí jest nebe, milost jeho se klene nad jeho ctiteli. Jako se slito-vává nad dětmi otec, tak Pán nad těmi, kteří se ho bojí. Ž. 102, 4, 8, 11, 13, 17.

S m i l u j s e n a d e m n o u, B o ž e, podle svého velkého milosrdenství, a podle množství svých slitování zahlad' nepravost mou. Žalm 50, 3.

Vždyť jsi Ty, Pane, dobrý a milostivý, nadmíru laskavý ke všem, kdož vzývají Tebe. Ž. 85, 5, 13, 15.

Ve chvílce hněvu jsem skryl svou tvář maličko před tebou, ve věčné milosti však jsem se slitoval nad tebou — praví tvůj Vykupitel, Hospodin. Ať se horry hýbají a pahorky třesou: má milost se nepohne od tebe, má smlouva pokoje se nezatřese — praví Slitovník tvůj, Hospodin. Is. 54, 7, 8, 10.

Neříkej: „Hřešil jsem, a co (smutného) přihodilo se mi za to?“ Jeť Nejvyšší shovívavý (odplatitel). Pro hřích odpuštěný nebývej bez bázně, a nehromad' hřích na hřích. A neříkej: „Smilování Páně veliké jest, smiluje se nad množstvím hříchů mých.“ Sir. 5, 4—9.

Lidské. Viděl-li jsem bez šatu koho hynout, viděl-li jsem chud'asa bez příkrývky, zda vlnou ovcí mých nebyl zahrát? Zamával-li jsem nad sirotkem pěstí, paže moje nechať od plece odpadne, rámě mé ať z kloubu vylomí se! Přisahám: neměl jsem zlata za svou oporu, lesklému kovu jsem neřekl: „Naděje má jsi!“ Job 31, 19, 21 a d.

Činiti milosrdně a spravedlivě více se líbí Hospodinu, než oběti. Přísl. 21, 3.

Tomu, kdo tě prosí, dej, a od toho, kdo chce si vypůjčiti od tebe, neodvracej se. Mat. 5, 42.

Blahoslavení milosrdní, neboť oni milosrdenství dojdou. Mat. 5, 7.

Milosrdně dávej každému živému, a neodpírej ni mrtvému milosrdenství. Sir. 7, 37.

Milosrdenství lidské objímá příbuzného, ale milosrdenství boží každého, kdo tělo má. Sir. 18, 12.

A kdokoli by podal píti jednomu z maličkých těchto číši vody studené toliko proto, že jest (můj) učedník, vpravdě,

pravím vám, neztratí odplaty své. Mat. 10, 42.

Kdo svým bližním opovrhne, hřeší; ale kdo soucit má s chudým, blažen bude. (Kdo doufá v Pána, miluje milosrdenství.) Přísl. 14, 21.

Toto praví Hospodin zástupům: „Sud'te spravedlivě a prokazujte druh druhu lásku a milosrdenství.“ Zach. 7, 9.

Ale *milujte nepřátele své*, dobře číňte a půjčujte, nic nazpět nečekajíce: a odplata vaše bude hojná a budete podobni Nejvyššímu, neboť on jest dobrotivý k nevďečným i zlým. Buďte (tedy) milosrdní, jakož i Otec váš milosrdný jest. Luk. 6, 35, 36.

Na vinici padající zrna z hroznů nebo zrna z klasů sbíratí bylo vyhrazeno chudým; III. Mojž. 19. — Dcera králova ujala se Mojžíše, do Nilu vhozeného. Tobáš ujímal se utiskovaných krajanů a těšil je; Tob. 1. Job vysvobozoval chudé a sirotky; Job 29. — Za časů apoštolských vše společné. K obdarování chudých zvolení apoštolové. Pán odpustil dlužníku 10.000 hřiven stříbra, ale ten se nechtěl smilovati nad tím, který mu byl dlužen 100 denárů; Mat. 18.

* *

Chudých si vážme, protože nám poskytují možnost dobrých skutků a spasení. Jan Zlat. Homilie 34. in Gen.

Milosrdenství musí předcházeti vlídnost, abys prve, než je udělíš, laskavými slovy a pohledy skleslého ducha potěšil. Ibidem.

Nepostačuje dobré přátelství, třeba i dobré konání. A zase, nepostačí dobře činiti, nepochází-li skutek z dobré a radostné vůle. Ambr. Lib. offic. I.

Není to milosrdenství, jestliže se udílí pro pochvalu víc než pro milosrdenství. Bývá-li chudý sycen pro chloubu, i sám milosrdný skutek se v hřích proměňuje. Isidor. De sum. bono III.

Bratři, s nevolí pohlíží Bůh, z podvodů-li kdo almužnu udílí. Z prací spravedlivých přikázal dávat, z hříchů nikoli. Řekněte-li při soudu: Pane, zákony Tvé jsme ostříhali a milosrdenství prokazovali, odpoví Bůh: Co jste dali, pravíte, co naloupili, nepravíte. Které jste nasýtili, oděli, pamatujete; které jste z příbytků vyhnali, zapomínáte! Aug. Lib. 50, hom. 47.

Více bys uchránil pro sebe, kdybys udílel jiným. Ambrož. Lib. de Nabu, 7.

Řekneš snad: Komu ukřivduji, jestliže zadržuji a ochraňuji, co jest mého? Co jest, řekni, tvé? Zdaž jsi nevyšel nahý z lůna matky a zdaž se nevrátíš opět nahý do lůna země? Zdaž tě neobdařil Bůh? Proto jsi boháčem, abys obdržel odplatu za milosrdenství a věrné vladaření, a chudý aby byl odměněn za svou bídu a trpělivost. Basil. Hom. 6. varior. arr.

Tak se zajisté každý k nešťastnému má chovati, jak by sám žádal, aby se k němu jiný choval, kdyby byl sám chudým. Aug. Serm. 76. de temp.

Milosrdnost je to, bratří, kteráž hněv boží odvrací, hříchy odpouští, budoucí oheň uhašuje. Aug. Hom. 50., hom. 47.

63. MÍRNOST.

(Hněv. Pokora. Pýcha.)

Blahoslavení tiší, neboť oni zemí vládnouti budou. Mat. 5, 4.

Učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem. Mat. 11, 29.

Připomínej jim: ...ať nikomu neutrhají, ať nejsou svárliví, nýbrž přívětiví, prokazujíce veškerou vlídnost ke všem lidem. Tit. 3, 2.

Vlídnost vaše budiž známa všem lidem. Fil. 4, 5.

Veškerá hořkost a zlost a hněv i křik a utrhaní odstup od vás! Ef. 4, 31.

Jakub snášel mnoho od Labana po dvacet roků, I. Mojž. 29. — Job v nemoci, Job 1. — David před Saulem. Štěpán. První křesťané.

*

Zachovej ve všech věcech míru. Isidor. Kniha utěš., 4. vydání, 87.

Měj mírnost jak v štěstí, tak i v protivenství. Isidor. Kniha utěšená, 60.

Není mírnost tak ctností, jako spíše královnou ctností; jestiž vůdkyní ctností. Bern. Cit. a S. Bonav. in medit. vitae Jesu Christi, c. 44.

64. MLÁDÍ.

(Děti. Mírnost. Kázeň. Mlčenlivost. Radost. Řeč. Stáří.)

Ctnostné. Jsa ještě jinoch, hledal jsem moudrost (zjevně) na modlitbě. Počala nalévat jako zrající hrozen, srdce moje mělo z ní radost. Sir. 51, 18 až 26.

Synu, zvol si kázeň od svého mládí, a až do šedin budeš míti zjednanou moudrost. Jako orač a rozsévač dej se do ní a těš se na sladké plody její. Sir. 6, 18.

Čeho jsi v mládí nenashromáždil, kterak najdeš ve svém stáří? Sir. 25, 5.

Vesel se tedy, jinochu, ve svém mládí, a raduj se srdce tvé ve dnech jinošství svého; věz však, že pro to všecko přivede tě Bůh k soudu. Kaz. 11, 9.

Pamatuj na svého souseda za dnů mládí svého, prve než-li zatmí se slunce a světlo, jakož i měsíc a hvězdy, kdy budou se trásti strážcové domu. Kaz. 12, 1—3.

Čím jsem se v mládí provinil, (Pane), nevzpomínej! Ž. 24, 7.

Chlapec Samuel však prospíval a rostl a líbil se jak Hospodinu, tak i lidem. I. Král. 2, 26.

A Ježíš prospíval moudrostí a věkem a milostí u Boha i u lidí. Luk. 2, 52.

Dvanáctiletý Ježíš: „Zda-liž jste nevěděli, že já musím býti v tom, co je Otce mého?“ Luk. 2, 49.

Uctivé. Blázen směje se kázni otce svého. Přísl. 15, 5.

Synu, v tichosti skutky své konej, a více než pro lidskou slávu milován budeš. Sir. 3, 19, 20.

Jinochu, mluv, jsi-li k tomu nucen; sotva (odpovídej), byl-li bys dvakráte tázán. Sir. 32, 9.

Kde jsou starší, mnoho nepovídej. Před krupobitím bývají blesky, a před skromností chodí přízeň. Sir. 32, 14.

Slyš, můj synu, kázeň otce svého, a neopouštěj poučení své matky; neboť se dostane krásného věnce tvé hlavě, zlatého řetěze pak hrdlu tvému. Přísl. 1, 8, 9.

Před hlavou zešedivělou povstaň. III. Mojž. 19, 32.

Koruna důstojnosti šediny jsou. Přísl. 16, 31.

Kde jsou starší, mnoho nepovídej! Sir. 32, 13.

Ať nemine tě, co vypravují starší, neb oni učili se od svých otců. Sir. 8, 11.

Josef Egyptský přemohl pokušení ke hříchu, Mojž. 39. — Isák poslechl svého otce. — Samuel se líbil Bohu i lidem, 1. Král. 2, 26. — Bohabojný David přemohl Goliáše, 1. Kr. — Syn Tobiasův, Tob. 1, 10. — Daniel, Annaniáš, Misael, Azariáš v zajetí babylonském. Dan. — Bezbožní mladíci: Ofni a Fines; Absolon. Pacholíci, kteří se posmívali Eliseusovi.

*

Mládí jest pokleskům blízko. Ambrož. Lib. 1. de viduit.

Řídká jest věru u mladíků pokora, a proto i podivu hodna. Ambrož. Sup. Psalm. Beati immaculati.

Jako oheň syrovým dřívím bývá udušen, tak moudrost pokušením a rozkoší zadržována bývá v mládí. Jeroným. Epist. an Nepot.

Stydlivost jest sice všem věkům, osobám, časům a místům žádoucí, ale především sluší ji-

nochům. Ambrož. De Offic., lib. 1, c. 19.

Mladíkům přináležejí bázeň boží, láska k rodičům, úcta k starcům, čistota, pokora a stydlivost. Toť okrasy mladičtvého věku. Ambrož. Lib. 1. de offic. Ministr., c. 17.

65. MODLITBA.

(Bůh. Důvěra. Chrám. Milosrdenství. Pokání. Pokušení. Zoufalství.)

Modleme se! Bože, na mou pomoc pomni, Pane, pomáhati mi spěš. Ať se zahanbí a zardí, kteří dychtí po mé duši. Ž. 69, 2—3.

Hlasitě volávám k Hospodinu, a on mne vyslýchá se svaté hory své. Ž. 3, 5.

Střez mne jako zřitelnici oka, ve stínu svých křídel uschovej mne před lidmi bezbožnými, kteří mne sužují, před nepřáteli, kteří mne obklíčili. Číhají na mne jako lev, jenž po lupu dychtí, a jako lvíče, které sedí v skrýši. Ž. 16, 8—12.

Vyslyš modlitbu mou, Hospodine, k volání o pomoc nakloň sluchu svého, nerač mlčeti k mým slzám. Ž. 38, 13.

Smiluj se nade mnou, Bože, smiluj se nade mnou. Neboť Ty jsi útočiště mé duše, do stínu Tvých křídel utíkám se. Dovolávám se Boha Nejvyššího, Boha, který vždy mně dobře činí. Ž. 55, 2—3.

Řekl jsem: „Prosím, Hospodine, Bože nebes silný, veliký a hrozný, který zachováváš úmluvu a milosrdenství (prokazuješ) těm, kteří milují Tě a šetří Tvých příkazů! Kéž jsou uši Tvé pozorné a oči Tvé otevřené, abys slyšel modlitbu služebníka svého, kterou já modlím se před Tebou nyní dnem i nocí. 2. Esdr. 1, 5, 6.

Ach, Pane Bože, aj, neumím mluvit, nebo dítě jsem já. Jer. 1, 6.

Bděte a modlete se, abyste nevešli v pokušení. Mat. 26, 41.

Mnoho může modlitba. Jak. 5, 16.

Rač mi býti skalou útočištěm, hradem, na kterém ochrany Tvé bych došel, neboť Ty jsi skála má a hrad můj. Ž. 70, 3.

Pane, vyslyš modlitbu mou, a mé volání k Tobě přijď. Ž. 101, 2.

Z hlubin volám k Tobě, Hospodine, Pane, vyslyš hlas můj!

Budiž ucho Tvoje nakloněno úpěnlivé mé modlitbě. Budeš-li, Pane, hříchy mít na zřeteli, Hospodine, kdož obстоjí? Ž. 129, 1—3.

Modlitba má se nes jak oběť kadidla před Tebou, pozdvižení mých rukou jak večerní oběť! Postav, Hospodine, stráž k mým ústům, a bránu hradní před moje rty. Ž. 139, 2—3.

Neb den celý Tebe se dovolávám. Obvesel duši služebníka svého. Ž. 84, 4.

Nezamítej mne (nyní) ve stáří mém, když má síla mizí, mne neopouštěj! Ž. 70, 9.

I řekl k Ježíšovi: „Pane, rozpomeň se na mne, když přijdeš do království svého!“ Luk. 23, 42.

Vyslyšena. A začkoli budete prositi (Otce) ve jménu mém, učiním to, aby oslaven byl Otec v Synu. Budete-li zač prositi ve jménu mém, učiním to. Jan 14, 13—14.

Budete-li zač prositi Otce ve jménu mém, dá vám. Až dosavad jste neprosili za nic ve jménu mém; prostě, a vezměte, aby radost vaše byla úplná. Jan 16, 23—24.

Proto pravím vám: Začkoli budete prositi v modlitbě, věřte, že to obdržíte a stane se vám to. Mar. 11, 24.

Neboť každý, kdo prosí, bere; a kdo hledá, nalézá, a tomu,

kdo tluče, bude otevřeno. Luk. 11, 10.

A řekl jim: „Kdo z vás bude míti přítele, jenž, půjde-li k němu o půlnoci a řekne-li mu: Příteli, půjč mi tři chleby, neboť přítel můj přišel s cesty ke mně, a nemám, co bych mu předložil — odpovídaje z vnitřka, by mu řekl: Nečiň mi obtíže; dvěře jsou již zavřeny a dítky mé jsou se mnou na loži; nemohu vstáti a dáti tobě — (a jetliže on tloucí nepřestane), pravím vám: Ačkoli vstana, nedá mu proto, že jest přítelem jeho, přece pro neodbytnost jeho zvedne se a dá jemu, kolik potřebuje. I já pravím vám: Prostě, a bude vám dáno, hledejte, a naleznete, tluče, a bude vám otevřeno.“ Luk. 11, 5—9.

Prostě, a bude vám dáno; hledejte, a naleznete; tluče, a bude vám otevřeno; neboť každý, kdo prosí, bere, kdo hledá, nalézá, tomu, kdo tluče, bude otevřeno. Či jest který člověk mezi vámi, jenž podá synu svému kámen, když bude ho prositi za chléb? Aneb, bude-li prositi za rybu, zda-li podá jemu hada? Jestliže tedy vy, jsouce zlí, umíte dobré dary dávatí dítkám svým, čím spíše Otec váš, jenž jest v nebesích, dá dobré věci těm, kteří ho prosí? Mat. 7, 7—11.

V úzkosti jsem vzýval Hospodina, i vyslyšel mne. Hospodin je při mně, nebojím se; co by mohl učinit mi člověk? Ž. 117, 5—6.

Volal jsem z tísně své k Hospodinu, i vyslyšel mne. Prorok Jonáš 2, 3.

Hospodine, Bože můj, volal jsem k Tobě, a Tys ráčil mne uzdraviti. Ž. 29, 3.

Hledal jsem Hospodina, i vyslyšel mne, a ze všech úzkostí mých vytrhl mne. Ž. 33, 5 až 7.

Modlitba poníženého .oblaky proniká, a dokud nedojde (cíle), neustane. Sir. 35, 21.

Slyšel jsem modlitbu tvou, a vyvolil jsem si toto místo za dům oběti. Zavru-li nebe, že nebude pršeti, nebo pošlu-li mor na lid svůj, avšak lid můj, který sluje podle jména mého, obrátí se, bude se modliti ke mně, hledati tváře mé, a kajícně-li odvrátí se od svých zlých cest; také já vyslyším je s nebe, milostiv budu hříchům jejich a dám zdraví zemi jejich. Oči mé tedy budou otevřeny, a uši mé pozorovati modlitbu toho, kdo bude modliti se na tomto místě; neboť vyvolil jsem a posvětil jsem toto místo, aby jméno mé bylo tam na věky, a oči mé i srdce mé by tu bylo po všecky dny. 2. Par. 7, 11—16.

Když pak se přibližoval k Jerichu, slepec jeden seděl podle cesty a žebrol. A uslyšev zástup mimo jíti, tázal se, co to jest. A řekli mu, že Ježíš Nazaretský tudy jde. I zvolal: „Ježíši, Synu Davidův, smiluj se nade mnou!“ Ale ti, kteří šli napřed, domlouvali mu, aby mlčel. On však

mnohem více křičel: „Synu Davidův, smiluj se nade mnou.“ I zastavil se Ježíš a kázal ho k sobě přivést. A když se přiblížil, otázal se ho: „Co chceš, abych ti učinil?“ On pak řekl: „Pane, ať vidím.“ I řekl mu Ježíš: „Prohlédni; víra tvá tě uzdravila.“ Luk. 18, 35—42.

Dva slepci seděli podle cesty, a uslyševše, že Ježíš tudy jde, zvolali: „Pane, smiluj se nad námi! Synu Davidův!“ Zástup pak domlouval jim, aby mlčeli. Ale oni tím více volali: „Pane, smiluj se nad námi! Synu Davidův!“ I zastavil se Ježíš a zavolav je, řekl: „Co chcete, abych vám učinil?“ Řkou jemu: „Pane, ať otevrou se oči naše.“ I slitoval se nad nimi Ježíš a dotekl se očí jejich. A hned prohlédli a šli za ním. Mat. 20, 30—34.

Trvejte na modlitbě, bdíce v ní s děkováním; modlete se zároveň i za nás. Kolos. 3, 2-3.

Pověděl pak jim podobenství o tom, že jest potřebí vždycky se modliti a neustávat. Luk. 18, 1.

Stalo se pak v těch dnech, že vyšel na horu se pomodlit, a přes noc trval na modlitbě k Bohu. A když se rozednilo, povolal k sobě učedníky své a vyvolil z nich dvanáct, jež také apoštoly nazval. Luk. 6, 12, 13.

I byl Petr sice hlídán ve vězení, ale modlitba konala se za

něj od církve k Bohu bez ustání. Sk. ap. 12, 5.

Pravím vám: Sjednotí-li se dva z vás na zemi o kterékoli věci, za kterou by prosili, stane se jim to od Otce mého, jenž jest v nebesích. Neboť kde jsou dva neb tři *shromážděni* ve jménu mém, tam jsem já mezi nimi. Mat. 18, 19—20.

Modlímť se k Tobě *z rána*, Pane, vyslyš (tedy) volání mé. Žalm. 5, 4.

Modlitba a pokrm. Když budeš do syta jísti: varuj se pilně, abys nezapomněl Hospodina. V. Mojž. 6, 12, 13.

Až se zasytíš, dobrořeč Hospodinu, Bohu svému. V. Mojž. 8, 10.

Vzal pět chlebův i dvě ryby, a pohlédnuv k nebi, požehnal je; a rozlámav chleby, dal je učedníkům, učedníci pak zástupům. Mat. 14, 19.

Když pak večereři, Ježíš vzal chléb, a požehnal, rozlámav jej, a dav učedníkům svým, řekl: Mat. 26, 26.

Když to pověděl, vzav chléb, učinil díky Bohu přede všemi, a rozlámav jej, počal jísti. Sk. ap. 27, 35.

A popošed maličko, padl na svou tvář a modlil se, řka: „Otče můj, je-li možno, ať odejde kalich tento ode mne; *ale ne, jak já chci, nýbrž jak Ty.*“ Opět po druhé odešel a modlil se, řka: „Otče můj, nemůželi

kalich tento minouti mne, leč bych jej pil, staň se vůle Tvá!“ Mat. 26, 39, 42.

Špatně. Prosíte a nedostáváte, protože špatně prosíte. Jak. 4, 3.

Když se jeden modlí a druhý zlořečí, či hlas vyslyší Bůh? Sir. 34, 29.

Dobře prorokoval o vás Isaiáš, řka: „Lid tento ctí mne ústy, ale srdce jejich daleko jest ode mne.“ Mat. 15, 7.

A když se modlíte, nebuďte jako pokrytci, kteří si libují v synagogách, a na rozích trhů stojíce, se modlili, aby byli viděni od lidí. Mat. 6, 5—9.

Daleko jest Hospodin od bezbožných; ale modlitby spravedlivých vyslýchá. Přísl. 15, 29.

Ne každý, kdo mi říká: „Pane, Pane“, vejde do království nebeského, nýbrž kdo činí vůli Otce mého, jenž jest v nebesích, ten vejde do království nebeského. Mat. 7, 21.

Neboť oči Páně (jsou obráceny) na spravedlivé a uši jeho k prosbám jejich, ale hněv Páně proti těm, kteří činí zlé. I. Petr. 3, 12.

Omývá-li se mrtvolou znečištěný a zase dotýká se jí, co mu prospívá, že se omyl? Tak i člověk, který se postí za své hříchy, ale opět se jich dopouští; co mu to prospěje, že se mrtví, modlitbu jeho kdo vyslyší? Sir. 34, 30, 31.

Prosíte, a nedostáváte, protože špatně prosíte. Jak. 4, 3.

Modlíce se pak, nemluvte mnoho, jako pohané; domnívajíť se, že budou vyslyšeni pro svou mnohomluvnost. Mat. 6, 7.

Hospodin řekl dále: Protože lid tento blíží se ke mně (toliko) ústy a ctí mne (jen) rty svými, kdežto srdce jeho daleko jest ode mne. Is. 29, 13, 14.

Kristus na hoře Olivetské. Celé noci trval na rozjímání; Mat. 14, 23. — Tři mládenci v peci velebili Boha; Dan. 3. — Maria: „Velebí duše má Hospodina.“ Luk. 1, 46. — Ninivetští; Jon. 3. — Lotr na pravici. — Sv. Pavel za křesťany; Řím. 1, 9.

* *

Co jest modlitba? Zda-liž není povznesením duše od věcí pozemských k nebeským? Aug. Serm. 230. de tempore.

V modlitbě děje se obrácení srdce k tomu, jenž vždy jest hotov dáti, jsme-li schopni přijmouti, čeho uděluje. Aug. Lib. 2. in serm. Dom. in monte, c. 7.

Modlitba jest rozmlouvání s Bohem. Jan Zlat. Hom. 30. in Genes.

Modlitba tvá jest rozmlouvání s Bohem: když čteš (sv. Písma), mluví Bůh k tobě; když se modlíš, mluvíš ty k Bohu. Aug. Exposit. sup. Psl. 85.

Modlitbou očišťujeme duši, četbou Písma sv. se učíme. Ne-li možné obé, lépe se k Bohu modliti, než v knihách čísti. Jeron. Řeči o ctn. k Paul., č. 11.

Křesťané modlíce se, činí, co prosícím přísluší, *ježto klekají*, ruce spínají, ačkoli jejich neviditelná vůle a úmysl srdce jsou Bohu známy, aniž těchto znamení potřebuje, aby se mu objevil duch lidský. Avšak tím člověk spíše sebe samého povzbuzuje, aby se modlil a lkal pokorněji a horlivěji. Aug. Lib. de cura pro mort., c. 5.

Svatý apoštol praví v listu k Efeským (3, 14.): „Proto klekám na kolena svá před Otcem Pána našeho Ježíše Krista.“ A což nepozorujete, kterak sám božský Spasitel k věčnému Otci v modlitbách volaje, k zemi se vrhl na tvář svou, zůstaviv nám příklad, s jakou uctivostí před Bohem modliti se máme! Fr. Sal. O modlitbě, kázání 2.

Bůh není posluchač hlasu, *nýbrž srdce*. Na zvuk snad čeká sluch boží? Tertull. De orat., c. 13.

Modle se, volej ne hlasem, ale srdcem. I mlčící slyší zajisté Bůh. Aug. In sermon.

Lépe jest potichu se modliti srdcem, bez zvuku hlasitého, než-li pouhými slovy bez ducha. Isidor. De s. b. Lib. 3.

Jako Kristus, chtěje se k Bohu modliti, na horu vyšel, i ty

svou myslí na horu nebeskou vystup. Jeroným. Řeč o ctn. k Paul., č. 9.

Jak můžeš žádati, abys od Boha byl uslyšen, když sám sebe neslyšíš? Cyprian. Tract. de orat. Dom.

Když s přítelem mluvíš, pozorně to činíš, a když s Bohem mluvíš, za odpuštění hříchů ho prosíš nebo o jiné milosti žádáš, tehdy se na trhu nebo kdes jinde svými myšlenkami touláš. Jan Zlat.

Prose Boha, *neustávej*, dokud neobdržíš, oč žádáš. Neboť tak že činiti máš, ukazuje Pán v evangeliu. Basil Vel. Constit. monastic., c. 2.

Poněvadž se modlíval, kterýž bez hříchu byl, mnohem více se musí hříšní modliti. Cypr. Tract. de orat. Dom.

Bůh chce býti prošen, chce býti nucen, chce takřka býti přemožen. Proto ti praví: „Království nebeské trpí násilí, a ti, kteříž násilí činí, uchvacují je.“ (Mat. 11, 12.) Řehoř. Exp. in Pslm. 6. poenit.

Žádost tvá jest modlitba ustavičná. Nebo ne nadarmo pověděl sv. apoštol: „Bez přestání se modlete.“ Zda-liž bez přestání klekáme, na zem padáme, rukou k nebi pozdvihujeme? Mám za to, že toho vždycky dělati nemůžeme. Jiná jest ustavičná modlitba. Aug. In Pslm. 37.

Nemůžeš-li se vždy nahlas modliti, na Boha můžeš vždy pamatovati, a v duchu k němu volati. Tom. Kemp. Náb. spisy. Ruční kn. 14.

Modlitba musí býti *důvěrná*. „Žádný nebyl zahanben, kdo v Pána Boha doufal.“ (Ekkli. 2, 11.) Alf. Lig. Krátké pojedn. o modlitbě, 3.

Tak musí, kdo se modlí, Bohu oddán býti, aby o výsledku modlitby pranic nepochyboval. Marně pak se modlíme, jestliže naděje nemáme. Isidor. De s. bono, lib. 3, c. 7.

V modlitbě vytrvati a *níjakého viditelného prospěchu při tom nemíti*, není ztráta času, nýbrž veliký užitek. Jest to jako s dětmi, které na statcích otce svého pracují: navečer neobdrží ovšem žádného denního platu, avšak když se rok s rokem sejde, všecko jim náleží. Sv. Teresie. Lib. epistol. Ep. ad quend. Episcop.

Nechť pak obdržíme, čeho žádáme, anebo neobdržíme, vždycky na modlitbě setrvejme. A netoliko díky vzdávejme, když obdržíme, nýbrž i když odmrštění býváme. Neboť odepre-li nám Bůh, není to méně, než když dopřeje. My zajisté nevíme, co nám prospívá. Jan Zlat. Hom. 30. in Gen.

Nikdo z vás, bratří, modlitbu svou neměj za marnou: Pravímť vám, že ji za chatrnou nepovažuje sám ten, k němuž

se modlíme. Neboť ani ještě nevyšla z úst našich, a již káže, aby zapsána byla v knize jeho. On se nad naší nevědomostí smilovává, a milostivě přijímá je modlitbu, neuděluje toho, co nám neprospívá, ale modlitba nezůstane neprospěšnou. Bern. Serm. de temp. In Quadr.

Lékař, který nemocného miluje, nedovolí mu, o čem ví, že by mu škodilo. Tak odpírá Pán některým zdraví aneb časných statků, o něž ho prosí, poněvadž je miluje. Alf. Lig. O modlitbě, c. 3.

Modlitba musí býti *pokorná*. „Bůh se pyšným protiví, ale pokorným dává milost.“ (Jak. 4, 6.) „Modlitba kořícího se proniká oblaky.“ (Ekkli. 35, 21.) Alf. Lig. Pojedn. o modlitbě, 3.

Také proto modlíval se Pán, aby nám zůstavil příklad. Bonaventura. De medit. vitae J. Chr., c. 36.

Moc prosby uhasila prudkost ohně, ukrotila náběh lvů, skončila války, vzdálila boje, utišila bouře, zapudila d'ábelství, nebes otevřela brány, roztránila smrti vazby, vyléčila neduhy, potlačila urážky. Jan Zlat. Hom. 5. de incompreh. Dei.

Jako plavec, předvídá-li nějakou bouři, spěchá se dostat do bezpečného přístavu, rovněž tak nechť se do přístavu modlitby utíká milovník ctnosti,

aby ušel nebezpečným bouřím. Bonav. De sex alis Seraph., 8.

Jako jest voda rybě životem, tak jest jím modlitba tobě. Jan Zlat. Lib. 2. de orando Deum.

Duše, jež se necvičí v modlitbě, se podobá tělu, které ranila mrtvice, anebo které dnou lámáno jest; máť sice ruce i nohy, avšak nemůže jimi pracovati. Sv. Teresie.

Jako koráb nebo dům tím, co podloženo jest, se upevňuje, aby se nerozpadl, tak také život náš horlivostí v modlitbě bývá udržován, tak že bez ní nic dobrého, co by spasení prospělo, dosáhnouti nelze. Jan Zlat. L. 1. de orando Deum.

Toť jest lék proti všem hříchům. Kolikrát nás jaký hřích trápí, tolikrát se k Bohu pomodleme. Jeroným. Kaj. rozj. o Nejsvětější Svátosti.

Kdož by neobdivoval tak velikou dobrotu, jakouž Bůh vůči nám, lidem, osvědčuje? Tolik cti uděluje smrtelníkům, že je za hodné pokládá, aby s ním rozmlouvali. Neboť vpravdě a skutečně s Bohem rozmlouváme, kdykoli se modlíme. Modlitba jest zaměstnáním andělů, však i jejich hodnost přesahuje, vyšší-li to, rozmlouvati s Bohem, nad hodnost andělskou. Jan Zlat. L. 1. de orando Deum.

Modlitba jest modlícímu podporou, Bohu obětí, d'áblům pak bičem. Aug. In sermon.

Netoliko jedenkaždý za sebe, nýbrž *za všechny* se modlití máme. Nebo jak otec Ambrož praví: „Budeš-li jediné za sebe se modlití, jediné svou zásluhu míti budeš; jestliže však za všechny prosíš, všichni za tebe prositi budou. Aug. Serm. 22. ad fratr. in eremo.

Za sebe se modlití nutí potřeba, za jiné pak se modlití vybízí bratrská láska; ale příjemnější jest Bohu modlitba, ne kterou vysílá nucená potřeba, nýbrž kterou schvaluje bratrská láska. Jan Zlat. Sup. Matth.

Neříkáme: „Otče můj, jenž jsi v nebesích“; ani: „chléb můj každodenní dej mi dnes“; ani sobě toliko jeden každý hříchů odpuštění žádá, aneb aby v pokušení nebyl uveden a od zlého byl vysvobozen, za sebe samého prosí. Máme obecnou modlitbu, a když se modlíme, ne za jednoho, ale za všecken lid se modlíme. Neboť všecken lid jedno jsme. Cyprian. Tract. de orat. Dom.

Není ti třeba přimluvy? Právě proto jí potřebuješ, poněvadž se domníváš, že jí tobě třeba není. Jan Zlat. Hom. 79. ad popul. Ant.

Mnozí nepatrní, jsouce *shromáždění*, stávají se mocní; a modlitbami mnohých není možno, aby bylo pohrdnuto. Ambr. Lib. de Poenit. et in Comment. in ep. ad Rom., c. 15.

Sám o sobě k Bohu se modle, nebýváš tak slyšán, jako když (se modlíš) s bratřími. Neboť tu jest něco většího, jednomyslnost totiž a souhlas, svazek lásky a modlitby kněžstva. Jan Zlat. Hom. 79. ad popul. Ant.

Hle, některý prosí v modlitbě *o statek*, jiný prosí o šat, a jiný chce, aby mu byl dán pokrm. A ovšem se mají tyto věci od Boha žádati, když se jich nedostává. Avšak vždy máme na to pamatovati, co jsme z příkazu téhož našeho Spasitele obdrželi: „Hledejte nejprve království božího a spravedlnosti jeho, a toto vše bude vám přidáno.“ (Mat. 6, 33.) Řehoř. Hom. 27. in evg.

Jestliže časných věcí se nedostává, můžeme o ně prositi, pokud toho potřeba lidská žádá, avšak podle výpovědi Řehoře blahoslaveného nemají příliš žádány býti. Bern. Serm. de Divers. Serm. 25.

Zdaž by to nebylo proti všemu způsobu, kdyby sluha denně pána o potravu prosil? Právem mohl by mu pán odpověděti: Raději o to dbej, abys mi (věrně) sloužil. Sv. Teresie. Medit. in oration. Dom. D. 5.

Duchovní milosti máme s velikou, ba s úplnou důvěrou na Bohu žádati: „Ó, můj Bože, ve jménu Pána Ježíše Krista prosím Tebe, vysvobod' mne z tohoto pokušení; uděl mi svatého setrvání, dej mi svou lás-

ku, daruj mi sebe!“ Alf. Lig. O křesť. ctn., c. 8.

Modlitba polední buď na dvě části rozdělena, totiž tak, aby jedna částka *jídlo* předcházela, druhá aby je následovala. Basil Vel. Serm. 1. de inst. Monach.

Pokrm nebuď požíván, dokud nebyla modlitba předeslána, aniž od stolu odstupuj, dokud Stvořiteli díky nebyly vzdány. Jeroným. De custodia virg. ad Eustoch.

Třeba, abychom Bohu díky vzdávali, k stolu se přibližujeme i odstupujeme. Jan Zlat. Hom. 79. ad popul. Ant.

OTČENAŠ.

U evangelisty Matouše *modlitba Páně* obsahuje sedm proseb, z nichž ve třech se žádají věci věčné, v ostatních čtyřech časné, kteréž však jsou potřebny k dosažení věčných. Aug. Enchir. ad Laur., c. 115.

Sedm jest proseb, jakož jest i sedm darů Ducha svatého a sedm ctností. Prosbami přichází se k darům, dary k ctnostem a ctnostmi k blaženostem. Prosby ty jsou rozděleny podle dvojího života, neboť jest život časný a život nebeský. Bern. Expositio in orat. Dom.

I kdybys všechna slova svatých prošel, mám za to, že něčeho nenajdeš, čeho by modlitba Páně v sobě neobsahovala a ne-

zavírala. Aug. Epist. 121. ad Prob., c. 12.

Ó, svrchovaná dobroto boží! Těm, kteří od něho odpadli a největších hříchů se dopustili, jest dovoleno, *O t c e m s v ý m* jej nazývati. Cyril Jerusalem. Catech. Mystag. 5.

„*P o s v ě ť s e j m é n o T v é.*“ Nelze, aby Bůh byl světlejší, než jak od věčnosti jest, neboť nekonečná jest svatost jeho. Neprosíme v této prosbě o nic jiného, než aby Bůh známost svého jména všude rozšířiti ráčil; též aby jej všichni národové milovali: i pohané, kteří ho ještě neznají, i kacířové, kteří jej nepravým způsobem poznávají, též i hříšníci, kteří ho sice znají, ale ho nemilují. Alf. Lig. Op. asc. S. 2. Tom. 4.

„*P ř i j d' k r á l o v s t v í T v é*“ může se v dvojím smyslu vyrozumívati. Buď že Pána prosíme, aby nám ráčil uděliti věčné království nebes, pro něž jsme stvořeni a k němuž jako dítky jeho máme právo, anebo aby on v nás vládl a my abychom jeho královstvím byli. Sv. Teresie. Septem. medit. in orat. Dom.

Řkouce: „*B u d' v ů l e T v á j a k o v n e b i, t a k i n a z e m i*“, vyprošujeme sobě od něho poslušnost, abychom tak vůli jeho plnili, jakož se v nebesích od jeho andělů plní. Augustin. Ep. 121. ad Probum., c. 11.

Přidáváme také: „Bud' vůle Tvá jako v nebi, tak i na zemi“, ne aby Bůh učinil, co chce, nýbrž abychom my činiti mohli, co Bůh chce. Cyprian. De orat. Dominica.

Poněvadž toho přirozená potřeba žádá, smíme ovšem Pána prositi, aby nám pokrm udělil...; a tu již nepravíme, aby nám chleba půjčil, nýbrž aby dal; a neprosíme o cizí, nýbrž o chléb náš; neboť ježto jsme dítkami, jsou všechny statky Otce našeho našimi statky. Sv. Teresie. Meditation. in orat. D.

„Chléb náš vezdejší dejž nám dnes.“ Tak se praví u svatého Lukáše. (11, 3.) V této prosbě žádáme Boha o statky časné, jichž nám k zachování přítomného života třeba jest a kterých od Boha očekávati smíme. Slovo: „Dnes“ nás učí, že o tyto statky jen mírně prositi máme. Alf. Lig. Op. asc. S. 2. T. 4.

Právem pak řekl Pán: „Dejž nám dnes“, ježto předeslati ráčil: „Nepečujte o zítřejší den“ (Mat. 6, 34.), „co byste jedli.“ (Mat. 6, 25.). Tertull. De orat. Cap. 6. in fine.

O d p u s ť n á m, Pane, co Tobě dlužíme, že jsi Bůh a Pán všech věcí, a co Tobě dlužíme za dobrodiní, jež jsi nám prokázal a prokázati chceš; potom i to promiň, čím jsme se svými hříchy provinili. A toto odpuštění rač nám, ó, Pane, v té míře

uděliti, v kteréž my odpouštíme těm, kdož nás urazili a jsou naši vinníci. Sv. Teresie. Septem. meditat. in orat. Dom.

„A neuvod' nás v pokušení.“ Kterak tomu máme rozuměti? Pokouší nás snad časem Bůh ke hříchu? A uvádí nás sám v pokušení? Nikoli, praví svatý Jakub (, 13.): „Nebot' Bůh nemůže pokoušen býti od zlého, a no sám také žádného nepokouší.“ Bůh nezaslepuje nikdy hříšníka, avšak aby nevďek pokáral, odnímá mnohým světlo, jímž by je byl osvítil, kdyby se věrnými a vděčnými byli prokázali. Boha žádáme, aby neodpouštěl, abychom se do příležitostí ke hříchu dostali. Alfons Liguori. Op. asc. S. 2. Tom. 4.

Sedmá prosba záleží v tom, aby nás Pán z l é h o z b a v i t i r á č i l. Nežádáme, abychom toho neb onoho zlého zbaveni byli, nýbrž všeho, co k zlému přináleží. Mohli bychom právem též bohatství, důstojenství a všechny časné statky jmenovati zlem, ježto nám podobně k urážkám Boha příčinou bývají. Nuže tedy, prosíme, abychom byli zbaveni všeho — zlého i dobrého — co by se nám mohlo státi příčinou věčného zahynutí. Sv. Teresie. Septem. medit. in orat. Dom.

Slůvko: „A m e n“ zavírá a obsahuje v sobě všechny přednesené prosby, v nichž má Pán své zalíbení, neboť se tím spíše

k prosbám nakloňuje, čím častěji žádán bývá. Velicí a vznešení tohoto světa se mrzívali, jestliže se na ně prosbami příliš naléhá; Pánu Bohu však jest tím milejší, čím více ho prosíme. Alf. Lig. Op. asc. S. 2. T. 4.

Ačkoli ze všech ústních modliteb nejprzednější místo modlitba Páně zaujímá, nesmíme se přece ostatních zcela odřici a je zanedbávati. Mohlo by v nás snadno jakési přesycení nastati, kdybychom vždy a jedině této modlitby užívati chtěli. Sv. Teresie. Septem. meditation. in orat. Dom.

Knihu modlitební nemíti a něco delší modlitbu konati, toho se nejinak lekala duše má, než jako by se s velikým množstvím bojovníků potýkati měla. Avšak knihou potěšila jsem sebe samu, neboť kniha stala se jako mou společníci, sloužila mi za štít, abych rány mnohonásobných myšlenek zadržela... Kdykoli jsem neměla knihy při ruce, upadla duše má pomalu v zmatek. Nezřídka postačovalo mi, knihu toliko otevřít. Někdy jsem četla málo, jindy mnoho, podle toho, jak Pán milostí svou přispěl. Sv. Teresie. Vita propria. 4.

66. MODLY.

(Bůh. Klanění. Nevděk. Nevěra.)

Modly (však) pohanů stříbro a zlato, výrobky jsou rukou lidských. Ústa mají, a nemohou mluvit; oči mají, a nemohou vidět; uši mají, a nemohou slyšet; nos mají, ale nemohou čichat; ruce mají, a nemohou hmatat; nohy mají, a nemohou chodit; nemohou křičeti svým hrdlem. Podobní budou jim, kteří je dělají, a všichni, kteří doufají v ně. Ž. 113b, 3—8.

O havnostmi svými naplnili dědictví mé! Jer. 16, 18.

Králové pohanští: Nabuchodonosor, Dan. 3.; Baltasar, Dan. 5.; Zápověď, II. Mojž. 20, 3; 23, 13.; III. Mojž. 19, 4. Potrestání: IV. Mojž. 25, 3. Král. 14, 9—11. Daniel odkryl podvod, Dan. 14.

Modlářství jest, když se nějakému stvoření prokazuje čest jako Bohu. Tomáš Aquin. 2. 2. quaest. 94.

Ó, přehluboká slepoto! Jindy ctil jsem modly, sotva z dílny vyšlé, kdež na kovadle kladivem zhotoveny byly... Jim jsem lahodil, jim jsem se kořil, s nimi jsem mluvil, a od nich jsem dobrodiní žádal, tak jako by v nich přebývalo božství... Myslil jsem, že dřevo a kamení bohové jsou, aneb že si bohové v nich sídlo zvolili. Arnobius. Libri 7. disputat. advers. gentes, 39.

Což jsou jiného modly, než jak Písmo sv. praví: „Oči mají

a nevidí!“ (Ž. 113, 5.) Aug. De Civ. Dei, lib. 8., c. 24.

Víme, že modláři nešlechtným, cizoložným a ukrutným lidem jako bohům se klaněli, jiní ctili hvězdy, zvířata, kamení, ba i zahradní byliny. U Mongolů se kořili kravám, v Tesálii čápům, v Asyrii holubům, na ostrově Ceylonu docela opičímu zubu. Syrští se klaněli rybám, někteří z Afrikánů opicím, někteří z Indiánů slonům, Litvané pak se klaněli stromům a jiným rostlinám. Alf. Lig. Pravda nábož. Díl 2., část 1., kn. 1.

Co nám k tomu říci, anebo což jiného činiti máme, než-li z celé duše díky vzdávati Bohu, Pánu našemu, jenž všechny ty bludy vykořeniti ráčil? Aug. De Civit. Dei, lib. 8., c. 24.

„Jaké srovnání chrámu božího s modlami?“ (II. Kor. 6, 16.) Zakázal tím Apoštol čest prokazovati modlám, jelikož jsou v nepřátelském poměru s chrámem božím. Ambrož. Commentar. in 2. ep. ad Cor., c. 6.

67. MOUDROST.

(Bůh. Hloupost. Prozřetelnost. Vševědoucnost.)

Moudrosti jest lepší nabýt, než-li natěžit stříbra, ji získat, větší *cenu má* než všechny perly, všechny poklady světa nelze k ní rovnat; dlouhý život v její pravici jest, v levici pak bohatství a sláva; cesty její rozkošné jsou, a všechny stezky její plné pokoje; stromem života těm je, kdož dosáhli jí, a kdož ji mají, blahoslavení jsou. Přísl. 3, 14—18.

Obrátil jsem se, abych pozoroval moudrost, jakož i bludy a bláznovství. I viděl jsem, že vyniká moudrost nad bláznovství o tolik, oč se liší světlo od temnosti. Kazat. 2, 12—13.

Jeť moudrost lepší, než-li klenoty všechny, žádný skvost se nemůže vyrovnat jí. Přísl. 8, 11.

Slova mudrců jsou jak ostny, a jako hřebíky hluboko vbité. Kazat. 12, 11.

Hospodin moudrostí založil zemi, a upevnil nebesa opatrností; moudrostí jeho tůně se provalily, s oblaků pak padají krůpěje rosy. Přísl. 3, 19—20.

Kořen moudrosti jest, báti se Pána, a její ratolesti jsou dlouhověkost. Sir. 1, 25.

Nikoho totiž Bůh nemiluje kromě toho, kdo s moudrostí bydlí. Jeť ona sličnější než-li slunce, a převyšuje jakékoli souhvězdí. Kdo ji přerovná k světlu, shledá, že je předčí. Moudr. 7, 28—29.

Neboť nade všechny věci hbité hbitější jest moudrost. Moudrost 7, 24.

Sotva se dovtipujeme toho, co na zemi jest, a co jest před očima, s námahou nalézáme; to pak, co na nebi jest, kdož vystihl? Moudr. 9, 16.

Moudrost (Tvá), která zná Tvá díla, kteráž i přítomna byla, když jsi stvořil okruh země, a ví, co příjemného jest očím Tvým, a co se srovnává s příkazy Tvými. Odešli ji se svých svatých nebes a od trůnu velebnosti své (ji sešli), aby se mnou byla a se mnou pracovala, a já věděl, co se Ti líbí. Moudrost 9, 9—12.

Nade všechny své učitele jsem zmoudřel, ježto Tvé výroky jsou mým rozjímáním. Nad starce stal jsem se rozumnějším, ježto rozkazů Tvých vyhledávám. Ž. 118, 99—100.

Blaze člověku, který našel moudrost. Přísl. 3, 13.

V tom čase promluviv Ježíš, řekl: „Velebím Tebe, Otče, Pane nebe i země, že jsi skryl tyto věci před moudrými a opatrnými a zjevil jsi je nedospělým. Mat. 11, 25, 26.

Ó, hlubokosti bohatství a moudrosti i vědomosti boží! Jak nevyzpytatelné jsou soudy jeho a nevystihlé cesty jeho! Řím. 11, 33.

Dítko pak rostlo a sílilo se, jsouc plno moudrosti, a milost boží byla v něm. Luk. 2, 40, 43, 46, 47, 51, 52.

Vědění moudrého rozhodňuje se jako povodeň, a rada jeho

trvá jako živý pramen. Sir. 21, 16.

V ústech mívají bláhoví svoje srdce; ale moudří mívají ústa svá v srdci. Sir. 21, 28, 29.

Nikdo neklamej sám sebe. Domnívá-li se někdo, že jest moudrý mezi vámi, na tomto světě budiž pošetilcem, aby byl moudrý. Moudrost totiž světa tohoto jest pošetlostí u Boha. I. Kor. 3, 18.

Moudrý úzkostně se *vystříhá zlého*, (ale) blázen klidně do něho skáče. Přísl. 14, 16.

Počátek moudrosti je bázeň Páně. Žalm 110, 10.

Kdo jest moudrý a rozumný mezi vámi? Ukaž na dobrém životě skutky své v tichosti (která náleží) moudrosti. Máte-li však hořkou revnivost a sobectví ve svém srdci, to není moudrost, přicházející s hůry, nýbrž pozemská, smyslná, ďábelská. Jakub 3, 13—15.

Proto každý učitel zákona, vyučený v království nebeském, podoben jest hospodáři, který vynáší ze své zásoby věci nové i staré. Mat. 13, 52.

S moudrými kdo chodí, moudrý bude; (ale) přítel bláznů bude jak oni. Přísl. 13, 20.

Protož modlil jsem se, i byl mi dán rozum; vzýval jsem Boha, i všel do mne duch moudrosti. Vážil jsem si jí nad žezla a trůny, a bohatství za nic jsem

pokládal proti ní. Aniž jsem přirovnal k ní drahého kamene. Moudr. 7, 10.

Tu jsem si zamiloval a zatóužil jsem po ní od svého mládí, toužil jsem, bych si ji odvedl domů jako nevěstu; stal jsem se milovníkem její krásy. Moudr. 8, 2.

Ježto do zlovolné duše nevejde moudrost, aniž bydliti bude v těle, poddaném hříchům. Moudr. 1, 4—6.

Hled'te tedy, bratři, kterak byste žili pečlivě, ne jako nemoudří, nýbrž jako moudří, vykupující čas, neboť dnové jsou zlí. Ef. 5, 8, 15, 16.

Moudrostí a kázní blázni pohrdají. Přísl. 1, 7.

Víte, že jsem učil vás přikázáním a právům, jak mi Hospodin, Bůh můj, velel, abyste je tak činili v zemi, kterou zaberete. Zachovávejte tedy a skutky je plňte. Nebo to je vaše moudrost a rozum před očima národů, kteří, slyšíce všechna ta přikázání, řeknou: „Hle, toť lid moudrý a rozumný, národ veliký.“ V. Mojž. 4, 5—6.

Hospodin řekl Šalamounovi: „Žes *prosil za věc tu* a nežádal o dlouhý věk, ani o bohatství, ani o životy nepřátel svých, ale žes *prosil o moudrost*, abys rozhodoval podle práva: hle, činím ti podle slov tvých a dávám ti srdce moudré a rozumné, tak že žádného před tebou rovného tobě nebylo, aniž

po tobě bude. Ale i to, zač jsi neprosil, dávám ti, totiž bohatství a slávu, že žádného nebylo tobě rovného mezi králi po všechny předešlé dny.“ 3. (1.) Král. 3, 11—13.

Bože otců mých a Pane milosrdenství, který jsi učinil vesmír slovem svým, a moudrostí svou stvořil jsi člověka, aby panoval nad tvorstvem, kteréž od Tebe učiněno jest, aby spravoval okruh země ve svatosti a v spravedlnosti, a v přímosti srdce aby vládl: *d e j m i m o u d r o s t*, přisedící Tvého trůnu, a nevylučuj mne z počtu dětí svých! Moudr. 8, 1—4.

(Lepší jest moudrost než-li síla, a muž rozšafný, než-li silný.) Protož slyšte, králové, a mějte rozum, učte se, vládaři končin země! Nachylte uši, vy, kteří vládnete nad množstvím, a kteří pyšni jste na zástupy národů! Protože dána jest vám moc od Pána a vláda od Nejvyššího, který tázati se bude na skutky vaše. Moudr. 5, 1—4.

K vám tedy, králové, jsou tyto řeči moje, *b y s t e s e n a u č i l i* moudrosti a neklesli. Moudr. 6, 10.

Ó, jak miluji zákon Tvůj, Hospodine! Je mým celodenním rozjímáním. Ž. 118, 97.

Josef Egyptský vykládal sny; Gen. 4, 1. Šalamoun za ni prosil; III. Král. 3, 12. Při soudu dvou matek; II. Král. 12. Kristus, když potíral farisey.

Moudrost jest rozumnost konati dobré, aneb zdržovati se od hříchů. Laktancius Firm. O pravé počtě boží, 5.

Umění všeho umění jest sloužiti Bohu. Znáš-li toto, jsi nejmoudřejší, byť bys nic ostatního nevěděl. Tomáš Vill. Serm. 2. Dom. 2. Quadrag.

Moudrost jest život chvalitebný a čisté svědomí před Bohem. Řehoř Naz. In Apolog.

Mám za to, že nemůže ani moudrým nazván býti, komu schází opatrnost, ani opatrným ten, jemuž schází moudrost. Tyto dvě ctnosti jsou tak sjednoceny, že každá z nich bez druhé býti nemůže. Sv. Prosper. De vit. contemp., lib. 3.

Bázeň boží jest počátkem moudrosti — praví Prorok. Což pak jest počátkem moudrosti, ne-li odříci se světa? Neboť smýšleti po světsku jest nemoudrost. A nadto ujišťuje sv. Apoštol, že moudrost tohoto světa jest bláznovstvím u Boha. Ambrož. Tract. in Pslm. 98. Serm. 5., vers. 6.

Blahoslavený, komu „moudrost vystavěla dům svůj, vytesavši sloupů svých sedm.“ (Přísl. 9, 1.) Kdo jest z vás, bratří, jenž žádá v duši své trůn připraviti Kristu? Kteraké hedvábí, jaký kment, jaký polštář třeba pro něj připravit? „Spravedlnost a soud jsou základem trůnu Tvého“, praví

Písmo sv. Bern. Serm. de temp. Serm. 3. de adv.

Blázen se mění jako měsíc, moudrý pak se nemění pro strach, nehýne násilím, nevyneší se, když mu štěstí kyne, nemalomyslní, když pohromu trpí. Ambrož.

Nic není lepšího nad moudrost, nic sladšího nad opatrnost, nic chutnějšího nad umění, nic horšího nad bláznovství. Isidor. Kn. utěš. Rozml. rozumu s člověkem.

Slunce nezahřívá všech, kterým svítí; rovněž tak moudrost. Bern. Sup. Cant. Serm. 23.

Co ti prospěje moudrost míti, když radu (jiným udělovati) odpíráš? Jestliže dar rady uzavíráš, pramen jsi uzavřel, aby ani jiným se neprýštil, ani tobě k prospěchu nebyl. Ambr. De offic. minist., lib. 3.

Není větší chudoby, než jest nedostatek moudrosti. Aug.

Největší dobro jest znáti, čeho by se kdo měl varovati. Nejhorší a největší jest bída, nevědět, čeho by se měl chopiti a přidržeti. A proto si zamiluj moudrost. Isidor. Kniha utěšená. Rozml. rozumu s člov.

Moudrost nemůže býti koupena za pozemský peníz, aniž se prodává na trhu, ale v nebi. Kliment. Alex. Paedag. lib. 2., c. 3.

Nikdo zajisté není moudrý, kdo nezná Boha. Kterak jest

moudrý, kdo nehledá svého průvodce? Kterak je moudrý, kdo se nebojí Boha svého? Ne-

boť „počátek moudrosti jest bázeň boží“. (Ž. 90, 10.) Ambr. De offic. minist., lib. 1, c. 25.

68. MSTA.

(Hněv. Láska k nepřátelům. Nepřátelství.)

Nemstěte se sami, milákové, nýbrž dejte místo hněvu (božímu), neboť jest psáno: „Mně (patří) pomsta, já odplatím, praví Hospodin.“ Avšak lační-li nepřítel tvůj, nakrm jej; žízní-li, dej mu píti: neboť to čině, uhlí žhavé shrneš na hlavu jeho. Řím. 12, 19—20.

Mně přísluší odvěta, já to kdys oplatím, až bude klesati jejich noha. V. Mojž. 32, 35.

Odpusť křivdy bližnímu svému, pak i tobě hříchy budou odpuštěny, když budeš prosit. Člověk proti člověku hněv udržuje, a od Pána hledá odpuštění? Sir. 28, 1—6.

Neboť jestli odpustíte lidem hříchy jejich, odpustí i vám Otec váš nebeský (hříchy vaše). Mat. 6, 14.

Uzřevše (to) učedníci jeho Jakub a Jan, pravili: „Pane, chceš, abychom řekli, by oheň sestoupil s nebe a je zahanbil?“ Ale on, obrátiv se, pokáral je, řka: „Nevíte, čího ducha jste?“ Luk. 9, 54, 55.

Slunce nezapadej nad hněvem vaším. Ef. 4, 26.

Synové Jakubovi proti Sichem, 1. Mojž. 34, 1.; — Putifarova žena Josefovi, 1. Mojž. 39, 7.; — Aman Mardocheu; — Fariseové Pánu Ježíši.

*

Uč se raději trpěti, než-li zlým se odměňovati. Isidor. Kn. utěšená.

Člověk spravedlivý pilně se varuje, aby sobě žádného svou vinou neučinil nepřítele. Lakt. Firm. O pravé poctě boží. Kniha 4., c. 8.

Jsmeli nějak uraženi nebo zahanbeni, a tane-li nám na srdci pomýšlení na pomstu, musíme ihned pomysleti na ty mnohé urážky, jež jsme sami Bohu učinili. Alf. Lig. Katech. P. 1. K. 5.

Vznešený to způsob pomsty, prominouti přemoženému. Bernard. Tract. de inter. dom. 43.

Mstíti se je rovněž tak bezprávním, jako bezprávním činiti. Lactanc. O pravé poctě boží.

Ne vždycky mečem přemůžeš odpůrce. Bernard.

O každém, kdo se k Bohu přibližuje, aby o jeho smilování

prosil, se předpokládá, že odpustil všem, od nichž byl uražen. Jestliže jsme našim vinníkům urážky neodpustili, sami nad sebou vynášíme soud, že

nejsme hodni prominutí. Terezie. Meditat. in orat. Dom. 5.

Proklínal-li kdo tebe, ty žehnej. Basil Vel. Hom. de ira. Varior. arg., hom. 10.

69. MŠE SVATÁ.

(Oběť. Svátost Nejsvětější.)

Mše svatá předobrazována. Melchisedech pak, král Salemu, podal (v oběť) chléb a víno — byl totiž knězem nejvyššího Boha — požehnal mu a pravil: „Požehnán budiž Abram od Boha nejvyššího, jenž stvořil nebe i zemi. I. Mojž. 14, 18.

Přisáhl Hospodin (takto) — a žetel toho nebude —: „Ty jsi knězem na věky, jako byl Melchisedech.“ Žalm 109, 4.

Neboť od východu slunce až na západ veliké jest jméno mé mezi národy; na každém místě bude obětováno, a podávána bude jménu mému oběť čistá; neboť veliké jest jméno mé mezi národy, praví Hospodin zástupů. Mal. 1, 11.

A vzav chléb, učinil díky, a rozlámal jej, dal jim, rka: „*Toto jest tělo mé*, které se za vás vydává; to činite na mou památku.“ Taktéž (vzal) i kalich po jídle a řekl: „Tento kalich jest nová úmluva, (potvrzená) mou krví, která se za vás vydává.“ Luk. 22, 11—22.

Pán Ježíš v té noci, ve které byl zrazen, „vzal chléb, a uči-

niv díky, rozlámal jej a řekl: *Toto jest tělo mé*, které se za vás vydává; to činite na mou památku. Taktéž vzal i kalich po jídle a řekl: Tento kalich jest nová úmluva, (potvrzená) mou krví; to činite, kolikrátkoli (jej) pítí budete, na mou památku.“ I. Kor. 11, 23—25.

Jako rozumným pravím: Posuďte vy sami, co dím: Kalich požehnání, který žehnáme, není-liž společenstvím krve Kristovy? A chléb, který láme-me, není-li společenstvím těla Kristova? I. Kor. 10, 15—16.

* *

Knězem Melchisedechem *byla předobrazována* tajemství plná oběť Páně, o čemž svědčí Písmo svaté, když praví: „Melchisedech, král Salem, vynesl chléb a víno; nebo byl kněz Boha nejvyššího, a dal požehnání Abrahamovi.“ (Gen. 14, 18-19.) Melchisedech byl předobrazem (typem) samého Krista. Cypr. Ep. ad Caecil. de Sacrm.

Mnohonásobné a rozličné oběti svatých osob od starodáv-

na byly podobiznami pravdivé této běti, jelikož tato jediná měla se mnohými oběťmi vypo-
dobňovati, tak jako mnohými slovy jedna věc se může nazna-
čiti. Aug. De Civ. Dei, lib. 10.

Co jest mše svatá? Jest to oběť, kteráž se velebnosti božské v tělu a krvi Pána Ježíše Krista přináší pod způsoby chleba a vína. Alf. Lig. Katech. 1. P. 3.

Bůh nemůže žádnou oběť tak poctěn býti, jako neposkvřenou obětí oltářní. Fulgenc. Serm. de corp. Chr.

Bůh nepotřebuje obětí. Nepotřebuje ani naší chvály; avšak, jako nám a ne jemu prospívá, chválíme-li Boha, rovněž tak i nám, a ne jemu prospívá, přinášíme-li Bohu oběť. Aug. Contr. advers. Legis. 1.

V oněch obětech Starého Zákona zaznamenávalo se obrazně, co nám mělo býti darováno; v této pak oběti Nového Zákona oznamuje se, co nám darováno bylo. Aug. De fide ad Petr., c. 19.

V den, kterýž od slunce slove (každou neděli), shromažďují se křesťané v přítomnosti svého biskupa, i ti, kteří v městě, i ti, kteří venku přebývají. Nejprve se konají všeobecné modlitby, načež se předčítají Písma Proroků a Apoštolů, jež biskup vykládá a přítomné k následování vznešených příkladů a přednesených jim pravd vzbuzuje. Po dokonáném cviče-

ní vstanou věřící, a modlíce se, dávají si políbení pokoje. Nato se podává biskupovi chléb a víno s vodou smíšené, nad kterýmiž dary on dlouhou vykonává modlitbu, načež lid odpovídá: Amen. Obětované požehnané dary rozdávají jáhnové přítomným, a donášejí je i těm, kteří přítomni býti nemohli. Justin. Apolog. 1. ad imper. Ant., 87.

Co se týče *posvátných rouch*, byla tato již ve Starém Zákoně obětujícím kněžím přikázána, jest zcela jisto, že jejich užívání v Zákoně Novém jest velmi starobylé... Svatý Jeroným (cont. Pelag., lib. 1.) praví, že kněží bílých rouch při mši užívali, a svatý Jan Zlatoústý vy-
pisuje modlitby, které kněžím při oblékání se v posvátná roucha konati bylo. (Homil. 83.) Alf. Lig. S. Conc. Trid. Sess. 22.

Mešní ornát (planéta) slove řeckým i latinským jazykem kásula (casula), jež kryje tělo člověka. Isidor. Orig. seu Ety-
mol., lib. 19., c. 24.

Jest známo, že byl manipul při mši svaté používán k snadnějšímu utírání slz, neboť v dřívějších časech kněží, sloužící mši, častokráte samou pobožností slzy prolévali... Než, ach, pozorujeme-li, jak největší část kněžstva mši svatou slouží, plakali bychom, ano krvavé slzy bychom prolévali! Alfons Lig. Op. asc. S. 2. Tom. 3.

Úcta k této Svátosti žádá, aby se jí nic nedotýkalo, leč co

bylo posvěceno; tudíž se posvěcují i corporale, i kalich, a podobně i ruce kněžské. Tomáš Aquin. Summa. Q. 82., art. 3.

Když k vám dím: „Pokoj s vámi!“, ne toliko hlasem, nýbrž i srdcem odpovězte: „I s duchem tvým!“ Jan Zlat. Hom. 33. in cap. 9. Matth.

Ve všech chrámech na východě *rozžehují svíce*, když má evangelium čteno býti, i když by slunce jasně svítilo; ovšem ne proto, aby byla zapuzena temnost, nýbrž osvědčena radost. Proto i ony evangelické panny vždy mají rozžaté lampy. (Mat. 25.) O sv. Janu Křtiteli se praví, že byl svíce hořící a svítící. (Jan 5, 35.) Jeroným. Advers. Vigilant. Gallum.

Oběť tuto přinášejíce, vzpomínáme i na ty, kteříž před námi zesnuli. Cyrill Jerusal. Catech. 5. myst.

Obřady mešní i s modlitbami, jimiž se obětní dary posvěcují, byly nejprve od svatého Petra ustanoveny. Isidor. De Offic. Eccls., lib. 1., c. 15.

Nekrvavá oběť mše svaté přináší *tytéž účinky*, jež krvavá oběť na kříži veškerému pokolení lidskému přinesla. Tom. Aquin. In cap. 6. de Isai., 6.

Kdykoli kněz Nejsvětější Oběť koná, ctí Boha, Andělům působí radost, vzdělává Církev, živým pomáhá, zemřelým zjednává odpočinutí, sám sebe pak všeho dobrého účastným činí.

Tom. Kemp. De im. Chr., lib. 4., c. 5.

Sama Svatá Oběť, nechť ji přináší Petr, nechť Pavel,, aneb jakékoli zásluhy kněz, jest táž, kterou Kristus učedníkům svým dáti ráčil, a kterou i nyní kněží vykonávají. Proč to? Poněvadž ji neposvěcují lidé, nýbrž Kristus, jenž ji před tím vykonati ráčil. Neboť jako slova, která pronesl Kristus, jsou táž, která pronášejí kněží, rovněž tak jest i táž oběť. Jan Zlat. Hom. 2. in 2. Timoth.

Mše má svou moc ex opere operato, t. j. sama ze sebe, bez ohledu na zásluhu kněze. Děje pak se to za příčinou božského zalíbení: „To jest krev má Nového Zákona, kteráž za mnohé vylita bude nad odpuštění hříchů.“ (Mat. 26, 28.) Alf. Lig. S. Conc. Trid. Sess. 22., n. 19.

Viz, ó, kněže, co podnikáš, abys se rukou nehodnou těla Kristova nedotýkal; prvé se uzdrav, abys mohl (mši svatou) sloužiti. Ambrož.

Příprava ke mši svaté se dělí na vzdálenější a na bližší. Příprava vzdálenější záleží v čistém a ctnostném obcování, jehož má dbáti, kdo chce mši svatou hodně sloužiti... Co se týče přípravy bližší, jest především vnitřní (rozjímavé) modlitby třeba. Kterak jest možno, aby kněz mši svatou nábožně sloužil, když k oltáři přistupuje nepřipraven rozjímáním? Alf. Lig. Op. asc. S. 2.

S jak velikou srdce zkroušeností, a s jak mnohým slzí proléváním, s jak velikou uctivostí a bázní, s jakou těla neporušeností a ducha čistotou sluší slavit to božské a nebeské tajemství. Pane Bože, kdež se Tělo Tvé vpravdě požívá, kde se Krev Tvá vpravdě pije, kde se Nejvyšší s nejnižším, božské pojí s lidským! Kde jsou přítomni svatí andělé, kdes Ty zázračně a nevýslovně Knězem i Obětí! Kdo může hodně slavit tajemství to, neučiníš-li obětujícího hodným Ty, Bože všemohoucí?! Ambrož. In orat. ante Missam.

Kdo k božským tajemstvím Krista nedbale přistupuje, zasluhuje nesnesitelného trestu — praví svatý Jan Zlatoústý. Totéž dí svatý Bonaventura: „Varuj se, abys se nepřibližoval příliš vlažný; neboť nehodně přijímáš, jestliže s úctou nepřistupuješ.“ Alf. Lig. Op. asc. S. 2. T. 4., p. 142.

Novotáři tvrdí, že by se při mši jediné *m a t e ř š t i n y* mělo užívatí... Církev katolická pak nařídila z více důvodů naopak. Jak Bellarmin (de miss., c. 11.) správně poznamenal, záleží obětování mše svaté *v í c e v č i n u*, nežli v slovech... Co se týká konsekrace, k té jest ovšem třeba slov, avšak slova ta nejsou k tomu, aby lid poučila, nýbrž aby se jimi oběť vykonala. Tak také slova při obětování nesměřují k lidu, nýbrž k Bohu, který každé řeči roz-

umí. Alf. Lig. S. Conc. Trid. S. 22., n. 50.

Latinské řeči bylo třeba na západě podržeti, aby se mezi církvemi udrželo společenství, aby Němec ve Francii mši čísti mohl. Jest to i nemožné, výrazy jedné řeči zcela rázně v řeč jinou přeložiti. Alf. Lig. Ibid., n. 51.

Druhdy přinášeli věřící kněžím chléb a víno *místo obětí*; co z toho zbylo, zůstalo kněžím a klerikům na výživu. Potom bylo též dovoleno obětovati olej, obilí, hrozny a podobné věci. Posléze svoleno i k tomu, že mohly býti přineseny peníze, které se s počátku nedávaly kněžím samým, nýbrž byly složeny v pokladnici, aby jimi byla obstarána výživa duchovních a chudých. Postupem času však byly odevzdávány kněžím samým, aby za obětující mše svaté sloužili. Právem pak schválila to Církev proti Wiklefitům, kteří tuto zvyklost zavrhovali; neboť jak svatý Tomáš (2. 2. q. 110., art. 2. ad 2.) učí: „Nepřijímá kněz peněz jako cenu za posvěcení Velebné Svátosti (to by ovšem byla simonie), nýbrž jako almužnu ke své výživě. Alfons Lig. Theolog. mrl. lib. 6. Tract. 3., n. 316. De Euchar.

Svátostmi posluhují služebníci církevní, které má lid živiti, podle výroku svatého Pavla: „Zda-liž nevíte, že ti, kteříž oltáři slouží, s oltářem spolu díl mají?“ (I. Kor. 9, 13.) Ne-

pravost se páchá, když se peníze za duchovní svátostnou milost přijímají; když se ale podle ustanovení a schváleného obyčeje Církve peníze berou, aby vyživení byli, kdož svátostmi posluhují, to hřích není; neboť takovýto peníz nebývá jako cena za zboží, nýbrž jako potřebný příspěvek k výživě poskytnut. Tom. Aquin. 2. 2. q. 100., art. 2.

Ó, jak mnozí kněží nesloužili by nikdy mši svatou, kdyby tu nešlo o tu bídnou almužnu! Kéž by toho takoví zcela zanechali a nikdy svaté oběti nekonali; neboť dí o nich svatý Augustin, že jsou to z počtu těch, kteří se po penězích nepídí proto, aby mohli Bohu sloužit, nýbrž kteří Bohu slouží, aby peněz získali. Alf. Lig. Op. asc. S. 2., T. 3.

70. MUČEDNICTVÍ.

(Láska. Svatí. Utrpení. Zármutek. Víra. Život věčný.)

Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sám sebe, vezmi kříž svůj a následuj mne! Mat. 16, 24.

Tehdáž vás vydají v soužení a budou vás zabíjeti, a budete v nenávisti pro jméno mé. Mat. 24, 9.

Ty jsi pak zkusil srdce mého a navštívil v noci, jako ohněm jsi mne zkusil, a není nalezena na mně nepravost. Ž. 16, 3.

Hospodin miluje soud (spravedlnost) a neopustí svatých svých, na věky zachováni budou. Ž. 36, 22.

Jako zlata v peci zkusil jich a jako zápalnou oběť přijal je. Moudr. 3, 4.

Blahoslavení, kteří proti-venství trpí pro spravedlnost,

neboť jejich jest království nebeské. Mat. 5, 10.

Za Nerona, Domiciána, Trajána, Hadriána byli křižováni, smolou natřeni a zapalováni, sťati, dravcům předhazováni, na skřipcích, žhavých stolicích mučeni.

* *

Mučednictví záleží v tom, když někdo život svůj dává, aby pravdě nebo spravedlnosti svědectví vydal. Tom. Aquin. 2. 2. 9. 124., a. 1.

Všechna světa utrpení ještě nečiní mučedníkem; jediné činí pravé mučedníky, když kdo za pravdu víry, anebo pro spravedlnost umírá. Alf. Lig. Pravda nábož. křesť. 3., 1.

„Kdybych rozdal na pokrmy chudých všechn statek svůj, a kdybych vydal tělo své k spalení“, to činí kacíři. Ale pozoruj,

co následuje: „Lásky pak kdybych neměl, nic mi to neprospívá“ — napsal sv. Pavel. (I. Kor. 13, 3.) Hle, i krveprolití, upálení, a přece to nic nepomáhá, poněvadž se tu lásky nedostává. Přidej lásku, a vše jest prospěšné; odstraň lásku, a vše ostatní nemá ceny. Aug. Serm. 50. de Verb. Domini.

Praví mučedníci jsou ti, o nichž praví Pán: „Blahoslavení, kteříž protivenství trpí pro

spravedlnost.“ Ne tedy, kteří pro nešlechtnost a pro bezbožné trhání křesťanské jednoty, nýbrž pro spravedlnost trpí, ti jsou praví mučedníci. Aug. Ep. 50. ad Bonifacium.

Za mučedníky všichni by korunováni byli, kteří se mečem utracují. Ten, jenž první trpěl, velikou výminku přidati ráčil: „Blahoslavení, kteříž protivenství trpí pro spravedlnost.“ Aug. In Pslm. 34. Conc.

71. MYŠLENKY ZLÉ.

(Pokušení. Soud. Víra. Vševědoucnost. Žádost.)

Běda (vám), kteří myslíte na bezbožné věci a obíráte se zlými úmysly na svých lůžkách! Pror. Micheáš 2, 1.

Srdce, jež vymýšlí zlé plány. Přísl. 6, 18.

Ohavností jsou Hospodinu záměry zlé. Přísl. 15, 26.

Ale bezbožní podle toho, jak smýšleli, trestáni budou. Moudrost 3, 10.

Nikdo ať nemyslí nic zlého proti druhu ve svém srdci; a přísahy křivé nemilujte! Neboť to všecko mám v nenávisti — praví Hospodin. Zach. 8, 17.

Já však pravím vám, že každý, kdo hledí na ženu, aby ji požádal, již zcizoložil ve svém srdci. Mat. 5, 28.

Ale Ježíš, znaje smýšlení jejich, řekl: „Proč myslíte zlé věci v srdcích svých?“ Mat. 0, 4.

Ze srdce zajisté vycházejí zlé myšlenky, vraždy, cizoložství, smilstva, krádeže, křivá svědectví, rouhání. Mat. 15, 19; Mar. 7, 21.

Zvrhlé je toto smýšlení vaše! Jako by hlína proti hrnčíři mohla mít záměry, jako by dílo mohlo říci tomu, jenž učinil je: „Neučinil jsi mne“, a jako by hliněná nádoba mohla říci hrnčířovi: „Ničemu nerozumíš.“ Is. 29, 15, 16.

Ale já (znám) skutky jejich a myšlení jejich. Is. 66, 18.

Běda vám, kteří myslíte neúčitečnou věc a činíte zlé na ložích svých. Mich. 1, 1, 2.

Toto praví vám Hospodin: Odvráťte se od cest zlých a myšlení nejhorších. Zach. 1, 4.

Soudy světské odsuzují jen skutky dokázané. Zákon boží však i myšlenky. Budou i trestány. (Viz výše výroky.) Josef Egyptský. Lot krotil své žádosti.

* *

Ve Starém Zákoně byl trest toliko za skutečné přestupky, z čehož zákoníci a fariseové neprávem usuzovali, že vnitřní hříchy nejsou zakázány. Ale náš Spasitel řekl: „Slyšeli jste,

že řečeno jest starým: Nezcizoložíš! Ale já pravím vám, že každý, kdož by pohleděl nestydatě na ženu k požádání jí, již zcizoložil s ní v srdci svém.“ Alf. Lig. Triumf sv. Církve. Díl 2., 11.

Lidské zákony zakazují o všem toliko činy, ale Bůh zatracuje i zlou vůli člověka. Alfons Lig. Katech. P. 1.

Zabrániti nemůžeme, aby se nám zlé myšlenky nevrtály, ale jim nesvoliti, to můžeme. Method. De lib. arbitr. Fragm.

72. MZDA.

(Hřích do nebe volající. Lenost. Odměna. Práce. Spravedlnost.)

Kdo zakládá vinici a nejí o-voce jejího? Kdo pase stádo a nepožívá mléka od stáda? I. Kor. 9, 7.

Nevíte-li, že ti, kteří konají službu svatou, ze svatyně jedí, a že ti, kteří přisluhují oltáři, s oltářem se dělí? Tak i Pán nařídil hlasatelům evangelia, aby z evangelia byli živi. I. Kor. 9, 13—14.

Neboť hoden jest dělník pokrmu svého. Mat. 9, 10.

Neukřivdíš svému bližnímu a nebudeš ho násilně utiskovati. Nezadržíš svému dělníku mzdy do druhého rána. III. Mojž. 19, 13.

Neodpírej mzdy potřebnému a chudému bratru svému, nebo cizinci, který s tebou sídlí v zemi a jest ve tvých branách; ale téhož dne před slunce západem dej mu mzdu za jeho práci — jeť chudý, a tím udržuje život svůj — aby nevolal proti tobě k Hospodinu, a bylo by ti to počteno za hřích. V. Mojž. 24, 13—15.

Hoden jest dělník mzdy své. V. Mojž. 25, 4; I. Kor. 9, 9; I. Tim. 5, 18.

Chléb skrovný jest život chudých; kdo jim jej odpírá, jest krvelačník. Kdo bere chléb (v potu dobytý) bližnímu, jest

jako ten, kdo ho zabíjí. Sir. 34, 21, 24—27.

Běda tomu, kdo staví dům svůj s nespravedlností a své pokoje s bezprávím; kdo žádá práci od bližního bezplatně, mzdy příslušné mu nedávaje! Jer. 22, 13.

Jakob a Laban, I. Mojž. 31, 6. — Jakub vypočítával své zásluhy a žádal odměnu. — Zadržování mzdy, hřích do nebe volající.

Ne spícím se dostává království nebeského. Sv. Lev. In serm.

Kdo se chápe práce, radosti i chvály dojde u lidí i u Boha. Tom. Kemp. Náb. sp., 12, 7.

Krádež je rovněž, když uzavřené smlouvy (o mzdě) kdo nezachovává. Alf. Lig. Katech. Punkt. 1.

Krádeží se vyrozumívá, jestliže kdo nedovoleně něco zadržuje. Aug. Quaest. 71.

N

73. NADĚJE.

(Důvěra. Malomyslnost. Trpělivost. Zoufalství.)

K Tobě, Hospodine, utíkám se, nedej mi na věky zahanbenu býti. Žalm 30, 2.

Hle, oko Páně jest nad jeho ctiteli, nad každým, kdo v jeho milost doufá. Ž. 32, 18.

Líbí se Pánu ti, kdo se ho bojí, a ti, kdo doufají v milosrdenství jeho. Ž. 146, 11.

Tak končí všichni, kdo zapomínají na Boha, a (tak) naděje pokrytcova hyne. Job 8, 11—13.

Job v nemoci; Job 13. — Tobáš v slepotě; Tob. 2, 16. — Pavel v utrpení. — Jidáš bez naděje.

* *

Naděje jest důvěrné očekávání věčné blaženosti. Tom. Aq. QQ. 18.

Jestliže naději skládáš v Boha svého, nebudeš zahanben, poněvadž onen, v nějž jsi důvěru složil, nemůže zklamán býti. Aug. In ps. XXXVI.

„Bůh můj, v něho doufati budu.“ (Ž. 90, 3.) Pozoruj, že neřekl: Doufal jsem, neb: doufám — nýbrž: Doufati budu. Tato naděje je vložena v srdci mém. Bern. Serm. in Quadrag. II.

Jak veliká přislíbení jsou v Písmě svatém učiněna těm, kteří doufají v něho. Spaseny činíš doufající v Tebe. (Ž. 16, 7.) Kteríž doufají v Tebe, na věky plesati budou. (Ž. 5, 12.)

Kdo doufal kdy v něho a byl zahanben? Bern. Serm. in Quadrag. in Ps. XV.

Marně kdo skládá naději v lidech nebo jiných stvořeních. Tom. Kemp. De imit. Chr. L. I.

Všelikou péči svou uvrhněte na Pána. Bern. S. 9. sup. Ps. Qui habitat.

Já pak, stvoření Tvé, ve stínu křídel Tvých doufati budu. Aug. Solil. an. ad D.

Ty, Pane, jsi naděje má. Ať budu kdy opuštěn, pronásledován, Ty budeš vždycky mým útočištěm. Bern. S. 9. sup. Ps. Qui hab.

Marně v naději spoléhá, kdo se ve svých činech báti vzpírá. Řehoř.

Dokud máme lidskou pomoc, nesmíme se dovolávati boží, to by bylo Boha pokoušeti. In cap. 11. Cor., 6.

74. NÁHRADA.

(Bohatství. Krádež. Majetek.)

Nepozoruj zboží nepravého, neboť nic to neprospěje v čas pomsty. Sir. 5, 1.

Jestliže by kdo ukradl ovci, čtyři ovce za jednu navrátí. II. Mojž. 22.

Lepší jest maličko spravedlnosti, než mnoho užitků s nepravostí. Přísl. 16, 8.

Jedni udělují z vlastních věcí a bohatší bývají, jiní berou cizí věci a vždycky jsou v nouzi. Přísl. 11, 24.

Mnohé zajisté k zahynutí přivedlo zlato a stříbro. Sir. 8, 3.

Jestliže nalezeno bude u něho, co ukradl, dvojnásobně navrátí. V. Mojž. 24, 7.

Zacheus však, přistoupiv, řekl k Pánu: „Hle, polovici majetku svého, Pane, dávám chudým, a oklamal-li jsem koho v čem, navrátí-

tím čtvernásobně.“ A Ježíš řekl jemu: „Dnes stalo se spasení domu tomu, neboť i on jest syn Abrahamův.“ Luk. 19, 8, 9.

* *

Křesťanu se přikazuje, aby navrátil, co kdy odcizil. Ambr. Com. in ep. ad Ep., 4.

Nebude-li cizí statek vrácen, nebylo to pokání pravé, ale zdánlivé, možné-li je navrácení. Aug. Ep. 153. ad Maced.

Cos našel a nenavrátil, uchvátil jsi. Aug. De verb. Apoc.

Mnozí se domnívají, že jsou bez hříchu, když naleznou něco cizího a nevrátí, a omlouvají se: To mi Bůh dal, komu bych to navracel? Nechť tedy vědí, že hřích to jest. Origenes, Hom. sup. Levitic.

75. NAPOMÍNÁNÍ.

(Bližní, Děti, Mláďi, Rodiče, Pokání, Zatvrzelost.)

Zhřešil-li pak (proti tobě) bratr tvůj, jdi, a *pokárej ho* mezi sebou a jím samým. Poslechne-li tě, získal jsi bratra svého; pak-li neposlechne, přiber si ještě jednoho neb dva, aby ústy dvou neb tří svědků každá věc byla zjištěna. Nebude-li jich dbáti, pověz církvi; neposlechne-li však ani církve, budiž tobě jako pohan a celník. Mat. 18, 15—17.

Budeš-li však ty varovati bezbožného, ale on se *neodvrátí od své bezbožnosti*, od své cesty bezbožné, on zajisté ve své nepravosti zemře, ty však jsi zachránil svou duši. Ezech. 3, 19.

Budeš-li však vystříhati spravedlivého, aby nehřešil spravedlivý, a on nebude hřešiti, jistě bude živ, protože ho vystříhal, a ty jsi zachránil svou duši. Ezech. 3, 21.

Praví Duch svatý: Dnes-li uslyšíte hlas jeho, *nezatvrzujte srdce svého*. Žid. 2, 7—8.

Mějte se na pozoru. Zhřeší-li proti tobě bratr tvůj, domluv mu, a bude-li toho litovati, odpusť mu. A jestliže sedmkrát za den prohřeší se proti tobě a sedmkrát se k tobě obrátí slovy: „Lituji toho“, odpusť mu. Luk. 16, 3—4.

Ty tedy přepásej svá bedra, vstaň a mluv k nim všechno, co

já ti budu ukládati. Nelekej se tváře jejich.

Kdo kárá člověka, najde u něho potom víc vděku, než-li ten, kdo lahodným jazykem ho klamal. Přísl. 28, 23.

Kdybys bylo poznalo i ty, a to (alespoň) v tento den tvůj, co jest tobě ku pokoji — ale nyní jest to skryto před očima tvýma, neboť přijdou na tebe dnové, ve kterých nepřátelé tvoji obklíčí tě náspem a oblehnou tě a sevrou tě se všech stran, a na zem povalí tebe i dítky tvé, které jsou v tobě, a nenechají v tobě kamene na kameni, poněvadž jsi nepoznalo času navštívení svého. Luk. 19, 42—44.

Za to, že volala jsem a odpírali jste, že jsem svou ruku vztáhla a nikdo nedbal, že jste pohrdli všelikou mou radou, a mých domluv jste si nepovšimli: také já se smát budu, až budete hynout, posmívat se, až na vás přikvačí hrůza, až vás zachvátí znenadání bída, a zkáza jako bouře až se strhne. Přísl. 1, 24—27.

Chudoba s hanbou (potká) toho, kdo nedbá kázně; ale kdo přijímá pokárání, vážnosti dojde. Přísl. 13, 18.

Více prospívá domluva u moudrého, než-li sto ran u pošetilého. Přísl. 17, 10.

Ukážňuj svého syna, i občerství tě, a bude působit rozkoš tvé duši. Přísl. 29, 17.

Tehdy počal vytýkati městům, ve kterých se událo nejvíce zázraků jeho, že neučinili pokání: „Běda tobě, Korozain, běda tobě, Betsaido! Neboť kdyby v Tyru a Sidonu byly se udály zázraky, které se děly ve vás, byli by dávno v žínici a popelu učinili pokání. Avšak, pravím vám: Tyru a Sidonu bude lehčeji v den soudný, než-li vám. A ty, Kafarnaum, zda budeš povýšeno až do nebe? Až do propasti sejdeš; neboť kdyby v Sodomě byly se udály zázraky, které se děly v tobě, byla by zůstala až podnes. Avšak, pravím vám: Zemi sodomské bude lehčeji v den soudný, než-li tobě.“ Mat. 11, 20—24.

Synu můj, *nepovrhuj kázni Páně*, ani neochabuj, když jsi kárán od něho, neboť koho Pán miluje, toho kárá; šlehá však každého syna, kterého přijímá. V kázni vytrvávejte; Bůh se k vám chová jako k synům; neboť který jest syn, jehož by otec nekáral? Žid. 12, 5—7.

Na místě Kristově tedy konáme poslání, jako by Bůh skrze nás napomínal; prosíme na místě Kristově: Smiřte se s Bohem. II. Kor. 5, 20.

Na muže staršího se neosopuj, nýbrž přimlouvej mu jako otci, mladším jako bratrům. I. Tim. 5, 1.

Pěstounem nemoudrých, učitelem nedospělých, a to proto, poněvadž v zákoně máš obraz poznání a pravdy. Nuže, ty učíš jiného, a sám sebe neučíš; ty kážeš, že se nemá krásti, a kradeš; ty pravíš, že se nemá cizoložiti, a cizoložíš; ty máš v ohavnosti modly, a dopouštíš se svatokrádeže; ty se honosíš zákonem, a přestupováním zákona Boha zneuctíváš. Řím. 2, 20—23.

Prsten, zlatý klenot z ryzího zlata, výtka moudrého ochotnému uchu. Přísl. 25, 12.

Helj své syny nekáral, a za to mu Bůh oznámil trest Samuelem; I. Kr. 3, 14. — Jonáš nechtěl hlásati pokání Ninivetským, a do moře byl uvržen; Jon. 1, 3.

* *

Kárejme slovy, je-li třeba i přísněji, ale poklesek odpouštějme, aby, když se napomenutí ukládá, mírnost ze srdce nevycházela. Aug. S. 15. de verb. D.

Podřízení budťež kárání od představených podle poklesků větších nebo menších. Aug. De corrept., 15.

Kdo je pro hřích napomenut a polepsiti se zanedbává, buď veřejně pokárán. Isid. De sum. bono, 3.

Zachovej míru v trestání i shovívání. Isid. Kn. utěš., 86.

„Lékaři, uzdrav se sám!“ (Luk. 4, 23.) Tento výrok vždy-

cky měj na mysli, když káráš. Tom. Kemp. Náb. sp. L. ú., 24.

Proč káráš jiného? Poněvadž tě bolí, že se prohřešil proti tobě? To jestliže činíš z lásky k sobě, nic nečiníš. Činíš-li to z lásky k trestanému, výborně činíš. Aug. S. 10. de verb. D.

Více prospívá přátelské napomenutí, než bouřlivé obžalování; ono působí stud, toto rozhořčenost. Ambr. Exp. sup. Luc.

Nechtějme se k jiným laskavěji míti, než apoštol, když praví: „Trestejte nepokojné, potěšujte malomyslné.“ Aug. De corrept., 26.

76. NÁSLEDOVÁNÍ BOHA.

(Bůh. Příklad. Svatost.)

Tu Ježíš mluvil k nim opět, řka: „Já jsem světlo světa; kdo *mne následuje*, nebude choditi ve tmě, nýbrž bude míti světlo života.“ Jan 8, 12.

Vezměte jho mé na sebe, a učte se ode mne, neboť já jsem tichý a pokorný srdcem; a naleznete pokoj duším svým. Mat. 11, 29.

Jestliže tedy já, Pán a Mistr váš, umyl jsem vám nohy, i vy máte jeden druhému nohy umývati. Příklad zajisté dal jsem vám, abyste i vy činili tak, jako jsem já učinil vám. Vpravdě, vpravdě pravím vám: Není služebník větší nad pána svého, ani posel větší nad toho, který jej poslal. Jan 13, 14—16.

Prosím vás tedy, buďte následovníky mými (jakož i já jsem Kristovým). I. Kor. 4, 16.

Slouží-li mi kdo, následuj mne, a kde jsem já, tam bude i služebník můj. Bude-li mi kdo

sloužiti, poctí jej Otec můj. Jan 12, 26.

A kdo bere kříže svého a *nenásleduje mne*, není mne hoden. A přivolav k sobě zástup i učedníky své, řekl jim: „Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sám sebe, vezmi kříž svůj a následuj mne.“ Mat. 10, 38; Mar. 8, 34.

Bud'tež tedy dokonalí, jakož i Otec váš nebeský dokonalý jest. Mat. 5, 48.

Magdalena. — Pavel: Bud'tež moji následovníci, jako já jsem Kristův; I. Kor. 4, 16.

*

Tak sviť světlo vaše před lidmi, aby viděli skutky vaše dobré a velebili Otce, jenž je v nebesích. (Mat. 5, 16.) To se stane, když projevujeme po příkladu Spasitele milosrdnost, laskavost, pokoru, mírnost a tr-

pělivost. Hugo. De clauastro animae, 3.

Nezdá-li se tobě, že Kristus snáší těžší protivenství, když křesťan špatným příkladem nesmrtelné duše svádí, než když žid jeho krev žádal? Bern. In serm.

Boha skutky znají, ale svými skutky ho zapírají. Jeron. Epist., lib. 2.

Uvažuj, jak Spasitel a tisíce mučedníků tobě vyšlapali cestu, a ty se lekáš? Aug. De doctr. chr.

77. NÁVRAT K HŘÍCHU.

(Hřích. Pokání. Zatvrzelost. Zpověď.)

Umývá-li se mrtvolou znečištěný a zase dotýká se jí, co mu prospívá, že se omyl? Tak i člověk, který se postí za své hříchy, ale opět se jich dopouští; co mu to prospěje, že se mrtví, modlitbu jeho kdo vyslyší? Sir. 34, 30, 31.

Jako pes, který vrací se k tomu, co zvrátil, tak nemoudrý, jenž opakuje svou hloupost. Přísl. 26, 11.

Jak přesnadno bývá tobě měniti tvou cestu. Jer. 2, 36.

Když pak duch nečistý vyjde od člověka, chodí po místech bezvodných, hledaje odpočinutí, a nenalézá. I řekne: „Navrátím se do domu svého, odkud jsem vyšel.“ A přijda, nalezne jej prázdný, vymetený a ozdobený. Tu jde, a vezme s sebou sedm jiných duchů, horších než-li jest sám, a vejdouce, přebývají tam. I stávají se poslední věci člověka toho horší, než byly první. Mat. 12, 43—45.

Potom Ježíš našel ho ve chrámě a řekl jemu: „Hle, učiněn jsi zdráv, již více nehřeš, aby se to nepříhodilo něco horšího.“ Jan 5, 14.

Farao, ranami trestán, vždy sliboval polepšení, a přece setrval v zatvrzelosti; proto bídne ve vlnách zahynul; I. Mojž. 14.

*

S třesením pozoruji, jak spravedlivý a všemohoucí Bůh, předešlými hříchy uražen, připouští, aby zaslepenec znova do jiných klesal. Rehoř. Hom. 11. sup. Ezech.

Prorok praví: Zlořečení a lež a vražda a krádeže, cizoložství se rozvodnily, a krev krve dotkla se. (Ozen. 4, 2.) Krev se krve dotýká, když se hřích přidává k hříchu. Ibidem.

Podivná věc! Dva lotrové jsou ukřižováni s Pánem, oběma je možnost činit pokání. Jeden však se obrací, druhý ke svým hříchům přidává nový, rouhání. Fr. Sal. Káz. na Velký Pátek.

78. NEBE.

(Blaženost. Bůh. Odměna. Radost.)

Hledejte tedy nejprve království božího a spravedlnosti jeho, a toto všechno bude vám přidáno. Mat. 6, 33.

Neboť mnoho jest povolání, ale málo vyvolených. Mt. 20, 16.

Ale (tak je tomu), jak jest psáno: „*Čeho oko nevidělo*, ani ucho neslyšelo, ani na srdce lidské nevstoupilo, (jest to), co Bůh připravil těm, kteří ho milují.“ I. Kor. 2, 9.

Dej, bych sídlit směl ve stáнку Tvém věčně, abych byl chráněn v úkrytu Tvých křídel! Ž. 60, 5.

Také jsem uviděl město svaté, Jerusalemem nový, an sestupuje s nebe od Boha, jsa připraven jako nevěsta, ozdobená pro muže svého. A uslyšel jsem hlas veliký s nebe, an praví: Hle, stánek boží s lidmi, a přebývati bude s nimi, a oni budou jeho lidem, a on, Bůh, s nimi bude jejich Bohem; a (Bůh) setře všelikou slzu s očí jejich, a smrti nebude již; ani zármutku, ani křiku, ani bolesti nebude již, neboť první věci pominuly. Apokal. 20, 2—4.

Ano, den jeden ve Tvých nádvořích lepší, než tisíce (jiných). Ž. 83, 11.

Již nebude (třeba ti) slunce, by svítilo za dne, ani měsíční záře, by osvětlovala tě, ale Hos-

podin bude ti světlem věčným, a tvůj Bůh tvým leskem. Slunce tvé nebude již zapadat, aniž měsíce tvého ubýváti; neboť Hospodin bude ti světlem věčným. Is. 60, 19—20.

I budeš korunou slávy v ruce Hospodinově, členkou královskou v ruce svého Boha. Is. 61, 62, 3.

A uviděl jsem jako moře sklenné, smíšené s ohněm, a ty, kteří zvítězili nad šelmou a jejím obrazem, i nad číslem jména jejího, ani stojí při moři sklenném s citerami božími a zpívají. Apokal. 15, 2—3.

Budeš jako zahrada, hojně svažovaná, a jako zřídlo, jehož vody nevyschnou. Is. 58, 11.

Neboť kdo by chtěl život svůj zachovati, ztratí jej; kdo by však ztratil život svůj pro mne, nalezne jej. Neboť co prospěje člověku, byť celý svět získal, život (věčný) však ztratil? Aneb jakou dá člověk výměnu za (věčný) život svůj? Mat. 16, 25—26.

Zbourá-li se pozemský náš příbytek stánkový, máme budovu u Boha, příbytek nikoli rukama udělaný, věčný, v nebesích. II. Kor. 5, 1.

V domě Otce mého jest příbytků mnoho; kdyby ne, byl bych vám to řekl, neboť jdu,

abych vám připravil místo. Jan 14, 2.

Myslím totiž, že utrpení nynějšího času nejsou ničím proti budoucí slávě, která se zjeví na nás. Řím. 8, 18.

Vcházejte těsnou branou; neboť široká jest brána a prostranná cesta, která vede k zahynutí, a mnoho jest těch, kteří vcházejí skrze ni. Jak těsná jest brána a úzká cesta, která vede k životu, a málo jest těch, kteří ji nalézají. Mat. 7, 13-14.

Starý Tobiáš těšil se nebem; Tob. 2, 18. — Job se jím těšil v nemoci; Job 13, 15. — Štěpán, vida nebesa otevřená, klidně přijímá kamennování.

* *

Co jest nebe? Toť místo rozkoše, kdež se spravedliví sytí proudem rozkoší; toť místo světla, kdež se třpytí spravedliví jako hvězdy nebes. Bern. S. de Divers. Serm. 42, 7.

Snáze jest nám říci, co ve věčném onom životě není, než co tam jest. Není tam smrti, není tam zármutku, není tam mdloby, není slabosti; tam žádný hlad, žádná žízeň, žádný nedostatek, žádná žalost. Nuže, řekli jsme, čeho tam není. Ale chcete věděti, co tam jest? Toho ani oko nevidělo, ani ucho neslyšelo, aniž to na srdce lidské vstoupilo, co Bůh připravil těm, kteří ho milují. (I. Kor. 2, 9.) Aug. Lib. 3. de symb. ad Catech., c. 11.

Tam radost bez konce, veselí bez zármutku, zdraví bez bolestí, cesta bez práce, světlo bez temnosti, život bez smrti, všecko dobré beze všeho zlého; kdež mladost nestárne, kdež život neví o skončení, kdež krása nikdy nebledne, kdež láska nikdy nechladne, kdež zdraví nikdy nevadne, kdež radost se nikdy nezmenšuje, kdež lkaní se nikdy neslyší. Aug. Solil. an., c. 35.

Co nad ten život blahoslavenějšího? Kdežto není strachu, chudoby, mdloby a nemoci. Kdež žádný netrpí křivdy, žádný se nehněvá, žádný nezávidí; žádné lakomství nikoho neposedá, žádná chtivost pokrmu ani hlad netrápí, žádná žádost cti neb důstojenství neláká. Žádného tam není strachu ďábla, žádných ďábelských úkladů, žádné hrůzy pekelného ohně... Žádné tam nebude noci, žádné temnoty, žádných mravních oblaků, žádné zimy, ani horka; ale taková bude všech věcí mírnost, jaké ani oko nevidělo, ani ucho neslyšelo, jaká na srdce člověka ani nevstoupila. Efrém. Opp. Syr. Tom. 3., p. 583, 584.

Blahoslavení žijí život bez konce, bez obtíže, bez ubývání, beze všeho protivenství. Život jejich jest vidění a poznání blahoslavené Trojice, jakož praví Pán: „Tentoť jest život věčný, aby poznali Tebe, samého Boha pravého, kteréhož jsi poslal, Ježíše Krista.“ (Jan 17, 3.) Po-

znávají rady a soudy boží, jež jsou hlubokost veliká. Poznávají příčinu, přirozenost a původ všech věcí. Milují Boha nevýslovně, vědouce, odkud a k čemu je Bůh povýšil. Hugo. De anima, lib. 4, c. 15.

Ó, blažené vidění, patřiti na Boha tak, jak sám v sobě jest! Zjevna nám budou tajemství božská, a to vidění, to kochání naplní a nasytí celé srdce člověka a dovrší všecku jeho blaženost. Bernard. Meditat., c. 4.

Vidění, převyšující všechny zemské krásy zlata, stříbra, hájů a polí, krásu moře a vzduchu, krásu slunce i měsíce, i hvězd, i andělů, a všecko přesahující, poněvadž z něho vše pochází, co krásného jest. Aug. Tract. 4. in Ep. Joannis.

Spravedliví budou sobě připomínati své dobré skutky, jimiž si zasloužili říši nebeskou. Hippolyt. Fragm. contra Platon.

Vědomost. V tomto životě jsme jako děti, přirovnáme-li jej k životu budoucímu. Nyní vidíme skrze zrcadlo v podoběnství: tehdaž pak tváří v tvář. Nyní hledíme vírou na obrazy, tehdaž na věci samé. Ambrož. Commentar. in 1. ep. ad Cor.

Tělo i duše každého svatého, ano všichni spravedliví, budou mezi sebou tak svorní. Neboť jako se jedno oko nemůže obrátiti, kam by se neobrátilo i druhé, rovněž tak tělo i duše,

rovněž tak celá společnost spravedlivých nebude moci nic rozličného chtíti, ale vždy tutéž vůli míti budou. Anselm. Lib. de similitudinibus, 63.

Ó, svaté hody, kdež nijaké přesycení možno není! Bern. In sermon.

Blaženost podle zásluhy. Hvězda od hvězdy se dělí v jasnosti; tak i vzkříšení zmrtvých, praví sv. apoštol. (I. Kor. 15, 41, 42.) Jinak tam svítiti bude panictví, jinak tam svítiti bude čistota manželská, jinak tam svítiti bude svaté vdovství. Rozličně svítiti budou, než, všechny tam budou. Světlo rozdílné, nebe společné. Aug. Serm. 46. de verb. Domini.

Svaté evangelium praví: „V domě Otce mého jsou příbytkové mnozí.“ (Jan 14, 2.) Kdyby věčné blaženosti nebylo rozdílné odměny, byl by tam spíše příbytek jediný, a ne mnozí. Řehoř. Lib. 4. Dialog., c. 35.

Jako věčně trvá peklo, jímž Bůh vyhrožuje zlým, tak jest bez konce i nebe, které Bůh slibuje spravedlivým. Alf. Lig. Pravda nábož. křest., odd. 2.

Jako nikdo nemůže očekávat žně, leč byl prve půdu pluhem rozryl, tak ani v nebi ne nalazne radost odplaty věčné, byl prve na zemi rozsíval. Řehoř. In 3. Pslm. poenit.

Ó, blahoslavené utěšení, a přeutěšené blahoslavenství: svaté viděti, se svatými bydleťi a

svatým býti! Aug. Manuale, c. 16.

Tam obraz *nehodný nevkróčí*, a kdyby vkročil, bude vypuzen; neboť tam, jak dí (Písmo svaté), tam nevejde nic poskvrněného, ani činícího ohavnost a lež, než toliko ti, kteříž napsáni jsou v knize života Beránkově. (Zjev. 21, 27.) Ambrož. Hexameron, lib. 6.

Toliko sobě podobných ponechá ráj, nečistých vyvrhuje ven, tak jako moře, když v lůně svém mrtvolu zvířecí zpozoruje, nepodrží ji v sobě, ale ven ze sebe ji vyvrhne. Efrém. Opp. Syr. Tom. 3.

Která mysl pochopí, jak veliké jsou onoho Města rozkoše? Býti mezi kůry andělskými, nalézati se s přeblahoslavenými duchy v slávě Stvořitelově, patřiti na přítomnou tvář boží, hleděti na světlo neomezené, strachu smrti nemíti, a z daru věčné neporušenosti se radovati! Avšak k velikým odměnám nelze přijíti, leč velikým namáháním. „Nebude korunován, leč kdo by řádně a náležitě bojoval.“ (II. Tim. 2, 5.) Řehoř. Homil. 37. in Evang.

Bratří, vstupujme na horu tu, a zdá-li se nám cesta býti drsná, každé břímě se sebe shodme; jestliže dlouhá, tím více spěchejme. Bern. Serm. de Divers. Serm. 33.

Těsná i úzká to cesta, po níž se jde k životu; a drsná, jež ve-

de k slávě. Toutéž stezkou krácejí mučedníci, berou se panny, stoupají všichni spravedliví. Cyprian. Tract. de discipl. et habitu virg.

Kdyby nám bylo denně trpěti muka, kdyby nám i peklo samo nějaký čas bylo snáseti, abychom směli spatřiti Krista v slávě se beroucího a připojiti se k počtu svatých jeho, nic by nebylo mnoho. Aug. Serm. 37. de Sanct.

Bratří moji, bojujme, vědouce, že před rukama jest boj... My bojujeme tak, abychom všichni dosáhli koruny. Klement Řím. Epist. 2., c. 7.

Taková jest krása spravedlnosti, taková příjemnost věčného světla, nezměnitelné pravdy a moudrosti, že bychom pro jediný takový den pohrdnouti mohli nesčíslnými lety samých rozkoší a naplněnými hojnostmi statků pozemských. Praví Písmo svaté, že „lepší jest den v síních Tvých, než-li tisíc jiných“. (Ž. 83, 11.) Aug. Lib. 3. de lib. arb., c. 25.

„Nejsou rovná utrpení tohoto světa oné budoucí slávě.“ (Řím. 8, 18.) Proto řekl též papež Leo: „Žádné namáhání nezde se příliš obtížným, žádný čas příliš dlouhým, jímž se věčná dosahuje sláva.“ Blah. Dionys Karth. De quatuor hom. noviss. P. 4. Art. 5.

79. NEMOC.

(Zdraví. Modlitba. Utrpení. Trpělivost.)

Není bohatství *nad zdraví* těla, a není rozkoše nad radostnou mysl. Sir. 30, 16.

Lépe jest chud'asu zdravému a silnému, než-li boháči mdlému a trápenému neduhem. Zdraví duše ve svaté spravedlnosti jest lepší než všecko zlato (a stříbro). Sir. 30, 14—17.

Bázeň Hospodinova přidává života, léta však bezbožných bývají krátká. Přísl. 10, 27.

Stůně-li kdo z vás, povolej k sobě kněží církve, a (ti) ať se modlí nad ním, mažíce ho olejem ve jménu Páně, a modlitba víry uzdraví nemocného, a polehčí mu Pán, a je-li v hříších, budou mu odpuštěny. Jak. 5, 14—15.

Před nemocí o zdraví pečuj. Sir. 18, 20.

Važ si lékaře pro případ potřeby; neboť i jej stvořil Nejvyšší. Od Boha totiž má lékařské umění. Nejvyšší tvoří ze země léky, a muž rozvážný jimi nepohrdá. Sir. 38, 1—7.

Synu, v nemoci nezanedbávej sebe, ale *modli se k Pánu*, a on uzdraví tě. Sir. 38, 9—14.

Toto praví Hospodin, Bůh Davida, otce tvého: Slyšel jsem modlitbu tvou a viděl jsem slzy tvé. Hle tedy, uzdravím tě, třetího dne budeš moci jíti nahoru

ke chrámu Hospodinovu. IV. Král. 20, 1—7.

Roku třicátého devátého kralování svého roznemohl se Asa na nohy před těžkou nemocí; avšak ani v nemoci své nehledal Hospodina. II. Par. 16, 12, 13.

Slituj se, Pane, neboť jsem zchřadlý; uzdrav mne, Pane, neb chvějí se kosti mé. Také má duše je zděšena velmi. Unaven jsem svými nářky, zaplavuji co noc mé lože, svými slzami smáčím svou postel. Žalm 6, 2—8.

Vyčerpál na cestě mou sílu, zkrátil moje dny, i řekl jsem: „Neodvolávej mne prostřed mých dnů.“ Žalm 101, 24, 25.

Uzdrav mne, Hospodine, abych zdráv byl, spas mne, ať spasen jsem, neb chvála má Ty jsi. Jer. 17, 14.

Vyšed tedy satan od Hospodina, ranil Joba velmi zlými nežity od paty nohy až do temene hlavy jeho. On pak střepinou hnis ostruhoval, sedě na smetišti. Tu mu řekla manželka jeho: „Ještě ty trváš na své upřímnosti? Zlořeč Bohu a umři!“ On však jí pravil: „Jako jedna z šílených žen mluvíš! Dobré-li věci jsme brali z ruky boží, proč bychom nechtěli přijímati zlých?“ Job 2, 7—10.

Pane, je známa Ti všecka má tužba, a mé vzdechy nejsou Ti tajny. Srdce mi buší, síla mne opouští, světlo mých očí — i to mi uniká. Žalm 37, 2—11.

Věru, jako stín jde životem člověk, pro nic za nic plahočí se rušně, poklady hromadí, nevěda, komu to snáší. Žalm 38, 7, 8.

I řekl mu Bůh: „Pošetilče, této noci požádají duše tvé od tebe, a čím bude, co jsi připravil?“ Luk. 12, 20.

Potom Ježíš našel ho ve chrámě a řekl jemu: „Hle, učiněn jsi zdrav, již více nehřeš, aby se ti nepřihodilo něco horšího.“ Jan 5, 14.

V těch dnech roznemohl se Ezechiáš až k smrti; i přišel k němu prorok Isaiáš, syn Amosův, a řekl mu: „Toto praví Hospodin Bůh: Poříd' o svém domě, neboť zemřeš a nebudeš živ.“ Is. 38, 1; IV. Král. 20, 1; II. Kron. 32, 24.

Eliseus roznemohl se nemocí, na kterou také (později) zemřel. I přišel k němu dolů Joas, král israelský, plakal nad ním a řekl: „Otče můj, otče můj.“ IV. Král. 13, 14.

Když pak uslyšeli tři přátelé Jobovi o všem neštěstí, které přišlo na něj, přišel každý z místa svého, Elifaz Temaňan, Baldad Suhan a Sofar Naamátan. Byliť se snesli, že spolu přijdou, aby jej navštívili a potěšili. Job 2, 11.

Neopomínej plačících potěšovati, a s kvílejícími kvil. Nelenuje navštívit nemocného, neboť proto budeš více milován. Sir. 7, 38, 39.

Tehdy Král řekne těm, kteří budou na pravici jeho: „Pojďte, požehnání Otce mého, vládněte královstvím, připraveným vám od ustanovení světa; neboť... nemocen jsem byl, a navštívili jste mne.“ Mat. 25, 31 až 46.

Job se odevzdával do vůle boží, Job 1, 2, 19. — Starý Tobias, Tob. 1—44.

* *

Nemoc tělo raní, ale duši léčí. Isidor. Kniha utěšená.

Je prospěšnější sklíčenu býti neduhy k spasení, než-li ve zdraví zůstat k zavržení. Hugo. De Anima, lib. 2.

Kdybychom vzácný poklad znali, který jest v nemocech upryt, tu bychom je s touž radostí přijímali, s kterou největších dobrodiní obyčejně přijímáme... Jak velikého vzdělání poskytuje nemocný, jenž s pokojným obličejem nemoc svou snáší, a jako svatý František Saleský trápení nésti umí. Byl-li tento svatý nemocen, užíval svědomitě všech předepsaných, i sebe odpornějších léků, a nikdy si na svou bolest nestěžoval. Alf. Lig. O křesť. ctn., kap. 14, 1.

Když mé tělo churavělo, lépe to s mou duší bylo. Sv. Teresie. *Vita propria*, 8.

Nemoce jsou často metly za hříchy. Basil Vel. Lib. Reg. interrog. 55.

Nemoc těla, snášeli se trpělivě, jest očištec. Ven. Beda. In suis Prov. v. Cum.

Ó, člověče! Zapřisahám tebe, abys prve, než-li nemocí budeš stížen, pokání činil, dům svůj uspořádal... Učiň porřízení, dokud jsi zdrav, dokud jsi při rozumu, dokud svým jsi. Neboť budeš-li na nemoc čekati, zajisté pohrůzkami nebo lichocením přiveden budeš, kam sám nechceš. Aug. Serm. 48. ad fratr. in eremo.

Pokud zdrav jsi, mnoho dobrého činiti můžeš; v nemoci však, nevím, budeš-li co moci. Tom. Kemp. De im. Chr., lib. 1, c. 23.

Jsou lidé, kteří, když je neduh trápí, hned Bohu se rouhají; snášejí sice soužení, ale bez užitku. Co činíš, ó, člověče! Nevidíš-li, co ztrácíš? Domníváš se, že tím nemoc svou zmírníš? Ano, rozmnožuješ a zhořčuješ sobě ještě více bolesti své. Jan Zlat.

Málokterou mám hodinu, v níž bych nějakou bolest nepociťovala; snáším ale vše trpělivě, nahlížeji, že utrpení, nelze-li jinak, než žítí, ze všeho jest to nejlepší. Sv. Teresie. Lib. epistlr. in ep. ad confessor.

V nemocech svých nermutiž se, a v nedostacích i v nedužích svých díky Pánu Bohu vzdávej, a žádej toho, aby se vždycky lépe na duši, než-li na těle měl, ať jest duše a mysl tvá při lepším zdraví, než-li tělo. Isidor. Kniha utěš., IV. vyd., str. 59.

V nemocech máme hleděti, abychom se do vůle boží zcela odevzdali. Tato odevzdanost jest před Bohem záslušnější, než všechno jiné cvičení v pobožnosti. Nelze-li nám vnitřní modlitbou se zabývati, obracejme alespoň zraky své k Ukřižovanému a své trápení Pánu Ježíši obětujme ve spojení s utrpením, jehož za nás na kříži snášeti ráčil. Zvěstuje-li se nám, že se naše hodinka blíží, zpravu tu s duchem pokojným a obětovným slyšme, t. j. smrti se podrobme, abychom se tak Pánu Ježíši Kristu zalíbili. V takovémto podrobení vůle záležela všechna zásluha, jakou sobě mučedníci svou smrtí získali. Alf. Lig. O křest. ctn., č. 2.

V nemoci dříve se chop modlitby, než léků a lékařů. Sv. Nil. Parn. 62. in Bibl. Patr. tom. 5.

S nemocnými a neduživci sluší se nakládati s všelikou shovívavostí a se vši láskou; jsouť zajisté navštíveni od Pána. Jestliže nadto ještě i od lidí co trpěti mají, tu volá jejich bída k samému Otci milosrdenství o pomstu na ty, od nichž jsou trýzněni, a s pěvcem žalmů vzdychají oni: „Tomu se proti-

vili, jakož jsi Ty beztoho (již) udeřil (navštívil): a nad bolest ran mých přidali.“ (Ž. 68, 27.) Bonav. De sex alis Seraph., c. 4.

V trojím ohledu třeba bratrskou lásku prokazovati nemocným. Předně v péči o jejich výživu; neboť sami sobě ji zopatřiti nemohou, museli by zhynouti, kdyby jim nebyla jinými poskytována, „aby konečně nezahynul, kterýž zavržen (sklíčen, navštíven) jest.“ (II. Král. 14, 14.) Za druhé v péči o jejich opětné uzdravení a sil jim navrácení, jichž v nemoci ztratili. Posléze za třetí v péči o duchovní potěchu nemocného. V mnohonásobných souženích pak k velikému jim to slouží uspokojení a k veliké radosti, jestliže spatřují soustrast, jakou jiní s nimi mají, a horlivost, s kterou o jejich uzdravení pečují, takže se Saulem vo-

lají: „Požehnaní vy od Hospodina, že máte útrpnost se mnou!“ (I. Král. 23, 21.) Bonaventura. De sex alis Seraph., c. 4.

Nemocné, kteří nemají, kdo by jim přispěl, ošetřovati a opatrovati jest věc láskyplná a vznešená. Lakt. Firm. Lib. de div. Just., c. 12.

(Ve své těžké nemoci) připravovala jsem se k zpovědi, jakož jsem vůbec svatou zpověď vždy ráda vykonávala. Mělo se za to, že toho činím z bázně smrti, a otec můj nechtěl k tomu svoliti, abych nebyla polekána. Ó, jak nepravá jest láska, z těla a z krve pocházející! Otec můj byl katolík a tak rozumný, že se nemohlo říci, jako by tak byl z nevědomosti jednal, leč láskou svou mohl mně velmi uškoditi. Sv. Teresie. Via propria, 5.

80. NENÁVIST.

(Hněv. Láska. Nepřátelství. Závist:)

Nebudeš nenáviděti bratra svého v srdci svém. Nehledej pomsty a nevzpomínej křivdy svých soukmenovců. III. Mojž. 19, 17, 18.

Kdo nemiluje, zůstává ve smrti. Každý, kdo nenávidí bratra svého, jest vražedník; a víte, že žádný vražedník nemá života věčného, v sobě zůstávajícího. I. Jan ap. 3, 14, 15.

Nenávist vzbuzuje spory a hádky, všechny však chyby přikrývá láska. Přísl. 15, 17.

Lépe jest pozvánu býti na zeli s láskou, než-li na krmné tele s nenávistí. Přísl. 15, 17.

Jestliže svět vás nenávidí, vězte, že *mne nenáviděl* prve, nežli vás. Kdybyste byli se světa, svět by miloval své vlast-

nictví; poněvadž však se světa nejste, nýbrž já jsem vás vyvolil se světa, proto vás svět nenávidí. Pamatujte na to slovo, které jsem já řekl vám: Není služebník větší, než-li pán jeho. Jestli mne pronásledovali, i vás budou pronásledovati. Jan 15, 18—20.

I usmrtí některé z vás, a budete v nenávisti u všech pro jméno mé. Luk. 21, 16—17.

Šest věcí jest, jež nenávidí Hospodin, ano sedm jich má v ošklivosti: pyšné oči, lživý jazyk, ruce, krev nevinnou prolévající, srdce, jež vymýšlí zlé plány, nohy, jež rychle běží za zlým, svědka lživého, jenž křivě mluví, toho, kdo svár sije mezi bratry. Přísl. 6, 16—19.

Přinášíš-li tedy dar svůj k oltáři, a tam se rozpomeneš, že bratr tvůj má něco proti tobě, zanechej tam daru svého před oltářem a jdi prve, *smiř se s bratrem svým*, a potom přijď, obětuj dar svůj. Mat. 5, 22—26.

Řekne-li někdo: „Miluji Boha“, a nenávidí-li bratra svého, jest lhář; neboť kdo nemiluje bratra svého, kterého vidí, kterak může milovati Boha, jehož nevidí? I. Jan 4, 20, 21.

Kain nenáviděl Abela a zabil ho; I. Mojž. — Saul z nenávisti chtěl zabít Davida. — Herodes Ježíše. —

Fariseové. — Zákoníci. — Židé Ježíše. — Pavla.

* *

Všechna láska k bližnímu záleží v tom, abys dobro, kteréž přeješ sobě, přál i bližnímu, a zlo, které nechceš, nepřej ani bližnímu. Prosper. Ep. de contemptu., 3.

Člověka učinil Bůh, a chybu člověk. Miluj tedy, co učinil Bůh, a měj v nenávisti, co učinil člověk. Aug. In ep.

Nenávist je zastaralý hněv. Aug. De deffinit.

Kdo nenávidí člověka, obraz boží, nenávidí i Boha. Augustin. Hom. 4. in Matth.

Kdo nenávidí bratra svého, ten chodí ve tmách, neboť neví, že kvapí k svému zavržení. Cyprian. Tract. de zel.

Bratři moji nejmilejší, nechtějte zlé hojiti zlým. Basil Vel. Hom. de ura.

Kde nenávist, tam není Duch svatý. Fr. Sal. Phil. III.

Nepozoruješ, kterak plavci, počne-li prudký vítr, plachty hned stahují, aby koráb neutonul? Tak udus hněv a nenávist hned s počátku. Jan Zlat. Hom. 31. ad pop. Ant.

Takovou nenávistí je třeba se hněvati, abys nepravosti nenáviděl. Augustin. Expl. sup. Ps. 138.

81. NEPŘÁTELSTVÍ.

(Hněv. Láska k bližním. Msta.)

Vysvobod' mne, Pane, od zlých lidí, násilníkům rač mne vytrhnouti. Ž. 138, 2.

Kdo (jinému) jámu kopá, (sám) do ní padá, a kdo jinému osidlo klade, zahyne (sám) v něm. Sir. 27, 29.

Osidlo připravili mým nohám, zdeptat chtěli moji duši, vykopali na mne jámu, avšak sami do ní padli. Posilněno jest mé srdce, Bože, posilněno jest mé srdce. Ž. 56, 7—8.

Místo pokrmů mi dávají žluč, v žízni mé mne napájejí octem. Ž. 68, 22.

Nedůvěřuj nepříteli svému nikdy; neboť jako měď rezaví nešlechtnost jeho. Sir. 12, 10.

Slyšeli jste, že bylo řečeno: „Milovati budeš bližního svého a nenáviděti budeš nepřítele svého.“ Ale já pravím vám: Milujte nepřátele své, (dobře číňte těm, kteří vás nenávidí), a modlete se za ty, kteří vás pronásledují (a pomlouvají), aby ste byli podobni svému Otci, jenž jest v nebesích, jenž slunci svému velí vycházeti na dobré i na zlé a déšť dává na spravedlivé i na nespravedlivé. Neboť milujete-li ty, kteří vás milují, jakou odplatu míti budete? Zda-li nečiní toho i celníci? A budete-li pozdravovati toliko své bratry, co více činíte? Zda-li nečiní toho i pohané?

Bud'te tedy dokonalí, jakož i Otec váš nebeský dokonalý jest. Mat. 5, 43—48.

Lační-li tvůj nepřítel, dej mu jísti, a jestli žízni, dej mu vody píti; neb (tím) uhlí řeřavé shrneš mu na hlavu. Hospodin pak odplatí (vše) tobě. Přísl. 25, 21—22.

Povstaň, Hospodine, ať rozptýlí se Tvoji nepřátelé, ať prchají, kdož Tě nenávidí, před Tebou! IV. Mojž. 10, 35.

Proč (mi) obličej svůj zahaluješ, a mne pokládáš za svého nepřítele? Job. 13, 24.

Cizoložníci, nevíte-li, že přátelství s tímto světem jest nepřátelství s Bohem? Kdo tedy chce býti přítelem tohoto světa, stává se nepřítelem božím. Jak. 4, 4.

Musí totiž kralovati, dokavad nepoloží všech nepřátel pod nohy své. I. Kor. 15, 25.

Bratři Josefa prodali. — Saul usiloval Davida zabít. — Fariseové chtěli Pána Ježíše polapiti. — Šavel. — Štěpán.

* *

Nepřítele možno se varovati, úskočného přítele nelze. Ambr. De off. ministr. 3.

Není horších nepřátel nad ty, kteří se přibližují pod rouš-

kou přátelství. Ambr. Aug. De civ. Dei, III.

Žádná morová rána není tak nebezpečná, jako domácí nepřítel. Boetius. De consol. III.

Nad zahynutím nepřítele neraduj se, neboť kdo se těší z něho, zahyne sám. Isidor. Kniha utěšená, 67.

Ani zlořečení za zlořečení, ani rány za ránu, ani kletby za kletbu. Polyk. Ep. ad Filip., 2.

Když nepřátelé utrhají, ty se modli; když lají, nelaj; když zlořečí, nezlořeč. Prchlivého jen trpělivostí ukrotíš. Isidor. Kniha utěš., 64.

Jestliže nemocný lékaře kopá a bije, lékař tím více chce jeho zdraví zachrániti. Jan Zl. Hom. 18. in Matth.

Znám člověka, který jednou po svém nepříteli kamenem hodil, avšak chybil ho, vlastního svého syna, na blízku stojícího, do oka udeřil. Sv. Nil.

Nejvyšší jest to stupeň lásky, nepřátele dobrodiním k lásce přitáhnouti. Bonav. De grad. vict., c. 1.

Nepřítel má milován býti, ne proto, že jest nepřítelem, nýbrž proto, že je člověk; i jemu tedy přej, aby se mu totéž stalo, co tobě. Aug. Serm. de temp. S. 59.

Odpouštějme všem nepřátelům svým, abychom s čistým svědomím v modlitbě Páně mod-

liti se mohli: „Odpusť nám viny naše, jakož i my odpouštíme vinníkům svým.“ (Mat. 6, 12.) Aug. Lib. 50. homiliar. Hom. 6.

Nepřátelství zapiš vodou, aby co nejdříve v zapomenutí vešlo. Isidor Pelusista. Lib. 1. Ep. 215.

Navracejícího se zase k tobě obejmí. Isidor. Kn. utěš., 65.

Jest-li zlý bližní tvůj, odpusť mu, abyste nebyli oba zlí. Aug. Lib. 50. homiliar. Hom. 40.

Bratří, čiňte bratrům, co praví svatý apoštol: „...odpouštějící sobě vespolek, jakož i Bůh v Kristu odpustil vám.“ (Efes. 4, 32.) Aug. Lib. 50. homiliar. Hom. 40.

Lépe věru, když nevoláš hlasem a odpouštíš srdcem, než-li když jsi úlisný slovem, ukrutný srdcem. Aug. Serm. 15. de verb. Domini.

„Takť i Otec můj nebeský učiní vám, jestliže neodpustíte jeden každý bratru svému ze srdcí svých.“ (Mat. 18, 35.) Strašlivá to výpověď: jestliže bratřím nepromineme věci malé, nebudou nám od Boha odpuštěny věci veliké. Jeron. Lib. 3. Commentar.

Nenávidí-li tě kdo v srdci, miluj ho ze srdce; uškodil-li tobě kdo ústy, otevři ústa svá k vroucí modlitbě za něho; ublížil-li tobě kdo skutkem, prokazuj mu dobrodiní a lásku. Ó. blahoslavená msta, smiřující

bližního, líbezná před Bohem. Bernard. Serm. 51.

Pohnutky. Jelikož nemůžeš, člověče, bez hříchu býti, a vždy žádáš, aby hřích byl odpuštěn tobě, vždycky odpouštěj. Tolik promiň, mnoho-li chceš, aby bylo odpuštěno tobě. Tolikrát promiň, mnoho-likrát žádáš, aby tobě bylo odpuštěno; ano, poněvadž chceš, aby vše bylo prominuto tobě, i ty všecko odpusť. Chrysolog. Serm. 67. Sup. illud. Dimitte nob.

Tak, jak my soudíme, soudí Bůh i nás. V naší moci jest to takřka, jak od Soudce souzeni býti máme. Jestliže milosrdně soudíme ty, kdož se provinují proti nám, milosrdně soudí nás též Bůh. Aug. Serm. 203. de temp.

Máme odpouštěti nepřátelům; neboť nemůže míti mír s Kristem, kdo má svár s křesťanem. Augustin. S. de temp.

„Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí.“ (Luk. 23, 34.) Kristus zbičován, trním korunován, hřeby proklán, na kříž přibit, hanami přesycen, přece všech svých bolestí nepamětliv, praví: „Odpusť jim!“ Bernard. Serm. de temp. S. fer. quart.

Nemyslel on (Kristus) na to, že skrze ně, nýbrž že za ně umírá. Ano, poslední silou prosil za ně o milosrdenství. Volal hlasem velikým: „Otče, odpusť jim!“ Důmyslná jeho láska, chtěc pohnouti srdce nebeského

Otce k odpuštění židovského zločinu, nevolala: „Bože“, nýbrž: „Otče! — Otče, odpusť jim!“ Ano, on vymlouvá zločin ze všech zločinů největší: „Nevědí, co činí!“ A jen hledí křivdu mu učiněnou zmenšiti, kdežto my i tu nejmenší zveličujeme. Uvážíme-li tento příklad božského Spasitele, nemusí srdce naše zahoreti láskou i k úhlavnímu nepříteli.? Sv. Lev.

Jestliže sám neodpouštíš, a přece se za odpuštění modlíš, věz, že ne modlitbu konáš, nýbrž kletbu na sebe voláš, když pravíš: Nebeský Otče, odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme! Sv. Anastáz.

V záležitostech lidských není *nic podivu hodnějšího*, jako milovati nepřátele. Aug. Lib. Confession.

Nepřátele snášeti, jest ctností před lidmi; je však milovati, jest ctností před Bohem, poněvadž Bůh jedině onu oběť přijímá, kterou před jeho očima na oltáři dobrého skutku plamen lásky zapaluje. Řehoř. Lib. Regulae Pastoral.

Není milosrdenství vznešenějšího, jako odpouštěti ubližujícímu. Tomáš Aq. Opusc. 4. de 10. praecept., c. 8.

Láska k nepřátelům jest korunou a vrcholem ctnosti. Euthymius. In Cap. 5. Matth.

Přátele milovati dovedou všichni; nepřátele však jenom

křesťané. Tertullian. Lib. ad Scapul., c. 1.

Vyvrz ze sebe všechno nepřátelství! Kdyby štíři a hadi v domě tvém byli, jak by ses přičinil, abys dům vyčistil? Hněváš se a nepřátelství v srdci svém chováš, zášť a trpkost v sobě máš, tyto hady a štíry, a což — srdce své, dům a chrám boží, nechtěl bys čistiti? Aug. Hom. 42., c. 7.

Namítá snad kdos: Žádným způsobem nemohu milovati nepřátel svých. Ve všech Písmech praví ti Bůh, že můžeš. Naopak, odpovídáš ty, nemohu. Uvaž nyní, zda-li by se mělo spíše vě-

řiti tobě, než Bohu. Aug. Serm. 61. de temp.

Můžeš mně říci: Nemám, čeho bych nuznému udělil, nemohu se postiti, vína a masa nemohu se zdržeti. Zda-li mně ale můžeš říci, že je ti nemožno lásku míti? Ona jest, to, která se tím více rozmnožuje, čím více se rozdává. Aug. Lib. 50. homiliar. Hom. 6.

Co snadnějšího, co sladšího, jako milovati? To může každý člověk: zdravý i churavý, boháč i chudý, nemoudrý i moudrý, šlechtic i nešlechtic, otrok i svobodník. Bernard. Serm. 15. in coena Dom.

82. NESMRTELNOST.

(Blaženost věčná. Duše lidská. Nebe. Peklo. Vzkříšení.)

Skvíti se budou lidé spravedliví a jako jiskry po strnisku poběží. Moudr. 2, 7.

Očekáváme života, kterýž Bůh dá těm, kteří víry své nikdy nemění od něho. Tob. 2, 15.

Spravedliví pak na věky žíti budou. Moudr. 5, 16.

Blahoslavení jsou, kteříž přebývají v domě Tvém; na věky věků chváliti budou Tebe. Ž. 83, 5.

Kteríž učení budou, skvíti se budou jako blesk oblohy. Dan. 12, 3.

Tehdy řekne těm, kteří budou na pravici jeho: „Pojďte,

požehnaní Otce mého, vládněte královstvím, připraveným vám od ustanovení světa; neboť lačněl jsem . . .“ Mat. 25, 34.

Blahoslavení jste, když vás budou tupiti a pronásledovati . . ., radujte a veselte se, neboť odplata vaše hojná jest v nebesích. Mat. 5, 12.

A jako Mojžíš povýšil hada na poušti, tak musí být povýšen Syn člověka, aby nikdo, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný. Jan 3, 15.

Nebojte se těch, kteří zabíjejí tělo, duše však zabíjeti nemohou; ale bojte se spíše toho,

jenž může duši i tělo zatratiti do pekla. Mat. 16, 28.

A tato jest vůle Otce mého, aby každý, kdo vidí Syna a věří v něho, měl život věčný, a já ho vzkřísím v den nejposlednější. Jan 6, 37.

Já jsem vzkříšení a život; kdo věří ve mne, byť i umřel, živ bude, a každý, kdo žije a ve mne věří, neumře na věky. Jan 11, 25.

Bohatec a Lazar po smrti; Luk. 16, 22. — Štěpán, umíraje; Sk. ap. 7, 58. — Lotr na pravici: Dnes budeš se mnou v ráji; Luk. 23, 43.

* *

Ačkoli duše lidská nesmrtelná jest, přece i ona jistě smrti podléhá (hříchu). Aug. De Civ. Dei, lib. 13.

Po ukončení života zůsta-
neš (ó, duše lidská!), očekávajíc den soudu, a podle zásluh pak budeš buď určena k mukám, nebo k odpočinku. To pak abys snášeti mohla, musí tobě nevyhnutelně býti navrácena původní podstata, ta hmota a paměť, neboť bys ani nic zlého, ani dobrého pocítiti nemohla. Tertull. De testimonio animae, c. 4.

Sv. Augustin vypravuje o lékaři Genadiovi, zmítaném pochybností o nesmrtelnosti. Ve snu uviděl po dvě noci za sebou mládence, který ho vedl do města krásného s hudbou rozkošnou, a tázal se ho: Kde leží tě-

lo tvé? V posteli. Co tvé oči, uši? Zavřeny. Hle, máš tedy ještě jiné uši a oči, nezávislé na tělesných. A těma očima duše budeš viděti po smrti, až tělesné oči viděti nebudou. Nepochybuj tedy, je-li po smrti život. — A byl své pochybnosti zbaven.

Jako jest Bůh nesmrtelný, tak i duši chtěl nesmrtelnou a věčnou míti. Laktancius Firm. O pravé poctě boží. Kn. 3.

Je-li duše smrtelná, pak padouchům jest smrt největším ziskem. Kliment. Alex.

Kdyby naše duše byla smrtelnou, Bůh by přestal býti spravedlivým, poněvadž by bezbožní spokojeně žili, upokojující svých nezřízených náklonností bez očekávání trestu; a naopak by se svatí na zemi zarmucovali, aniž by za to odměny obdrželi. Alf. Lig. Pravda nábož. křesť. Díl I.

Ježto naše duše svou přirozeností jest cosi duchovního, musí tudíž nevyhnutelně býti též nesmrtelnou, poněvadž nemá v sobě nijaké příčiny k svému rozdělení a zničení. Alf. Lig. Pravda nábož. křesť. Díl II.

Až smrtelnou schránku složíš a v nesmrtelnost se oděješ, pak na Boha podle zásluh patřiti budeš. Vzkřísí Bůh zajisté tělo tvé s nesmrtelnou duší, a pak nesmrtelným (i podle těla)

jsa učiněn, Nesmrtelného uzříš. Teofil. Lib. 1. ad Autolic., c. 7.

Píše Cicero (In Cat. in cap. 21.), že ho k této víře nepřivedl rozum, ani přemýšlení, nýbrž vážnost největších mudrců. A vskutku také již Sokrates učil,

že jest duše nesmrtelnou... Tomu učili také, jak Cicero (Tusc. 1.) poznamenal, Diogenes a Pythagoras; ještě pak světleji učil tomu Seneka. Alf. Liguori. Pravda nábož. křesť. Díl I.

83. NESPRAVEDLNOST.

(Láska, Spravedlnost, Krádež, Soud.)

Běda tobě, který loupíš, zdaž i ty sám nebudeš oloupen? A který potlačuješ, zdaž i sám nebudeš potlačen? Is. 32, 1.

Všichni milují dary, honí se za úplatky. Is. 1, 23.

Neboť hrozné jsou konce rodu nespravedlivého. Moudrost 3, 19.

Nedopouštějte se žádné nespravedlnosti u soudu, loktem, váhou, měrou. Lv. 19, 35.

Každý úplatek a majetek nespravedlivý vezme za své, ale poctivost na věky trvat bude. Sir. 40, 12.

Proto tedy, že olupujete chudého, a vybranou kořist na něm vymáháte: domy z kvádrů budete stavěti, ale nebudete bydleti v nich; vinice rozkošné budete stavěti, ale nebudete pít nebudete. Pror. Amos 5, 11.

Synů, nerozsívej zla na záhony nespravedlnosti, a nebudeš žítí jich sedmeronásobně. Sir. 6, 3.

Nezávid' člověku, jenž utiskuje, a nechod' za ním po jeho cestách. Přísl. 3, 31.

Lépe mít maličko, ale spravedlivě, než velké příjmy, ale nepoctivě. Přísl. 16, 8.

Vrať se k Nejvyššímu, a odvráť se od nespravedlnosti; velice měj v nenávisti ohavnost! Sir. 17, 23.

Lev (ustavičně) číhá na kořist; tak i hříchy na ty, kdož páší nespravedlnost. Sir. 27, 11.

Kdo jest věrný ve věcech nejmenších, jest věrný i ve věcech velikých, a kdo jest ve věcech nejmenších nesprávný, jest nesprávný i ve věcech velikých. Luk. 16, 10, 11.

Jmění nespravedlivých vyschne jako potok, a jako veliké hřímání v dešti zanikne. Sir. 40, 13.

Nevíte, že nespravedliví království božího neobdrží? I. Kor. 6, 9.

Běda vám, zákoníci a fariseové, pokrytci, kteří desátky dáváte z máty, a kopru, a kmínu, a opustili jste to, co jest důležitější v zákoně: soud a milosrdenství a věrnost. Toto měli jste činiti a onoho neopouštěti. Mat. 23, 23.

Synové Samuelovi; I. Kr. 8, 3. — Achab a Jezabel; III. Kr. 21, 7. — Antiochus; II. Mak. 5.

* *

Spravedlnost jde cestou přímou, nespravedlnost křivou. Cesta křivá je kostrbatá a trnitá. Kdo pravou cestou jdou, jdou snadno. Hermas. Past. lib. 2.

Nespravedlnost je křivda, kterou pácháme na bližním slovem nebo skutkem. Isidor. In sym.

Byť i všichni, kdož zemi i moře obývají, chtěli někomu ukřivditi, neuškodí mu, ale sobě. Jan Zlat. De repar. lapsu.

Jestliže ti nepřítel uškodil, nic zlého ti neučinil, ale zásluhy tvé rozmnožil. U moudrých lidí trpělivost tvá jen prospěla. Tom. Kemp. Náb. sp.

Blahoslavený jest, kdo může říci se svatým Jobem: „Nikommu jsem neukřivdil, spravedlivě jsem žil se všemi.“ Jeron. Ep. lib. 2. ad Coel.

Kdo může odvrátiti křivdu od bližního a neodvrátí, nespravedlností stává se vinný. Ambr. Lib. 1. de off.

Učinil-li jsi křivdu bližnímu? Nechoď spát, leč bys se s bratrem smířil. Isidor. Kniha utěšená.

Ublížil-li jsi někomu myšlenkou, smiř se s ním v mysli; jestliže slovy, smiř se slovy; pak-li skutky, skutky se smiř. Jane Zlat. Sup. Matth. 5.

Když zlořečil Davidovi Semej, mlčel David, nesplácel křivdy, nehledal pomsty. Ambr. De off. ministr., lib. 1.

Co je to za slávu, neubližujeme-li, kdo neublížil nám? Ambrož. De off. ministr., 1.

Vzpomínáme-li křivd, přivoláváme smrt, zapomínáme-li jich, tedy život. Hermas. Past. lib. 1.

Co se nasužoval Saul Davida. Kdo však z nich byl lepší a silnější? Jan Zlat. Hom. 42. in Math.

Křivdu trpělivě snáší, kdo vzpomene, že sám i jiným křivdy činil. Jan Zlat. Hom. 9.

Bůh často promíjí, čím jemu bylo ukřivděno, ale přísně vyhledává, v čem jsi bližnímu ukřivdil. Aug. Tract. sup. Joan.

Kdo jinému ubližuje, sám sobě osidla strojí. Amb. Hexah. 5.

Marně se k Bohu modlíš, marně uděluješ almužnu z toho, cos odcizil. Neboť co prospívá, jeden-li se k Bohu za tebe modlí, když jiný proti tobě k Bohu volá? Jan Zlat. Sup. Math. 5.

84. NESTRÍDMOST.

(Hlad. Hody. Hostina. Mírnost. Strídmost.)

A aj, radost a veselí! Zabíjejí telata, a bijí berany, jedí maso a pijí víno: „Jezme a pijme, vždyť zítra zemřeme!“ Is. 22, 13.

Neboť mnoho žije těch, o nichž jsem vám často pravil, nyní pak i s pláčem pravím, že jsou nepřáteli kříže Kristova, jichžto konec jest zahynutí, jichž bohem jest břicho a sláva v hanbě jejich, těch (totiž), kteří myslí na věci pozemské. Filip. 3, 18—19.

Víno jest od počátku stvořeno k obveselení. (A ne k opilství.) Sir. 31, 35.

Jest hodina, abychom již ze spánku povstali: neboť nyní jest blíže naše spása, než (byla) když jsme uvěřili. Noc pokročila, den pak se přiblížil. Odložme tedy skutky temnosti a oblecme se v odění světla. Jako ve dne počestně chodme: ne v hodování a opilství, ne v smilstvu a nestydatostech, ne ve sváru a závisti, nýbrž oblecte se v Pána Ježíše Krista, a nemějte péče o tělo tak, aby povstávaly chtiče. Řím. 13, 11-14.

Jako osidlo přijde na všechny, kteří obývají na povrchu veškeré země. Luk. 21, 35, 35.

A neopíjejte se vínem, jest v tom prostopášnost, nýbrž naplňujte se Duchem svatým. Ef. 5, 18.

Když (jednou) se vrátil Esau s pole, jsa zemdlen, měl Jakob uvařený pokrm. Esau řekl: „Dej mi toho ryšavého vaření, jsem velmi zemdlen.“ Proto nazván byl Edom. Jakob mu pravil: „Prodej mi své prvorozenství.“ On odpověděl: „Hle, umírám, co mi platno právo prvorozenství?“ Jakob řekl: „Odpřisáhni mi to tedy.“ Esau mu přísahal, a tak prodal své prvorozenství. Vzav pak chléb a pokrm čočkový, jedl a pil, načež odešel, nedbaje, že prodal práva prvorozenská. I. Mojž. 25, 29—34.

A jako bylo za dnů Noemových, tak bude i za dnů Syna člověka: jedli, pili, ženili a vdávali se až do dne, ve kterém Noe vešel do korábu, a přišla potopa a zahubila všechny. Podobně jako se stalo za dnů Lotových: jedli a pili, kupovali a prodávali, sázeli a stavěli; ale toho dne, ve kterém Lot vyšel ze Sodomy, deštil (Bůh) ohněm a sírou s nebe a zahubil všechny, tak bude v ten den, ve kterém Syn člověka se zjeví. Luk. 17, 26—30.

Čeho žádaly oči mé, nic jsem jim neodepřel, aniž jsem zbraňoval srdci svému, aby nepožívalo všeliké rozkoše. Když však jsem se ohlédl na všechna díla, která učinily ruce moje, na práci, při nichž nadarmo jsem se

potil, uzřel jsem ve všem mar-nost a trápení ducha. Kaz. 2, 10, 11.

Lépe jest jíti do domu truch-lozpěvu, než-li (jíti) do domu hodování. Kaz. 7, 3.

Naplňujme se drahým vínem a vonidly, ať nemine nás (žád-ný) květ jara! Věnceme se rů-žemi prve, než-li zvadnou; ne-bud' louky, které by nepřešla bujnost naše! Moudr. 2, 1, 6-9.

Mějte se však na pozoru, aby srdce vaše neobtěžila se o-pojeností a opilstvím a péčemi tohoto života, a aby onen den nepřišel na vás náhle. Luk. 21, 34.

Běda vám, kteří vstáváte ráno, byste šli za lihovinami, a pili až do večera, hořice vínem! Citeru a harfu, buben a píšťa-lu míváte s vínem na hodech svých, ale na dílo Hospodinovo nehledíte, aniž co činí ruce je-ho pozorujete. Is. 5, 11, 12.

Běda vám, kteří jste nasy-ceni, neboť budete lačněti. Bě-da vám, kteří se smějete nyní, neboť budete kvíleti a plakati. Luk. 6, 25.

Byl jeden člověk bohatý, a ten se odíval v purpur a jemné plátno, a hodoval každého dne skvostně. Luk. 16, 19.

Za času Noe lidé jedli a pili, a přišla potopa. — Uriáš. — Holofer-nes. — Bohatec hodoval, a pohřben v pekle; Luk. 16. — Herodes svolil v opilství, aby sv. Jan byl sťat; Mt. 14.

Mnozí od rána až do slunce západu otročí rozkoším opilství a obžerství, nechápajíce, proč zrozeni jsou, nýbrž zvykem zví-řecím prutáni, oddávají se po celý den toliko prostopášností a hodům. Prorok Joel ale volá k těm, kteří opilstvu slouží: „Procitnětež, opilí, a plačte, a kvilte všichni, kteříž pijete ví-no v sladkosti.“ (1, 5.) Isidor. De s. b., lib. 2, c. 43.

Nezvítězíš-li nad nestřídmo-stí, nýbrž ona nad tebou, ihned zavolá sestru svou chlípnost. Bonav. De pugna spir., c. 2.

O takových to praví se i na jiném místě: „Běda tobě, země, jejížto král pachole jest, a je-jížto knížata ráno jedí.“ (Ekkle, 10, 16.) Isidor. De s. b., lib. 2, c. 43.

Hanba jest, když člověk mi-luje nestřídmost, která ho vy-hnala z ráje. Bonavent. Serm. 1. de uno Conf.

Nestřídmost tedy, ta vám škodlivá jest, ježto majíce, ne-sdílíte se s těmi, kterým se ne-dostává. Šetřte soudu příštího. Hermas. Past. lib. 1. Vis. 3, c. 9.

Mnohých již zabila nestříd-most, žádného střídmost. Ambr. L. 1. de Cain, c. 5.

Nestřídmost hadu se podo-bá; neb pod rouškou pravé po-třeby se přibližuje a jed bez-božné rozkoše vypouští. Řehoř Vel. Lib. 5. in 1. Reg., c. 1.

85. NEVDĚČNOST.

(Děti. Dobročinnost. Rodiče. Vděčnost.)

Opustili mne příbuzní a známí, zapomněli mne hosté domu mého. Služky mé mne za cizáka mají, hledí na mne jako na cizince. Na sluhu volám, avšak neodpoví, abych důraznými slovy ho prosil. Dech můj odporový je manželce mé, a puch ze mne mým sourozencům. Mládež také pohrdá mnou, jak sebou hnu, již se posmívají. Job 19, 14—19.

Jeden pak z nich vida, že jest uzdraven, navrátil se, hlasem velikým velebě Boha, a padl na tvář k nohám jeho, čině mu díky. A ten byl Samariťán. I promluvil Ježíš a řekl: „Zda-li nebylo jich deset uzdraveno? A kde jest jich devět?“ Neshledal se nikdo, jenž by se byl vrátil a vzdal chválu Bohu, jedině cizozemec tento?“ Luk. 17, 15—18.

Zlým kdo odplacuje dobré, nehne se neštěstí z jeho domu. Přísl. 17, 13.

Pára jen lidé jsou, klam jen smrtelníci; chceš-li je vážit, zklamou tě. Ž. 61, 10.

Na světě byl, a svět povstal skrze něj, ale svět ho nepoznal. Do vlastního přišel, a svoji ho nepřijali. Jan 1, 10—11.

Nyní však posmívají se mi lidé, kteří lety mne jsou mladší, jichžto otce za hodné jsem neměl. Job 29, 1.

Žádný prorok není příjemný ve své otčině. Luk. 4, 24.

Také v tom viděl jsem moudrost pod sluncem a pokládal jsem ji za velmi velikou: Bylo město malé a v něm nemnoho mužstva, i přitáhl na ně král veliký a oblehl je; nadělal náspů vůkol se všech stran. I nalezl se v něm muž chudý a moudrý, ten vysvobodil město moudrostí svou; žádný však potom nevzpomněl člověka toho chudého. Kaz. 9, 13—18.

Odměňují se mi za dobré zlým; jako k příteli, k bratru jsem se choval, jak truchlící pro matku smutkem byl jsem shrben. Z pádu mého se těší a srotili se, srotily se na mne náhle metly; trhají mne jazyky ustavičně; pokoušejí mne, pustě se posmívají, vyceňují na mne svoje zuby. Ž. 34, 12—16.

Ano, kdyby mi nepřítel kl-nul, snesl bych to, kdyby se vypínal nade mne odpůrce, ukryl bych se snad; ale tys to, společník můj, rádce a důvěrník, jenž jídals lahodné pokrmy se mnou, v dům boží svorně jsme chodili. Ž. 54, 13—15.

Josef odvděčil se Jakubovi. — Nevděčnost židů na poušti. — Nevděční malomocní.

* *

Nevděk jest palčivý vítr, kterýž vysouší pramen dobro-

ty, rosu milosrdenství. Bern. Serm. 51. in Cantic., 6.

Lidé rádi zapomínají na Boha, ač jeho dobrodiní požívají. Laktanc. Institut. div., lib. 2.

Není hoden, aby dobrodiní dosáhl, kdo za obdržená dobrodiní díky nevzdává. Tom. Aquin. In epist. ad Rom. Lect. 5.

Není hoden budoucích dobrodiní, kdo neděkuje za přijatá. Bernard. Serm. 4. sup Qui habitat.

Tím větší hřích má člověk, čím větší dobrodiní jsou, za která jest nevděčným. Fulgenc. Epistl. 6. ad Theodor.

Je zvyk otroků, když jim štěstí zakvete, uchýliti se k nevděčnosti. Jan Zlat. Hom. 88. sup. Gen.

„Zda-liž jich deset není očištěno, a kde jest jich devět?“ (Luk. 17, 17.) Slova Spasitelova, jimiž kárá nevďek oněch devíti, od malomocenství očištěných. Čte se o nich, že sice dobře prosili, modlili se, neboť po-

zdvihnuvše hlasu svého, volali: „Ježíši, smiluj se nad námi!“ Avšak díkůčinění se jim nedostávalo, poněvadž se nevrátili a nevzdali chválu a díky Bohu. Bernard. Serm. de Divers. S. 27, c. 5.

Viz, člověče, co pro tebe trpím, patř na hřeby, jimiž mne probíjejí, hled' na muka, jež na mne hrnou! Ač jest bolest zevnitřní tak veliká, přece těžší jest zármutek vnitřní pro tvůj nevďek. Bonaventura. Serm. 60. de assion. Dom.

Dárce za ztrátu považuje to, co přijal nevďečník, a proto se bude chrániti, aby nedával nazar. Bernard. Serm. contr. vitium ingrat.

Jak veliký máš prospěch, prokazoval-li jsi dobrodiní, vděčnému? Aneb jaká z toho škoda, jestliže dobře jsi činil nevďečníku? Čin dobrý má Boha dlužníkem, jakož i skutek zlý, neboť Soudce jest všelikeho jednání Odplatitelem. Tertullian. De poenitentia, c. 2.

86. NEVĚDOMOST.

(Bláznovství. Moudrost. Nevěra.)

Dlouho-li, děti, rády mít budete dětinství, dlouho-li posmívači, rádi se posmívati? Přísl. 1, 22.

Co je platno bláznů bohatství míti, když si moudrosti koupiti nemůže? Přísl. 17, 16.

Na cestě, když po ní blázen jde, protože sám rozumu nemá, všechny za blázny má. Kazat. 10, 3.

Byliť blázni všichni lidé (od přirozenosti), v nichžto nebylo známosti Boha. Moudr. 13, 1.

Srdce pošetilcovo jest jako rozbitý hrnec: žádné moudrosti nepodrží. Sir. 21, 17.

Ježto neměli moudrosti, zahynuli. Bar. 3, 28.

Domnívá-li se však někdo, že něco poznal, nepoznal ještě tak, jak poznati jest dlužno. I. Kor. 8, 2.

Vystřízlivějte náležitě a nehřešte, neboť někteří (mezi vámi) nemají (pravé) známosti Boha; k zahubení vašemu to pravím. I. Kor. 15, 34.

Ježíšek 12letý tři dny v chrámě. — Marie Magdalena, sedíc u nohou Páně, poslouchala slova jeho; Luk. 10, 39. — Nikodem v noci přicházel k Pánu Ježíši se vyučovat; Jan 3. — Zástupové tři dny poslouchali slovo boží; Luk. 5, 1; Mar. 3, 9.

Dvojí jest nevědomost: jedna se týká věcí božích, druhá ostatních. Obojí se máme varovati. Bern. Serm. in Cantica. S. 36.

Nevědomost jest dcera lenosti. Sv. Jan Zlat. Hom. 42. sup. Math.

Bůh nesoudí jen ty, kteří od poznání Boha se odvracejí, nýbrž i ty, kteří vědomosti nabýti nechtěli. Isidor. Lib. 2. de sum. bono, c. 17.

Neznámost Boha může vést k zoufalství; Někdo, maje ošklivost nad všemi hříchy, přemýšlí, kterak by se kál. Jestliže

neví, jak dobrotivý jest Bůh, jak milostivý a milosrdný, zda-li ho nebude pokoušeti zoufalství, řkouc k němu: Tvé hříchy jsou preveliké a příliš mnohé? Za tak veliké hříchy, byť by ses i usmrtil, nelze učiniti zadost. Bernard. Serm. in Cantica. S. 38, 1.

Kterak budeme věriti a doufati v toho, jehož neznáme? Bernard. Serm. in Cant. S. 37.

Lépe jest nevědomým býti, než blouditi; lepší jest věřící nevědomost, než lehkomyšlná moudrost. Augustin. Flor. Doct. Hybern.

Nejsi vinen, co bez viny nevíš, nikoli ale co nevíš, protože věděti jsi zanedbal. Aug. Lib. 3. de lib. arbitr., c. 19.

Ne každá nevědomost je zavržení hodnou. Zdá se mi, že nikoli...; neznáš-li umění truhlářského nebo jiného podobného umění, jehož lidé k potřebám tohoto nynějšího života vykonávají, zda-li to překáží tvému spasení? Bernard. Serm. in Cantica. S. 36, 1.

Jsou věci, kterých nevěděti lépe jest, než věděti. Augustin. Enchir. cap. 17.

Lépe jest člověku přiznati se, že neví, než nerozvážně tvrditi něco, o čem v jistotě neví. Augustin. Lib. 1. de Anima, c. 19.

87. NEVĚRA.

(Bláznovství. Církev. Moudrost. Slovo boží. Věra.)

Zničení budou jako voda, jež roztéká se, luk na ně napne, dokud nevezmou za své. Jako vosk když rozpustí se, zhynou, spadne oheň, i nebudou viděti slunce. Prve než na vašem hloží znát bude trny, za zelena ještě je v hněvu svém smete! Ž. 57, 8—10.

„Neuzřím-li v rukou jeho rány hřebův, a nevpuštím-li prstu svého na místo hřebův, a nevloží-li ruky své v jeho bok, neuvěřím.“ A po osmi dnech byli učedníci jeho opět uvnitř a Tomáš s nimi. Tu přišel Ježíš zavřenými dveřmi, a postaviv se mezi ně, řekl: „Pokoj vám.“ Potom dí Tomášovi: „Vlož prst svůj sem a viz ruce mé, a vztáhni ruku svou a vpušť v bok můj; a nebudiž nevěřící, nýbrž věřící.“ Tomáš odpověděl mu: „Pán můj a Bůh můj!“ Řekl mu Ježíš: „Že jsi mne uviděl, uvěřil jsi; blahoslavení, kteří neviděli a uvěřili.“ Jan 20, 25—29.

Neboť mnoho svědků vyšlo na svět, kteří nevyznávají Ježíše Krista, přišlého v těle; to jsou svědci a antikristové. II. Jan ap. 1, 7.

Kolik totiž měst, tolik i bohů máš, Judo, a kolik jest v Jerusalemě ulic, tolik postavil jsi oltářů hanby, oltářů k obětování (kadidla) Baalům. Jer. 11, 13.

Aneb, nevíte-li, co praví Písmo při Eliášovi, kterak si stěžuje u Boha proti israelitům? „Hospodine, proroky Tvé pobili, oltáře Tvé zbořili, a já jsem zůstal sám, a hledají bezživotí mého.“ Řím. 10, 2—3.

Říká si pošetilec v duchu: „Není Boha.“ Ž. 51, 1.

Nuže, kterak budou vzývati toho, v koho neuvěřili? Kterak však uvěří v toho, o kom neslyšeli? A kterak uslyší bez hlasatele? Řím. 10, 14.

To pak jest soud, že světlo přišlo na svět, a lidé milovali více tmu, než-li světlo; neboť skutkové jejich byli zlí. Každý zajisté, kdo činí zlé, nenávidí světla a nejde ke světlu, aby nebyli usvědčeni skutkové jeho. Jan 3, 19, 20.

Poněvadž však já mluvím pravdu, nevěříte mi. Kdo z vás bude mne viniti z hříchu? Jestliže pravdu mluvím (vám), proč mi nevěříte? Kdo z Boha jest, slovo boží slyší; proto vy neslyšíte, že z Boha nejste. Jan 8, 42, 47.

Tu obstoupili ho židé a pravili jemu: „Dokavad držíš duši naši v napětí? Jsi-li Ty Kristus, pověz nám to zjevně.“ Ježíš odpověděl: „Řekl jsem vám to, a nevěříte. Skutky, které já činím ve jménu Otce mého, ty vydávají svědectví o mně. Ale vy nevěříte.“ Jan 10, 24—26.

I řekl: „Prosím tě tedy, otče, abys ho poslal do domu otce mého, neboť mám pět bratrů, ať jim svědčí, aby také oni nepřišli do tohoto místa trápení.“ Ale Abraham řekl jemu: „Mají Mojžíše a proroky, těch ať poslouchají.“ On však pravil: „Nikoli, otče Abrahame, ale přijde-li k nim někdo z mrtvých, budou činiti pokání.“ Tu řekl mu: „Neposlouchají-li Mojžíše a proroků, neuvěří, ani kdyby někdo vstal zmrtvých.“ Luk. 16, 27—31.

A Hospodin pravil Mojžíšovi: „Jak dlouho ještě bude mne tento lid tupiti? Jak dlouho budou mi odpírati víru přes všechna znamení, která jsem před nimi učinil?“ IV. Mojž. 14, 11.

Odpověděv Ježíš, řekl: „Ó, pokolení nevěřící a převrácené, dokavad mám býti s vámi? Dokavad vás mám trpěti?“ Mat. 17, 16.

Posléze ukázal se jedenácti, když byli za stolem, a vytýkal jim nevěru jejich a tvrdost srdce, že nevěřili těm, kteří ho viděli zmrtvých vstalého. Mar. 16, 14.

Kdo však neuvěří, bude zavvržen. Mar. 16, 16.

Kdybych byl nepřišel a jim nemluvil, hříchu by neměli; nyní však nemají výmluvy ze hříchu svého. Jan 3, 18.

Kdo však nevěří, již jest odsouzen, poněvadž nevěří ve jmé-

no jednorozeného Syna božího. Jan 3, 18.

Kdo mnou pohrdá a nepřijímá slov mých, (ten) má svého Soudce: To slovo, které jsem mluvil, to jej odsoudí v den poslední. Jan 12, 48.

Bez víry však nelze se líbiti Bohu; neboť ten, jenž přistupuje k Bohu, musí uvěřiti, že (Bůh) jest. Žid. 11, 6.

Kdo nevěří Bohu, učinil ho lhářem, neboť neuvěřil ve svědectví, které Bůh vydal o Synu svém. I. Jan 5, 10.

Fariseové. — Zákoníci. — Židé. — Marné proroctví, marné zázraky Páně. — Svatý život jeho.

*

Kdo se odvrací od Boha, toho zachvátí osud Kainův, a nemaje ani stání, ani místa, blouditi bude na zemi. Efrém. Opp. Graec. T. 2., p. 404.

Nikomu, kdo jest nevěřícím, neprospějí dobré skutky a čistota. Neboť toto vše poskvvrňuje nevěra. Ambrož. Commentar. in ep. ad Ephes., c. 2.

Přirozenost nevěry se podobá písečné půdě, neboť jakkoli mnoho deště pojme, přece úrodnou se nestává. Jan Zlat. Sup. illud. Math. 20.

Jestliže se Spasitel nenarodil, ani netrpěl; neboť trpěti ne-

může, kdo se nenarodil. Netrpěl-li, nevstal Pán Ježíš ani zmrtvých. Jestliže zmrtvých nevstal, aniž vstane kdo jiný zmrtvých. Jestliže nikdo nevstane, nebude také soudu; neboť jisto jest, když nevstanu,

že nebudu souzen. Nebude-li soudu, marné jest ostříhání přikázání božích...; jezme a pijme, neboť zítra zemřeme. Toto všecko spojuješ, upíraje, že se (Kristus Pán) narodil. Arche-laus. Disput. c. Manete, c. 49.

O

88. OBĚŤ.

(Apoštolové. Mučedníci. Oběť mše svaté.)

A aby dali oběť podle toho, jak pověděno jest v zákoně Páně, dvě hrdliček neb dvě holoubátek. Luk. 2, 24.

Kdo obětuje ze statku chudých, zabíjí takoruka syna před očima otce jeho. Sir. 34, 24.

Oběť spravedlivého příjemná jest. Sir. 34, 9.

Neboť Pán jest Odplatitel, a sedmkrát tolik odplatí tobě. Sir. 35, 13.

Dávej Nejvyššímu podle toho, jak nadělil ti. Sir. 35, 12.

A každý, kdo opustí dům, neb bratry, neb sestry, neb otce, neb matku, neb manželku, neb dítky, neb pole pro jméno mé, stokrát více vezme a život věčný v dědictví dostane. Mat. 19, 29.

Proto napomínám vás, bratři, skrze milosrdenství boží, abyste vydali tělo své v oběť živou, svatou, Bohu libou, by to

bylo duchovní bohoslužbou vaší. Řím. 11, 1.

Oběti bezbožných odporné jsou Pánu, ale modlitby spravedlivých libé. Přísl. 15, 8.

K čemu mi přinášíte kadi-dlo ze Sáby a libě vonící třtinu z daleké země? Žertvy vaše nejsou mi příjemny a vaše oběti nelíbí se mně. Jer. 6, 20.

Když se postí, neslyším pro-seb jejich; a když podávají oběti krvavé i suché, nepřijímám jich. Jer. 14, 12.

Obětujete-li mi zápalné a suché oběti své, nepřijímám jich, aniž shlédám na oběti díků skrmenců vašich. Klid' se mi s krákoráním svých písní, zvuku tvé harfy nechci poslouchati. Ale ať se valí jako voda právo a spravedlnost jako silný potok. Amos 5, 22—24.

Mojž. III., 1—7. — IV. Mojž. 28, 29. — III. Mojž. 9, 23, 24. —

II. Mak. 1, 22; 2, 10. — V. Mojž. 15, 21.

* *

Starý obyčej. Jeden každý přináší též v jistý den každého měsíce, anebo jak může, nějaký skrovný dárek; nikdo se nenutí, ale dává dobrovolně. Jsou tyto dary jako sklad zbožnosti. Tertullian. Apolog. advers. gent. pro Christ., c. 39.

Kdo měl kdy za to, že by jiné bytosti náleželo oběti přinášeti, leč tomu, jehož za Boha uznával? Jak dávnověký jest obyčej tento, Boha v obětech uctívati, dosvědčují dva bratři, Kain a Abel: kdežto Bůh zavrhl

nul oběť staršího, k oběti mladšího se milostivě naklonil. Augustin. De Civit. Dei, lib. 10, c. 4.

Toť oběť nejpřednější, jestliže každý především sám sebe Bohu obětuje, aby potom dar svůj v oběť přinést mohl. Ambrož. De Civ. Dei, lib. 10, c. 6.

Jestliže se milosrdenství, prokázané bližnímu pro Boha nečiní, není obětí. Aug. De Civ. Dei, lib. 10, c. 6.

Nejvyššího Soudce nemůže oběť smířiti, nečiní-li čistota obětujícího oběť příjemnou před tváří božskou. Řehoř. Moral. lib. 22, c. 7.

89. OBOJAKOST.

(Bázeň.)

„Co jste vyšli na poušť viděti? Třtinu-li, větrem se klátící?“ Mat. 11, 7.

Ty však sloveš židem a spoléháš na zákon a honosíš se Bohem, a jsa vyučován zákonem, znáš vůli jeho i schvaluješ to, co jest lepší; také se domýšlíš, že jsi vůdcem slepých, světlem těch, kteří jsou ve tmě, pěstounem nemoudrých, učitelem nedospělých, a to proto, poněvadž v zákoně máš obraz poznání a pravdy. Nuže, ty učíš jiného, a sám sebe neučíš; ty kážeš, že se nemá krásti, a kradeš; ty pravíš, že se nemá cizoložiti, a cizoložíš; ty máš v ohavnosti

modly, a dopouštíš se svatokrádeže; ty se honosíš zákonem, a přestupováním zákona Boha zneuctíváš. Řím. 2, 17—23.

A uviděl jsem hvězdu, která spadla s nebe na zem. Apokal. 8, 1.

Neklať se po všelikém větru, a nechod' po každé cestě; (toť bývá známka každého hříšníka — dvojaký jazyk). Bud' stálý na cestě Páně, a ve svém správném přesvědčení a vědomí. Sir. 5, 11, 12.

Člověk bohobojný v moudrosti zůstává (jako slunce); ale

blázen jako měsíc se mění. Sir. 27, 12.

Proto, bratří moji milí, buďte pevní, nepohnutelní. I. Kor. 15, 58.

Mučedníci Páně. — Sv. Pavel a sv. Petr, po smrti Krista Pána. — První křesťané.

Mluv upřímně, nikdy neoklam. Isidor. Kniha utěš., 75.

Tak buď skutek náš veřejný, aby úmysl zůstal skrytým. Řehoř. Hom. 11. in Ev.

Jest třeba svatě žítí, aby slova odporujícími skutky o cenu jsi nepřipravil. Sv. Prosper. Lib. 1. de vita cont., 20.

90. OBRÁCENÍ.

(Hřích. Pokání. Polepšení. Svatost.)

Kdybys bylo poznalo i ty, a to (alespoň) v tento den tvůj, co jest tobě ku pokoji — ale nyní jest to skryto před očima tvýma, nebo přejdou na tebe dnové, ve kterých nepřátelé tvoji obklíčí tě náspem a oblehnou tě a sevrou tě se všech stran, a na zem povalí tebe i dítky tvé, které jsou v tobě, a nenechají v tobě kamene na kameni, poněvadž jsi nepoznalo času navštívení svého. Luk. 19, 42—44.

S ohledem na dřívější život svůj máte odložití starého člověka, který bere zkázu podle chtíčů klamných, obnoviti se na duchu, myslí své, a obléci člověka nového, stvořeného podle Boha. Efes. 4, 22—24.

Jistě že zase již meč svůj brousí, lučiště své napjal a míří. Žalm. 7, 13

Obraťte se ke mně celým svým srdcem, (a to) s postem

a s pláčem a s kvílením. Roztrhněte však srdce svá, a ne roucha, a tak vraťte se k Pánu Bohu svému. Joel 2, 12—13.

Račiž, Bože, vzkřísiti nás! Vyjasni tvář svou, i dojdeme spásky! Žalm. 79, 4.

Já jsem Cesta a Pravda a Život; nikdo nepřichází k Otci, leč jen skrze mne. Jan 14, 6.

Nyní ke mně přicházíte, jsouce donuceni nouzí. Soudc. 11, 7.

A když všecko utratil, nastal v té krajině hlad veliký, a on počal trpěti nouzi. Vstanu a půjdu k otci svému a řeknu jemu: „Otče, zhřešil jsem proti nebi a před tebou!“ Luk. 15, 14, 18.

Jak veliké jest milosrdenství Páně a smířlivost jeho k těm, kteří se obracejí k němu! Sir. 17, 28.

Ninivetští, Jon. 3, 5.; marnotratný syn, Luk. 15.; Šavel, Sk. ap. 9, 1—19; 18—20. — Viz: Pokání.

* *

Obrácení se nemá člověku, nýbrž Bohu býti přičítáno. Augustin. Epist. 130.

Nikdy by se nenavrátila ovce ztracená, kdyby nedosáhla milosrdenství dobrotivého Pastýře. Augustin. In serm.

Na polepšení není nikdy pozdě; lotr přešel s kříže do ráje. Jeroným. In ep. ad Lactam.

Větší radost povstává v nebi nad hříšníkem obráceným, než-li nad stále spravedlivým. Rovněž i rolník více miluje onu

půdu, která, od trní očištěna, hojného užitku přináší, než-li onu, jež nikdy trní neměla a nikdy úrodnou žeň nevydala. Řehoř. Hom. 34. sup. Ezech.

Uzdravení těla — dí lékaři — jest vždy bezpečnější, když se pozvolna, než náhle nabývá. Tak i u nemoci duchovní. František Sal. Phil. Pars 1., c. 5.

Duchovní obrácení se nestává se jediným dnem. Bernard. Serm. de temp.

Pýchou, neposlušností, touhou po věcech viditelných, opusili jsme svou vlast; je třeba, abychom se do ní vrátili plácem a poslušností. Řehoř. Hom. 10. sup. ill. Math.

91. OBRAZY.

(Klanění. Chrám. Svatí.)

Zakázány, aby se jich nezneužívalo k modloslužbě. II. Mojž. 20, 4.

Za to měli, že oheň, vítr nebo prudké povětrí... jsou správcové světa a bohové, které za bohy měli. Moudr. 13, 1.

A přece i židé měli obrazy. Cherubíny s obou stran slitovnice, také tkané; II. Mojž. 25, 18. — Také Mojžíš vzdělal hada na poušti, aby představoval Vykupitele, jenž uzdraví nemocné; Jan 3, 14.

* *

Něco jiného jest obrazu se klaněti, něco jiného, dějem na

obrazu se přiučiti, čemu by se klaněti slušelo. Neboť co čtoucím Písmo, to poskytuje pohled na obraz. Řehoř. Lib. 9. Epist. ep. 9. ad Seren.

Ježto všichni čísti neumí, aniž se čtením zabývají, usnesli se otcové naši život a utrpení Páně vyobraziti. Spatřivše ale vyobrazení utrpení Kristova, ihned se k umučení Spasitelovu vracíme, a na zem padající, klaníme se ne látce, nýbrž tomu, jehož obraz představuje... Totéž platí o vyobrazení Matky boží, neboť pocta se vztahuje na ni a na toho, jenž se z ní vtě-

liti ráčil. Jan Damascen. Lib. 4. orth. fid., c. 17.

Malířství se užívá v chrámech k tomu cíli, aby ti, kdož písma neznají, alespoň na stěnách četli, čeho v knihách čísti nemohou. Řehoř I. Epistl. lib. 7., ep. 109.

Co můžeme lepšího, co líbeznějšího shlédnouti, kam svůj zrak s větším zanícením obrátiti, než abychom toho spatřili, který nás tolik miluje a všechno dobro v sobě zahrnuje? Sv. Teresie. *Meditationes in orat. Domini*. D. n. 9.

Jsi-li příliš roztržitý, a není-li ti možno v pravou pobožnost se pohřížiti..., poklekni před křížem Kristovým, anebo před obrazem jeho nejsvětější Rodičky, nebo před obrazem kteréhokoli svatého. Tom. K. *Nábožné spisy*. Liliové údolí, c. 9, č. 1.

Jednoho dne... spatřila jsem takový krásný obraz Krista Pána, mnohými ranami pokrytého, a tak k pobožnosti vzbuzoval, že jsem byla velmi pohnuta. I padla jsem k nohám Páně, a mnohé slzy prolévajíc, prosila jsem ho pokorně o takovou posilu, abych ho již nikdy více neurazila. Sv. Teresie. *Vita propria*, 9.

Nic nevhodného nečiníme, když něco neviditelného představujeme způsobem viditel-

ným... Vím ovšem, že obraz Spasitele našeho proto nežádáš, abys jej jako Boha ctil, nýbrž abys se upamatováním na Syna božího v lásce rozehrál k tomu, na jehož vyobrazení, rozjímaje, patříš. My před obrazem neklekáme jako před božstvím, leč jediné tomu se klaníme, kterého sobě připomínáme. Řehoř. Lib. 7. Ep. ep. 53. ad Secund.

My v učení svatých Otců trvájíce, a šetříce ústního podání církve katolické, v níž Duch svatý přebývá, se vši pilností a šetrností rozsuzujeme a uzavíráme: že obrazy svatých v chrámech božích ctění a i na posvátných nádobách, oděvu, na zdích a deskách, ve staveních jak veřejných, tak i soukromých chování a na veřejných cestách vystaveni býti mají... Nebo čest, která se obrazu prokazuje, na jeho původ směřuje, a kdo se obrazu klaní, to jest, jej ctí, ten se klaní a ctí toho, kdo na obrazu jest vyobrazen. Sněm Nicenský II. Act. 2, 3, 4, 6-7.

My, křesťané, nectíme obrazy podle obyčeje Řeků jako bohy, nýbrž pocta naše vztahuje se na původní představu, totiž na toho, jehož obraz před očima máme. Atanas. Lib. de *Pasione imag. Dom.*

Kdo korunuje obraz císaře, ctí ovšem toho, čí obraz korunoval; a kdo potupil obraz císaře, císaři potupu učinil. Ambrož. Serm. in *Pslm*. 118.

92. OBŘADY.

(Kříž sv. Modlitba, Mše sv.)

Melchisedech obětoval chléb a víno: v zákoně Mojžíšově ustanovil Hospodin sám přemnohé obřady u oltáře. II. Mojž. 18, 20; V. Mojž. 28, 15; Ezech. 43, 18.

To pověděv, plivnul na zem, a udělav ze sliny bláto, pomazal mu (tím) blátem oči a řekl mu: „Jdi, umyj se v rybníce Siloe“ (to jest v překladu „Poslaný“). I odešel a umyl se, a přišel vida. Jan 9, 6—7.

A on, ujav slepce za ruku, vyvedl ho ven z vesnice, a nasliniv mu oči, vložil na něj ruce své a tázal se ho, zda-li co vidí. I pohlédl vzhůru a řekl: „Vidím lid jako stromy choditi.“ Nato vložil opět ruce na jeho oči. I prohlédl a byl uzdraven, takže viděl všechno jasně. Mar. 8, 23—25.

I přivedli mu hluchoněmého, a prosili ho, aby vložil na něj ruku. A on, pojav jej od zástupu v soukromí, vložil prsty své v uši jeho, a nasliniv si prst, dotkl se jazyka jeho, a pohlédnuv k nebi, vzdychl a řekl jemu: „Efeta“ — to jest: „Otevři se.“ A hned otevřely se uši jeho a rozvázal se svazek jazyka jeho, i mluvil správně. Mar. 7, 32—35.

A to pověděv, dechl (na ně) a řekl jim: „Přijměte Ducha svatého; kterým odpustíte hří-

chy, odpouštějí se jim, a kterým zadržíte, zadrženy jsou.“ Jan 20, 22, 23.

Vzav do ruky chléb, dobrořečil, lámal a dával učedníkům svým... Mar. 14.

Obřady u všech národů přirozené. Popelcem se sypali Israelité; Jer. 25, 34. — Ninivetští; Jon. 3, 5. — Světlo na oltáři vždycky; III. Mojž. 6. — Sněm Tridentský.

* *

Při tom, když zaznělo: „Vyznávám se...“ (confiteor), bili jste se v prsa. Co znamená bít se v prsa, ne-li kárati, co hříšného v srdci? Co jest to, leč viditelným tlukotem ukrytý hřích trestati? Augustin. Serm. 8. de verbis Domini.

„Publikán, stoje zdaleka, nechtěl ani očí k nebi pozdvihnouti, ale bil se v prsa svá.“ (V. 13.) Bití v prsa, zkroušenost srdce. Aug. In Psl. 31. Enarratione secunda.

Pozdvihuj ruce při modlení. Pozdvihlť za nás Pán Bůh náš ruce své na kříži; rozpjaty byly ruce jeho za nás. Proto byly rozpjaty ruce jeho na kříži, aby se k dobrým skutkům vztahovaly ruce naše. Augustin. In Pslm. 62.

„Plivl na zem, a učinil bláto, a pomazal blátem oči slepého.“ (Jan 9.) Pomazán byl, a

ještě neviděl. Poslal ho k rybníku, jenž slove Siloe. Umyl tedy oči v rybníce tom, jenž se vykládá: „Kterýž poslán býti má“, a pokřtěn jest v Kristu. Aug. Tract. 44. in Joan., circa init.

Dobře jsem viděla, že bych raději tisíckráte byla smrt podstoupila, než-li se něčeho dopustila, co by proti tomu nejmenší-

mu církevnímu obřadu, anebo proti některé pravdě Písma božského bylo čelilo. Sv. Teresie. Vita propria, 23.

Všechny obřady svaté Církve jsou plny nejhlubších tajemství, a pokorné, prosté a nábožné duše, hledíce na ně, pociťují velikou útěchu. Frant. Sal. Na neděli Květnou. Kázání 2. o modlitbě.

93. OČISTEC.

(Hřích. Pokání. Nebe. Peklo.)

Kdo by byl řekl slovo proti Synu člověka, bude mu odpuštěno, kdo by však mluvil proti Duchu svatému, nebude mu odpuštěno ani v tomto věku, ani v budoucím. Mat. 12, 32.

Hospodin život bere i dává, uvádí do pekel a zas vyvádí. I. Král. 2, 6.

Svatá a spasitelná jest myšlenka, za mrtvé se modliti, aby hříchů zproštění byli. II. Mach. 12, 43—46.

Srovnej se s protivníkem svým rychle, dokud jsi s ním na cestě, aby snad nevydal tebe protivník soudci, a soudce vydal by tebe (soudnímu) služebníku, a byl bys uvržen do vězení. Vpravdě, pravím tobě, nevyjdeš odtud, dokavad nenavrátíš posledního haléře. Mat. 5, 25, 26.

David, ač mu Bůh odpustil hříchy skrze proroka Nathana, přece časné tresty musel vytrpěti; II. Kr.

14. — Církevní sněmy: v Karthagu, Vaisonu (Franc.), 442; Toledu, 489; v Tridentu, sess. XXV. — Teprve Luther začal popírat.

*

Kacíři nevěří, že by ohně očisťujícího bylo po smrti, nýbrž že duše, od těla oddělená, hned buď do nebe vchází, anebo v zavržení. Nechť se tedy táží toho, jenž ráčil říci, že jistý hřích se neodpouští ani v tomto věku, ani v budoucím. (Mat. 12, 32.) Proč to řekl, není-li v budoucím životě nějakého prominutí? Bernard. Serm. super Cantic. S. 66.

Svatá Církev katolická nás ujišťuje sněmem Tridentským, že podle svědectví Písma svatého očistec jest. Neboť se praví v druhé knize Machabejské (12, 46.): „Svaté a spasitelné jest myšlení, za mrtvé se modliti, aby od hříchů byli zproštění.“

A v evangeliu svatého Matouše v páté kapitole (v. 26.) čteme: „Amen, pravím tobě, nevyjdeš odtud, dokud i toho posledního haléře nenavrátíš.“ Z obojího vysvítá jasně, že jest v onom životě místo, jehož lze opět opustiti, byl-li za každý hřích všecken trest přetrpěn. Alf. Liguri. Devatero bohosl. pojednání, 2. 1.

Trojí jest místo, kteréž se duším zemřelých podle zásluhy dostává: peklo, očistec a nebe. V pekle jsou bezbožní, v očistci ti, kteří očistění potřebují, v nebi dokonalí. Bernard. De quinque reg.

Rozjímání o očistci nemělo by nás naplniti pouze bázní, ale i potěšením... Pravda, očistec jest tak bolestný, že se žádné trápení na světě k němu nemůže přirovnati; ale jest také jisto, že na tomto světě žádná spokojenost býti nemůže, která by se mohla měřiti s onou, již uvnitř cítí duše v očistci. Jsou zajisté v ustavičném spojení s Bohem, podrobují se zcela vůli boží, milují Boha nade všecko, víc než sebe samy, dokonale, čistou, zcela nezištnou láskou; jsou věčného spasení svého jisti, a jejich naděje jest taková, že nemůže býti zklamána. Fr. Sales. Duch sv. Františka Saleského, 16, díl 9.

Pokuta očistcová jest doplněk zadostiučinění, jestliže toto nebylo v těle úplně dokonáno. Tom. Aquin. Supplem. 3. p. Quaest. 71, art. 6.

V jaké bídě se nalézají tito svatí uvěznění? Je jisté, že jejich muka jsou přehrozná. Oheň, který je mučí — praví svatý Augustin (in Pslm. 37.), jest mnohem trapnější, než kterákoli muka, jaká by člověk na zemi mohl přetrpěti. Totéž učí svatý Tomáš, dokládaje ještě (in 4. Sent. 21.), že tento oheň jest tentýž, který v pekle zatracence mučí... Mnohem větší ještě jsou muka, která tyto svaté duše tím snášejí, že jsou patření na svého Boha zbaveny. Alf. Lig. O modlitbě, c. 1.

Z tohoto žaláře nevyjdeš, leč až splatíš i za hříchy nejmenší. Jeroným. Commentar in Matth. 5.

Tento pak oheň, ač není věčným, přece přesahuje všecku pokutu, kterou kdo kdy snášel v tomto životě. Nikdy nebyla vynalezena taková a tak veliká bolest těla, ač svatí mučedníci přetrpěli podivuhodná muka. Augustin. De vera et falsa poen., c. 18.

Nejmenší pokuta očistcová jest větší, než-li největší trest v tomto životě. Tomáš Aquin. In 4. d. 21. q. 1.

To vězte, že po tomto životě, cokoli zde zameškáno bylo, stokráte se zapraví, až do nejposlednějšího haléře. Bernard. Serm. de Sanct.

Každý se tedy snaž provínění svá tak napravit, aby po smrti nebylo třeba takovému

trestu podléhati. Augustin. De vera et falsa poen., c. 18.

Jelikož o dni soudném jest psáno, že bude jeden den jako tisíc let, a tisíc roků jako den jeden (Žalm. 89, 4.), proto jeden každý ze všech sil se přičiňuj, abys ze smrtelných hříchů vybědl a malé poklesky dobrými skutky vykoupil, aby z nich ničeho nezůstalo, čeho by mohl onen oheň ztrávit. Aug. Serm. 41. de Sct.

Kdykoli z Apoštolského čtení slyšíte: Jestliže kdo na základ Kristův staví zlato, stříbro, drahé kamení, o svatých to a dokonalých křesťanech rozumějte, kteří jako zlato čisté zaslouží přijíti k věčným odměnám. Těmi pak, kdož staví dřevo, seno a strniště, vyrozumívejte křesťany dobré, kteří zanedbávají malé poklesky očišťovati. Augustin. Serm. 41. de Sct.

V onom očišťovacím ohni tak dlouho budeme prodlévati, až se ztráví ony poklesky jako dřevo, seno, strniště. Praví však kdos: Na tom nic nezáleží, jak dlouho se zdržím, jen když se přece do života věčného dostanu. Toho, bratří nejmilejší, nikdo neprav, poněvadž onen očišťující oheň jest obtížnější, než jakýkoli trest, který v tomto věku může býti vymyšlen anebo pocítěn. Augustin. Serm. 41. de Sct.

Kdyby kdo někoho z lidí, a byť i neznámého, cizího a nepřitele, uprostřed velmi rozpáleného ohně viděl ležeti a mohl mu odtud pomoci, a přece by mu nepřispěl, zdaž by nebyl ode všech za tvrdého, nemilosrdného a přeukrutného považován? Jaká tedy veliká nemilosrdnost těch, kdož s uvězněnými v očistci útrpnosti nemajíce, jim nepomáhají, obzvláště rodičům, příbuzným, známým, dobrodincům a přátelům, ba sotva že jednou denně na ně vzpomenou! Blah. Diviš Karth. Colloqu. de judicio partical. Art 40.

Zemřelí čekají, aby jim bylo pomozeno. Ó, jak hrozná ukrutnost, když na ně zapomínáme! Ejhle, leží nemocný, a lékaři ho těší; padne nemá tvář, a všichni pospíchají, aby pomohli; ale běduje věrná duše v trápení, a není, kdo by jí přispěl ku pomoci? Blah. Diviš Karth. Serm. 44. ad Fratr. in eremo.

Vzchopím se tedy, budu jim (v očistci uvězněným) pomáhati: budu volati pláčem, prositi vzdycháním, orodovati modlitbami, zadost činiti zvláštní, přesvatou obětí; kdyby snad, pohleděv, Pán ráčil namáhání obrátiti v odpočinek, bídu ve slávu, rány v korunu. Neboť těmito a podobnými službami může býti jejich pokání vykonáno, práce ukončena, trest zrušen. Bern. Serm. de Divers. S. 42, 5.

94. ODEVZDANOST DO VŮLE BOŽÍ.

(Důvěra. Naděje. Prozřetelnost.)

„Otče můj, je-li možno, ať odejde kalich tento ode mne; ale ne, jak já chci, nýbrž jak Ty.“ Mat. 26, 39.

„Abba, Otče: všecko jest možné Tobě, odejmi tento kalich ode mne; ale ne, co já chci, nýbrž co Ty.“ Mar. 14, -6.

Zda řekne hlína hrnčířovi: „Co to děláš?“ Is. 45, 9.

Dobré-li věci jsme brali z ruky boží, proč bychom nechtěli přijímati zlych? Job 2, 10.

Bůh však jest věrný, jenž nedopustí vás pokoušeti nad to, co můžete (snést). I. Kor. 10, 13.

Ježíš sám volal: „Otče můj, je-li možno, ať odejde kalich tento ode mne; ale ne, jak já chci, nýbrž jak ty.“ Mat. 26, 39.

Abraham syna; I. Mojž. 22, 1. — Tobíáš; 3, 6. — Job: Hospodin dal, vzal; 1, 15. — Maria: Aj, já, dívka Páně; Luk. 1, 38.

* *

Jak na hoře Kalvarské, tak i Tábořské říkejme: Pane, dobře jest nám s Tebou býti! Fr. Sales. Boh., 4, 13.

Kdo lépe se má, než ty? Zajiště jen ten, kdo může něco pro Boha trpěti. Tom. Kemp. Násl. Krista, 1, 22.

Pane, Ty víš, co lepšího jest. Učiň tedy se mnou podle moudrosti své a jak se Tobě líbí. Postav mne, kam chceš, a ve všem učiň se mnou podle vůle své. Ibidem 3, 15.

Ustaň vlastní vůle, a nebude peklo. Ona je to, která o ráj olupuje, peklo obohacuje, krev Kristovu maří. Bern. Serm. 3. de resur.

Buď vůle Tvá jako v nebi, tak i na zemi! Ta slova nejenom denně, ale z celého srdce opěťujme! Alf. Lig. Serm. comp. Serm. 28, 13.

Se sv. Pavlem se často těžme: „Pane, co chceš, abych učinil?“ Sk. 9, 6.

„Buď vůle Tvá“ — se modlíme. Ale Bůh chce, abychom milovali pravdu, a my milujeme klam. Chce, abychom toužili, co je věčné, a my se kloníme k ponižujícímu. On chce, aby se děla vůle jeho, ale my chceme, aby se děla naše. Sv. Terezie. Medit. in or. D. 6.

Maje Krista, se bojíš? Jeroným. In Ps. 7.

Divíš se, jak mohl být prodán ctnostný Josef do Egypta! Odstraň Josefa v Egyptě, a odstraníš vše, co se pak dalo pro spásu všech národů. Moře suchou nohou nikdo nepřejde, nebude dána manna, ani voda

ze skály, ani zákon na hoře Sinaj, nikdo se nedostane v zemi zaslíbenou. Orig. Sup. il. Num. 22. Stetit.

Hrozíš se, jak mohl dopustiti Bůh zradu Jidášovu? Od-

straň ji, a odstraníš i kříž a utrpení Kristovo. Ibidem.

Odstraň vítězné útoky ďáblů, a nebude vítězné koruny pro tebe. Není-li odpůrců, není bojů ani odměn. Ibidem.

95. ODĚV.

(Bohatství, Prozřetelnost.)

Žena ať se neobleče v roucho mužské a muž ať neužívá roucha ženského; jeť ohavný u Boha, kdo takové věci činí. V. Mojž. 22, 5.

Nepečujte úzkostlivě o život svůj, co byste jedli, ani o tělo své, čím byste se odívali. Není-li život více než-li pokrm, a tělo více než oděv? Pozorujte lilie polní, kterak rostou, nepracují, aniž předou. Pravím pak vám, že ani Šalamoun ve vši slávě své nebyl tak oděn, jako jedna z nich. Mat. 6, 25, 28, 29.

Byl jeden člověk bohatý, a ten se odíval v purpur a jemné plátno, a hodoval každého dne skvostně... a zemřel i boháč, a pohřben byl v pekle. Luk. 16, 19, 22.

Taktéž i ženy, zdobíce se oděvem slušným se stydlivostí a cudností. I. Tim. 2, 9, 10.

Roztrhnouti roucho bylo znamení smutku, hrůzy a ošklihosti; dalo se také k potvrzení řeči. IV. Mojž. 14, 6; Mat. 26, 65.

Roztrhněte však srdce svá, a ne roucha. Joel 2, 13.

Roucho roztrhli: Jakob, když uzřel pokrvácenou sukni Josefa, I. Mojž. 37, 34.; bratři Josefovi, když našli číši v pytli Benjaminově, I. Mojž. 44, 13.

* *

Zevnitřní přepych je známkou vnitřní marnosti. Bernard. In Apolog. ad Guellem.

Okrášlivše se zlatem, perlami a jinými ozdobami, pozbýváme okrasu srdce svého... Cyprian. Tract. de discipl. et habit. virg.

Oděv váš nebuď nápadný; aniž se šatstvem, ale mravy hleďte zalíbiti. Reg. 3. Mon., c. 18.

Vždy v oděvu, pokud budeš moci, počestnosti hled', kterážto ctnost je největší ozdobou krásy. Frant. Sal. Phil. Pars. 3, c. 25.

Mnozí svatí i bosýma nohama chodili. Tom. Kemp. Nábož. spisy. O třech stanech.

Nikdo se nedomnívej, že by marné pečování o skvostný oděv hříchu prosto bylo. Neboť kdyby to nebylo vinou, nikterak by Pán nebyl Jana vychyloval pro hrubost roucha. Řehoř. Hom. 6. in Evang.

Svatý král Ludvík praví, že každý má vystupovati, jak na jeho stav náleží; aby moudří nemohli říci, že příliš hrdě, ani mladí, že příliš prostě vystupuje. Fr. Sales. Phil. Pars 3, c. 25.

96. ODMĚNA.

(Mzda. Nebe. Spravedlivost.)

A dám jim jedno srdce; ducha nového vložím do nitra jejich; odejmu srdce kamenné z těla jejich, aby v příkazech mých chodili a řádů mých dbali, činíce podle nich; i budou mně lidem a já jim budu Bohem. Ezech. 11, 19—20.

Tu jal se Petr praviti jemu: „Hle, my jsme opustili všechno a následovali jsme Tebe.“ Ježíš pak odpověděl: „Vpravdě, pravím vám: Není nikoho, jenž opustil dům, neb bratry, neb sestry, nebo otce, neb matku, neb děti, neb pole pro mne a pro evangelium, aby neobdržel stokrát tolik.“ Mar. 10, 28—30.

Radujte se, že jména vaše napsána jsou v nebesích. Luk. 10, 20.

Nikdo, jenž by vám dal pít číši vody studené ve jménu mém, protože jste Kristovi, neztratí odměny své. Mar. 9, 40.

Přioděje tě Bůh dvojnásobným rouchem spravedlnosti, a postaví ti na hlavu korunu slávy věčné. Pror. Baruch 5, 2.

Hle, přijdu brzy a odplata moje se mnou, abych odplatil každému podle skutků jeho. Apokal. 22, 12.

Budete-li choditi v mých přikázáních, šetřiti mých nařízení a plniti je, dám pokoj vašim končinám; budete spáti a nikdo vás nebude vyrušovati. Budu choditi mezi vámi, budu Bohem vašim a vy budete mým lidem. III. Mojž. 26, 3—12.

Učení pak skvíti se budou jako lesk oblohy; a kteří spravedlnosti vyučují mnohé, jako hvězdy na věčné věky. Dan. 12, 3.

Radujte se a veselte se, neboť odplata vaše hojná jest v nebesích. Mat. 5, 12.

„Dobře, služebníku dobrý a věrný; že jsi nad málem byl věrný, nad mnohem ustanovím tebe, vejdi v radost Pána svého.“ Mat. 25, 21.

Jenž „odplatí každému podle skutků jeho“, těm totiž, kteří s vytrvalostí v díle dobrém hledají slávy a cti a neporuše-

nosti, životem věčným. Řím. 2, 6, 7.

I Jakub vypočítával Lábanovi své zásluhy, žádaje spravedlivou odměnu; I. Mojž. 31, 40. — Kristus: „Hoden je dělník mzdy své“; Luk. 10, 7. — Služebník zakopal hřivnu; Mat. 25, 28. — Panny lenivé bez oleje; Mat. 25.

* *

Jakou odměnou je již pro tebe vědomí, že se sám, bez pomoci jiných živíš.

Nechť každý slyší, co praví sv. Pavel: že kdo nechce pracovat, ať nejí. II. Thes. 3, 10.

K práci se rodí člověk, práci když se vyhýbá, nečiní, k čemu se zrodil. Jakou odměnu může chtít od toho, který mu pracovat přikázal? Bern. Declam. 23.

97. ODPADLICTVÍ.

(Kacířství. Nevěra. Víra.)

Víno a ženy k odpadu vedou moudré. Sir. 18, 2.

Toto praví Pán Bůh: Běda těm, kteří šijí podušku pod každý kloub ruky a dělají podhlavnice pod hlavu každého věku, aby lapali duše. Ezech. 13, 18.

Mějte se na pozoru před nepravými proroky, kteří přicházejí k vám v rouše ovčím, uvnitř však jsou vlci draví. Po ovoci jejich poznáte je. Mat. 7, 15, 16.

Hleďte, ať vás nikdo nesvede; neboť mnozí přijdou ve jménu mém a řeknou: Já jsem Kristus! — a svedou mnohé. Mat. 24, 4, 5.

Já vím, že po mém odchodu vejdou mezi vás vlci draví. I z vás samých povstanou muži, kteří budou mluvit věci převrácené. Proto bděte, majíce na paměti, že jsem po tři roky ve

dne v noci nepřestával se modliti, se slzami napomínati jednoho každého z vás. Sk. ap. 20, 29—31.

Neboť lidé takoví jsou apoštolové nepraví, pracovníci lstiví, přepodobňující se v apoštoly Kristovy. A není divu, neboť i satan se přepodobňuje v anděla světa. II. Kor. 11, 13, 14.

Nebojte se těch, kteří zabíjejí tělo, duše však zabít nemohou, ale bojte se spíše toho, jenž může duši i tělo zatratiti do pekla. Mat. 10, 28.

Země zajisté, která pije déšť často a plodí bylinu příhodnou těm, kteří ji vzdělávají, dostává požehnání od Boha; vydává-li však trní a hloží, jest zavržitelná a kletbě blízká, a konec její jest spálení. Žid. 6, 4 až 9.

Fariseové z pýchy. — Jidáš z lakoty. — Arius se chtěl stát po smrti Achillasa biskupem, a když nestal, vyvolal odpadlictví. — Wiklef z pýchy. — Jindřich VIII. — ze smilství.

*

Kdo se odvrací od Boha, toho zachvátí osud Kainův, a nemaje stání, blouditi bude na zemi. Sv. Efrém. Opp. Graec. 2.

Kdo odporuje církvi, toho tělo pokryje malomocenství jako onoho Giezi, a neujde osudu Jidášovu. Ibidem.

Kdožkoli církvi Kristově odporují a své zhoubné učení odvolati nechtějí, z církve se vyvrhují. Aug. De civ. D. 18.

Horší je odpadlík od víry, než-li ten, kdo se k té víře nikdy nepřiznával. Aug. De civ. D., 21.

Ničím se Bůh tak nepopuzuje, jako roztržkou církve boží. Jan Zlat. Hom. 11. in ep. ad Ef.

Bůh ty, kteří roztržky u víře působí, souditi bude jako ty, kteří k němu žádné lásky nemají. Irenej. Advers haer.

Kain, bratrovražedník, nebyl hned od Boha smrtí potrestán. Ninivetští dosáhli od Boha času, aby činili pokání. Ale Kore, Dáthan a Abiron, kteří mezi lidem roztržky činili, od země byli pohlaceni. Sv. Optat Milen. De schis. Donat., 7.

Nevěřte svůdným heslům, abyste nezvolili tmou za světlo, noc za den, hlad za pokrm, smrt za život. Cypr. Ep. ad pleb. de 5 presb.

Prosí vás ne já, ale láska Kristova, abyste se cizího býlí varovali, které med se sladkým jedem slučuje. Ign Aret. Ep. ad Trall., 6.

Ozbrojiti vás chci proti šelmám v podobě lidské (t. j. proti tehdejšímu Gnostikům), abyste jich netoliko nepřijímali, ale ani se s nimi nescházeli, nýbrž jen se za ně modlili. Alf. Lig. Pravda nábož., II., 2.

Mezi věrou a zpronevěrou nemůže být společenství. Cypr. Ep. ad Corn.

Vida d'ábel, kterak pokolení lidské se vine k Spasiteli, vzbudil kacíře, kteří by se křesťany nazývali, ale křesťanství škodili. Aug. De Civ. D. 18.

98. ODPUŠTĚNÍ.

(Hněv. Láska. Nepřítel. Smířlivost.)

Odpusť, Pane, lidu svému, nedávej majetku svého v pohanění, aby nad ním pohané panovali; proč by mělo se říkati

mezi národy: „Kdo jest Bůh jejich?“ Pror. Joel 2, 17.

Bud'te však k sobě vespo-
lek dobrotiví, milosrdní, od-

pouštějice jeden druhému, jakož i Bůh odpustil vám v Kristu. Efes. 4, 32.

Neboť nezavrhne na věky Hospodin, Ano, zavrhně-li koho, smiluje se (zase) podle množství svého milosrdenství. Pl. Jer. 3, 31.

Neboť jestli odpustíte lidem hříchy jejich, odpustí i vám Otec váš nebeský (hříchy vaše); pak-li neodpustíte lidem, ani Otec váš neodpustí vám hříchů vašich. Mat. 6, 14—15.

Zákoníci však a fariseové, vidouce, že jí s celníky a hříšníky, řekli učedníkům jeho: „Proč s celníky a hříšníky jí a pije (Mistr váš)?“ Uslyšev to Ježíš, řekl jim: „Nepotřebují zdraví lékaře, nýbrž chorobní; nepřišel jsem volat spravedlivých, nýbrž hříšníky.“ Mar. 2, 16—17.

Jako i Pán odpustil vám, tak i vy. Kolos. 3, 13.

Tu přistoupil k němu Petr a řekl: „Pane, kolikrát mám odpustiti bratru svému, když zhřeší proti mně? Až do sedmikráte?“ Dí jemu Ježíš: „Nepravím tobě až do sedmikráte, nýbrž až do sedmdesátisedmkrát.“ Mat. 18, 21—22.

A když stojíte a se modlíte, odpouštějte, máte-li co proti komu, aby též Otec váš, jenž jest v nebesích, odpustil vám hříchy vaše. Neodpustíte-li vy, neodpustí ani Otec váš v nebesích hříchů vašich. Mar. 11, 25, 26.

Nikomu neodplácejte zlého na zlé. Řím. 12, 17.

Neodplacejte zlým za zlé, ani spíláním za spílání, nýbrž naopak žehnejte, ježto jste povoláni k tomuto, abyste požehnání obdrželi dědictvím. I. Petr ap. 3, 9.

Vidouce to fariseové, řekli učedníkům jeho: „Proč s celníky a hříšníky jí Mistr váš?“ Ale Ježíš, uslyšev to, řekl: „Nepotřebují zdraví lékaře, nýbrž chorobní. Milosrdenství chci, a ne oběti. Neboť nepřišel jsem povolat spravedlivé, nýbrž hříšné.“ Mat. 9, 11—13.

Nemá ve zvyku ustavičně kárat, aniž na věky hněv chovat; ne podle hříchů našich činívá nám, aniž podle nepravostí našich nám odplácí. Ž. 102, 9, 10.

Jako se slitovává nad dětmi otec, tak Pán nad těmi, kteří se ho bojí. Neboť ví on, jaké stvoření jsme, na paměti má, že prach jsme. Ž. 102, 13—14.

Nazvu lidem svým toho, jenž nebyl mým lidem, a milou tu, která byla nemilá, a milosrdenství došlou tu, která nedošla milosrdenství; a stane se, že na tom místě, na kterém jim bylo řečeno: Vy nejste lid můj, tam budou nazváni syny Boha živého. Řím. 9, 25—26.

Já však pravím vám, že každý, kdo se hněvá na bratra svého, propadne soudu. Mat. 5, 22.

A odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim vinníkům. Mat. 6, 12.

Bratřím Josef odpustil; I. Mojž. 80, 16. — Davidovi Nathan; II. Kr. 12, 13. — Esau Jakubovi; I. Mojž. 32, 13. — Otec marnotratnému synovi. — Kristus Magdaleně. — Lotrovi na kříži.

* *

Odpusť, aby i tobě bylo odpuštěno, promiň, aby i tobě bylo prominuto. Isidor. Kniha utěšená, 65.

Kdo svému bližnímu odpustiti nechce, tomu nemůže být

odpuštěno, neboť „odpouštějte, aby vám bylo odpuštěno.“ Luk. 6, 37.

Ne abys jazykem pravil: Odpouštím! — ale srdcem svým odkládal. Člověk slyší hlas tvůj, do srdce se dívá Pán. Aug. De verb. D., serm. 15.

Milovati nepřátele je spíše věc božská, než lidská. Bern. De pass. D., 11.

Nebe přijímá jen svaté, srdce však tvoje má přijímati nejen věřící, ale i nevěřící. Vinc. F. S. 7. Dom. 14.

99. OPATRNOST.

(Bdělost. Moudrost.)

Rci moudrosti: Opatrnost jmenuje přítelkyní svou. Přísl. 7, 4.

Buďte opatrní jako hadové a prostí jako holubice. Mat. 10, 16.

Všemu přiblížil se konec. Proto buďte opatrní a bděte na modlitbách. I. Petr. 4, 7.

Opatrnost jest má síla. Přísl. 8, 14.

Lidé oddaní světu jsou opatrnější než lidé, oddaní Bohu. Luk. 16, 8.

Josef Egyptský nakoupil obilí; I. Mojž. 41. — Daniel obhájil nevinnou Suzanu; Dan. 13. — Moudré panny; Mat. 25. — Obyvatelé Damašku zachránili Pavla; Skut. ap. 9, 25.

My jsme opatrní v nebezpečství, bojíme se ďábla, protivníka. Cyprian. Tract. de discipl.

Cokoli s rozšafností konati nebudeš, nedostatek najdeš. Isidor. Kniha utěšená, str. 87.

Kdokoli venku svítíš, nedomnívej se, že v domě se nalézáš, kde se rozžaté světlo beze strachu před větrem nosívá. Oběma rukama hled' ukryti, co neseš. Nevěř větru, byť se i pokojným zdál býti. Nebo náhle, a v hodinu, v níž se nenaděješ, se změní, a jestli, třeba dost málo, ruka upustí, světlo uhasne. Nyní ale trojím, nejprudšímu větru jsme vystaveni: tělu, ďáblu a světu. Bernard. S. de temp. Serm. 3.

100. OPILSTVÍ.

(Hody. Nestřídmost. Střídmost.)

A neopíjejte se vínem, jest v tom prostopášnost, nýbrž naplňujte se Duchem svatým. Ef. 5, 18.

Víno jest od počátku stvořeno k obveselení. (A ne k opilství.) Sir. 31, 35—36.

Běda (tomu), kdo nápoj dává příteli svému, vpouští je (do něho) žluč svou; kdo ho opojuje, aby na jeho nahotě mohl se pásti! Hab. 2, 15.

Nasycen budeš hanbou místo slávy; pij také ty a opoj se; obrátí se na tebe kalich z pravice Hospodinovy a chrst hanby na tvou slávu. Ibidem.

Ani opilci, ani utrhači, ani lupiči neobdrží království nebeského. I. Kor. 6, 10.

Jako ve dne počestně chodíme: ne v hodování a opilství, ne v smilstvech a v nestydatostech. Řím. 13, 13.

Za času Noe holdovali lidé pití, přišla potopa; Luk. 17. — Herodes v opilství svolil, aby Jan byl sťat; Mat. 14. — Bohatec hodoval, pohřben v pekle; Luk. 16.

Slyšel jsem mnohé, když se tato nerozumná vášeň projevovala, říkati: Kéž by nebylo vína! Právě-li: Kéž by nebylo vína! — pomalu si budeš přát, aby nebylo železa k vůli vraž-

dě, aby nebylo noci k vůli zlodějům. Aniž vína, ale opilství obviňuj. Jan Zlat. Hom. 58. in Math.

S vínem se i všechno zakazuje, co by opilost mohlo způsobiti. Jeroným. In Cap. 5. an Galat.

V opilství mnozí jsou boháči, a vystřízlivěvše, spatřují se žebráky. V jediný den promrhají výdělek dnů mnohých. Ambrož. Lib. de Helia, 12.

Opilství jest podnět k chlíplosti. Ambrož. Lib. de Helia, 16.

Opilci nebudou vládnouti královstvím nebeským. Zavře-li tedy tobě opilství království boží, co platný i bude ostatní půst? Basil Vel. Homil. de jejun.

Vínem se smysly člověka podvracejí, chlíplost rozněcuje. Jeroným. In Cap. 5. ad Galat.

Nechtějte připouštět, aby se lidé nad zvířata stávali horšími. Jan Zlat. Hom. 58. in Matth.

Ti, které jsi z rána spatřoval se zbraní, udatné, vidíš k večeru, kterak se jim i pacholata posmívají; jsou raněni bez zbraně, usmrceni bez boje, pomateni bez nepřítele, třesou se bez stárí, vadnou v květu mlá-

deneckém. Ambrož. Lib. de Helia, 13.

Kalužinám se podobají opilcové. Rodí se tam hadi, pijavky; rostou tam žáby a rozličné druhy hmyzu, jež spíše mohou odpor způsobiti, než-li něčeho poskytnouti. Rostliny, křoví, které v bahnech a na jejich březích rostou, nezdají se býti k užitku, takže se každoročně ničí ohněm. Hle tedy, co z opilství se rodí, pro plamen se připravuje. Augustin. Serm. 231. de temp.

Všechna zajisté zvířata, rozumu nemající, pijíce nebo potravu berouce, byť je lidé i tisíckrát přinucovali, nad to, co dosti jest, nevykročují. Nad tato nerozumná zvířata jste nerozumnějšími vy, kteří se opíjíte. Jan Zlat. Hom. 58. in Math.

Časem se (opilci) bez přičiny a bez míry chechtají, a hned, nijak se potěšiti nedávce, slzy prolévají; teď jsou odvášní a smělí, v brzku bojácní a leniví. Opilství tedy jest záhu-

bou rozumu, zkázou srdnatosti, časným zestárnutím, náhlou smrtí. Co jsou opilci, ne-li modly pohanské? Oči mají, a nevidí; uši mají, a neslyší; ruce mají dnou se třesoucí, nohy slabé a snadné škodě podrobené. Basil Vel. Hom. 14. in ebr. et luxum.

Kdo jiného přinucuje, aby více, nad potřebu nápoje přijal a pitím se podroušil, byl by mu méně uškodil, zraniv tělo jeho mečem, než tím, že duši jeho opilstvím zranil. Aug. Serm. 231. de tempor.

Zveš k obědu, vynésti chceš k hrobu. Vína předkládáš, jedy naléváš. Neboť všecko, co škodí, jest jed. Jedem se otravuje tělo, vínem duše. Ambrož. Lib. de Helia, 14.

Opilství jest lichotivý ďábel, sladký jed, příjemný hřích; jemu kdo podléhá, sebe samého ztratil; toho, kdo se dopouští, nedopouští se hříchu, ale sám jest hříchem. Augustin. In sermone.

P

101. PAPEŽ.

(Apoštolové. Církev.)

Když tedy posnídali, řekl Ježíš Simonu Petrovi: „Simone (synu) Janův, miluješ mne více, než-li tito?“ Dí jemu: „Ovšem, Pane, Ty víš, že Tě mi-

luji.“ Řekl jemu: „Pasiž beránky mé.“ Řekl mu po druhé: „Šimone (synu) Janův, miluješ mne?“ Dí jemu: „Ovšem, Pane, Ty víš, že Tě miluji.“ Řekl

jemu: „Pasiž beránky mé.“ Řekl mu po třetí: „Šimone (synu) Janův, miluješ mne?“ Petr se zarmoutil, protože mu řekl po třetí: „Miluješ mne?“ I řekl jemu: „Pane, Ty víš všecko, Ty víš, že Tě miluji.“ Řekl mu Ježíš: „Pasiž ovce mé.“ Jan 21, 15—17.

I řekl Pán (k apoštolům): „Šimone, Šimone, hle, satan vyžádal si vás, aby vás tříbil jako pšenici, ale já jsem prosil za tebe, aby nepřestala víra tvá, a ty někdy obrátě, potvrzuj bratry své. Luk. 22, 31, 32.

Petr řekl: „Ty jsi Kristus, Syn Boha živého!“ A Ježíš, odpovědáv, řekl jemu: „Blahoslavený jsi, Šimone, synu Janův. Neboť tělo a krev nezjevily toho tobě, nýbrž Otec můj, jenž jest v nebesích. I já pravím tobě: Ty jsi Petr (t. j. skála), a na té skále vzdělám církev svou a brány pekla jí nepřemohou. A tobě dám klíče království nebeského, a cokoli svážeš na zemi, bude svázáno i na nebi; a cokoli rozvážeš na zemi, bude rozvázáno i na nebi.“ Mat. 16, 16—20.

Sešli se apoštolé a starší, aby tu věc uvážili. Když pak jednání stalo se živým, Petr, povstav, řekl k nim: „Bratří, vy víte, že (již) před dávným časem vyvolil si Bůh mezi vámi, aby pohané shrze má ústa uslyšeli slovo evangelia a uvěřili.“ Sk. ap. 15, 7.

Sv. Petr vykonával úřad pap. na sněmu Jerusalemském, kde bě-

želo o obřízku. — Řím promluvil (Roma locuta, causa finita). Sv. Augustin. — V I. století při sporné volbě biskupa v Korintu rozepři nerozhodl sv. Jan apoštol, nýbrž papež římský Klement.

* *

Ustanoven. Hlavou apoštolů ustanovil zajisté Pán Petra, aby byl pastýřem stáda Páně. Neboť za Petra prosil (Luk. 22, 31.) a za ostatní neprosil? Patrně z toho, že se v Petru všichni zahrnují. Aug. Quest. ex nov. Test. Quaest., 75.

Všechně apoštolům stejnou moc uděluje, přece, aby objevil jednotu, primát se Petrovi dává, aby jedna Církve Kristova, i jedna stolice učitelská se ukázala. Cyprian. Tract. de unit. Eccles.

Kdož by nevěděl, že Petr jest první z apoštolů? Augustin. Tract. 56. in Ev. Joan.

Tutéž moc, kterou Kristus Petrovi odevzdal, ráčil též odevzdati... papežům, jeho nástupcům; neboť ona moc nebyla podle svatého Augustina udělena Petrovi na prospěch jeho osoby, ale k blahu Církve. Dokud Církev bude, je třeba, aby tutéž moc měli papežové. Alf. Liguori. Ochrana nejvyšší moci papežské v Církvi. 1.

S nástupcem rybáře mluvím. Ten rybář byl Petr, Damasus jest tedy rybářův nástupce, protož i nástupce Petrův. Jeron. Epistol. ad Damas. Pap.

My rozhodujeme, že svatá apoštolská stolice a římský biskup v celém světě má přednost, a že týž římský biskup, nástupce svatého Petra, knížete apoštolů, pravý náměstek Kristův a hlava celé Církve jest. Sněm Florentinský. Sess. ultim. In decreto union.

Co by se z Církve stalo, kdyby nebyl jeden, jenž má pravomoc nad všemi? Bonaventura. Exp. reg. in 4. dis. 119.

Podmínka *jednoty*. Blaho Církve závisí od nejvyššího kněze: jemu když nebude udělena nějaká zvláštní a před lidmi ho vyznamenávající moc, kolik jest kněží, tolik povstane rozkolnictví v církvích. Jeron. Adv. Lucifer.

Není nám též neznámo, že jest jeden Bůh, jeden Kristus Pán, jehož jsme vyznali, jeden Duch svatý, a že v Církvi katolické jen jediný nejvyšší biskup smí býti. Cyprian. Lib. 3. Ep. 11. ad Cornel.

V Petru samém ráčil Pán schváliti jednotu. Apoštolů bylo více, ale toliko jemu se praví: „Pasiž ovce mé.“ (Jan 21, 17.) Proto tedy svěřil Pán jediné Petrovi svůj ovčinec, aby skrze něho jednota víry byla zachována. Augustin. Serm. 46, e. 13.

Vím, že na této skále Církev jest vzdělána. Kdo v čas potopy není v arše, zahyne. Vitála

neznám, Miliciusem pohrdám. Tebe se držím, biskupe římský! A kdo nedrží s tebou, nedrží s Kristem. Jeroným. Ep. ad Damas.

Kristus řekl Petrovi: „Pasiž ovce mé!“ Tímto pak se vylučuje opovážlivý blud některých, kteří se chtějí z podrobenosti Petrovi vymknouti, nechtíce v jeho nástupci, římském papeži, uznati pastýře všeobecné Církve. Tomáš Aquin. Lib. 4. contra gent., c. 76.

Kdo jsi? Kněz veliký, biskup nejvyšší. Tys kníže biskupů, tys dědic apoštolů, tys Abel svou předností, řídící vládou Noe, arcioctovstvím Abraham, posvěcením Melchisedech, hodností Aaron, vážností Mojžíš, svým soudním úřadem Samuel, svou mocí Petr, pomazáním Kristus. Tys, jemuž jsou klíče odevzdány, jemuž ovce svěřeny. Bernard. Lib. 2. de consid. ad Eug., c. 8.

Neboť on to byl, který všem mlčení příkázav, všelikou pochybnost odstranil, řka: „Muži, bratří, vy víte, že již před dávným časem mezi námi Bůh vyvolil mne, aby pohané skrze má ústa slyšeli slova evangelia a uvěřili.“ (Sk. ap. 15, 7.) Tím nás sv. Petr poučuje, že Bůh jediné jemu a jeho nástupcům udělil moc, poučiti národy o tom, čemu mají věřiti. Alf. Lig. Pravda nábož. křesť. Díl 1.

102. PEKLO.

(Hřích, Trest, Nebe, Zatracení.)

Nevěřci a ohavníci a vrazi i smilníci a čarodějníci a modláři a všichni lháři budou mít díl v jezeře, hořícím ohněm a sírou. Apokal. 21, 8.

Vcházejte těsnou branou; neboť široká jest brána a prostranná cesta, která vede k zahynutí, a mnoho jest těch, kteří vcházejí skrze ni. Jak těsná jest brána a úzká cesta, která vede k životu, a málo jest těch, kteří ji nalézají. Mat. 7, 13—14.

Ale děsivé zvuky kolem nich se rozléhaly, a ponuré příšery ukazovaly se jim se zamračenými obličejí. Žádná moc ohně nemohla jim světla dáti, aniž bleskutné plameny hvězd mohly osvěcovati tu přehroznou noc. Prokmital jim toliko oheň sám sebou vzniklý, plný hrůzy; a zděšení jsouce, pokládali věci, které viděli, když jim zmizely s očí, za horší, než byly. Moudr. 16, 4—6.

Nebojte se těch, kteří zabíjejí tělo, a potom nemají více, co by učinili. Ukáží vám, koho se máte báti; bojte se toho, jenž, když usmrtí, má moc, uvrhnouti do pekla. Luk. 12, 4, 5.

Aneb jako když se vystřelí šíp do terče, rozdělený vzduch ihned se zase sbíhá, takže není znáti, kudy šel: tak i my, zrodivše se, ihned jsme zanikli;

nemohli jsme se vykázati žádným znamením ctnosti, ve své špatnosti byli jsme uchvázeni. (Tak mluvili v pekle ti, kteří zhřešili.) Moudr. 5, 12—14.

Do krajů bídy a temnot, kde je stín smrti, kde žádný řád, ale stálá hrůza sídlí. Job 10, 22.

Již přiložena jest sekera ke kořeni stromů: každý tedy strom, který nenese ovoce dobrého, bude vyťat a na oheň uvržen. Mat. 3, 10; 7, 19.

Jeho vějička jest v ruce jeho, i vyčistí mlat svůj a shromáždí pšenici svou do obilnice, plevy však bude páliť ohněm neuhasitelným. Mat. 3, 12.

Pohoršuje-li tě oko tvé pravé, vylup je a vrhni od sebe, neboť prospěšnější jest pro tebe, aby zahynul jeden úd tvůj, než aby celé tělo tvé bylo uvrženo do pekla. Mat. 5, 29.

Pravím pak vám, že mnozí přijdou od východu i od západu, a stolovati budou s Abrahamem, s Isákem a s Jakubem v království nebeském; příslušníci království však budou vyvrženi do temnosti vnější; tam bude pláč a skřípění zubů. Mat. 8, 11, 12.

A nebojte se těch, kteří zabíjejí tělo, duše však zabíti nemohou, ale bojte se spíše toho,

jenž může duši i tělo zatratiti do pekla. Mat. 10, 28.

Syn člověka pošle anděly své, i seberou z království jeho všecka pohoršení, i ty, kteří činí nepravost, a uvrhnou je do pece ohnivě; tam bude pláč a skřípění zubů. Mat. 13, 41, 42.

A služebníka neužitečného uvrzte do tmy vnější; tam bude pláč a skřípění zubů. Mat. 25, 30.

Potom řekne i těm, kteří budou na levici: „Odejděte ode mne, zlořečení, do ohně věčného, který jest připraven ďáblu a andělům jeho! Mat. 25, 41.

Hrozné jest upadnouti v ruce Boha živého. Žid. 10, 31.

Bůh prohřešivších se andělů neušetřil, nýbrž, strhnuv je do pekla, vydal (k mučení) vazbám temnosti, aby byli chováni k soudu. II. Petr. 2, 4.

Venku bude vidět mrtvoly lidí, kteří odpadli ode mne; červ jejich neumře a oheň jejich nehasne. Is. 66, 24.

I půjdou tito do trápení věčného, spravedliví pak do života věčného. Mat. 25, 46.

Jeho vějička jest v ruce jeho, i vyčistí mlat svůj a shromáždí pšenici do své obilnice, plevy však bude páliť ohněm nehasitelným. Luk. 3, 17.

Vpravdě, pravím vám, lehčeji bude zemi sodomské a go-

morrhské v den soudný, než městu tomu. Mat. 10, 15.

Avšak pravím vám: Tyru a Sidonu bude lehčeji v den soudný, než-li vám. Mat. 11, 22.

Peklo zobrazovala strašná zkáza Sodomy a Gomorhy; Gen. 19, 24; II. Petr. 2, 6. — Tmy egyptské. — Boháč pohřbený v pekle; Luk. 16. — Nemající roucha svatebního uvržení do temnosti; Mat. 22. — Sv. Jan v Zjevení o šelmách; 16, 2, 9.

* *

Jest. Nalézá se v Písmě svatém přemnoho výroků, v nichž je zřejmá řeč o pekle, v něž věřiti nás svatá Církev učí. Alf. Liguori. Devatero bohoslov. pojednání, 8, č. 3.

Jisto jest, křesťané moji, a je to článek víry, že jest peklo. Po ukončeném soudu budou spravedliví v nebesích míti věčnou slávu, hříšníci pak věčnou pokutu. Alf. Lig. Serm. comp. Serm. 10, n. 2.

Peklo jest místo pokuty — jak nás o tom poučuje nešťastný boháč ve sv. evangeliu. (Luk. 16, 28.) Čím více kdo Boha urážel, tím větší bude jeho pokuta: „Jak mnoho v rozkoších byl, tak mnoho dejte jemu muk a smutku.“ (Zjev. 18, 7.) Alfons Lig. Serm. comp. S. 10, n. 2.

Sem bývají pohrouženy duše hříšníků. Tu nic, leč ustavičná choroba, leč zármutek nepřestávající, leč nářek znepokojující. Tam věčné: Běda, běda! Cyril Alex. Orat. de ex. anim.

Ve sv. evangeliu se čte: „Tam bude pláč a skřípění zubů.“ (Mat. 22, 13.) Pláč totiž pochází z palčivosti, skřípění zubů pak působívá zima. Z těchto dvou povstávají nespočetné druhy muk: nesnesitelná žízeň totiž, pokuta hladu..., pokuta hrůzy, pokuta strachu, pokuta úzkosti, pokuta temnosti, ukrutnost mučitele, přítomnost ďáblů, divokost šelem..., hryzení neumírajících červů, červ svěsvedomí, ohnivé slzy, vzdechy bídy, bolest bez prostředku (léku), okovy bez rozvázání, věčná smrt, trest bez konce, a nepřítomnost Krista..., kteráž jediná vše svrchu zmíněné přesahuje a je ze všech pokut nejnesnesitelnější. Augustin. De triplici habit., c. 2.

Této pokuty (krutost) a tohoto ohně moc a sílu žádný jazyk nemůže vysloviti, žádná mluva vyložit. Aug. Serm. 1. in vigilia Pentec., c. 18.

Jediný jest sice pekla plamen, avšak *nemučí všechny hříšníky jedním a týmž způsobem*. Jak dalece vyžaduje totiž vina jednoho každého, tak veliká snáší se tam pokuta. Neboť jako v tomto světě pod jedním sluncem mnozí žijí, ale přece téhož slunce palčivost všichni stejně nesnášejí, tak i tam není jediná míra palčivosti. Řehoř. Dialogorum, lib. 4, c. 43.

Neboť jako v domě Otcově jsou příbytkové mnozí (Jan 44, 2.), podle rozdílnosti ctností,

tak podrobuje zavržence nestejnost nepravosti trestu plamenů pekelných. Řehoř. Moral. lib. 9, c. 47. in Job.

Tam budou leniví pro zmařený dny žalostně lkáti, tam opilci po sebe menším občerstvením marně vzdychati, tam smilníci ve svých neřestech bídne se budou trápit, tam i závistiví, věčným nepokojem trýznění, bez ulevení kvíleti a naříkati. Tam pyšní, všelikým zahanbením naplnění, a lakomci nouzí nejtrpčí trápení budou. Tam bude jedna hodina v mukách těžší, než-li zde sto let v nejtěžším pokání. Tom. Kemp. De imit. Christ., lib. 1., c. 24.

„Což nám prospěla pýcha? Co bohatství s chloubou nám pomohlo? Pominuly všechny ty věci jako stín a jako loď, kteráž přešla vzdutou vodu, jejížto šlépěje, když přejde, nelze nalézt.“ (Moudr. 5, 8. a d.) Inocenc III. De contemptu mundi, lib. 3., c. 2.

Běda všem, kdož navždy nekonečným mukám pekla propadají pro lahodný sen jediné hodiny. Lépe by jim bylo, jak jest řečeno o nešťastném Jidášovi (Mat. 26, 24.), kdyby se byli nenarodili. Aug. De triplici habitaculo, c. 2.

Zavrženci řeknou k horám: „Padněte na nás“ — a pahrbkům: „Přikryjte nás!“ (Luk. 23, 30.) Inocenc III. De cont. mundi, lib. 3., c. 3.

„Hrozíš se“ — dí Polykarp, „ohně, chvilku hořícího a brzo

hasnouceho. Což neznáš ohně budoucího soudu, a věčného trestu?“ Církev Smyrn. Epist. ad Philad., c. 10.

Výrazem svým věčného (srov. Mat. 25, 41. a Zjev. 20, 9, 10.) nic jiného Písmo sv. neznamená, než-li že muka ta nižádného konce mítí nebudou. Poněvadž věčný život svatých bude bez konce, nebudou zajisté mítí konce věčná muka těch, kteří do nich budou uvrženi. Augustin. De Civ. Dei, lib. 21, c. 9.

Proč? Kterak je to spravedlivé, že vina, jsouc spáchána s omezením, bez konce (omezení) se trestá? Zajisté se proto jen omezeně provinili, protože omezeně žili. Neboť kdyby byli mohli, jistě by bez konce chtěli hřešiti. Dokazují to, poněvadž si vždy přejí žíti ve hříších, neboť dokud žijí, nikdy nepřestávají hřešiti. Náleží to tedy spravedlnosti Soudcově, aby se nikdy nenedostávalo pokuty těm, kteří v tomto životě nikdy nechtěli býti bez hříchu. Řehoř. Dialogorum, lib. 4, c. 44.

V Písmě svatém se praví, že peklo věčně trvati nebude, ježto David svědčí: „Milosrdný jest Hospodin. Nebude se ustavičně hněvati, aniž na věky hroziti.“ (Žalm. 102, 8, 9.) Výrok tento — odpovídáme — vztahuje se toliko na ty, kdož se kajícně k Bohu obrací; neboť jestliže se hříšník k Bohu nenavráť, neodpouští a nemůže mu Bůh odpustiti. „Obrátte se ke

mně“ — praví Hospodin zástupů — „a obrátím se i já také k vám.“ (Zach. 1, 3.) To se vztahuje také na život přítomný, neboť v životě budoucím již nelze, aby člověk, zemřelý v hříších, jich želel, aniž jest tam kdo, jenž by ho vysvobodil. Alfons Lig. Pravda nábož. křesť. Díl 1.

Tresty zatracenců jsou proto věčné, poněvadž chtěli věčně setrvati v hříších. Augustin. Epist. 49. Pars 4.

O ohni věčném se nedomnívej, že by se podobal ohni vzdejšímu; tento, roznícen, opět chladne a mění se; onen hoří věčně, nikdy neuhasínaje. Kdož se prohřešili, musí se v nesmrtelnost obléci, ovšem ne ke své oslavě, nýbrž aby ustavičnou potravu měla ona muka, jejichž strašlivost nemůže řeč nijak vysvětliti. Jan Zlat. Epist. 5. ad Theodorum lapsum.

Bůh proto peklem ráčil pohroziti, aby nikdo v peklo nepadl, aby všichni království dosáhli. I my se proto neustále o pekle zmiňujeme. Lépe jest, aby vás naše řeči krátký čas páliły, než onen věčný oheň pekla. Jan Zlat. Hom. 6. in ep. ad Philipp.

Proto praví Isaiáš: „Hledejte Hospodina, dokud může nalezen býti; vzývejte ho, dokud blízko jest.“ (Isai. 55, 6.) Řehoř. Moral. in Job, lib. 9.

Vzpomínej na muka pekelná, že červ svědomí, jenž srdce

zlých hlodá, nikdy neumírá, oheň pekelný nehasne, pláč nikdy nepřestane, bědy konce nemají! Na to myslí, a spasen budeš. Jeroným. Řeč o ctnost. k Paul., č. 8.

Kdybychom na peklo vzpomínali, do něho bychom neu-

padli. Jan Zlat. Hom. 2. in ep. 2. ad Thessal.

Za živa častěji do pekla sestup a vnitřním zrakem je procházej, a uvažuj o všech druzích muk a trestů, a pak, po smrti, do něho nesestoupíš. Bernard. S. de Div. S. 42, n. 6.

103. PETR A PAVEL.

(Apoštolové. Církev. Mučedníci.)

Petr, původně Šimon, Mat. 4, 18; Ježíšem nazván Kefas (Petr), Jan 1, 42; v Bethsaidě v Galilei nar., Jan 1, 44; syn Jana Jonáše, Jan 21, 15; bratr apoštola Ondřeje, Mat. 4, 18; rybářem, Mat. 4, 18; povolán za apoštola, Mat. 4, 18; za hlavu Církve ustanoven, Mat. 16, 16; Mar. 8, 20; chtěl hájiti Ježíše mečem, Jan 18, 10; zapřel Ježíše a oplakával svůj hřích, Mat. 26, 69; Mar. 14, 66; Luk. 22, 54; hlásal Ježíše po jeho smrti a ujal se vedení Církve, když nařídil volbu nového apoštola za Jidáše. Obrátil 3000 lidí, Sk. ap. 41. Byl zatčen, hájil se před vysokou radou a propuštěn s rozkazem, aby ve jménu Ježíše už nekázal (v. 18, 21), ale odpověděl, že sluší Boha poslouchati více, než lidí. Psal dva listy ke křesťanům, první z Říma, druhý krátce před mučednickou smrtí.

Pavel, dříve Šavel, Sk. ap. 13, 19; nar. v Tarsu v Cilicii a vyučen ve škole farisea Gama-

liela, Sk. ap. 9, 11; fariseus a měšťan římský, Sk. ap. 16, 37; tkal stany (koberce), Sk. ap. 18, 3; úhlavní nepřítel křesťanů, Sk. ap. 9, 1; po svém obrácení nejhorlivější apoštol, I. Tim. 2, 7. Napsal 14 listů.

Oba umučeni r. 67. v Římě.

Kdo by nebyl slzel v onu hodinu, kdy ortel odsouzení byl vynesena, aby totiž Petr byl ukřižován a Pavel sťat? Tu bys byl spatřil houfy židů a pohanů, jak je bijí a v jejich tváře plivají. Diviš Ar. In epist. ad Tim.

Nemysleme, bratří nejmilejší, že nejslavnější knížata křesťanské víry, Petr a Pavel, v týž den, na témž místě a výroku téhož tyрана podlehl. V jeden den umučeni, aby se spolu na jednu dostali ke Kristu. V městě Římě, které jest prvním a hlavním místem mezi národy: aby totiž tam, kde byly hlavy pověry, odpočívaly též hlavy

svatosti; a tam, kde sídlila kní-
žata pohanská, aby dlela kníža-
ta církevní. Maximus. Homil. 5.
de SS. AA. Petro et Paulo.

O slzách Petrových čtu...
Plakal hořce, aby slzy smazaly
provinění; podobně smaž i ty
vinu slzami. Nenalézám v Pís-
mě, co řekl, nýbrž že jen — pla-
kal. Ambrož. Sup. Luc., lib. 6.

Jestliže Petr po tak těžkém
pádu k tak vysoké svatosti se
navrátil, kdo by tedy zoufal,
chce-li jen hříchů opustiti?
Bernard. Serm, de Sanct. Petri
et Pauli.

„Pasiž beránky mé! Pasiž
ovce mé!“ (Jan 20, 16, 17.) Nej-
prve svěřuje mu beránky, a te-
prve potom ovce, poněvadž ho
ustanovil netoliko pastýřem,
nýbrž pastýřem všech pastýřů.
Pase Petr beránky, a pase pak
též ovce; řídí podřízené, řídí i
představené. Sv. Eucher. Serm.
de nat. SS. ap.

„Potom po třech letech při-
šel jsem do Jerusalema, abych
uzřel Petra, a zůstal jsem u ně-
ho patnácte dní.“ (Gal. 1, 18.)
Bylo záhodno, že byl žádostiv
spatřiti Petra, poněvadž byl
prvním mezi apoštoly, jemuž
Spasitel odevzdal péči o Církev.
Ambrož. Commentar. in ep. ad
Gal., c. 1.

Nero, aby se ukázal zjevným
nepřítelem křesťanstva, žádal
bezživotí apoštolů: Pavla v sa-
mém městě Římě stíti, Petra
pak ukřižovati rozkázal. Hle-
dati o tom svědectví jinde, se

mi zdá zbytečné, poněvadž to
dosvědčují samy jejich slavné
hroby, které až do dnešního
dne se tam nacházejí. Eusebius.
Histor. lib. 2, c. 25.

Kdykoli biskupy po sobě na-
stupující počítáme, vždy od Pe-
tra počínáme. Po Petrovi na-
stoupil Linus, pak Kliment, po
Klimentovi Anakletus, po Ana-
kletovi Evaristus, atd. Augu-
stin. Epist. 165. ad Generos.

„Kdo jsi, Pane“ — a Pán
k němu: „Já jsem Ježíš Naza-
retský, jemuž ty se protivíš.“
(Sk. ap. 9, 5.) A Šavel hned:
„Co chceš, Pane, abych učinil?“
Toť, bratří, obrácení! „Hotovo
jest srdce mé, Bože“ — volá —
„hotovo jest srdce mé.“ (Žalm.
56, 8.) Ó, jaká to slova, krátká
sice, ale jadrná, slova živá a
působivá, slova všeliké chvály
hodná! Jak málo jest těch, kte-
ří by byli tak dokonale po-
slušnými, kteří by svou vlast-
ní vůlí pohrdli, aby vždy ne co
sami, nýbrž co Pán chce, vyhle-
dávali, bez ustání říkající: „Pa-
ne, co mám činiti?“ Anebo se
Samuelem: „Mluv, Pane, neboť
slyší služebník Tvůj!“ (I. Král.
3, 10.) Bernard. S. de Sanctis.

Viděl-li kdo většího zázraku
nad onen, jenž se s Pavlem stal?
Byl to zajisté větší div — vůli
Pavlovu k sobě přivábiti a pře-
konati — než mrtvé k životu
vzkřísiti. Neboť při vzkříšení
mrtvých tělo bez odporu toho
poslouchalo, jenž mu rozkazo-
val, ale zde to záleželo na svo-

bodné vůli, chtěla-li se pohnouti, či svolení svého odepříti. Jan Zlat. Homil. de convers. Pauli.

Pavel, měšťan nebes, Církve podpora, pozemský anděl, nebeský člověk. Neboť jako železo, v oheň vložené, se celé záhy ohněm stává, tak i Pavel, láskou roznícen, všecek jest učiněn láskou. Jan Zlat. In hom. de laud. Pauli.

Kteráž řeč postačí k vyličení zásluh Pavlových? Který jazyk se najde, jenž by k jeho chvále byl důstojný? Jan Zlat. In homil. de laud. Pauli.

Petr a Pavel, dvě veliká světla, jež Bůh na obloze Církve

své zavěsiti ráčil jakožto dvojnásobné očím světlo. Bernard. Serm. de Sanct. AA. P. et P.

Kterak si budeme počínati o slavnosti nejpřednějších apoštolů? Petra a Pavla myslím. Svátek jediného by postačoval, aby veškerou zemi ponořil v plesání, nyní pak slavnost obou jest spojena, aby radost byla dovršena; aby, jako se milovali v životě svém, nebyli rozloučeni ani ve smrti. Dokud na zemi obcovali, co bylo nad ně mocnějšího, když jednomu z nich se odevzdávají klíče království nebeského, druhému učitelství národů? Jak mnohem mocnější jsou v nebi, když tak mocní byli na zemi! Bernard. Serm. in Vigil. SS. AA. Petri et Pauli.

104. PÍSMO SVATÉ.

(Křesťanství. Kristus. Podání. Slovo boží.)

Osvědčuji pak já každému, kdo slyší prorocká slova knihy této: Jestliže by někdo přidal k těmto věcem, Bůh přidá na něho ran, napsaných v knize této; a jestliže by kdo odňal od slov knihy proroctví tohoto, Bůh odejme díl jeho od stromu života a z města svatého, z toho, co napsáno jest v knize této. Ten, jenž osvědčuje tyto věci, praví: Ano, přijdu brzy. Amen, přijď, Pane Ježíši. Apokal. 22, 18—20.

Nedomnívejte se, že jsem přišel zrušit zákon nebo proro-

ky; nepřišel jsem zrušit, nýbrž naplnit. Mat. 5, 17.

To předem majíce na vědomí, že žádné proroctví Písma nespočívá na výkladě vlastním; neboť nikoli z vůle lidské stalo se kdy proroctví, nýbrž Duchem svatým nadchnuti, mluvili svatí lidé boží. II. Petr ap. 1, 20—21.

Těžko srozumitelné, kteréž lidé nevědomí a neutvrzení překrucují, tak jako i ostatní Písma, ke své vlastní záhubě. II. Petr ap. 3, 16.

Mojžiš, vraceje se s hory, nesl v ruce dvě desky zákona, popsané po obou stranách, udělané od Boha; také písmo na deskách vydlabané bylo dílem božím. II. Mojž. 32, 15, 16.

A Filip, přiběhnuv, uslyšel ho, an čte proroka Isaiáše; i řekl: „Rozumíš-li snad tomu, co čteš?“ On pak řekl: „A kterak bych mohl, nevyloží-li mi někdo?“ I prosil Filipa, aby vstoupil a posadil se k němu. A tu Filip, otevřev ústa svá a počav od toho písma, zvěstoval mu Ježíše. Sk. ap. 8, 30, 31, 35.

Povězte mi i vy, kteří chcete býti pod zákonem, neslyšíte zákona? Gal. 4, 21.

Nebe a země pominou, ale slova má nepominou. Luk. 21, 33.

Když pak zasedne na královský trůn svůj, ať si opíše tento zákon do knihy podle předlohy, kterou si opatří od kněží kmene levického. A bude jej míti při sobě a čísti po všechny dny svého života, by se naučil báti se Hospodina, Boha svého, a zachovávat slova a ustanovení, která jsou v zákoně předeepsána. V. Mojž. 17, 18, 19.

Blaze těm, kteří myslí na jeho zjevení, (a kteří) celým srdcem hledají ho. Žalm. 118, 2.

Tedy přinesl Esdráš kněz zákon před shromážděné muže, ženy a všechny, kteří mohli rozuměti, první den měsíce sedmého, a četl v něm zřetelně na uli-

ci, která byla před branou Vodní, od jitra až do poledne před muži, ženami a těmi, kteří mohli rozuměti, uši však všeho lidu lpěly na knize. II. Esdr. 8, 2.

Máme na potěšení svaté knihy — a ty jsou v našich rukou. I. Mak. 12, 9.

Zpytujte Písma, neboť se domníváte, že v nich máte život věčný. Také ona jsou to, jež vydávají svědectví o mně. Jan 5, 39.

Tito byli šlechtnější než Thessaloničtí, neboť přijali slovo s veškerou ochotou, každého dne zkoumajíce Písma, zda-li tomu tak jest. Sk. ap. 17, 11.

Neboť cokoli bylo napsáno, k našemu poučení bylo napsáno, abychom trpělivostí a útechou Písma měli naději. Řím. 15, 6.

Ale ty zůstávej v tom, čemu ses naučil a o čem jsi se přesvědčil, neboť víš, od koho jsi se naučil, a znáš od dětinství Písma svatá, která tě mohou naučiti ke spáse věrou, (jež jest) v Kristu Ježíši.

Všecko Písmo od Boha vdechnuté jest (také) užitečno k učení, ke kárání, k napravování, k výchově ve spravedlnosti, aby člověk boží byl dokonalý, způsobilý ke každému skutku dobrému. II. Tim. 3, 14—17.

Písmo svaté je sbírka knih, které sepsali mužové svatí, Duchem svatým nadšení, a které církví za

takové uznány. Starý Zákon a Nový Zákon neobsahují některé učení Kristovo. Ústní podání!

*

Inspirace. Nahlédněte do Písma svatého, pravé výroky Ducha svatého zahrnujícího, a pozorujte, že se v něm nenalézá nic nepravého, nic převráceného. Kliment Řím. Ep. ad Cor., c. 45.

Svatí proroci... neprorokovali ze své moci, aniž zvěštovali, co z jejich ducha pocházelo; ale božským slovem a moudrostí byvše prve poučeni, zvěštovali, co toliko jim bylo božskou mocí zjeveno, a co ostatním zůstalo skryto. Hipolyt. De Chr. et Antichr., c. 2.

Vše, co v Písmě svatém i nepatrným se zdá býti, přece i to jest Bohem vdechnuto. Jeroným. In Epist. ad Philem. 1.

Svatý Pavel praví o Písmu svatém, že jsou to „výpovědi boží“ (Řím. 3, 2.), a dří také v druhém listu k Timotheovi (3, 16.): „Všelike zajisté Písmo od Boha vdechnuté.“ Alf. Liguori.

Z kterých knih. Kromě písem kanonických, nic nebudiž v Církvi čítáno pod jménem Písem božích. Písma pak kanonická jsou: První (Genesis), druhá (Exodus), třetí (Leviticus), čtvrtá (Numeri), pátá kniha Mojžíšova (Deuteronomium), kniha Josue, Soudců, Ruth,

čtvero knih královských, dvě knihy Letopisů, jedna Job, Žaltář Davidův, patero knih Šalamounových, dvanáctero knih prorockých, Isaiáš, Jeremiáš, Ezechiel, Daniel, Tobías, Judith, Esther, dvě knihy Esdráše a dvě knihy Machabejské. Nového pak Zákona jest knih dvacet sedm: Čtvero knih evangelických; jedna kniha Skutků apoštolských; třináct listů apoštola Pavla; list téhož k Židům; jeden list apoštola Jakuba; dva listy apoštola Petra; tři listy apoštola Jana; jeden list apoštola Judy; jedna kniha Zjevení Janova; dohromady dvacet sedm. Sněm Karthag. III. Canon. 47.

Pravé jen v Církvi. Aniž se domnívejme, že by evangelium záleželo v slovech Písem; nikoli, nýbrž ve smyslu; ne ve slupce, nýbrž v jádru... Jinak však i ďábel mluví o Písmech, a všechna kacířstva zhotovují z něho podušky, jež kladou pod lokty všeho stáří. (Srovn. Ezech. 13.) Jeroným. In C. 1. ep. ad Galat.

Jako Církev nemůže blouditi, tak také toliko jí připadá právo ustanovení, v jakém rozumu mají býti božská Písma vykládána. Ludvík Blossius. Defensio verae fid.

Svatá, římsko-katolická Církev, kterou sám Pán Ježíš Kristus založil a která zblouditi nemůže..., udává nám s úplnou určitostí, která jsou Písma sva-

tá, a který jest jejich pravý smysl. Zajisté proto také ustanovil Bůh, že svaté Písmo není ve všech svých výpovědích zjevné, aby poslušnost a pokora věřících k jejich matce, Církvi svaté, byla zkoušena. Alf. Lig. Pravda nábož. křesť. Díl 1.

Nemohlo se státi, že Písma svatá byla snad porušena? — Kdo se měl takového porušení dopustiti? Pohané toho nemohli učiniti; také křesťanům by to bylo bývalo nemožné, neboť by židé napořád byli ve známost uváděli přísady a změny, jichž by si byli křesťané dovolili. Ale ani židé to nemohli býti, neboť se nelze domnívati, že by byli vymyslili ona proroctví, která tak mnohými splněnými okolnostmi předpovídala příští Mesiáše, kterým oni později pohrdli. Alf. Lig. Řízení boží ve vykoupení člov. Část 2.

Novotáři praví, že by všechny výpovědi svatého Písma byly světlé... Že by tomu však bylo naopak, můžeme ze samotných Písem svatých dokázati. V evangeliu svatého Lukáše (18, 34.) se praví: „A oni tomu nic nesrozuměli, a bylo slovo to skryto před nimi, a nesrozuměli, co se pravilo.“ A v poslední kapitole (v. 45.) stojí výslovně: „Tehdy otevřel jim smysl, aby rozuměli Písmům.“ Alf. Lig. S. Conc. Trid. Sess. 4.

Není-li, kdo by mohl vyložit, jest lépe, něčeho jistě nevědět, než-li se tomu s nebez-

pečenstvím učit. Jeron. Epistlr. lib. 2. Ep. 19.

Co se mne týče, já bych nevěřil v evangelium, kdyby mne k tomu nepřiměla vážnost katolické Církve. Augustin. Cont. Epist. Man. quam voc. fund., c. 5.

Tak věřme, jak chce Otec, abychom věřili... Ne podle vlastní vůle, ani podle vlastního smyslu, násilí činíce tomu, co on řekl. Hippolyt. Tract. cont. Noetum, c. 9.

Písmo svaté nepřijímají všichni v jednom a témž smyslu pro samu jeho vznešenost, nýbrž jeho výpovědi jiný jinak vykládá, takže se zdá, jako by se z něho dalo vydobýti tolik smyslů, kolik jest lidí. Jinak je zajisté vykládá Novacián, jinak Fotin, jinak Sabellius, jinak Donát, jinak Arrius, Eunomius, Macedonius, jinak Apollinář, Priscilianista, jinak Jovinianus, Pelagius, Coelestius, jinak posléz Nestorius. Příčinou takovýchto rozličných oklik bludu jest tedy veliká potřeba, aby se podle církevního a katolického smýšlení ustanovilo pravidlo, podle něhož by se prorocké i apoštolské výroky vykládaly. Vinc. Lirin. Lib. adv. prof. omn. haer. novit.

Všeliké Písmo svaté týmě duchem budiž čítáno, kterým bylo sepsáno. Tom. Kemp. De imit. Chr., lib. 1, c. 5.

Krásný příklad nám zůstavil císař Karel Veliký, který

vždy kleče, s odkrytou hlavou a s hlubokou úctou ve svatých Písmech čítával, říkávaje při tom: Ted' mluví Bůh se mnou! Rovněž tak musíme i my slovo boží přijímati s hlubokou pokorou a s velikou úctou, ať je slyšíme nebo čteme, jestliže nám má býti k prospěchu. Fr. Sales. Káz. na neděli 5. v postě.

Víra se musí viklati, jestliže se rozviklá vážnost Písem svatých. Augustin.

Krásný to výměr (definitio): Žalmy jsou nádoby pravdy, a jako duchovní tůně, jež udržují víno Páně při chuti neporušené. Kasián. Sup. Pslm. Confiteb. tibi in psalm.

„Zavazuji vás skrze Pána, aby čten byl list tento všechněm bratřím.“ (I. Thess.) 5, 27. Ukládá tudíž povinnost k pilnému čtení listu všechněm bratřím. Ambrož. Comment. in 1. ep. ad Thess., c. 5.

Božská Písma nechť jsou vždy v rukou, nechť je mysl ustavičně přemítá, aniž by se domníval, že by stačilo přikázání boží v paměti míti, a v jednání na ně zapomínati. Jeroným. Epistlr. lib. 2. Ep. 22.

Právě tak, jako kdyby se někdo chtěl státí světským mudrcem, nemohl by tohoto cíle jinak dosáhnouti, leč by čítal spisy mudrců, tak i kdokoli z nás Bohu sloužiti chceme, odjinud se tomu nenaučíme, leč z Písem božských. Hypolit. Tract. cont. Noetum, c. 9.

Kterak lze, aby slova boží byla sladká v ústech tvých, v nichž se nalézá hořkost nešlechtnosti? Ambrož. Sup. Pslm. Beati immaculati.

Stejně dává Pán déšť na osení i na trní; osení však zavlažuje ke žni, trní k ohni. A přece je to jeden a týž déšť. Rovněž tak slovo boží naplňuje všechny. Viz každý, jaké má kořeny; viz každý, kam dobrý déšť svádí; užívá-li ho, aby plodil trní, zdaž má proto býti déšť boží obviňován? Dříve než přijde ke koření, jest dobrý déšť onen; dobré jest slovo boží prve, než se do zlého srdce dostane. Augustin. Sup. Gen. de benedict. Esau et Jacob.

Bratří nejmilejší, často již nabádal jsem laskavost vaši, abychom v onom čtení, které se v tyto dny v chrámě děje, nehleděli toliko na to, jak litera zní, nýbrž abychom, závoj litery odhrnuvše, ducha oživujícího věrně vyhledávali. Neboť svatý apoštol praví: „Litera zabíjí, duch pak obživuje.“ (II. Kor. 3, 6.) Augustin. Serm. 60. de tempor.

Má do sebe jakousi strašnou velebnost; ale brzy těm, kdož o něm rozjímají, je sladkým odpočinutím. Justin. Dialog. cum Tr., 8.

Slovo boží stane se ti chlebem a mannou, dobře-li mu rozumíš. Tom. Kemp. Nábož. spisy, 19.

105. PLÁČ.

(Bolest. Lítost. Pokání. Slzy. Útěcha.)

Obličej od pláče mi zpuchl, a má víčka se zakalila. Job 16, 17.

Že mne nezabil (hned) v mateřském lůně, aby mně byla matka má hrobem. Jer. 20, 17.

Obrátila se v kvílení má loutna, a má píšťala v hlasitý nářek. Job 30, 31.

Bědujte a kvilte a plačte; smích váš obrať se v nářek, a radost vaše v zármutek. Jakub 4, 9.

Běda mně, matko má, že jsi mne porodila. Jer. 15, 10.

Hlas v Rámě slyšen jest, pláč a kvílení mnohé: Ráchel to, plačící synů svých; a nedávala se potěšiti, poněvadž jich není. Mat. 2, 18.

Zmizela radost z našeho srdce, obrátil se v kvílení rej náš. Pl. Jer. 5, 15.

Toto praví Hospodin: Hlas nářku, žalosti a pláče slyšeti jest na výšině: Rachel pláče nad svými syny, nechce se potěšit nad nimi, protože jich není. Jer. 31, 15.

Ó, by hlava má vodou byla, a mé oči studnicí slz, abych dnem i nocí plakal nad ranami lidu mého! Jer. 8, 1.

Dokavad, Hospodine, volati budu, a nevyslyšíš? (Dokavad) křičeti budu k Tobě, násilí trpě,

a nevysvobodíš? Pror. Habakuk 1, 2.

A Pán Bůh zástupů volá ten den k pláči a nářku. Is. 22, 12.

Blahoslavení lkající, neboť oni potěšeni budou. Mat. 5, 5.

Šel pak za ním veliký zástup lidu i žen, a ty plakaly a kvílely nad ním. Luk. 23, 27.

Unaven jsem svými nářky, zaplavuji co noc své lože, svými slzami smáčím svou postel. Zkalilo se hořem mé oko. Žalm. 6, 7, 8.

Vyslyš modlitbu mou, Hospodine, k volání o pomoc nakloň sluchu svého, nerač mlčeti k mým slzám. Žalm. 38, 13.

Slzy mé jsou mi pokrmem ve dne v noci; neboť mi den co den říkají: „Kde jest Bůh tvůj?“ Ž. 41, 4.

Ty přec máš spočítané svízele mé, slzy mé uložené před svou tváří, a cos mi slíbil, zapsané ve své knize. Žalm. 55, 9.

Nasycuješ nás chlebem pláče, a napájíš nás slzami nad míru. Žalm. 79, 6.

Pojďte, klanějme se, padněme, klekněme před Pánem, svým Tvůrcem. Žalm. 94, 6.

U řek babylonských tu sedíce, lkáme; na Sion vzpomínajíce. Žalm. 136, 1.

Křič srdce jejich k Hospodinu na zdech Sionské dcery! Ať jak potok tekou ti slzy dnem i nocí. Pláč Jer. 2, 18.

A postavivši se vzadu, u nohou jeho, počala (plačíc) smáčet slzami nohy jeho a utírala je vlasy hlavy své a líbala nohy jeho a mazala je mastí. Luk. 7, 38.

I vyšel ven a plakal hořce. Luk. 22, 62.

I zaslzel Ježíš. Jan 11, 35.

A když se přiblížil a město spatřil, zaplakal nad ním. Luk. 19, 41.

Odstupte ode mne, hořce budu plakat; neusilujte, abyste mne potěšili nad zručením lidu mého. Is. 22, 4.

Maria však stála u hrobu venku, plačíc. Jak plakala, naklonila se a nahlédla do hrobu. Jan 20, 10.

Radujte se s radujícími, plačte s plačícími. Řím. 12, 15.

Kterí se slzami sijí, jásající budou žnouti. Chodíme nyní sice s pláčem, nosíce símě na zasetí, budeme chodit však domů s radostí, snášejíce svoje snopy. Žalm. 125, 5, 6.

Blahoslavení, kteří nyní pláčete, neboť budete se smát. Luk. 6, 21.

Vy se budete rmoutiti, ale zármutek váš obrátí se v radost. Jan 16, 20.

Ale jeden ze starců mi řekl: „Neplač, hle, zvítězil lev z pokolení Judova, kořen Davidův. Zj. 5, 5.

A Bůh setře všelikou slzu s očí jejich. Zjev. 7, 17.

Slzy bez nadpřirozené pohnutky nemají zásluhy: Saul, že se připravil o království; I. Král. 15, 30; 18, 24. — Esau, že ztratil prvorozenství; Gen. 27. — Za to: Petrovy, Marie Magdaleny. Pavel tři dny plakal v Damašku; Sk. ap. 9.

*

Člověk dobrý nalézá dosti příčin k žalosti a pláči. Budťo patříme na sebe, nebo na bližního, ale vždy poznáváme, že nikdo zde bez zármutku živ není. A čím přísněji o sobě přemýšlí, tím větší bývá jeho žal. Tom. Kemp. De im. Chr., lib. 1, c. 21.

Oplakávejme na tomto světě hříchy svých, aby smutek náš byl nám v radost obrácen; sijme v smutku, abychom v radosti mohli žítí... Sv. Makarius řekl: „Plačme, moji bratří, na světě, abychom tam neplakali, kde slzy tělo i duši pálí.“ Jeroným. Řeč o ctn. k Paul., č. 8.

Tak buď hotový k pláči, jak jsi byl k hříchu. Isidor. Kniha utěšená. Rozml., str. 58.

Ó, slzo pokorná! Tobě přináleží moc, tobě království. Soudcova stolce se nelekáš, žalobníkům přátel svých mlčení ukládáš. Více mučíš d'ábla,

než-li pekelná pokuta. Jeroným. In epistol.

Jako po prudkých přívalech se vzduch stává čistým, tak po slzách následuje jasná a pokojná mysl. Jan Zlat. Sup. Matth.

Pláč jest potravou duší, posilou smyslů, rozhřešením hříchů, občerstvením myslí. Kasiodor. Sup. illud Pslm. Fuere.

Všechny vody neuhasily by ani jedinou v pekle jiskřičku; avšak kdyby jediná slza z čistého a zkroušeného srdce vytryskla, všechen plamen pekla

by uhasila. Augustin. In Pslm. 94.

Dej, ó Kriste, dej, prosím, slz Petrových. Slzeli Hebrejští, a moře a vyvstalé vlny je vysvobodily. Plakal pro své poblouzení Petr, a stal se hodným, že směl odpouštět i poklesky jiných. Ambrož. Hexameron, lib. 5.

Modlitba Boha obměkčuje, ale slza přinucuje. Jeroným. Sup. Esai.

Slzy kajících jsou andělům rozkoší. Bernard. In serm.

106. PODÁNÍ ÚSTNÍ.

(Křesťanství. Písmo svaté. Slovo boží. Učení Kristovo.)

Bože, ušima svýma slýchali jsme a otcové naši vypravovali nám o díle, kteréž jsi učinil za dnů jejich. Ž. 43, 2.

Učte všechny národy, křtíce . . . , učíte je zachovávatí všechno, co jsem přikázal vám. Mat. 28, 20.

Mnoho jiných divů činil Ježíš před svými učedníky, kteréž nejsou psány v knize této. Jan 20, 30.

Jest však ještě mnoho jiných věcí, které učinil Ježíš; kdyby se napsaly každá zvlášť, myslím, že by ani celý svět neobsáhl těch knih, které by se musely napsati. Jan 21, 25.

Jimž (apoštolům) se také ukázal živým po svém utrpení

mnoha důkazy, zjevuje se jim po čtyřicet dní a mluvě o království božím. Sk. ap. 1, 3.

Chválím pak vám, bratří, že ve všem na mne pamatujete a zachovááte naučení, jak jsem vám je podal. I. Kor. 11, 2.

Nuže, bratří, stůjte (pevně) a zachovávejte podané nauky, kterým jste se naučili, ať skrze naši řeč, ať skrze náš list. II. Thes. 2, 15.

Ale ty zůstávej v tom, čemu ses naučil a o čem jsi se předsvědčil, neboť víš, od koho jsi se naučil. II. Tim. 3, 14.

Ačkoli mám mnoho psátí vám, nechci (to činiti) papírem a inkoustem, nýbrž doufám, že k vám přijdu a ústy k ústům

mluviti budu, aby radost vaše byla úplná. II. Jan 12.

Jako vzoru zdravých slov drž se těch, která jsi slyšel ode mne, (zůstávaje) ve víře a lásce, které jsou v Kristu Ježíši. II. Timoth. 1, 13.

* *

Ústním podáním (tradicí) se vyrozumívá nepsané slovo boží, jež svatá Církev zachovává a o němž věřícím přikazuje, aby je se stejnou jistotou přijali jako samo Písmo svaté. Alfons Lig. S. Conc. Trid. Sess. 4, § 8.

Článek víry, který jest přijat od veškeré Církve, aniž by se nalézal v Písmě svatém, třeba považovati za božské podání; neboť není možno, aby Církev obecná zbloudila, jelikož je „sloup a utvrzení pravdy“, jak sv. apoštol píše. (II. Tim. 3.) Alfons Lig. S. Conc. Trid. Sess. 4, § 9.

O tom, co v Církvi vešlo ve zbožný obyčej, nesluší se pochybovati, že to pochází z apoštolského podání a z učení Ducha svatého. Lev Vel. Serm. 2. de jejun. Pent.

Co se nenalézá v Písmech, ani v pozdějších sněmech, protože se to zachovává ve veškeré Církvi, věříme, že toliko od nich (apoštolů) je to podáno i schváleno. Augustin. L. 2. cont. Donat., c. 7.

Cesta do víry křesťanské je: slyšeti psané i podané slovo boží. Božský Spasitel to vyjádřil těmito slovy: „Ještě mnoho měl bych mluvit vám, ale nemůžete snést nyní. Když však přijde ten Duch pravdy, naučí vás všelike pravdě.“ (Jan 16, 12, 13.) Jelikož praví Pán: „mám vám ještě mnoho mluvit“, je to znamením, že ještě mnoho jest, čeho by jim měl svěřiti a vysvětliti. Z toho však ničeho v Písmě svatém nenalézáme, a je tudíž patrné, že jest mnohem více těch věcí, o nichž bylo ústně jednáno, než oněch, o nichž bylo psáno. Fr. Sales. Káz. na ned. 4. po velik.

Svatý Pavel pravil učedníkům svým: „Protož stůjte (stálí buďte), a zachovávejte ustanovení, kterým jste se naučili, buďte skrze řeč, anebo skrze list náš.“ (II. Thes. 2, 15.) Alf. Liguori. Pravda nábož. křesť.

Ne vše, co se stalo, v Písmech bývá nalezeno; avšak že se to stalo, tvrdí se ostatními důkazy. Jest psáno, kdy byl sv. apoštol Pavel křtěn (Sk. 9.), a není zapsáno, kdy byli pokřtěni druzí sv. apoštolové; avšak že byli i ostatní pokřtěni, nutno rozpoznati... z onoho výroku Páně: „Nenarodí-li se kdo znovu z vody a z Ducha svatého, nemůže vejíti do království božího.“ (Jan 3, 5.) Aug. Epist. 108. ad Seleucianum.

My nevážeme se pouze na ta slova, která apoštol ve svatém evangeliu napsal, nýbrž před

posvěcením a po posvěcení chleba a vína přidáváme jiná slova, jež sice psána nejsou, avšak plna tajemství. Basil. Lib. de Spir. 3., c. 27.

Kdyby se některá otázka stala záhadnou, nemuseli bychom se vrátiti k nejstarším církvím, v nichž sv. apoštolové obcovali, a nemuseli bychom od tud vzíti, co je o přítomné otázce světlého a jistého? A kdyby byli apoštolové ani Písem neza nechali, nemuseli bychom se řídit podle výpovědi ústního podání, které svěřili těm, jemiž Církev odevzdali? Irenej. Adv. hare., lib. 3, c. 4.

„Bud'te stálí a zachovávejte naučení, kterým jste vyučeni, buďto skrze řeč, nebo skrze list náš.“ (II. Thes. 2, 15.) Z toho vysvítá, že (apoštolové) listem všeho nepodali, nýbrž mnoho i bez písma. Avšak tutěž víru jako ono, zasluhuje i toto. Jan Zlat. Hom. 4. in 2. ad Thess.

Bez ústního podání jest sv. evangelium pouhým (prázdným)

ným) jménem... Chovaná a v Církvi hlásaná učení jsme obdrželi dílem písemným vyučováním, dílem z podání sv. apoštolů... Oboje pak toto učení má stejnou moc. Basil Vel. Lib. de Spir. s., c. 27.

Kdo by ústně podané učení Církve, buď psané, nebo nepsané, zavrhoval, budiž dán v kletbu. Sněm Nic. II. Act. 6.

Svatosvatý sněm..., tradiční k víře a k mravům náležející, buď ústně od Krista, aneb od Ducha svatého skrze apoštolu zjevenou, a neustálou posloupností v Církvi katolické zachovanou, rovnou uctivostí se přijímá a ctí. Sněm Trid. Sess. 14., c. 1.

Cíl a záměr všech nepřátel pravého učení jest, vyvrátiti pevnost naší víry v Ježíše Krista. A to činí, rušíce podání apoštolská a pohrdající nepsaným svědectvím Otců, jako by to byly věci, nemající žádné ceny. Basil. De Spir. S., c. 10.

107. PODDANÍ.

(Služebníci. Vrchnost.)

Každý *buď poddán* mocnostem vyšším, neboť není mocnosti, leč od Boha, a ty, které jsou, od Boha zřízeny jsou. Řím. 13, 1.

Dávejte tedy všem, čím jste povinni. Komu (daň) patří, tomu daň; komu clo, tomu clo;

komu bázeň, tomu bázeň; komu čest, tomu čest. Řím. 13, 7.

Poddání buďte všelikému zřízení lidskému pro Boha, buďto králi jako (pánu) nejvyššímu, aneb vladařům jakožto těm, kteří jsou posláni od něho k po-

trestání zločinů a k pochvale dobrých. I. Petr. 2, 13.

Nikoli nespravedlivých příkazů. A povolavše je, přikázali, aby vůbec nemluvili, ani neučili na základě jména Ježíš. Ale Petr a Jan, odpovídající, pravili k nim: Posuďte (sami), zda-li jest spravedливо před Bohem, abychom poslouchali více vás, než Boha. Sk. ap. 4, 18.

A přivedše je, postavili je ve veleradě. I otázal se jich velekněz, řka: Přísně jsme vám přikázali, abyste neučili na základě jména toho, a hle, naplnili jste Jerusalem učením svým... Petr však a apoštolové odpověděli: Poslouchati sluší Boha více než lidí. Sk. ap. 5, 27, 29.

A povolavše k sobě apoštoly a zmrskavše je, přikázali (jim), aby nemluvili již na základě Ježíšově, a propustili je. I šli z velerady s radostí nad tím, že byli hodní učinění trpěti pohanu pro jméno Ježíšovo. Sk. ap. 5, 40.

Lucifer vypověděl Bohu poslušnost. — Adam a Eva v ráji. — Absolon se vzbouřil proti otci Davidovi; II. Kr. 17, 18. — Kristus: „Dávejte, co je císařovo, císaři...“

* *

Poslušnost jest dvojí: jedna z povinnosti, druhá svobodná a dobrovolná. Jsme zavázáni poslušností své vrchnosti, a to jak duchovní, totiž papeži,

biskupům a farářům — tak i světské, jako císařům, králům, dědičným pánům a místodržícím jejich, správcům země a měst, otci a matce, hospodáři a hospodyně, ve věcech, jejich úřadu náležejících. Tato poslušnost proto se nazývá z povinnosti, že se z ní nikdo nemůže vyjmouti, poněvadž sám Pán Bůh takové vrchnosti nad námi ustanovil. Fr. Sal. Phil. Pars 3, c. 11.

Král není Bůh, ale člověk Bohem ustanovený..., aby spravedlivě soudil. Teofil. Lib. 1., c. 11.

Král musí vpravdě věřiti, že se mu vlada nesvěřuje od předků, nýbrž od Boha. Sněm Pařížský VI. Lib. 2., c. 5.

Dvě věci se u nejlepšího knížete vyhledávají: aby byl sám sobě přísným soudcem a k poddaným aby byl vždy příznivým. Jan Zlat. Homil. 73. in Matth. 23.

Povinností krále jest, aby přikázání, daných poddaným, v první řadě sám zachovával. Ambrož. Orat. funebr. de obitu Val. imp.

Nejvyšší dobrota králů záleží v tom, aby spravedlnost pěstovali, práva jednoho každého hájili, a ke svým podřízeným laskavi byli. Řehoř. Lib. Regulae pastoralis.

Slunci přísluší, aby paprsky svými osvětlovalo celý svět;

ctností královskou jest, poddané oblažovati. Agapet. Ad imp. Justin. de offic. princ.

Nebývej strašidlem poddaných, nechovej se k nim tvrdě, ale tak nad nimi panuj, aby jim bylo milo a vděčno tobě sloužiti. Isirod. Kniha utěš., 86.

Jsi-li představeným, nekárej nikdy v hněvu, nýbrž trestej, až když hněv přejde, a tvé trestání přinese prospěch. Sv. Terezie. Duchovní průpovědky.

Dobré kníže nenávidí pochlebování, maje v lásce toho, kdo mluví pravdu. Jindřich IV., král francouzský, byv tázán, proč by tak příliš miloval biskupa ženevského, svatého Františka Saleského, odpověděl: „Biskupa ženevského miluji proto, že mně nepochlebuje.“ Alf. Lig. Katech. v přídav. 5.

Je třeba, abys bez váhání uznal, že královská moc ti byla svěřena netoliko k vládě světské, nýbrž, a to nejvíce, k ochraně Církve. Lev Vel. Epistl. 81. ad Leonem imperator.

Králové, jak se jim božským zákonem přikazuje, slouží Bohu, když ve své říši přikazují, co je dobrého, a zakazují, co zlého; a netoliko v tom, co přináleží k lidské společnosti, nýbrž i to, co k božskému náboženství přísluší. Marně pravíš: Budiž to ponecháno svobodné vůli. Lev Vel. Contra Cresc. Grammatic., lib. 3, c. 51.

Nemíchej se do věcí církevních, aniž nám, biskupům, jako císař v těchto záležitostech něčeho předepisuj; tomu všemu se spíše od nás poučuj. Tobě svěřil Bůh vládu (světskou), nám záležitosti Církve. (Osius, biskup kordubenský, k císaři Konstanciovi, od Ariánův svedenému.) Athanas. In epistl. ad solitar. vit. agent.

Zůstaň v mezích svých, ó, králi! Jiné meze má vláda (tvá), jiné meze má kněžství. Jan Zlat. Homil. 4. in Mat., c. 16.

Jsme ode včera, a naplnili jsme všechny kraje vaše, vaše města, ostrovy, hrady, posádky, sbory, ano i tábory..., palác císařský, senát a veřejná místa (forum); jediné chrámy (pohanské) jsme vám zůstavili... Zda bychom nebyli hotovi, schopni k jakémukoli boji, a byť nás byl počet menší, ježto se tak ochotně na smrt vydáváme, kdyby podle učení našeho nebylo nám přikázáno, raději od jiných smrt přijímati, než abychom sami zabíjeli? Tertullian. In Apolog. advers. gent. pro Chr., c. 37.

Je drazí, druh lidí, jejichž rady moudrý představený nesmí přijímati: pochlebníci a utrhači. První ho svádí, aby více o sobě smýšlel, druhí, aby poddané považoval za horší, než

jsou. Bonaventura. De sex alis Seraf., 7.

Mnozí poddaní k rozkazu

namítají: proč, k čemu, odkud?, samé výmluvy majíce. Bern. Ser. de oboed., 41.

108. PODVOĐ.

(Bohatství. Krádež. Náhrada. Lakomství. Podvoď.)

Nečin násilí chudému, protože chudý jest, aniž utlačuj nuzného při soudu; neboť Hospodin ujme se jeho práva, o život bere ty, kdož obírají je. Přísl. 22, 22, 23.

Běda tobě, který loupíš, zdaž i ty sám nebudeš oloupen? A který potlačuješ, zdaž i sám nebudeš potlačen? Is. 33, 1.

Nebo toto praví Pán Bůh: Učiním sice tobě jako ty jsi (učinila, když jsi) pohrdla přísahou, zrušivši smlouvu. Ezech. 16, 59.

Nesud'te, abyste nebyli souzeni; neboť jakým soudem soudíte, takovým budete souzeni, a jakou měrou měříte, takovou bude vám odměřeno. Mat. 7, 1, 2.

Nedopouštějte se žádné nespravedlnosti u soudu, loktem, váhou, měrou; váha budiž spravedlivá, správná ať jsou závaží. III. Mojž. 19, 35, 36.

Váha falešná ohavnost jest Pánu, ale závaží pravé jest záliba jeho. Přísl. 11, 1.

Neměj ve svém sáčku dvojího závaží, většího a menšího. Neboť Hospodin, Bůh tvůj, má

v ošklivosti toho, který takové věci činí, a má odpor k jakékoli nespravedlnosti. V. Mojž. 25, 13, 16.

„Špatné (zboží), špatné!“ — říká každý, kdo kupuje; ale když odejde, pochvaluje sobě. Přísl. 20, 14.

Had podvedl Evu. — Bratři Josefovi otce a Jakuba; byli potrestáni. — Ananiáš a Safira, a náhle zemřeli. — Poctivci byli: Tobiáš, vida kůzlátko, bál se, aby ho snad manželka někomu nevzala; Tob. 2, 21. — Kristus pochválil Nathanaele pro poctivost; Jan 1, 47.

* *

Všeliký podvoď jest hanebný. Ano i ve věcech chatrných jest ohavný klam a podvoď ve váze a v míře... Šalamoun hlásal: „Dvojí závaží (veliké a malé, rozdílné a falešné) a dvojí míra — obojí ohavné jest před Bohem.“ (Přísl. 20, 10.) A před tím již řekl: „Váha falešná ohavností jest Hospodinu; ale závaží pravé jest vůle jeho.“ (Přísl. 11, 1.) Ambrož. De offic. ministr., lib. 3, c. 9.

Prohřešuje se, kdo ukradené věci kupuje, a nic mu nepo-

máhá, praví-li: Nekoupím-li je já, koupí je jiný. Alf. Liguori. Katech. Punkt. 1., c. 7.

Krádeže se dopouštějí také ti, kdož si při koupi a prodeji podvody a nespravedlnosti dovolují, anebo uzavřených smluv nezachovávají. Alf. Lig. Kat. Punkt. 1., c. 7.

Spravedlivě se kárají, kdož dovolených věcí zneužívají; ale spravedlivěji se trestají, kdož usilují o uchvácení cizích věcí. Tak se připravil Satan o nebe, tak přišel první člověk o ráj. Hugo. Lib. 2. de anim.

Nebude-li cizí statek, jímž jsme se prohřešili, vrácen (je-li navrácení možné), nekoná se pokání (pravé), nýbrž toliko zdánlivé; nebyl by hřích odpuštěn, leč by bylo vráceno, co bylo odcizeno. Než, jak jsem řekl: je-li navrácení možné. Augustin. Epist. 153. ad Maced., c. 6.

Jestliže kde scházejí židé, ještě hůře si po židovsku počínají křesťanští lichváři, nad čímž se rmoutíme — je-li je ovšem ještě možno jmenovati křesťany, a ne spíše křtěnými židy? Jeroným. Epist. 322. ad Episcop. cler.

Lichva škodí i tomu, kdo ji dává, i tomu, kdo ji přijímá; škodí zajisté tomu, kdo ji činí, poněvadž ho přivádí do pekla; škodí však i tomu, kdo ji bere, neboť činí chudého chudobnějším. Může-li býti většího ukrut-

níka, než jest člověk, který pod pláštěm dobroty páše všeliké nemilosrdenství, a sám, na pohled ruku potřebnému podává, strká ubohého do propasti? Jan Zlat. De Homil.

Za blahoslaveného a příbytku nebeského hodného pokládá David toho, kdo nedává peněz na lichvu. (Žalm. 14, 1, 5.) Jestliže jest požehnaný, kdo na lichvu nedává, jest beze vší pochyby zlořečený, kdo dává. Proč tedy volíš sobě spíše zlořečení, než-li požehnání? Ambrož. Lib. de Tob., c. 15.

Lichvářův zisk se podobá hadímu uštknutí; neboť hadem uštknutý se oddává spaní, jako rozkoší opojen, a umírá v příjemném spánku, zatím co se jed rozbíhá do všech údů. Rovněž tak ten, kdo lichvou získal; na čas to považuje za dobrodinní, avšak lichva (jed této nepravosti) se rozejde po všem jeho jmění a je zničí. Jan Zlat. Sup. illud. Matth. 5.

Kdo zadržuje obilí, zanechá je jiným, ne dědicům, poněvadž prospěch, z lakomství vzešlý, nepřechází na práva potomků. Co není získáno cestou zákona, to se rozptyluje, jako by to nějaká prudká vichřice rozmetala. Ambrož. Lib. 3. Offic., c. 6.

Spravedlnost jestliže prokazuješ, chudoby se nelekej, aniž se strachuj hladu, neboť statky své ztratí, kdo o ně jiné olupují. Jan Zlat. Hom. 15. in Math.

109. POHORŠENÍ.

(Bdělost. Hřích, zvláště cizí. Svůdnictví.)

Pohoršuje-li tě oko tvé pravé, vylup je a vrhni od sebe, neboť prospěšnější jest pro tebe, aby zahynul jeden úd tvůj, než aby celé tělo tvé bylo uvrženo do pekla. A jestli pravá ruka tvá tě pohoršuje, utni ji i vrhni od sebe, neboť prospěšnější jest pro tebe, aby zahynul jeden úd tvůj, než aby celé tělo tvé bylo uvrženo do pekla. Mat. 5, 29—30.

„Kdo by však pohoršil jedno z maličkých těchto, kteří ve mne věří, tomu bylo by lépe, aby kámen mlýnský zavěšen byl na hrdlo jeho a on pohroužen byl do hlubokosti mořské.“ Běda světu pro pohoršení! Neboť jest nutno, aby přicházelo pohoršení, ale běda člověku tomu, skrze něhož pohoršení pochází. Mat. 18, 6, 7.

Nikomu v ničem nedáváme pohoršení. II. Kor. 6, 3.

A hle, přinášeli k němu ochrnutého, ležícího na loži. A Ježíš, vida víru jejich, řekl ochrnutému: „Bud' dobré mysli, synu, odpouštějí se tobě hříchové tvoji.“ A tu někteří ze zákoníků si pomyslili: „Tento se rouhá.“ Mat. 9, 2, 3.

Když pak v domě stoloval, hle, mnozí celníci a hříšníci, přišedše, stolovali s Ježíšem a učedníky jeho. A vidouce to fariseové, řekli učedníkům jeho:

„Proč s celníky a hříšníky jí Mistr váš?“ Mat. 9, 10, 11; Luk. 15 2.

Aron dal pohoršení Israelským, že vzdělal jim zlaté tele; II. Mojž. 32. atd. — Prorok Nathan předpověděl králi Davidovi, že zemře jeho syn proto, že dal pohoršení; II. Král. 12, 14. — Nazaretští se horšili na Ježíše, že byl syn tesařův; Mat. 13, 57.

* *

Pohoršením se nazývá, když se někomu, pravou cestou se beroucimu, připraví nějaké osídlo, aby se prohřešil. Příčinu k hříchu poskytnouti jest tolik, jako pohoršení dáti. Origenes. Hom. 25. in Num.

Pohoršení jest slovo nebo skutek, jímž se poskytuje bližnímu příčina k jeho duchovní zkáze. Tomáš Aquin. 2., 2., 9., 45. a. t.

Pohoršení je slovo neb skutek, jenž se bližnímu stává příčinou ke hříchu; může pak býti pohoršení přímé nebo nepřímé. Přímé je, když někdo bližního úmyslně k hříchu chce svést. Nepřímé pak jest, když někdo svými řečmi anebo svým zlým příkladem jiné k hříchu svádí... Posléze jest ještě pohoršení maličkých a pohoršení farisejské. První má místo, když někdo cosi dobrého nebo lhostejného koná, z čehož bližní pro svou

slabost béře příčinu ke hříchu. Pohoršení farisejské záleží pak v tom, když někdo docela bez příčiny, toliko pro svou vlastní nešlechetnost (výmluvu) ze skutku bližního své pohoršení béře. Alf. Lig. Katech. 1. P. K. 1., 44.

Všecka pohoršení nebudťtež vážena stejnou měrou; jinak zajisté sluší bráti pohoršení maličkých, a jinak pohoršení fariseů... Pohoršení oněch pochází z nevědomosti, pohoršení těchto ze zlomyslnosti. První se horší, poněvadž pravdu neznají, druhí, poněvadž ji nenávidí. Bern. De praecepto et dispens. C. 9.

Sám Pán Ježíš Kristus ráčil přebídným nazvati toho, kdo by pohoršil jiných: „Kdo by pak pohoršil jednoho z maličkých těchto, kteříž ve mne věří, lépe by jemu bylo, aby zavěšen byl žernov osličí na hrdlo jeho a pohřížen byl do hlubokosti mořské.“ (Mat. 18, 6.) Jakou naději k zachování svého života může míti ten, kdo by s mlýnským kamenem na hrdle v moře byl uvržen? Rovněž praví sv. evangelium, že jen málo naděje k spasení má onen, kdo jiným pohoršení dává. Svatý Jan Zlat. píše, že spíše mívá Pán smilování s jinými, i většími hříchy, než-li s pohoršením. Kterak — praví Pán — není tobě dosti na tom, že mne urážíš; chceš i jiné sváděti, aby se vzpírali proti mně? Proto „běda člověku tomu, skr-

ze kterého přichází pohoršení!“ (Mat. 18, 7.) Alf. Lig. Katech. P. 1. K. 1.

Svatý Lev jmenuje vražedníkem toho, kdo dává pohoršení: Kdo jiného pohoršuje, duši bližního usmrcuje. Ba, jest vražedník bezbožný, jelikož nejen tělo, nýbrž i duši svého bližního vraždí, a způsobuje, že nazmar přicházejí všechny slzy, všechny bolesti, a vše to, co Pán Ježíš činil a trpěl, aby tuto duši získal. Alf. Lig. Serm. comp. S. 23., n. 4.

„Běda světu pro pohoršení!“ (Mat. 18, 7.) Nepraví: Běda světu pro války, běda světu pro tyrany. Ukázal zajisté, že jsou světu škodlivější pohoršení, než-li vzteklost tyranů. Augustin. In Praef. ad Psl. 69.

Snáze mohou býti vyléčeny následky, třeba i těžšího hříchu, jestliže zůstal skryt, než-li následky nějakého pohoršení. Za onen může býti tajným pokáním býti zadostučiněno; vzpomínku na dané pohoršení však bude sotva lze vymazati ze srdcí těch, kdož o něm slyšeli. Bonaventura. De sex alis Seraph., c. 3.

Svým pádem škodí hříšník toliko sobě; dává-li ale pohoršení, táhne pak mnohé s sebou do zkázy. Cyprian. Serm.

Je-li hanebné, vzítí někomu plášť anebo kabát, a je-li ještě hanebnější, vzítí mu ženu, vzítí mu život — musí býti nejha-

nebnější, zkaziti na věky duši bratra svého. Tomáš Vill. Serm. de s. Michael.

Pána Ježíše béru za svědka v duši své, že žádnému, od nejvyššího až k nejmenšímu, nechci dáti příčinu k pohoršení. Řehoř. Lib. Regulae Pastor., c. 8.

Je snad všechna naděje ve spasení ztracena pro toho, kdo dal pohoršení? Nikoli; milosrdenství boží jest převeliké, je však třeba, aby ten, kdo pohoršil, přísné pokání za to činil a Boha ustavičně o prominutí žádal. Musí též dané pohoršení napravovati tím, že poskytuje dobrý příklad, často přijímá svátosti a vede nábožný život. Alf. Lig. Katech. 1. P. K. 1.

Nezřídka konával Pán také v sobotu zázraky (na př. Mat. 12.), a to k zahanbení židů, kteří tělesně vykládali zákon boží, jenž měl býti duchovně ostríhán. Nebylo zajisté kázáno: dobrých a milosrdných skutků v sobotu se zdržovati — ovšem ale hříchů a služebních prací. Oni však horšili se proto až příliš a spikli se proti němu, řkouce: Tento člověk není z Boha, poněvadž ruší sobotu. Proto Pán však neustával v dobrých skutcích. Hled' tedy na něho, takto jednajícího, a podle jeho příkladu neustávej ani ty od dobrého skutku, byť se i jiný nespravedlivě a neprávě nad tím horšil. Bonav. De medit. vitae Jesu Christi, c. 33.

110. POHOSTINNOST.

(Dobročinnost. Láska. Oběť. Skutek dobrý.)

Lámej lačnému chléb svůj a nuzné pocestné uveď do domu svého. Is. 58, 7.

Kdo vás přijímá, mne přijímá, a kdo mne přijímá, přijímá toho, který mne poslal. A kdokoli by podal pítí nápoje jednomu z maličkých těchto toliko proto, že je můj učedník, vpravdě, pravím vám, neztratí odplaty své. Mat. 10, 40—42.

Lačněl jsem, a dali jste mi jísti, žíznul jsem, a dali jste mi

pítí; hostem jsem byl, a nivštívili jste mne. Mat. 25, 35.

Pohostinství ochotně prokazujte. Řím. 12, 13.

Bud'te pohostinští jedni k druhým bez reptání. I. Petr. 4, 9.

Když budeš pozván od někoho na svatbu, nesedej na místo přední, aby snad vzácnější než ty nebyl pozván od něho, a přijda ten, jenž pozval tebe i jeho, neřekl tobě: Postup to-muto místo; a tehda počal bys s hanbou seděti na místě po-

sledním. Ale když budeš pozván, jdi, posad' se na posledním místě, aby, když přijde ten, jenž tě pozval, řekl tobě: Příteli, posedni výše. Tehdy budeš mít čest před spolustolujícími. Luk. 14, 8—14.

Na hostinnost nezapomínejte, neboť skrze ni někteří, nevědouce, pohostili anděly. Žid. 12, 1—2.

Abraham šel všem pocestným cizincům vstříc a ochotně je pohostil; I. Mojž. 18. — Lot přijal dva anděly; I. Mojž. 19. — Maria a Marta pohostily Pána Ježíše; Jan 12. — Také Zacheus; Luk. 19.

* *

Křesťane, uč se bez rozdílu prokazovati pohostinnost, aby snad ten, jemuž dům zavřeš, jemuž lidského přijetí odepřeš, nebyl sám Bůh. Augustin. Contra Haeres.

Je to veřejný způsob lidskosti, aby cizinec neměl nedostatek, aby byl laskavě přijat. Podle úsudku veškerého světa je to velmi chvályhodné, cizince s poctivostí přijímat. . . . Bylo to pochvalou Abrahamovi, který vyhlížel ve dveřích svého stanu, aby snad některý cizinec neprošel; který pilně bděl a pozor dával, aby vstříc vyjda, předešel a poprosil, aby jej neminul, řka: „Pane, našel-li jsem milost před očima tvýma, nepomíjej služebníha svého.“ (Gen. XVIII., 3.) Ambrož. De offic. ministr. Lib. II., c. 21.

Jakou mzdu má, kdo pro Boha putuje, takovou odplatu má, kdo poutníka přijímá; oba se stávají rovni, i ten, kdo pro Boha občerstvuje, i ten, kdo se pro Boha namáhá. Jan Zlat. Sup. Matth. XI.

Zvou Pána (učedníci jdoucí do Emauz) jako cizince, aby ho pohostili. Proč ale jest ještě psáno: „Přinutili ho“? Z toho totiž poznáváme, že cizinci nemají být k pohoštění toliko zváni, nýbrž, je-li třeba, i přinucováni. Řehoř. Homil. 23. in Evang. circa init.

Pohostinnost se schvaluje výrokem Páně, bývá-li nezištně zvláště chudým a churavým prokazována; neboť pohostinným býti k těm, od nichž se oplátka očekává, toť náklonnost k lakomství. Ambrož. Homil. in Luc., c. 14., lib. 7.

Pro víru a pohostinnost dán mu (Abrahamovi) ve stáří syn, a z poslušnosti věnoval ho v oběť na jedné hoře, již mu Bůh ukázal. (Gen. 22.) Pro pohostinnost a pobožnost byl Lot ze Sodomy vyproštěn. (Gen. 19.; II. Petr. 6, 7.) Klem. Řím. Epist. ad Corinth., c. 10, 11.

Pohostinnost je u Boha v tak veliké milosti, že ani číše studené vody bez odměny a odplaty není. Vidíš, že Abraham, hledaje hosty, Boha pohostinně přijal; Lot že anděla přijal. Od kud víš, že ty, přijímaje člověka, nepřijímáš Krista? Ovšem,

že v hostu jest Kristus, neboť jest Kristus v chudém, jak sám praví: „Hostem jsem byl, a

přijali jste mne.“ (Mat. 25, 35.) Ambrož. Lib. II. de Offic. Ministr., c. 21.

111. POHŘEB.

(Tělo. Skutek dobrý. Smrt. Zemřelí.)

Jak mu přísluší, opatří tělo jeho, a nezanedbej pohřbu jeho. Sir. 38, 16.

Synové Jakobovi učinili tedy, jak jim byl (Jakob) rozkázal; přenesše ho do Kanaanu, pochovali ho ve dvojité jeskyni, kterou byl koupil Abraham s polem, aby byla dědičnou hrobkou, od Hetity Efrona naproti Mambré. Gen. 50, 12, 13.

Když jsi s pláčem modlíval se a pochovával mrtvé, když jsi nechával svého jídla, ukrýval ve dne mrtvé ve svém domě a v noci je pochovával, já jsem přednášel modlitby tvé Hospodinu. Tob. 12, 12.

Milosrdně dávej každému živému, a neodpírej ni mrtvému milosrdenství. Sir. 7, 37.

Vylili krev jejich jako vodu kolem Jerusalema, a nebyl nikdo, jenž by pochoval je. Žalm. 78, 3.

Pohřeb křesťanský je podle vzoru Kristova: pohřben byl do lůna země (kremace!). — Už Jonášem byl předobrazován; Jon. 2, 1. — Předpověděn: Is. 53, 9.; Žalm. 15, 10. — Ježíšem předpověděn; Luk. 9, 22.

Pohřeb nenáleží jen k ozdobě mrtvého těla, nýbrž *k samé podstatě člověka*. Proto i za starodávna se obstarávaly pohřby spravedlivých a památka mrtvých byla slavena. Tobiáš se skrze pohřbívání mrtvých stal Bohu příjemným (podle svědectví andělova). (Tob. 2, 9, a 12, 12.) Sám Spasitel náš pak, maje třetího dne zmrtvých vstáti, prohlásil dobrým skutek nábožné ženy, že vylivši mast drahou nad údy jeho, k jeho pohřbu to učinila. (Mat. 26, 10.) A chvalná zmínka se činí ve sv. evangeliu o těch, kteří sňavše tělo jeho s kříže, dbali, aby bylo uctivě přikryto a pochováno. (Jan 19, 38.) Augustin. De Civ. Dei, lib. 1, c. 13.

Jestliže otcův oděv, nebo prsten, nebo cosi tomu podobného je dítkám drahým, tím dražší musí býti těla našich předrahých, s nimiž mnohem více, než s jakýmkoli šatem jsme spojeni a spřízněni. Augustin. De Civ. Dei, lib. 1, c. 13.

Posléze, přiblíživ se, ctihodný přednosta církve vykoná modlitbu nad ním. Prosíť modlitba milostivost božskou, aby zemřelému všechny hříchy pro-

minula, jichž se z lidské křehlosti dopustil; aby ho též pojal v světlo, a v krajinu živých, v lůno Abrahamovo, Izákovo a Jakubovo, v místa, odkud prchá bolest, i zármutek, i lkaní. Diviš Areop. Lib. de eccles. hierarchia, c. 7.

Starost o pohřbívání a hroby jest v Písmech svatých připočtena k dobrým skutkům. Nechť splňují lidé tyto povinnosti, jež jsou poslední prokázanou službou a úlevou lidského zármutku. Avšak to, co duším zemřelých pomáhá, oběti, modlitby, almužny, to nechť vykonávají mnohem svědomitěji, než jindy. Aug. Serm. 34. de verb. Apost.

Složte toto tělo moje (řekla, umírajíc, sv. Monika), kdekoli. Jedině o to vás prosím, abyste na mne vzpomínali při oltáři Páně, kdekoli se nalézati budete. Augustin. Confess. lib. 9., c. 11.

Obstarání pohřbu, obřady a nádherný průvod slouží více k útěše živým, než-li k pomoci mrtvým. Kdyby bezbožnému něco prospěl skvostný pohřeb, škodil by nábožnému prostý. Slavný průvod před světem onomu šarlatem oděnému boháči množství služebnictva přichystalo. Ale mnohem slavnější před obličejem božím onomu nemocnému chudákovi chystala služba andělů, nesoucích jej ne v hrob mramorový, ale v lů-

no Abrahamovo. Augustin. De Civ. Dei, lib. 1, c. 12.

Když se pak za zemřelé milosrdné skutky konají, kdo by pochyboval, že pomáhají těm, za něž se též ne nadarmo Bohu modlitby přinášejí? Kterí však bez víry činné a bez svátostí se z těl odebrali, těm bývají podobné zbožné služby *marně prokazovány* od pozůstalých. Augustin. De verbis Apost. S. 34.

Že modlitby spravedlivých již v tomto životě, a tím více po smrti toliko těm prospívají, kdož jich jsou hodni, učí nás podání Písma svatého. Neboť co prospěla Saulovi modlitba Samuelova? Proto se tyto modlitby nekonají za světáky, kteří z tohoto života vyšli. Diviš. Lib. de eccles. Hierarchiae, c. 7.

Kterí setrvali až do poslední doby života v nekajícnosti a z nepřátel nebyli učiněni syny jejími (Církve), zda-liž i za ně, totiž za duše takových zemřelých, vykonává Církev modlitby? Ačkoli Církev za živý lid se modlí, přece za nevěřící a bezbožné zemřelé toho nečiní, aniž činiti bude. Augustin. De Civ. Dei, lib. 21, c. 24.

Nemůžeme míti obcování s těmi zemřelými, s kterými jsme v životě nebyli spojeni. Lev. Ep. ad Rustic. eppm. Narbon.

Prospívá. V kročiv do domu zármutku, každý se rozpomíná i na své hříchy, i na strašný onen soud, Toto všecko uzná-

vaje, řekl Šalamoun, že jest lépe jíti do domu zármutku, než-li do domu hodování. (Kaz. 7, 3.) Jan Zlat. Hom. 15. ad pop. Ant.

Zemřelé zajaté nebáli jste se pohřbívati. Skutky tvoje, Tobíáš, vstoupily k Pánu, poně-

vadž jsi nechával svého oběda a pochovával mrtvé. (Tob. 12, 12.) V tom vidíte, jak prospívá mrtvé pochovávat, vždyť oběť ta skrze anděla Rafaela vstoupila až k božské Velebnosti. Augustin. Serm. 226. de Temp.

112. POCHLEBENSTVÍ.

(Lichocení. Obojakost. Pokrytectví. Podvod.)

Lepší rány toho, kdo tě miluje, než lstivé polibky toho, kdo ti nepřeje. Přísl. 27, 6.

Nechval muže pro krásu jeho, aniž pohrdej člověkem pro jeho podobu. Sir. 11, 2.

Hojí rány lidu mého lehkovážně, říkájice: „Zhojí se, zhojí se“, ačkoli se nehojí. Jer. 6, 14.

Nevšímej si, když mámí tě (cizí) žena, jsoutě plást medem tekoucí její ústa, a více než olej line to z jejího hrdla, konce však její bývají hořké jak peluň, ostré jak meč, který broušen jest na obě strany. Přísl. 5, 3, 4.

Zraňující šíp jest jazyk jejich, mluví lest; ústy blahovonně s přítelem svým mluví, ale tajně mu ukládají. Zda proto neměl bych trestat, praví Hospodin, národ takový neměl bych stíhat? Jer. 9, 8, 9.

Oči tvoje nechať přímo hledí, víčka tvá jen vpřed ať patří; dbej, by přímé byly stezky tvých nohou, a všechny cesty

tvoje mějte směr pevný; neuchyluj se na pravo, ani na levo, měj svou nohu od zlého odvrácenu. Přísl. 4, 25—27.

Jidáš políbil Ježíše. — V ustanovený den Herodes, oblečen v roucho královské, posadil se na trůn a činil k nim řeč; lid pak provolával: Toť hlas boží, ne lidský. Ale ihned ranil jej anděl Páně (smrtí), protože nevzdal poctu Bohu (t. j. neodmítl takové pochlebování); Sk. ap. 12, 20.

* *

Pochlebenství jest vždycky lstivé a uhlazené. Dobře zajisté se nazývá pochlebník od mudrců *přívětivým* — *nepřítelem*. Jeroným. Lib. 1. adv. Pelag.

Čest, která nepochází z lásky, není čest, nýbrž pochlebenství. Bernard. Sup. Cantic.

Pochlebník jest nepřítelem, a vráží jako by hřeb v oko toho, s kým hovoří; sluší pak se ho tím více varovati, jelikož pod zástěrou lásky nepřestává škoditi. Jan Zlat. In Policrat. de vestig. Philos. lib. 3.

Pochlebník je v řeči ozdobný, v činu hanebný, v štěstí veselý, v neštěstí vratký. Hugo de S. Vict. Flores Doctor.

Jako je cílem řečníka, aby láskou přesvědčil, a lékaře, aby lékem uzdravil, rovněž tak je cílem pochlebníků, aby příjemnou řečí oklamali. Jan Zlat. Flores Doctor.

Lichotné pochlebniectví vzdává všem pochvalu. Marnotratné nazývá štědrými, lakomce šetrnými, rozpustilce dvornými, štěbetavé příjemnými, svéhlavé mužnými, lenochy opatrnými. Šíp tento létá lehce, ale vráží se snadno. Kasián. In quad. ep.

Blahoslavená mysl, která nikdy nepochlebuje, aniž pochlebníkovi věří, která jiného neklame, aniž sama klamána bývá. Jeroným. In epist. ad Demetriad.

Více si přeji, abych od každého kárán byl, než od pochlebníka chválen. Augustin. Sup. Psalm. 9.

Budme zdvořilými, ale nikdy pochlebníky; nic zajisté nekalí srdce křesťanské v té míře, jako pochlebenství, a člověk ctnostný musí si tuto neřest oškliviti. Vinc. de Paul.

My, do vlasti spěchající, zpěvů smrtonosných Sirén (vábení pochlebníků) máme hluchým uchem míjeti. Jeroným. In quadam epistola.

Nevěř jazyku cizímu, ale zeptej se vlastního svého svědomí. Isidor. Kniha utěš., str. 69.

Veliká jest moudrost, nepohnouti se hned každým větrem řeči, aniž každému licoměrnému pochlebenství nakloniti sluchu. Tom. Kemp. De im. Chr., lib. 3, c. 27.

Jaké dobro máš z toho, když tě jiní dobrým nazývají, a ty pak zlým jsi? Isidor. Kn. utěš., str. 69.

Kdokoli nešlechtně žijícím pochlebuje, klade polštář pod hlavu hříšníka; takže, kdo měl pro vinu býti pokárán, chválou podporován, v ní pokojně setravává. Řehoř. Sup. Ezech. 3.

Pochlebníku jako nějakému ducha moru se vyhýbej. Ničeho není, co by tak snadno mysl lidskou pokazilo, ničeho, co by tak lehce ducha poranilo. Proto praví mudrc: „Měkká jsou slova pochlebníků, zraňují však vnitřnosti člověka.“ (Přísl. 18.) A Pán praví skrze Proroka: „Lide můj, ti, kteříž tebe blahoslaví, jsou svůdcové tvoji.“ (Is. 3, 12.) Jeroným. Epistlr. lib. 2. Ep. 22.

I říkal Absolon: Kdybych ustanoven byl soudcem v zemi této, aby ke mně šli všichni, kteříž mají při, a abych spravedlivě soudil! Takovými řečmi poutal a okouzloval každého. II. Král. 15.

113. POKÁNÍ.

(Hřích, Lítost, Pláč, Zatvrzelost.)

LÍTOST NAD HŘÍCHY.

Čím jsem se v mládí provinil, nevzpomínej. Podle svého milosrdenství ty buď mne pamětliv. Ž. 24, 7—8.

Prve podle doslechu toliko znal jsem Tebe, Bože, ale nyní oko mé Tě vidí. Protož kárám sebe samého, a činím pokání v prachu a popelu. Job 42, 5-6.

Roňte, oči mé, slzy ve dne v noci bez ustání. Jer. 14, 17.

S ohledem na dřívější život svůj máte odložití starého člověka, který běře zkázu podle chtíčů klamných, obnoviti se na duchu myslí své a obléci člověka nového, stvořeného podle Boha. Efes. 4, 22—24.

Protož nyní — praví Hospodin — obraťte se ke mně celým svým srdcem, (a to) s postem a s pláčem a s kvílením. Roztrhněte však srdce svá, a ne roucha, a tak vraťte se k Pánu Bohu svému. Pror. Joel 2, 12—13.

Srdce čisté stvoř ve mně, Bože, a ducha pravého obnov v útrokách mých. Ž. 50, 12.

Uslyševše to, byli protknuti v srdci, a řekli k Petrovi i k ostatním apoštolům: „Co máme činiti, muži, bratři?“ Petr pak pravil k nim: „Čiňte pokání.“ Sk. ap. 2, 37—38.

Čiňte tedy pokání a obraťte se, aby shlazeny byly hříchy vaše. Sk. ap. 3, 19.

Od toho času počal Ježíš hlásati a říkati: „Čiňte pokání, neboť se přiblížilo království nebeské.“ Mat. 4, 17.

Pane, nejsem hoden, abys vstoupil pod střechu mou, ale toliko rci slovo, a uzdraven bude služebník můj. Neboť i já jsem člověk pod mocí postavený, maje pod sebou vojáky; a dím tomuto: Jdi, i jde, a jinému: Přijď, a přijde, a svému služebníku: Učiň toto, i učiní. Mat. 8, 8—9.

Hlas volajícího na poušti: „Připravte cestu Páně, přímé čiňte stezky jeho.“ Mat. 2, 3.

Zbloudili jsme tedy s cesty pravdy, světlo spravedlnosti nespvítilo nám, slunce moudrosti nevzešlo nám. Nasýtili jsme se cest nepravosti a záhuby, schoďili jsme neschůdné pustiny, ale cesty Páně nepoznali jsme.

Čiňte pokání, neboť se přiblížilo království nebeské. Mat. 3, 2.

Hle, nyní jest čas příjemný, hle, nyní jest den spasení. II. Kor. 5, 2.

Nuže, umrtvěte pozemské údy své, smilství, nečistotu, chlípnost, žádost zlou a lakotu, která jest modloslužbou, neboť

pro ty věci hněv boží přichází na neposlušníky. Kolos. 2, 5—6.

Pravím vám ale, nebudete-li pokání činiti, všichni podobně zahynete. Luk. 13, 3.

Blahoslavení lkaající, neboť oni potěšeni budou. Mat. 5, 5.

Totíž jest hodina, abychom již ze spánku povstali: neboť jest nyní blíže naše spása, než (byla) když jsme uvěřili. Noc pokročila, den pak se přiblížil. Odložme tedy skutky temnosti a oblecme se v odění světla. Jako ve dne počestně chodíme: ne v hodování a opilství, ne v smilstvu a nestydatostech, ne ve sváru a závisti, nýbrž oblecete se v Pána Ježíše Krista. Řím. 13, 11—14.

Nevejdu do stánku svého domu, nevstoupím na postel, na své lůžko, nepopřeji očím svým spánku, ani zdřimnutí svým víčkům, (ani odpočinku svým spánkům), dokud nenařdu místo Pánu, stánek Bohu Jakobovu. Ž. 131, 3—5.

Obraťte se ke mně celým svým srdcem, (a to) s postem a s pláčem a s kvílením. Roztrhněte však srdce svá, a ne roucha, a tak vraťte se k Pánu, Bohu svému. Joel 2, 12, 13.

Vstaneť zbožný, třebaš by sedmkrát padl, ale bezbožní v neštěstí zůstanou ležet. Přísloví 24, 16.

Kdo může říci: „Čisté jest mé srdce, uchránil jsem se provinění“? Přísł. 20, 9.

Není zajisté člověka spravedlivého na zemi, který by činil (vždy) dobré a (nikdy) nehřešil. Kaz. 7, 21.

Řekneme-li, že hřích nemáme, sami sebe klameme, a pravdy v nás není. Jestli vyznáváme hříchy své, (Bůh) jest věrný a spravedlivý, aby odpustil nám hříchy naše a očistil nás od všeliké nepravosti. I. Jan 1, 8—10.

Pověděl pak toto podobenství: Kdosi měl fíkový strom štípený ve své vinici, i přišel hledat na něm ovoce, ale nenalezl. I řekl k vinaři: „Hle, tři léta jsou tomu, co přicházím hledat ovoce na tomto fíku, a nenalézám; vykopej ho tedy, k čemu vysiluje půdu?“ Ale on odpověděl jemu: „Pane, ponechej ho i tohoto léta, až jej okopám a ohnojím; kdyby snad přinesl ovoce; pak-li ne, potom jej vykopáš.“ Luk. 13, 6—9.

Proto, králi, ať líbí se ta rada moje: Hříchy své almužnami vykupuj, a nepravosti své soustrastí s chudými. Dan. 4, 24.

Pojďte, klanějme se, padněme, klekněme před Pánem, svým Tvůrcem... Kéž byste poslechli hlasu jeho: „Nezatvrzujte svých srdcí.“ Žalm. 94, 6, 8.

Volal také veškeren lid k Hospodinu s velikou snažností, a ponížili se posty a modlitbami, oni i ženy jejich. Kně-

ží oblékli se v žínice, kázali dětem, aby padly na tvář naproti chrámu Hospodinovu; též oltář Hospodinův přistřeli žínicí a volali k Hospodinu, Bohu Israellovu, jednomyslně, aby nebyly dány děti jejich za kořist, manželky jejich na rozdělenou, města jejich ve zkázu, svatyně jejich aby nebyla znesvěcena, a v pohanu aby nebyli dáni národům. Judith 4, 8. atd.

I rozpomenul se Petr na slova Ježíšova, která řekl: „Prve, než kohout zazpívá, třikrát mne zapřeš.“ A vyšel ven, plakal hořce. Mat. 26, 75.

A hle, žena, která byla v městě jako hříšnice (známa), dověděvši se, že stoluje v domě fariseově, přinesla alabastrovou nádobu masti, a postavivši se vzadu, u nohou jeho, počala (plačíc) smáčeti slzami nohy jeho a utírala je vlasy hlavy své a líbala nohy jeho a mazala je mastí. I řekl k ní: „Odpouštějí se tobě hříchy.“ Luk. 7, 37, 38, 48.

Vstanu a půjdu k otci svému a řeknu jemu: Otče, zhřešil jsem proti nebi a před tebou, již nejsem hoden, slouti synem tvým. Učiň mne jako jednoho ze svých dělníků. A vstav, šel k otci svému. Když pak byl ještě opodál, otec jeho spatřil ho a byl hnut milosrdenstvím; i běžel, a padl mu kolem krku a zulíbal ho. Luk. 15, 18—20.

Ale celník, stojí zdaleka, nechtěl ani očí pozdvihnouti

k nebi, nýbrž bil se v prsa svá a říkal: „Bože, buď milostiv mně, hříšnému.“ Luk. 18, 13.

Zacheus však, přistoupiv, řekl k Pánu: „Hle, polovici majetku svého, Pane, dávám chudým, a oklamal-li jsem koho v čem, navrátím čtver násobně.“ Luk. 19, 8.

MILOSRDENSTVÍ BOŽÍ.

Pravím vám, že tak bude větší radost v nebesích nad jedním hříšníkem, pokání činícím, než nad devadesáti devíti spravedlivými, kteří pokání nepotřebují. Luk. 15, 7.

Jeden pak z těch zločinců, kteří s ním viseli, rouhal se mu, řka: „Jsi-li Ty Kristus, pomoz sobě i nám.“ Ale druhý, promluviv, káral ho, řka: „Ani ty se Boha nebojíš, ježto v témže odsouzení jsi? A my zajisté spravedlivě (trpíme), neboť dostáváme to, co náleží na skutky naše, ale tento neučinil nic zlého.“ I řekl k Ježíšovi: „Pane, rozpomeň se na mne, když přijdeš do království svého.“ A Ježíš řekl jemu: „Vpravdě, pravím tobě: Dnes budeš se mnou v ráji.“ Luk. 23, 39—43.

Ne podle hříchů našich činívá nám, aniž podle nepravostí našich nám odplácí. Ale jak vysoko nad zemí jest nebe, milost jeho se klene nad jeho ctiteli. Jako se slitovává nad dětmi otec, tak Pán nad těmi, kteří se ho bojí. Žalm. 102, 8—14.

Bude-li však bezbožný činiti pokání ze všech hříchů svých, jež prve činil, bude-li šetřiti všech mých příkazů, a bude-li činiti podle práva a spravedlnosti: jistě bude živ, aniž umře. Ezech. 18, 21.

Jako se ujímá pastýř stáda svého, když jest uprostřed ovcí svých rozptýlených, tak ujmu se svých ovec a vysvobodím je se všech míst, kam v den oblačky a mrákoty rozptýleny byly. Ezech. 34, 11—12.

Přiblížte se k Bohu, a (on) přiblíží se k vám. Očistěte ruce své, hříšníci, a posvěťte své srdce, vy, kteří jste dvojí mysli. Bědujte a kvilte a plačte, smích váš obrať se v nářek, radost vaše v zármutek. Pokořte se před Pánem, a povýší vás. Jak. 4, 8—10.

Zda-li vůle má jest smrt bezbožného! — praví Pán Bůh — a ne (spíše) aby se obrátil od cest svých, a živ byl. Ezech. 18, 23.

Jakože živ jsem já, praví Pán Bůh, nechci smrti bezbožného, ale aby se obrátil bezbožný od své cesty a živ byl. Ezech. 33, 11.

Avšak lid můj, který sluje podle jména mého, obrátí se, bude se modliti ke mně, hledati tváře mé, a kajícně-li odvrátí se od svých zlých cest, také já vyslyším je s nebe, milostiv budu hříchům jejich. II. Par. 7, 14.

Obrátíte-li se zase k mně, a šetřiti-li budete příkazů mých a plniti je, i kdybyste odvedeni byli na kraj nebe: odtud shromáždím vás, a přivedu zase na místo, které jsem vyvolil za příbytek jména svého. II. Esdr. 1, 9.

Navraťte se ke mně, a navrátím se k vám. Mal. 3, 7.

Nepřišel jsem volat spravedlivé, nýbrž hříšné k pokání. Luk. 5, 32.

ODKLÁDÁNÍ POKÁNÍ.

Hledati mne budete, a naleznete. Jer. 29, 13.

Že jste pohrdli všelikou mou radou, a mých domluv jste si nepovšimli: také já se smát budu, až budete hynout, posmívat se, až na vás přikvačí hrůza. Tu budou vzývat mne, ale nevslyším, pilně mne hledat, ale nenajdou mne, za to, že v nenávisti měli kázeň, že si bázeň Páně neoblíbili, aniž uposlechli rady mojím, ale pohrdli všelikou mou domluvou. Přísl. 1, 23-30.

Neříkej: „Hřešil jsem, a co (smutného) přihodilo se mi za to?“ Jeť Nejvyšší shovívavý (Odplatitel). A neříkej: „Smilování Páně veliké jest, smiluje se nad množstvím hříchů mých.“ Neboť jako milosrdenství, i hněv náhle přichází od něho, ale na bezbožnících spočine jeho hněv. Sir. 5, 4—6.

Neprodlévej obrátit se k Pánu, aniž odkládej (s tím) den ode dne. Neboť náhle přijde hněv jeho a v čas trestu zahladí tě. Sir. 5, 7—9.

Pozorně jsem poslouchal: nikdo nic dobrého nemluví, není, kdo by pokání činil z hříchu, kdo by řekl: „Co jsem to učinil?“ Sir. 8, 4—5.

Všichni se ženou ve svém běhu jako kůň, rozběhlý prudce k útoku. Čáp ve vzduchu zná svůj čas, hrdlička, vlaštovka a jestřáb dbají času svého stěhování, avšak lid můj nechce znáti zákona Hospodinova. Jer. 8, 6—7.

Posílal jsem k vám ustavičně a úsilovně všechny své služebníky, proroky, vzkazuje vám: „Obrať se každý od svých zlých mravů, napravte své snahy, nechodte za cizími bohy a nectěte jich, i budete bydliti v zemi, kterou jsem dal vám i otcům vašim“, ale nepopřáli jste mi sluchu, neposlechli jste mne! Jer. 35, 15.

Běda tobě, Korozaín, běda tobě, Betsaido! Neboť kdyby v Tyru a Sidonu byly se udály zázraky, které se děly ve vás, byli by dávno v žínici a popelu učinili pokání. Avšak pravím vám: Tyru a Sidonu bude lehčeji v den soudný, než-li vám. Mat. 11, 21, 22; Luk. 10, 13, 14.

Jerusaleme, Jerusaleme, který zabíjíš proroky a kamenuješ ty, kteří jsou posláni k tobě, ko-

likráte chtěl jsem shromáždití dítky tvé, jako pták svá mláďata pod křídla, a nechtěl jsi! Luk. 13, 34, 35; Mat. 23, 37.

A když se přiblížil a město spatřil, zaplakal nad ním, řka: „Kdybys bylo poznalo i ty, a to (alespoň) v tento den tvůj, co jest tobě k pokoji — ale nyní jest to skryto před očima tvýma, a na zem povalí tebe i dítky tvé, které jsou v tobě, a ne nechají v tobě kamene na kameni, poněvadž jsi nepoznalo času navštívení svého.“ Luk. 19, 41, 42, 44.

Učiň pokání. Nebudeš-li tedy bdíti, přijdu na tebe jako zloděj, a nezvíš, kterou hodinu přijdu na tebe. Zjev. 3, 3.

David král činil pokání (viz žalm 50.). — Ninivetští v žízni a postu; Jon. 3. — Publikán v chrámu; Luk. 18. — Šlakem poražený; Mar. 2, 5. — Marie Magdalena; Luk. 7, 37. — Lotr na pravici; Luk. 23. — Petr, Zacheus; Luk. 19. — Pavel, marnotratný syn; Luk. 15.

Pravé pokání jest, nedopouštíme-li se již hříchu a oplakáváme-li, co jsme spáchali. Augustin. De Eccles. dogm., c. 54.

Pokání jest ctnost, jež lítostí a dostiučiněním hledí zničiti hřích. Alf. Lig. Theolog. morl. lib. 6. Tract. 4, c. 1.

Tys člověk a zhřešil jsi jako člověk; naprav tedy svou

chybu. Hřích se nedá zahladiti, leč slzami a pokáním. Odpustiti ho nemůže ani anděl, ani archanděl; ano, sám Pán, pokud jsme zhřešili, neodpouští, leč činíme-li pokání. Ambrož. Ep. ad Theodos. imp.

Duše, po křtu svatém hříchy zraněná, neléčí se pouhou vírou, ale pravou kajícností, slzami, vzdycháním, postem, almužnami, modlitbou. Theodoret. In epist. Divinor. decretor. Cap. de poenit.

Pokání jest třeba, jako jest raněným potřeba léků. Jak velikého, myslíš? (Zajisté takového), jež by se přestupkům buď rovnalo, buď je jistě přesahovalo. Pokání nemá býti konáno slovy, ale skutkem. Ambrož. Ad virg. laps., c. 8.

I plačič nad tebou Církev jako matka, a omyj vinu tvou slzami svými, ty ale truchli, aby Kristus řekl tobě: „Blahoslavení kající, neboť oni potěšení budou.“ Ambrož. Lib. de poenit., c. 10.

Tak se sluší káti, aby srdce bylo zkroušené, v ústech vyznání, v činu dostiučinění. Ign. z Loyoly. In M. S. Catech.

Toť zajisté pravé pokání — hříchu se už nedopouštět. Ambrož. Comment. in 2. ep. ad Cor., c. 2.

Jaké by mělo býti pokání? Mnozí se neustále za hříšníky považují, a přece je těší hřešiti. Toť přiznání se, nikoli však po-

lepšení. Duše se obviňuje, ne však uzdravuje. Vina se pronáší, avšak neodstraňuje. Pokání nečiní leč ošklivost hříchu a láska k Bohu. Když se kaješ tak, že ti v duchu hořkne, co ti před tím v životě sládko; a co tě dříve tělesně těšilo, nyní tě v mysli mučí; když k Bohu vzdycháš a pravíš: „Tobě samému jsem zhřešil, a zlé jsem činil před očima Tvýma.“ (Ž. 50, 6.) Augustin. Serm. 7. de Temp.

Považuješ za snadné, záhy se usmířiti s Pánem, jemuž ses zpronevěřil? Pak jest potřebí se modliti a snažně prositi, celé dny úpěním, noci pak bděním a pláčem trávit, stále slzeti a hořekovati, na holé zemi se klásti, v popeli, v žíní trvati, skutkům spravedlivým se oddati, kterými se hříchy shlazuji, a v podporování chudoby setrvati. Cyprian. Tract. de laps., c. 35.

Podle stupně hříchů svých postupujme i v kajícnosti. Jizva hluboká nechť se nemine s pilným a dlouhým hojením. Tu pokání a hřích nic sobě neodevzdávej. Cyprian. Tract. de laps., c. 35.

Snáze mi bylo nalézt takových, kteří nevinnost zachovali, než-li těch, kdož dostatečného pokání vykonali. Ambrož. De Poenitentia, lib. 2, c. 10.

Nepravé. Marné jest pokání, jež vina zase poskvrňuje; nic neprospívají nář-

ky, jestliže se opakují hříchy. Nic neplatí prominutí hříchů žádati, a co zlého, znova opětovati. Augustin. Solil. an. ad Deum.

D i v a d e l n í p o k á n í !
Na divadle představují herci krvavý, urputný souboj. Zdá se, jako by si zasazovali smrtelné rány; jeden z nich klesá mrtev. Jak se zdá, je zavražděn. Sečkejte jen malou chvíli! Opona spadne, a co se stává? Domnělý mrtvý se vzchopí, vstane a je zdrav, — je tím, čím byl dříve. Jan Zlat.

Jestliže kajcník vyvrátí ve svaté zpovědi hřích ústy svými, a opět se do něj navrátí, jest podoben člověku, jenž myje cihlu nevypálenou: čím více ji umývá, tím více bláta bývá; tak také, čím kdo více se v hříchy navrací, tím více se hříchy k pomstě zatěžuje, neboť takový bere milost boží na prázdno. Jeroným. Řeč o ctn. k Paul., č. 8.

Lidi jsem viděl, které bychom na pohled za kající považovali. Plakali, v prsa se bili, v kající roucho se oblékali; ale nebyli opravdově kající. Při všech svých kajících skutcích byli žádostiví peněz, mstiví, nepřátelští, záviděli bližnímu štěstí a poskvřňovali jeho čest. Jan Zlat.

Nikdo si nenamlouvej: Tajně, bez Církve co činím, před Bohem jen činím; Bůh, jenž mi

odpustí, ví, že v srdci činím. Což tedy bylo bez příčiny řečeno: „Co rozvázáte na zemi, bude rozvázáno i v nebi“? Nadarmo tedy jsou klíče dány Církvi boží? Ničíme boží evangelium, ničíme slova Kristova, jestliže si slibujeme, co on upírá. Aug. Lib. 50. homiliar. Hom. 49.

Neodkládej! Pán, shovívavý Pán, milosrdný Pán; než i spravedlivý, i pravdivý jest Pán: čas ti uděluje k polepšení. Ty miluješ více odkládání, než napravení. Zlým jsi byl včera, dnes dobrým se staň; i dnešní den jsi ve zlém ztrávil; alespoň zítra se proměň. Stále okolkujes a o milosrdenství božím si přemnoho připovídáš: jako by onen, jenž ti ze shovívavosti slíbil odpuštění, byl též připověděl delší živobytí. Odkud víš, co přinese den zítřejší? (Přísl. 23.) Právě pravíš v srdci svém: polepším-li se, všechny mé hříchy odpustí mi Bůh. Nemůžeme upírat, že polepšeným a napraveným Bůh odpuštění ráčil přislíbiti. Avšak v proroku, ve kterém čteš, že napravenému slíbil Bůh prominutí, nečteš, že ti Bůh také přislíbil prodloužené živobytí. Augustin. Tract. 33. in Joan.

Dokud jest čas, dokud můžeš, dokud smrt prodlévá, dokud náleží, dokud mysl tvá tě k dobrému vzbuzuje, modli se, pros, žádej, nemlč, volej hlasitě, plač nad nepravostmi svými, naříkej na ohavnosti a mrzkosti hříchů tvých. Co jsi zlé-

ho páchal, to všecko slzami smyj, co jsi nepravého způsobil, pláčem svým stírej. Isidor. Kniha utěšená, str. 36.

Běžte k lékaři, pokud můžete, sice byste snad nemohli, až byste chtěli. Jan Zlat. In Pslm. 26.

Dvěře pokání jsou otevřeny, pospěš tedy, hříšníče, pospěš, dokud se nezavrou! Efrém. De poenitentia.

David, uslyšev řeč Nátanovu, zvolal: „Zhřešil jsem!“ Čiňte tedy jako David. Sotvaže Marie Magdalena zaslechla, že Spasitel v domě Farisea stoluje, uchopila ihned alabastrovou nádobu s vonnou mastí, a vrhla se Pánu k nohám. Fr. Sales. V slavn. zasvěcení chrámu. Kázání 2.

Ovšem, že Duch nejen kam chce, ale i kdy chce, věje: (Jan 3, 8.) než, odkud víš, že i tobě pak takto přispěje, jehož nyní od sebe tak zapuzuješ? Bern. Serm. de Divers. S. 75.

Bůh kajícímu slíbil promínutí; nepřislíbil však hřešícímu dne zítřejšího. Řehoř. In hom.

Námítky. Jsem ještě zdrav. Ale konáš-li pravé pokání ve zdraví, jsi bezpečen. Proč bezpečen? Poněvadž jsi pokání činil v čase, v němž jsi i hřešiti mohl. Chceš-li však činiti pokání tehdy, kdy ti více nelze hřešiti, tu hříchy opustily tebe, a ne ty je... Chop se tedy, co jistého, od nejistoty upuť! Au-

gustin. Lib. 50. homiliar. Hom. 41.

Lidé světští, když jim radíme, aby pokání činili, odpovídají: „Tvrdá jest řeč tato.“ (Jan 6.) Když se praví: Čiňte pokání! — to se vám zdá býti tvrdým? Avšak zaslechnete jednou slova přísná, řeč tvrdou, zprávu zlou: „Odejděte, zlořečení, do ohně věčného!“ (Mat. 25, 41.) Toho tedy — pravím — toho se bojte, to za řeč tvrdou pokládejte, a shledáte, že jeho Páně jest příjemné a bříme jeho lehké. Bern. Serm. in Quadrages. In Pslm. 90.

POKÁNÍ (SVÁTOST).

Pokání *jest svátost*, kterouž se tomu, kdo se vyzpovídá, hříchy po křtu spáchané kněžským rozhřešením odpouštějí; neboť kněží obdrželi od samého Pána Ježíše Krista moc, hříchy odpouštět, a to těmito slovy: „Kterým odpustíte hříchy, odpouštějí se jim, a kterým je zadržíte, zadrženy jsou.“ (Jan 20, 23.) Alf. Lig. Katech. D. 2. K. 5.

Dokonalé pokání donucuje hříšníka, aby všecko rád snášel; v jeho srdci jest zkroušenost, v ústech vyznání, v jednání úplná pokora. Jan Zlat. Serm. de poenit.

Účinkem této svátosti jest odpuštění hříchů. Sněm Flor. De Sacrm.

Lékař sice zhojí ránu, ale jizva zůstává... Bůh pak když shlazuje hříchy, ani jizvy nezůstává. Jan Zlat. Hom. 80. ad pop. Antioch.

Ó, pokání, jež z milosrdenství božího hřích odpouštíš a ráj otvíráš; člověka zkroušeného hojíš a zarmouceného obveseluješ; život ze záhuby vytrhuješ a v předešlý stav navracíš; čest obnovuješ, důvěru dáváš; síly tvoříš a hojnější milost vyvádáš. Ó, pokání, co pronesu o tobě nového? K jakému podobnosti přirovnáme pokání? Je jako pole úrodné, anebo jako vinice plodná, anebo také jako strom plodný. Jan Zlat. Serm. de poenitentia.

Mocný jest Bůh, aby nám, když chce, prominul hříchy, i ty, o nichž se domníváme, že

by odpuštěny býti nemohly. Náman Syrský také nevěřil, že by jeho malomocenství mohlo vodou býti očištěno. (IV. Král. 5, 11.) Co však bylo nemožné, učinil Bůh možným. Ambrož. Lib. 2. de poen., c. 2.

Nechť nás mrzí hřešiti, nikoli pokání činiti; v nebezpečnosti se vrhati, za to se stydíme, ale vysvobozenou býti, za to se nestydíme. Pacián. Ep. 1. ad Sympr. Novat.

Ó, pokání! zdraví duše, navrácení ctnosti, brána nebes, cesta spravedlivých, nasycení blahoslavených! Bernard.

Jestliže kdo po přijetí křtu svatého v hříchu klesne, může býti pravým pokáním pokaždé napraven (v předešlý stav uveden). Sněm. vel. Later. C. 1.

114. POKOJ.

(Hněv. Láska. Nenávist. Svědomí čisté.)

Příkazán. Pokoj svůj zůstavuji vám, pokoj svůj dávám vám; ne jako svět dává, já vám dávám. Jan 14, 27.

Možno-li, pokud jest na vás, mějte pokoj se všemi lidmi. Řím. 12, 18.

Pokoj vám; jako mne poslal Otec, i já posílám vás. Jan 20, 21.

Prohlásí pokoj národům, a panování jeho bude od moře

až k moři, od řek až do končin země. Pror. Zachar. 9, 10.

Bůh není Bohem rozbroje, nýbrž pokoje. I. Kor. 14, 33.

Milost vám a pokoj od Boha, Otce našeho, a od Pána Ježíše Krista. I. Kor. 1, 3.

Lepší kus suchého chleba a k němu pokoj, než plný dům kvasů obětních, a při nich sváry. Přísl. 16, 1.

Sláva na výsostech Bohu, a na zemi pokoj lidem zalíbeným. Luk. 2, 14.

Bůh poslal (své) slovo svým synům israelským, zvěstuje pokoj skrze Ježíše Krista. Skut. ap. 10, 36.

Vejdouce do domu, řekněte napřed: „Pokoj domu tomuto.“ A bude-li tam člověk pokoje hodný, spočine na něm pokoj váš, pak-li ne, vrátí se k vám. Luk. 10, 6.

Ovoce. Blahoslavení pokojní, neboť oni synové boží slouti budou. Mat. 5, 9.

Ó, bys byl šetřil mých příkázání! Bylo by jako řeka tvé blaho, a tvé štěstí jako mořské vlny. Is. 48, 18.

Pokoj hojný mají, kdož milují zákon Tvůj. Žalm. 118, 165.

Hojí rány lidu mého lehkovážně, říkájce: „Zhojí se, zhojí se“, ačkoli se nehojí. Jer. 6, 14.

Nemají pokoje bezbožní — praví Hospodin. Is. 48, 22; 57, 21.

Ne každý. Nedomnívejte se, že jsem přišel uvést pokoj na zem; nepřišel jsem uvést pokoj, nýbrž meč. Mat. 10, 34.

Abraham ustoupil Lotovi, aby předešel sporu; I. Mojž. 13. — Job mlčel, když se mu přátelé i manželka posmívali. — Pán Ježíš pokoj prikazoval. — Sv. Pavel vyzýval křesťany, aby se za pokoj modlili; I. Tim. 2, 12.

Pokoj jest čtyřnásobný: s Bohem, s bližním, s tělem, s duší. Aby pak byl pevný, třeba každému podložit základ, a to: pokoji s tělem střídmost, pokoji s duchem sílu, pokoji s bližním opatrnost, pokoji s Bohem spravedlnost. „Sláva na výsostech Bohu“ — hle pokoj s Bohem; „a na zemi pokoj lidem dobré vůle“ — pokoj s bližním. Bernard. Opp. Tom. 2., pars. 2.

Člověk, maje rozumnou duši, všechno to, co má společného se zvířaty, podřizuje pokoji duše rozumné. Augustin. De Civ. Dei, lib. 19, c. 14.

Chová v sobě pokoj tak veliké dobro, že i v této pozemské smrtelnosti není nad něj nic milejšího, nic příjemnějšího. Augustin. De Civ. Dei, lib. 19, c. 11.

Pokoj, který Kristus zanechal svým..., přesahuje všeliký smysl, ba nemůže ani býti přirovnán k všemu, co se pod sluncem líbí a po čem se ve světě baží. Bernard. In declam. de deserend. facultat.

Jakého prospěchu ti přinášejí všechny poklady a všechny důstojnosti světské, jestliže pokoje nenalézáš, a srdce tvé vždy zůstává nespokojené? Alf. Lig. O křesť. ctn., c. 12.

Přebývej mezi vámi pokoj, kterýž převyšuje všeliký smysl. (Filip. 4, 7.) Milujte se vespo-

lek. Nad lásku není nic sladšího, nad pokoj není nic příjemnějšího. Ambrož. De offic. ministr., lib. 2.

Nad nepokoj myslí nemůže býti nic horšího. Fr. Sal. Phil. P. 4., c. 11.

Hřích příčinou. Hříšníci, když nad mnohými vládnou, a ničeho ve světě není, čeho by se báli, má se za to, že požívají pokoje; avšak pokoj ten jest v ustavičném boji se svědomím, znepokojuje uvnitř, a nemaje nepřítele, válčí sám s sebou. Kasian. Sup. Pslm. 27.

Přemáháním všeliké zlé žádosti bývá nalezen pravý pokoj srdce, nikoli však podrobením jí se v otroctví. Proto nebývá pokoje v srdci člověka tělesné-

ho, aneb smyslné věci vyhledávajícího, nýbrž v srdci člověka vroucího a duchovně smýšlejícího. Tom. Kemp. De im. Chr., lib. 1., c. 6.

Svaté evangelium není nic jiného, leč pokoj. Počalo s pokojem, a kázalo a káže jen pokoj. Fr. Sales. Káz. na úterý velikonoční.

Můžeme býti přesvědčeni, že pokoje nenajdeme v tom, když smysly své ukájíme hříchem. Ten, kdo se Bohu protiví, nemá pokoje. „Kdo se tedy protivil jemu, a měl pokoj?“ (Job. 9, 4.) Pravý pokoj nalézá jedině ten, kdo sám sobě odpírá svolení náklonnostem svým, aby se zalíbil Bohu. Alfons Lig. Pravda nábož. křesť., odděl. 3.

115. POKORA.

(Bázeň. Mírnost. Pýcha. Trpělivost.)

Povzbuzení. Ne že bychom sami od sebe jako ze sebe byli způsobilí, nýbrž že způsobilost naše jest z Boha. II. Kor. 3, 5.

Kdo chce státi se mezi vámi větším, buď služebníkem vaším, a kdo chce mezi vámi býti první, buď sluhou vaším, jako Syn člověka nepřišel, aby se mu sloužilo, nýbrž aby sloužil a dal život svůj na vykoupení za mnohé. Mat. 20, 26—28.

Není učedník nad mistra, ani služebník nad pána svého. Mat. 10, 24.

Pravím každému, jenž jest mezi vámi, aby nemyslíl (o sobě) více, než sluší mysliti, nýbrž aby myslil skromně. Řím. 11, 3.

Kdo se poníží jako dítě toto, ten jest větší v království nebeském. Mat. 18, 4.

Ponížil sebe sama, stav se poslušným až k smrti, a to k smrti kříže. Filip. 2, 8.

Jako lilie mezi trním, tak jest má přítelka mezi děvami. Šal. 1, 2.

Zda bude pila se honositi proti tomu, kdo ji tahá? Jako kdyby se pozdvihl prut proti tomu, kdo jej zdvihá. Is. 10, 15.

Nesmýšlej vysoce, nýbrž boj se. Řím. 11, 20.

Ježíš odpověděl: „Oslavuji-li se já sám, sláva má nic není. Jest to Otec můj, jenž mne oslavuje, o němž vy pravíte, že jest Bohem vaším.“ Jan 8, 54.

Učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem. Mat. 11, 29.

Pokoru svou osvědčil Pán Ježíš také, že učedníkům myl nohy. Jan 13, 1—15.

Já křtím vás vodou k pokání, ale ten, jenž přijde po mně, mocnější jest nade mne, a já nejsem hoden nésti obuvi jeho. On bude vás křtíti Duchem svatým a ohněm. Mat. 3, 11.

Uzřev to Šimon Petr, padl k nohám Ježíšovým a řekl: „Odejdi ode mne, Pane, neboť jsem člověk hříšný.“ Luk. 5, 8; Sk. ap. 10, 26; 3, 12.

Nejposléze pak ze všech jako nehodnému ukázal se i mně. Neboť jsem nejmenší z apoštolů, jenž nejsem hoden slouti apoštolem, poněvadž jsem pronásledoval Církev boží. Milostí boží však jsem to, co jsem, a milost jeho ke mně nebyla marná, nýbrž pracoval jsem více, než oni všichni, ale ne já, nýbrž milost boží se mnou. I. Kor. 15, 8—10.

Odpověděv pak setník, řekl: „Pane, nejsem hoden, abys vstoupil pod střechu mou, ale toliko rci slovo, a uzdraven bude služebník můj.“ Mat. 8, 8.

Chce-li kdo býti první, buď ze všech posledním a služebníkem všech. Mar. 9, 34.

Ovoce. Tak budou poslední prvními a první posledními. Mat. 20, 16.

Kdo z vás jest největší, buď služebníkem vaším. Kdo však se povýší, bude ponížen, a kdo se poníží, bude povýšen. Mat. 23, 11—12.

Malá mezi létavci je včelka, ale vrchol sladkosti má výrobek její. Sir. 11, 3.

Pokořte se před Pánem, a povýší vás. Jakub 4, 10.

Bůh se pyšným protiví, ale pokorným dává milost. Jakub 4, 6.

Ale co pošetilé jest ve světě, to vyvolil si Bůh, aby zahanbil moudré, a co slabé jest ve světě, to vyvolil si Bůh, aby zahanbil silné. I. Kor. 1, 27.

Čím jsi větší, (tím více) se ponižuj ve všech věcech, i nalezněš před Bohem milost. Sir. 3, 20.

Všichni pak oblect se v pokoru, neboť Bůh se pyšným protiví, ale pokorným dává milost. Pokořte se tedy pod mocnou ruku boží, aby vás pový-

šil v čas navštívení. I. Petr ap. 4, 5—6.

Pokoj hojný mají, kdož milují zákon Tvůj, (jakýkoli) úraz jich nepotká. Ž. 118, 165.

V tu dobu učedníci přistoupili k Ježíšovi a řekli: „Kdo pak jest větší v království nebeském?“ A Ježíš, zavolav k sobě dítko, postavil je uprostřed nich a řekl: „Vpravdě, pravím vám: Neobráťte-li se a nebudete-li jako dítky, nevejdete do království nebeského. Kdo se tedy poníží jako dítko toto, ten jest větší v království nebeském.“ Mat. 18, 1—4.

Každý, kdo se povyšuje, bude ponížen, a kdo se poníží, bude povýšen. Luk. 14, 11; 18, 14.

David, nejpokornější z bratří, přemohl Goliáše a stal se králem; II. Král. 16, 5. — Mojžíš si netroufal z Egypta lid vyvésti; II. Mojž. 3. — Panna Maria pro pokoru se stala Matkou boží. — Sv. Jan z pokory se ani v evangeliu nejmenuje. — Petr si nechtěl dát mýti nohy.

* *

Co jest? Kdo jest pokorným, ne-li kdo se Boha bojí, poněvadž srdcem zkroušeným a pokorným Bůh nezhrzí. (Žalm. 50, 19.) Augustin. Serm. 17. de Sanctis.

Pokora záleží v tom, že se nad jiné nevynášíme, ani za hodnější nevydáváme, ba ani přednějšími před jinými býti

nežádáme. Fr. Sal. Phil. Pars. 5, c. 5.

Falešná. Pokora, nechtíc se láskou spravovati, nepochybně jest falešná. Fr. Sal. Phil. P. 3, c. 5.

Jsou mnozí, kteří jsou pokorní jazykem, nikoli však srdcem. Alf. Liguori. Op. asc. S. 2.

Pravá. To jsou známky pravé pokory: aby každý svou nešlechtnost poznal, a poznanou projevil. Řehoř. Lib. 22. Moral.

Není nic, co by nás lidem a Bohu činilo tak milými, jako, jsme-li zásluhou života velicí, pokorou pak nízcí. Jeroným. Epistlr. lib. 2. Ep. 22. In ep. ad Caelant. matron.

Méně jest nuzným, kdo nemá roucha, nežli nemá-li pokory. Řehoř. Moral. in Job., lib. 21, c. 14.

Bez panictví můžeme být spaseni, nikoli bez pokory. Bernard. Serm. de temp. De laud. Virg. Matr. hom. 1.

Základem. Co by v učení křesťanském bylo první — se tážeš? Odpovídám: Pokora. Co druhé? Pokora. A třetí? Pokora. A kolikrátkoli by ses tázal, takto bych odpověděl. Aug. In epist. ad Diosc.

Neboť cos jiného jest, ctnost míti, cos jiného, míti podobu ctnosti. Mnohem ohyzdnější jest ta hrdost, jež se ukrývá pod všelikými známkami pokory. Jeroným. Epistlr. lib. 2. Ep. 22. In ep. ad Caelant. matron.

„Učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem.“ Ne světy tvořiti, ne všemu viditelnému a neviditelnému dávati vzniku, ne v světě samém divy konati a mrtvé křísiti, ale učte se ode mne býti tichého a pokorného srdce. Velikým chceš býti? Od nejmenšího započni. Chceš velikou vznešenosti budovu vystavěti? Nejprve pomýšlej na základ pokory. A jakkoli velikou kdo chce a zamýšlí stavbu vyzdvihnouti, a čím vyšší má býti stavení, tím hlubší se kopají základy. Aug. Serm. 10. de Verb. Domini.

Ještě před svým skonáním chtěl Pán Ježíš dáti příklad dokonalé pokory. Vstal od večere, a roucho své složiv, do mědénice vody nalil a začal umývati nohy svým učedníkům. Tomáš Kempenský. Nábož. spisy O třech stanech. Druhý stan, 2.

Ze všech činů Páně září pokora... Jí zůstal on věren až do smrti, ano i po smrti, ba i po svém nanebevstoupení. Či nebylo to už před smrtí, když učedníkům svým nohy umýval? Nebyl on více pokořen, než člověk vysloviti může, když snášel

potupu kříže? Bonav. De medit. vitae Jesu Christi, c. 15.

„Učte se ode mne“ — praví Pán, ne že jsem střídmy, anebo cudný, anebo moudrý, nebo cos podobného; ale že „jsem tichý a pokorný srdcem“. (Mat. 11, 29.) Ode mne — praví — ode mne se učte. Neodkazuji vás na učení patriarchů, aniž vás posílám ke knihám proroků, nýbrž sebe samého vám dávám za vzor a za příklad pokory. Bernard. Tract. seu epist. ad Henr. Sennonens. archiep. De mor. et off. eppor., c. 5.

Ejhle, rozmilí, jaký vzor nám dán? Nebo poněvadž se Pán tak ponížil, co my učiníme, kteří jsme skrze něho pod prapor jeho milosti přišli? Kliment Řím. Epist. ad Cor., c. 16.

Poznej to, člověče, že Bůh tvůj přišel v pokoře, že se ve způsobu služebníka ponížil, na sebe způsob služebníka přijal, učiněn jsa poslušný až k smrti. Chod' tak, jako on chodil, následuj jeho příkladu, následuj a krácej v šlépějích jeho. Isidor. Kniha utěšená, str. 57.

116. POKRYTECTVÍ.

(Obojakost. Pochlebenství.)

Jeho faleš. Rty svými lahodí nepřítel, v srdci však ukládá, jak by tě zvrátil do jámy. Očima slzí nepřítel, uhlídá-li

však čas, nemůže nasytit se krve. Sir. 12, 15—16.

Proč přikázání má odříkáváš, a mou smlouvu do úst be-

reš ty, jenž, uvidíš-li zloděje, běžíš s ním, a s cizoložníky se bratříš? Ž. 49, 17.

O dvě věci prosím Tebe (Bože); neodpírej mi jich, dokud neumru: Falešná, lživá slova rač ode mne vzdálit, žebroty ani bohatství nedávej mi. Příslaví 30, 7—8.

Neklať se po všelikém větru, a nechod' po každé cestě. Znamka každého hříšníka — dvojaký jazyk. Sir. 5, 11.

Když někdo k němu (k Absolonovi) přistupoval, aby se mu poklonil, vztahoval ruku svou, chytal ho a líbal jej. A tak činíval každému Israelitovi, který přicházel k soudu, aby byl slyšán od krále; tak záludně získával si srdce mužů israelských. II. Král. 14, 1—6.

Neupřímně mluvívá druh druhu, úlisnými rty a dvojím srdcem. Říkají: „Jazykem svým zvítězíme, máme rty své, kdo je naším pánem?“ Ž. 11, 3—5.

Lesknou se máslem ústa jeho, ale válku má v srdci. Žalm. 54, 22, 24.

(Očima slzí nepřítel), jako by pomoci chtěl — podrazí ti nohy. Sir. 12, 15—19.

Zející hrob jest jejich hrdlo, ačkoli dovedou se lísat. Žalm. 5, 9—11.

Zraňující šíp jest jazyk jejich; ústy blahovolně s přítelem svým mluví, ale tajně mu ukládají. Jer. 9, 8, 9.

Mějte se na pozoru před nepravými proroky, kteří přicházejí k vám v rouše ovčím, uvnitř však jsou vlci draví. Po ovoci jejich poznáte je: Zda-li sbírají s trní hrozny, anebo s bodláčí fíky? Mat. 7, 15—19.

Mějte se na pozoru, abyste nečinili dobrých skutků svých před lidmi, byste byli od nich viděni; sice nebudete míti odplaty u svého Otce, jenž jest v nebesích. Když tedy dáváš almužnu, netrub před sebou, jako pokrytci činí v synagogách a na ulicích, aby byli ctěni od lidí; vpravdě, pravím vám, vzali odplatu svou. Ale když ty dáváš almužnu, ať nezví tvá levice, co činí pravice tvá, aby byla almužna tvá ve skrytě, a Otec tvůj, který vidí ve skrytě, odplatí tobě. Mat. 6, 1—4.

Ať nejsi nazýván ramenářem, a za jazyk ať nejsi polápen a zahanben! Neboť zloději kyne hanba a pokuta, člověku dvojakého jazyka potupa nejhorší. Sir. 5, 16—17.

Vůdcové slepí, kteří cedíte komára, velblouda však polykáte. Mat. 23, 24.

Běda vám, kteří říkáte zlému dobré a dobrému zlé, kládouce tmu za světlo a světlo za tmu, pokládající hořké za sladké a sladké za hořké! Is. 5, 20.

Neboť lidé takoví jsou apoštolové nepraví, pracovníci lstiví, přepodobující se v apoštoly Kristovy. A není divu; neboť

i satan se přepodobuje v anděla světla. II. Kor. 11, 13—14.

Pokolení zmijí, kterak můžete mluvit věci dobré, jsouce zlé? Neboť z hojnosti srdce mluví ústa. Mat. 12, 34.

Rty svými lahodí nepřítel, v srdci však ukládá, jak by tě zvrátil do jámy. Očima slzí, uhlídá-li však čas, nemůže nasytit se krve. Potká-li tě neštěstí, shledáš, že první je tu. Hlavou kývati a rukama tleskati bude, a mnoho šeptaje, změnění obličej svůj. Sir. 12, 15.

Žehnají ústy, ale ve svém srdci proklínají. Žalm. 61, 5.

Pokrytče, vyvrz nejprve trám z oka svého, a potom přihlédni, abys vyvrhl třísku z oka bratra svého. Mat. 7, 5.

I řekl k němu Pán: „Nyní, vy, fariseové, čistíte povrch číše a mísy, ale vnitřek váš jest plný loupeže a nepravosti. Nesmyslní, zda-liž ten, který učinil povrch, neučinil také vnitřek? Luk. 11, 39, 40.

Počal mluvit k učedníkům svým: „Varujte se kvasu farijského, jenž jest pokrytectví. Nic zajisté není skryto, co nebude odkryto, ani tajno, co nebude zvěděno.“ Luk. 12, 1, 2.

Modlitba farisea ve chrámě: „Bože, děkuji Tobě, že nejsem jako jiní lidé, aneb jako tento celník...“ Luk. 18, 11.

Bůh je trestá. Běda dvojakému srdcem a hříšníkovi, který chodí po dvou cestách! Sir. 2, 14—15.

A když se modlíte, nebud'te jako pokrytci, kteří si libují v synagogách a na rozích trhů stojíce se modliti, aby byli viděni od lidí. Vpravdě, pravím vám: vzali odplatu svou. Když však ty se modlíš, vejdi do pokojíka svého, zavři dvěře a pomodli se k Otci svému ve skrytě, a tvůj Otec, který vidí ve skrytě, odplatí tobě. Mat. 6, 5—6.

Běda vám, fariseové a zákoníci, pokrytci, neboť podobáte se hrobům obíleným, které zevně se jeví (lidem) úhlednými, uvnitř však jsou plny kostí umrlčích a všeliké nečistoty. Mat. 23, 27—28.

Když pak se postíte, nebud'te jako pokrytci zasmušilí; neboť zohyzd'ují obličej svůj, aby zjevno bylo lidem, že se postí. Vpravdě, pravím vám, vzali odplatu svou. Mat. 6, 16.

Běda vám, kteří říkáte zlému dobré a dobrému zlé, kladouce tmu za světlo a světlo za tmu, pokládajíce hořké za sladké a sladké za hořké. Is. 5, 20.

Prohlubeň vykopal, padl však do jámy, kterou (sám) učinil. Žalm. 7, 15—17.

Radost pokrytcova chvilková jen. Byť až k nebi dostoupila jeho pýcha, a hlava jeho oblaků se dotkla, jako kal jeho navždy vezme za své, a kteří

vidali jej, řeknou: „Kde jest?“ Jako sen odlétá, mizí beze stopy. Job 19, 6—8.

Běda tomu, kdo říká dřevu: „Procitni“, „Vstaň“ kameni mlčícímu! Pror. Habakuk 2, 19.

Đábel pokrytecky sliboval Evě, aby svedl. — Kain činil se k Abelovi upřímným, aby ho zabil; I. Mojž. 4. — Jidáš políbil Krista. — Herodes před mudrci, jako by se chtěl Ježíškovi klaněti.

*

Pokrytec jest, kdo almužnu, kterou dává, vytrubuje. Jeroným. Lib. 1. Comment. in c. 5.

Herodes připovídá nábožnost, ale naostřuje meč, a nešlechtnost srdce naličuje barvou pokory. Jeho osobu představují pokrytci. Jan Zlat. Sup. Math. 2.

Komety se zdají býti tak světlé, jako planety, ale brzo míjejí; tak i pokrytectví jest

podle vnější tvářnosti podobno ctnostem, ale pomíjí jako dým; pravá pak ctnost ve své podstatě trvá. Fr. Sales. Phil. Pars 4, c. 1.

Pavouk koná své dílo před očima všech, a nikdy v skrytě. Tu roztahuje svou tkaninu po stromech od větve k větvi, tu zase tká na domech, na oknech, na stropech; vždy veřejně a před každým pracuje pavouk, a jest v tomto ohledu podoben pokrytcům, kteří, nemohouce ničeho v skrytu vykonati, se vším na veřejnost spěchají, aby byli od lidí viděni a obdivováni. Avšak takovéto skutky nejsou nic jiného, leč pavučiny, a k ničemu se nehodí, leč aby byly v oheň pekelný uvrženy a spáleny. Fr. Sales. Káz. na popeleční středu.

Vystříhej se pokrytectví, vzdal se také od neupřímného ponížení. Jsa vlkem, beránkem se nedělej. Takový vskutku a vpravdě buď, jakým se ukazuješ. Isidor. Kniha utěš., str. 69.

117. POKUŠENÍ.

(Bdělost. Hřích. Modlitba.)

Tehdy byl Ježíš uveden na poušť od Ducha, aby pokoušen byl od ďábla. Mat. 4, 1.

A abych pro nesmírnost zjevení se nevyvyšoval, byl mi dán osten pro tělo, anděl to satanův, aby mne políčkoval. Pro něj jsem prosil třikráte Pána,

aby odstoupil ode mne. Ale on mi řekl: Postačí ti moje milost, neboť síla v slabosti se zdokonaluje. II. Kor. 12, 7—9.

Bděte a modlete se, abyste nevešli v pokušení. Duch zajisté hotov jest, ale tělo slábo. Mat. 26, 41.

Bůh však je věrný, jenž nedopustí vás pokoušeti nad to, co můžete snést. I. Kor. 10, 13.

Synu, jestliže by tě lákali hříšníci, nepřivoluj jim! Přísl. 1, 10.

Kdo zvítězí, tomu dám seděti s sebou na trůně mém. Zj. 3, 21.

Blahoslavený člověk, který vytrvá v pokušení (neklesne), neboť když bude zkušén, obdrží korunu života. Zák. 1, 12.

Oblect se v plnou zbroj boží, abyste mohli čeliti úkladům ďáblovým. Neboť bojování naše není proti tělu a krvi, nýbrž proti knížectvím a mocnostem. Proto vezměte plnou zbroj boží, abyste mohli odolati v den zlý, a vykonajíce všecko, státi vítězně. Stůjte tedy (pohotově), jsouce opásáni na bedrech pravdou..., abyste mohli uhasiti všechny ohnivé šípy nešlechtníkovy. Ef. 6, 11—17.

Had svedl Evu, Eva Adama. — Žena Putifarova chtěla svěsti Josefa. — Absolon sváděl poddané proti otci Davidovi. — Jeroboam svedl lid israelský, že se klaněl zlatému teletě.

*

Což máme jiného na světě, leč *každodenně boj* proti ďáblu, leč ustavičné zápolení se střelami a oštěpy jeho? S lakomstvím, s necudností, s hněvem, s ctižádostí; jest nám

ustavičně zápasiti s neřestmi tělesnými a s dráždidly světskými Cyprian. Tract. de mortal.

Pokud na světě živi jsme, bez pokušení býti nemůžeme... Nikdo není tak svatý a dokonalý, aby někdy pokušení nemíval, a my dokonce bez nich býti nemůžeme... Není stavu tak svatého, ani místa tak soukromého, kde by pokušení a protivenství nebylo. Není člověk docela bezpečén před pokušením, pokud živ jest. Pokušení pochází od oné doby, co jsme se v tělesné žádosti zrodili. Sotva jedno pokušení anebo protivenství odchází, již druhé nastupuje. Tom. Kemp. De imit. Chr., lib. 1.

Žádný svatý nebyl tak vysoce osvícen, aby dříve nebo později nebyl pokoušen. Tom. Kempenský. De imit. Chr., lib. 2, c. 19.

Třeba, aby pokušení přišla. Neboť kdo bude korunován, jestliže řádně nebojoval? (II. Tim. 2, 5.) Aneb kterak bude bojovati, nebude-li, kdo by útoky činil? Bernard. Serm. in Cantica. S. 64.

Ó, ty, jenž se o život (věčný) ucházíš, odpírej hříchu a nelekej se návalu pokušení. Pokušení pranic zajisté neporaní vojína statečného. Efrém. De recta vitae ratione, c. 53.

Svatý František Saleský praví: Je to zajisté znamení,

že lupič ještě v domě není, dokud zvenčí klepe, tluče, doráží; jest to též zjevnou známkou, že se duše v stavu milosti boží nalézá, dokud ještě d'áblem bývá pokoušena. Alf. Lig. Katech. P. 1. Kap. 6.

Jako neškodí oheň zlatu, podobně pokušení neškodí duchu šlechetnému a nábožnému. Co se stává se zlatem v ohni? Čistí se. Co přináší svízel tomu, kdo ji přetrpěl? Trpělivost. Jan Zlat. Homil. 42. in Genes.

Může tě nepřítel pokoušeti, avšak na tobě záleží, chceš-li svého svolení jemu dáti, anebo upříti. Bernard. Serm. 39.

Sám Bůh, všeho Řídítel a Pán, s množstvím andělů pozoruje tvůj boj a připravuje tobě korunu proti d'áblu bojujícímu. Ambrož. In epist.

V čas bouře bývá lodník na moři poznán a válečník v boji vyzkoušen. Cyprian. Tract. de mortal.

Pokaždé, kdykoli nad nějakým pokušením vítězíme, novou korunu si vydobýváme — ujišťuje svatý Bernard. Alfons Liguori. O křesť. ctn. Kap. 17.

Pokušení se děje *trojím způsobem*: vnukáním, oblibou, svolením. Vnukáním nepřítel, oblibováním pak nebo i svolením naší křehkosti. Beda Ctih. In cap. 1. Jacob.

Dobře pozorovati sluší, že pokušení *nepocházejí od Boha*

nikdy, nýbrž od d'ábla, anebo od naší vlastní hříšnosti: „Bůh sám nemůže pokoušen býti; on pak žádného nepokouší.“ (Jak. 1, 13.) Nicméně však dopouští Bůh časem, že právě ty duše, jež nejvíce miluje, podléhají nejprudším pokušením; a to proto, aby tím lépe poznaly, jak jsou křehké a jak příliš milosti potřebují, aby neklesly. Alf. Liguori. O křesť. ctn., c. 17.

Bůh na nás *dopouští* pokušení (zkoušku) také proto, aby nás v zásluhách bohatšími učinil, jakož bylo praveno Tobiášovi: „A že jsi byl příjemný Bohu, protož potřebí bylo, aby pokušení zkusilo tebe.“ (Tob. 12, 13.) Alfons Lig. O křesť. ctn., c. 17.

Prostředky. Když na nás dorážejí, *s e m o d l e m e*, aby nás Bůh z nich buď vysvobodil, anebo alespoň svou pomoc udělil, abychom jim vzdorovali. Jestliže se takto modlíme, můžeme býti ujištěni, že nám Bůh přispěje. „V soužení vzýval jsi mne, a vysvobodil jsem tě.“ (Žalm. 80, 8.) Alf. Lig. Krátké pojednání o modlitbě, § 3.

Kterého prostředku máme užívati proti pokušením? Nejlepší jest onen, jemuž nás učí Mistr náš, totiž modlitba. Máme nebeského Otce prositi, aby nedopouštěl, abychom v pokušení klesli a v něm přemoženi byli. Sv. Teresie. Medit. in oration. Dom. F. n. 5.

Budeme-li k nějakému hříchu pokoušeni, hned se chopme ctnosti, tomuto hříchu odporné. K pýše nebo hněvu ponoukán, uchytím se pokory a tichosti, a k tomu též modlitbu, užívání svátostí, opatrnost, stálost na pomoc vezmu. Fr. Sal. Philoth. P. 3., c. 1.

Kdykoli mne ponouká a láká nějaké nečisté smýšlení, tu hned se k ranám Pána Ježíše Krista utíkám. Když mne obtěžuje mé tělo, připomenutím ran Pána mého se pozdvihuji a povstávám. Augustin. Manuale, c. 22.

Napadne-li tě hříšnost, pak bych rád, abys pamatoval na onen strašný a nesnesitelný

soud Kristův, při němž předsedati bude Soudce na vysokém a vznešeném trůně; státi pak tu bude všelike stvoření, chvějíc se při velebném tomto pohledu. Tu všichni máme býti předvedeni, abychom kladli účty ze všeho, co jsme v životě konali. Basil Vel. Serm. in Pslm. 33.

Jestliže se pilně máš na pozor, všude osidla nepřítelé shledáš, která jsou rozkošnými choutkami jako medovou sladkostí pomazána. Nechtěj po takovémto medu *zatoužiti*, abys nebyl lapen; neboť konec této sladkosti naplňuje milovníky hořkostí a žlučí. Efrém. De recita citae ratione, c. 6, 7.

118. POMÍJEJÍCENOST.

(Čas. Marnost. Statky. Smrt. Život.)

Neznát člověk času svého: (ale) jako ryby do sítě chytány, a jako ptáci lapáni osidlem, tak bývají lidé zatahováni v čas zlý, když náhle na ně přikvačí. Kazat. 9, 12.

Život náš pomine jako stopa po oblaku, rozprchne se jako mlha, kterou rozeženou paprsky slunce. Mudr. 2, 3.

Jako vody, které unikly z moře, nebo z řeky vyprázdněné, vyschlé, tak i člověk, usne-li, nepovstává, dokud nebe stává, neprocitne, z jeho spánku nikdo ho neprobudí. Job 14, 9-12.

Pominulo to všecko jako stín, jako loď, která přechází vzdutou vodou, jejížto stopy, když přejde, nelze nalézt, anebo jako pták, jenž letí vzduchem, jehožto cesty ni žádného znamení se nenalézá. Moudr. 5, 9—11.

Všichni mřeme (sice) a trátíme se do země, jako voda, která se (již) nevrátí. II. Král. 14, 14.

Člověk — jako tráva jsou dnové jeho; jako polní květ — tak odkvétá. Ovane jej vítr, a již ho není, není znáti po něm ani stopy. Ž. 102, 15—16.

Všecko spěje k témuž místu: z prachu je to vše učiněno, a zase vrátí se do prachu. Kazatel 3, 20.

Protož budou jako ranní mlha, jako rosa záhy pomíjející, jako plevy vichrem zachvácené z humna, jako dým z komína. Pror. Oseáš 12, 3.

Moje dny jak stín se skláňejí, a já vadnu jako tráva. Ž. 101, 12.

Dny mé rychlejší byly, než-li běžec, prchly, aniž viděly, co dobrého. Minuly jako rákosové čluny, jak orel, jenž padá letem na potravu. Job 9, 25—26.

Ano, prach jsi a v prach se navrátíš. I. Mojž. 3, 19.

My jsme totiž včerejší, a nic nevíme; ano, jako stín jsou dny naše na zemi. Job. 8, 9.

Člověk, který ze ženy se rodí, krátce žije, a sycen je mnohými bédami. Vzchází jako rostlina, a vadne; prchá jako stín, a nemá stání. Job 14, 1, 2.

Věru, jako stín jde životem člověk, poklady hromadí, nevěda, komu to snáší. Žalm. 38, 6, 7.

Zítřejškem se nechlub, nevěda, co ten den zplodí. Přísl. 27, 1.

Všecko, co jest ze země, zemí se zase stává, a všecky vody do moře se vracejí. Sir. 40, 11.

Hlas řekl: „Volej!“ I řekl jsem: „Co mám volati?“ „Vše,

co má tělo, jest jako tráva; a všecka sláva jeho jak polní květ. Usychá tráva a oprchává květ, když dech Hospodinův ovane jej. Ano, tráva jest lid. Usychá tráva a oprchává květ, slovo však našeho Boha zůstává na věky.“ Is. 40, 6—8.

Ty pak, kdo jsi, že soudíš bližního? Nuže, vy, kteří říkáte: Dnes nebo zítra půjdeme do toho města a pobudeme tam rok a budeme obchodovati a těžiti — kteří přece nevíte, co bude zítra. Jak. 4, 12—15.

Odvrať mé oči, ať nepatří na marnosti. Kazat. 118, 37.

Čirá marnost — pravil Kazatel — čirá marnost! Všecko (jest) marnost! Kazat. 1, 2.

Nahromadil jsem si stříbra a zlata, jakož i pokladů od králův i krajin, opatřil jsem si pěvce a pěvkyně, i rozkoše lidské, číše a džbány, aby v nich podávali nalité víno; a převýšil jsem bohatstvím všecky, kteří byli přede mnou v Jerusalemě; a moudrost zůstala se mnou. Čeho žádaly oči mé, nic jsem jim neodepřel, aniž jsem zbraňoval srdci svému, aby nepožívalo všeliké rozkoše, a nekochalo se v tom, co jsem byl připravil; to byla odplata moje — užívat práce své. Když však jsem se ohlédl na všecka díla, která učinily ruce moje, na práce, při nichž nadarmo jsem se potil, uzřel jsem ve všem marnost a trápení ducha. Kazat. 2, 8—11.

Písmo sv. II. Kr. 14, 14; Ž. 89, 9; I. Kor. 29, 15; Job 7, 6; Luk. 12, 19; I. Petr 1, 24. — Před nově zvoleným sv. Otcem nese kněz koudel, kterou zapálí a připomíná: „Svatý Otče, tak přechází sláva světa!“

*

Co je člověk? Tvor, krátký čas žijící. A takové je také bohatství; anebo, lépe řečeno, není takové, nýbrž jest daleko ještě nestálější. Jan Zlat. In Pslm. XLVIII.

Zlato a stříbro jest vpravdě začervenalá hlína, kterou toliko vina lidská vzácnou činí, a více, než slušno, cení; a pak, jestliže jsou ty věci vaše, vezmete je s sebou (t. j. při smrti, do života věčného)? Avšak člověk, když zemře, nic s sebou nevezme, aniž sestoupí s ním sláva jeho. Bernard. Serm. de temp. in Advent. S. IV.

Nic není nevěrnějšího nad bohatství. Co jsem často říkával, říkati nepřestanu: že prchající a nevěčný jest to sluha, jenž věren není, a který, i kdybys ho nesčíslnými svazky spoutal, konečně přece i s nimi utíká. Jan Zlat. Hom. 2. ad popul. Antioch.

Nic netrvá dlouho, co se končí. Jeroným. Sup. Hier. Lib. I.

Všeho času využij ke spáse. Nad čas není zajisté nic prospěšnějšího, protože v něm můžeš na věky získati království

boží. Bonav. ABC. christ. perfect.

Utíká čas, a nevrátí se. Ani dnešní den. Bernard. Serm. ad scholar.

Letí život nenahraditelný, aniž uvažuje nemoudrý, čeho ztrácí. Bern. Serm. de divers. S. XVII., c. 3.

Přirozenost lidská rychle ubíhá a je všemožným nehodám podrobena. Mladost spěchá k stáří, rozkoš se rozpadá v ošklivost, síla v slabost, zdraví v nemoc, sláva v potupu, bohatství v chudobu. Cokoli je našeho, podobá se řece, která nikdy nestojí, ale rychle se žene kupředu. Jan Zlat. Hom. 30. in 1. ep. ad Cor.

I krása těla malou nemocí může být odejmuta. Tom. Kempenský. Im Chr. 1, 7.

Psáno jest: Smrt nezmešká! (Ekkli 14, 2.) Tisíc let před tváří umírajícího jako den včerejší. Lépe jest umřítí životu, než živu býti smrti. To jest podivu hodné, čím více život roste, tím více že ho ubývá. Innocenc III. De contemplu mundi.

Co jest život náš jiného, než okamžik, než kratičké zastavení, které se podobá vanoucímu větru, jitřence, která rychle pomíjí, hostu, který se nevrátí, blesku, který mžiknutím zmizí. Tomáš Kemp. Nábožen. spisy, cap. 15.

119. POMAZÁNÍ (SVÁTOST).

(Nemoc. Smrt. Svátosti. Věčnost.)

Stůně-li kdo z vás,, povolej k sobě kněží církve, a (ti) nechť se modlí nad ním, mažíce ho olejem ve jménu Páně, a modlitba víry uzdraví nemocného, a polehčí mu Pán, a je-li v hříších, budou mu odpuštěny. Jak. 5, 14.

Na nemocné budou (apoštolové) ruce vkládati, a ti se uzdraví. Luk. 16, 18.

Poslední pomazání, protože je to poslední svátost, která se uděluje. Lépe pomazání nemocných. O mazání olejem olivovým, na Zelený čtvrtek od biskupa posvěceným, činí zmínku již sv. Cyprian a sv. Basil.

* *

Svátost. Poněvadž moc, posluhovati posledním pomazáním, zavírá v sobě také moc odpouštění hříchů, považuje se za Kristovo ustanovení. Origenes. Hom. 2. in Lib. Numeri.

Olej posvěcený (mazání tímto olejem) jest svátost boží. Jeroným. In cap. 6. Marci.

Svaté pomazání jest svátost, v níž pomazáním, od kněze vykonaným, dosahuje nemocný milost, aby v čas smrti d'áblovým pokušením odpíral, bolesti nemoci své trpělivě snášel, a opět se uzdravil, slouží-li to jeho duši k spasení. Alf. Lig. Katech. P. 2. K. Kap. 6.

Svaté pomazání jest pravá svátost, v níž se nalézají všechny tři částky, které jsou k svátosti potřebné, totiž: 1. viditelné znamení — pomazání olejem; 2. slib milosti — „jestliže jest v hříších, budou jemu odpuštěni“, a 3. božské ustanovení — „ať ho maží olejem ve jménu Páně“. A jelikož byl svatý Jakub toliko zvěstovatel, musel Pán Ježíš býti Ustanovitelem, neboť jedině jemu přináleží, ustanoviti svátosti. Alf. Liguori. S. Conc. Trid. Sess. 14. De ext. Unct., cap. 1.

Jestliže by někdo řekl, že poslední pomazání není pravá a vlastní, od Krista Pána našeho ustanovená a od blahoslaveného apoštola Jakuba zvěstovaná svátost, nýbrž toliko od otců přijatý obyčej, anebo že byla lidmi vynalezena — ten budiž z Církve vyobcován. Sněm Trid. Sess. 14. Can. 1.

Pátá svátost jest poslední pomazání, a její živel jest olivový, biskupem posvěcený olej. Tato svátost nesmí býti udělena, leč nemocnému, jehož smrt se očekává. Má pak býti pomazán na těchto místech: na očích pro zrak, na uších pro sluch, na chřípích pro vůni, na ústech pro chuť anebo pro řeč, na rukou pro cit (dotýkání se, pro hmat), na nohou pro chůzi, na ledvích pro tělesné kochání se, jež tam

sídlí. Sněm Florent. Doctr. de Sacrament.

Abychom se všech prospěchů této svátosti zúčastnili, je nevyhnutelně třeba, abychom se nalézali v milosti boží. Musí tedy nemocný před přijetím svátého pomazání se ze všech svých hříchů vyznati a potom Svátost Oltářní přijmouti. Pak teprve mu bývá poslouženo svatým pomazáním. Alf. Lig. Katech. P. 2. K. 6.

Tato svátost nesmí býti udílena dětem, dokud k užívání rozumu nedospěly, aniž těm, kdož od narození k užívání rozumu nepřišli, poněvadž se skutečného hříchu nikdy nedopustili; může jí ovšem býti přisluhováno dítkám, které dokončily sedmý rok svého života, jakož i oněm šilencům, kteří dříve svého rozumu užívali. Alf. Liguori. S. Conc. Trid. Sess. 14. De extr. unct., n. 26.

120. POMLUVA. UTRHÁNÍ.

(Čest. Pravdomluvnost. Jméno dobré.)

Hospodine, zbav mne bezbožných rtů, jazyka úskočného. Žalm. 119, 2.

Donášeč sebe samého poskvrňuje, mezi všemi bývá nenáviděn. Sir. 21, 31.

Přišel Syn člověka, jedl i pije, a praví: „Hle, člověk žrout a pít vína, přítel celníků a hříšníků.“ Mat. 11, 19.

Ty pak, proč soudíš bratra svého? Aneb i ty, proč pohrdáš bratrem svým? Řím. 14, 10.

Pomluvač a ramenář buď zlořečený; neboť mnoho v pokoji žijících rozdvojil. Sir. 28, 15.

I domníváš se snad, člověče, jenž soudíš ty, kteří takové věci páší, a sám je činíš, že ty unikneš soudu božímu? Řím. 2, 3.

Kdybychom sami sebe posuzovali, nebyli bychom souzeni. I. Kor. 11, 31.

Neutrhejte jeden druhému, bratři. Kdo utrhá bratru, anebo soudí bratra svého, utrhá zákonu a soudí zákon. Jakub 4, 11.

Skryj mne před zástupem zločinných lidí. Majíť jak meče jazyky nabroušené, na luk kladou šípy trpkých řečí, aby stříleli z úkrytu na poctivce. Žalm. 63, 3—6.

Ostří jazyky své jako hadi, zmijí jed jest pod jejich rtoma. Žalm. 139, 3, 4.

Škodlivý (blázen), který hází šípy, je ten, kdo zákeřně příteli škodí, a byv postižen, dí: „To byl žert jen!“ Kde není klevetník, tichnou sváry. Přísloví 26, 18—20.

Rána bičem působí modřinu, ale rána jazykem drtí kosti. Sir. 28, 19.

Mnoho lidí padlo ostrým mečem, ale ne tolik, kolik zahynulo jazykem (svým). Sir. 28, 21.

Opleť uši své trním, (neslyš jazyka zlého), a ústům svým udělej dvěře a zámky. Sir. 28, 25.

Chutná člověku chléb, zjednaný nepoctivě; konec konců však má plná ústa kamení. Přísl. 20, 11.

Žena Putifarova proti Josefovi; I. Mojž. 39. — Starci proti Zuzaně; Dan. 13, 36. — Fariseové Pána Ježíše; Mat. 11, 18; Jan 8, 48; 9, 16. — Židé proti sv. Štěpánu; Sk. ap. 6, 11. — Sv. Pavlovi; Sk. ap. 16, 19; 17, 18.

* *

Utrhačem jest, kdo na bližním co dobrého, jak dalece může, zmenšuje. Hugo. Flor. Doct. Hyber.

Utrhání jest nespravedlivé poskvrnění cizí pověsti. Jiné jest utrhání přímé (formalis), jež se stává z úmyslu, na cti ublížiti, jiné jest toliko nepřímé (materialis), které se děje z jakési lehkomyšlnosti a žvanivosti. Alf. Lig. Theolog. moral., pag. 531—2.

Jazyk horší jest, než ruka, neboť ruka ušetří nepřítomného, jazyk však ani toho neušetří. Didakus. In cap. 19. Lucae.

Střela d'áblova jest jazyk zlý. Bonaventura. Serm. 7. in Pent.

Nikoli z toho, co druhý řekl o tobě, nýbrž z toho, co sám jsi vyřkl, pronese Soudce výrok; což především jest velmi spravedlivé. Neboť tobě jest svobodno mluvit i nemluvit. Nikoli tedy těm, kteří bývají zlehčováni, jest se čeho obávat, nýbrž těm, kteří zlehčují. Jan Zlat. In Math. hom. 42, 43.

Odstup od nás, abychom tím jazykem, jímž Boha chválíme, svému bližnímu utrhal. Vzpomínejme na Písmo svaté, jež dí, že všeliký utrhač bude vyvržen z tovaryšstva svatých andělů i všech Svatých. Jeroným. Řeč o ctnostech k Paul., č. 6.

Zda-li je také hříchem poslouchati, když jiní jsou o čest olupováni? Hřích to jest, když tak někdo poslouchá, že utrhače k mluvení vybízí, anebo když se zalíbením ho poslouchá. Alfons Lig. Katech. P. 1. K. 8.

Netoliko onen jest viníkem, jenž něco nepravého o jiném mluví, ale i ten, kdo ochotně k těmto pomluvám ucho své propůjčuje. Isidor. Lib. de sum. bon., lib. 3.

Kdo dobrou pověst bližnímu svému nespravedlivě odnímá, ten, mimo vlastní hrubý hřích, jest povinen ji navrátiti. Nebo žádnému, cizím zbožím obtíženému, nelze se do nebe dostat; dobrá pověst pak jest

mezi časným zbožím nejlepší. Frant. Sal. Phil. Pars 3, c. 29.

Utrhání jest tehdy hříchem, když se děje proto, aby se uškodilo dobré pověsti; ne však, když se něco zlého sděluje, aby se novým pokleskům chybuujícího předešlo. Tom. Aquin. 2, 2. q. 62. a. 2. ad 1.

Jiné zlehčovati jest vlastnost lidí chatrných a chválu svou hledajících. Domnívají se, že hanobením jiného sami chvály dojdou; a svou zásluhou se zalíbíti nemohouce, chtějí se zalíbíti přirovnáním se zlými. Jeroným. Flor. Doctor. Hybern.

Chceš-li někomu utrhati, nahlédni do své mošničky, t. j. vzpomeň sám na své hříchy a veliké nedostatky. Hleď na své, a ne na cizí provinění. Nikdy jiným nebudeš utrhati, jestliže sám na své hříchy budeš vzpomínati. Isidor. Kn. utěš., str. 74.

Nemluvila jsem o nikom, a to ani v tom nejmenším, něco zlého, ale oblíbila jsem si zvyk, všelikou pomluvu zameziti. Všem kolem mne bylo známo, že tam, kde já jsem, je před zlým jazykem bezpečno. Sv. Teresie. Vita propria. 6.

121. POMOC.

(Důvěra. Modlitba. Naděje. Milosrdenství. Požehnání.)

Obklíčili mne se všech stran, a nebyl, kdo by pomohl; ohlížel jsem se po pomoci lidské, ale nebylo jí. Sir. 51, 10.

Račiž nakloniti ke mně své ucho, rychle pospěš, abys vytrhl mne. Ž. 30, 3.

Rač mi býti skalou útočištěm, pevností, ve které bych ochrany došel. Ano, skála má a pevnost jsi Ty. Ž. 30, 4.

Vyvedeš mne z osidla, jež na mne skryli, protože jsi moje útočiště. Ž. 30, 5.

Ve Tvé ruce poroučím ducha svého. Ž. 30, 6.

Pomoc moje od Hospodina, Tvůrce nebes i země. Ž. 120, 2.

Neboj se, neboť můj jsi ty. Když půjdeš vodami, budu s tebou, nebo řekami, nepřikryjí tě, když budeš choditi v ohni, nespálíš se, plamen nebude hořeti na tobě. Is. 43, 1, 2.

Dlouho-li, Pane, budeš mne dokonce zapomínat, dlouho-li budeš odvracet ode mne tvář svou, dlouho-li bude se vypínat nade mne nepřítel můj? Shlédni a vyslyš mne, ó, Hospodine, můj Bože. Žalm. 12, 1—4.

Neopouštěj mne, ó, Pane, nebuď mne daleko, můj Bože! Přispěj rychle na pomoc mně, Hospodine, Bože mé spásy! Ž. 37, 22, 23.

Tři mládenci v peci ohnivé, a byli vysvobozeni; Dan. 3. — Josef Egyptský ve vězení, a nezklamal se. — Daniel prosil o pomoc v jámě lvo-vé. — Uzdravení ve sv. evangeliích.

*

Lidská. V soustrasti nechať mysl tvá bolest bližního tak pociťovala, aby také štědrá ruka soustrast osvědčovala. Řehoř. In homil.

Ó, jakou cenu budou míti na soudu posledním ona slova: „Pojďte, požehnání Otce mého, vládněte...“ Naopak, jaké to strachy, jaké tmy obklopí zrak tvůj, uslyšíš-li ortel: „Odejděte ode mne, zlořečení...“ (Mat. 25, 33.) Basil Vel. Hom. 6. var. arg.

Nic dobrého nekonati, bliž-nímu nepomáhati, jest již samo se zlého dopouštěti. Kdybys měl sluhu, který by nekradl, nelál, neodmlouval, ale ustavičně zahálel — nekáral, netrestal bys ho? Jan Zlat. Hom. 16. in ep. ad Ef.

Jelikož mnozí vyhledávají pomoc lstivě, bídu přetvářejí, proto se má projevit štědrost, kde je příčina bídy zjevná a spravedlivá. Třeba míti ohled i na stáří, stydlivost, ba na ty, kteří bez viny majetek ztratili a v nouzi žijí. Ambr. Lib. I. offic., c. 30.

Není to dobročinnost, jestliže více z chlouby než z milosrdenství pomáháš. Ať neví levice tvá, co činí pravice. (Mat. 6, 3.) Augustin. In Ps. 37.

Jestli nahého odíváš, sebe oblékáš. Okem byl jsem slepému, nohou kulhavému, otcem chudých, kůže beráneků mých zahřívala bedra jejich — praví Job (29, 15.). Ambr. L. 1. off., c. 11.

Říká se, že jest jeden druhému podoben v obličeji; budeš-li milosrdný, Bohu budeš podoben. Vinc. Fer. Ser. 2. Dom. s. Trin.

Pomoc boží. Jestliže Boha budeš chtíti, vždycky obdržíš, poněvadž dříve, než bys chtěl, k tobě přichází. Aug. In Psal. 32, 2.

Zalíbení má Hospodin v těch, kteří doufají v milosrdenství jeho. (Ž. 146, 11.) A budme ujištění, že nebe a země dříve pominou, než jeho slova pomínou. Alf. Lig. Serm. 3. Dom. VI. Pent.

Jestliže v Boha naději skládáš, nemůžeš být zahanben, protože ten, v nějž jsi důvěru složil, nemůže klamati, ani zklaman býti. Augustin. In Ps. 36, conc. 2.

Pomoc lidská je vratká, jako vítr se mění. Proto pomoc především u Boha hledej, ten budiž předmětem bázně i lásky tvé. Tom. Kemp. De imit. Chr., lib. II., 1.

Dokud člověk lidskou pomoc má, nesmí se dovolávati pomoci boží, neboť by to bylo Boha pokoušeti. Tom. Aq. In c. 11. Cor. 6.

122. POSLUŠNOST.

(Děti, Kázeň, Příkázání, Rodiče.)

Služebníci, poslouchajte pánu tělesných s bázní a třesením, v prostnosti srdce svého, jako Krista, sloužíce ne na oko, jako ti, kteří chtějí se zalíbiti lidem, nýbrž jako služebníci Kristovi, konající vůli boží ze srdce. Ef. 5, 5—6.

Kdo má uši k slyšení, slyš. Mat. 11, 15.

I já jsem člověk pod mocí postavený, máje pod sebou vojáky, a dím tomuto: „Jdi“ — i jde; a jinému: „Přijď“ — a přijde; a svému služebníku: „Učiň toto“ — i učiní. Luk. 7, 8.

Všecko, co jsi nám přikázal, učiníme, a kamkoli nás pošleš, půjdeme. Jos. 1, 16.

Lepší jest zajisté poslušnost, než-li oběti; poslechnout víc je, než v oběť dát beranů tuk. I. Král. 15, 22.

(Hlasitě praví): Poslouchajte mne, synové zbožní, a pučte, jak růže štípená nad potoky vod. Jako Liban dávejte sladkou vůni, rozvíjte květy jako lilie (voňte), zelenejte se utěšeně a zapějte píseň chvály, dobrořečte Pánu pro jeho skutky. Vzdávejte jménu jeho slávu, chvalte jej hlasem rtů svých, písněmi rtů a na citery. Sir. 39, 17—20.

Bud'te však činiteli slova, a ne posluchači toliko. Jak. 1, 22.

Matatiáš, odpovídaje, řekl velikým hlasem: „Ať si všichni národové poslouchají krále Antiocha, aby odpadli od bohoslužby podle zákona svých otců a podvolili se příkazům jeho; já, synové a bratři moji poslušní budeme zákona otců našich! I. Mach. 2, 19—22.

Petr však a apoštolové odpověděli: „Poslouchati sluší více Boha než lidí.“ Sk. ap. 5, 29.

Budeš-li však poslušen hlasu jeho a budeš-li činiti vše, což pravím, budu nepřitelem nepřátel tvých a sužovati budu ty, kteří sužují tebe. II. Mojž. 23, 22, 25.

Blaze jest každému, kdo se bojí Pána, kdo chodí po jeho cestách. Žalm. 127, 1.

Nakloňte ucho své, a pojd'te ke mně, poslouchajte, a živa bude vaše duše. Učiním s vámi smlouvu věčnou. Is. 55, 2, 3.

Ale to jsem přikázal jim: Poslouchajte hlasu mého, a budu vaším Bohem, a vy budete mým lidem. Jer. 7, 23, 11; 4, 24—26.

Každý tedy, kdo slyší tato slova má a koná je, bude připodobněn muži moudrému, jenž postavil dům svůj na skálu. Mat. 7, 24.

NEPOSLUŠNOST.

K Adamovi pak pravil: „Poněvadž jsi poslechl hlasu své ženy a jedl se stromu, s něhož jísti jsem ti byl zakázal — pro tento tvůj čin zlořčena budiž země...“ I vykázal ho Hospodin Bůh z rozkošného ráje, aby vzdělával zemi, ze které byl vzat. I. Mojž. 3, 16—19, 23.

Toto praví Hospodin: „Že jsi nebyl poslušen řeči Hospodiny, žes nedbal příkazu, který dal tobě Hospodin, Bůh tvůj..., nebude pochováno tělo tvé v hrobě otců tvých!“ III. Král. 13, 21, 22.

Hle, dnes vám předkládám požehnání a zlořčení; požehnání, budete-li poslouchati příkázání Hospodina, Boha svého, která vám dnes ukládám; zlořčení, sejdete-li s cesty, kterou já vám nyní ukazuji. V. Mojž. 11, 26—28.

A jsme hotovi potrestati každou neposlušnost, až se naplní poslušnost vaše. II. Kor. 9, 6.

Neboť jako neposlušností jednoho člověka stalo se jich hříšnými mnoho, tak i poslušností jednoho stane se jich spravedlivými mnoho. Řím. 5, 19.

Abraham chtěl poslechnouti a obětovati jediného syna; I. Mojž. 7. — Mojžiš, když vyváděl lid z Egypta. — Panna Maria svolila být Matkou Vykupitele. — Šavel se ihned obrátil; Mat. 24.

Pravá poslušnost ani nezkoumá úmysl představených, aniž rozeznává rozkazy; poněvadž, kdo všechn rozsudek nad svým životem vyššímu pozůstavil, jedině z toho se raduje, že koná, co se mu přikazuje. Neumí zajisté posuzovati, kdo se naučil dokonale poslouchati. Řehoř Vel. In lib. 1. Regum. Lib. 2., c. 4.

Na cestě ctností mohou tě potkati věci, jež jsou snad nepříjemné, abys se časem podrobil některým příkazům. Jestliže je nerad počneš snášeti, posuzuje představeného a v srdci reptaje, i kdybys vyplnil, co se poroučí, není to již ctnost trpělivosti a poslušnosti, nýbrž jen její příkrývka. Bernard. Serm. 3. de Circumcis. Dom., c. 8.

Vpravdě poslušný s příkazem na zítřek neodkládá. Bern. De praecepto et dispens. Tract. seu epist. ad abbat. Columb., c. 6.

Kdo je vpravdě poslušný, nehledí na jakost rozkazu, ale jest uspokojen tím, že se přikazuje. Bernard. Ibid.

Nikoli poslušným, nýbrž nedbalým je, kdo čeká, až se mu po druhé poručí. Není dosti, být poddán Bohu, nejsi-li i všelikému stvoření pro Boha poslušen. Bonavent. Osmero duch. čtení, č. 3.

Nikdo neposlouchá jiného lépe nad toho, kdo z lásky poslouchá. Ambrož. Comment. in ep. ad Ephes., c. 1.

Zlé činiti — byť i to někdo přikazoval — není poslušností, ale spíše neposlušností. Sluší právem pozorovati, že některé věci jsou naprosto dobré, jiné naprosto zlé, a v těch lidech poslušnost povinni prokazovati nejsme. Bernard. Epist. 7. ad Adam. monachum.

Má se zajisté stejnou péčí ostríhati, když totiž člověk neporoučí ničeho, co se Bohu protiví. To kdyby se přihodilo, rádím: že se má beze všeho pochybování jednati podle rady Petrovy: „Poslouchati sluší Boha více, než-li lidí.“ (Sk. ap. 5, 29.) Bernard. Tract. de praec. et dispens., c. 9.

Budeš-li se sám sobě zdáti moudrým, nejsa poslušen otce (představeného), všechny své ctnosti jsi zničil. Jediná poslušnost má více ceny, než všechny ctnosti. Augustin. Serm. de obedientia et humilitate, c. 1.

Službičky dost malé a chatrné, z lásky k obecnému blahu a s čilou, zkroušenou poslušností vykonané, mnoho v očích božích platí. Opravdově poslušný nelení, nežehrá, jsa pokud možno ochoten ke všemu, co jen podle srdce božího jest. Ať se modlí, anebo pracuje, ať bdí, anebo spí, ať mluví, anebo mlčí, ať chodí, anebo stojí, ať píše, anebo čte, ať z domu vychází, anebo domů přichází, ať jí, anebo se postí — to vše ctnost poslušnosti v dobré a záslužné mění. Tom. Kemp. Nábož. spi-

sy. Noclehárna chudých. Kap. 5., č. 2, 3.

Jedna z největších milostí, za kterou jsem božské velebnosti k díkům zavázána, záleží v tom, že mně Bůh udílí touhu, býti poslušnou; neboť v této ctnosti nalézám velikou útěchu. Sv. Teresie. In libro epistolar. Ep. ad quend. Episcop.

Pro neposlušnost byl Adam z ráje vyhnán; proto, chceš-li do ráje vejíti, musíš býti poslušným. Jeroným. Řeči o ctn. k P., č. 3.

Všeliké zlo obsahuje v sobě neposlušnost. Neposlušnost učinila anděla d'áblem, vyhnala první rodiče z ráje a uvrhla potom nespočetné zástupy v peklo. Ona je to, jež, co je dobrého, zničí, a co zlého, rozmnožuje. Bernard. Tract. de stat. virt. Pars 2.

Mluvě o tvém Stvořiteli, dí Evangelista: „A byl jim podán“ (Luk. 2, 51.), bez pochyby, že Marii a Josefovi. Zardiž se tedy, hrdý popeli! Bůh se pokořuje, a ty se vypínáš? Bernard. De laudib. Virg. Matr. homil. 1.

Co může býti nespravedlivějšího, než chtíti od menších poslušnost, a nechtíti poslouchati vyšších? Augustin. De op. monachi.

Poslušnost je ochrana naděje, kotva víry, pěstounka povahy, ředitelka dobrých cest. Cyprian. Tract. in discipl. virg.

123. POVĚRA.

(Hřích. Víra.)

Neboť sny uvedly mnohé (již) v blud, a padli ti, kteří doufali v ně. Sir. 33, 7.

Neuchylujte se k čarodějům a neptejte se na nic hadačů, nebo byste se tak poskvřnili. Já jsem Hospodin, Bůh váš. L. 19, 31.

Věštění (bludné) a hadačství (lživá) a sny (zločinců) nicotné jsou, a jako žena k porodu pracující srdce (tvé) přeludy trpí. Sir. 33, 5—6.

Uštkne-li (zaklínače) had, ježž opomněl zaklínati, nic nemá z toho, že jest zaklínačem. Kazat. 10, 11.

Jako kdo lapá stín a honí vítr, tak i ten, kdo se spoléhá na (klamné) sny. Sir. 33, 2.

Nebudiž mezi vámi nikoho, kdo by se tázal hadačů, kdo by zkoumal sny, pozoroval znamení, nebudiž (mezi vámi) kouzelníka, zaklínače, nikoho, kdo by se radil duchů nebo věstců. Nebo všecky tyto věci má Hospodin v ošklivosti, a pro tyto zločiny zahladí je při svém příchodu. V. Mojž. 18, 10—12.

Proti člověku, který se uchýlí k čarodějům nebo k hadačům, obrátím obličej svůj a vyhladím ho z lůna národa jeho. III. Mojž. 20, 6.

Světských však a babských bájí se varuje, ale cvič se ke zbožnosti. I. Tim. 4, 7.

Staří Řekové a Římané používali věštíren (zvl. thébské), hádání z hvězd, ale již Cicero tuto pověru zavrhoval. — Bůh trestal pověru: Saula, když skrze hádačku Samuela dal zmrtvých povolati; I. Kr. — Monassessa krále; IV. Kr. 21, 6. — Sv. Pavel varuje; I. Timoth. 4, 7; Tit. 1, 13. — Také Zjev. 21, 8; Sk. ap. 19, 19.

* *

Pověra záleží v tom, když se Bohu neprávě slouží, kdyby se na př. někdo klaněl nejsvětější Panně jako Bohu, jak to někteří kacíři činili, anebo kdyby se pověst o falešných divech rozšiřovala, nebo když se ona čest prokazuje stvořením, která jedině Bohu přináležejí. Alf. Liguori. Katech. P. 1. Kap. 1.

Někteří v jistých dnech, nebo měsících, nebo letech chtějí, anebo nechtějí něco započítati, ale podle marných lidských domněnek je považují buď za šťastné, nebo za nešťastné. Augustin. Enchir. ad Laurent., c. 79.

Nikdo však moudrý se nedomnívej, že by pozorovatelé časů zasluhovali hany, když říkají: Dnes se na cestu nevydám, neboť nastala bouře; anebo po moři nepopluji, protože ještě zima zcela nepřešla; anebo: Čas k setí, poněvadž podzimním vlhkem země jest nasycena. Augustin. Epist. 119. ad Januarium, c. 7.

Nevíš-li, jakou škodu a záhubu věštění a hádání přináší? Ten, kdo se mu poddává, zbavuje se prozřetelnosti boží. A

přece jest mnoho křesťanů, kteří se na toto mámidlo váží, a takovým znamením víru přikládají. Basil Vel. In cap. 2. Isai.

124. POŽEHNÁNÍ.

(Důvěra, Modlitba, Milosrdenství, Naděje, Pomoc, Práce.)

S požehnáním. Požehnaný člověk, který doufá v Hospodina, jehož oporou jest Hospodin! Jest jako strom, který zasažen jest u vod, který, kde vláha jest, pouští kořeny své. Jer. 17, 7—8.

Žehnej tobě Hospodin se Siona, bys viděl blaho Jerusalema všechny dny života svého, abys viděl syny svých synů. Ž. 126, 5—6.

Otvíráš ruku svou a naplňuješ veškeren živočich požehnáním. Ž. 144.

Proto není něčím ani ten, kdo sází, ani ten, kdo zalévá, nýbrž Bůh, jenž dává vzrůst. I. Kor. 3, 7.

Řekl jsem (si): „Zavlažím (sady) své zahrady a napojím (plodiny) svých záhonů.“ A hle, má struha stala se řekou, a má řeka stala se (bezmála) mořem. Sir. 24, 42—43.

Požehnání jako řeka jest rozvodněno, a jako povodeň zemi napájí. Sir. 39, 27—28.

Země východu i západu radostí plníš. Navštívilš zemi, napojil, štědře ji obohatil. Řeka

boží plna je vody, tak totiž o zemi pečuješ. Svlažuješ její brázdy, množíš rostlinky její, ve vláze radostně pučí. Ž. 64, 9 až 11.

Sám Hospodin bude dávat požehnání a naše země vydávat úrodu svou; spravedlnost bude chodit před ním, bude kráčet po cestě za ním. Ž. 84, 13—14.

Hospodin chudým i bohatým činí, ponizuje i povyšuje. I. Král. 2, 7.

Kdo má nevinné ruce a čisté srdce, ten, kdo nepozdvihuje k nicotám mysli své, aniž přísahal lstivě bližnímu svému, tomu se dostane požehnání od Pána, a milosrdenství od Boha, spásy jeho. Žalm. 23, 4, 5.

Bez požehnání. Ty budeš jísti, ale nenasytíš se. Ty budeš síti, ale nebudeš žíti. Pror. Micheáš 6, 14, 15.

Ráno kvěsti bude, co jsi nasázel, (ale) nebude, co sbíratí v den vinobraní. Is. 17, 11.

Nestaví-li Hospodin domu, marně se lopotí, kteří jej stavějí. Neostříhá-li Hospodin města, nadarmo bdí, kdo je hlídá. Ž. 126, 1—3.

Žehnání zbožných vysoko staví město, ale ústa bezbožných je boří. Přísl. 11, 11.

Zda-li se může zelenat bez vláhy třtina, aneb růsti rákosí, kde není vody? Job. 8, 11.

Sedm roků úrodných. — Mouka a olej u vdovy v Sareptě. — Rozmnožení chleba na poušti. — Proměnění vody ve víno. — Petrův rybolov, když Ježíš požehnal.

* *

Velké i malé věci Bůh učiniti může, co smrtelného i nesmrtelného. Aug. Serm. 119. de temp.

Kdy chce a jak chce, všecko způsobuje, a nic z toho, co rozhodl, nezůstává nevykonané. Aug. Ep. ad Cor., c. 27.

Co říci o tom, kterak požehnání boží se postaralo o lidské blaho? S lichvou navracuje země, čeho obdržela. Jaká to krása úrodného pole, kvetoucí zahrady! Kterak popsat modravé fialky, běloskvoucí lilie, rdící se růže, který umělec by mohl jejich sličnost napodobiti? Nejbohatší král nemůže se svou krásou a hojností přirovnati k přírodě, které Bůh požehnal. Ambr. Hexahem. III., V., 10.

Jak málo toho, co se rodí z přičinění lidského, a jak mnoho, co z požehnání božího. Ambrož. Ibidem.

Uvidíš-li v zahradě ovoce, nebo na poli obilí, chval Boha a děkuj mu za zázračné požehnání jeho. Tom. Kemp. Náb. spisy, XVIII.

125. PRÁCE.

(Lenost.)

Člověk se rodí k práci, a pták k létání. Job 5, 7.

Pojal Hospodin člověka a postavil ho v ráji, aby jej vzdělával. I. Mojž. 2, 15.

V potu tváře jísti budeš chléb, dokud se nevrátíš do země, ze které jsi vzat. Ano, prach jsi, a v prach se navrátíš. I. Mojž. 3, 19.

Ovoce její. Z práce rukou svých jísti budeš. Ž. 127, 2.

Nouzi způsobila ruka lenivá, ruka pak silných obohacuje. Přísl. 10, 4.

Ráno rozsívej símě své, a večer ať nepřestává ruka tvá; nebo nevíš, které více vzejde, to, či ono, a pak-li obé spolu, lépe bude. Kaz. 11, 6.

Vždyť i když jsme byli u vás, přikazovali jsme vám toto: Nechce-li kdo pracovati, ať nejí. II. Thessal. 3, 10.

Sladce spí pracující, ať jídá málo, nebo mnoho; ale nadbytek bohatého nedopouští mu spáti. Kazat. 5, 11.

Neboť co kdo bude síti, to bude i žíti. Gal. 6, 8.

Kdo však svou zemi vzdělává, má mnoho chleba, kdo však se za nicotou honí, je blázen. Přísl. 12, 11.

Lépe je tomu, kdo pracuje a hojnost má ve všem, než kdo se chlubí, a potřebuje chleba. Sir. 10, 30.

Přistoupil pak také ten, kterýž obdržel hřivnu jednu, a řekl: „Pane, poznal jsem, že jsi člověk tvrdý, který žneš, kde jsi nezasil, a sbíráš, kde jsi nerozsypal. I bál jsem se, a odešel, skryl jsem hřivnu tvou v zemi; hle, tu máš, co tvého jest.“ A Pán, odpovědév, řekl jemu: „Služebníku nešlechtný a lenivý, věděl jsi, že žnu, kde jsem nezasil, a sbírám, kde jsem nerozsypal? Měl jsi tedy dáti peníze moje penězoměncům, a já, přišed, byl bych vzal s úrokem, co moje jest. Vezměte tedy od něho hřivnu a dejte tomu, který má deset hřiven.“ Mat. 25, 24—28.

Práce požehnaná. I požehnal Hospodin domu egyptskému pro Josefa a rozmnožil tak doma, jak na poli všecken statek jeho. I. Mojž. 39, 5.

„Zajeď na hlubinu, a rozeštrete síť své k lovení.“ A Šimon, odpovídaje, řekl jemu: „Mistře, po celou noc pracovav-

še, nic jsme nechytili, ale k slovu Tvému rozestřu síť.“ A když to učinili, zahrnuli veliké množství ryb, a síť jejich se trhala. I pokynuli svým druhům, kteří byli na jiné lodi, aby přišli a jim pomohli. I přišli, a naplnili obě lodi, takže se (téměř) potápěly. Luk. 5, 4—7.

Adam postaven do ráje, aby ji vzdělával, tím více po pádu. — Bůh sám 6 dní pracoval, sedmého dne teprve odpočíval. — Šalamoun odkazuje lenocha k mravenci; Přísl. 6, 6. — Pán Ježíš neúnavně pracoval. — Sv. Pavel; Sk. ap. 18, 20. — Také apoštolové; Sk. ap. 18, 20. — Alexandr Veliký: Pracovati královské, lenošiti je otrocké.

* *

Abych přemnoho jiného mlčením pominul, kdo uváží náležitě, jak veliké chvály, jakého díku zasluhuje již to, když se někdo svou vlastní prací živí. Nechat' posléze slyší, kterak sv. Pavel tomu, co konal, vyučuje: „Když jsme byli u vás, to jsme vám přikazovali: že nechce-li kdo dělati, aby také nejedl.“ (II. Thessal. 3, 10.) Bernard. Serm. de Diversis. S. 55.

Žádná námaha se nemá zdáti tvrdou, žádný čas příliš dlouhým, jímž se věčná sláva vydobývá. Jeroným. In epist.

K práci se rodí člověk; práci když se vyhýbá, nečiní, k čemu se zrodil, k čemu na svět přišel. Co odpoví tomu, jenž ho poslal, jenž mu pracovati uložil? Bernard. Declam. in Evang. § 23.

126. PRAVDOMLUVNOST.

(Lež. Přísaha.)

Budiž však řeč vaše: „Ano, ano“ — „ne, ne“; co nadto jest, ze zlého jest. Mat. 5, 37.

Slova Hospodinova, slova jsou ryzí, stříbro v ohni přečištěné, prosté zemin, protříbené sedmkrát. Ž. 11, 7.

Není Bůh jako člověk, aby klamal; není jako zrozenec lidský, aby se měnil. Řekl-li něco, jak by toho neučinil? Promluvil-li, jak by toho nevykonal? Nm. 23, 19.

Ježíš řekl jemu: „Já jsem cesta a pravda a život.“ Jan 14, 6.

„Pane, kdo smí být hostem ve Tvém stánku, aneb kdo přebývat na Tvé svaté hoře?“ — „Kdo žije bezvadně a koná spravedlnost: Ten, kdo upřímně smýšlí ve svém srdci.“ Žalm. 14, 1—3.

A neber ústům mým nikdy slova pravdy. Žalm. 118, 43.

Rty, jež pravdu mluví, trvají věčně. Přísl. 12, 18, 19.

Stůjte tedy (pohotově), jsouce opásáni na bedrech pravdou. Ef. 6, 14.

Tyto jsou (všecky) příkazy, které budete zachovávat: Mluvte pravdu druh druhu, podle pravdy a spravedlnosti buďte v branách svých. Zach. 8, 16.

Dítky, nemilujme slovem, ani jazykem, nýbrž skutkem a pravdou. I. Jan 3, 18.

Pro pravdu usmrceni byli proroci: Jehu, Micheáš, Hanani, Zachariáš. — Neohroženě ji hlásali: Jan Křtitel; Mat. 14, 3. — Nathan; II. Král. 12. — Jeremiáš, i když do vězení dán; Jer. 32, 3. — Daniel, i když do jámy lví hozen; Dan. 14.

*

Pravda se podobá blesku, který vychází od východu, a svítí až na západ. Taková jest toliko pravda Církve boží: neboť od ní jediné vyšel zvuk po vší zemi, a do končin okrsku země slova její. (Žalm. 18, 5.) Origenes. Tract. 29. in Mat.

Nesmíme jinde hledati pravdu, když ji snadno lze nalézt v Církvi, do níž všecku pravdu v největší hojnosti složili apoštolové, aby, kdokoli chce, nápoj života z ní čerpal. Jen ona jest vchodem k životu. Irenej. Adv. haer., lib. 3., c. 4.

Nahlédněme do evangelia, a porozumíme, že Kristus jest Pravda. Augustin. De Civ. Dei, lib. 18, c. 36.

Nevybíhej ven, sám v sebe se vrať; uvnitř, v člověku přebývá pravda. Aug. De vera relig., c. 39.

Kdož bez pochlebování pravdu hlásají, přízně u lidí nemí-

vají. Ambrož. In glo. sup. illud. 1. Cor.

Nepřijde se k pravdě, leč láskou. Augustin. Lib. 32. cont. Faust., c. 18.

Po čem touží duch vroucněji, jako po pravdě? Augustin. Tract. in Joan. 26. p. initi.

Jediná pravda osvobozuje, jen ona zprošťuje okovů, ona toliko očišťuje. Bernard. In sermon.

Pravdě musí ustoupiti všechno — řekl Zorobabel, a byl pro tento výrok považován za nej-moudřejšího v národě medském a peršanském. Jestliže to platí o každé pravdě, čím více to musí platiti o první a nejvznešenější ze všech pravd, o pravdě křesťanské, k níž přirovnány všechny ostatní pravdy, jsou toliko stínem pravdy. Fr. Sales. Káz. 1. o Nejsv. Svátosti Olt.

Pravda může býti na čas utlačována, ale přemožena býti nemůže. Nešlechtnost může na čas kvésti, ale setrvati nemůže. Augustin. In Pslm. 61.

Osudem klamu bývá, že stárne a rozpadává se, byť se mu nikdo neprotivil; naopak ale pravda má do sebe vlastnost, že se pozdvihuje a roste, byť proti ní válčili i nej-mocnější celého světa. Jan Zlat. Hom. 3. de laud. Paul.

Ve vzniklé rozepři o to, co by ze všech věcí bylo nejsilnějšího, jeden pravil, že králové,

druhý, že víno, třetí, že ženy, poněvadž i ony častokráte nad králi vládly, ale konečně přece čtvrtý dokázal, že pravda zůstává nade vším vítězem. Aug. De Civ. Dei, lib. 18., c. 36.

To jest osudem pravdy, že ji vždy nepřátelství pronásleduje. neboť to, co těší, rádi slyšíme, co nechceme, to všechny uráží. Jeroným. Sup. ad Gal. 4.

Pravda zůstane; ona se skví leskem svým, i oslepnou bludaři, kteří jí nechtějí věriti. Jan Zlat. Homil. advers. Anom.

Pravdu miluj a všeliká pravda z úst tvých vycházej, aby duch, v tobě obývající, shledán byl pravdomluvným u všech lidí a aby veleben byl Pán, jenž ducha pravdy tobě dal. Hermas. Past. lib. 2. Mndt. 3.

Lhāti nechať jest tvému jazyku zcela neznámo, a láska k pravdě budiž v tobě tak veliká, abys, cokoli promluvíš, jako za přísahou stvrzené považoval. Jeron. Epistl. ad Celant.

Ozdobou křesťana jest jistě upřímnost a pravdomluvnost. Proto svatý David zpívá: „Polož, Pane, stráž ústům mým a pevném dvéře rtům mým!“ Fr. Sales. Philoth. Pars 3., c. 30.

Zapíračem pravdy není toliho ten, kdo místo pravdy mluví lež, nýbrž i, kdo nehájí pravdy, které hájiti třeba. Jan Zlat. Sup. Math.

Je-li to nešlechtnost, zamlčeti z bázně před smrtí pravdu,

kterak by nebylo nešlechetností mnohem větší, jestliže zamlčíme pravdu pro mizerný pro-

spěch, anebo pro marnou slávu? Jan Zlat. Sup. Matth.

127. PROROCTVÍ.

(Pravdomluvnost. Ježíš Kristus.)

Když není proroků, lid pustne. Přísl. 29, 18.

Není prorok bez úcty, leč ve své otčině a ve svém příbuzenstvu a ve svém domě. Mar. 5, 4.

Druhdy Bůh na mnohokrát a mnoha způsoby mluvil k otcům (naším) skrze proroky, v těchto však dnech doby poslední mluvil k nám skrze Syna (Tvého). Žid. 1, 1.

Aneb nevíte-li, co praví Písmo při Eliášovi, kterak si stěžuje u Boha proti Israelitům? „Hospodine, proroky Tvé pobili, oltáře Tvé zbořili, a já jsem zůstal sám, a hledají bezživotí mého.“ Řím. 10, 2—3.

Proroka jim vzbudím ze středu bratří jejich, podobného tobě, slova má vložím do úst jeho a bude jim oznamovati vše, co mu přikáží. Kdo by nechtěl slyšet slov jeho, která bude mluvit ve jménu mém, toho já sám potrestám. V. Mojž. 18, 18, 19.

Hospodin, Bůh otců jejich, vzkazoval jim po svých poslech od rána do večera, den co den napomínaje, protože chtěl ušetřit lidu a příbytku svého. Oni však posmívali se poslům bo-

žím, pohrdali řeči jeho, tupili proroky, až vzrostl hněv Hospodinův na lid jeho, že nebylo pomoci. II. Par. 36, 15, 16.

Hospodine, jsem na posměch den celý, všichni mně se posmívají. Neboť dávno již, když mluvím, dlužno mi křičet, násilí a zpusťování ohlašovat; i stala se mi řeč Hospodinova pohaněním, k posměchu celý den. Jer. 20, 7, 8.

Hospodin posílal ustavičně a úsilovně k vám všechny své služebníky, proroky, ale neposlušali jste, aniž jste nachýlili svých uší, abyste slyšeli. Jer. 25, 4.

Strážní jeho všichni jsou slepí, všichni nevědomí; němí psi jsou, kteří nejsou schopni, aby štěkali, oddávají se snům, rádi si poleží, rádi si pospí. Is. 56, 10.

Tehdy se otevrou oči slepých, i uši hluchých odemknou se. Tehdy poskočí chromý jako jelen, a rozvázán bude jazyk němých. Is. 35, 5, 6.

Řekl jim: „Syn člověka bude vydán v ruce lidské, a zabijí ho, a když bude zabit, tře-

tího dne vstane zmrtvých.“ Mar. 9, 30.

Rota lidí zločinných obléhá mne; zbodli ruce mé i nohy moje. Mohou sčítat všechny moje kosti, mohou kochati se pohledem na mne; rozdělují sobě roucha moje, o můj oděv metají si los. Ž. 21, 17—19.

Ejhle, Hospodin (již) ohlašuje v končinách země: „Rcete dceři Sionské: Aj, tvůj Spasitel přichází, aj mzda jeho (přichází) s ním, a odměna jeho před ním.“ Is. 62, 11.

Vyzývám dnes za svědky nebe i zemi, že brzy vyhynete ze země, kterou zaberete, přejdouce Jordán; nebudete v ní dlouho sídliti, nýbrž Hospodin vás zahladí a rozptýlí mezi všechny národy, a zbude vás málo mezi národy, mezi které vás Hospodin zavede. Dt. 4, 26, 27.

A vyšed Ježíš z chrámu, bral se odtud. I přistoupili k němu učedníci jeho, aby mu ukázali stavby chrámové. On pak, odpovídaje, řekl jim: „Vidíte toto všecko? Vpravdě, pravím vám, nezůstane tu kámen na kameni, který by nebyl rozbořen.“ Mat. 23, 1—2.

Aj, já posílám posla svého, aby připravil cestu přede mnou. Pror. Malachiáš 3, 1.

Pošlu k nim proroky a apostoły, a z těch některé zabijí a jiné budou pronásledovati, aby se pohledávala od tohoto pokolení krev všech proroků, která

se prolévala od ustanovení světa, od krve Abelovy až do krve Zachariáše, který zahynul mezi oltářem a chrámem. Ano, pravím vám, bude se pohledávati od pokolení tohoto. Luk. 11, 49 až 51.

Nepraví. Toto praví Pán Bůh: Běda prorokům pošetilým, kteří jdou za svým duchem a nic nevidí! Jako šakalové v ssutinách jsou proroci tvoji, Israeli! Ezech. 13, 3—4.

Vidí klam a prorokují lež, říkajíce: „Praví Hospodin“ — kdežto Hospodin jich neposlal. Ezech. 13, 6.

Protož toto praví Hospodin zástupů o prorocích: Aj, já nakrmím je pelyňkem, a napojím je žlučí; neboť od proroků jerusalemských vychází poskvrna na všecku zemi. Toto praví Hospodin zástupů: Neposlouchejte slov proroků, kteří vám prorokují! Klamou vás, výtvoří svého srdce za vidiny vydávají, nemluví z úst Hospodinových! Jer. 23, 11—17.

Protož toto praví Pán Bůh: „Ruka má (přijde) na proroky, kteří vidí klam a hádají lež; v obci lidu mého nebudou, v seznamu domu Israelova nebudou zapsáni, a do země Israelovy nevejdou; i víte, že já jsem Pán Bůh. (To) proto, že zklamali můj lid, říkajíce: ‚Pokoj‘, když tě pokoje není; a když on stavěl stěnu, oni ji omazávali hlinou bez plev. Rci těm, kteří o-

mazují (hlinou) bez příměsku, že to spadne.“ Ezech. 13, 8-23.

Mějte se na pozoru před nepravými proroky, kteří přicházejí k vám v rouše ovčím, uvnitř však jsou vlci draví. Po ovoci jejich poznáte je: Zda-li sbírají s trní hrozny, aneb s bodláčí fíky? Mat. 7, 15, 16; Luk. 6, 44.

Povstanou nepraví Kristové a nepraví proroci, a budou činití veliké zázraky a divy, takže by se uvedli v blud, kdyby možno bylo, i vyvolení. Hle, předpověděl jsem to vám. Řeknou-li vám tedy: „Hle, na poušti jest“, nevycházejte; „Hle, v pokojích jest“, nevěřte. Mat. 24, 24—26.

Duch pak zřejmě praví, že v pozdějších časech někteří odpadnou od víry, přidržující se duchů svůdných a dábelských nauk (lidí takových), kteří v pokrytectví mluví lež a jsou znamenáni na svém vlastním svědomí. I. Tim. 4, 1, 2.

Vyučovali Zákonu. Zvěstovali vůli boží. Horlili pro Zákon boží. Kárali, napomínali lid i krále, trestali a oznamovali budoucí metly boží. Předpovídali do nejmenších podrobností Messiáše (viz Ježíš Kristus!).

* *

Proroci se jmenují, kdož podle úřadu svého předpovídali budoucí věci. Tertull. Apolog. adv. gent. pro Chr., n. 18.

Kterak by mohl prorok prorokem slouti, kdyby v duchu budoucnost nepředvídal? Neboť kdyby prorok vyprávěl, co se sběhlo, nebyl by prorokem. Hippolyt. De Christ. et Antichr. C. 2.

Sami proroci zbožní žili zajiště v duchu Kristově; proto jako on, i oni byli pronásledováni. Jeho milostí jsouce nadchnuti, ho ohlašovali, aby docela přesvědčili, že jest jenom jeden Bůh, který se zjevil skrze Ježíše Krista, Syna svého. Ignác Antioch. Epist. ad Magn. Cap. 8.

Za času proroků, jejichž spisy jsou již skoro všem národům známy, nebylo ještě pohanských filosofů. Žádný národ nechť se tedy nevynáší marnou chloubou pro starobylost své moudrosti nad naše patriarchy a proroky. Augustin. De Civ. Dei, lib. 18.

Proroci mohou sice hlásati slova, ale ducha dáti nemohou. Překrásně mluví, ale když Ty, Pane Bože, mlčíš, srdce nerozpalují. Písmen poskytují, Ty pak smysl vykládáš. Tajemství mluví, ale Ty odhaluješ význam, v nich skrytý. Příkázání zvěstují, Ty však pomoc dáváš k jich zachovávaní. Cestu ukazují, Ty však posiluješ k chůzi. Oni jen zevnitř působí, Ty však srdce učíš a osvěcuješ. Tomáš Kemp. De im. Chr., lib. 3, c. 2.

Duch boží vyučoval proroky, aby dobře zvěštovali vůli jeho; filosofové se však v poznávání vůle božské, vážíce z domněnek lidských, zhusta klamávali. Augustin. De Civ. Dei, lib. 13, c. 17.

Mnohým z proroků bylo tak mnoho zvláštního a jedinečného o tajemstvích evangelických zjeveno, že jsou spíše evange-

listy, než-li proroky. Takovíto byli: David, Jeremiáš, Isaiáš, Mojžíš a Abraham. Jiní viděli jen povšechně, a mezi těmito a svatými apoštoly je stejný rozdíl, jako mezi lidmi, kteří na něco z daleka a jako v temném obraze patří, a lidmi, kteří totéž z blízka a zcela jasně spatřují. Fr. Sal. Káz. na neděli 12. po sv. Duchu.

128. PROZŘETELNOST.

(Bůh. Důvěra. Naděje. Pomoc.)

Moudrá. Jak jsou četná díla Tvá, Hospodine! Všecky věci učinil jsi moudře. Ž. 103, 24.

Ó, hlubokosti bohatství a moudrosti i vědomosti boží! Jak nevyzpytatelné jsou soudy jeho a nevystihlé cesty jeho! Řím. 11, 33.

Neboť andělům svým o tobě kázal, aby tě ostříhali na všech tvých cestách. Ž. 90, 11.

(Takořka) na rukou budou tebe nosit, abys o kámen nohou svou nezavadil. Ž. 90, 12.

Zpívejte Hospodinu píseň díků, hřejte Bohu našemu na cíteru. Neb on zahaluje nebesa mraky, a tak připravuje zemi deště. Na horách on káže růsti travě, a (jiným) rostlinám k prospěchu lidstva. Zvířatům přiměřenou potravu dává, i mladým krkavcům, volajícím k němu. Ž. 146, 7—9.

Všecko k účelu svému činil Hospodin, též i bezbožného ke dni zlému. Přísl. 15, 4.

Kdo je mezi námi, jenž by nevěděl, že to vše učinila ruka Páně, v jehož moci je život každého zvířete a duch kteréhokoliv lidského těla. Job. 12, 9, 10.

Kdo pokrm krkavci připravuje, když jeho mláďata k Bohu křičí, když sem tam létá, že není potravy? Job. 38, 41.

Oči všech doufají v tebe, Pane, a dáváš jim pokrm v čas příhodný, ty (jim) otvíráš svou ruku, a sytíš všecko, co žije, dle přání. Žalm. 144, 15, 16.

Vždyť z něho a skrze něho a k němu jsou všecky věci. Řím. 11, 36.

Nepečujte úzkostlivě o život svůj, co byste jedli, ani o

tělo své, čím byste se odívali. Není-li život více nežli pokrm a tělo více než oděv? Pohled'te na ptactvo nebeské, že neseje, ani nežne, ani neshromažďuje do stodol a Otec váš nebeský živí je. Nejste-li vy dražší nežli ono? A kdo z vás staraje se může přidati k délce svého věku loket jeden? A proč pečujete úzkostlivě o svůj oděv? Pozorujte lilie polní, kterak rostou, nepracují aniž předou, pravím pak vám, že ani Šalomoun ve vší slávě své nebyl tak oděn jako jedna z nich. Jestli tedy trávu polní, která dnes jest a zítra do peci vržena bývá, Bůh tak odívá, čím spíše vás, malověrní? Mat. 6, 25—30.

Vím to, Hospodine, že není (v moci) člověka cesta jeho, aniž jest (v moci) muž, aby chodil a kroky své řídil (k cíli.) Jer. 10, 23.

Mysl člověka přemýšlí o své cestě, Hospodin však spravuje kroky jeho. Přísl. 16, 9.

Já však doufám v tebe, Hospodine, prohlašuji: Bůh můj jsi ty! Ve tvých rukou jsou moje osudy. Žalm. 30, 15, 16.

Ježíš mu odpověděl: „Neměl bys žádné moci proti mně, kdyby ti nebylo dáno s hůry.“ Jan. 19, 11.

Oči všech doufají v Tebe, Hospodine, a Ty dáváš (jim) pokrm v čas příhodný. Otví-

ráš ruku svou a naplňuješ všelikého živočicha požehnáním. Ž. 144, 15.

Ne že bychom sami od sebe... byli způsobilí něco mysliti, nýbrž že způsobilost naše jest z Boha. II. Kor. 3, 5.

Zkouší. Ano, ty jsi zkoušel nás, ó, Bože, tříbils nás ohněm jak tříbeno bývá sříbro. Ž. 64, 10.

Neboť on raní, ale též ošetřuje tebe, a jeho ruce uzdravují. Job. 5, 18.

Pokořte se tedy pod mocnou ruku boží, aby vás povýšil v čas navštívení, složíce veškeru svou starost na něj, neboť on má péči o vás. I. Petr. 5, 7.

A nepadne z nich (vrabců) ani jeden na zem bez Otce vašeho. U vás však jsou sečteny i všechny vlasy na hlavě vaší. Nebojte se tedy; dražší jste nad mnoho vrabců. Mat. 10, 30.

Neříkej před andělem: Není prozřetelnosti — aby snad Bůh, rozhněvaje se na řeči tvé, nerozptýlil všechny skutky rukou tvých. Kaz. 5, 5.

Jeví se už v životě celého národa židovského. Zvláště prvních rodičů, Noema, Abrahama, Jakuba, Josefa, Mojžíše, Davida, Tobíáše, Daniela, Joba, Esther, Eliáše, Elisea, nejvíce v životě Ježíše Krista a pak církve svaté.

Jestliže by se koráb bez kormidelníka snadno potopil, kterak by tak dlouho obstál svět, kdyby jej nikdo neřídil? Jan Zlat. Hom. 10. ad pop. Antioch.

Kde Bůh chce, tam září oheň, tam se nese mračno, buď v sobě ukrývající déšť, buď sníh, anebo krupobití . . . Cokoli se tedy ve světě stává proti vůli naší, věz, že se neděje, leč z vůle Boha, jeho prozřetelností. Aug. In Pslm. 140, 8.

Nevíme, jací v tom jsou boží soudové, že dobrý člověk zůstává chudým, zlý bohatstvím oplývá, že někdo žije v radostech, ač podle našeho mínění by měl pro své pokažené mravy býti stížen hořkým soužením, onen v zármutku jest postaven, jenž by pro svůj chvalitebný život zasluhoval mnohých radostí. Ač tedy před námi skryto zůstává, z jakého soudu činí, anebo připouští takovéto věci Bůh, při němž nejsvrchovanější je moudrost a spravedlnost, vážíme si přece spasitelného naučení z toho, že nesluší za mnoho páčiti sobě ani dobrých, ani zlých věcí, ježto dobří i zlí ve stejném požívání mají, ale že to dobré máme vyhledávati, které jedině dobrých vlastním jest jměním, toho pak zlého se varovati, které tolik zlých jest podílem. Stanouce však někdy na soudu božím . . ., spatříme a uznáme, že cožkoli od počátku před námi se dalo, soudilo, bylo nanejvýš spravedlivé. Augustin. De Civ. Dei, lib. 20, c. 2.

Nikdo pro tento život nemá zoufati; nikdo se nestrachuj, nikdo neříkej: Odkud budu živ, až zestárnu? Krista maje, se bojíš? Živí ptactvo nebeské, a ty pochybuješ, že by mohl tebe uživiti? Dábel své přívržence živí, a Kristus nebude živiti sluhy své? Jeroným. In Psl. 7.

Kdybych měl ještě jednou přijíti na svět, všecku důvěru bych skládal pouze a jedině v nestihlou prozřetelnost mého Boha. Fr. Sales. Káz. na sv. Jana Evang.

My často nevíme, zač prosíme, když Spasitele svého žádáme, aby naši vůli splniti a naše přání vyslyšeti ráčil. Neboť všechno naše štěstí a blaho záleží v tom a závisí od toho, abychom se zcela odevzdali v prozřetelnost našeho Boha. František Sal. Káz. v slavn. sv. Jana Evang. ante portam Latin.

Odstraň zlomyslnost Jidášovu a zradu, a spolu též odstraníš kříž a utrpení Kristovo. Kdyby nebylo smrti Kristovy, nebylo by jeho vzkříšení, aniž by vstávalo prvorozeného zmrtvých (I. 18. ke Kol.), aniž by bylo jaké naděje vzkříšení. Origenes. Sup. illud Num. 22.

Nezoufám sobě nikdy, ani přílišně doufati budu. Neboť zlořečený, kdo hřeší v naději, a neméně, kdo hřeší v zoufalství. Bernard. Sermo in Quadragages. S. II. in Ps. XC.

129. PŘÁTELSTVÍ.

(Láska. Nepřítel. Nevděčnost. Věrnost.)

Přítel dobrý. Přítel věrný jest záštita mocná, a kdo ho našel, našel poklad. Přitele věrného nelze se dokoupiti, nelze dosti odvážiti zlata, ni stříbra za dobrotu (věrnost) jeho. Sir. 6, 14, 15.

Přítel věrný jest koření života (a nesmrtelnosti). Sir. 6, 16.

Měj mnoho těch, s nimiž v přátelství žiješ, ale důvěrníka měj z tisíce jediného. Sir. 6, 6.

Každý živočich miluje podobného sobě; a každý člověk miluje blízkého sobě. Sir. 13, 19.

Kdo se bojí Boha, bude mít také přátelství dobré, neboť jaký sám, takový bude i přítel jeho. Sir. 6, 17.

Neopouštěj přítele starého, neboť nový nevyrovná se mu.

Víno nové je přítel nový, až zestárne, s chutí je budeš pít. Sir. 9, 14—15.

Přitele svého, přítele otceva neopouštěj. Přísl. 27, 10.

Nelze poznati ve štěstí přítele, a neutají se v neštěstí nepřítel. Ve štěstí člověka nepřátelé jeho jsou v zármutku, a v neštěstí i přítel se odlučuje. Sir. 12, 8, 9.

Zachovej si důvěru přítelovu v bídě jeho, abys i ve štěstí

jeho s ním se veselil. Sir. 22, 25.

Vy jste přáteli můjmi, činite-li, co já prikazuji vám. Již více nenazývám vás služebníky, neboť služebník neví, co činí pán jeho, ale nazval jsem vás přáteli, neboť jsem vám oznámil všechno, co jsem slyšel od Otce svého. Jan 15, 14, 15.

Každý přítel říká: „(Také já) jsem přítel“, ale jsou přátelé, kteří jsou toliko jménem přátelé. Sir. 36, 1.

Bude-li kdy spolek mítí vlk s beránkem? Tak i hříšník se spravedlivcem. Sir. 13, 21—22.

Získáváš-li si přítele, zjednej si ho zkouškou, a ne lehce věnuj mu důvěru. Bývá totiž přítelem (mnohý) podle času svého, ale nesetrvá v den soužení. Sir. 6, 7—8.

Od svých nepřátel se vzdaluj, a před svými přáteli měj se na pozoru. Sir. 6, 13.

Břímě nad své síly si nakládá, kdo se zámožnějším, než-li je sám, se bratří. Sir. 12, 2.

Boháči mnoho mají přátel. Přísl. 14, 20.

Jak můžeš říci, že mne miluješ, když (přece) srdce tvé není se mnou? Soudc. 16, 15.

Škodlivý (blázen), který hází šípy a oštěpy smrtonosné,

je ten, kdo zákeřně příteli škodí. Přísl. 26, 18, 19.

Kdo mluví úlisně k svému příteli, rozestírá síť jeho krokům. Přísl. 29, 5.

Ten pak, který jej zrazoval, dal jim znamení, řka: „Kterého políbím, ten jest to, chopte se ho.“ A hned, přistoupiv k Ježíšovi, řekl: „Zdráv buď, Mistře!“ A zulíbal jej. I řekl mu Ježíš: „Příteli, nač jsi přišel?“ Mat. 26, 48—50.

Cizoložníci, nevíte-li, že přátelství s tímto světem jest nepřátelství s Bohem? Kdo tedy chce býti přítelem toho světa, stává se nepřitelem božím. Jak. 4, 4.

Chybovali pohané, když nedoufali v přátele vůbec. — Aristoteles: „Není přitele na zemi.“ — David a Jonathas, který Davida hájil u rozhněvaného otce; I. Král. 18. — Chusai a David; II. Kr. 15, 32. — Ruth a Noemi; Kr. 1, 14. — Pán Ježíš a Lazar, nad jehož mrtvolou zaplakal.

*

Přítel jest nepřítel, chce-li nás v hřích uvést. Milujeme-li člověka, plného mrzkosti, jest i přátelství s ním mrzké, nemajíc zajisté základu na ctnosti, nýbrž na hříchu a tělesnosti. Fr. Sales. Phil. P. 3., cap. 22.

Ne každý, kdo odpouští, jest přítelem; ne každý, kdo zraňuje, nepřitelem. „Lepší jsou rány od toho, který miluje, než-li lstivé líbání toho, který nená-

vidí.“ (Přísl. 27, 6.) Augustin. Epist. 48. ad Vincent. Donat.

Milování, jež se darem získává, se rozpadne, jakmile tento přestane. Isidor. De summo bono, lib. 3.

Stejně miluji nepřitele, který mi nic zlého nečiní, jako přítele, jenž mi nic dobrého neprokazuje. Kasián. In epist.

Čím starší, tím jest přátelství bezpečnější. Kasián. In ep.

V nehodách se zkouší přítel, neboť v štěstí se všichni zdají býti přáteli... Mimo to bývají z většího dílu lepší přátelství chudých, než bohatců, a nezřídka jest boháč bez přátel, jichž má chudý hojnost. Neboť to není pravé přátelství, kde je klamné lichocení. K boháčům se mnozí chovají lichotivě, před chudým se nikdo nepřetvařuje. Ambrož. De offic. ministr., l. 3.

V štěstí budeš míti mnoho přátel, v neštěstí se tě sotva jeden přidrží. Ale Boha maje před očima, bez útěchy nebudeš. Tomáš Kemp. Nábož. spisy. O uznání křehk. K. 3.

Kdo byl Bohu nevěrným, nemůže ani člověku býti přítelem. Mezi nestejnými mravy nemůže přátelství obstáti. Ambrož. De offic. ministr., lib. 3.

Přátelství přijímá (druha) rovného. Kde je nerovnost, kde jeden je vznešený, druhý poddán, tam ne tak přátelství, jako spíše pochlebnictví. Jeron. Sup. Mich. proph.

Kdo jest přítelem, miluje v každém čase, neboť jej ani muka neodloučí. Kasián. In epist.

Kdo tě v Bohu miluje, přítel tvůj jest. Kdo se z hříchů tvých rmoutí, kdo se raduje, když v ctnosti prospíváš, a šetrně ti domlouvá, chybíš-li, ten jest ti oddán pravou láskou. Láska, založená na Bohu, vytrvá; láska, založená na světě, pomíjí, v nouzi pak opouští. Tomáš Kemp. Nábožné spisy. O uznání křehk. naší.

Přátelství činí i příjemné věci sladšími, i nepříjemné mírní a usnadňuje; neboť když se k zármutku přítelovu útěcha připojí, duch nepodlehne. Isidor. De sum. bono, lib. 3.

Útěchou života tohoto jest, abys měl, komu bys své srdce otevřel, s kým bys tajemství sdělil. Ambrož. Lib. 3. de Offic., c. 21.

Děšť prospívá rolím v každém čase, v čas sucha však jest nejprospěšnější. Tak i návštěva přítele jest vždycky příjemná, ale nejpríjemnější jest nám přítel se svou návštěvou v čase, v němž jsme stísněni. Jan Zlat.

Veliký to pokrok, jestliže máš přítele, jemuž je dovoleno, aby tě upozorňoval na tvé poklesky. Ignác z Loyoly. In compend. vitae.

Ne proto máš míti přítele, aby ti něco prokázal. Jestliže ho miluješ proto, aby ti poskytl

buď peníze, nebo nějaký časný prospěch, nemiluješ jeho, nýbrž to, co poskytuje. Přítel má býti zdarma milován, pro něho samého, ne pro něco jiného. Ambrož. Lib. 50. homiliar. Homil. 38.

O cizí zaměstnání tak pečuj, aby svého nezanedbal; nebo přátelům máme tak prospívat, abychom sobě neuškodili. Kasián. In quad epistol.

Podobej se lékaři. Lékař nemiluje nemocného, nemá-li v nenávisti jeho neuh; aby osvobodil nemocného, pronásleduje zimnici. Milujíce přátele své, nemilujte vady přátel svých. Augustin. In qbod. sermone.

Jestliže nějakou vadu na příteli poznáš, skrytě a tajně ho pokárej; neposlechne-li, pokárej ho veřejně. Dobré a prospěšné bývá pokárání a na větším díle lepší, než-li přátelství němé. A byť se přítel i uraženým cítil, přec ho pokárej; a byť i hořkost kázně ducha jeho zranila, přec ho kárej, nic se neostýchaje. Neboť „lepší jsou rány toho, kterýž miluje, než-li lstivé lhaní toho, který lichotí“. (Přísl. 27, 6.) Bloudícího přítele tedy pokárej, nevinného pak neopouštěj. Přátelství má býti stálé a v náklonnosti vytrvalé; aniž smíme dětským způsobem a vrtkavým soudem své přátele měniti. Ambrož. De Offic. ministr., lib. 3.

Máš-li přítele ctnostného, bohabojného, miluj ho více,

než-li přítele mocného. Slovo přítelovo mile přijmi, a nezapomeň, že je člověk, jako ty; kdo nechybí a do hříchu nepadne, je jediný Bůh. Tomáš Kemp. Nábož. spisy. O uznání křehk. naší. K. 3.

Všechny srdečně v Pánu miluj, ale s žádným se v přátelství nevydávej, leč kdo by s tebou v bohulibých ctnostech chtěl míti společenství. Fr. Sal. Phil. P. 3., c. 19.

130. PŘIKÁZÁNÍ.

(Bůh. Kázeň. Poslušnost. Slovo boží.)

Přikázání dal Bůh.

Za svědky vzývám dnes nebe i zemi, že jsem vám dnes předložil život i smrt, požehnání i zlořečení. Vyvol si tedy život, abys i ty živ byl, i potomstvo tvé; miluj Hospodina, Boha svého, a poslouvej hlasu jeho. V. Mojž. 30, 19, 20.

Skládej si poklad podle příkazů Nejvyššího, i prospěje ti více, než-li zlato. Sir. 29, 14.

Vštip mi, Pane, cestu svých ustanovení, abych ji vyhledával každou dobu. Ž. 118, 33.

Ó, jak sladké jsou hrdlu mému Tvé řeči! Sladší než-li med jsou mým ústům. Z přikázání Tvých jsem rozumu nabyt, že nenávidím všeliké cesty hříchu. Ž. 118, 103, 104.

Svítilnou mým nohám je Tvé slovo, ano, je světlem stezkám mým. Žalm. 118, 105.

Lepší je mi zákon Tvých úst, než-li tisíce zlata i stříbra. Ž. 118, 72.

Osídla hříšníků mne oplétají, ale zákona Tvého nezapomínám. Žalm. 118, 61.

Každý tedy, kdo slyší tato slova má a koná je, bude připodobněn muži moudrému, jenž postavil dům svůj na skálu. Mat. 7, 24; Luk. 6, 47, 48.

Od každého pak, jemuž mnoho bylo dáno, bude se pohledávati mnoho. Luk. 12, 47, 48.

Kdo má přikázání moje a je zachovává, ten mne miluje. Jan 14, 21.

V každém národě jest mu příjemný, kdo se ho bojí a činí spravedlnost. Sk. ap. 10, 35.

Za svědky vyzývám dnes nebe a zemi, že jsem vám dnes předložil život i smrt, požehnání i zlořečení. Vyvol si tedy život, abys živ byl ty, i potomstvo tvé; miluj Hospodina, Boha svého, poslouvej hlasu jeho a lni k němu. V. Mojž. 30, 19, 20.

Toto pravil Hospodin: Postůjte na cestách, a vizte, a taž-

te se na cesty staré: Která jest cesta dobrá? Jer. 6, 16.

Poznal jsem, Hospodine, že (jsou) spravedliví soudové Tvoji. Ž. 118, 75.

Všeliká řeč boží ohněm zkušena jest, on jest štít doufajících v něho. Přísl. 30, 5.

Uložte tato slova má v srdcích a myslích. Vyučuj syny své o nich přemýšleti, když sedíš doma, když jdeš cestou, napiš je na dveře domu svého. V. Mojž. 11, 18—20.

Synu můj, nezapomínej na zákon můj, a přikázání moje ať ostríhá srdce tvé. Přísl. 3, 1.

Třeba jich zachovávat.

Nebudeš-li (však) chtít poslouchati hlasu Hospodina, Boha svého, bys šetřil a činil všechny jeho příkazy a ustanovení, která já ti dnes dávám, snesou se na tebe všechny tyto kletby a zachvátí tě. Zlořečen budeš ve městě, zlořečen na poli. Zlořečená budou humna tvá i sýpky tvé. Zlořečeny budou plody života tvého, plodiny země tvé, zástupy tvého hovězího dobytka a stáda ovcí tvých. Zlořečený budeš, když budeš vycházeti, a zlořečený, když budeš vycházeti. Dt. 28, 15—19.

Zachovej, synu můj, příkazy otce svého, a neopouštěj naučení své matky; měj je na srdci přivázané vždycky, a otoč si

je kolem hrdla svého. Když někam půjdeš, budou tě provázeti, když budeš spáti, budou tě opatrovat, a když procitneš, budou se bavit s tebou; jeť příkaz svítlnou, zákon světlem. Přísl. 6, 20—23.

Synu můj, ostríhej mých řečí, a příkazy mé u sebe schovej; šetři mých přikázání jak života svého, a nauky mé jak zřítelnice oka; přivaž si ji na své prsty, napiš ji na desky srdce svého; moudrosti rci: „Sestra má jsi.“ Přísl. 6, 1—4.

Synu můj, nezapomínej na můj zákon. Přísl. 2, 1.

Nade všechny své učitele jsem zmoudřel, ježto Tvé výroky jsou mým rozjímáním. Nad starce stal sem se rozumnějším, ježto rozkazů Tvých vyhledávám. Ž. 118, 99—100.

Ó, můj synu, přijmeš-li mé řeči, a mé příkazy u sebe-li schováš, takže bude slýchat moudrost tvé ucho. Přísl. 1, 1-2.

Řekl mu pán jeho: Dobře, služebníku dobrý a věrný, že jsi nad málem byl věrný, nad mnohem ustanovím tebe; vejdi v radost pána svého. Mat. 25, 23.

Nuže tedy, po ovoci jejich poznáte je. Ne každý, kdo mi říká: „Pane, Pane“ — vejde do království nebeského, nýbrž kdo činí vůli Otce mého, jenž jest v nebesích, ten vejde do království nebeského. Mat. 7, 20, 21.

Proč však říkáte mi „Pane, Pane“ — a nečiníte, co pravím? Luk. 6, 46.

Bud'te však činiteli slova, a ne posluchači toliko, oklamávající sami sebe. Neboť je-li někdo posluchačem slova, a ne činitelem, ten se podobá člověku, jenž patří na přirozenou tvářnost svou v zrcadle; on totiž na sebe popatří a odejde, a hned zapomene, jaký byl. Jak. 1, 22—25.

Co prospěje, bratří moji, praví-li kdo, že má víru, skutků však nemá? Může ho víra spasiti? Jak. 2, 14, 17.

Budeš-li poslouchati hlasu Hospodina, Boha svého, bys činil a šetřil všech jeho příkazů, které já ti dnes dávám, Hospodin, Bůh tvůj, povýší tě nade všechny národy, kteří sídlí na zemi. V. Mojž. 28, 1.

Předložil tobě vodu i oheň; k čemu chceš, vztáhni svou ruku. Před člověkem jest život i smrt (dobré i zlé), co se zalíbí mu, bude mu dáno. Nikomu nepřikázal, aby bezbožně činil, aniž dal komu povolení, aby hřešil. Sir. 15, 12, 14, 17, 18, 21.

Vezměte jho mé na sebe, a učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem; a naleznete pokoj duším svým, neboť jho mé jest sladké a břímě mé jest lehké. Mat. 11, 28—30.

A potom poznáváme, že jsme ho poznali, zachováváme-li

přikázání jeho. Kdo praví, že ho zná, a přikázání jeho nezachovává, jest lhář, a v tom pravdy není. I. Jan. 2, 3—6.

Spravedlivý jako palma kveťte, jako cedr na Libanu roste. Žalm. 91, 13.

Rcete spravedlivci, že dobře mu bude, neboť ovoce svých skutků užívatí bude. Is. 3, 10.

Ó, bys byl šetřil mých přikázání! Bylo by jako řeka tvé blaho, a tvé štěstí jako mořské vlny. Is. 48, 18.

Chceš-li však vejíti do života, zachovávej přikázání. Mat. 19, 17.

Věrně je plnili: Noe; Gen. 7. — Josue; Jos. 11. — David; Par. 22. — Tobíáš je vštěpoval synu svému; Tob. 4, 6. — Daniel ani v nejmenším je nechtěl porušiti. — Zachariáš a Alžběta. — Svatí. — Apoštolové první zákon na sněmu jerusalemském.

Ač Bůh tak mnoho mluvití ráčil, přece jen dvě kamenné desky dány Mojžíšovi... Když totiž pilně uvažujeme, poznáme, že vše ostatní, co Bůh přikázal, obsaženo v těchto desíti, na dvou deskách napsaných přikázáních. Opět samo toto desatero přikázání jest obsaženo ve dvou, totiž v lásce k Bohu a k bližnímu, v nichž záleží všecken zákon i proroci. Augustin. Quaest. 140. Sup. Exod.

Desatero jest přikázání zákona... Věc to dokonalá. Máš tu milování Boha ve třech, a milování bližního v sedmi. A ovšem ze slov Páně víš, že v těchto dvou přikázáních záleží všecken zákon i proroci. Augustin. In Psalm. 32. Conc. 1.

Dvojí jest druh hříchů: jeden, jímž se proti Bohu, druhý, jímž se hřeší proti člověku. Je tedy i dvoje přikázání ono, na němž záleží všecken zákon i proroci. „Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého, a ze vši duše své, a ze vši mysli své“: a „milovati budeš bližního jako sebe samého“. (Mat. 22, 37.) Beda Ctih. In 1. Cor. 6. circa finem. Cit. ex Augustino.

Nebylo by potřebí meče, úředníků, žalářů, ani jiné hrůzy, muk a pomsty, kdyby se přikázání nebeská, v srdce lidská vlitá, zachovávala. Lakt. Firm. O pravé poctě boží. Kn. 6., c. 8.

Bůh nic neporoučí, co by jemu samému bylo k prospěchu, ale tomu, komu poroučí. Augustin.

Jestliže kdo jedno přikázání plní a jiné přestupuje, nic mu to neprospívá. Augustin. Lib. de Par.

Ničeho jsem neukradl, nikoho nezabil — řekne mnohý. Budiž, víš-li však, že to ještě není všecko? Stávat ještě mnoho jiných hříchů, jichž jsi se

snad dopustil, anebo se jich dopouštíš, jež jsou stejně nebezpečné, zkázonosné, jako ty, o nichž pravíš, že jsi se jich nedopustil. Nepřijal Bůh ve svůj zákon toliko dvě přikázání, nýbrž i jiná, kterých stejně přísně sluší ostříhati, chceme-li býti spaseni. Bůh Mojžíšovi neřekl: Kdo zabije, zemře — nýbrž vyřkl tutéž hrozbu, týž trest i na přestupníky ostatních přikázání. Je nezvratnou pravdou, že nevejde do ráje nikdo, kdo nebude plniti veškerý zákon boží. Zákon veškerý, a nikoli některou jeho část. Fr. Sal. Káz. na slavnost Obřez. Páně.

Kdyby někdo řekl, že se ve svatém evangeliu kromě víry nic nepřikazuje, ostatní že je lhostejné, ani přikázáno, ani zakázáno, nýbrž libovůli zůstaveno, anebo že se desatero božích přikázání křesťanů netýká — buď vyobcován. Sněm Trident. Sess. 6. Can. 19. de justificat.

Pane, dal jsi mně přikázání krásná, ale nevím, zda je člověk zachovati může. Kdož v srdci prázdno, a Pána jenom na rtech mají, těm přikázání ta jsou těžká. Hermas. Pastor. lib. 2. Mand. 12.

Bůh, jenž jest dobrý a spravedlivý, nebyl by nám ještě těchto přikázání dal, kdyby nebyl spolu i možnost udělit, abychom je mohli plniti. Basil. Reg. brev. Interreg. 176.

Nepředkládal by Bůh zákon svůj člověku, kdyby člověk po-

slušnost zákonu tomu zachovati neměl ve své moci; aniž by vyhrožoval trestem přestupníkům zákona svého, kdyby přestoupení zákona toho nepocházelo ze svobodné vůle člověka. Tertullian. Lib. 2. contra Murcion.

Příkaz boží nemůže býti těžkým. Neboť kterak jest těžký, když je to zákon lásky? Augustin. Lib. de nat. et grat., c. 43.

Kdo mají Pána jen v ústech svých, ale jejichž srdce jest zaryté, těm jsou přikázání ta tvr-

dá a těžká. Uložte si tedy, že Hospodina budete mít v srdcích, a poznáte, že není nic lehčího, nic sladšího, nic mírnějšího a světějšího. Hermas. Past. lib. 2. Mandat. 12., c. 4.

Zákon boží jest láska. Augustin. Lib. de Spiritu et lit.

Jestliže by někdo řekl, že člověku ospravedlněnému a v milosti boží postavenému není možno božích přikázání ostříhati, buď vyobcován. Sněm Tridentuský. Sess. 6. Can. 18. de justificatione.

131. PŘÍKLAD.

(Pohoršení. Rodiče. Následování Skutek dobrý. Výchova.)

Dobrý. Nikdo, rozsvítiv svíci, nestaví ji do skryše, ani pod kbelík, nýbrž na svícen, aby viděli světlo ti, kteří vcházejí. Svící těla tvého jest oko tvé; je-li oko tvé zdravé, celé tělo tvé bude světlé; je-li však špatné, bude i tělo tvé tmavé. Hleď tedy, ať to světlo, které jest v tobě, není tmou. Luk. 11, 33 až 35.

Vy jste sůl země: jestliže sůl se zkazí, čím se osolí? Mat. 5, 13.

Je-li kořen svatý, jsou i ratolesti. Řím. 11, 16.

Vy jste světlo světa. Nemůže se ukrýti město, na hoře ležící. Tak sviť světlo vaše před lidmi, ať vidí skutky vaše dobré

a velebí Otce vašeho, jenž jest v nebesích. Mat. 5, 14, 16.

Nikdo pak, rozsvítiv svíci, nepřikrývá ji nádobou, ani nestaví ji pod postel, nýbrž na svícen ji staví, aby viděli světlo ti, kteří vcházejí. Luk. 8, 16; 11, 33.

Každý z vás zalibuj se bližnímu k dobrému, ke vzdělání. Řím. 15, 2.

Abyste byli bez úhony a čisti, neposkvrněnými dítkami božími uprostřed pokolení nešlechtného a převráceného, mezi nimiž se jevíte jako světla na světě. Filip. 2, 15.

Ved'te život dobrý mezi pohaný, aby v tom, v čem vám nyní utrhaří jako zločincům,

pro dobré skutky vaše, pozorující je, velebili Boha v den navštívení. I. Petr. 2, 12.

Tak jest vůle boží, abyste, dobře činíce, umlčovali nevědomost lidí nerozumných. I. Petr. 2, 15.

Prosím vás tedy, buďte následovníky mými (jakož i já jsem Kristovým). I. Kor. 4, 16; 11, 1.

Neboť k tomu jste povoláni, ježto i Kristus trpěl za vás, zůstavuje vám příklad, abyste následovali šlépějí jeho. I. Petr. 2, 21.

Zlý. A města Sodomu a Gomorrhu obrátiv v popel, odsoudil ke zkáze, vystaviv je za předobraz bezbožníkům budoucím. II. Petr. 2, 6.

A uvrhnu na tebe ohavnosti a pohaněním tebe trýzniti budu a vystavím tě za příklad. Nah. 3, 6.

Kdo by však pohoršil jedno z maličkých těchto, kteří ve mne věří, tomu by bylo lépe, aby kámen mlýnský zavěšen byl na hrdlo jeho a on pohroužen byl do hlubokosti mořské. Mat. 18, 6.

Běda tomu, skrze koho pohoršení pochází. Mat. 18, 7.

Abel. — Noe. — Job v trpělivosti. — Daniel a tři mládenci. — Eleazar, když nejedl pokrm; II. Mak. 6. — Jan Křtitel. — Svatí apoštolové, zvl. Pavel. — Pohanský setník. — Celník ve chrámě. — Křesťané prvních tří století. — Svatí a světice

boží. — Zlý: Sodomští, a, zahynuli. — Jezabel svedla k modlářství; III. a IV. Král.

* *

K milování nebeské vlasti více rozněcují příklady, než-li kázání. Řehoř. Lib. 1. Dialogor.

Mocnější jsou příklady, než slova; a úplněji se poučuje skutkem, než hlasem. Lev. Serm. de jejun.

Nepečujme jediné o to, abychom měli dobré svědomí, nýbrž, jak dalece s to jest křehkost naše..., pečujme též o to, abychom nečinili ničeho, co by mdlému bratru mohlo býti zlým podezřením. Augustin. Lib. de Ovib.

Kdo je v skrytě dobře živ, k cizímu vzdělání však ničím nepřispívá, jest uhel; kdo však světlo ctnosti mnohým ukazuje, lampou jest, neboť i sebe zahřívá, i jiným svítí. Bernard. Homil. 5. sup. Ezech.

Lidem dávejme dobrý příklad zjevnými skutky; andělům působme radost tajnými vzdechy. Bernard.

„Tak svěť světlo vaše před lidmi, aby viděli skutky vaše dobré a velebili Otce, jenž jest v nebesích.“ (Mat. 5, 16.) To se děje, když se v náklonnosti projevuje milosrdnost, v tváři laskavost, v jednání pokora, v obcování mírnost, v zármutku trpělivost. Hugo. De claustr. animae, lib. 3.

Kdo před jinými nešlechterně žije, vraždí velmi často duši toho, od něhož pozorován bývá. Augustin. Lib. de Pastor.

Nezdá se ti, že Kristus těžší protivenství snáší od toho, kdo zlou radou, záhubným příkladem, pohoršením duše vykoupené od něho odvrací, než-li od žida, který krev jeho prolil? Bernard. In sermon.

Nesmíme hleděti na příklad, který nám poskytuje množství chybujiících. Jeroným. Epistlr. lib. 2. Ep. 22. In ep. ad Caelant. matron.

Probuď se, ó, duše křesťanská...! Uvažuj, jak mnohé tisíce mučedníků ušlapanou stezku pro tebe učinili. Tou kráčeli paníkové, kráčeli jí mučedníci, mládenci a panny, a ještě se lekáš? Augustin. De doct. christ.

132. PŘÍLEŽITOST.

(Čas. Hřích. Bdělost. Pokušení.)

Ke zlému. Špatné společnosti kazí dobré mravy. I. Kor. 15, 33.

Synu můj, budou-li tě hříšníci lákat, nesvoluj jim. Přísl. 1, 10.

Může kdo skrýti oheň do svého klína, aby mu neohořelo roucho? Či může chodit po řevavém uhlí, aby si nepopálil nohy? Přísl. 27, 28.

Pro krásu ženskou mnozí zahynuli; ta lásku jak oheň rozněcuje. Sir. 9, 9.

Pohoršuje-li tě oko tvé pravé, vylup je a vrhni od sebe, neboť prospěšnější jest pro tebe, aby zahynul jeden úd tvůj, než aby celé tělo tvé bylo uvrženo do pekla. A jestli pravá ruka tvá tě pohoršuje, utni ji a vrhni od sebe, neboť prospěšnější je pro tebe, aby zahynul

jeden úd... Mat. 5, 29, 30; 18, 9; Mar. 9, 42, 46.

Jako před tváří hada utíkej před hříchy. Zubové lví jsou zubové jeho, zabíjejíce duše lidské. Sir. 21, 23.

K dobrému. Cokoli může učinit ruka tvá, úsilovně dělej; nebudeť ani díla, ni rozumnosti, ani umění v peklích, kam se ubíráš. Kaz. 9, 10.

Kéž byste poslechli dnes hlasu jeho. Ž. 94, 8.

Hledejte Pána, dokud možno ho najít, vzývejte ho, pokaždé je blízko. Is. 55, 6.

Vzdejte čest Hospodinu, svému Bohu, prve, než-li se zatmí; prve, než-li se obrazí nohy vaše o temné skály; čekati budete světlo, on však je obrátí v stín a mrákotu. Jer. 13, 16.

I řekl ke svým učedníkům: „Přijdou dnové, kdy budete toužiti, abyste viděli jeden den Syna člověka, a neuvidíte.“ Luk. 17, 22.

Budete mne hledati, a nenaleznete, a kde jsem já, (tam) vy nemůžete přijíti. Jan 7, 34; 8, 21.

Ježíš tedy řekl jim: „Ještě krátký čas jest světlo mezi vámi. Chodte, pokud máte světlo, aby vás nezachvátila tma; a kdo chodí ve tmě, neví, kam jde. Jan 12, 35.

Nuže, pokud máme čas, čiňme dobré vůči všem, zvláště vůči domácím víry. Gal. 6, 10.

Jest hodina, abychom již ze spánku povstali; neboť nyní jest blíže naše spása, než když jsme uvěřili. Řím. 13, 11.

Jeremiáš prorok naříkal, že vyvolený národ nevyužil času milosti; Jer. 8. — Pán Ježíš plakal nad Jerusalemem, že nepoznal času navštívení svého; Luk. 19. — Sv. Pavel při svém obrácení využil neprodleně času k pokání. — Zlá příležitost svedla Davida (Žena Uriášova), Samsona (Dalila). — Petr zapřel mezi nepřáteli Krista. Zato Daniel a tři mládenci varovali se královské tabule, aby do hříchu neupadli.

* *

Příležitostí k smrtelnému hříchu se rozumí všecko, co k spáchání těžkého hříchu zavdává příčinu. Karel Borom. Instructiones pastor. Pars. 2., cap. 16.

Rozeznává se příležitost vzdálenější a blízká. Vzdálenou jest ona, do níž někdo toliko zřídka klesl, anebo v níž se lidé obyčejně málokdy prohřešují. Blízká pak příležitost sama o sobě (per se) jest ona, do které lidé vždy, anebo skoro vždycky klesávají; náhodná (per accidens), čili osobní příležitost, jest ta, v kteréž ten neb onen již často klesl... Potom se dělí příležitost v dobrovolnou a v nutnou; dobrovolná jest ona, která může býti snadno odstraněna; nutná však je ona, již bez veliké škody a bez velikého pohoršení jiných nelze odstraniti. Alf. Lig. Op. asc. S. 2. T. 3. P. 2, 4.

Chraň se! U ohně, bys i ze železa byl, jednou přece se rozpustíš; blížek nebezpečí, dlouho bezpečným nezůstaneš. Isidor. Solil. lib. 2.

Nejisté jest vítězství, bojovati uprostřed zbraní nepřátelských; a nemožné jest vysvobození, plameny obklopenu býti, a nehořeti. Augustin. De singularit. Cleric.

Budeš-li s hadem obývati, nebudeš dlouho bez škody; stojí blízko u ohně, i kdybys železný byl, také se někdy rozhřeješ a rozpálíš. Jsi-li blízko u nebezpečnosti, nebudeš dlouho bez nějaké úhony. Isidor. Kniha utěšená. Rozml. rozumu s člov., str. 54.

Hleď, abys pod střechou (kde příležitost ke hříchu) ne-

zůstal; nejsi nad Samsona silnější, ani nad Davida svatější, aniž můžeš býti nad Šalamouna moudřejší. Pamatuj vždy, že řekl kdosi: Žena podvedla Adama, Samsona, Petra, Davida, Šalamouna, kdo tedy jistým bude? Jeroným. Epist. an Nepot.

Rci, křesťane můj, zda se domníváš, že budeš moci zabrániti, aby koudel, do ohně vhozená, nehořela? Kterak se tedy můžeš domýšleti, že v blízké příležitosti nepodlehneš? „A síla vaše bude jako pýr koudelný, a dílo vaše jako jiskra; a zapálí se obé spolu, a nebude, kdo by uhasil.“ (Isai. 1, 31.) Alfons Lig. Katech. P. 2. K. 5., č. 32.

Příliš zbrklý jest, kdo se snaží přijíti tam, kde jiní klesli. Augustin. Lib. de singul. cler.

K čemu ti třeba obcovati v onom domě, kde tobě denně nutnost nastává, buď zahynou-

ti, nebo zvítěziti? Kdy který smrtelník vedle hada pokojně spal? Který, i kdyby neuštkl, alespoň znepokojuje? Bezpečnější jest, když nelze, abys zahynul, než, jestliže jsi v nebezpečenství, nezahynul. Jeroným. Epist. lib. 2. Ep. 9. Ad matrem quamdam viduam.

Neustále se ženskou osobou býti a s ní se neprohřešiti, není-liž to více, než-li mrtvého vzkřísiti? Bernard. Serm. in Cantica. Serm. 65.

Na příklad nešťastného Šalamouna měl by každý pohlížeti s třesením; neboť on, prve Bohu tak milý, že skrze jeho ústa i Duch svatý mluvil, klesl ve svém stáří obcováním s pohan-skými ženami tak hluboko, že se i modlám klaněl: „A když již byl stár, nakaženo jest srdce jeho skrze ženy, že jest následoval bohů cizích.“ (III. Král. 11, 4.) Alfons Lig. Op. asc. S. 2. T. 3. P. 2, 3.

133. PŘÍSAHA.

(Pravdomluvnost. Řeč. Sliby. Věrnost.)

Přísaha pravá. Pane, kdo smí být hostem ve Tvém stánku, aneb kdo přebývat na Tvé svaté hoře? — Kdo váží si ctitelů Hospodinových; přísahy, kterou se bližnímu zavázal, neruším. Žalm. 14, 1, 4.

Lidé zajisté skrze většího (než-li jsou sami) přísahají, a ukončením všech starostí jejich... jest přísaha. Žid. 6, 16.

Nepravá. Nebudeš křivě přísahati při jménu mém, abys tak neposkvrnil jména Boha svého. Lv. 19, 12.

Kdo smí vstoupit na horu Hospodinovu, a kdo smí státi na svatém místě jeho? Kdo má nevinné ruce a čisté srdce, ten, kdo nepozdvihuje k nicotám mysli své, aniž přísahá lstivě bližnímu svému. Žalm. 23, 3, 4.

Rozhodniž mezi nimi přísaha, že nevztáhl ruky své na majetek svého bližního; majitel ať přísahu přijme, onen nebudiž pak nucen k náhradě. II. Mojž. 22, 11.

Hospodina, Boha svého, se boj, jemu služ a při jeho jméne přísahej. V. Mojž. 6, 13.

Bude-li někdo přísahati a pronášeti svými rty, že učiní něco buď dobrého nebo zlého, když to přísahou a slovy potvrdí, a zapomene na to, potom však pozná svůj hřích — ať činí pokání za svoji vinu. III. Mojž. 5, 4, 5.

Nevezmeš jména Hospodina, Boha svého, nadarmo, neboť nenechá bez trestu Hospodin toho, kdo bude bráti jméno Hospodina, Boha svého, nadarmo. II. Mojž. 20, 7.

Člověk, jenž mnoho přísahá, bude plný nepravostí, a nevzdálí se od jeho domu metla. Pochybí-li, hřích jeho na něm bude lpěti, a nevšimne-li si toho, hřeší dvojnásobně. Přisáhne-li křivě, nebude ospravedlněn, neboť dům jeho bude plný odvet. Sir. 23, 9—14.

Opět jste slyšeli, že řečeno jest starým: „Nebudeš křivě přísahati, ale splníš Pánu přísahy své.“ Já však pravím vám, abyste nepřisahali vůbec: ani nebem, neboť trůnem božím jest, ani zemí, neboť jest podnoží nohou jeho, ani Jerusalemem, neboť jest to město veli-

kého krále, ani hlavou svou nebudeš přísahati, neboť jediného vlasu nemůžeš učiniti bílým neb černým. Budiž však řeč vaše: „Ano, ano“, „Ne, ne“; co nad to jest, ze zlého jest. Mat. 5, 33—37.

Když však se rozednilo, někteří lidé se srotili a zapřísáhli se, že nebudou jísti ani píti, dokavad Pavla nezabijí. Bylo pak více než čtyřicet těch (mužů), kteří se tak spikli. Ti přišedše k velekněžím a starším řekli: „Slavnostně jsme se zapřísáhli, že ničeho neokusíme, dokavad nezabijeme Pavla.“ Sk. ap. 23, 12-14.

Přede všemi věcmi však, bratři moji, nepřisáhejte, ani nebem ani zemí, ani kterou přísahou jinou, ale budiž řeč vaše „ano, ano“, a „ne, ne“, abyste neupadli pod soud. Jak. 5, 12.

A opět zapřel s přísahou: „Neznám toho člověka.“ A po malé chvíli přistoupili okolo stojící a řekli Petrovi: „Vpravdě i ty jsi z nich, neboť také mluva tvá tě prozrazuje.“ Tu počal se proklínati a přísahati, že nezná člověka toho. Mat. 26, 72-74.

Když jim byl král i knížata přisáhli, vyšli z pevnosti. Král však vystoupiv na horu Sion a spatřiv pevnost místa toho, zrušil rychle přísahu, kterou byl učinil a kázal zbořiti zeď vůkol. I. Mach. 6, 61, 62.

I mluvil s nimi slovy pokojnými a přisáhl jim řka: „Ne-

učiníme vám nic zlého ani přátelům vašim.“ Když mu uvěřili, jal z nich šedesáte mužů a usmrtil je v jeden den podle slova, které psáno jest: Těla svatých tvých a krev jejich vylili vůkol Jerusalema, a nebyl, kdo by je pochoval. Tu připadl strach a hrůza na všecken lid, protože (si) řekli: „Není při nich pravdy ani spravedlnosti, neboť porušili smlouvu a přísahu, kterou byli učinili.“ I. Mak. 7, 15-18.

Kdo přísáhne skrze chrám, nic to není, kdo však přísáhne skrze zlato chrámové, jest povinen. Pošetilci a slepci; neboť co jest větší, zlato či-li chrám, který posvěcuje zlato? Mat. 23, 16.

Přísahy lživé nemilujte, nebo všecko to jest, čehož nenávidím, praví Hospodin. Zach. 8, 17.

Bůh sám přísahal; I. Mojž. 22, 16. — Isákovi; I. Mojž. 26, 2. — Kristus u Kaifáše; Mat. 26, 63. — Sv. Pavel; II. Kor. 11, 31; Řím. 1, 9. — Koncil Tridentský (sess. 8.) určuje, kdy je dovolena a kdy není. V Pontif. Rom. jest i formule, jak mají králové přísahati.

* *

Přísaha jest odvolání se k Bohu na svědectví, že mluvíme pravdu. Alf. Lig. Katech. P. 1. Kap. 2.

Aby přísaha byla dovolena, jest třeba trojí podmínky: pravdy, spravedlnosti a úvahy.

1. Pravdy třeba — to jest, že záležitost, která se přísahou stvrzuje, musí býti jistá; proto se dopouští hříchu ten, kdo přísahou stvrzuje věc nejistou. 2. Spravedlnosti; dvojnásobného hříchu se dopouští, kdo přísahá, že vykoná něco nedovoleného nebo nespravedlivého. 3. Úvahy — což znamená tolik, že se má přísahati toliko pro věc rozumnou (vážnou, důležitou). Alf. Lig. Katech. 1. P. K. 2.

Bůh přísahati *nezakázal*, ale ukázal, kterak se máme varovati příležitosti ke křivé přísaze, což jest dokonalejší. Řehoř. Sup. illud Matth. Non pejur.

Záleží mnoho na tom, zda ten, kdo přísahu žádá, neví, že onen, od koho ji požaduje, bude přísahati křivě, anebo to ví. Neboť neví-li, a tudíž praví: „Přísahěj, aby ti bylo uvěřeno“ — nemožno říci, že by to byl hřích; jest to toliko lidské pokušení. Ví-li však, že toho učiní, a nutí k přísaze, jest vražedníkem. Augustin. De verb. Apost. in glo. ad Rom. 1.

Není nikoho, kdo by, když často přísahá, někdy *nepřísahal křivě*; stejně jako není nikoho, kdo si navykl mnoho mluvit, aby časem nemluvil věcí nepřihodných. Jan Zlat. Sup. Matth. 5. Dies vobis non jurare.

Kdo jiné k větší přísaze vybízí, věda, že bude přísahati křivě, převyšuje vražedníka; poněvadž vražedník usmrcuje tělo, ale onen duši — ba dvě du-

še, i toho, kterého k přísaze vyzval, i svou. Aug. Serm. de decollat. St. Joan Bapt.

Nezvykej si na časté přísahání, neboť jest velmi nebezpečno přísahati, a zvyk častého přísahání uvádí lidi *ke křivé přísaze*. Isidor. Kniha utěšená, str. 75.

Lhaní a přísahání buď zcela neznámo jazyku tvému; ano tak veliká buď láska tvá k pravdě, aby vše, cokoli řekneš, bylo považováno za přísahu. Spasitel praví o tom k učedníkům:

„Já pravím vám, abyste nepřisahali docela.“ A brzo nato: „Bud' ale řeč vaše: Ano, ano! Ne, ne! Co pak více jest nad to, ze zlého jest.“ (Mat. 5, 34, 38.) Jeroným. Epistl. lib. 2. Ep. 22. In ep. ad Caelant. matron.

Nechť v ústech tvých, když pravda jest, toliko to slovíčko přebývá: jest, jest. A když pravda není, tedy toliko: není, není. Pravda přísahy nepotřebuje. Řeč pravá a pravdomluvná se přijímá za přísahu. Isid. Kniha utěšená, str. 76.

134. PŘÍVĚTIVOST.

(Vlídnot.)

K lidu obecnému měj se *přívětivě* (před starším ponižuj se), a před mocným skláněj svou hlavu. Sir. 3, 7.

Slovo sladké rozmnožuje přátele (a ukrocuje nepřátele); a laskavý jazyk dobrého člověka působí mnoho dobra. Sir. 6, 5.

Čistý med jsou slova přívětivá; sladká duši a zdravá tělu. Přísl. 16, 24.

Vlídnot vaše budiž známa všem lidem. Fil. 4, 5.

Služebník Páně *nemá se hádati*, nýbrž býti přívětivý ke všem, jenž by s vlídnotí káral odpůrce (pravdy), zdali by snad Bůh dal jim někdy (milost) pokání ku poznání pravdy. II. Tim. 2, 24-25.

Žádná zlá řeč nevycházej z úst vašich. Ef. 4, 29.

Styd'te se neodpověděti, zdraví-li kdo vás! Sir. 41, 25.

Tobiáš těšil zajaté; Tob. 1. — Job přijímal pocestné; 31, 32. — Laskavostí odpovídal na výčitky a výsměchy. — Kristus k ženě Samaritánské. — K hříšnici Magdaleně. — K Zacheovi. — K Jidášovi. — Přívětivosti prvních křesťanů se divili sami pohané.

* *

Co jiného *jest přívětivost*, než milovati člověka, protože jest člověk, a že jest to, co jsme my. Laktancius Firm. Inst. divin. lib. 6. de vero cultu, c. 10.

Máme míti netoliko lahodná ústa a slova, *ale i tiché srdce*

k bližnímu. Fr. Sales. Phil. P. 3, cap. 8.

Tichými a laskavými máme býti ke každému, vždy a všude. Jsou mnozí — podotýká svatý Bernard — kteří jsou přívětiví a mírní, pokud se jim všecko daří, kteří ale hned v plamen vyšlehnou a jako sopka ohnivé požáry chrlí, když je nějaké protivenství potká. Ti se podobají uhlí, v popeli doutnajícímu. Komu však záleží na tom, aby se stal svatým, musí zde jako lilie mezi trnům žít; byť i toto lilii píchalo, tato vždy zůstává lilií, to jest, je vždy tak líbeznou a příjemnou, jako prve. Alf. Lig. O křest. ctn. Kap. 6, č. 8.

Takovému duchu mírnosti nás učí sám Pán Ježíš Kristus. Jak mírně naložil s cizoložnicí! „Ženo“ — řekl k ní — „žádný tě neodsoudil?“ (Jan 8, 10, 11.) Spokojil se s tím, že ji napo-

menul, aby více nehřešila, a propustil ji v pokoji. Touž mírností obrátil Samaritánku. Nejprve ji žádá o napití, a pak praví k ní: „Ó, kdybys věděla, kdo to je, který tebe o nápoj prosí!“ Posléze jí zjevuje, že sám jest onen očekávaný Spasitel. S jakou tichostí jednal též s Jidášem, aby ho uvedl zpět na pravu cestu! Ke svému stolu ho bere, umývá mu nohy, a v okamžiku, kdy od něho byl zrazen, nepraví k němu jiného, než: „Jidáši, tedy políbením mne zrazuješ?“ „Jidáši, políbením Syna člověka zrazuješ?“ (Luk. 12, 48.) Petr ho zapřel, a kterak ho získal opět Pán Ježíš? Nečiní mu výčitek, nýbrž vycházeje z domu knížete kněžského, pohlédl naň laskavě a obrátil ho k sobě. „A obrátiv se Pán, pohleděl na Petra.“ (Luk. 22, 61.) Alf. Lig. O křest. ctn. Kap. 6, č. 5.

135. PŮST.

(Hlad. Hody. Nestřídmost. Obžerství. Opilství.)

Modlitba s postem a s almužnou jest lepší, než-li schovávat poklady zlata, neboť almužna vysvobozuje od smrti. Tob. 12, 8.

Když jsi s pláčem modlíval se a pochovával mrtvé, když jsi nechával svého jídla, ukrýval ve dne mrtvé ve svém domě a v noci je pochovával, já jsem

přednášel modlitby tvé Hospodinu. Tob. 12, 11.

A postiv se čtyřicet dní a čtyřicet nocí, potom zlačněl. Mat. 3, 2.

Naříd'te svatý půst, svolajte schůzi, shromažď'te starce, všechny obyvatele země, do domu Boha svého a volejte k Hospodinu. Joel 1, 14.

Protož nyní — praví Hospodin — obraťte se ke mně celým svým srdcem, (a to) s postem a s pláčem a s kvílením. Roztrhněte však srdce svá, a ne roucha, a tak vraťte se k Pánu, Bohu svému. Joel 2, 12—15.

Když pak se postíte, nebud'te jako pokrytci zasmušilí; neboť zohyzd'ují obličej svůj, aby zjevno bylo lidem, že se postí. Vpravdě, pravím vám, vzali odplatu svou. Když však ty se postíš, pomaz hlavu svou a tvář svou umyj, aby *nebylo zjevno lidem*, že se postíš, nýbrž Otci tvému, jenž jest ve skrytě, a Otec tvůj, jenž vidí ve skrytě, odplatí tobě. Mat. 6, 16—18.

Půst uložil Bůh prarodičům v ráji; I. Mojž. 2, 17. — Všeobecný výroční půst uložil; III. Mojž. 23, 27. — Mojžíš se postil za hříchy Israelitů 40 dní; V. Mojž. 9, 18. — Niniwetští; Jon. 1—3. — Pán Ježíš na poušti 4 dny. — Sv. Pavel vybízí k postu; I. Kor. 7, 5. — První křesťané se postili tak přísně, že jedli jen večer, a to chléb a vodu. Za času sv. Augustina před velikonoce tři dny se veškerých pokrmů a nápojů zdržovali. — Všichni svatí. Zvláště poustevníci.

* *

Půst je, kdo se zdržuje, ačkoli má, čeho by požíval. Ambrož. Commentar in 2. ep. ad Cor., c. 11.

Co jest? Půst jest, netoliko těla neobcerstviti, nýbrž i od *zlých skutků odstoupiti*. Byť i dlouhé posty tělo tvé ztrávily, a ty jemu pokrmu ujímal, neodejmeš-li mu nepravosti, setr-

vaje ve zlém, více se Bohu ošklivíš, než líbíš. Proč tělo hladem moříš, když mu, hřeše, hanebně lichotíš? Augustin. Serm. de tempore 172.

Což platno jest, od jídla se zdržovati, a ne od hříchu? Massa nepožívati, a věno chudých požírati? Opojení vínem se chrániti, a nečistými žádostmi se opíjeti? Jan Zlat. Serm. 5. de jejun.

Hlavní půst jest, zdržovati se nešlechetností a nedovolených rozkoší světa; toť dokonalý půst, „abychom, odřeknouce se vši bezbožnosti a světských žádostí, střizlivě, spravedlivě a zbožně byli živi na tomto světě.“ (Tit. 2, 12.) Augustin. In Evang. Joannis, tract. 17. post. init.

Postíme se, jídel se zdržujeme, mnohem pak více hříchů. „Blahoslavení, kteří lační a žízni po spravedlnosti: neboť oni nasyceni budou.“ (Mat. 5, 6.) Augustin. Serm. 64. de temp.

Co se stáří vyznačuje, cti-hodné jest. *Půst jest tak starý*, že spolu s člověkem stvořeným započal, byv přikázán v ráji. Tento první zákon obdržel Adam, aby z dřeva vědění dobrého a zlého nejedl. Ona slova: „Ať nejíte...“, jsou příkazem postu a zdrženlivosti. Kdyby se byla postila Eva, nyní bychom postu neměli zapotřebí, neboť zdraví nepotřebují lékaře, ale nemocní. Basil Vel. Hom. 1. de laud. jejun.

Proč ho třeba? Jako pro jídlo a neposlušnost byl Adam vyvržen z ráje, rovněž tak zase postem a poslušností, kdo chce, se může do ráje navrátiti. Athanas. Lib. de Virginitate.

Proti duchovním nepřátelům se musí duchovně bojovati — strízlivostí a zdrženlivostí. Ambrož. In ep. ad Eph., c. 6, 13.

Posti se, poněvadž jsi zhřešil; postu dbej, abys nehřešil. Jan Zlat. Serm. 1. de jejun.

Pán Ježíš, chtěje nás silnějšími učiniti proti pokušením ďáblovým, před bojem se postiti ráčil, abychom nezapomněli, že jinak pokušení přemoci nemůžeme. Ambrož. Epist. 82. ad eccles. Vercellens.

I zvíře, mající zrak, se jámě vyhýbá, příkrých míst se varuje; ty pak bys nechtěl se postem chrániti nebezpečností? Ambrož. Serm. 40. de Quadrages.

V neděli považujeme půst za nepravý, anebo na kolenou se modlití. Tertullian. De corona milit., cap. 3.

Jak se postiti? Když se postiti chceš, nebud' po židovsku zasmušilý, ale podle sv. evangelia sebe vyjasni. Nežel újmy žaludku, ale raduj se pro svou duši, která požívá duchovních lahod. Basil Vel. Hom. 2. de laudib. jejunii.

Účinky. Posty jsou potřeby. Za královny Esther, když

se židovský lid nalézal v nebezpečnosti, přispěním postů byl vysvobozen. (Est. 4, 5.) A Nivētští, určený den své zkázy od proroka uslyševše, ohlášeným postem jí ujíti zasloužili. (Jan 3.) A spravedliví a proroci naši, chtěje od Boha něčeho dosáhnouti, postem se kořili podle slov Davidových: „Postem jsem pokořoval duši svou.“ (Žalm. 34, 13.) I Spasitel se postiti ráčil, aby nám příklad zanechal. Augustin. Quaestion. vet. et nov. Testam. Quaest. 120.

S ním i dobré skutky spojuj. Jakého postu sobě vyvolil Hospodin, učí: „Lámej lačnému chléb svůj, a nuzné i pocestné uveď do domu svého; když uzříš nahého, přioděj ho, a tělem svým (bližním) nepohrdej.“ (Isai. 58, 3, 4, 7.) Tím postu ovšem nezamítl (ale chtěl k němu přidati dobré skutky). Jeroným. Lib. 2. de advers. Jovinianum.

Aniž za to měj, že by pouhé posty k vyléčení hříšných ran postačovaly, neokřejí-li lékem almužny. Augustin. Serm. 65. de tempore.

Ratolest postu nepůjčí, nebývá-li milosrdenstvím zalévána. Petr Chrysolog. Serm. 43.

Slyším některé tvrditi, že by zdrženlivost neměla zásluhy. Svätý apoštol Pavel nebyl by nikdy (sám) postu konal a k poučení jiných zaznamenal. Vychvaluje to řka: „Tresci tě-

lo své a v službu podrobuji, abych snad, jiným kázaje, sám nebyl zavržený.“ (I. Kor. 9, 27.) Což jsou to tedy, tito noví učitelové, kteří upírají postu zásluhy? Ambrož. Epist. 82. ad ecclesiam Vercellensem.

Jeleni jak pro zbytečnou tučnost, tak pro přílišnou hubenost k běhu neschopni bývají; a naše těla, jak zbytečným jídlem a pitím obtížená, tak neskromným postem zemdlená, nejvíce v pokušení padají. Někdy nábožný člověk nesmírnými posty, žízní, mrskáním a jiným těla trýzněním zemdlí, že pak mnohá nejlepší léta marně tráví, a Boha svých služeb, bližního pak křesťanské lásky zabavuje. Fr. Sales. Philoth. Pars 3., cap. 23.

Půst *čtyřicetidenní* jest z ustanovení apoštolského, kte-

ré my zachováváme. Jan Zlat. De antiquit. jej. Quadrages.

Aj, nyní čas jest příjemný — aj, nyní jest čas, kdy hříchy své Bohu a knězi vyznati, a je postem a slzami a modlitbami a almužnami shladiti musíte... Vyznání vysvobozuje od smrti, vyznání otvírá ráj, vyznání dává naději spasení. Ambrož. Serm. fer. 2. post 1. Dom. Quadr.

Dnes, nejmilejší, nastupujeme rádi čas čtyřicetidenního postu, čas bojování křesťanského. Není to zákon pro jednotlivce, nýbrž pro všechny, kdož se v jednotě téže víry spolčují. Proč by čtyřicetidenní půst Kristův nebyl společným všem křesťanům? Proč by údy nenásledovaly hlavu svou? Bernard. Serm. de temp. S. 1. de Quadr., cap. 1.

136. PÝCHA.

(Chlouba, Mírnost, Marnost, Pokora.)

Chraň se! Lépe jest nízkému, který sám sobě stačí, než hrdopýškovi, jenž nemá chleba. Přísloví 11, 9.

Pane, není naduté mé srdce, aniž oči mé se pyšní. Ale klidná a tichá jest duše moje: jak odkojenec v náručí matčině. Ž. 130, 1—2.

Zpupnost srdce tvého pozdvihla tebe, jenž přebýváš v rozsedlinách skalních, vysoko

staviš své sídlo, který si říkáš: „Kdo mne strhne k zemi?“

Nedopouštěj, by panovala v mysli tvé nebo v slovu tvém pýcha, neboť z ní vznikla všechna zkáza. Tob. 4, 14.

Nechlub se moudrý moudrostí svou, nechlub se silný svou silou, aniž chlub se bohatstvím svým! Ale v tom ať se chlubí, kdo se chlubí: že ví a zná mne, že já jsem Hospodin. Jer. 9, 23, 24.

Neboť kdo tě vyznamenává? A co máš, abys toho nebyl dostal? Jestli však jsi (také) dostal, proč se chlubíš, jako bys nebyl dostal? I. Kor. 4, 7.

A kdo se chlubí, v Pánu se chlub, neboť ne ten jest osvědčen, kdo sám se chválí, nýbrž ten, koho Bůh chválí. II. Kor. 10, 17, 18.

Trest. Polní stromy zvědí, že já, Hospodin, ponížuji strom vysoký a povyšuji strom nízký, že schnouti dávám stromu zelenému, a zelenati se stromu suchému. Ezech. 17, 24.

Tys v duchu si říkával: „Na nebe vystoupím, nad hvězdy vysoko postavím trůn svůj, posadím se na hoře shromáždění na nejzazším severu, vystoupím nad výšiny oblaků, budu podobný Nejvyššímu.“ Avšak do pekla svržen budeš. Is. 14, 15.

I kdybys vysoko jak orel postavil si hnízdo, tam odtud strhnu tě — praví Hospodin. Jer. 49, 16.

Přijdeť den Hospodina zástupů na vše, co pyšné a vysoké, a na vše, co hrdé jest, a bude to poníženo. (Přijde) na všechny libánské cedry, (vysoké a vyvýšené) a na všechny basanské duby, na všechny vysoké hory a na všechny pahrbky vyvýšené. Is. 2, 12—14.

Pýcha lidí snížena, skloněna bude jejich zpupnost, jediný Hospodin vyvýšen bude. Is. 2, 17.

Kde pýcha, tam také zahanbení, ale kde pokora, tam moudrost. Přísl. 11, 2.

Svržena jest do pekla tvá pýcha. Is. 14, 11.

Trůny pyšných vládců zvrací Bůh, a posazuje ponížené místo nich. Sir. 10, 17.

Pyšnému jde v patách ponížení; ale pokorná duše dojde slávy. Přísl. 29, 23.

Byť až k nebi dostoupila jeho pýcha, a hlava jeho oblaků se dotkla, jako kal jeho navždy vezme za své, a kteří vídali jej, řeknou: „Kde jest?“ Job. 20, 6, 7.

Neboť každý, kdo se povyšuje, bude ponížen, a kdo se poníží, bude povýšen. Luk. 14, 11; 18, 14; Mat. 23, 12.

Hospodin také řekl: Za to, že pyšní se sionské dcery, že nosí vysoko bradu, že chodí s okem vyzývavým, že nohou o nohu bijíce, do taktu pořád si vycupují: Pán oblyší téměř hlavy sionským dcerám, Hospodin jejich vlasy obnaží. Is. 3, 16, 17.

On učinil mocné věci ramenem svým: Rozptýlil pyšné smýšlením srdce jejich, sesadil mocné s trůnu a povýšil nízké. Luk. 1, 51, 52.

Všichni však oblecte se v pokoru, neboť Bůh se pyšným protiví, ale pokorným dává milost. I. Petr 5, 5.

(Zpupnost tvá), nadutost srdce tvého zklame tebe, který

bydlíš v jeskyních skalních, a udržeti se snažíš vrcholky pahorků; i kdybys vysoko jako orel postavil si hnízdo, tam od tud strhnu tě — praví Hospodin. Jer. 49, 16.

Pohromu předchází pýcha, a před pádem bývá duše zpupná. Lépe ponížovati se s poníženými, než-li děliti se o kořist se zpupnými. Přísl. 16, 18, 19.

Počátek lidské pýchy bývá odpad od Boha. Od svého Tvůrce odvrací se srdce jeho, ježto počátek všelikého hříchu jest pýcha. Sir. 10, 14—18.

Pyšní andělé svrženi do pekla. — Faraó neuznával, ač napomínán, Boha, a zahynul; II. Mojž. 5. — Goliáš; I. Kr. 17, 4. — Babylonská věž; I. Mojž. 11. — Fariseus a celník ve chrámě.

* *

Co jest? Pýcha jest nezřízená žádost vlastní slávy a vznešenosti. Alf. Lig. Theol. mor. lib. 2. Tract. de pecc., c. 3.

Což jiného jest pýcha, než-li milování vlastních předností? Augustin. Lib. 11. de Gen. ad litt., c. 14.

Jest zajisté pýcha srdce, pýcha úst, pýcha v skutcích, pýcha v obleku Bernard. Serm. de Divers. S. 47.

Následky. Pýcha vyvrátila věž babylonskou, pomátla řeč, přemohla Goliáše, oběsila Amana, zavraždila Nikanora i Anti-

ocha, utopila Faraona a usmrtila Sanheriba. Neboť stolce hrdých vůdců rozkotal Pán. Innocenc III. De vilit. condit. hum.

Pýcha učinila d'ábla z anděla a člověku přinesla smrt, oloupivši ho o blaženost poskytnutou, tato všeho zlého matka, nepravostí pramen, žila nešlechtnosti. Kassiodor. Sup. Ps., c. 18.

Kdo ví, jak velice se ponížil Syn boží, ten se nevypíná. Bůh ducha zkroušeného miluje (Žalm. 50, 19.), a naopak hrdým se protiví, pokorným ale milost dává (I. Petr. 5, 5.); tož není zla, jež by se pýše vyrovnalo. Není, co by chtivost člověka mohlo uspokojiti; byť i krále viděl prosícího a jemu se klanějícího, není tím nasycen, spíše více podnícen. Neboť jako lakomci, čím více pohltili, tím větším nedostatkem se trápí, tak i pyšní, čím rozsáhlejší cti požívají, tím více se po větší shánějí. Jan Zlat. Hom. 43. ad pop. Antioch.

„Viděl jsem satana jako blesk padajícího s nebe.“ (Luk. 10, 18.) Proč se tedy vypínáš ty, hlíno a popeli? Jestliže Bůh pyšným andělům neodpustil, čím méně odpustí tobě! Bern. Serm. de temp. in Advent. S. 1., n. 2.

Viděl jsem bezbožníka velmi vyvýšeného a pozdviženého jako cedry Libanské. A šel jsem tudy, a aj, nebylo ho; a hledal jsem ho, a není nalezeno místo

jeho. (Žalm. 36, 1, 2, 35, 36.)
Diviš Karth. De quatuor hom.
novissimis. P. 1. Art. 9.

Každý, kdo hřeší, jest i pyšný, protože pohrdá zákony božími. Pýcha jest tedy právem počátek všeho hříchu (Ekkli. 10, 15.), neboť nepředchází-li neposlušnost k zákonům božím, nenásleduje vina přestoupení. Isidor. Lib. 2. de summo bono, c. 38.

Pýcha jest královna nepravostí. Řehoř. Lib. 31. Moral., c. 31.

Hřích není nic jiného, než pohrdání Bohem, které po jeho zákonech šlape. K tomu nepřemluví lidi nic, než pýcha. Sv. Prosper. Lib. 3. de vita cont., c. 2.

Pokorou stávají se lidé podobnými svatým andělům, pýcha činí z andělů ďábly. Ona jest počátek i konec, i příčina všech hříchů; neboť nejen že pýcha jest hříchem, ale bez pýchy nebyl, není a nebude žádný hřích. Augustin Lib. ad sacr. virg.

Varujte se, bratři moji, všemožně se varujte pýchy, kteráž i samého Lucifera, jenž jasněji zářil než všechny hvězdy, v okamžení věčnou pokryla tmou; kteráž netoliko anděla, nýbrž prvního z andělů proměnila v ďábla. Bern. Serm. de temp. In Advent. Serm. 1.

Pýcha se podobá zpuchřelému stromu, jehož větve se snad-

no lámou; vystoupí-li někdo na takový strom, v brzku spadne. Efrém. De recta vitae rat., c. 3.

Pýcha tím hlouběji klesá, čím výše se vyzdvihuje. Neboť kdo se vlastní pýchou povyšuje, božskou spravedlností se ponizuje. Kdož se hrdostí sytí, větrem se sytí; proto také praví prorok: „Všechny tvé pastýře pásti bude (zpase) vítr“, t. j. duch hrdosti. (Jerem. 22, 22.) Tam, kde se zrodila hrdost, také klesá, takže není pyšným cos jiného vina, cos jiného pokuta, nýbrž vina sama jest jim též pokutou. Isidor. Lib. 2. de s. bono, c. 38.

Pokoř se, abys byl povýšen, a ne abys povýšen, byl ponížen. Kdo do výše šplhá, hluboko upadá. Isidor. Kniha utěš., str. 56—57.

Nesmyslnost. Co máš, obdržel jsi; ne to neb ono, nýbrž všechno, co máš; nebo tvé zásluhy to nejsou, ale milost boží. Byť bys i na svou víru, na své vlohy, na své vědomosti a na svoji ctnost ukazoval, všeho toho se ti dostalo z milosti boží. Snad jsi sám ze sebe dobře činil? Ne, jistě ne, nýbrž bylo dáno tobě. Nic není tvoje, ale toho, od něhož jsi obdržel. Jan Zlat. Hom. in cap. 4. I. ad Cor.

Co jsem já? Propast tmavá, země bídná, syn hněvu, nádoba učiněná k potupě, živ jsa v bídě, a umírající v úzkosti. Ach, nastojte, co potom budu? Skořepina hniloby, slepý, chu-

dý, nahý! Aug. Solil. an. an D., c. 2. sub. med.

Co se vypíná? Hlína a popel? Řehoř. Expos. sup. Ezech.

Proč jsi tak hrdým? Byť bys i bohatství a důstojenství měl, uvaž, že nejsi, než země: „Prach jsi, a v prach se navrátíš.“ (Gen. 3, 19.) Alfons Lig. Serm. comp. Serm. 43.

Isaiáš, tento květ prorokův, jako by něco velikého a hlubokého pronésti chtěl, takto započal: „Slyším hlas řkouceho: Volej! I řekl jsem: Co budu volati?“ A hned příkládá, co by se mělo volati, nač vždy pamtovati, co slavně hlásati: „To, že všeliké tělo jest jako tráva, a všeliká sláva jeho jako květ polní.“ Diviš Karth. De quat. hom. novissimis. P. 1. Art. 9.

R

137. RADA.

(Moudrost. Prozřetelnost. Svědomí.)

Úradek Páně však zůstává na věky. Žalm. 32, 11.

Hospodin maří záměry národů, a v nic obrací úmysly pohanů. palm. 32, 10.

Že jste pohrdli všelikou mou radou, a mých domluv jste si nepovšimli: také já se smát budu, až budete hynout, posmívat se, až na vás přikvačí hrůza. Přísl. 1, 25, 26.

Nejsouť myšlení má myšlení vaše, ani cesty vaše cesty mé — dí Pán. Oč totiž převyšují nebesa zemi, o tolik cesty mé vyšší jsou než cesty vaše a má myšlení než myšlení vaše. Is. 55, 8, 9.

Ó, hlubokosti bohatství a moudrosti i vědomosti boží! Jak nevyzpytatelné jsou soudy je-

ho a nevystihlé cesty jeho. Neboť kdo poznal mysl Páně? Aneb kdo byl jeho rádcem? Řím. 11, 33, 34.

Synu můj, zachovej *rozva hu a rozmyslnost*, i bude to životem tvé duši a krásnou ozdobou hrdlu tvému. Přísl. 3, 21 až 23.

Muž rozvážný nezavrhne rady. Sir. 32, 22.

Synu, bez rady nic nečiň, i nebudeš po činu litovati. Sir. 32, 24.

Rada evangelická. On pak řekl jim: „Ne všichni chápají slova toho, nýbrž ti, jimž jest dáno. Jsouť panicové, kteří se tak narodili z matky, a jsou panicové, kteří učiněni jsou jimi od lidí, a jsou panicové, kteří

sami oddali se panictví pro království nebeské. Kdo může chápati, chápej.“ Mat. 19, 11, 12.

Řekl mu Ježíš: „Chceš-li dokonalý býti, jdi, prodej co máš, a dej chudým, a budeš mti poklad v nebi; a pojď, a následuj mne. Mat. 19, 21.

Pravím však těm, kteří nejsou v manželství, zvláště vdovám: Dobře jest jim, zůstanou-li (tak) jako já. I. Kor. 7, 8.

V příčině panen však nemám příkazu Páně, ale radu dávám. I. Kor. 7, 25, 26.

Elieser, maje vyhledati manželku Isákovi, hledal radu u Boha; I. Mojž. 24, 13. — David se modlíval: Poslechnu, co ve mně Pán mluví; Ž. 84, 9. — Špatně radili: Služebníci Davidovi, aby Saula zabil; I. Kr. 24, 5. — Jidáš, aby mast Magdaleny raději se rozdala chudým; Jan 12, 6. — Rada evang.: Eliáš, Eliseus, sv. Jan Křtitel, Jan ev., sv. Pavel byli panicové.

* *

Všeliká rada jest *od Boha*. Augustin. De doct. Christ., lib. 1.

Přemnoho chvály zasluhují mladíkové, kteří, kdykoli o záslužnosti svého počínání pochybující, k radám zkušených se utíkají. Kassiodor. Lib. 1., ep. 9.

V kaluži kdo by hledal pramen? Kdo nápoj ve vodě kalné? Proto, kde prostopášnost, kde nestřídmost, odtud že by

se měla vážiti rada? Kdo by se tak domníval? Nebo kterak za vyššího mohu pokládati toho, jehož v mravech vidím býti nižším? Nade mnou býti musí, je-li muž se hodlám svěřiti. Ambrož. De offic. lib. 2., c. 12.

Kdo jest hotov ne toliko k radám, nýbrž i ku pomoci, tomu buď důvěra věnována. Ambrož. De offic. minist. lib. 2, c. 8.

Dvojí jest způsob zákona: jeden příkazovací, druhý dobrovolný. Praví tudíž Pán v jednom, ve kterém příkazuje: Ne-zabiješ! — a v druhém: Chceš-li dokonalým býti, prodej, co máš. Ambrož. Lib. de viduis.

Něco jiného jest rada, a něco *jiného příkaz*. Radí se: panictví ostříhati (I. Kor. 7, 25.), vína a masa se zdržovati (Řím. 14, 19.), všecko prodati a chudým rozdati. (Mat. 19, 12.) Příkazuje se pak: spravedlnost zachovati (II. Tim. 2, 19.), aby jedenkaždý se zlého varoval a dobře činil. (Žalm. 33, 15.) Nad to o panenství se praví: „Kdo může pochopiti, pochop.“ (Mat. 19, 21, 29.) O spravedlnosti ale se nepraví: Kdo může konati, konej — nýbrž: „Každý strom, kterýž nenese ovoce dobrého, bude vyťat a na oheň uvržen.“ (Mat. 3, 10.) Radu kdo rád slyší a zachovává, větší dojde slávy. Příkazu kdo nesplní, neujde trestu, leč by pokání zakročilo. Augustin. Serm. 61. de temp.

Ctihodné manželství, cti-
hodnější neporušenost; neboť
„i ten, kdož vdává pannu svou,

dobře činí, a kdo nevžívá, lépe
činí“. (I. Kor. 7, 38.) Ambrož.
Lib. de viduis.

138. RADOST.

(Bolest. Blaženost. Zármutek.)

Radost čistá. Mysl veselá činí, že člověk kvete; (ale) duch smutný vysušuje kosti. Přisl. 17, 22.

Není bohatství nad zdraví těla, a není rozkoš nad radostnou mysl. Sir. 30, 16.

Radujte se s radujícími, plačte s plačícími. Řím. 12, 15.

Radost nebeská. Veselte se nebesa, plesej země, zahuč moře se vším, čeho je plno. Radujte se pole a vše, co je na nich, tehdy ať jásá všecko stromové lesní před Hospodinem. Ž. 95, 11—13.

Důvěřujiť se do vás všech, že moje radost jest (radostí) všech vás. II. Kor. 1, 3.

Radujte se v Pánu vždycky, opět pravím, radujte se. Filip. 4, 4—5.

Toť jest den, jež učinil Hospodin, plesejme a veselme se v něm! Ž. 117, 24.

Svleč se sebe, Jerusaleme, roucho žalosti a soužení svého, a oblec se v okrasu a v ozdobu slávy věčné, kterou ti Bůh dává. Pror. Baruch. 4, 1.

Tehdy vyrazí jak zora tvé světlo, svého zdraví velmi brzy

dojdeš, před tebou půjde tvoje spravedlnost, a boží sláva za tebou bude tě provázet. Is. 58, 8.

Denně také trvali jednomyslně ve chrámě, a lámajíce po domech chléb, přijímali pokrm s veselím a prostotou srdce, chválíce Boha a majíce přízeň u všeho lidu. Sk. ap. 2, 46—47.

Já však v Hospodinu budu se radovat, plesat budu v Bohu, svém Spasiteli. Hospodin, můj Pán, je síla moje, dá mi nohy jelení, a vítězně mne zavede na mé výšiny, zpívajícího žalmy. Pror. Habakuk 3, 18—19.

Toto mluvil jsem vám, aby radost má byla ve vás a aby radost vaše se naplnila. Jan 15, 11.

Jásejte nebesa, plesej země, vesele zpívejte hory chválu, neboť potěší Hospodin lid svůj. Is. 49, 13.

Kdo zplodil moudrého, veselí se z něho. Kéž se (též) raduje otec tvůj a matka, nechať plesá ta, jež tě porodila! Přisl. 23, 24, 25.

I řekl mu anděl: „I budeš mít radost a plesání, a mnozí budou se radovati z jeho narození.“ Luk. 1, 14.

Radujte se, že jména vaše napsána jsou v nebesích. Luk. 10, 20.

A když ji nalezne, vloží ji s radostí na ramena svá... „Radujte se se mnou, neboť jsem našel ovci, která se ztratila.“ Luk. 15, 5, 6.

Až dosavad jste neprosili za nic ve jménu mém; prostě, a vezmete, aby radost vaše byla úplná. Jan 16, 24.

I řekla Maria: „Duch můj zaplesal v Bohu, Spasiteli mém.“ Luk. 1, 47.

Blahoslavení, kteří protivenství trpí pro spravedlnost, neboť jejich jest království nebeské. Blahoslavení jste, když pro mne budou vás tupiti a pronásledovati a mluvití všechno zlé proti vám, lhouce; radujte se a veselte se, neboť odplata vaše hojná jest v nebesích. Mt. 5, 10, 12.

I šli z velerady s radostí nad tím, že byli hodni učiněni trpěti pohanu pro jméno Ježíšovo. Sk. ap. 5, 41.

Hříšná. Padne-li nepřítel tvůj, neraduj se, klesne-li, ať neplesá tvé srdce. Přísl. 24, 17.

Neraduj se ze smrti nepřítelů svého. Sir. 8, 8.

Kdo se raduje z nepravosti, zhaněn bude. Sir. 19, 5.

Osídlem zahynou, kdo se radují z pádu bohabojných. Sir. 27, 32.

Tobiáš nad návratem synovým; Tob. 11. — Sv. Jan zaplesal už v lůně své matky za to, že byl zasvěcen Bohu. — Maria, když uslyšela, že je vyvolena za Matku boží. — Pastýři betlemští. — Mudrci před jeslemi. — Apoštolové, když Kristus vstal. — Učedníci do Emaus.

*

Pravá radost jest ona, jež je ne ve stvoření, ale ve Stvořiteli: které když dojdeš, nikdo od tebe neodejme; k níž všeliká radost přirovnána, jest zármutkem, všeliká líbeznost je bolestí; všechno sladké trpkým, všechno krásné nesličným; vše pak, co by těšiti mohlo, jest obtížným. Bernard. In sermon.

Pravá radost — toť onen oheň, který, aby se zapálil, Kristus žádá. (Luk. 12, 49.) Toť síla s hůry, jež způsobila, že Ondřej objal kříž, Vavřinec se posmíval katům, Štěpán za své kamenovatele k modlitbě poklekl. (Sk. ap. 7, 59.) Toť onen pokoj, jehož svým zůstavil Kristus. Bernard. In declamationibus. Super Evangelium.

Život ctnostný vždycky má své radosti, má své veselí, má své potěšení. Isidor. Kniha utěšená, str. 78.

Radost je průvodkyní ctnosti. Basil.

K radosti řku: Co jsi mi bez Krista, mého Spasitele? Tom. Kempenský. Náb. spis. O uznání křehkosti naší, c. 7, č. 2.

Hříšná. Veliká jest pro vás uložena koruna. Za kratičkou

rozkoš neprodávejte velikou hodnot jako Esau, který za jednu krmí prodal prvorozenství své. Cyril Jerus. Cateches. 4. illuminatorum.

Pravé radosti jsou toliko dovolené radosti; neboť jediné

ony jsou čisté a nevinné, bez výčitek svědomí, a bez bázně, čímž nedovolené radosti obyčejně doprovázeny bývají... Ach, jak příliš převyšují se radosti smyslné radostmi duchovními! Alf. Liguori. Pravda nábožn. křesť. Odděl. 2.

139. RODIČE.

(Děti. Kázeň. Poslušnost. Příklad.)

Otec nebeský. Otcové těla našeho kárali nás, a my jsme je ctili; nepoddáme-liž se mnohem spíše Otci duchů, abychom žili? Žid. 12, 9.

Slyšte nebesa, pozoruj země, neb Hospodin mluví: „Syny jsem vychoval, vyvýšil, oni však pohrdli mnou.“ Is. 1, 2.

I přišel muž boží k Helimu a řekl mu: „A proč více ctíš syny mé, než-li mne?“ I. Král. 2, 27, 29.

Kdo miluje otce neb matku více než mne, není mne hoden, a kdo miluje syna neb dceru více než mne, není mne hoden. Mat. 10, 37.

Tak svět světlo vaše před lidmi, ať vidí skutky vaše dobré a velebí Otce vašeho, jenž jest v nebesích. Mat. 5, 16.

Pozemský. Synu, zastaň se ve stáří otce svého, a nezarmuť ho za celý život jeho. Zeslábneli mu rozum, měj slitování, a nepohrdej jím ve své síle. Sir. 3, 14.

Milosrdenství s otcem nebude v zapomenutí. Sir. 3, 16.

Slyš, můj synu, kázeň otce svého, a neopouštěj poučení své matky; neboť se dostane krásného věnce tvé hlavě, zlatého řetězu pak hrdlu tvému. Přísl. 1, 8—9.

Slyš, synu, slova mých úst a polož si je do srdce jako základní kameny. Až (si) vezme Bůh mou duši, pochovej mé tělo, a měj v úctě svou matku po všechny dny jejího života, neboť je ti míti na paměti, jaká a jak veliká nebezpečí ve svém lůně pro tebe vytrpěla. Když pak i ona dokoná čas života svého, pochovej ji vedle mne. Tob.

(Jakob) když pozoroval, že se blíží den jeho smrti, povolal svého syna Josefa a pravil mu: „Nalezl-li jsem milost v tvých očích, vlož svoji ruku pod mou kyčli; prokaž mi ten skutek lásky a věrnosti, že mne nepochováš v Egyptě, nýbrž, abych odpočíval se svými otci — že

mne odvezeš z této země a pohřbíš ve hrobce mých předků.“ Josef mu odpověděl: „Já učiním, co jsi rozkázal.“ On pak: „Přísahaj mi tedy“ — řekl. Když přísahal, poklonil se Israel Bohu, obrátiv se ke hlavám lůžka. Gen. 47, 29—31.

Zklamání. Král, zarmoutiv se, vystoupil do horní jizby brány a plakal. Cestou mluvil takto: „Synu můj Absalome, Absalome, synu můj! Kéž bych mohl zemřítí místo tebe, Absalome, synu můj, synu můj Absalome!“ II. Král. 18, 33.

Kdo bude zlořečiti otci svému nebo matce, smrtí ať umře. Lv. 20, 9.

Otce kdo sužuje a vyhání matku, hanebník a nešťastník jest. Přísl. 19, 26.

Oko, které se posmívá otci, a pohrdá matkou, jež dala mu život, vyklovají krkavci u vody a mladí orlové je snědí. Přísl. 30, 17.

Kdo zasadí ránu otci svému neb matce, smrtí ať zemře. Kdo by proklínal otce svého neb matku, smrtí ať zemře. Ex. 21, 15—17.

Požehnání otcovo utvrzuje domy synů, ale kletba matčina z kořene vyvrací základy. Sir. 3, 11.

Otci svému kdo zlořečí, nebo matce, toho svíce v husté tmě zhasne. Přísl. 20 20.

Syn činí pohanu otci, dcera povstává proti materi své, snacha proti své tchýni, a nepřátelé člověka jsou domácí jeho. Pror. Micheáš 7, 6.

Vděčnost. Koruna starců (jsou) synové synů a sláva synů otcové jejich. Přísl. 17, 16.

Celým srdcem svým cti otce svého, a na bolesti matky své nezapomínej. Sir. 7, 29.

Kdo má úctu k otci, bude dlouho žíti, a kdo poslouchá otce, občerství matku. Sir. 3, 7.

Syn moudrý radost činí otci, člověk však blázen pohrdá matkou. Přísl. 15, 20.

Jako člověk, jenž poklady hromadí, ten je, kdo má úctu ke své matce. Sir. 3, 5.

Či jest který člověk mezi vámi, jenž podá synu svému kámen, když bude ho prositi za chléb? Mat. 7, 9; Luk. 11, 11.

Žena, když rodí, má zármutek, neboť přišla hodina její, když však porodila dítě, již nepamatuje na bolest pro radost, že se narodil člověk na svět. Jan 16, 21.

Abraham byl by z poslušnosti k Bohu i vlastního syna svého obětoval. I. Mojž. 22, 1—19.

Vychovávat. Oznamuji mu totiž, že jsem odsoudil dům jeho na věky pro (tu) nepravost, že věděl, jak nešlechtně činí synové jeho, a netrestal jich. I. Král. 3, 13.

Neodpírej pacholeti kázně, neumřeš, budeš-li je mrskati metlou. Ty je metlou mrskati budeš, a jeho život vytrhneš peklům. Přísl. 23, 13, 14.

Metla a pokárání uděluje moudrost; chlapec však ponechaný své vůli, je na hanbu matce. Přísl. 29, 15.

Nestará-li se kdo o svoje, a zvláště o domácí své, zapřel víru a jest horší, než-li nevěřící. I. Tim. 5, 8.

Po ovoci jejich poznáte je: Zda-li sbírají s trní hrozny, aneb s bodláčí fíky? Tak každý strom dobrý nese ovoce dobré, špatný strom ovoce špatné přináší. Mat. 7, 16, 17.

Tobiáš učil syna bázni boží od jeho dětství (Tob. 1.) a bál se o něho na jeho cestě. — Job konal obět každý den za své dítky; Job 1. — Matka sedmi synů makabejských povzbuzovala je ve víře; II. Mak. 7. — Jakub a synové. — Zachariáš a Alžběta zbožně vychovávali sv. Jana Křtitele, také Joachim a Anna dceru Marii. — Péče Matky boží a Pěstouna o Dítě.

* *

Strom — ovoce. Zkušenost učí, že svatí rodičové vychovávají svaté dítky. Svátá Kateřina Švédská byla dcerou svaté Brigity. Svatý Augustin byl synem svaté Moniky. Svatý Ludvík, král franc., byl synem velké služebnice boží, královny Blanky. Tato nábožná matka říkala často svému, ještě nedospělému synáčkovi: „Ó, synu můj, raději bych tě viděla na

márách mrtvého, než-li abys spáchal jediný smrtelný hřích.“ Alf. Liguori. Katech. P. 1. K. 4.

Někteří rodičové žalují, že mají nezdárné děti. „Zda-liž sbírají (může kdo sbírat) s trní hrozny, anebo s bodláčí fíky?“ — ptá se Pán Ježíš Kristus. Alf. Lig. Katech. P. 1. K. 4.

Dvě rodičů zplodilo nás k smrti, dvě rodičů nás zplodilo k životu. Rodiče, kteří nás zplodili k smrti, jsou Adam a Eva. Rodiče, kteří nás zplodili k životu, jsou Kristus a Církev. Augustin. Serm. de temp. Serm. fer. 3.

Otec váš skončil život svůj tak krásně, že nám to bylo pohnutkou k oslavě boží. Pohnutlivá byla spásná naučení, která nám udílel, přijav svátost svátého pomazání. Mezi jiným nám přísně kázal, abychom, za něho se modlíce, milosrdenství boží si vyprošovali, Bohu abychom vždycky sloužili, a jak je všechno pomíjející, dobře uvážili. Slze, vyjádřil se, jak bolestně toho želí, že Bohu nesloužil pilněji, a že by si přál, kdyby byl jako duchovní v nejtuzší řeholi svůj život ztrávil. Sv. Teresie. Vita propria, 7.

Dobrý příklad. Rodičové se dopouštějí dvojnásobného hřichu, jestliže svým dětem dávají pohoršení. Děti, dokud jsou malé, jsou zajisté podobny opičkám, že vše, co vidí, také napodobují — toliko s tím rozdílem, že raději následují příklad

zlý, k čemuž se naše pokažená přirozenost sama sebou kloní — než příklad dobrý, proti němuž se naše přirozenost vzpírá. Alfons Lig. Katech. P. 1. K. 4.

Pamatujte, rodičové, že můžete více poučiti příkladem, než slovem. Jeroným. Ep. 17. ad Laetam. De instit. filiae.

Mocnější jsou příklady, než slova; a lépe se vyučuje skutkem, než-li hlasem. Lev. Serm. de jejuno.

Pán připustil, že nejvyšší kněz Heli, jak se v Písmě svatém (I. Král. 2, 4.) dočítáme, v jeden a týž den se svými syny zahynul, poněvadž jich nekáral, jak toho zasluhovali. Alfons Liguori. Katech. P. 1. K. 4.

Pokárání nechat místa má, kde, jak a kdy a podle čeho se dítě má. Tomáš Aquin. 2, 2. q. 33. a. 3.

Větší péči míváme někdy o koně, o osla, než-li o děti. Jan Zlat. Hom. 20. in Mat.

Rodičové mají pamatovati, že není většího dědictví, jakého by mohli dětem zanechat, než aby z nich byli dobří křes-

ťané. Karel Borom. Conc. Med. Tit. de his quae ad matrim.

Často rodičové, k velikému neštěstí více pamatují na to, aby pro své děti nashromáždili spíše časných, než duchovních statků, a tak přicházejí o jedny i o druhé. Alf. Lig. Katech. 1. P. K. 4.

Zdaž nezvolají svedené dívky v den soudný, řkouce: „My nečinily zlého..., cizí zpronevěrou jsme zahynuly: vlastní rodičové duchovně nás usmrtili; oni, zapřevše víru, vyrvali nás církvi, matce naší, a Bohu našemu. My byli neplnoletí a nerozumní, ani netušíce věci té. Jen cizí vinou zahynuli jsme.“ Cyprian. Tract. de laps.

Co se má o takových rodičích říci, kteří peníze propijí a prohrají, a doma jejich děti o chléb volají? Všelická zvěř pečuje o potravu mláďat svých, toliko lidé připustí, aby jejich děti zahynuly hladem. Vincenc Ferr. Katech. P. 1. K. 4.

Otce sluší milovati, Stvořiteli však dlužno *dáti přednost*. Augustin. In sermon.

140. ROUHÁNÍ.

(Nevěra. Prozřetelnost boží. Víra.)

Hříšné. Ti pak, kteří tudy chodili, rouhali se mu, potřásajíce hlavou svou a říkajíce: „Ha, jenž boříš chrám boží a ve třech dnech jej zase vystavu-

ješ, pomoz sám sobě. Jsi-li Syn boží, sestup s kříže.“ Podobně i velekněží, posmívajíce se mu, se zákoníky a staršími říkali: „Jiným pomohl, sám sobě po-

moci nemůže; je-li králem israelským, ať nyní sestoupí s kříže, a uvěříme v něho. Doufal v Boha, ať ho nyní vysvobodí, miluje-li ho; neboť pravil: Syn boží jsem.“ Taktéž tupili ho i lotři, kteří s ním byli ukřižováni. Mat. 27, 40—44.

Jeden pak z těch zločinců, kteří s ním viseli, rouhal se mu, řka: „Jsi-li ty Kristus, pomoz sobě i nám.“ Ale druhý, promluviv, káral ho, řka: „Ani ty se Boha nebojíš, ježto v témže odsouzení jsi? A my zajisté spravedlivě (trpíme), neboť dostáváme to, co náleží na skutky naše, ale tento neučinil nic zlého.“ I řekl k Ježíšovi: „Pane, rozpomeň se na mne, když přijdeš do království svého.“ A Ježíš řekl jemu: „Vpravdě, pravím tobě: Dnes budeš se mnou v ráji.“ Luk. 23, 39—43.

Hříšník ve své nadutosti (Boha) nedbá, myslí si, že není Boha. Ž. 8, 26.

Pavel věnoval se kázání zcela, osvědčuje židům, že Kristem (Vykupitelem) jest Ježíš. Když pak oni odporovali a se rouhali, vytrásl roucha svá a řekl k nim: „Krev vaše budiž na (vaši) hlavu; já čist jsa, půjdu od této chvíle k pohanům.“ Sk. ap. 18, 5—6.

Na všechny protivníky své s patra hledí. Říká si v svém duchu: „Neviklám se, nikdy, nikdy neštěstí nestíhá mne.“ Ž. 8, 27.

Trest. Nenechá bez trestu rtů rouhačových. Moudr. 1, 6.

Kdo by se rouhal jménu Hospodinovu, smrtí ať umře. Lv. 24, 16.

A všecken lid odpověděl: „Krev jeho na nás i na naše dítky.“ Mat. 27, 25.

A rci synům Israelovým: Každý, kdo bude Bohu svému zlořečiti, bude pykati za svůj hřích. Kdo by se rouhal jménu Hospodinovu, smrtí ať umře; všecka obec uháže ho kamením. Ať je to člověk domácí, nebo cizinec. III. Mojž. 24, 13—16; 24, 23.

Pravil Natan Davidovi: „Že však jsi dal příčinu nepřátelům Hospodinovým, aby se rouhali, proto syn, který se ti narodil, smrtí zemře!“ II. Král. 12, 14.

Všeliký hřích, i rouhání odpustí se lidem, ale rouhání proti Duchu neodpustí se. Mat. 12, 31 32; Mar. 3, 28, 29; Luk. 12, 10.

Nemylte se, Bůh nenechá se posmívati. Gal. 6, 7.

Posměvačům on se posmívat bude, ale poníženým udělí milost. Přísl. 3, 34.

Připraveny jsou posměvačům soudy, a metly na záda pošetílých. Přísl. 19, 29.

Odtud pak odešel na horu Dobetelu, a když šel nahoru, cestou malí chlapci, vyšedše z města, posmívali se mu, říka-

jíce: „Stoupej, lysý, stoupej, lysý.“ On se ohlédl, a když je viděl, zlořečil jim ve jménu Hospodinově. I vyšli dva medvědi a roztrhali z nich čtyřicetva chlapce. IV. Král. 2, 23, 24.

Bůh ustanovil trest za rouhání — ukamenovat; III. Mojž. 23. — Potrestání: Král Antiochus ohavnou nemocí; II. Makab. — Židé za rouhání Kristu na kříži; Luk. 23. — Herodes; Sk. ap. 12. — Proto Židé, slyšíce rouhání, roztrhovali svá roucha (Pavel a Barnabáš).

* *

V čem záleží vlastně rouhání? Člověk, Bohu se rouhající, napadá Boha samého. „Proti Všemohoucímu pozdvihl se.“ (Job. 15, 25.) Jak? — volá svatý Efrém — což se nebojíš, ó, rouhači, netřeseš se, že se země otevře a tebe pohltí? (Paren. 2.) Alfons Lig. Serm. comp. S. 53.

Rouhání — praví svatý Jeroným — jest těžší hřích, než krádež, cizoložství a vražda. Všecky ostatní hříchy pocházejí buď z křehkosti, nebo z nevědomosti, rouhání však bere svůj

původ jedině ze zlomyslnosti. Alfons Lig. Ibid.

Neméně se prohřešují, kdo se rouhají Kristu, v nebi kralujícímu, než-li oni, kdož ho ukřižovali, na zemi obcujícího. Augustin. Expos. sup. Mat.

Židé, uslyševše nějaké rouhání, měli ve zvyku roztrhnouti roucha své; tak roztrhli svá roucha Pavel a Barnabáš, když jim prokazovali božskou úctu. Rhabanus. Sup. Matth.

Avšak netoliko v pekle, nýbrž již i zde, na zemi, budou pokutováni rouhačové. Starý Zákon kázal, aby takoví ode všeho lidu byli kamenováni. Alf. Lig. Serm. comp. S. 53.

Osměluješ se úst svých otevřítí proti Všemohoucímu, na něhož andělé, archandělé, Cherubíni a Serafíni toliko s třesením patří? Zítra budeš státi před jeho soudnou stolicí — a dnes se ještě k takovýmto řečem odvažuješ? Nelekáš se, že na tebe oheň s nebe spadne, když takto mluvíš? Nebojíš se, že se země otevře a tebe pohltí? Efrém. Paraenes. 2. n. 43.

141. ROZJÍMÁNÍ.

(Mlčení. Modlitba. Samota.)

Uložte tato slova má ve svých srdcích i myslích, zavěste je jako znamení na rukou a položte si je mezi oči. Vyučuj syny své o nich přemýšleti,

když sedíš doma, když jdeš cestou, když leháš nebo vstáváš. Napiš je na veřeje a na dveře domu svého, aby trvaly dni tvé i synů tvých v zemi, kterou při-

sežně slíbil Hospodin otcům tvým, že jim ji dá, dokud bude nebe státi nad zemí. V. Mojž. 11, 18—21.

Zeptej se jen zvířat, a naučí tě; ptáků nebeských, i oznámí ti. K zemi mluv, a odpověď dá tobě; vypravovat budou ti ryby mořské. Kdo je mezi námi, jenž by nevěděl, že to vše učinila ruka Páně. Job. 12, 7-9.

Nebesa vypravují slávu boží, a díla rukou jeho hlásá obloha. Den dni výmluvně podává tu zprávu, a noc noci dává to poučení. Není to mluva, aniž jsou to řeči, jejichžto hlasů bylo by možno neslyšet. Po celé zemi rozléhá se zvuk jejich, a až na kraj světa jejich slova, tam, kde postavil slunci stánek jeho. Žalm. 18, 2—7.

Hospodin kraluje, oděn jest velebností; oděn jest Hospodin a opásán silou; upevnil zemi též, že se nekolísá. Pevně stojí trůn Tvůj od počátku; od věčnosti jsi Ty... Vlny vznášejí vysoko, Hospodine, vlny vznášejí vysoko svůj hukot, vlny vznášejí vysoko svůj jekot. Podivuhodnější než-li hukot spoust vodních, než-li jekot mořského vlnobití, podivuhodnější na výsostech Hospodin. Výroky Tvé jsou nejvyšší spolehlivé, domu Tvému přísluší svatost, Hospodine, na věčné časy. Žalm. 92.

Mojžíš se modlival o samotě. — David, když sám pásal stáda. — Eliáš u potoka Karithu. — Marie, když jí anděl zvěstoval. — David; Ž. 41, 4. — Daniel; 2, 19. — Nejkrásnější příklad dal Spasitel, který své mod-

litby konal nejraději večer a o samotě (na poušti). V zahradě Gethsemanské. — Vstoupil na horu sám, aby se modlil; Mat. 14, 23; Luk 6, 12.

*

Začátečníku jest čtení velmi prospěšné, ba jest i třeba, aby něčeho četl, byť toho i málo bylo. Sv. Teresie. Vita propria 4.

První stupeň rozjímání záleží v tom, abychom neustále uvažovali, čeho od nás žádá Pán, co se jemu líbí, co jest příjemno před tváří jeho... Potom, když jsme v duchovním cvičení poněkud prospěli, uvažujme, jak sladký by byl Pán, jak dobrý sám v sobě. Bern. Serm. de Diversis. S. 5, c. 5.

Je-li otázkou, o čem se má rozjímati, prospívá zajisté nejvíce rozjímání čtvera posledních věcí: smrti, soudu, pekla a nebe. Obzvláště spásné je rozjímání o smrti, při čemž si musíme mysliti, že se na svém smrtelném lůžku nalézáme, kříž v rukou držíce a na prahu věčnosti stojíce. Alf. Lig. O křesť. ctnostech, c. 8.

Od tebe nechat počíná rozjímání, abys marně svou pozornost neobracel na věci jiné, sebe samého zanedbav. „Co ti prospěje, bys veškeren svět získal, a na své duši škodu utrpěl?“ (Mat. 16.) Znej si všecka tajemství, znej rozsáhlost země, vysokost nebe, hlubokost moře; sebe-li neznáš, jsi podoběn stavícímu bez základu, kte-

rý boří a nebuduje. Cokoli vystavíš krom sebe, bude jako nahromaděný prach, jenž větrům jest vystaven. Bernard. De considerat. ad Eugen. pap., lib. 2., c. 3.

Navykni sobě alespoň jednou ve dne a v noci patero těchto bodů uvážiti: jak kratičký je život náš, jak těsná a kluzká jest cesta, jak nejistá hodina smrti, jak slavná jest odměna spravedlivých, a posléze, jak strašná bude pokuta bezbožných. Bonavent. Pětmecítma naučení duch. Nauč. 24.

Člověk duchovní..., předchází každý svůj skutek jakýmsi trojím rozjímáním: a to nejprve, zda-li je dovolen, potom zda-li je slušný, a posléze, zda jest i prospěšný. Bernard. De considerat. ad Eug., lib. 3.

Rozjímání tvé budiž rozděleno na tři části. Vždy rozjíměj: co, kdo a jaký jsi. Co jsi v přirozenosti, kdo jsi v osobě, a jaký jsi v životě a v mravech. Bernard. De consid. ad Eugen. pap., lib. 2.

Vracej se do srdce svého, a zevrubně zkoumej sama sebe. Uvažuj, odkud pocházíš, kam se béřeš, kterak žiješ, co činíš, co opouštíš, jak mnoho denně prospíváš, anebo oč se stáváš horším. Hugo. De anima, lib. 3.

Marta poskytuje svou činností obraz dobrého pracovníka; Maria pak jest obrazem duše rozjímavé. Sedí (u nohou Páně), mlčí, ano i, jsouc napome-

nuta, neodpovídá, nýbrž poslouchá se vši pozorností ducha svého slovo boží, a toliko a jedině milost božského poznávání se vši vroucností vnímajíc, neví o ničem jiném. Bernard. Cit. a S. Bonavent. in medit. vitae Jesu Christi, c. 55.

Chceme snad rozjímání počítati o některém tajemství utrpení Kristova, na př. kterak byl Pán k sloupu přivázán. Dobré jest, nějakou chvíli přemýšleti o této muce, kterou snášeti a za koho ji přetrpěti ráčil; a kdo byl ten, jenž ji trpěl, a s kterákou a jak velikou láskou ji snášel. Sv. Teresie. Vita propria 11.

Kdož se od Pána Ježíše Krista naučili býti tiší a pokorní srdcem, prospívají více přemýšlením a modlením, než-li čtením a slyšením. Aug. In ep. ad Paul.

O moudrosti boží rozjímati nemohou, kdož sobě zdají se moudřími býti. Řehoř. Moral. lib. 28.

Veliké jsou zásluhy života činného, větší ale života rozjímavého. Řehoř. Lib. Moral.

Rozjímání plodí čtyřnásobné ovoce: vlastní prospěch, lásku k bližnímu, pohrdání světa, lásku k Bohu. Jan Zlat. Tract. de Sym., lib. 3.

Není to zahálka, zaměstnávat se toliko a jedině Bohem; je to spíše zaměstnání ze všech nejvznešenější. Bernard. Cit. a S. Bonavent. in meditat. vitae Jesu Christi, c. 57.

142. ŘEČ.

(Čest. Jazyk. Mlčenlivost. Mluvití. Pomluva. Rozmluvy.)

Řeč — dar odpovědný. Smrt a život ve své moci má jazyk; kdo ho rád užívá, jíst bude o-voce jeho. Přísl. 18, 21.

Nebud' kvapný jazykem svým, a líný a mdlý v pracích svých. Sir. 4, 34.

Dokud nevyslechneš, slova neodpovídej, a uprostřed mluven- ní nevskakuj do řeči. Sir. 11, 8.

Opleť uši své trnům, (neslyš jazyka zlého), a ústům svým udělej dvěře a zámky. Sir. 28, 28.

Jsou lidé, kteří mlčí a jsou pokládáni za moudré; a jsou lidé, kteří jsou v nenávisti, protože mnoho mluví. Jsou lidé, kteří mlčí, protože mají na mysli příhodnou dobu. Sir. 20, 5—6.

Rty, jež pravdu mluví, tr- vají věčně, ale chvílku toliko jazyk lživý. Přísl. 12, 19.

Jinochu, mluv, jsi-li k tomu nucen; sotva (odpovídej), byl-li bys dvakráte tázán. Sir. 31, 10—11.

Ó, kéž byste chtěli mlčet, aby se zdálo, že jste moudří! Job 12, 5.

Rty spravedlivého umějí mluvit libě, ústa bezbožníků převráceně. Přísl. 10, 32.

Budiž však každý člověk rychlý k slyšení, ale zdlouhavý

k mluvení, zdlouhavý ke hně- vu, neboť hněv člověka nekoná spravedlnosti boží. Jakub 1, 19—20.

Neboť kdo chce milovati ži- vot a viděti dobré dny, zdržuj jazyk svůj od zlého a rty své od toho, aby nemluvily lstivě, odvrát se od zlého a číň dobré; hledej pokoje a sháněj se po něm, neboť oči Páně (jsou ob- ráceny) na spravedlivé a uši jeho k prosbám jejich, ale hněv Páně proti těm, kteří činí zlé. I. Petr ap. 3, 10—12.

Pane, kdo smí být hostem ve Tvém stánku, aneb kdo pře- bývat na Tvé svaté hoře? Ten, kdo upřímně smýšlí ve svém srdci, s pomluvou na jazyku ne- pobíhá, přísahy, kterou se bliž- nímu zavázal, neruší. calm 14, 1, 3, 4.

Řeč — dobrá. Stříbro ryzí jest jazyk spravedlivcův. Přísl. 10, 20.

Člověk opatrný tají, co ví, srdce však nemoudrých vykři- kuje hloupost. Přísl. 12, 23.

Čas mlčení a čas mluvení. Kaz. 3, 7.

Ó, kéž byste chtěli mlčet, aby se zdálo, že jste moudří! Job 13, 5.

Mluvíce k sobě vespolek v žalmech a chvalozpěvech a v písních duchovních, zpívající

a hrajíce ve svém srdci Pánu. Ef. 5, 19.

Řeč hříšná. Majíť jak meče jazyky nabroušené, na luk kladou šípy trpkých řečí. Ž. 63, 4.

Jablka zlatá na stříbrné půdě — slova, promluvená v pravý čas. Přísl. 25, 11.

Jaký trest a pokuta tě stihne za jazyk úskočný? Šípy silného (střelce) zaostřené s uhlím zžírajícím. Ž. 118, 3—4.

Mnoho mluvení nebývá bez hříchu. Přísl. 10, 19.

Jak město otevřené, bez hradeb zděných, je muž, který neumí (v řeči) zdržeti se své vášně. Přísl. 25, 28.

Nebud' žhavý ve shromáždění starších. Sir. 7, 15.

Tvůj jazyk jako břitva nabroušená úskočně si vede. Ž. 50, 4.

A kdo jest, jenž neprovinil se jazykem svým? Sir. 19, 16.

Milejší je ti zlo než dobro, řeči lživé než pravda. Rád máš jen řeči zkázonosné, jazyku ošemetný. Ž. 50, 5—6.

Kdo mnoho mluví, škodí sám sobě. Sir. 20, 8.

Světských však řečí plných se varuj, neboť budou postupovati vždy k většímu stupni bezbožnosti a slovo jejich bude míti pastvu jako rakovina. II. Tim. 2, 16—17.

Ostří jazyky své jako hadi, zmijí jed jest pod jejich rtoma. Žalm. 139, 4.

Rána bičem působí modřinu, ale rána jazykem drtí kosti. Mnoho lidí padlo ostrím meče, ale ne tolik, kolik zahynulo jazykem (svým). Sir. 28, 21—30.

Ale pravím vám: z každého slova prázdného, které lidé promluví, vydají počet v den soudu. Mat. 12, 36.

Smilství však a všeliká nečistota neb lakota nebudiž ani jmenována mezi vámi, jak se sluší na věřící. Ef. 5, 3, 4.

Jazyk je sice úd malý, ale velikými věcmi se honosí. Hle, jak malý oheň jak veliký les zapálí! Tak i jazyk jest ohněm; souhrnem nepravostí. Jak. 3, 5—10.

Zdržuj svůj jazyk ode (všeho) zlého, a tvé rty ať nemluví klamu. Ž. 33, 14.

A měj pozor, bys neklesl jazykem a nepadl před těmi, kdož číhají na tě. Sir. 28, 30.

I blázen, bude-li mlčet, za moudrého jmín bude; a jestliže své rty stiskne, za opatrného. Přísl. 17, 28.

Dokud naposled nevydechnu, dokud dech boží bude v mých nozdrách, nebudou mluvit rty mé nepravosti, a můj jazyk nebude pronášeti lží. Job 27, 3—4.

Ejhle, velebnost Páně přichází z daleka, hněv jeho pláne, těžko jej nésti, rty jeho plny jsou rozhořčení, a jazyk jeho jak oheň šířající. Is. 30, 27.

Zdržuj jazyk svůj ode (všeho) zlého, a tvé rty ať nemluví klamu. Ž. 33, 13.

Budiž však řeč vaše: „Ano, ano“, „Ne, ne“; co nadto jest, ze zlého jest. Mat. 5, 37.

Nepřekrucuj řečí, jež jsi slyšel, a nevyzrazuj tajemství. Sir. 41, 1.

Mnoho mluvení nebývá bez hříchu; proto kdo zdržuje rty své, je rozumný. Přísl. 10, 19.

Kdo umí řeč za zuby držet, jest učený a opatrný, a ducha, který umí vážit, má člověk vyškolený. I blázen, bude-li mlčet, za moudrého jmín bude; a jestliže své rty stiskne, za opatrného. Přísl. 17, 27, 28.

Ústa nemoudrých nerozváženě mluví; ale slova moudrých na vážkách vážena bývají. V ústech mívají bláhoví svoje srdce; ale moudří mívají ústa svá v srdci. Sir. 21, 28, 29.

Dobrý člověk z dobré zásoby srdce svého vyndává věci dobré, a zlý člověk ze špatné zásoby vyndává věci špatné; neboť z hojnosti srdce mluví ústa jeho. Luk. 6, 45.

Z týchž úst vychází dobrořečení i zlořečení. Nemá se to tak dít, bratři moji. Vydává-liž pramen týmž otvorem (vodu)

sladkou i hořkou? Jak. 3, 10, 11.

Fariseové zlořečili slepému od maličkosti, když ho Spasitel uzdravil; Jan 9. — Kristus, když na něho Židé a fariseové žalovali, mlčel. — Apoštolové kázali, i když jim smrt hrozila. — Při kázání sv. Petra o Letnicích dalo se pokřtít 3000 lidí; Skut. ap. 2. — Slovem sv. Štěpána nemohli Židé odolat; Sk. ap. 6. — Při kázání Pána Ježíše Marta mluvila a Maria — poslouchala a nemluvila.

* *

Výřečnost člověka nešlechtného jestiž jed v číši zlaté. Augustin. De anima, lib. 1.

K trojímu účelu člověka dána jest řeč: totiž aby Boha chválil, bližního vzdělával, na sebe žaloval. Bonaventura.

Jazyk není ti dán proto, abys uštěpačnými řečmi ubližoval svým bratrům, ale abys jím Bohu díky vzdával. Jan Zlat.

Lidé soudívají srdce podle slov, Bůh cení slova podle srdce. Bernard. Sup. Cantic.

Marná jsou slova, která, bývají-li pronešena, neposkytují prospěchu ani mluvícím, ani poslouchajícím. Jeroným. Sup. Matth., lib. 1.

Příslaví: „Málo mluv“, starými tolik chválené, nezáleží v malém počtu slov, ale ve varování se marných a neužitečných řečí; právě tak výmluvnost jest více v moudrosti, než v množství slov. Fr. Sales. Phil. P 3, c. 30.

Jazyk, který vyznal Krista, nedávejž se do zlořečení, ani do hašteření. Cyprian. Tract. de unit. Eccl.

Jest hanebné, že jazyk psa jest léčivý, tak že uzdravuje každou ránu, kterou líže — a že jazyk člověka rozumného je usmrcující, kterýž nakazí tím, co mluví. Bonavent. Serm. 81.

A netoliko sami nemáme nic špatného mluvit, nýbrž nemáme takových řečí ani poslouchati; jako Josef, který, pláště zanechav, dal se na útěk, aby neslyšel, co by se protivilo stydlivosti jeho. Neboť kdo se zalíbením poslouchá, ten druhého k mluvení vybízí. Ambrož. De offic. Ministr., lib. 1., c. 18.

Špatných a neužitečných řečí nepronášej. Zadrž a zamlč každé slovo, které by nevzdělávalo posluchače. Prázdna řeč nebude bez soudu. Jeden každý vydá počet z řečí svých. Před tváří jednoho každého postavena budou mluvení jeho. Isidor. Kniha utěšená, str. 71.

Veliké to zlo, je-li kdo svými vlastními ústy odsouzen. Neboť bude-li jeden každý účet klásti ze slova marného (Mat. 12, 36.), čím více ze slova nečistého a hanebného? Žádá-li se tedy účet ze slova marného, čím větší pokutě bude podléhati řeč bezbožná) Ambrož. De officiis Ministr., lib. 1, c. 2.

Ach, jak velikou škodu způsobují nečisté řeči! Jediné slo-

vo oplzlé může býti příčinou záhuby těch, kdož je slyšeli. Alf. Liguori. Katech. P. 1. K. 6.

Snadnější jest, vyhnouti se poklesku mlčením, než mluvením. Šalamoun praví: „Ústům svým udělej dvěře a zámky...“ (Ekkli. 28, 29, 30.) Kassiodor. Sup. illud. Psalm. Dixi custod.

Mnohé jsem viděl klesati v hřích mluvením, sotva koho mlčením. Proto těžší jest umět mlčeti, než-li mluvit. Dobře praví Písmo svaté: „Člověk moudrý pomlčí do času příhodného.“ (Ekkli. 20, 7.) Ambrož. Lib. 1. de offic. Ministr., c. 2.

Jako se dveřmi u koupele, jestliže se často otvírají, v brzkou vypudí teplota, tak i duše, chtějíc mnoho rozprávěti, byť i vše, co mluví, bylo krásné a líbezné, přece rozptyluje. Mlčení jest tudíž věc velmi potřebná, a není věru ničím jiným, než matkou myšlenek nejmoudřejších. Sv. Diadochus. Cent. capita de perf. spirital., c. 70.

Moudrost mluví krátce. Umění učí lidi skrovně mluvit. Mluvit dlouze a obšírně jest bláznovstvím. Isidor. Kn. utěš., str. 73.

Podle mého zdání má každý ani mluvným, ani mlčenlivým příliš nebýti. Nebo chtěl-li by kdo v přátelském shledání skoro nic nemluvit, mohli by se jiní domnívati, že jimi pohrdá; jestliže však by chtěl vždy toliko sám mluvit a jiným jako

by ústa zacpávati, byl by považován za darmotlacha. Fr. Sal. Phil. P. 3, c. 30.

Svatý Ludvík říkal: „Kdo při stole mezi dobrými lidmi sedí a něco veselého přednésti chce, nechť to přednese tak, aby mu všichni rozuměli; jestliže však má něco tajného, co by se ne každému slušelo věděti, nechť o tom raději pomlčí. Fr. Sales. Phil. P. 3, c. 30.

Uvažuj, co chceš mluvit, a dokud ještě mlčíš, hled', abys za to, co hodláš promluvit, nepykal. Mudrc, než mluví, mnoho uvažuje: co by měl mluvit, ke komu, na kterém místě, anebo v kterém čase. Vždyť také Písmo svaté praví: „Stříbro své i zlato své zavaž; na řeč svou udělej si vážky, a když tak k ústům svým učiníš dvěře a závoru, tak pozoruj, abys nechybil skrze ně.“ (Ekkli 28,

30.) Jeroným. In epistol. ad Caelant. matr., lib. 2.

Sluch dala Přírozenost mnohým zvířatům, řeči však nedala, než člověku rozumnému, aby tím zjevno bylo, že řeč má býti rozumnou. Tomáš Aquin. Dom. 3. Pasch.

Mluvit se sluší teprve tehdy, když to, co se mluví, více prospívá než samo mlčení. Jan Zlatoústý. In Pslm. 140.

Máme snad němými býti? Ne, nikoli. Je zajisté čas mlčení a je čas mluvení. (Kazat. 3, 7.) Nadto pak, budeme-li z každého marného slova účet klásti, hledme, abychom ho nekladli také z marného mlčení. Proto tedy David neustanovil při sobě, že bude vždy mlčeti, nýbrž že položí stráž ústům svým. Ambrož. De offic. ministr., lib. 1., c. 3.

S

143. SAMOTA.

(Pokušení. Příležitost. Modlitba. Rozjímání.)

Protož aj, já ji přivábím, vyvedu ji na poušť, a mluvití jí budu k srdci. Os. 2, 14.

Když však ty se modlíš, vejdi do pokojíka svého, zavři dveře a pomodli se k Otci svému ve skrytě, a tvůj Otec, který vidí ve skrytě, odplatí tobě. Mat. 6, 6.

A rozpustiv zástup, vstoupil na horu sám, aby se modlil. Když pak byl večer, byl tam samotěn. Mat. 14, 23; 26, 36; Mar. 1, 35; 6, 46.

Už pohanský filosof Pythagoras se po celý rok zdržoval v podzemní skrýši, aby mohl klidně přemýšlet a lidem prospět. Také proroci Starého Zákona žili na poušti a o samotě.

Sv. Jan Křtitel, než začal připravovati cestu Páně. Kristus 40 dní a nocí na poušti. Často na hoře Olivetské, zvláště před svou smrtí. — Apoštolové v ústraní očekávali Duha svatého. — Petr; Sk. ap. 10, 9.

* *

O samotě jsi — ujišťuje sv. Bernard — i když s přemnohými obcuješ a jsi sám. Bonavent. De medit. vitae Jesu Chr., c. 17.

Miluj samotu a mlčenlivost; nebo kde mnoho lidí, tam mnoho hluku a veliká roztržitost. Bonavent. ABC christ. perfect.

Do komůrky, do zahrádky neb jinde do soukromí se skryj, abys tam tím lépe své srdce občerstvil. Sám Spasitel náš učedníkům, když po veliké práci se k němu vrátili, a co byli dobrého učinili, mu vypravovali, řekl: „Pojďte v soukromí, na pusté místo, a odpočiňte maličko.“ Fr. Sales. Philoth. Pars. 3., c. 24.

Osamělý život jest zajisté školou nebeské vědy a vyučováním božských umění. Petr Ravenat. Flor. Doctor. Hybern.

V pokojíku nalezneš, co ve světě veřejném ztrácíš. A budeš-li v něm rád přebývat, stane se ti přítelem milým a nejvzácnějším potěšením. Tomáš Kempenský. De im. Chr., lib. 1, c. 20.

Ó, drahocenná samoto! — volá svatý Jeroným — v níž Bůh se svými důvěrně mluví a obcuje. A již před ním poučil nás o tom Bůh sám, že totiž

v samotě mluví k našim srdcím: „Uvedu je na poušť (v samotu) a mluvit budu k jejich srdci.“ (Osea. 5, 14.) Proto vyhledávají vždy samotu duše, láskou k Bohu zanícené. Ukrývaly se v hlubokých lesích a strašných jeskyních, aby, světským hlukem nejsouce vytrhovány, jedině s Bohem tam rozmlouvat mohly. Svatý Bernard se vyjádřil: Mlčení a samota takoruka přinucují duši, aby toliko o Bohu a o božských věcech přemýšlela. Alf. Lig. Op. asc. S. 2. Tom. 4. p.

„Aj, vzdálil jsem se, utíkaje, a zůstal jsem na poušti.“ (Žlm. 54, 8.) Proč? Abych roztržitosti mysli se zbavil, kterou vidění a slyšení rozličných věcí působí; neboť co oko nevidí a ucho neslyší, toho ani srdce neželí. Tomáš Kemp. Nábož. sp., Liliové údolí. Kap. 18.

Chceš-li pokoj vnitřní a dar pobožnosti, žij skrytě a mlč. A mnoho k tomu napomáhá, jestliže se někdy odebereš na místočko osamělé a od všeho hluku vzdálené. Jako ryba bez vody brzo lekne, tak člověk bohabojný, vyjda z příbytku svého, snadno se poskvrní. Tamáš Kempenský. Ibid.

Pilná včelička, vyssavši med z květin, rychle odletí a vrátivši se do svého úlu, v plástovou komůrku ho skrývá; skrývá ho, aby sem a tam poletujíc, nepřišla o ovoce své práce, a aby v zimním čase měla dostatek potravy. Tom. Kemp. Ibid.

Drahé koření vydává silnější vůni, je-li v nádobě uzavřeno; je-li však každému na odiv otevřeno, brzy svoji libou vůni ztratí. Tom. Kemp. Ibid.

Kvítí, jehož se mnohé ruce dotkly, bývá porušeno; chová-li se však v zahrádce, oběhnané plotem nebo vysokou zdí, zůstane neporušeno. Tom. Kempenský. Ibid.

Růže, pěstěná v květinovém sadu, krásně roste, ale zvadne a pošlape se, jestliže byla na ulici vyhozena. Tom. Kemp. Ibid.

Sám pobýval Pán častěji, od lidí vzdálen, aby, světu se

vyhnuv, svobodněji se modlil. A slávu svou učedníkům o samotě zjeviti ráčil. Tertullian. Ad Martyres, n. 2.

Měj touhu po samotě, neboť v hluku a lomozu není snadné se modliti, a mnoho viděti, mnoho slyšeti sotva bude bez poskvrny a bez hříchu, a oknem (zraku a sluchu) vchází smrt do našich duší. Následuj tedy příkladu Páně a odebeř se na samotu, to jest, odděl se jak můžeš od společnosti jiných a zůstaň sám, chceš-li s Bohem býti spojen a na něho v čistotě srdce svého patřiti. Bonavent. De medit. vitae Jesu Christi, c. 17.

144. SAMOVRAŽDA.

(Bolest. Hřích těžký. Peklo. Smrt. Utrpení.)

Vždyť ty, (jedině) Pane, máš moc nad smrtí i nad životem, a přivádíš ku branám smrti a zase vyvádíš. Moudr. 16, 13.

Jako jest hlína v rukou hrnčířových, ze které může tvořiti, jak za dobré uzná, kterou může zpracovati dle libosti jakkoli, tak je člověk v rukou svého tvůrce. Sir. 33, 13, 14.

Nikdo zajisté z nás nežije sobě a neumírá sobě, neboť žijeme-li, Pánu žijeme; umíráme-li, Pánu umíráme; ať tedy žijeme, nebo umíráme, Páně jsme. Řím. 14, 7, 8.

Aneb nevíte-li, že tělo vaše jest chrámem Ducha svatého, jenž je ve vás, jehož máte od Boha, a že nejste svoji? I. Kor. 6, 19.

Saul v bitvě proti Filištinským; I. Král. 31, 4. — Abimelech při obléhání města Sichem; Soudc. 9. — Achitofel, přívrženec Absolonův, se oběsil; II. Král. 17, 23. — Jidáš, místo aby pokání činil, vzal provaz a oběsil se; Mat. 27, 5.

* *

Stvoření Tvé jsem, ruce Tvé ó, Pane, učinily mne a stvořily mne. Aug. Soliloq. ad. D., 2.

Ptám se, kdo mne učinil? Tys, Pane, učinil mne. Tys Stvořitel můj a já dílo Tvé. Ibidem.

Taková jest zaslepenost bezbožníků, že ani vrchů nevidí, o které si čelo rozrážejí. Aug. De civ. D., VIII.

Přirovnej své muky k ohni pekelnému, a hned se ti bude

zdáti všecko, co trpíš, snadné a lehoučké. Bojíš-li se muk, boj se oněch. Isidor. Kn. utěš.

Pohlédni na pohaněného Ježíše, nebyls tak pohaněn; na opuštěného, nejsi tak opuštěn. Pohlédni na svaté mučedníky, a zvoláš: Ó, můj Bože, má utrpení jsou růže! Fr. Sal.

145. SHOVÍVAVOST.

(Bůh. Milosrdenost. Odpuštění.)

Třtiny nalomené nedolomí a knotu doutnajícího neuhasí. Mat. 12, 20.

Shovívá Bůh jim, a vylévá milosrdenství své na ně. Sir. 18, 9.

Čeká Hospodin, aby se smíloval nad vámi, a proto se zdvihne, aby vám odpustil. Is. 30, 18.

Byl jsem ticho dosud, mlčel jsem. Is. 42, 14.

Pověděl pak toto podobenství: „Kdosi měl fíkový strom štípený ve své vinici, i přišel hledat na něm ovoce, ale nenalezl. I řekl k vinaři: „Hle, tři leta jsou tomu, co přicházím hledat ovoce na tomto fíku a nenalézám; vykopej ho tedy; k čemu vysiluje půdu?“ Ale on odpověděl jemu: Pane, ponechej ho i tohoto léta, až jej okopám a ohnojím, kdyby snad přinesl ovoce; pakli ne, potom jej vykopáš.“ Luk. 13, 6—9.

K prvním rodičům v ráji. — K Noemovi; Gen. 7, 1. — K Lotovi; Gen. — K Ninivetským; Jon. 3, 4. — K národu israelskému na poušti; II. Mojž. — K bezbožným lidem za Noema; I. Mojž. 6. — K Maří Magdaleně; Luk. 7. — K Zacheovi; Luk. 19. — K Petrovi po hříchu; k lotrovi na kříži; k marnotratnému synovi; Luk. 5. — K velkému dlužníkovi; Mat. 18, 23. — V podobenství o stromu fíkovém; plakal nad Jerusalemem.

* *

Shovívavost boží můžeme poznati, jen když vzpomeneme, kolik hříchů lidé denně páchají ve všech zemích a dílech světa, a přece Bůh je hned netrestá a čeká, že se obrátí a živi budou. Orig. In ep. ad Rom., 2.

Jako vlastností ohně jest zahřívati, tak vlastností boží jest shovívati. Jan Zlat. Expl. in Ps. 47.

Když člověk pozoruje na nějaké budově nedostatek, nebou-
rá ji hned, ale opravuje, tak Bůh hned smrtí a peklem netrestá. Sv. Bernard.

146. SKUTKY.

(Almužna. Modlitba. Půst. Příkázání. Víra.)

Dobré. Kdo přichází ke mně a slyší má slova a je koná — o tom ukáži vám, komu jest podoben. Podoben jest člověku, jenž stavě dům kopal hluboko a položil základ na skálu. Když pak povstala povodeň, obořila se řeka na ten dům a nemohla jím pohnouti, neboť byl založen na skále. — Kdo však slyší a nekoná, podoben jest člověku, jenž postavil dům na zemi bez základu, na který se obořila řeka, a hned padl a pád domu toho byl veliký. Luk. 6, 47—49.

Neboť nikoli posluchači zákona jsou spravedliví u Boha, nýbrž činitelé zákona budou uznáni za spravedlivé. Řím. 2, 14.

Chceš-li však do života vejít, zachovávej příkázání. Mat. 19, 17.

Co prospěje, bratři moji, praví-li kdo, že má víru, skutků však nemá? Může ho víra spasiti? A kdyby bratr neb sestra byli nazí a měli nedostatek denní výživy, někdo z vás pak by jim řekl: „Jděte v pokoji, ohřívajte se a nasycujte se“, avšak nedali byste jim věci tělu potřebných, co to prospěje? Tak i víra, nemá-li skutků, jest mrtvá sama v sobě. Ale někdo řekne: „Ty máš víru, a já mám skutky. Ukaž mi svou víru bez skutků, a já ti ukáži ze svých

skutků víru svou. Ty věříš, že jeden jest Bůh? Dobře činiš: i zlí duchové věří, ale třesou se.“ Chceš však seznati, člověče prázdný, že víra bez skutků jest mrtva? Jak. 2, 14—22.

Neboť jako tělo bez ducha jest mrtvé, tak jest i víra bez skutků mrtvá. Jak. 2, 26.

Synu, máš-li co, čiň sobě dobře a podávej oběti Bohu jak se patří. Pamatuj, že smrt nemešká. Sir. 14, 11—12.

Bud'te však činiteli slova a ne posluchači toliko. Jakub 1, 22.

Soudí člověka podle skutků jeho. Sir. 16, 13.

„Miluje-li kdo mne, slovo mé zachovávatí bude, a Otec můj bude ho milovati, i přijdeme k němu a příbytek u něho učiníme. Kdo mě nemiluje, slov mých nezachovává, a (přece) slovo, které slyšíte, není moje, nýbrž Otce, který mě poslal.“ Jan 14, 23—24.

Kdo má příkázání moje a je zachovává, ten mě miluje. Jan 14, 21.

Odpověděl jemu: „Otec náš jest Abraham.“ Řekl jim Ježíš: „Jste-li dítky Abrahamovy, skutky Abrahamovy čiňte.“ Jan 8, 39.

Tak svět světlo vaše před lidmi, ať vidí skutky vaše do-

bré a velebí Otce vašeho, jenž jest v nebesích. Mat. 5, 16.

Dobrý člověk vyndává z dobré zásoby věci dobré. Mat. 12, 35.

A kdokoli by podal píti jednomu z maličkých těchto číši vody studené toliko proto, že jest (můj) učedník, vpravdě, pravím vám, neztratí odplaty své. Mat. 10, 42; Mar. 9, 40.

Zlé. Kdo však má statek toho světa a vidí bratra svého, an trpí nouzi, a zavře před ním srdce své, kterak láska boží zůstává v něm? Dítky, nemilujme slovem, ani jazykem, nýbrž skutkem a v pravdě. I. Jan ap. 3, 17—18.

Na stolicí Mojžíšovu zasedli zákoníci a fariseové. Všecko tedy, co vám řeknou, zachovávejte a číňte, ale podle skutků jejich nečíňte; neboť mluví, ale nečiní. Mat. 23, 2—3.

Ne každý, kdo mi říká: „Pane, Pane!“, vejde do království nebeského, nýbrž kdo činí vůli Otce mého, jenž jest v nebesích, ten vejde do království nebeského. Mat. 7, 21.

A všechny skutky své činí, aby je lidé viděli: roztahují modlitební řeménky své a prodlužují třepení; rádi sedí na prvních místech při hostinách a v prvních stolicích v synagogách. Mat. 23, 5—6.

Vždyť máte ruce své plné krve; čistě se umyjte! Odstraňte zlé své smýšlení, abych ne-

viděl ho; přestaňte jednati zvrhle, uče se činiti dobře: hledejte spravedlnost, přispějte potlačenému, k právu pomozte sirotku, zastaňte se vdovy! Můžete přijít, abyste mne kárali. Hospodin praví: Byť byly hříchy vaše jako šarlat, jak sníh budou zblíleny; byť byly červené jako červc, jak vlna zbledléj. Is. 1, 16—19.

Blahoslavení *mrtví*, kteří v Pánu umírají, od té chvíle. Ano, praví Duch svatý, ať odpočinou od svých námah, neboť skutky jejich jdou s nimi. Zjev. 14, 13.

Rcete spravedlivému, že dobře mu bude, neboť ovoce svých skutků užívat bude. Is. 3, 10.

Dokud čas. Syn člověka za jisté přijde ve slávě Otce svého s anděly svými, a tehdy odplatí jednomu každému podle skutků jeho. Mat. 16, 27.

Nedivte se tomu, neboť přichází hodina, ve které všichni, kteří v hrobech jsou, uslyší hlas jeho, a půjdou ti, kteří dobře činili, na vzkříšení k životu, ti však, kteří zlé páchali, na vzkříšení k soudu. Jan 5, 28, 29.

Kdo rozsévá skoupě, skoupě též bude žnouti, a kdo rozsévá v požehnání, v požehnání též žnouti bude. II. Kor. 9, 6.

Již přiložena jest sekera ke kořeni stromů; každý tedy strom, který nenese ovoce dobrého, bude vyřazen a na oheň uvržen. Mat. 3, 10.

Pověděl pak toto podobenství: Kdosi měl fíkový strom štípený ve své vinici, i přišel hledat na něm ovoce, ale nenalezl. I řekl k vinaři: „Hle, tři léta jsou tomu, co přicházím hledat ovoce na tomto fíku, a nenalézám. Vykopej ho tedy; k čemu vysiluje půdu?“ Ale on odpověděl jemu: „Pane, ponechej ho i tohoto léta, až jej okopám a ohnojím, kdyby snad přinesl ovoce; pak-li ne, potom jej vykopáš.“ Luk. 12, 6—9.

Podobenství o hřivnách. Mt. 25.

Josef za hladu sytil domácí lid i své bratry. — Job sdílel s chudými chléb; 31. — Tobiáš sytil hladové; 1, 20. — Kristus zázračně hladové zástupy. — První křesťané se starali o výživu chudých; Sk. ap. 2. — Job každého cizince přijal; 31. — Tobiáš chudým v Ninive oděv; 1, 20. Mrtvé pochovával. — Josef Egyptský nemocného otce obsluhoval; I. Mojž. 48. — Mladý Tobiáš pomazal oči slepého otce. — Maria a Marta volaly Krista k nemocnému bratrovi. — Kristus, kudy chodil, dobře činil. — Maria Alžbětě.

* *

Jak je konati. Nemáme toliko dobrých skutků konati, nýbrž máme je též dobře konati. Mají-li naše skutky býti dobrými a dokonalými, nutno je konati s úmyslem, abychom se jimi Bohu zalíbili. Alf. Lig. O křesť. ctn., kap. 7.

Dobrým nemůže skutek nějakým způsobem býti, jestliže nepochází z pravého úmyslu.

Augustin. Lib. de utilit. cred., c. 12.

Dobrý skutek děj se ne z bázně, nýbrž z lásky; ne silou trestu, nýbrž milováním spravedlnosti. Augustin. Exposit. sup. Pslm.

Ne aby snad bližní naše dobré skutky neviděli, ježto psáno jest: „Ať vidí skutky vaše dobré, a slaví Otce vašeho, jenž jest v nebesích“ (Mat. 5, 16.), nýbrž abychom tím, co konáme, vnější slávy nevyhledávali. Tak ale buď skutek náš veřejným, aby úmysl zůstal skrytým. Řehoř. Homil. 11. in Evg.

Jejich cena. Dobrý skutek těší tím více, čím více jej miluje Bůh. Augustin. De pecc. mer. et rem.

Skutky své nepovažuj za pravé, leč byly schváleny od lidí zbožných. Efrém. De recta vitae ratione, c. 56.

Mohouce dobře činiti, neodkládejte. Polykarp. Ep. ad Philipp., c. 10.

Postiti se, na zemi spáti, panícem býti a strízlivě si počínati toliko těm přináší prospěch, kdož toho činí; co však bližním prokazujeme, jako almužna, poučení a láska, to prospívá i nám samým, i bližním. Jan Zlat. Hom. 34. ad popul. Antiochen.

Zapsána jest každá tvá modlitba a zbožná píseň, zaznamenána jest všeliká tvá almužna, zapsán jest každý tvůj půst.

Cyryll Jerusál. Cateches. 15. illuminatorum.

Málo prospějí slova bez skutků, avšak ctnost beze slov prospěje velmi mnoho. Vavřinec Just.

Ó, jakou cenu budou mít v den soudný krásná ona slova: „Pojďte, požehnaní Otce mého, vládněte královstvím, vám připraveným od ustanovení světa. Neboť lačněl jsem, a dali jste mi jísti; žíznil jsem, a dali jste mi pít.“ (Mat. 25, 34.) A naopak, jaká hrůza, jaká tma obklopí zrak tvůj, uslyšíš-li ortel zavržení: „Jděte, zlořečení, do temností zevnitřních, ďáblu a andělům jeho připravených. Neboť lačněl jsem, a nedali jste mi jísti; žíznil jsem, a nedali jste mi pít.“ (Tamže.) Tam se nežaluje na lupiče, ale ztrácuje ten, kdo jmění svého neužíval k prospěchu chudých. Basil Vel. Hom. 6. varior. argum.

Bratří, tři věci jsou, jimiž víra stojí, nábožnost se udržuje, ctnost zůstává: Modlitba, půst, dobročinnost. Oč modlitba usiluje, dosahuje půst, dostává milosrdnost... Modlitba tedy, dobročinnost a půst nechť jsou naší ochranou. Jimi se hruď lidská stává chrámem božím. Petr Chrysolog. Serm. 43.

K spáse potřebné. Nic dobrého nekonati, jest již samo sebou zlého se dopouštět. Neboť řekni, kdybys měl nějakého sluhu, který, i kdyby nekradl, ani nelál, ani neodmlouval, ba ani

se neopíjel a ničeho zlého se nedopouštěl, ale ustavičně v zahálce seděl a nečinil ničeho, čím je služebník svému pánu povinen — nekáral bys ho? Netrestal? Rci, prosím. Rolník, který by v ničem našem jmění neškodil, ale stále jen doma se založenýma rukama v zahálce seděl, neseje, neoraje, ani volů nezapřahaje, ani kmene vinného nepěstuje — zdaž bychom takového nekárali, ač žádné křivdy neučinil? Jan Zlat. Hom. 16. in epist. ad Ephes.

Nejenom Krista Pánem nazýváme, neboť to nás nespasí. Praviť zajisté: „Ne každý, kdož mi říká: Pane, Pane!, spasen bude.“ (Mat. 7, 21.) Tedy, bratří, jej vyznávejme v skutcích, vespolek se milujíce, milosrdní, dobrotiví jsouce. Klem. Římský. Epist. 2., c. 4.

Nechápu, proč by řekl Pán: „Chceš-li v život vejíti, ostříhej přikázání...“ (Mat. 19.), kdyby se i při jich neostříhání mohlo přijíti k životu pouhou vírou, jež jest bez skutků mrtvá. (Jak. 2.) Augustin. De Fid. et oper., c. 15.

Nikdo z vás, bratří nejmilejší, se neklam, nikdo se falešnou nadějí nesváděj — neboť pouhé jméno křesťanské nečiní ještě křesťana křesťanem. Psáno jest zajisté: „Víra bez skutků jest mrtvá.“ (Jak. 2, 17.) Kdo věří, dobrých skutků však nekoná, k tomu Písmo svaté volá, řkouc: „Ty věříš, že jest jeden Bůh; dobře činíš, (avšak)

zlí duchové věří a třesou se.“
(Tamtéž v. 19.) A tak, kdož vě-
ří a dobrých skutků nekonají,

zdaří se víru d'áblův míti. Aug.
Serm. 38. de Sct., qui est prim.
in Comm. fid. animar.

147. SLÁVA.

(Bůh. Pokora. Chlouba. Pýcha.)

Pýše nikdy nedopouštěj,
aby panovala v tvém slovu, neb
v ní počátek vzalo všeliké za-
hynutí. Tob. 4, 14.

Ne ten, kdož se sám chválí,
zkušený jest, ale ten, koho Bůh
chválí. II. Kor. 10, 18.

Což nám prospěla pýcha, ne-
bo bohatství s chloubou co nám
pomohlo? Pominuly všecky ty
věci jako stín a jako posel, kte-
rý prudce běží. Moudr. 5, 8, 9.

Láska trpělivá jest, dobroti-
vá jest, láska nezávidí..., není
žádostivá, nenadýmá se. I. Kor.
13, 4.

Milovati budeš bližního své-
ho jako sebe samého. Mat. 22,
39.

Odvrať oči své, aby nevidě-
ly marnosti! Ž. 118, 37.

Co máš, čeho bys nebyl (od
Boha) vzal? Pak-li jsi vzal,
proč se chlubíš, jako bys byl
nevzal? I. Kor. 4, 7.

Sesadil mocné s trůnu a po-
výšil nízké. Lačné naplnil do-
brými věcmi a bohaté pustil
prázdné. Luk. 1, 52.

Jeť jen jeho jméno vzneše-
né. Ž. 148, 13.

Absolon, aby mohl panovati, po-
vstal proti svému otci, ale bídě za-
hynul; II. Král. 15. — Josef vše, co
krásného vykonal, přičítal jen Bohu;
I. Mojž. 41, 16. — Sv. Petr odmítal
slávu, když uzdravil chromého; Sk.
ap. — Stejně i Pavel; I. Kor. 15, 10.
— Šalamoun nežádal o ni, ale o mou-
drost; III. Kr. 3. — Maria jen Bohu
chválu přičítala (Magnificat). — Je-
žíš zmizel, když ho chtěli učiniti
králem.

* *

*Sláva jest pověst, spojená
s chválou.* Augustin. Lib. de
defini.

Sláva podle mého zdání nic
jiného není, než jakýs blesk.
Fr. Sales. Philoth. P. 3., c. 7.

Marná sláva jest nezřízené
hnutí ducha, jímž někdo baží
po vlastní vznešenosti, aby ji-
né ve cti převýšil. Jeroným. In
epistol.

Chlubícimu se praví svatý
apoštol: „Co máš, čehos neob-
držel? Jestliže pak jsi obdržel,
co se chlubíš, jako bys nebyl
obdržel?“ (I. Kor. 4.) Bernard.
Tract. de dilligend. Deo, ad
Haymeric. cardin., c. 2.

Jestliže oslavenu býti žádáš,
slávou pohrdej, a u všech se o-
slavenějším staneš. Jan Zlat.
In homil. 4.

Slávě se vyhýbaje, slávy zasluluješ; jen těch se přidržuje, kteří jí pohrdají. Jeroným. Epistlr. lib. 3. Ep. 8. In ep. ad Eustochium.

Čím budeš pokornější, tím také budeš i slavnější. Isidor. Kniha utěšená, str. 56.

Ctnost jest stupněm k slávě. Ctnost jest matkou slávy. Klamná jest sláva a marná jest krása, kterou nezrodila ctnost. Bernard. In sermon. de Sanct. Serm. 1, c. 1.

Veliká jest sláva, která nijakými chválami neroste, a nijádnou hanou se nezmenšuje. Kassiodor. In epistol.

Její marnost. Krátká jest sláva, kteráž od lidí se dává a přijímá. Slávu světa vždycky zármutek stíhá. Sláva dobrých nikoli v ústech lidských, nýbrž v jejich svědomí bývá. Kdo po

pravé a věčné slávě touží, nedbá na slávu časnou. A kdo časné slávy vyhledává, anebo jí pohrdati neumí, dokazuje, že slávu nebeskou nemiluje. Tomáš Kempenský. De im. Chr., lib. 2, c. 6.

Nekibuj si v slávě tohoto života, ježto všechno pod sluncem jest marnost. Miluj pouze skutek, vykonal-li jsi jej spravedlivě a jiným k prospěchu. Augustin. De Civ. Dei, lib. 19, c. 19.

Po slávě dychtě, myslí si, jako bys jí byl již dosáhl Jan Zlat. Hom. 43. ad pop. Ant.

Kratičká jest sláva tohoto světa. Pověz mi, kde jsou králové? Kde knížata? Kde císařové? Kde pyšní? Kde mocní tohoto světa? Kde boháči? Jako stín pominuli, jako sen zmizeli. Isidor. Kniha utěšená, str. 93.

148. SLIB.

(Slovo. Pravdomluvnost. Lež. Věrnost.)

Slíbil-lis co Bohu, neprodlévej to splniti, neboť mnohem lépe jest neslibovati, než po slibu, co připověděno, nesplniti. Kaza. 5, 3—4.

Učiní-li muž Hospodinu slib, nebo zaváže-li se přísahou, ať nezruší slova svého, ať splní všechno, co slíbil. IV. Mojž. 30, 3; též V. Mojž. 12, 26.

Když učiníš Hospodinu, Bohu svému, slib, nebudeš otá-

leti, bys jej splnil, neboť Hospodin, Bůh tvůj bude to vymáhati, a budeš-li odkládati, bude ti to počteno za hřích. V. Mojž. 23, 21—23.

Prosit budeš ho, i vyslyší tě, a své sliby plniti mu budeš. Job. 20, 27.

Sliby čiňte a plňte Hospodinu, Pánu svému! Ž. 75, 12.

Jestliže nebudeš chtíti slíbiti, bez hříchu budeš. Což pak

jednou vyšlo ze rtů tvých, zachováš a učiníš, jakož jsi slíbil Hospodinu, Bohu svému, a z vlastní vůle a ústy svými mluvil jsi. V. Mojž. 23, 21—23.

Obětuj Bohu oběť chvály a splň Hospodinu sliby své. Ž. 49, 14; Ž. 21, 6; 60, 9.

Sv. Pavel učinil slib nasirejský a splnil jej; Sk. ap. 18, 19. — Rodička boží učinila slib čistoty; Luk. 1, 34. — První křesťané se zavazovali ve svých shromážděních, že chtějí vždycky, co slíbí Bohu i člověku splniti. — Herodes učinil hříšný slib a splnil jej. — Laban (I. Mojž. 29.) a Saul (I. Král. 8.) slibu svého nesplnili. — Šalamoun splnil slib Davidův; II. Paral. 8, 1.

* *

Slib jest s rozvahou učiněná přípověď Bohu, týkající se dobra možného a lepšího. Tom. Aquinský. 2. 2. q. 88.

Některé sliby jsou v šem společné, jiné pak jsou zvláštní. Společné sliby jsou ty, které se staly při křtu, totiž hříchu se varovati, ďáblu a jeho skutkům odpírati. Zvláštní sliby pak jsou, když někdo (na př.) slíbí státi se řeholníkem, nebo poustevníkem, nebo cos podobného. Bernard. Lib. de modo bene viv., c. 62.

„Sliby čiňte a plňte Hospodinu, Pánu svému!“ (Žlm. 7, 12.) O čem (člověk) ví, že jest povoleno, o čem seznává, že to slouží k prospěchu lepšího života, to nechť rád slíbí a rychle plní... Nebo každému, kdož

Bohu sliby činí, a co slíbil, plní, Bůh sám též udělí odměnu, kterou přislíbiti ráčil. Aug. De fide ad Petrum, c. 3.

Před Pánem Bohem lehkomyslně neslibuj a nepřipovídej toho, čemu bys nemohl dostáti. Nezavazuj se tím, čeho bys nemohl vyplniti. Isidor. Kn. utěš., str. 76.

Někdy je to i proti povinnosti, slib splniti, přísahu ostríhati, jako Herodes se zapřisáhl dáti dceři Herodiadině, zač by ho prosila, a vraždu na Janovi vykonal, aby slibu neupřel. (Mat. 14, 6.) A co říci o Jeftovi, jenž obětoval dceru, která mu, vítězi, první přišla v ústrety, jen aby splnil slib, jímž se zavázal, že Bohu přinese v oběť, cokoli mu z domu nejprve přijde v ústrety? (Soudc. 11, 30.) Ambrož De offic. minist., lib. 1, c. 50.

Ve zlém věrnosti nešetři, v hanebném slibu úmysl proměň. Zlé, co jsi slíbil, nečiň; čeho jsi neprozřetelně slíbil, nesplňuj. Bezbožný je slib, jenž se splňuje nešlechtností. Bernard. Lib. de modo bene viv., c. 62.

Kdo jednou slib z dobré vůle učinil, ten jest zákonem božským k jeho splnění zavázán. Bonavent. De sex alis Seraph., cap. 3.

Lépe jest nic nepřipovídati a nic neslibovati, než-li potom dosti toho neučiniti. Isidor. Kn. utěšená, Rozml. rozumu s člov.

149. SLOVO BOŽÍ.

(Bůh, Kázání, Písmo svaté.)

Veliká cena jeho. Řeč má i hlásání mé (neděly se) přemlouvacími slovy moudrosti (lidské), nýbrž dokazováním Ducha a moci, aby víra vaše nezakládala se na moudrosti lidské, nýbrž na moci Boží. I. Kor. 2, 4—5.

Všeliké tělo jest jako tráva a všeliká sláva jeho jako květ travní; tráva uschne, a květ její opadne, ale slovo Páně zůstává na věky. I. Petr. ap. 1, 24—25.

Psáno jest: „Ne samým chlebem živ jest člověk, nýbrž každým slovem, které vychází z úst Božích.“ Mat. 4, 4.

Hlas řekl: „Volej!“ I řekl jsem: „Co mám volati?“ Is. 40, 6.

Uložte tato slova má ve svých srdcích a myslích, zavěste je jako znamení na rukou a položte si je mezi oči. Vyučuj syny své o nich přemýšleti, když sedíš doma, když jdeš cestou, když leháš nebo vstáváš. Napiš je na veřeje a na dveře domu svého, aby trvaly dni tvé i synů tvých v zemi, kterou přísežně slíbil Hospodin otcům tvým, že jim dá, dokud bude nebe státi nad zemí. Dt. 11, 18, 21.

Slyšte, nebesa, co mluvím, poslouvej země slovům úst

mých! Kéž se lije jak déšť má nauka, nechať kanou jak rosa má slova, jako přival do zeleně, a jako lijavec na travinu! Dt. 31.

Avšak slovo Boží není přivázáno. II. Tim. 2, 9.

Výroky Páně jsou jen právo, všechny jsou spravedlivé. Vzácnější jsou nežli zlato, než množství drahokamů. Ano, sladkost jejich je nad med, který vytekl z plástu. Žl. 18, 10, 11.

Neboť živé jest slovo boží a účinné a různější nad každý meč dvojbřitký; proniká až do rozdělení duše a ducha, kloubův i morku, a rozeznává myšlenky a úmysly srdce. Žid. 4, 12.

A nyní, Pane, shlédni na hrozby jejich a dej služebníkům svým mluvit s veškerou neohrožeností slovo Tvé, vztahuje ruku svou k uzdravování a k činění zázrakův i divů jménem svatého Syna svého, Ježíše. A když se pomodlili, otřáslo se místo, ve kterém byli shromážděni, a všichni byli naplněni Duchem svatým; i mluvili slovo boží s neohrožeností. Sk. ap. 4, 29—31.

Zda-li neslyšeli? Ba ano; po veškeré zemi rozešel se hlas jejich a na konec země (zní) slova jejich. Řím. 10, 18.

A Slovo tělem učiněno jest, a přebývalo mezi námi. Jan 1, 14.

Na počátku bylo Slovo, a Slovo bylo u Boha, a Bůh bylo Slovo. To bylo na počátku u Boha. Jan 1, 1—2.

Odejdouce tedy, učte všechny národy..., a učíte je zachovávatí všechno, co jsem přikázal vám. Mat. 28, 19, 20.

Svítilnou mým nohám je Tvé slovo, ano, je světlem stezkám mým. Žalm. 118, 105.

Nedomnívejte se, že jsem přišel zrušit zákon nebo proročky; nepřišel jsem zrušit, nýbrž naplnit. Mat. 5, 17.

Vpravdě zajisté pravím vám: Dokavad nepomine nebe a země, *nepomine jediné písmě*, neb jediná čárka ze zákona, až se všechno stane. Kdo by tedy zrušil jeden z příkazů těchto nejmenších a vyučil tak lidi, nejmenším slouti bude v království nebeském; kdo by však činil a učil, ten bude velikým slouti v království nebeském. Mat. 5, 18—19.

Usychá tráva a oprchává květ, slovo však našeho Boha zůstává na věky. Is. 40, 8.

Nebe a země pominou, ale slova má nepominou. Mat. 24, 35.

Snazší však jest, aby nebe a země pomínuly, než aby padla jedna čárka zákona. Luk. 16, 17.

Lidské slovo. Nemá-liž ucho rozeznávatí slova, jako dásně ochutnávají pokrm? Job 12.

Jablka zlatá na stříbrné půdě, slova promluvená v pravý čas. Přísl. 25, 11.

Ve shromáždění (církvní obce) chci raději pět slov promluvití svým rozumem, abych poučil také jiné, než-li deset tisíc slov v jazyce (cizím). I. Kor. 14, 19.

Odměna. Vpravdě, vpravdě, pravím vám: Bude-li kdo zachovávatí slovo mé, neumře na věky. Jan 8, 51.

Každý tedy, kdo slyší tato slova má a koná je, bude připodobněn muži moudrému jenž postavil dům svůj na skálu... Mat. 7, 24.

Ale on pravil: „Ovšem, blahoslavení, kteří slyší slovo boží a ostríhají ho.“ Luk. 11, 28.

Neboť nikoli posluchači zákona jsou spravedliví u Boha, nýbrž činitelé zákona budou uznáni za spravedlivé. Řím 2, 13.

Ale jednoho jest zapotřebí. Maria nejlepší stránku vyvolila, která nebude odňata od ní. Luk. 10, 42.

Vpravdě, vpravdě, pravím vám: Kdo slyší slovo mé a věří tomu, jenž mne poslal, má život věčný a soudu nepropadá, nýbrž přešel ze smrti do života. Jan 5, 24.

Trest. Kdo mnou pohrdá a nepřijímá slov mých, (ten) má svého Soudce: To slovo, které jsem mluvil, to jej odsoudí v den poslední, neboť já jsem nemluvil sám ze sebe, nýbrž Otec, jenž mne poslal, ten mi přikázal, co mám říkati a co mluvit. Jan 12, 48—49.

Kdo z Boha jest, slova boží slyší; proto vy neslyšíte, že z Boha nejste. Jan 8, 47.

Slovem božím proroka Jonáše konali Ninivetští pokání; Jon 3. — Na slovo Krista Pána opouštěli apoštolové rybářství i kterékoli své povolání, a šli za ním. — Slova Kristova nemohli se navolit posluchači na poušti a raději hladověli. — Maria slovo boží poslouchala dychtivě, Marta nedbale. — Hříšná žena. — Zacheus.

* *

Prospěšné. Bůh nás poučuje, že jako déšť svlažuje zemi a plodnou ji činí, rovněž tak i slovo boží bez účinku nezůstává, nýbrž v duši člověka ovoce dobrých skutků přináší: „Jakož sestupuje (prší) déšť a sníh s nebe a tam se více nevrací (leč až když napojil zemi), ale napájí zemi a zalévá ji a činí ji úrodnou, a dává símě rozsévajícímu a chléb pojídajícímu, tak bude i slovo mé, kteréž vyjde z úst mých. Nenavrátil se ke mně prázdné, ale učiní, cožkoli jsem chtěl, a šťastně se mu povede při tom, k čemuž jsem je poslal.“ (Is. 55, 10, 11.) Ta-

ké svatý Pavel ujišťuje, že slovo boží svou mocí více proniká srdce, než-li meč na obě strany broušený: „Živá jest zajisté řeč boží a mocná, a pronikavější nad všeliký meč na obě strany ostrý, a dosahuje až do rozdělení duše a ducha od těla.“ (Žid. 4, 12.) Alfons Lig. Vyvrác. spisu „De la predication“, č. 11.

Jako tělo pokrmem a zažíváním, tak i duch se sílí slovem božím. Origenes. Hom. 39. sup. Levit.

Žhavý kov jest zanícené kázání, a jako z žhavého kovu létají jiskry, tak i z onoho padají plamenná slova v sluch posluchačů. Dobře se tedy slova kazatelů jiskrami nazývají, poněvadž těch, jejichž srdcí dosahují, rozněcují. Řehoř. Hom. 3. sup. Ezech.

Ani souženími, ani vazbami nemůže býti spoutáno slovo boží, ani uvržením jeho hlasatelů do vězení. Augustin. De Civ. Dei, lib. 17, c. 4.

Slovo boží jest voda spásitelné moudrosti, kteráž slouží netoliko k zapuzení zízne, nýbrž i k očišťování, podle výroku Páně: „Již vy čistí jste pro řeč, kterou jsem mluvil k vám.“ (Jan 15, 3.) Bernard. Serm. in Cantica. S. 22.

Sám Pán Ježíš Kristus praví, že nepostačovalo jeho pouhé utrpení, aby se lidé stali blaženými, nýbrž že i kázání bylo třeba, aby za své hříchy činili pokání a vpravdě se polepšili:

„Tak musil Kristus trpěti..., aby v jeho jménu bylo kázáno pokání a odpuštění hříchů mezi všemi národy.“ (Luk. 24, 46, 47.) Proto také přikázal Pán učedníkům svým, aby šli do celého světa a vyučovali netoliko tajemstvím, v něž by věřili, nýbrž i přikázáním, jež by měli zachovávat. Alfons Lig. Vyvr. spisu „De la predicat.“, č. 10.

Utěšuje. Pane, buď pozhnánáno slovo Tvé, sladší nad med i nad střed ústům mým! Co bych si počal v tak velikých zármutcích a úzkostech svých, kdybys Ty mne svými svatými řečmi nesílil. Tom. Kemp. De im. Chr., lib. 3, c. 57.

Božské slovo Tvé, ó, Bože můj, jest chléb, kterýž krmí a nasycuje; olej, kterýž okrašluje a na obličej našem vyobrazuje; víno, kteréž opojuje, ale takovým způsobem, že se nám světské radosti zošklivují. Augustin.

Sladké jest slovo Kristovo, aby nás potěšilo; silné, aby nás ochránilo, líbezné, aby nás občerstvilo; plné slitování, aby nám odpuštění, plné smilování a život věčný opatřilo! Tomáš Kempenský. Náb. sp., Lil. úd., cap. 14.

Kdy? Jestliže Duch svatý nenaplní srdce posluchačů, marně zní v tělesné uši hlas učitelů. Učitelové mohou ovšem navenek mluvit, ale do nitra nemohou vtisknouti. Řehoř. Mor. lib. 27.

Není-li Duch svatý přítomen v srdci posluchačů, marná jest řeč kazatele. Nikdo tedy nepřipisuj učiteli to, co z jeho úst vychází; neboť není-li uvnitř, kdo by poučoval, namáhá se jazyk navenek nadarmo. Řehoř. Hom. 20. sup. Evang.

Slovo boží se neužívá v tom, kdo toliko po věcech pozemských touží. Honorius. Serm. Dom. 5. p. Pent.

Abychom se k poslouchání slova božího připravili a způsobnými se stali, je třeba, abychom v přítomnosti boží otevřeli srdce svá a je rozšířili, a takto do nich rosou slova božího přijímali. Jako Gedeon na poli rouno rozprostřel, aby bylo rosou a deštěm s nebe svlačeno, tak musíme i svá srdce před Bohem rozprostřít. František Sal. Káz. na ned. 5. post.

Často prospává i vědoucím, aby důležité věci slyšeli. Jan Zlat. Serm. 2. sup. ep. ad Hebr.

Slyš. Moudrý posluchač rád slyší každého a čte všecko; nepohrdá ani osobou, ani písmem, ani učením. Nehledí na to, jak mnoho ví, nýbrž na to, jak mnoho neví. Hugo. In didascal.

Posluchač vroucí, roztouživ se pro slovo boží, buď co buď, vše milerád snese; ani zimou, ani horkem, ani lopotou, ani jinými strastmi nedá si překážeti. Jan Zlat. O důstojn. onoho života.

Nebývá-li pokrm v ústa vzat a požit, nic člověku neprospívá; podobně nepřináší slovo boží užitku tomu, kdo ho v srdce nepřijímá a je nezachovává. Jan Zlat.

Kdokoli se domnívá, že poznává pravdu slova božího, mýlí se, jestliže dosud nešlechetně žije. Augustin. Lib. de agone Christ.

Rozjímání Zákona nezáleží toliko v čtení Písma svatého, nýbrž i v tom, aby se konalo,

co psáno jest. Jeroným. Sup. psalm. 1.

Proč jsou v chrámě ti, kdož jen ze zvědavosti jdou na kázání, aby toliko krásná slova slyšeli? Co byste řekli o nemocném, který, věda v zahradě o bylině, která by ho mohla vyléčiti, odebral by se k ní, aby se na její květ jen — podíval? Nebyl by podoben Herodesovi, který chtěl spatřiti Spasitele jen ze zvědavosti, a pak jím posměšně pohrdnul? Fr. Sal. Kázání na ned. 1. po Devítníku.

150. SLUŽBA BOŽÍ.

(Chrám. Láska k Bohu. Modlitba.)

„Marto, Marto, pečlivá jsi, a znepokojuješ se ve mnoha věcech, ale jednoho jest zapotřebí. Maria nejlepší stránku vyvolila, která nebude odňata od ní.“ Luk. 10, 41—42.

Sladko jest oslavovati Hospodina, opěvovati jméno Tvé, Svrchovaný. Ž. 90, 2.

Vezměte jho mé na sebe a učte se ode mne, neboť jsem ti chý a pokorný srdcem; a naleznete pokoj duším svým. Mat. 11, 29.

I řekl jim: Jděte i vy na vinici mou, a co bude spravedливо, dám vám. Mat. 20, 4.

Anna, vdova 84letá, sloužila Bohu postem a modlitbou dnem i nocí; Luk. 2, 38. — Maria. — David složil překrásné žalmy k službám božím; Ž. 25, 8. — David učinil při-

pravy k stavbě chrámu. — Šalamoun dokončil v sedmi letech. — Pán Ježíš chrám navštěvoval, znesvěcení jeho trestal. — Také apoštolové často chrám navštěvovali; Luk. 24, 53. — První křesťané, nesmějíce chrámů užívati, utíkali se do katakomb a tam Bohu sloužili.

* *

V jedné a téže věci nelze, aby kdo Bohu všemohoucímu sloužil, a spolu se i jeho nepřátelům líbil. Řehoř. Hom. sup. Ezech.

Běda těm, kdož jsou rozštěpeného srdce, sloužíce z části Bohu a z části otročice d'áblu. Augustin. Tract. sup. Joan.

Bohu sloužiti jest blaženost duše, zdraví těla, moudrost ducha, nebeský život. Bonavent. ABC christ. perfect.

Já bídny, srdce své, které jsem Tobě samému, Pane, cele oddati měl, oddal jsem se marným věcem. A proto marným jsem učiněn, že jsem miloval marnost. Augustin. Solil. an. ad D., c. 1. in fin.

Vždycky máme větší užitek z veřejných kostelních služeb božích, než z domácích. Fr. Sal. Phil. p. 2., c. 15.

Což jest spravedlivějšího, než abychom podle slabé síly

své Kristu Pánu čest a chválu pokorně vzdávali? A pro svou slabost nemohouce ustavičně, jako andělé alespoň čas od času vzhůru se vznesli a podobali se Jerusalemu, kterýž svrchu jest. Bonavent. De sex alis Seraph., c. 8.

Služby boží buďte konány nábožně a pozorně, tak, jako před anděly a v přítomnosti boží. Bonavent. De sex alis. Seraph., c. 8.

151. SLUŽEBNÍCI.

(Kázeň. Mzda. Vrchnost.)

Služebníci, poslouchejte pány tělesných s bázní a třesením, v prostnosti srdce svého, jako Krista, sloužíce ne na oko, jako ti, kteří chtějí se zalíbiti lidem, nýbrž jako služebníci Kristovi, konající vůli boží ze srdce. Efes. 6, 5—6.

Služebníci, poddáni buďte ve vši bázni pánům, nejen dobrým a mírným, nýbrž i zlým. I. Petr ap. 2, 18.

Nikdo nemůže dvěma pánům sloužiti; neboť buď bude jednoho nenáviděti a druhého milovati, anebo jednoho se přidržiti a druhým pohrdne. Mat. 6, 24.

Všichni, kdo jsou pode jhem jako otroci, pokládejte své pány za hodny veškeré úcty. Ti však, kteří za pány mají věřící, nepohrdejte jimi proto, že jsou

bratry, nýbrž tím ochotněji služte jim, protože to jsou věřící a milácci Páně, kteří se vynasnažují dobře činiti. Tomu uč a to přimlouvej. I. Tim. 6, 1, 2.

Nesluší se, aby blázen měl blahobyť; ani aby služebník panoval nad knížaty. Přísl. 19, 10.

Fík jestliže kdo opatruje, jíst bude ovoce jeho; a kdo pečuje o svého pána, dojde úcty. Přísl. 27, 18.

Blažen služebník ten, kterého pán přijde, nalezne, an tak činí. Luk. 12, 43, 47.

Kdo jest věrný ve věcech nejmenších, jest věrný i ve věcech velikých, a kdo jest ve věcech nejmenších nesprávný, jest nesprávný i ve věcech velikých. Luk. 16, 10.

Nechce-li kdo pracovati, ať nejí. II. Tes. 3, 10.

Syn ctí otce svého a sluha pána svého. Mal. 1, 6.

Neboť i já jsem člověk pod mocí postavený, máje pod sebou vojáky; a dím tomuto: „Jdi“, i jde, a jinému: „Přijď“, a přijde, a svému služebníku: „Učiň toto“, i učiní. Mat. 8, 9; Luk. 7, 8.

Řekl mu pán jeho: „Dobře, služebníku dobrý a věrný, že jsi nad málem byl věrný, nad mnohem ustanovím tebe; vejdi v radost Pána svého.“ Mat. 25, 21.

Páni, prokazujte služebníkům, co jest spravedливо a slušno, věduce, že také vy máte Pána na nebi. Kolos. 3, 1.

Služebník rozumný budiž ti milý jako tvá duše. Sir. 7, 23.

Služebníky (napomínej), ať jsou svým pánům poddáni ve všem, příjemni, neodmlouvající, neokrádající, nýbrž v každé příčině věrnost pravou osvědčující, aby ve všech věcech byli na ozdobu učení Boha, Spasitele našeho. Tit. 2, 9—10.

Dávejte tedy všem, čím jste povinni: Komu daň (patří), tomu daň (dávejte); komu cło, tomu cło; komu bázeň, tomu bázeň; komu čest, tomu čest. Řím. 13, 5, 7.

Neodpírej mzdy potřebnému a chudému bratru svému, ale téhož dne před slunce západem

dej mu mzdu za jeho práci — jeť chytrý, a tím udržuje život svůj — aby nevolal proti tobě k Hospodinu, a bylo by ti to počteno za hřích. V. Mojž. 24, 14, 15.

Nebývej jako lev v svém domě, utiskuje poddané. Sir. 4, 35.

Jakou měrou měříte, takovou bude vám odměřeno. Mat. 7, 2.

Páni, prokazujte služebníkům, co jest spravedливо a slušno, věduce, že také vy máte Pána na nebi. Kol. 4, 1.

Vrchnost vždycky byla. V první rodině vládl Adam, potom Abraham, Jakob. — Israelity řídil Bůh skrze kněze a proroky. — Job považoval čeled' za bratry; 31, 13. — Pohan- ský setník, dobrý k podřízeným. — Jakub 20 roků sloužil Labanovi. — Kristus Pán myl nohy učedníkům; Mat. 11. — Autorita je základ cirkve, rodiny a spořádaného státu.

* *

Odložte pyšnou zpupnost jazyka svého a uče se poslouchati. Klement. Řím. Epist. ad Cor., 57.

Tomu, kdo nad tebe vyšší jest, se nerovnej. Isidor. Kniha utěšená, 85.

Mluvil-li jsem co zlého, svědč o zlém, jestli dobrého, proč mne tepeš? (Jan 18, 23.) Toto řekl v pokoře a trpělivosti, abychom měli příklad pokory a trpělivosti. Cyprian. Lib. 3. ep. ad Rogatian.

Tak poslouchej představeného, abys při tom vůle boží neurazil. Isidor. Kn. utěš., 85.

Zlatý šperk je rozumnému kázeň a jako náramek na rameni pravém. Sir. 21, 24.

152. SMILSTVO.

(Ctnost. Čistota. Nečistota. Nebe. Hřích.)

Od nečistého co může být očištěno, a od lháře co může pravého být pověděno? Sir. 33, 4.

Každá žena, která je smilná, jako výkal na cestě pošlapána bude. Sir. 9, 10.

Smilství však a všeliká nečistota neb lakota nebudiž ani jmenována mezi vámi, jak sluší na věřící. Efes. 5, 3.

Žádný smilník neb nečistý lakotník, to jest modloslužebník, nemá dědictví v království Kristově a Božím. Efes. 5, 5.

Kdo bude obcovati (tělesně) se zvířetem, smrtí ať zemře. Ex. 22, 19.

Nezcizoložíš. Nepožádáš domu bližního svého. Aniž požádáš jeho manželky. II. Mojž. 20, 14, 17.

Nemylte se, ani smilníci, ani modláři, ani cizoložníci neobdrží království nebeského. I. Kor. 6, 9.

Smilství, víno a opilství berou rozum. Os. 4, 11.

Slyšeli jste, že řečeno jest starým: „Nezcizoložíš.“ Já

však pravím vám, že každý, kdo hledí na ženu, aby ji požádal, již zcizoložil s ní ve svém srdci. Mat. 27, 28.

Potomci Kainovi se dopouštěli tohoto hříchu a byli potrestáni; I. Mojž. 7. — Obyvatelstvo Sodomy a Gomorrhy bylo zahlazeno ohněm; I. Mojž. 9. — Celý svět potopou; I. Mojž. 7. — Marnotratný syn smilnil a uvržen v bídu; Luk. 15. — Maří Magdalena; Luk. 5. — Círk. sněm elvirský r. 305. ve Španělech vydal zákon, aby panny, které se věnovaly Bohu, v smilstvu přistiženy, byly vyobcovány z církve po celý život. — Maria. — Sv. Miláček Páně.

* *

Smilný jest, kdo nestydatě věci vidí, slyší, mluví a jich se dotýká, jestliže k tomu srdce přikládá a v tom zalíbení má. František Sal. Philoth. Pars. 3., cap. 13.

Hojnost pokrmu jest prvním podnětem chlípnosti. Isidor. De s. b., lib. 2, c. 42.

Pití vína a přesycenost pokrmu jest podnětem smilstva. Jeroným. Adv. Jovinian., l. 2.

Také zahálčivé lidi si smilstvo často podmanilo. Isidor. Kniha utěš., str. 55.

Krátká jest rozkoš chlípno-
sti, věčná však jest její poku-
ta. Beda Ctih. De temp. Salom.

Čti Písmo svaté, a shledáš,
že Pán pro tuto nepravost se-
slal oheň s nebe, patero měst
se všemi obyvateli zahladiv.

Pro tuto nepravost dopustil
Bůh velikou potopu. Než, toto
všecko se týká pouze pokut na
tomto světě. Jak teprve se as-
povede chlípníkům ve světě
druhém? Alf. Lig. Katech. P.
1., K. 6.

153. SMRT.

(Hřích. Soud. Vzkříšení. Život.)

Údělem každého. Avšak se
stromu poznání dobrého a zlé-
ho ať nejíš. Neboť v kterýkoli
den z něho budeš jísti, smrtí
zemřeš! I. Mojž. 2, 17.

Jako skrze jednoho člově-
ka hřích přišel na tento svět
a skrze hřích smrt, a (jako)
tak na všechny lidi smrt přišla,
poněvadž (v něm) všichni zhře-
šili. Řím. 5, 12.

Lepší smrt nežli život hoř-
ký, a věčný odpočinek nežli ne-
duh trvalý. Sir. 30, 17.

Slyšte tedy slovo Hospodi-
novy, posměvači, kteří panuje-
te nad mým lidem v Jerusale-
mě! Řekli jste totiž: „Učinili
jsme smlouvu se smrtí, a s pe-
kly jsme se dojednali, až se po-
valí jak povodeň metla, nepří-
jde na nás.“ Is. 28, 14—15.

Padne-li strom na jih nebo
na sever, na které místo padne,
na tom zůstane. Kaza. 11, 2.

A zemřel i boháč a pohřben
byl v pekle. Luk. 16, 22.

Neznámá. Neznát člověk
času svého: (ale) jako ryby
do sítě chytány, a jako ptáci
lapáni osidlem, tak bývají lidé
zatahováni v čas zlý, když ná-
hle na ně přikvačí. Kaz. 9, 12.

Nuže vy, kteří říkáte: Dnes
nebo zítra půjdeme do toho
města a pobudeme tam rok a
budeme obchodovati a těžiti,
kteří přece nevíte, co bude zí-
tra! Neboť jaký jest život váš!
Parou jest, která na krátko se
ukazuje a potom mizí. Jak. 4,
13—15.

Proto buďte opatrní a bděte
na modlitbách. I. Petr. 4, 7.

Nebudeš-li tedy bdíti, při-
jdu na tebe jako zloděj a ne-
zvíš, kterou hodinu přijdu na
tebe. Zjev. 3, 3.

Hle, přicházím jako zloděj,
blahoslavený jest, kdo bdí a za-
chovává roucha svá. Zjev. 16,
15.

Bolestná smrt. Šklebí na
mne svá ústa jako dravý
lev řvoucí, jako kdybych z vo-

dy byl, roztékám se, rozvazují se mi všechny kosti, jako vosk se mi rozplývá srdce v mém těle. Vyprahla jak střepina má síla, a můj jazyk k podnebí mi přilnul. Ž. 21, 14—16.

Ó, smrti, jak jest hořká vzpomínka na tebe. Sir. 40, 1.

Obklíčily mne úzkosti smrti, pekelné hrůzy se přivalily, strasti a muky zastihly mne. Tu jsem vzýval jméno Páně: „Ó, Pane, vysvobod' mou duši!“ Ž. 114, 3—4.

Pane, ve svém hněvu mne netrestej, ve svém rozhorlení mne nekárej! Slituj se, Pane, neboť jsem schřadlý, uzdrav mne, Pane, neb chvějí se kosti mé. Také má duše jest zděšena velmi, ale ty, Hospodine, dokavad.....? Obrať se, Pane, a vytrhni život můj, zachraň mne pro své milosrdenství! Žalm. 6, 2—5.

Čím jsem se v mládí provinil, nevzpomínej. Dle svého milosrdenství ty buď mne pamětliv, pro svou dobrotivost, Hospodine. Žalm. 24, 4—7.

Jako prahne jelen po bystřinách, tak dychtí duše moje po tobě, Bože. Žízni duše má po Bohu silném, živém. Kdy přijdu, abych se ukázal před Boží tváří? Žalm. 41, 2—3.

Smiluj se nade mnou, Bože, dle svého velkého milosrdenství, a dle množství svých slitování zahlad' nepravost mou. Úplně omyj mne od mé nepra-

vosti, a od hříchu mého očisti mne. Nebo svou nepravost já poznávám, a hřích můj přede mnou je vždycky. Proti tobě samému jsem prohřešil se, a co zlé je před tebou, učinil jsem. Odvrať obličej svůj od mých hříchů, a vymaž všechny mé nepravosti. Srdce čisté stvoř ve mně, Bože, a ducha pravého obnov v útrokách mých. Nezamítej mne od své tváře, a svého svatého Ducha mi neodnímej. Navrať mi radost z ochrany své, a duchem statečným posilni mne. Žalm. 50, 3—6 a 11—14.

Smiluj se nade mnou, Bože, smiluj se nade mnou, neboť Ty jsi útočiště mé duše, do stínu Tvých křídel utíkám se, dokud nepřestane bezbožnost řídit. Dovolávám se Boha, Nejvyššího Boha, který vždy mně dobře činí. Žalm. 56, 2, 3.

Já pak jsem ubožák a chud'as, Bože, na pomoc mi přispěj. Tys má ochrana a pomoc, Hospodine, neprodlévej. Žalm. 69, 6.

Z hlubin volám k Tobě, Hospodine, Pane, vyslyš hlas můj! Budiž ucho Tvoje nakloněno úpěnlivé mé modlitbě. Budeš-li, Pane, hříchy mít na zřeteli, Hospodine, kdož ob stojí? U Tebe je však slitování, Pane, a pro Tvůj slib v Tebe doufám! Důvěruje duše má slovu jeho, doufá duše má v Pána. Žalm. 129, 1—5.

„Otče, v ruce Tvé poroučím Ducha svého.“ Luk. 23, 46.

Pane Ježíši, přijmi ducha mého. Sk. ap. 7, 59.

Soucít měj. Synu, nad mrtvým prolévej slzy, a počni žalozpěv jako člověk, ježž stihlo neštěstí. Sir. 38, 16.

Hlas v Rámě slyšen jest, pláč a kvílení mnohé: Ráchel to, plačící synů svých; a nedávala se potěšiti, poněvadž jich není. Mat. 2, 18.

(Je-li již) nemnoho dnů člověkových, (jestliže) měsíce jeho jsi odpočítal, a vymezil mu hranice, jichž nelze překročit. Job 14, 5.

Všecko spěje k témuž místu: z prachu je to vše učiněno, a zase vrátí se do prachu. Kaz. 3, 20.

Jest uloženo lidem jednou umříti, a potom soud. Žid. 9, 27.

Nad mrtvým plač, neb došlo mu světlo. Sir. 22, 10.

Synu, nad mrtvým prolévej slzy, a počni žalozpěv jako člověk, ježž stihlo neštěstí. Jak mu přísluší, opatři tělo jeho, a nezanedbej pohřbu jeho. Sir. 38, 16—18.

Přišel pak Ježíš do domu představeného a spatřiv flétišty i zástup hlučící, řekl: „Odejděte, neboť neumřela dívka, nýbrž spí.“ Mat. 9, 23, 24.

(Bůh) setře všelikou slzu s očí jejich, a smrti nebude již; ani zármutku, ani křiku, ani bo-

lesti nebude již, neboť první věci pominuly. Zjev. 21, 4.

Spravedlivých. Došel v krátku vrcholu (mravnosti), vyplnil časy mnohé. Líbilat se Bohu duše jeho; proto rychle jej vyvedl z prostředka nepravostí. Moudr. 4, 13—14.

Blahoslavení mrtví, kteří v Pánu umírají, od té chvíle. Ano — praví Duch svatý — ať odpočinou od svých námah, neboť skutky jejich jdou s nimi. Apokal. 14, 13.

Otevřte mi brány spravedlnosti, bych slavil, vejda do nich, Hospodina! Ž. 117, 19.

Nyní propouštíš, Pane, služebníka svého podle slova svého v pokoji. Luk. 2, 29.

Ve všech svých skutcích pamatuj na poslední své věci, a na věky nezhřešíš. Sir. 7, 40.

Duše spravedlivých jsou v ruce boží, a mučidlo (smrti) nedotkne se jich. Moudr. 3, 1.

Spravedliví však na věky jsou živi, Hospodinu jest odplata jejich. Moudr. 5, 16, 17.

Ale tito jsou muži omilostnění, jejichžto skutky zbožné nezanikly... Těla jejich v pokoji odpočívají, ale jméno jejich žije rod od rodu. Sir. 44, 10, 14.

I uslyšel jsem hlas s nebe, an praví (ke mně): Napiš: Blahoslavení mrtví, kteří v Pánu umírají, od té chvíle. Ano —

praví Duch svatý — ať odpočinou od svých námah, neboť skutky jejich jdou s nimi. Zjevení 14, 13.

Ted' tedy, Pane, čiň se mnou podle své vůle. Rozkaž, ať v pokoji můj život vzat jest, jeť mi lépe umřít, než být živu. Tob. 3, 6.

I když mi projít jest údolím stínu smrti, nebojím se zlého. Neboť Ty jsi se mnou, kyj Tvůj a hůl Tvá — ty jsou potěchou mou. Žalm. 22, 4.

Co jest? Smrt jest rozdělení duše a těla. Ambrož. Lib. de bono mortis, c. 3.

Co jest smrt? Opuštění těla, složení těžkého břemena; jestliže se jen nevěleče s sebou jiné břímě, jímž by člověk mohl být uvržen do pekla. Augustin. Tract. sup. Joan.

Náhlou smrtí zemřeli: Děti Jobovy byly zasypány; 1, 19. — Baltazar král v noci zabit; Dan. 5, 30. — Ananiáš a Safira. — Nešťastnou: Kain. Obyvatelé Sodomy a Gomorrh; Gen. 19. — Člověk, který si nashromáždil bohatství; Luk. 12. — Herodes; Sk. ap. 12. — Na ni pamatovali: Isák, ztrativ zrak; I. Mojž. 25. — Jakub; I. Mojž. — Mojžíš, David, umírajíce; V. Mojž.; I. Par. 29. — Job. — Starý Tobíáš. — Sv. Petr; I. Petr 4, 7. — Pavel; Žid. 9, 27.

* *

Kolikerá? Dvojí druh smrti poznáváme z Písma svatého: smrt hříchu, kterou umírá duše..., pak onu smrt, při níž se

duše odděluje od těla. Efrém. Opp. Syr. Tom. 1., p. 137.

Dvojí jest smrt, a tolikेरé též vzkříšení. První jest smrt duše, druhá těla. Smrt duše — odloučení se od Boha; smrt těla — oddělení se duše od těla. Bernard. Serm. de Div. S. 116.

Bůh poukázal na zakázané ovoce onomu prvnímu člověku, jež postavil v ráji, řka: „V kterýkoli den z něho jísti budeš, smrti umřeš.“ (Gen. 2, 17.) Nerozuměla se tím toliko ona první částka první smrti, kde duše se Boha zbavuje. Augustin. De Civ. Dei., lib. 13, c. 12.

Smrt přichází na duši, když ji Bůh opouští; jako na tělo, když duše je opustí. Oběma nastává tedy smrt. Aug. De Civ. Dei., lib. 13, c. 2.

Jestliže se časné smrti bojíš, neučiníš, aby nebyla. Spíše se boj toho, co nebude, nebudeš-li chtít. Čeho? Hříchu. Augustin. Lib. de disciplina christiana, c. 2.

Poněvadž člověk hřešil, zemřel; kdyby byl nehřešil, smrt by se k němu byla nepřipojila. Augustin. Lib. 3. contra Julian., c. 18.

Co duši, Boha milující, při pocitu brzké smrti nejvíce těší, jest myšlenka, že bude takto vysvobozena z přemnohých pokušení, z mnohých úzkostí a z četných nebezpečností, že by urazila Boha... Myšlenka na toto nebezpečí byla táž, která svatou Teresii při každém bití

hodin oblažovala; těšila se, že opět přešla jedna hodina boje. Alfons Lig. Serm. comp. S. 11.

Jistá. Všecky ostatní naše věci, dobré i zlé, jsou nejisté, jedině smrt jest jistá... Nejisté jest, zda dítě zrozené vyroste či nevyrostе. Snad zestárně, snad nezestárne. Snad se stane boháčem, snad žebrákem. Snad to bude muž ctěný, snad prostý. Snad bude mít děti, snad jich mít nebude. Snad v stav manželský vstoupí, snad ne. A cokoli jiného z věcí dobrých bys jmenoval. Pohled' i na zlé. Snad bude stonati, snad ne. Snad ho had uštkne, snad nikoli. Snad ho dravec pohltí, snad ne. A na všecky zlé věci pohled', všude platí: snad to bude, snad nebude. Můžeš ale také říci: snad umře, snad neumře? Augustin. Serm. 21. de verb. Domini.

Když Xerxes, tento přemocný král, s výšiny spatřil nespočetné množství lidstva a nescíslné své voje, tu prý slzel, poněvadž ze všech, na něž patřil, po sto letech nikoho nebude více. Jeroným. Epistl. lib. 2. Ep. 24.

V záležitostech lidských co jest nad smrt jistějšího? Nemá smilování s chudobou, nemá v úctě bohatství, nic se neohlíží ani na mravy, nešetří ani věku, na pohlaví, nic na moudrost, leda že jest starým ve dveřích, mladým v zápětí. Bernard. In sermon. Seu tract. de convers. ad clericos, c. 8.

Kdy? Hodinu smrti vždy za cos nejistého pokládej. Smrt tě přepadne neočekávaně, jako zloděj; pak, když se toho nejméně naděješ, když budeš nejméně připraven. Bonavent. Osmero krátkých zbožných rozjím., rozj. 2.

Přijde den, v němž z těla vyjítí musíš. Ale kdy? V létě, či v zimě? Znenadání, či s předvídáním? V nemoci, či náhle? Budeš-li se moci vyzpovídati, či nikoli? V přítomnosti svého duchovního otce, či bez něho? — Ach, nic jistého o tom nemůžeme věděti; toliko tím jsme ujištěni, že umřeme, a to snad mnohem dříve, než se nadějeme... Fr. Sales. Philoth. Pars. 1, c. 13.

V lidských věcech — praví svatý Isidor — není nad smrt nic jistějšího; nic nejistějšího, jako hodina smrti. Bonavent. Duchovní cvič., cvič. 3, c. 1.

Ó, člověče pošetilý, proč si zajišťuješ dlouhé živobytí, když jediného dne jistého nemáš? Jak mnozí se již oklamali a mimo nadání se s životem rozloučili! Jak mnohokráte jsi slyšel: Onen zahynul mečem; onen se utopil; onen, s výšky spadnuv, se zabil; onen při jídle mrtvicí raněn, klesnul; onen pak při hře skončil! Jiný ohněm, jiný zbraní, jiný morem, jiný vraždou zahynul; a tak koncem všech jest smrt, a život člověka jako stín náhle pomíjí. Tomáš Kempenský. De imit. Chr., lib. 1, c. 23.

Poslední hodina měla nám podle vůle Pána našeho proto býti neznámou, abychom se k ní ustavičně připravovali, ježto ji předvídati nemůžeme. Řehoř. Hom. 13. in Evang.

Veliké jest milosrdenství boží i v tom, že den života tobě učinil nejistý, abys nevěděl, kdy se odtud odebereš. Kdyby den byl oznámil, bylo by to některým příčinou, že by, jsouce bezpečni, hojněji hřešili. Augustin. In Psalm. 144.

Přijde den poslední, a snad již dnes bude. Jisto jest, že umřeš, avšak nejisto, kdy, nebo jak, anebo kde. Poněvadž smrt všude čeká na tebe, i ty ji všude, jsi-li moudrým, budeš očekávati. Hugo. De Anima, l. 1.

Poslední den jest skrytý, abychom v každý den bděli; pozdě se prostředky připravují, když již nastává nebezpečí smrti. Augustin. In epistol.

Učitelkou. Bohatstvím slyneš a vznešeností předků se honosíš, jásáš nad krásou těla a nad ctí, která se tobě vzdává? Jen se ohlédni na ty, o jejichž přízeň se ucházeli mocní. Kde že jsou nepřemožení císařové? Kde slavní vojevůdcové, knížata a představení? Není to vše prach? Není to popel? Není něco kostí, jedinou památkou jejich života? Pohleď na hroby, a viz, kdo sluha, kdo pán, kdo chudý, kdo boháč? Rozeznej, můžeš-li, otroka od krále, udatného od slabocha, sličného od

nehezkého. Pamětliv tedy slabosti své, nikdy se nevypínej. Sv. Prosper. In sent. ex Aug. coll. Sentent. ultim.

„Neví člověk konce svého; ale jako ryby udicí lapány bývají, a jako ptáci polapeni bývají osidlem, tak zlapáni bývají lidé v čas zlý, když na ně náhle připadne.“ (Kaz. 9, 12.) Proto praví svatý muž Klimakus: Jakož jest člověku chléb všech ostatních pokrmů potřebnější, rovněž jest také člověku více třeba bedlivého rozjímání smrti, než-li jiných darů a cvičení. Diviš Karth. De quatuor novissim. P. 1. Art. 6.

Nic tak před hříchem nevaruje, jako časté rozjímání o smrti. Augustin. Lib. Exhort.

Výrok Platonův zní: Veškeren život pravých mudrců jest rozjímání o smrti. Jeroným. Epist. ad Heliod.

Pamatuj na svoji smrt, a nezhřešíš. Cyprian. Flor. Doct. Hybern.

„Bděte, neboť nevíte ani dne, ani hodiny.“ (Mat. 25, 13.) Šťastná duše, která na poslední svoji hodinku často pamatuje Tom. Kemp. Nábožen. spisy, Lil. údolí, kap. 25.

Zřídka jen se stává, aby kdo dosáhl spásy, kdož, zdráv jsa a silen, Boha bez ostýchání urážel. „Drahá jest před očima Hospodinovýmá smrt svatých jeho“ (Žlm. 115, 16.) — praví

Žalmista; ale „smrt hříšníků nejhorší“. (Žlm. 33, 22.) Nemilujte tedy, moji drazí, světa, ale utíkejte z prostřed Babylo-nu. Bonavent. Sedmero pohnutek k pohrdání světem.

Smrt sama, když přijde, bývá přemožena, jestliže dříve, než přijde, bývá obávána. Řehoř. Hom. sup.: Sint. lumbi.

Jaká smrt, taková věčnost. V evangeliu sv. Marka jest psáno: „Protož bděte, nebo nevíte, kdy Pán domu přijde, navečer-li, či o půlnoci, či když kohouti zpívají, či ráno, aby, když přijde nenadále, nenalezl vás spících. Proto pravím vám, všechněm pravím: Bděte.“ (13, 35. až 37.) Má tudíž křesťan bdíti, aby ho příchod Páně nenalezl nepřipraveného. Toho pak nalezne den tento nepřipravena, koho nalezne nepřipraveného poslední den života. Aug. Ep. 80. ad Hesychium.

„Cokoli by rozsíval člověk, to bude i žíti.“ (Gal. 6, 8.) Kdo hříchy rozsévá, bude na věčnosti žíti muka. „Poněvadž jsem vás volal“ — praví Pán — „a odpírali jste . . ., i já v zahynutí vašem smáti se budu.“ (Přísl. 1, 24, 26.) „Máť jest pomsta, a já odplatím časem svým.“ (Deut. 32, 35.) Alf. Lig. Serm. comp. Serm. 14.

Šalamoun praví: „Padne-li strom na stranu polední, nebo na půlnoční, na kterékoli místo padne, tam bude.“ (Kaz. 11, 3.) Stromem se rozumí člověk,

pádem smrt, stranou polední horlivost lásky a milost Ducha svatého, půlnocí se naznačuje nešlechtnost. Smyslem těchto slov tedy jest, že člověk, v kterékoli náklonnosti zemře, na věky v ní setrvá. Diviš Karth. De quat. novissim. P. 1. Art. 4.

Komu strašná? Smrti se nebojím, ale bojím se zle umříti. Jan Zlat.

Duše spravedlivého když se odlučuje od těla, nebojí se, neleká se, ale spíše se s velkou radostí ubírá a s plesáním spěchá k Bohu, jsouc doprovázena svatými anděly. Aug. Serm. 57. ad fratr. in eremo.

Žádná smrt nebud' nazývána zlou, které dobrý život předcházela. Augustin. De Civ. Dei, lib. 1, c. 11.

Smrt — co uškodila spravedlivému — Abelovi? Jinak bratrovi jeho. Jan Zlat. Kn., že žád. nem. uraž. býti, str. 14.

Dobrym to neškodí, bývají-li usmrceni, anebo n á h l o u smrtí uchvázeni; neboť neumírají náhle ti, kteří vždy pamatovali na to, že umrou. Nechať tedy bud' mečem zhynou, anebo zvěří roztrhání jsou, či ohněm nebo vodou pohlčeni bývají, anebo jinou nehodou umírají, vždy jest — jak jest psáno — drahá před očima Hospodinovýmá smrt svatých jeho. (Žlm. 115, 15.) Anselm. In Med.

Úlevou. Smrt jest vši bolesti konec. Byť byl náš život se-

be kratší — praví zbožný Job — přece bývá přeplněn bédou, churavostí, protivenstvím, pronásledováním a úzkostí. „Člověk, narozený z ženy, krátký živ jen jsa čas, naplněn bývá mnohými bédami.“ (Job 14, 1.) Alf. Lig. Serm. comp. Serm. 11.

Lidé, kteří si přejí déle žít na zemi, čeho žádají jiného, leč ještě déle trpěti? Aug. Serm. 17. de verb. Domini.

Ó, smrti, jak jsi sladká lidem zarmouceným, a jak jsi přeutěšená! Isidor. Kniha utěš., str. 16—17.

Ó, kdy přijdu, Pane, a ukáži se před tváří Tvou? Zda-li užřím už ten den, den utěšení a veselí...? Ó, dni přejasný a krásný, v kterémž uslyším hlas chvály, hlas veselí a vyznání; v kterémž uslyším: Vejdi v radost Pána svého, vejdi v radost věčnou, do domu Pána Boha svého, kdež jsou věci veliké, nevyzpytatelné a předivné, jež spočísti nelze. Ó, radosti nad radost, radosti převyšující všelikou radost, mimo kterouž není radosti, kdy vejdu v tebe, abych viděl Boha svého? Aug. Solil. an., c. 35.

Smrt nazývá se spaním pro naději vzkříšení. Tom. Aquin. Epist. 1. ad Cor., lect. 8.

Kdož by sobě nežádal, býti bez zármutku? „A opět“ — psáno jest — „užřím vás, a radovati se bude srdce vaše, a ra-

dosti vaší žádný neodejme od vás.“ (Jan 16, 22.) Tedy radovati se, slove tolik, jako viděti Krista. Cypr. Tract. de mortal.

Někteří lidé se lekají smrti, až hrůza; jiní se jí zase bojí příliš málo. To i ono jest v tomto ohledu nebezpečné. Ti, kdož se dají uchvátiti přílišnou bázní, jsou v nebezpečenství, aby nezoufali; a ti, kteří se smrti zcela nebojí, bývají snadno svedeni ke hříchům. Proto tvrdí staří Otcové, že jest třeba, abychom se brali zlatou prostřední stezkou, abychom se smrti i báli, i nebáli, a pokorně na dobrotu a zásluhu božského Spasitele spoléhali... Se strachem smrti musí býti též spojena pokojná, naděje plná důvěra, ježto Bůh tak mnohých prostředků k dobré a šťastné smrti pro nás ustanoviti ráčil. Fr. Sales. Káz. ve čtvrtek v 5. týdnu postním.

U toho, kdo deset, a u toho, kdo sto let byl živ, když se přiblíží konec života a neodvratná nutnost smrti, jest vše ukončeno; toliko v tom jest rozdíl, že stařec se odtud bere snad větším břemenem hříchů obtížen, než dítě. Jeroným. Ep. ad Heliodor.

Ať spravedliví mečem hynou, nebo bývají od zvěře roztrháni, ať vodou nebo ohněm pohlaceni, vždy „drahá jest před očima Hospodinovýmá smrt svatých jeho“. (Ž. 115, 15.) Anselm. In medit.

154. SOUD.

(Smrt. Věčnost. Spravedlivost.)

Bude. Muži galilejští, proč stojíte, hledíce do nebe? Ten Ježíš, který vzat jest od vás do nebe, přijde tak, jak jste ho viděli do nebe jíti. Sk. ap. 1, 11.

Neboť my všichni musíme se ukázati před (soudnou) stolicí Kristovou, aby každý obdržel to, co vykonal tělem, podle toho, co vykonal, buď dobré neb zlé. II. Kor. 5, 10.

Jest uloženo lidem jednou umříti, a potom soud. Žid. 9, 27.

Kdy? Přijde den Páně jako zloděj, a v něm nebesa s velikým hukotem pomínou, základy pak žářem se rozpustí a země i díla, která jsou na ní, shoří. II. Petr ap. 3, 10.

O tom dni však a hodině neví nikdo, ani andělé nebeští, leč Otec sám. Ale jako bylo za dnů Noemových, tak bude i při příchodu Syna člověka. Jako totiž za oněch dnů před potopou jedli a pili, ženili a vdávali se až do dne, ve kterém Noe vešel do korábu, a nezvěděli, až přišla potopa a zachvátila všecky, tak bude i při příchodu Syna člověka. Mat. 24, 36—39.

O tom dni však neb hodině neví nikdo, ani andělé v nebi, ani Syn, leč (jediné) Otec. Mějte se na pozoru, bděte a modlete se; neboť nevíte, kdy ten čas přijde. Mar. 13, 32, 33.

Hrozný. Každý bude jako ukrytý a uschovaný před bouří, jako potoky vod za sucha, jako stín vysedlé skály na poušti. Is. 31, 2.

V soud nevcházej se svým služebníkem, neníť bez viny před Tebou žádný, kdo žije. Ž. 141, 2.

Padne-li strom na jih nebo na sever, na které místo padne, na tom zůstane. Kaz. 11, 2.

Ejhle, silný a mocný (přichází) Pán, jako prudké krupobití, jako ničivý víchř, jako příval dravých spoust vodních, rozlitých po zemi široširé. Is. 28, 2.

Jeho vějička jest v ruce jeho, i vyčistí mlat svůj a shromáždí pšenici svou do obilnice, plevy však bude páliť ohněm neuhasitelným. Mat. 3, 12.

Hle, přichází s oblaky a uzří ho každé oko, i ti, kteří ho zbodli, a budou kvíleti nad ním všecka pokolení země. Apokal. 1, 7.

A v těch dnech lidé budou hledati smrti a nenaleznou ji, a budou si přát umříti, ale smrt uteče od nich. Apokal. 8, 6.

Ty jsi hrozný! Kdo může před Tebou obstát, jakmile se vznítí hněv Tvůj? S nebe vynesl jsi rozsudek (svůj); země se trásla a oněměla, když Bůh

povstati ráčil, aby soudl. Ž. 75, 8—10.

Jistě, že zase již meč svůj brousí, lučiště své napjal a míří, přichystal si nástroje smrti, svoje šípy opatřil ohněm. Ž. 7, 13—14.

A zardí se měsíc, a zahanbí se slunce, až bude kralovat Hospodin zástupů na hoře Sion. Is. 24, 23.

Že Sodomě bude v onen den lehčeji, než městu tomu. Luk. 9, 12.

Běda tobě, Korozaím, běda tobě, Betsaido! Neboť kdyby v Tyru a Sidonu byly se udály divy, které se děly ve vás, byli by dávno, v žínici a popelu sedíce, učinili pokání. Avšak Tyru a Sidonu bude lehčeji na soudě, než-li vám. A ty, Kafarnaum, až do nebe povýšené, až do propasti budeš pohřženo. Luk. 9, 13—15.

Neboť aj, den přijde hořící jako pec, i budou všichni pyšní, všichni, kdož páchají bezbožnost, stéblem, i zapálí je ten přicházející den — praví Hospodin zástupů — a ten nenechá jim kořínku, ni lístku. Ale vám, bojícím se jména mého, vzejde slunce spravedlnosti, a zdraví bude míti ve svých křídlech. Pror. Malach. 3, 4.

A deptati budete bezbožné, ježto budou popelem pod patou nohou vašich v den, kdy já zakročím — praví Hospodin zástupů. Pror. Malach. 3, 4, 1, 3.

A přistoupím k vám, abych vás soudil, budu žalobcem rychlým kouzelníkům, cizoložníkům, křivopřísežníkům a těm, kteří násilně zadržují mzdu dělníkov, (utiskují) vdovy a sirotky, praví Hospodin zástupů. Pror. Malach. 3, 5.

A služebníka neužitečného uvrzte do tmy vnější; tam bude pláč a skřípění zubů. Mat. 25, 30.

Soud (jest) bez milosrdenství tomu, kdo neučinil milosrdenství. Jak. 2, 13.

A hned po soužení těch dnů slunce se zatmí a měsíc nedá světla svého a hvězdy budou padati s nebe a moci nebeské budou se pohybovati. Mat. 24, 29.

A budou znamení na slunci a na měsíci i na hvězdách, a na zemi bude úzkost mezi národy pro nesnázi nad hukotem moře a příbojů, takže lidé budou trnouti od strachu a očekávání těch věcí, které přijdou na veškeren okrsek zemský; neboť moci nebeské budou se pohybovati. Luk. 21, 25, 26.

Spravedlivý. A uzřel jsem mrtvé, veliké i malé, ani stojí před trůnem; i otevřely se knihy, též jiná kniha byla otevřena, to jest (kniha) života, a mrtví byli souzeni z toho, co bylo napsáno v knihách, podle skutků svých. Moře totiž vydalo mrtvé, kteří byli v něm. Apokal. 20, 12—13.

Nebojte se jich tedy, neboť nic není skryto, co nebude odkryto, a nic tajno, co nebude zvěděno. Mat. 10, 26.

Nechte, ať oboje spolu roste až do žní; a v čas žní řeknu žencům: „Seberte nejprve koul a svažte je ve snopky ke spálení; pšenici však shromážděte do stodoly mé“. Mat. 13, 30.

Vydej počet ze své správy, neboť již nebudeš moci správu vésti. Luk. 16, 2.

Syn člověka zajisté přijde ve slávě Otce svého s anděly svými a tehda odplatí jednomu každému podle skutků jeho. Mat. 16, 27.

Potom jsem uslyšel jako veliký hlas mnoha zástupů v nebi, ani praví: Aleluja, spása a sláva i moc jest Boha našeho, neboť pravé jsou a spravedlivé soudy jeho. Apokal. 18, 1—2.

Neuteče s kořistí (svou) hříšník, a nezůstane dlouho nesplněna naděje milosrdného. Každý skutek milosrdenství zjedná místo každému podle zásluhy jeho. a dle toho, jak rozuměl své pouti. Sr. 16, 14—15.

Ale pravím vám: z každého slova prázdného, které lidé promluví, vydají počet v den soudu. Mat. 12, 36.

Protož každý z nás bude (sám) za sebe počet vydávati Bohu. Řím. 14, 12.

A uzřel jsem mrtvé, veliké i malé, ani stojí před trůnem, i otevřely se knihy, též jiná kniha byla otevřena, to jest (kniha) života, a mrtví byli souzeni z toho, co bylo napsáno v knihách, podle skutků svých. Moře totiž vydalo mrtvé, kteří byli v něm, a smrt i místo zemřelých vydali (své) mrtvé, kteří byli v nich, a (ti) byli souzeni každý podle skutků svých. Zjev. 20, 12—13.

Když pak přijde Syn člověka ve své slávě a všichni andělé s ním, tu posadí se na slavný trůn svůj a shromáždění budou před ním všichni národové. I rozdělí je od sebe, jako pastýř odděluje ovce od kozlů. Mat. 25, 31—32. atd.

„Pojďte, požehnaní Otce mého, vládněte královstvím vám připraveným od ustanovení světa. Neboť jsem lačněl...“ Mat. 25, 34.

Soud lidský: Sv. Pavel za nejmenšího ze všech se měl; I. Kor. 4, 3. — Sám Kristus pravil, abychom ho nedbali; Jan 12, 47. — Soud boží: Celý svět potopou; Gen. 7. — Babylonští; Is. 14.; Jer. 30, 51. — Sodoma, Gomorrha; Gen. 19. — Pochybující Mojžíš nesměl vejíti do země zaslíbené; Num. 20. — Heli a synové; I. Kr. 2. — Pacholíci, kteří se Eliseovi posmívali; IV. Kr. 2. — Herodesova smrt; Sk. ap. 12. — Člověk, nemající roucho svatební; Mat. 22, 13. — Podobenství o pšenici a koulí; Mat. 13.

* *

Všechněm jest uloženo jednou umřít, a po smrti bude je-

den každý podle svých zásluh souzen. Ambrož. In Hebr. 9, 27.

Když tvůj poslední den se přiblíží, budeš souzen, a pokuta bude následovati. Jan Zlat. Homil. in Matth.

Jakmile ducha vypustíme, budou lidské skutky jako na váze zkoumány. Jan Damasc. Orat. de defunct.

Sám Pán ve sv. evangeliu učí (Mat. 24.): pak že den soudu nastane, kdy všem národům evangelium zvěstováno bude.

Až přijde onen den soudu, bédovati budou všechna pokolení země. Až se ukáže znamení Syna člověka na nebi (Mt. 25.), všichni svatí v bezpečnosti budou. Augustin. In Pslm. 55.

Přísný. Před tolika tisíci lidu budou odkryty všechny nepravosti mé, tolika sborům andělů se objeví veškeré nešlechtnosti mé, netoliko poklesky skutků, nýbrž i myšlenek a řečí. Před tolika soudci já, chud'as, státi budu, kteří mne předešli dobrým skutkem; tolika karateli budu zahanben, kteří mně poskytlí příklad ctnostného žití; tolika svědky budu překonán, kteří mne nabádali prospěšnými slovy, a sebe k následování propůjčili spravedlivými skutky. Augustin. Lib. Medit., c. 4.

Čeho lze vymysleti, co by bylo tak hrůzné, tak úzkosti plné a nejprudší starost působící, jak na soudu státi před onou

strašnou stolicí soudnou, a na nejistý čekati ortel Soudce tak přísného? „Hrozné jest“ — praví apoštol — „upadnouti v ruce Boha živého.“ (Žid. 10, 31.) Bernard. Serm. 8. in Pslm.

Ó, jak veliký bude nářek, jak usedavý pláč, když očima svýma zřítí budeme tu na nevýslovné nebes království, tam zase objeví se věčné muky a hrozné tresty, uprostřed pak stojící všechno smrtelníků plémě od prvního až do posledního člověka, všichni na tvář padající, všichni se koříce. Efrém. De vera poenit., c. 4.

Pamatuj! Bůh cesty pozoruje a naše kroky čítá, že ani nejmenší myšlenky a nejchatrnější naše slova při jeho soudu nezůstanou nevyšetřeny. Řehoř. Sup. illud. Matt.

Mysl spravedlivých vždy na budoucí soud myslí, neboť při všem, co konají, se strachují, opatrně rozjímajíce, před jakým Soudcem státi budou. Neboť v knize Job (25, 5.) jest psáno: „Ani hvězdy nejsou čisté před očima jeho.“ Řehoř. Moral. in Job., lib. 8, c. 13.

Lidský soud. Činy bližního za nejlepší vždycky považovati máme, takže, kdyby některý jeho skutek mohl míti sto výkladů, vybrali bychom z nich nejlepší. Fr. Sales. Phil. P. 3., c. 28.

Co se týče tvého života, buď přísný; co se týče života jiných, budiž láskyplný. Nechť o tobě

lidé slyší, že malé věci poroučíš a veliké konáš. Jan Zlat. Sup. illud. Matth.

Soudové Páně jsou spravedliví, lidští pak soudové bývají klamní. Ambrož. In cap. 1. Luc.

Ty, člověče, toliko podle vzezření soudíš; co vidíš, to za pravé pokládáš. Vidíš ale jen tak daleko, jak daleko sahá tvůj zrak. Ale oči boží jinak vidí. Člověk nahlíží v obličej, Bůh do srdce. (I. Sam. 16, 7.) Tertullian. De praescript. adv. haereticos, c. 3.

Snadno odsuzujeme jiné; ale odsuzují-li oni nás, máme jim to za zlé. Co pro jiné činíme, za mnoho; co jiní pro nás, za málo počítáme. Slovem, jako dvě srdce, jedno pro sebe, všechno milostivé a laskavé máme, druhé pak pro bližní, přísné, nevlídné a závistivé nosíme. Fr. Sales. Phil. P. 3., c. 36.

Tak jiné sud', jak bys sám žádal souzen býti; neboť když lítost prokazuješ nad cizí vinou, také sám nad sebou se slituješ. Isidor. Kniha utěš., str. 89-90.

155. SPRAVEDLNOST.

(Bůh. Krádež. Soud.)

Spravedlnost boží. Bůh nehledí na osobu člověka. Gal. 2, 6.

Spravedlnost jsem oblékal, Okem slepému jsem býval, kulhajícímu pak nohou, otcem chud'asů jsem býval. Job. 29, 14—16.

Spravedlivý jsi, ó Hospodine, a (také) spravedlivé jsou Tvé soudy. Ž. 118, 137—138.

Lepší je trocha, kterou má spravedlivý, než-li velké statky bezbožníků; budoutě ramena hříšníků zpřerážena, kdežto spravedlivé Hospodin podpírá. Ž. 36, 16—17.

Na poušti připravte cestu Pánu, srovnejte stezky našemu Bohu! Každé údolí zvýšeno bu-

diž a každá hora i pahorek sníženo! Is. 40, 3.

Co je kde křivého, srovnáno budiž, hrboly bud'ťež plochou cestou! Ať se ukáže velebnost Páně, každý, kdo tělo má, ať to vidí! Is. 40, 5.

Stkvíti se budou lidé spravedliví. Moudro. 3, 7.

Bůh je spravedlivý soudce, mocný, zdali se nemůže rozhněvat každodenně? Ž. 7, 12.

Ejhle, připravuji se již na soud, vím, že spravedlivým nalezen budu. Job. 13, 18.

Spravedlnost Tvá je spravedlnost věčná, a Tvoje zákonodárství (věčná) pravda. Ž. 118, 142.

Tu Petr otevřev ústa svá řekl: „V pravdě shledávám, že Bůh nehledí na osobu, nýbrž v každém národě jest mu příjemný, kdo se ho bojí a činí spravedlnost. Sk. ap. 10, 34—35

Mlád jsem býval a došel jsem velkého stáří, a nezřel jsem, aby byl opuštěn spravedlivý, aby potomstvo jeho chodilo žebrat. Ž. 36, 25.

Nepřijdeť od východu, západu, ani od pouště povýšení; ale Bůh jen zjednává právo (spravedlnost), tohoto snižuje, onoho zdvihá. Ž. 74, 7—8.

Přijde den Hospodina zástupů na vše, co pyšné a vysoké, a bude to poníženo. Přijde na všechny libánské cedry, vysoké a vyvýšené, a na všechny basduské duby, na všechny vysoké hory a na všechny pahorky vyvýšené. Pýcha lidí snížena, skloněna bude jich zpupnost, jediný Hospodin vyvýšen bude. Is. 2, 12—17.

A přistoupím k vám, abych vás soudil, budu žalobcem rychlým, kouzelníkům, cizoložníkům, křivopřísežníkům a těm, kteří násilně zadržují mzdu dělníkovi, (utiskují) vdovy a sirotky a potlačují cizince, aniž se mne bojí, praví Hospodin zástupů. M. al. 3, 5.

Blahoslavení, kteří protivenství trpí pro spravedlnost, neboť jejich jest království nebeské. Mat. 5, 10.

Spravedliví však na věky jsou živi, v Hospodinu jest odplata jejich. Moudr. 5, 16.

Jenž „odplatí každému podle skutků jeho“. Řím. 2, 6.

Oči Páně jsou nad spravedlivými, a jeho uši (kloní se) k prosbám jejich. Ž. 33, 16.

Není u Hospodina, Boha našeho, nespravedlnosti, ani stráníctví, ani žádosti darů. II. Par. 19, 7.

Spravedlivý jsi, ó, Hospodine, všechny Tvoje soudy jsou spravedlivé, všechny Tvoje cesty jsou milosrdenství. Tob. 3, 2.

Slavná a velebná jest činnost jeho, a jeho spravedlnost zůstává na věky. Žalm 110, 3; 118, 142.

Syn člověka zajisté přijde ve slávě Otce svého, s anděly svými, a tehdy odplatí jednomu každému podle skutků jeho. Mat. 16, 27.

A půjdou ti, kteří dobře činili, na vzkříšení k životu, ti však, kteří zlé páchali, na vzkříšení k soudu. Jan 5, 29.

Blahoslovení jste, když pro mne budou vás tupiti a pronásledovati, a mluvití všecko zlé proti vám, lhouce; radujte se a veselte se, neboť odplata vaše hojná jest v nebesích. Tak zajisté pronásledovali proroky, kteří byli před vámi. Mat. 5, 11, 12.

Oči Páně jsou nad spravedlivými a jeho uši (kloní se) k prosbám jejich. Žalm 33, 16.

Spravedliví volají, a Pán je vyslýchá, ze všech jejich tísni je vysvobozuje. Žalm 33, 18.

V paměti věčné bude spravedlivý. Zprávy zlé se nemusí obávat. Žalm 111, 7—9.

Daleko jest Hospodin od bezbožných, ale modlitby spravedlivých vyslýchá. Přísl. 15, 29.

Oči Páně (jsou obráceny) na spravedlivé a uši jeho k prosbám jejich. I. Petr. 3, 12.

Lidská. Dvoji věc jsem viděl v marných dnech svých: Jsou spravedliví, kteří hynou ve své spravedlnosti, a jsou bezbožní, kteří dlouho žijí ve své nepravosti. Kazat. 7, 16.

Není zajisté člověka spravedlivého na zemi, který by činil (vždy) dobré a (nikdy) nehřešil. Kazat. 7, 21.

Já pak jsem zestárl a zešedivěl, a synové moji jsou mezi vámi. Žil jsem před vámi od mládí svého až do toho dne. Hle, tu jsem. Mluvte o mně před Hospodinem a před pomazaným jeho, vzal-li jsem komu býka neb osla, znásilnil-li jsem koho, utiskl-li jsem koho, vzal-li jsem úplatek z ruky někoho; já se toho dnes vzdám a nahradím vám. — I řekli: „Neučinil jsi nám násilí, aniž jsi nás utiskl, aniž jsi co vzal z něčí ruky.“ I. Král. 12, 2—4.

Pane, kdo smí být hostem ve Tvém stánku, anebo kdo přebývat na Tvé svaté hoře? — „Kdo žije bezvadně a koná spravedlnost: Ten, kdo upřímně smýšlí ve svém srdci, s pomluvou na jazyku nepobíhá, nečiní žádné křivdy bližnímu svému, přísahy, kterou se bližnímu zavázal, neruší, kdo svých peněz na lichvu nepůjčuje, a proti nevinnému úplatku nebere. Kdo takto jedná, nebude viklat se na věky!“ Ž. 14, 1—5.

Nad lidmi kdo panuje spravedlivě, ten, kdo panuje (jím) v bázni boží, je jako zora při východu slunce, která se rdí z rána, kdy není mraků, a jako bylina ze země pučící deštěm. II. Král. 23, 3—4.

Památce spravedlivého žehnáno bude, ale jméno bezbožných shnije (s nimi). Přísloví 10, 7.

Dokud nevyšetříš, nehaň; až se vyptáš, kárej (spravedlivě)! Sir. 11, 7.

Milujte spravedlnost, vy, kteří vládnete zemi. Moudr. 1, 1.

Spravedliv buď v malém i ve velkém stejně. Sir. 5, 18.

Spravedlnost vyvyšuje národ, ale ubohým lid činí hříchy. Přísl. 14, 34.

Neboť, pravím vám: nebude-li hojnější spravedlnost vaše než zákoníků a fariseů, nevedete do království nebeského. Mat. 5, 20.

Není člověka spravedlivého; není moudrého, není, kdo by hledal Boha. Všichni se odchýlili, vesměs stali se neužitečnými; není, kdo by činil dobré, není ani jediného. Hrobem otevřeným jest hrdlo jejich, svými jazyky jednají lstivě, jed hadí jest pod jejich rty. Jejich ústa jsou plna zlořečení a hořkosti; nohy jejich jsou rychlé k prolévání krve, zkáza a bída na cestách jejich, a cesty pokoje nepoznali. Řím. 3, 10—16.

Spravedlivý jako palma kve-
te, jako cedr na Libanu roste.
Žalm. 91, 13.

Toto praví Hospodin: Čiňte právo a spravedlnost, vysvobozujte znásilněného z rukou násilníkůvých, cizince, sirotka a vdovy nezarmucujte, neutiskujte jich, a krve nevinné nevylévejte na tomto místě. Jer. 22, 3.

V soud nevcházej se svým služebníkem; neníť bez viny před tebou žádný, kdo žije. Žalm 142, 2.

Kdo může říci: „Čisté jest mé srdce, uchránil jsem se provinění“? Přísl. 20, 9.

A jestli spravedlivý stěží se zachraňuje, kde se ocitne bezbožník a hříšník? I. Petr ap. 4, 18.

Kdo jest spravedlivý, ospravedlní se ještě, kdo svatý, posvěť se ještě. Apokal. 22, 11.

Abel obětoval lepší dar Bohu, než Kain. — Noema tak nazývá Písmo sv.; Mojž. 6, 9. — Lota proto

vytrhl Bůh ze Sodomy a Gomorrrhy. — Job o sobě dí, že se spravedlností oblačel; Job 29, 14. — Job, Tobiáš; 2, 21. — Sv. Jan Křtitel učil spravedlnosti; Luk. 3, 10. — Sv. Josef, Zachariáš a Alžběta. — Kristus Pán, vzor spravedlnosti.

* *

Spravedlnost jest ona ctnost, kteráž přisuzuje každému, což jeho jest. Kdo by odňal roli tomu, kdo ji sobě koupil, a dal ji jinému, jenž žádného práva na ni nemá, byl by zajisté nespravedlivý. Augustin. De Civ. Dei, lib. 19, c. 21.

Spravedlnost jest ctnost, kteráž jednomu každému dává, což jeho jest. Dej tedy vyššímu, dej nižšímu, dej rovnému, každému co jsi povinen. Bern. Serm. de temp. Serm. 3.

Sama láska jest zajisté nejpravdivější, nejúplnější a nedokonalější spravedlnost. Aug. De natura et gratia, c. 42.

Bud' spravedlivým. Jako spravedlnost říše upevňuje, nespravedlnost je trhá. Nebo kterak by mohla nešlechtnost říší vládnouti, když ani jedinou soukromou rodinu nemůže řídit? Ambrož. De offic. ministr., lib. 2, c. 19.

Ó, Pane spravedlivý a všeho dobra Dárče, uděl mi pravého a dokonalého užívání spravedlnosti, aby se stala měřítkem všech mých skutků, učíc mne, každému dávati, co mu přiná-

leží. Sv. Teresie. Rozličné modl. o všel. ctnosti. Modl. 9.

Křesťanská. Spravedlnost nic jiného není, leč nehřešiti; nehřešiti, ale nic jiného, leč příkázání zachovávat. Aug. Serm. 59. de tempor.

Celá a dokonalá mravnost záleží ve varování se nepravostí a v konání ctností, neboť nepostačuje, zlého se chrániti, nekonáme-li též dobré. Proto

praví Žalmista: „Odstup od zlého a čiň dobré.“ (Žlm. 36, 27.) Bernard. Serm. 34. ex parvis serm.

Bůh chce, aby všichni lidé byli spravedliví, to jest, aby Boha a člověka milovali, aby Boha ctili jako Otce, člověka milovali jako bratra. V tomto dvojím zajisté záleží všechna spravedlnost. Lakt. Firm. O pravé poctě boží.

156. SRDCE.

(Láska. Nenávist.)

Každou ránu, jen ne ránu srdce (lze snést). Sir. 25, 18.

Dej mi, synu můj, své srdce. Přísl. 23, 26.

Veselost srdce — toť je člověkův život. Sir. 30, 23.

Pokolení zmijí, kterak můžete mluvit věci dobré, jsouce zlí? — neboť z hojnosti srdce mluví ústa. Dobrý člověk vydává z dobré zásoby věci dobré, a zlý člověk vydává ze špatné zásoby věci špatné. Mat. 12, 34, 35.

Ze srdce zajisté vycházejí zlé myšlenky, vraždy, cizoložství, smilstva, krádeže, křivá svědectví, rouhání. Mat. 15, 19.

Pravil pak: Co z člověka vychází, to poskvňuje člověka. neboť z nitra, ze srdce lidského, vycházejí zlé myšlenky, cizoložství, smilství, vraždy, kráde-

že, lakomství, nešlechtnosti, lest, nestydatosti, oko zlé, rouhání, pýcha, pošetilst. Mar. 7, 20—23.

Blahoslavení čistého srdce, neboť oni Boha viděti budou. Mat. 5, 8.

Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého, z celé duše své a ze vší síly své, a bližního jako sebe samého. Mat. 22.

Z celého srdce Boha milovali: Abraham syna svého chtěl obětovati; I. Mojž. 22. — Josef Egyptský šel raději do žaláře, než by Boha hříchem urazil; I. Mojž. 30. — Tři mládenci v peci ohnivé, než by Boha zapřeli; Dan. — Sv. Jan Křtitel. — Sv. Jan miláček Páně.

* *

Čisté — blaží. Čistota srdce záleží ve dvojím: ve vyhledávání slávy boží a prospěchu

bližního. Bernard. In Apologia ad Guilielm.

Srdce lidské takovou má svobodu, že k hříchu nuceno být nemůže. Aug. Manuale, 25.

„Blahoslavení čistého srdce“ (Mat. 5, 8.); ne očima zevnitřníma, nýbrž srdcem se spatřuje Bůh. Augustin. Serm. de verb. Dom.

Čisté srdce proniká nebe i peklo. Je-li nějaká radost na tomto světě, jistě ji má člověk čistého srdce. Pak-li zde úzkost a trápení místa mají, nejvíce to zlé svědomí poznává. Tom. Kempenický. De im. Chr., lib. 2, c. 4.

K Tobě, Pane, pozdvihuji duši svou. Potěš ji. Bylať na zemi, a na zemi okoušela hořkost. Aby v hořkosti nehynula, aby všecku lahodnost Tvé dobroty nepozbyla, pozdvihl jsem ji k Tobě. Neboť Ty jedině jsi lahodnost; svět jest pln trpkostí. Vpravdě nabádá Církev věřící, aby vzhůru měli srdce. Aug. In Expos. Pslm. 858.

Celým člověkem pohybuje duše, a kam chce, jej zanáší. Kdež pak bude srdce tvé, tam bude i poklad tvůj. Tertullian. Ad Martyres, n. 2.

Nic jiného nežádá od nás Pán, leč abychom mu darovali srdce své: „Synu můj, dej mi srdce své!“ (Přisl. 23, 26.) Svätý Anselm praví, že nás Bůh o naše srdce takřka jako žebrák

prosí, a že nás neopouští, byť bychom jej i odmrštili, nýbrž opět a opět prosí. Alfons Lig. Op. asc. Š. 2. T. 3.

Nemůže srdce mé dokonale býti utiшено a dostatečně ukojeno, pokud v Tobě neodpočine (ó, Pane). Tomáš Kemp. De im. Chr., lib. 3, c. 21.

Náboženství nám káže, jediné Boha milovati, neboť jediné on může ukojiti touhu srdce našeho: „Kochej (těš) se v Hospodinu, a dáť tobě žádosti srdce tvého.“ (Žlm. 36, 4.) Alfons Lig. Pravda nábož. křest., I., cap. 1.

Skrovné jest srdce, a žádá věci veliké. Hugo. De anima, lib. 3.

Zatvrzelé. Které srdce jest zatvrzelé? To, jež zkroušeností nepuká, aniž se nábožností obměkčuje, aniž prosbami se nakloňuje, které se hrozbám nepoddává, vůči káráním zatvrzuje. Nevděčné jest k dobrodiním, nedůvěřivé k radám, nestoudné k hanebnostem, nelidské ve věcech lidských, lehkomyslné v záležitostech božských, na minulé věci zapomíná, o přítomné nedbá, o budoucí nepečuje. Bernard. De consid. ad Eugen., lib. 1., c. 2.

Nejvyšší je stupeň lásky — nepříteli srdcem k sobě přitáhnouti a ze zatvrzelého nepříteli přitele učiniti. Bonavent. De grad. victoriae, c. 1.

157. STATEČNOST.

(Bázeň. Pomoc. Biřmování.)

Síla má jest Hospodin. II. Mojž. 15, 2.

Silou mou — a písni mou — jest Hospodin, a tak stal se mojí spásou. II. Mojž. 15, 2.

Síla má jsi, Tobě budu zpívat, ano, Bůh jest bezpečný můj hrad. Žalm. 58, 10.

Je-li Bůh pro nás, kdo proti nám? Řím. 8, 31.

Všecko mohu v tom, jenž mne posiluje. Fil. 4, 13.

Každého tedy, kdo mne vyzná před lidmi, vyznám i já před Otcem svým, jenž je v nebesích. Mat. 10, 23.

Kdožkoli se styděti bude za mne a za slova má v tomto pokolení cizoložném a hříšném, za toho bude se styděti také Syn člověka, když přijde v slá-

vě Otce svého s anděly svatými. Mar. 8, 38.

Nestydím se za evangelium. Řím. 1, 16.

Ještě jste neodporovali až do krve, proti hříchu bojujíce. Žid. 12, 4.

David a Goliáš. — Sv. Jan Křtitel před Herodesem: Nesluší se tobě... — Sv. Petr před soudem. — Mučedníci. — Naopak: Slaboch Pilát před židy. — Petr, zapírající Krista. — Apoštolové před sesláním Ducha svatého a zase po něm.

*

Všichni jsme lidé křehcí, a proto se za sebe modlití máme. V modlitbě největší síla naše. Tomáš Kemp. Nábož. spisy.

Veliká je to síla, když člověk uznává svoji slabost a za statečnost Boha prosí. Kassiodor. Sup. illud Ps. Miserere.

158. STÁŘÍ.

(Děti. Mládí. Moudrost. Život.)

Starci ať jsou střízliví, počestní, rozvážní, zdraví ve víře, v lásce, v trpělivosti. Stařenky taktéž ať jsou ve svém vnějšku slušny, ne pomlouvačny, ani mnoha vínu oddány, učitelkami dobrého. Tit. 2, 2—3.

Nepohrdej člověkem v jeho stáří, neboť stárneme také my. Nepohrdej tím, co vy-

pravují (starší) mudrcové, a do přísloví jejich se zaber. Nebo naučíš se od nich (moudrosti), neb oni učili se od svých otců. Sir. 8, 7, 9—12.

Neboť stáří ctihodné není dlouhověkost, aniž počtem roků měreno bývá, ale moudrost — život neposkvrněný. Moudr. 4, 8.

Před hlavou zešedivělou povstaň, cti osobu starcovu a boj se Hospodina, Boha svého. Já jsem Hospodin. Lv. 19, 32.

Na muže staršího se neosopuj, nýbrž přimlouvej mu jako otci. I. Tim. 4, 1.

Koruna důstojnosti šediny jsou; cestou spravedlnosti lze jich dojít. Přísl. 16, 31.

Tři druhy (lidí) nenávidí má duše, a velmi mne tíží jejich život: Pyšného žebráka, boháče lživého a vilného starce. Sir. 25, 3—7.

Tobiáš i Job snášeli trpělivě obtíže svého stáří. — Simeon stařec byl Bohem vyznamenán, že spatřil Spasitele; Luk. 2. — Úctyhodného stáří dosáhli: Abraham, Jakob, Isák, Tobias. — Bůh potrestal nezbedné hochy, kteří se starci Eliseovi posmívali.

* *

Šedivá hlava již sama o sobě mravopočestnost káže a ke ctnosti mocně povzbuzuje. Ambrož. De offic. min., lib. 1, c. 43.

„Staršího netrestej (zuřivě a příkře mu neodmlouvej), ale napomínej jako otce.“ (I. Tim. 5, 1.) Nebo všechněm zajisté národům jest stáří ctihodné. Měla i synagoga, i Církev starších, bez jejichž rady nic se v Církvi nedělo. Ambrož. Commentar. in 1. ep. ad Tim., c. 5.

Ne bělost vlasů, ale skvělost mravů jest chvály hodna. Ambrož. Epist. 31.

Starce šlechtí vážnost, mladíky čilost, mládence stydlivost. Ambrož. Lib. 1. de Offic. Min., c. 17.

Marnost jest, žádati sobě dlouhého života, o ctnostný život však nedbati. Tomáš Kemp. De im. Chr., lib. 1, c. 1.

Lidé starého věku, sobě přející, čeho žádají jiného, leda dlouho trvajícího neduhu? Augustin. De catechis. rudib.

Co platno, dlouho živu býti, když se tak málo polepšujeme? Dlouhý život nepolepšuje vždy člověka, ale častokráte jeho viny více množí. Tom. Kemp. De im. Chr., lib. 1, c. 23.

Stáří přináší s sebou i mnohé výhody, i nehody. Výhody jsou tyto: Vysvobozuje nás od rozkoší, těchto nestoudných panovnic, zmírňuje obžerství, rozmnožuje moudrost... Nehody pak, které stáří působí, jsou: Časté nemoci, mdlý zrak, třesoucí se ruka. Jeroným. Epistl. 1. Ep. 30 ad Pammachium.

Lidský život se podobá plavci, cestujícímu na lodi; on vesluje, stojí, chodí, leží, sedí, a přec se dále ubírá, jsa nesen svou lodí. Řehoř. Hom. 24. in Evang.

159. STŘÍDMOST.

(Hody. Nestřídmost. Opilství. Půst.)

Mějte se však na pozoru, aby se srdce vaše neobtěžila opojností a opilstvím a péčemi tohoto života. Luk. 21, 34.

Bud'že tedy jíte, neb pijete, nebo cokoli jiného činíte, všechno ke slávě boží činite. I. Kor. 10, 31.

A sedíš-li mezi mnohými, nevztahuj prve než oni své ruky, (aniž první žádej píti). Sir. 31, 17, 19—24.

Nebud' nenasytň při žádném pamlsku, a nehltej jakéhokoli pokrmu. Pro nestřídmost mnozí zemřeli, ale člověk zdrženlivý si prodlužuje život. Sir. 37, 32—34.

My však, náležejíce dni, bud'me střízliví, obleknouce si pancíř víry a lásky a prilbu naděje ve spásu. I. Thes. 5, 6, 8.

Střízliví bud'te a bděte, neboť protivník váš, ďábel, obchází jako lev řvoucí, hledaje, koho by pohltil. I. Petr. 5, 8.

Jak prospívá střídmost, ukazuje dlouhý věk prvních pokolení lidských. — Střídmost přikázána ve Starém Zákoně. — Sv. Jan Křtitel vynikal střídmostí. — Všichni apoštolové. — Kristus. — První křesťané a všichni svatí. — Sv. Pavel ke střídmosti biskupy napomíná; I. Tim. 3, 2.

Ne k chlípnosti, anebo k přesyčení, nýbrž toliko, aby se tělo zachovalo, sluší pokrmů užívat. Isidor. De s. bonno, lb. 2., c. 42.

K těm, kteří se opilství odávají, volá prorok Joel, řka: „Procitnětež, opilí, a plačte a kvilte všichni, kteříž pijete víno v sladkosti.“ (I., 5.) Tímto výrokem nechce říci jen: „Plačte všichni, kteříž pijete víno“, jako by pít nebylo dovoleno, nýbrž přidává: „v sladkosti“, což přináleží k rozkošnému a marnotratnému požitku. Isidor. De summo bono, lb. 2., c. 43.

Střídmost jest veškerých ctností matkou; naopak opilství jest původem všech nepravostí. Origenes. Hom. 87.

Střídmost jest ochranou mysli i smyslů, veškerých údů, i těla, ohrada to čistoty a stydlivosti, jsouc studu blízká, přátelství a míru to služebnice, společnice ustavičné počestnosti, a zapuditelka všech nepravostí a nešlechtností. Augustin. Lib. ad sacr. virg.

Střídmosti a skromnosti všechny vyučujte, také sami v ní obcujete. Polykarp. Ep. ad Philipp., c. 10.

Také střídmost zachovávej v pokrmech. Isidor. Kn. utěš., str. 53.

Kdo oplývá hodováním, nechť vzpomíná na trest boháče hořícího, který v pekelném ohni trpěl takový nedostatek, jakou měl zde v hodech hojnost. Neboť že v tomto životě

nechtěl lačněti a žízni, proto tam, v plamenech žízně, o kapku vody žádal, aniž jí zasloužil. Isidor. De sum. bono, lib. 2., c. 42.

160. STYDLIVOST.

(Ctnost. Čistota. Děti. Nevinnost.)

Jest zajisté stud, kterýž působí hřích, a jest stud, kterýž přivádí slávu a milost. Sir. 4, 25.

Styďte se za mlčení před pozdravujícími, a za odvrácení tváře od příbuzného. Sir. 41, 19, 21—25.

A mluvil jsem o svědectvích tvých (také) před obličejem králů, a nehanbil jsem se. Žalm 118, 46.

Kdož by zapřel mne před lidmi, zapřu i já ho před Otcem svým, kterýž jest v nebesích. Mat. 10, 33.

Kdožkoli se styděti bude za mne a za slova má v tomto pokolení cizoložném a hříšném, i Syn člověka styděti se bude za něj, když přijde v slávě Otce svého s anděly svatými. Mar. 8, 38; Luk. 9, 26.

Nestydím se za evangelium. Řím. 1, 16.

Ženy v oděvu slušném, stydlivostí a střízlivostí se ozdobujte, a ne kadeřavými vlasy, neb zlatem, neb perlami, aneb dra-

hým rouchem, ale jakž sluší na ženy. I. Tim. 2, 9—11.; Sir. 41, 19—25.

Josef Egyptský. — Zuzana. — Panna Maria, když jí anděl zvěstoval. — Sem a Jafet; I. Mojž. 9, 22. — Sára; I. Mojž. 18, 10. — Rebeka; I. Mojž. 24, 65. — Ráchel; I. Mojž. 31, 35. — Služebníci Ehudovi; Soudc. 3, 24. — Esdráš; I. Esdr. 8, 21. — Žena krvotokem trpící; Mat. 9, 20.

* *

Stydlivost jest oslavou těl, ozdobou mravů. Cyprian. Lib. de discipl. et bono pudicit.

Nevím, co by mravům lidským větší ozdoby udílelo, jako stydlivost. Jaká to krásná a skvoucí se perla v životě mládeže! Co nenávidí více všelikou urážlivou řeč a každou rozpustilost, jako to činí ruměnc stydlivosti? Nic hanebného, nic urážlivého neosmělí se do ní vedrati, co by nebylo v brzku opět z ní vyvrženo. Ona přemáhá vše, co je zlé, a chrání pů-

vodní čistotu; ona je nejskvělejší oslavou svědomí, strážkyní dobrého jména, okrasou života, sídlem ctnosti, prvním ovocem svatosti, chválou přirozenosti a korunou počestnosti. Tak rozpráví svatý Bernard. Bonavent. Osmero duch. čtení.

I ti, kdož se nebojí hřešiti, přece se rdí, bývají-li viděni podle slov Páně: „Každý zajisté, kdož zlé činí, nenávidí světla.“

(Jan 3, 20.) Bernard. Serm. in Cantica. Serm. 86.

Ten, kdo se za to, co nešlechtného činí, již nerdí, stůně na ránu smrtelnou a jest vši naděje na vyléčení zbaven. Nilus. Diversa. Capita de moribus.

Neříkejte, že máte stydlivého ducha, máte-li nestoudné oči; poněvadž nestoudné oko jest poslem nestoudného srdce. Augustin. De commun. vit. cler.

161. SVATÍ.

(Čistota. Hřích. Milost. Mučednictví. Nebe.)

Viděl jsem zástup veliký, jehož žádný spočísti nemohl; ze všech národů a pokolení, a lidu, jazyků, ani stojí před trůnem a před obličejem Beránka, jsouce oblečeni v bílé roucho, a palmy v rukou jejich, a volali hlasem velikým, řkouce: „Spasení Bohu našemu, kterýž sedí na trůnu, a Beránkovi. Zjev. 7, 9, 10.

I řekl jsem jemu: Pane můj, Ty víš. I řekl mi: To jsou ti, kteříž přišli z velikého soužení, a umyli roucha svá, a zbílili je v krvi Beránkově. Zjev. 7, 14.

I slyšel jsem hlas s nebe, řkouce ke mně: Piš: Blahoslavení mrtví, kteříž v Pánu umírají. Již od této chvíle — praví Duch — aby odpočinuli od prací svých; nebo skutkové jejich následují jich. Zjev. 14, 13.

Mně pak příliš ctěni jsou přátelé Tvoji, Bože; příliš po-

silněno jest knížectví jejich. Žalm 138, 17.

Chvalte Hospodina v svatyni jeho. Žalm 150, 1.

Anděl Rafael pravil Tobášovi: Když jsi se modlíval s pláčem, a pochovával mrtvé, a nechávals oběda svého, a mrtvé ukryval jsi přes den v domě svém, a v noci pochovávals je, jáť jsem obětoval modlitby tvé Pánu. Tob. 12, 12.

Chvalmež muže slavné, a otce naše a pokolení jejich... Sir. 44, 1.

Těla jejich v pokoji pochována jsou, a jméno jejich živo jest od národu až do národu. Moudrost jejich ať vypravují lidé, a chválu jejich ať zvěstuje shromáždění. Sir. 44, 14, 15.

Slouží-li mi kdo, poctí ho Otec můj. Jan 12, 26.

Cherubíni volali jeden k druhému, a říkali: Svatý, svatý, svatý, Hospodin, Bůh zástupů, plná jest všecka země slávy jeho. Is. 6, 3.

Člověk svatý v moudrosti zůstává jako slunce. Sir. 27, 12; Luk. 1, 74, 75.

Nacházíme je ve všech stavech, v každém věku a pohlaví. — Božskou úctu odmítnouti třeba; Sk. ap. 14, 10. — Nedopustil toho ani anděl ve Zjevení, aby se mu svatý Jan klaněl; Zjev. 19, 10. — Stejně nepřipustil svatý Petr, aby se mu Kornelius klaněl; Sk. ap. 10, 26. — Přimlouvají se. Anděl Rafael za Tobiaše. — Jeremiáš za lid israelský; Sk. ap. 10, 26.

* *

Jsou nám ve všem podobni. Svatí byli nám podobni, utrpením a vášním jako my podrobeni; i oni vzdychali v bédách tohoto přebídného vyhnanství; i oni nesli těžké břímě tohoto těla; i oni zakoušeli bouří a zmatků světských, jakož i pokušení nepřítelových. Bernard. Serm. de Sanct. In festo OO. SS. Serm. 1., c. 1.

„Slitujte se nade mnou, slitujte se nade mnou, aspoň vy, přátelé moji!“ (Job 19, 21.) Znáte jistě sami naše nebezpečí, znáte naši křehkost, znáte naši nevědomost a úskočnost našich protivníků; znáte jejich útoky a naši slabost. Neboť k vám mluvím, ježto jste se nalézali v témže pokušení, kteříž

jste v podobných bojích zvítězili, kteří jste z podobných osidel vyvázli, již jste se naučili míti útrpnost tím, co jste sami přetrpěli. Bernard. Serm. de Sanct.

Ó, jak mnohá protivenství trpěli apoštolové, mučedníci, vyznavači a svaté panny, i všichni ostatní, kteří si vyvolili, následovati šlépějí Ježíše Krista! Neboť nenáviděli svého života na tomto světě, aby vládli životem věčným. Jak přísný život vedli, všeho se odříkajíce, svatí Otcové na pouštích! Jak dlouhá a těžká pokušení snášeli! Jak často byli od nepřátel souženi! Jak hojné a vroucí modlitby k Bohu vysílali! Jak přísnou zdrženlivost zachovávali! Jak velikou horlivost a přísnost k prospěchu své duše měli! Jak udatný boj vedli k přemožení hříchů! Jak čistý a pravý úmysl k Bohu zachovávali! Ve dne pracovali, v noci pak na dlouhých modlitbách trvali, ačkoli také při práci od modlitby v srdci nikdy neustávali. Tomáš Kemp. De imit. Chr., lib. 1., c. 18.

Modlitba srdce, ne volání úst do nebe vstupuje. Neboť duše (svatých) slyší volání srdce, a ne hlasu, a důvěrně jich vzývajícím přispívají. Augustin. De cognit. verae vitae, c. 39.

Blahoslavení v nebi slyší naše modlitby; neboť podle sv. Jana (Zjev. 5, 8.) předkládají blahoslovení Bohu naše modlit-

by, spojujícе svoji prosbu s našі: „Majíce jeden každý z nich harfu, a báně zlaté, plné vonných věcí, kteréž jsou modlitby svatých.“ Alfons Lig. Devatero bohoslov. pojedn., 9.

Jsouť to světla přejasná, blesk slunce, daleko sahající. Augustin. De cognitione verae vitae, c. 9.

V Písmě svatém čteme, že se Abraham andělům klaněl (Gen. 19, 1.) Synové prorokův, dověděvše se, že by duch Eliášův spočíval v Eliseovi, klaněli se jemu. Bůh sám ctí svaté, jak se v evangeliu svatého Jana (12, 26.) praví: „Bude-li mi kdo sloužiti, poctí ho Otec můj.“ Jestliže Bůh sám své sluhу ctí, jak by nám mohlo býti zakázá-

no je ctíti? Alfons Lig. S. Conc. Trid., Sess. 25.

Potřebujeme mnohých milostí; pros, přimlouvej se za vlast u našeho všeobecného Pána a Panovníka. Veliká neštěstí nám hrozí, a větších nebezpečství čekáme. Řehoř Nyss. Oratio panegyric.

Svatá, neposkvrněná Panno, Rodičko boží, Maria, Matko Pána našeho, Ježíše Krista, rač se za mne přimlouvati u toho, jehož chrámem se státi jsi zasloužila! Svatý Michael! Sv. Gabriele! Sv. Rafael! Svatí kůrové andělů a archandělů, patriarchů a proroků, apoštolů, evangelistů, mučedníků, vyznavačů, kněží, jáhnů, mnichů, panen a všech spravedlivých! Augustin. Lib. Medit., c. 11.

162. SVÁTOST NEJSVĚTĚJŠÍ.

(Břřmování, Křřst, Mře svatá. Pokání.)

Viz i Mar. 14, 22—24.; Luk. 22, 19.; I. Kor. 11, 23—26.

Melchisedech, král Salem, vynesl chléb a víno, nebo byl knězem Boha nejvyššího. I. Mojš. 15, 18.

A když oni večeřeli, vzal Ježíš chléb, a dobrořečil Bohu, i lámal a dával učedníkům svým, a řekl: „Vezměte, a jezte; toto jest Tělo mé.“ A vzav kalich, díky činil, a dal jim, řka: „Pijte z toho všichni, neb jest to Krev má Nového Zákona, kteráž za mnohé vylita bude na

odpuštění hřřchu. Mat. 26, 26. až 28.

To čĩňte na mou památku. Luk. 22, 19.; I. Kor. 11, 25.

Kdokoli bude jísti chléb tento, neb z kalicha Páně píti nehodně, vinen bude Tělem a Krví Páně. Zkusiž pak sám sebe člověk: a tak z toho chleba jez a z kalicha pij. Neboť kdo jí a pije nehodně, místo spasitelného užitku odsouzení sobě jí a pije, nerozsuzuje Těla Páně. Protož mezi vámi jsou mnozí nemocní

a mdlí, a spí mnozí. I. Kor. 11, 27—30.

Trvali v učení apoštolském a v dílnosti lámání chleba a na modlitbách. A na každý den trvajíce jednomyslně v chrámě a lámajíce po domech chléb, přijímali pokrm s veselím a prostotou srdce. Sk. ap. 2, 42.

Tedy první den po sobotě, když jsme se byli sešli k lámání chleba, Pavel hádal se s nimi . . . Sk. ap. 20, 7.

Kdokoli bude jísti chléb tento neb z kalicha Páně píti nehodně: vinen bude Tělem a Krví Páně. Zkusiž pak sám sebe člověk: a tak z toho chleba jez a z kalicha pij. Nebo kdož jí a pije nehodně, odsouzení sobě jí a pije, nerozsuzuje Těla Páně. I. Kor. 27—30.

Jáť jsem chléb živý, který jsem s nebe sestoupil. Bude-li kdo jísti z chleba tohoto, živ bude na věky, a chléb, kterýž já dám, Tělo mé jest, kteréž já dám za život světa. Jan 6, 50. až 52.

Amen, amen, pravím vám: Nebudete-li jísti Těla Syna člověka a píti jeho Krve, nebudete míti života v sobě. Jan 6, 54.

Co svět stojí, byly oběti Bohu přinášeny. — Už Kain a Abel; jeden krvavou, druhý nekrvavou. — Také Abraham, Isák, Noe, Jakub. — Oběti přikázal Bůh; III. Mojž. 1, 2. — Zřejmým obrazem byla oběť Melchisedechova. — Pán Ježíš proměnil chléb a víno v svou Krev při poslední večeři a poručil tak činiti. — Apoštolové tak činili; Sk. ap. 2, 46.

— Sv. Pudens, žák sv. Petra, upravil jednu světnici ke mši svaté. — Katakomby.

* *

Stalo-li se nad chlebem vzývání Boha, není to více obyčejný chléb, nýbrž jest to Velebná Svátost. Irenej. Adv. Haer., lib. 5., c. 18.

My nazýváme chléb ten Večeří Páně. Nikdo, kdo pravdám učení našeho nevěří a k odpuštění hříchů obmyt (pokřtěn) není, a podle předpisů Pána Ježíše nežije, z této přesvaté Večeře požívati nesmí. Justin. Apolog. 1.

Nelibuji sobě v potravě pomíjející, ani v rozkoších tohoto života. Po chlebu božím dychtím, po chlebu nebeském, kterýž jest Tělo Ježíše Krista, Syna božího, jenž v posledních časech jako potomek Davidův a Abrahamův se zjevil, a po nápoji božím, po jeho Krvi dychtím, jež jest láska nevyprchající a život věčný. Ignác Ant. Ep. ad Rom., c. 7.

Onen chléb, jemuž jsme dobrořečili, je Tělo Kristovo, a kalich jestiž Krev jeho. Irenej. Adv. haer., lib. 4., c. 34.

Ne pak jako obecný chléb, ani jako obecný nápoj přijímáme tyto (dary); nýbrž jako Ježíš Kristus tělo a krev svou obětoval pro naše spasení, tak též poučení jsme, že tento Pokrm pravým Tělem a pravou

Krví onoho vtěleného Ježíše jestiř. Justin. Apolog. 1., n. 65.

An chléb života a víno kalicha přijímáš, jíš Tělo a piješ Krev Páně. Origenes. Hom. 5. in divers.

Bud'me Boha posluřni ve všech věcech; neodmlouvejme jemu, a také tehdy ne, když to, co nám praví, duchu našemu jest nepochopitelné a oku našemu neviditelné. Boží slovo plat nám více, než-li naše oči a rozum. Nepozorujme to, co se našim očím představuje, nýbrž slovo Kristovo; neboť to jest neklamné, naše smysly však podléhají šálení a mámení. Pokud tedy slovo Kristovo dí: „To jest Tělo mé“, věřme, a na to Tělo očima víry patřme. Jan Zlat. Hom. 60. ad pop. Antioch.

Přijímejte pod způsobou chleba to, co na kříži přibito bylo. Přijímejte z kalichu to, co se obětuje, chlebem se nazývá; byla-li však vyřčena slova Páně, není to již chléb, nýbrž Tělo. Ambrož. Lib. 5. de Sacrm., c. 4.

Nevýslovný dive, všech novin novino! Oči v Tobě vidí bělost, okusení čije chutnost, čich pociťuje vůni...; ale sluch skrze víru v srdci zaznamenává věci, ač nepochopitelné jsou. Nebo ne jako lidským smyslem chléb jsi tu na oltáři, ale sám Kristus, celý, jak na nebi, po pravici Boha Otce přebýváš — Bůh a člověk. Jeroným. Kaj. rozjím. o Nejsvětější Svátosti.

Jakožto v chlebě veřkeren, i v částkách jeho, tak i ve vína tvářnosti, v každé jeho krůpěji, spolu veřkeren a celý jest Kristus. Zajisté všecek, svrchovaný a celý pod tvářností chleba a pod každou, kteroukoli částkou jest pravý Bůh a pravý člověk. A také veřkeren v tvářnosti vína, v každé krůpěji jeho, cele přebývá tak, že ta mi zde veřkeren jest veleslavenstvím moci své přesvaté, nikdež menší, nikdež větší, nikdež vyšší; všude jemu moc věčné chvály bez skonání. Jeroným. Kaj. rozjím. o Nejsvětější Svátosti.

Rozlomena-li Hostie, v částce nejmenší se kryje to, co v celku skrytě dlí. V podstatě nebývá změna, ta nemůže být dělena, pouhý znak jen se dělí. Tomáš Aquin. Sequentia in festo Corpor. Christi.

Bylo-li slovo Pána Ježíše tak mocné, že to, co nebylo, býti počalo, kterak by nemělo dosti mocné býti to, co již bylo, proměnití v cos jiného? Nebesa nebyla, moře nebylo, země nebyla. Avšak slyš, co praveno: „On řekl, a učiněna jsou; přikázal, a stvořena jsou.“ (Žlm. 148, 5.) Abych odpověděl tobě, před posvěcením nebylo Tělo Kristovo; po posvěcení ale, pravím tobě, že již jest Tělo Kristovo. On řekl, a stalo se; přikázal, a učiněno jest. Ambrož. Lib. 4. de Sacrm., c. 4.

Mudrcové od východu klaněli se tomu svatému Tělu, ano

v chlévě, v jeslích leželo. Ti mužové, z cizích, neznámých zemí přišedše, klaněli se jemu pokorně. My jej již více nevidíme v jeslích ležícího, nýbrž na oltáři; ne více v náručí osoby ženské, nýbrž v rukou kněze, pod křídly Ducha svatého, jenž se vši mocí svou na dary obětní sestupuje... Tedy i náš duch se na křídlech pobožnosti k nebi vznášej... Svátá bážni, zmocni se mysli naší, abychom Tělu Ježíšovu takovou úctu prokazovali, jaká mu byla od mudrců východních prokázána. Jan Zlat. Hom. 24. in 1. ep. ad Cor.

Přiblížte se ke kalichu s hlavou sníženou k zemi, v hluboké poníženosti. Cyril Jerusal. Catech. 22. seu mystag. 4.

Ó, hody přeslavné a drahé, při nichž pod způsobou chleba celý Kristus, Bůh a člověk přijat bývá...! Ó, jídlo přerokované, v němž všech chutí i vši vůně sladkost jest chutná, všecka lahoda, všecko lékařství, všecko obživení i všecka posila a odpočinutí; ano, i všecko, což jen žádati se může, obsahuješ v sobě, totiž: všech žádostí žádost v Tobě svrchovaně jest zavřena. Jeroným. Kaj. rozjímání o Nejsvětější Svátosti.

„Jeden chléb, jedno tělo mnozí jsme.“ (I. Kor. 10, 17.) Ó, tajemství milosti! Ó, znamení jednoty! Ó, svazku lásky! Kdo žiti chce, má, kde by žil, má, odkudž by žil. Nechť přistoupí, věří, přivtělí se, aby byl

oživen. Augustin. Sup. Evang. Joan. Tract. 26. ultr. med.

Ó, krmě přenejvyšší chvály, všeho následování, všeho modlení, vši velebnosti, všeho povýšení..., a k tomu všech chval důstojná, předdůstojná! Upadl člověk skrze zapovězenou krmí v smrt věčnou, a skrze Tebe pozdvižen k chvále věčné... S Tebou moudrost a síla, všecko vítězství, ano, skrze Tebe svatí kralují, skrze Tebe učedníci káží, skrze Tebe spravedliví proti nepřátelům mužně bojují. Jeroným. Kaj. rozjím. o Nejsvětější Svátosti.

Jako vinný kmen, do země vložen, časem se zúrodňuje, a jako zrno pšeničné, v zemi padnouc a rozděleno jsouc, mocí božskou, jež všechno zachovává, povstává rozhojné..., a stává se slovem božím Velebnou Svátostí, jež jest Tělem a Krví Kristovou; rovněž tak povstanou zmrtvých časem svým i těla naše, jsouce jí krmena a v zem vložena a v ní rozdělena. Irenej. Adv. Haer., lib. 5.

Zdráv buď, Chlebe života věčného, jenž jsi s nebe sestoupil, dává se důstojně přijímajícím život věčný...; kdož Tě důstojně jedí a přijímají, ač smrtí tělesnou od těla se rozdělí, však neumrou na věky. Nebo to jisté rozloučení smrti není, ale ze smrti jest průchod do života; proto kdo Tě důstojně přijímá, umíraje teprve s Tebou počne věčně býti živ. Jeroným.

ným. Kaj. rozjím. o Nejsvětější Svátosti.

Ó, ohni, který ustavičně svítíš, ó, lásko, jež vždycky hoříš, sladký Kriste, dobrý Ježíši, světlo věčné a neuhasitelné, chlebe života, jenž nás krmíš, avšak sám v sobě se nikdy nezmenšuješ, každého dne za pokrm se nám dáváš, a vždycky celý zůstáváš: zasvět se mi, zapal mne, osvět a posvět osudí svého, vyprázdni je od zlosti, naplň milostí, a tak plné zachovej, abych k spasení duše mé jísti mohl chléb Těla Tvého, tak, abych, jej požívaje, živ byl z Tebe, živ byl skrze Tebe a přišel k Tobě, a odpočinul v Tobě. Augustin. Manuale, c. 11.

Nechat vstoupí na mysl tvou, jakou ctí jsi poctěn, jakého stolu jsi účastníkem. Tím zajisté býváme nasycováni, nač andělé s třesením patří, nemohouce na to beze strachu hleděti pro blesk, odtud vycházející; a my se s tím v jedno slučujeme. S Kristem jedno tělo, jeden život učinění jsme. Kdo může dostatečně vypravovati o moci Páně, kdo ohlašovati všechny chvály jeho? (Žlm. 105, 2.) Kterýž jiný pastýř údy svými kdy krmil ovečky své? Ale co mluvím o pastýři? Mnohé matky zanechají po porodu jiným ženám dítky své, čehož on učiniti nechtěl; vlastním Tělem nás krmí, s sebou spojuje a sjednocuje. Jan Zlat. Hom. 60. ad pop. Ant. et 83. in Matth.

Ó, velkodušnosti vpravdě podivuhodná, ó, dobročinnosti neslýchaná, ó, lásko svrchovaná! Kterak by mohl něčeho odeprítí ten, který sebe samého neodepřel? Anebo, co mohl ještě více dáti? Vždyť nám v tomto tajemství ráčil zůstaviti vše, co sám měl, své království i sebe samého! Bonaventura. Osmero krátkých rozjímání.

Rozvažte, jakým pokrmem Pán nás živí a nasycuje. On sám jest podstatou tohoto Pokrmu, on sám jest potravou naší. Tak, jako laskavá matka z přirozeného svého citu dítě své kojí a je nasytiti se snaží, tak živí Pán Ježíš Kristus vlastní Krví svou ty, kteří skrze něho nově zrozeni jsou. Jan Zlat. Hom. 67. ad popul. Antioch.

Nic se neostýchám tvrditi, že nám Bůh, jakkoli všemohoucí, více dáti nemohl; jakkoli vševědoucí více dáti nevěděl. Aug. Expos. in I. Cor., 2, 13.

Jak mnoho jest těch, kdož říkají: Rád bych viděl jeho (Krista Pána) postavu, jeho roucho, atd. Nuže, zde ho vidíte, zde se ho dotýkáte, zde jej samého požíváte. Chcete viděti roucho jeho, a hle, on sám se vám uděluje, netoliko, aby viděn byl, nýbrž abychom se ho dotýkali, jej požívali, a do nitra svého jej přijímati mohli. Jan Zlat. Hom. 60. ad popul. Antioch.

Dvojí druh lidí má často přijímati: jedni, v ctnostech

dokonalí, kteří, ač vždycky jsou toho hodni, sami sobě škodí, že nepřistupují k studnici vší dokonalosti; druzí, nedokonalí, proto, aby snadnější přístup k dokonalosti měli a jí dosáhli. A tak mají Pokrmu toho užívati silní, aby síly neztratili, a slabí, aby síly nabyli; nemocní, aby se uzdravili, a zdraví, aby byli při zdraví zachováni. Fr. Sales. Phil., P. 2., c. 21.

Před věky, když se přijímání rozdávalo, zvolal jáhen hlasitě: „Svaté svatým!“ Kněží pak, Hostii podávající, pravili toliko: „Tělo Kristovo“, načež přijímající na znamení své víry odpověděl: „Amen.“ Tak bylo ve století šestém, jak vysvítá ze stanov apoštolských (Const. apost., lib. 8., c. 13.), a jak píše okolo století šestého svatý Lev (Serm. 6. de jejun.). Jáhen ale, jménem Jan, píše v životopisu svatého Řehoře (lib. 2.), že se za jeho věku říkalo: „Tělo našeho Pána Ježíše Krista ostříhej (zachovej, custodiat) duši tvou.“ Alf. Lig. S. Conc. Trid. Sess. 21.

Každý sud' nejprve sám sebe, než bys přijal Tělo a Krev Pána našeho Ježíše Krista, a „tak“ — podle příkazu apoštola — „z toho chleba jez a z toho kalicha pij. Neboť kdo jí anebo pije nehodně, odsouzení sobě jí a pije, nerozsuzuje Těla Páně“. (I. Kor. 11, 28, 29.) Proto, kdykoli přijímati máme, musíme se nejprve ke svaté zpovědi a k pokání utéci, a vše-

cky své skutky bedlivě zkoumati musíme. Shledáme-li pak, že jsou nám hříchy překážkou, rychle pospěšme je smazati ve svaté zpovědi. Aug. De salutar. docum., c. 34.

Jak můžeš bez bázně přistoupiti k onomu stolu, v přítomnost Pána Ježíše Krista, k přijetí Syna božího, jehož se Jan Křtitel bál dotknouti, a jehož Petr, kníže apoštolů, od sebe pln bázně vzdaloval, volaje: „Odejdi ode mne, Pane, neboť jsem člověk hříšný!“ (Luk. 5, 8.) Rozvaž, že týž jednou tvým Soudcem bude, jestliže jsi ho nehodně a lehkomyšlně přijal. Bonaventura. Osmero krátkých rozjímání.

Jestliže si zradu Jidášovu ošklívíte a nevděčnost těch, kteří Pána Ježíše křižovali, chraňte se, abyste snad sami se podobného zneuctění Těla a Krve jeho nedopustili. Jan Zlat. Hom. 60. ad popul. Antioch.

Nehodné. Jestliže někdo purpur královský zašpiní, nejinak bývá trestán, než ten, kdo jej roztrhá; jaký div, že ti, kdož s nečistým svědomím Tělo Páně přijímají, podléhají témuž trestu, jako oni, kteří ho hřeby na kříž přibili? Jan Zlat. Hom. 45. in Joan. et 61. ad pop. Antioch.

Kdo Tebe nedůstojně přijímají, zajisté znova Tě křižují. Jeroným. Kaj. rozj. o Nejsvětější Svátosti.

„Kdyby nějaký zjevný nepřítel můj zlořečil mi, snesl bych to ovšem. Ale ty, člověče, známý můj, který jsi spolu se mnou sladkých požíval krmí!“ (Žlm. 54, 13—15.) Toť věrné vyobrazení kněze, jenž v hříchu smrtelném mši svatou koná. Alfons Lig. Op. asc. 2. Sect. Tom. 3., c. 7.

Lačnost. Co se přípravy těla týče, tu jest třeba: abychom od půlnoci byli lační, t. j. abychom (od té doby) ničeho ani nejedli, ani nepili. Vyjmut jest však ten, kdo se nebezpečně roznemůže, neboť pak jest mu

dovoleno přijímati, byť i nebyl lačným. Alf. Liguori. Katech. P. 2. K. 4.

Kdo chce přijímati, jest pod smrtelným hříchem zákonem církevním zavázán, aby byl zcela lačným, a to postem přirozeným, to jest, aby od půlnoci nepožil žádného jídla, ani nápoje, ani léku. Alfons Lig. Theolog. moral., lib. 5. Tract. 3.

Nikdo se neosměluj mši svatou sloužiti, jestliže jsi něčeho požil, byť to byl i sebe menší pokrm neb nápoj. Sněm Toleťanský VIII. Can. 2.

163. SVĚDOMÍ.

(Blaženost. Ctnost. Hřích. Svobodná vůle. Štěstí.)

Jest. Když pohané, kteříž nemají (psaného) zákona, od přirození činí to, co jest zákona, takoví, nemající zákona, sami sobě jsou zákonem. Řím. 2, 14—16.

Vidím jiný zákon v údech svých, kterýž odporuje zákonu mysli mé. Řím. 7, 22.

Tělo žádá proti duchu, duch pak proti tělu; ty se zajisté sobě vespolek protivíš, abyste ne, což byste chtěli, to činili. Gal. 5, 17.

Kdybyste slepí byli, hříchu byste neměli; ale nyní pravíte: Vidíme! Hřích váš zůstává. Jan 9, 41.

Kdybych byl nepřišel, a jim nemluvil, hříchu by neměli, ale nyní nemají výmluvy z hříchu svého. Jan 15, 22.

Dobré. Hospodin ochránce života mého, kohož se budu strachovati? Žalm 26, 1.

Všichni dnové chudého zlí (jsou); (avšak) bezpečná mysl (jest mu), jako ustavičné hody. Přísl. 15, 15.

Zlé. Nemají pokoje kosti mé od tváře hříchů mých. Žalm 37, 2—5.

Nebo nepravost svou já poznávám, a hřích můj proti mně vždycky. Žalm 50, 5.

Utíká bezbožný, an ho žádný nehoní; ale spravedlivý jako

lev smělý, bez strachu bude. Přísl. 28, 1.

Bud'to vítr šustící, nebo mezi hustými větvemi stromů ptáku zvuk libý, nebo hluk vody, prudce tekoucí, nebo hřmot silných svržených dolů skal, nebo hrajících si zvířat běh neviděný, nebo řvoucích zvířat silný hlas, neb rozléhající se s nejvyšších hor hlahol: působily, že hynuli strachem. Moudr. 17.

Červ zlých neumírá, a oheň neuhasne. Mar. 9, 43.

Jen dobré svědomí sílilo Joba v jeho utrpení. — Mučedníky (Štěpán, Pavel...). — Kristus Pán mohl se ptáti nepřátel: „Kdo mne může vinit z hříchu?“; Jan 8, 46. — Zlé svědomí trápilo: První rodiče po hříchu. — Kain, když zabil Abela, bloudil po zemi; I. Mojž. 4, 16. — Petr, když zapřel Krista Pána, plakal hořce. — Jidáš po své zradě šel a oběsil se; Mat. 27, 3.

* *

Co jest? Svědomí jest boží kniha, do níž se denní hříchy zapisují. Jan Zlat. In Pslm. 50.

Každý z nás má v sobě přísného soudce, mstitele a karatele své nepravosti. Ambr. In ep. ad Constantinum.

Dobré. Při všem, co se praví, máme se vždy v tichosti utéci k myslí, a tázati se vnitřního svědka a soudce. Neboť co prospívá, jestliže všichni chválí, svědomí však obviňuje? Anebo bude moci uškoditi, když se všichni protíví, a jediné svědomí

když se zastává a obhajuje? Řehoř. Hom. 9. sup. Ezech.

Dvojího jest tobě třeba — svědomí a dobré pověsti; (dobrého) svědomí potřebuješ ty, dobré pověsti pak, abys získal bližního. Ambrož. In epist. ad Constantin.

Která rozkoš je větší, než-li dobré svědomí? Tertullian. Lib. de spectacul. circa fin.

Jestliže vhodíš malou jiskru do veliké vody, zhasne; tak ihned míjí zármutek, máš-li dobré svědomí. Jan Zlat.

Dobré svědomí jest stálá slavnost. Jan Zlat. Hom. 18. in Act. Ap.

Dobré svědomí jest palácem božím a příbytkem Ducha svatého. Augustin. Augustin.

Dobré svědomí bude bezpečné, když tělo umře; bude bezpečné, když se duše před Boha dostaví; bezpečné, když stane i tělo i duše v den soudný před stolicí Soudce spravedlivého. Bernard.

Dobré svědomí jest role požehnané, zahrada rozkoší, poklad královský, příbytek Ducha svatého, zapečetěná a uzavřená kniha, jež má býti v den soudný otevřena. Hugo. De Anima, lib. 2., c. 9.

Zlé. Svědomí zlého člověka vlastními svými ostny ho bodá, mučí, hryže a šíří. Isidor. Kn. utěšená, str. 78.

Soudům lidským může zlo-syn ujíti; soudu svědomí svého však neujde. Řehoř. Expos. in Pslm. 31.

Knihou buď tobě svědomí tvé, a do té každodenní hříchy zapisuj... Řekni vždy v srdci svém: Den jsme ztrávili, duše má; co jsme vykonali dobrého, co jsme spáchali zlého? A jestliže jsi co dobrého vykonal, Bohu za to díky vzdávej; jestliže co zlého, budoucně se toho již

nedopouštěj. Jan Zlat. Hom. 2. in Pslm. 50.

Jeden každý má sám sebe souditi, aby, soudě sám sebe, nebyl souzen od Boha. Augustin. De Poenitentia.

Hříchy, ať malé nebo velké, nemohou zůstat bez trestu; buď bývají kárány kajícníkem, nebo soudícím Bohem. Prosper. In sent. Augustini. Sent. vel., c. 210.

164. SVOBODNÁ VŮLE.

(Ctnost. Hřích. Nebe. Peklo. Zásluhy.)

Máme svobodnou vůli. Vy zajisté, bratři, byli jste povoláni ke svobodě; jenom nezneužívejte svobody. Gal. 5, 13.

Kde je Duch Páně, tam jest svoboda. II. Kor. 3, 17.

Vidím jiný zákon v údech svých, který bojuje proti zákonu mysli mé, a jímá mne pod zákon hříchu, jenž jest v údech mých. Já, nešťastný člověk! Kdo mne vysvobodí z těla smrti této? Řím. 7, 23—24.

Dobře vol. Dnes jsem položil před oči tvé život a štěstí, naproti tomu však smrt a neštěstí. Za svědky vyzývám dnes nebe a zemi, že jsem vám dnes předložil život i smrt, požehnání i zlořečení. Vyvol si tedy život, abys živ byl ty i potomstvo tvé. Dt. 30, 15—19.

Hle, dnes vám předkládám požehnání a zlořečení; požehnání, budete-li poslouchati přikázání Hospodina, Boha svého, která vám dnes ukládám; zlořečení, nebudete-li poslouchati přikázání Hospodina, Boha svého, ale sejdete-li s cesty, kterou já vám nyní ukazuji, a budete-li choditi za bohy cizími. Dt. 11, 26—28.

Předložil tobě vodu i oheň; k čemu chceš, vztáhni svou ruku. Sir. 15, 17.

Dmychneš-li na jiskru, ohněm vzplane; plivneš-li však na ni, uhasne. Obé z úst vychází. Sir. 28, 14.

Před člověkem jest život i smrt (dobré i zlé), co se zalíbí mu, bude mu dáno. Sir. 15, 14. až 18.

Nezamlouvá-li se vám však sloužiti Hospodinu, dává se vám na vůli: vyvolte (si) dnes podle libosti, komu byste spíše měli sloužiti, zda bohům, kterým sloužili otcové vaši v Mezopotamii, či bohům Amorrhejským, v jejichžto zemi sídlíte. Já však a dům můj sloužiti budeme Hospodinu... — Lid odvětil Josuovi: „Hospodinu, Bohu svému, budeme sloužiti a poslušni budeme příkazů jeho.“ Jos. 24, 14, 15, 24.

Toto praví Hospodin: „Aj, já dávám vám na vybranou cestu k životu a cestu k smrti.“ Jer. 21, 8.

Hleďte dobrého, a ne zlého, abyste živi byli. Amos. 5, 14.

„Jerusaleme, Jerusaleme, který zabíjíš proroky a kameňuješ ty, kteří jsou posláni k tobě; kolikrát chtěl jsem shromáždití dítky tvé, jako slepice shromažďuje pod křídla kuřátka svá, a nechtěl jsi!“ Mat. 23, 37.

Pokušení vás nezachvátilo, leč lidské. Bůh však jest věrný, jenž nedopustí vás pokoušeti nad to, co můžete (snést). I. Kor. 10, 13.

Všecko však zkoušejte, co dobré jest, toho se držte. I. Tes. 5, 21.

Nekonám to, co chci, nýbrž činím, čeho nenávidím. Řím. 7, 15.

Již první rodičové se mohli rozhodnout mezi zlem a dobrem. Jen proto byli potrestáni a s nimi celé lidstvo, že volili zlo místo dobra. — Stejně andělé. Mohl by je Bůh na věky zatratiti, kdyby se nemohli svobodně rozhodnout? — Kdyby nebylo svobodné vůle, nemůže být ani nebe, ani pekla, ani hříchu, ani ctnosti, ani záhuby.

* *

Vůle jest s rozumem spojené hnutí (ustanovení se), jež i smýšlení řídí i žádost. Bernard. Tractat. de gratia et libero arbitrio.

Chceme-li co dobrého, jest vůle naše dobrá; žádáme-li co zlého, jest vůle naše zlá. V obojím svobodu. Bernard. Ibidem.

Vůle zajisté, jsouc sama v sobě dobrou učiněna od předobrého Boha, avšak změnitelná od Nezměnitelného..., můžet' uchýliti se od dobrého a zle činiti z vlastní svobody a libosti; i také od zlého k dobrému může se vrátiti, což ale ovšem bez pomoci Božské nikdy se neděje. Augustin. De Civ. Dei, lib. 15, c. 21.

Svobodnou vůli máme, a kdokoli by toho upíral, není katolíkem... A kterak by v den soudný bylo jednomu každému spláceno podle skutků, kdyby nebylo svobodné vůle? Při každém svatém skutku jest první vůle boží, pak svobodná vůle, to jest: Bůh působí a člověk půso-

bí spolu. Augustin. Hypognosticon, lib. 3., c. 10.

„Bůh od počátku učinil člověka a zanechal ho při svobodné vůli jeho. Přidal jemu poručení a přikázání svá. Budeš-li chtít přikázání jeho zachovávat, zachováj i tebe.“ (Ekkli. 15, 14—16.) „Mohl přestoupiti, a nepřestoupil; i zlé činiti, a nečinil.“ (Ekkli. 31, 10.) „Jestliže kdo otevře mi dvěře, vejdu k němu.“ (Zjev. 3, 20.) Jeť pak ještě množství podobných výroků; tyto však dostačují, aby nám ukázaly, že v člověku svobodná vůle i po dědičném (prvotním) hříchu zůstala. Alf. Lig. Triumf svaté Církve. Díl 2.

Bůh nám zjevil skrze Písma svatá, že jest v člověku svobodná vůle... Neboť Bůh na tak mnohých místech přikazuje, aby jeho zákony byly ostříhány a plněny. Kterak to poroučí, není-li svobodné vůle? Aug. Lib. de gratia et lib. arb., c. 2.

Člověku stejně jako andělu jest svobodná vůle vštípena, aby činil dobré nebo zlé. Řehoř Naz. In orat. Domin.

Kdo by řekl, že není v moci člověka, aby své cesty zlými učinil, ale že Bůh jak dobré, tak i zlé skutky netoliko připouští, nýbrž vlastně a skrze sebe svého působí, tak, že zrada Jidášova jest jeho vlastním činem právě tak, jako povolání apoštola Pavla, buď vyobcován. Sněm Trident. Sess. 6. Can. 6.

Proto pravím, že Bůh, chtěje člověka poctiti, dal mu moc, kterou by mohl konati, co by chtěl. Method. De lib. arbitr. frag. apud. Phot.

Bůh učinil člověka svobodným a svým pánem, aby obdržel nesmrtelnost za odměnu, kdyby se k tomu bral, co k nesmrtelnosti vede, k plnění zákonů božích; kdyby se však odchýlil k tomu, co vede k smrti, neposlouchaje Boha, aby sám sobě byl smrti původcem. Teofil. Opp. lib. 2., c. 27.

Někteří namítají: Co to za div, že Pavel se na víru obrátil, poněvadž Bůh ten hlas jako provaz na krk jemu hodil, a moci ho k sobě přitáhl? Než, považ, ó, člověče, jaká jest to moc a jaké jest to nucení. Povolal ho s hůry. On volá dnes tím hlasem i tebe, a ty ho neposloucháš. Chápeš, že to není nucení? Kdyby to bylo nucení, pak jistě i ty bys ho musil poslechnouti; ježto ale neposloucháš, jest zjevné, že Šavel ho poslechl ze své dobré vůle. Bůh nenutí těch, kteří nechtějí, ale táhne ty (milostí svou), kteří chtějí. Jan Zlat. Homil. de ferend. reprehens.

Kdo by řekl, že svobodná vůle člověka po pádu Adamovu byla ztracena a zničena, anebo že je to věci pouhého jména, nebo že je to pouhé jméno bez skutečnosti a toliko bajka, satanem do Církve uvedená — buď vyobcován. Sněm Trident. Sess. 6. Can. 5.

Duše má svobodnou vůli; avšak proti vůli nutiti nemůže.
 d'ábel může sice ponoukati, Cyril Jerusal. Catech. 4. illum.

165. ŠTĚSTÍ.

(Blaženost, Radost, Svědomí, Veselí.)

Štěstí pozemské. Když pak uslyšeli tři přátelé Jobovi o všem neštěstí, které přišlo na něj, přišel každý z místa svého, Elifaz Temaňan, Baldad Suhan a Sofar Naamaťan. Byliť se snesli, že spolu přijdou, aby jej navštívili a potěšili. Když byli pozdvihli zdaleka oči své a nepoznali ho, vzkřikše plakali, roztrhli roucho své a sypali si prach na hlavu k nebi (jej házejíce). A seděli s ním na zemi sedm dní a sedm nocí; žádný nepromluvil k němu slova, neboť viděli, že bolest je náramná. Job. 2, 11—13.

V den štěstí nezapomínej na neštěstí a v den neštěstí nezapomínej na štěstí. Sir. 11, 27.

Nelze poznati ve štěstí přítele a neutají se v neštěstí nepřítel. Sir. 12, 8.

Srdce radostné vyjasňuje líce; duše truchlí-li, zklíčená je mysl. Přísl. 15, 13.

Lepší kus suchého chleba a k němu pokoj, než plný dům kvasů obětních a při nich sváry. Přísl. 16, 1.

Aby (zas) sídlila sláva v naší zemi, láska a věrnost aby se potkávaly, spravedlnost s

pokojem aby se líbala, aby věrnost vyrůstala ze země. Ž. 84, 11—12.

Bydliti bude vlk s beránkem a rys s kozlátkem bude ležeti, tele a lev (a ovce) budou spolu se živit, a malé dítě bude je poháněti. Is. 11, 6.

Byť až k nebi dostoupila jeho pýcha, a hlava jeho oblaků se dotkla, jako kal jeho navždy vezme za své a kteří vídali jej, řeknou: „Kde jest?“ Jako sen odlétá, mizí beze stopy, pomine jako přelud noční. Job. 20, 4—21.

Kolikrát hasne světlo bezbožníků, kolikrát (přichází na ně) příslušná pohroma, kdy je (Bůh) ve hněvu bolestmi poděluje. Job. 21, 7—20.

Od Boha. Já, Hospodin, jsem to a nikdo jiný, ten, který tvořím světlo a činím tmu, ten, který tvořím štěstí a činím neštěstí, já, Hospodin. Is. 45, 7.

A dá ti Hospodin klid ustavičný, jasným leskem plnit bude tvou duši. A tvé kosti by slábly, nedopustí, budeš jak zahrada hojně zvlažovaná, a jako zřídlo, jehož vody nevyschnou. Is. 58, 7—1.

Poslouchejte hlasu mého, a budu vaším Bohem, a vy budete mým lidem, a chodte po všech cestách, které přikáží vám, aby vám dobře bylo. Jer. 7, 23.

Štěstí bývá zrádné. Blahobyť Sodomy a Gomorrhý je svedl do nepravosti a záhuby. — Gedeon byl ctnostný ve své nízkosti. Jakmile do- byl vítězství nad Madianskými, zpyš- něl a zvrhl se; Soud. 8. — Saul byl ctnostný. Jakmile se stal králem, upadal do řady hříchtů. — David, byv pronásledován, byl ctnostným. Jako král se dopustil cizoložství a vraždy; II. Král. 11. — Šalamoun ve svém štěstí upadl docela do modlář- ství; III. Král. 11. — Stejně Jero- boam; III. Král. 12. — Roboam; II. Par. 12. — Nabuchodonosor; Jud. 1.

* *

Štěstí, jsouc zlé, přestává býti blažeností. Augustin. De Civ. Dei, lib. 4., c. 18.

Kdybys měl moudrost Šala- mounovu, sličnost Absolonovu, sílu Samsonovu a dlouhý věk

jako Enoch, kdybys měl bohat- ství Krésovo a štěstí Oktaviá- novo, co ti to všechno prospěje, když nebude duše tvoje čistá! Jeroným. Sup. illud. Matth. 17.

Veliké to štěstí, štěstím ne- přemožen býti. Augustin. De verb. Dom., c. 13.

Jestli v štěstí budeš, nevy- vyšuj se, pak-li upadneš v ne- štěstí, nezoufej. Isidor. Kniha utěšená, str. 60.

Štěstí je jako kvítí, které hyne, bývá-li omakáváno. Nilus. Diversa Capita de moribus.

K pozemskému štěstí přimi- suje Bůh nějakou hořkost, aby se vyhledávalo ono štěstí, jehož sladkost neklame. Augustin. Sup. Matth. Serm. 19.

Věz, že Bůh štěstím tě zkou- ší, aby ses nevyvyšoval, zkouší tě neštěstím, jak je budeš sná- šet. Isidor. Kniha utěšená, str. 60.

T

166. TĚLO LIDSKÉ.

(Duše. Pomíjejicnost. Vzkříšení. Život.)

Nepečujte úzkostlivě o život svůj, co byste jedli, ani o tělo své, čím byste se odívali. Není- li život více nežli pokrm, a tě- lo více než oděv? Pohled'te na ptactvo nebeské, že neseje, ani nežne, ani neshromažďuje do stodol, a Otec váš nebeský živí

je. Nejste-li vy dražší nežli ono? Mat. 6, 25—26.

Nevíte, že těla vaše jsou ú- dy Kristovy? I. Kor. 6, 15.

Nevíte, že jste chrámem Bo- žím, a že Duch boží přebývá ve vás? Kazí-li někdo chrám Bo-

ží, toho zkazí Bůh, neboť chrám Boží jest svatý, a tím jste vy. I. Kor. 3, 16—17.

Duch zajisté hotov jest, ale tělo slabo. Mat. 26, 41.

Co se narodilo z těla, tělo jest, a co se narodilo z Ducha, duch jest. Jan 3, 6.

Podle ducha žijte, a žádosti těla nevykonáte. Neboť tělo žádá proti duchu duch pak proti tělu. Gal. 5, 16—17.

Co kdo bude síti, to bude i žíti. Kdo totiž rozsévá na svém těle, z těla také žnouti bude záhubu; kdo však rozsévá na duchu, z ducha bude žnouti život věčný. Gal. 6, 8; Ef. 2, 3; 6, 12.

Všecko, co jest ve světě, žádost těla a žádost očí a pýcha života, není z Otce, nýbrž jest to ze světa. I. Jan. 2, 16.

Smrtelné. Pomíjitelné; II. Kr. 14, 14.; I. Kor. 29, 15.; Job 7, 6.; Ž. 89, 9.; Luk. 12, 19.; Jak. 4, 15.; I. Petr 1, 24. — Je to však chrám Ducha sv. — Půjde s duší na Vzkříšení, protože s ní dobře činilo, nebo hřešilo. — Že bylo tělo Panny Marie i Pána Ježíše ze země vzato, dán byl jasně jeho význam i křesťanům.

Tělo jest zajisté příbytek duše. Diadochus. Cent. cap. de perf. spiritl., c. 78.

V těle silném a tučném nalézá se často slabší duch a vlažné srdce; a naopak v slabém a

churavém těle žije duch silnější. Řehoř. Sup. illud. Prov. 30.

Proč skvostnými věcmi krásíš tělo své, kteréž po málo dnech shnije v hrobě, a duši svou dobrými skutky neozdobuješ? Hugo. De Claustro animae.

Podporuj mne, Pane Bože můj, poněvadž nepřátelé obklíčili duši mou, tělo totiž, svět a ďábel. Z těla utéci nemohu, aniž je od sebe odehnati. Bernard. Meditation, c. 14.

Těš, povzbuzuj těla svého, aby odpočívalo v naději... Řekni k němu: Co reptáš ještě, tělo nevděčné, proč se vzpouzíš a proč se vzpíráš proti duchu? Když tě kárá, když tě v poddanost uvádí, stává se to neméně k tvému, jako k jeho prospěchu... Budeš-li, tělo, ponížené, obnoví tebe týž Umělec, kterýž tě stvořiti ráčil. Bernard. Serm. de temp. Dom. 1. Novembr. S. 2., c. 2.

Duše větší cenu. I nejhorší duše jest lepší, než-li nejlepší tělo. Augustin. De Civ. Dei, lib. 9., c. 9.

Z příkazu Páně víme, že jest tělo mdlé, duch hotov. (Mat. 26, 41.) Svědectvím Páně, že by tělo bylo mdlé, sobě nepochlebujeme. Neboť proto již napřed pověděl o hotovosti ducha, aby ukázal, co by komu mělo podrobeno býti, aby totiž tělo sloužilo duchu, slabší silnějším, a

aby tudíž i samo od něho nabylo síly. Tertullian. Ad Martyres, n. 4.

Spořádaný dům, kde muž přikazuje a žena poslouchá. Spořádaný tedy je onen člověk, u něhož duch přikazuje a tělo slouží. Augustin. Tract. sup. Joan.

Tak tělu svému služ, aby mohlo v službě boží pracovat; neboť kdo tak ochabuje, že nemůže nic dobrého učiniti, jsa bez rozumu, nerozumně Bohu slouží. Jeroným. Řeč o ctnost. k Paul., č. 7.

Střídmá péče o tělo jest prospěšná. Bernard. Cit. a S. Bonaventura in medt. vitae Jesu Christi, c. 44.

Každé tělo, které bude čisté a bezúhonné shledáno, vezme odplatu svou... Zachovávej tělo čisté a neposkrvněné, aby duch, jenž obývá v něm, jemu dobré svědectví mohl dávat... Usiluj, abys ani ducha, ani těla svého neposkrvnil. Oboje tedy

chovej čisté, a Bohu žíti budeš. Hermas. Past. lib. Similit 5, 6, 7.

Nejsme svoji, nýbrž cenou koupeni. A jakou to cenou? Krví boží. Urážejíce (poskrvňujíce) tedy tělo toto, Boha urážíme. Tertullian. Ad uxorem., lib. 2., c. 3.

Kterak je milovati? Tělo naše, ježto jest částkou naší, tak máme milovati, abychom o jeho zdraví pečovali, hledíce k tomu, aby bylo náležitě duchu podřízeno. Prosper. Ep. lib. 3. de vita contempl., c. 15.

Chceš, aby tvé tělo sloužilo duši tvé? Bohu nechť slouží duše tvá; musí vládnouti tebou, abys (i ty) mohl vládnouti. Augustin. Enarrat. sup. Pslm.

Miluj tělo své jakožto pomocníka tobě přidaného, a jakožto připraveného společníka pro věčnou blaženost. Bernard. Serm. in Quadr. In Pslm. 90., serm. 10., c. 3.

167. TREST.

(Hřích. Kázeň. Peklo. Spravedlnost.)

Tresci syna svého, dokud můžeš mít naději. Přísl. 19, 18.

Lepší rány od toho, kdo tě miluje, než lstivé polibky toho, kdo ti nepřaje. Přísl. 27, 6.

Trest boží. I rozbiješ džbán před očima mužů, kteří půjdou s tebou, a řekneš jim: Toto

praví Hospodin zástupů: Tak rozbiji tento lid a toto město, jako rozbita bývá nádoba hrnčířská, kterou nelze již opravit. Jer. 19, 10—11.

Již přiložena jest sekera ke kořeni stromů: každý tedy strom, který nenese ovoce do-

brého, bude vyřát a na oheň uvržen. Mat. 3, 10.

Dobře mi, žes mne ráčil pokřtiti, abych se naučil ustanovením Tvým. Ž. 118, 71.

Z Jerusalema učiním hromadu kamení a bydlíště šakalů; z měst judských učiním poušť bez obyvatelů. Jer. 9, 11.

To proto, že opustili Zákon můj, který jsem dal jim, a nechtěli slyšeti hlasu mého. Jer. 9, 12.

Pročež toto praví Hospodin: Aj, já nakrmím lid tento pelyňkem a dám jim za nápoj žlučovou vodu. A rozptýlím je mezi národy, jichž neznali oni, ani otcové jejich. Jer. 9, 15.

Protož jako jazyk ohně sžírá strniště, a žár plamene spaluje (seno), tak bude kořen jejich jako pýr, a květ jejich rozprchne se v prach za to, že zavrhl Zákon Hospodina zástupů. Is. 5, 24.

Šípy jeho jsou naostřeny, a všecka lučiště jeho natažena, kopyta koní jeho jsou jako křemen, a kola jeho jako prudký víchř. Is. 5, 28.

Zakryji nebesa, když zhasneš, učiním, že zčernají hvězdy jejich, slunce mrakem zakryji, a měsíc nedá světla svého. Všem světlům nebeským přikáži nad tebou truchlit, a zahálím v temno tvoji zemi — praví Pán Bůh. Ezech. 32, 7—8.

Křeče a bolesti zachvátí je, jak žena před porodem budou

se svíjet, jeden každý nad druhým trnouti bude. Is. 13, 8.

Aj, den Hospodinův přijde, ukrutný, plný rozhořčení, hněvu a prchlivosti, aby obrátil zemi v poušť a její hříšníky z ní vyhladil. Is. 13, 9.

Neboť hvězdy na nebi a jejich lesk nebudou šířiti světla, zatmí se slunce při východu svém, a měsíc nebude se skvíti v světle svém. Is. 13, 10.

Proto bude nebe se třásti, a pohne se země se svého místa. Is. 13, 13.

Jistě že zase již meč svůj brousí, lučiště své napjal a míří, přichystal si nástroje smrti, svoje šípy opatřil ohněm. Ž. 7, 13—14.

A nyní toto dí Hospodin zástupů: „Pozorujte, co vás potkalo! Sili jste mnoho, a sklidili málo; jedli jste, a nejste nasyceni; pili jste, a nejste napojeni; přikryli jste se, a nezažráli jste se; a kdo si chtěl strádat mzdu, vkládal ji v pytlík děravý.“ Pror. Aggeovo, 1, 5, 6.

Hřích Israelův, trní a hloží bude bujeti na oltářích jejich; tehdy řeknou horám: „Přikryjte nás!“ A pahorkům: „Padněte na nás!“ Pror. Oseáš 10, 8.

Zavrhl je Bůh můj, protože ho neposlechli, i budou tuláky mezi národy. Pror. Oseáš 9, 17.

A modlil jsem se takto: Pane Bože, nezahlazuj svého li-

du a svého dědičného majetku, který jsi velikou mocí svou vysvobodil a vyvedl z Egypta silnou rukou. Rozpomeň se na služebníky své, Abrahama, Isáka a Jakoba; nehleď na tvrdost tohoto lidu, na jeho bezbožnost a hřích. Jsouť lidem Tvým a dědictvím Tvým, které jsi vyvedl velikou silou svou a vztaženým ramenem. Dt. 9, 26—29.

Blaze člověku, od Boha trestanému; proto kázeň Páně nezamítej! Job 5, 17.

Hrozné jest upadnouti v ruce Boha živého. Žid. 10, 31.

Protož toto praví Pán Bůh zástupů, Panovník: Po všech prostranstvích bude kvílení, a na všech ulicích budou naříkati: „Běda, běda!“ Vyzývat budou oráče k pláči, a ke kvílení znalce žalozpěvů. Po všech vinicích bude kvílení, neboť půjdu prostředkem tebe — praví Hospodin. Pror. Amos 5, 16, 17.

Nebesa naklonil a dolů se snesl, mrákotu maje pod nohama svýma. Vystoupil na cheruby, a pak letěl, na perutích větrných se vznášel. Z temnot učinil si skryší svoji: kolem sebe měl svůj stánek, černající se vodstvo oblaků ve vzduchu. Tu počal Hospodin hřímati s nebe dolů, Svrchovaný vydávati hlas svůj. I vyslal střely a rozptýlil je, blesky své rozmnožil a poděsil je. Tu se ukázaly prameny vodní, odkryty byly základy zemského kruhu, žes počal hrozit, Hospodine, protože za-

vanul dech Tvého rozhorlení. Ž. 17, 10—16.

Bůh prohřešivších se andělů neušetřil, nýbrž strhnul je do pekla, vydal (k mučení) vazbám temnosti, aby byli chováni k soudu, a starého světa neušetřil, nýbrž (jen) Noema, hlasatele pravdy, zachoval sama. II. Petr ap. 2, 4—5.

Aj přichází pravý Hospodin zástupů, kdo však snese den příchodu jeho, a kdo obstojí, až se objeví? Jeť on jako tavící oheň, a jako lužidlo, kterým se bílí. Zasedna, bude tavit a čistit stříbro. Pror. Malach. 3, 2, 3.

Olivou košatou, pěknou, plodnou, krásnou, Hospodin tě nazval; když hromem promluví, zapálí se veliký oheň v ní, a spaleny budou její ratolesti. Jer. 11, 16.

Očistec a peklo jsou důsledkem trestu za hřích a nepravost. — Sv. Augustin se nelekal trestů zde, ale na věčnost. Proto vzdychával: „Páne, zde pal, zde sekej, zde muč, ale na věčnosti odpusť!“ — Bez trestu neobstojí škola, rodina, stát. Už v ráji Bůh trestal. — Po každé vině Israelitů na poušti následoval trest. — Jednou nespravedlností lidské budou vyrovnány. Cesty křivé...

* *

Boží. Metly a pokuty pocítujeme, poněvadž se Bohu ani dobrými skutky nelíbíme, ani za hříchy dosti nečiníme. Cyprian. Lib. Ep. 4. ad clerum et pleb.

Bůh trestá člověka pro pýchu, že přílišně sám v sebe doufá. Bůh začíná trestati na světě tomto, a pak v pekle bez skonání, jako krále Antiocha a Herodesa. Jeroným. Řeč o ctn. k P., č. 13.

Že trpíš na těle mdlobou, že snášíš rozličné nemoci, přetěžké neduhy, přílišné bolesti ve svých nedostacích..., všechno to pro hříchy a nepravosti tvé Pán Bůh na tebe spravedlivě dopouští, a pro tvé hříchy se tak děje. Isidor. Kniha utěšená, str. 24.

Do třetího, až i do čtvrtého kolena ponechává Pán často hříchy otců; hned na místě hřešící káratí nechce, ale k prvním jsa shovívavý, trestá poslední. Kdyby jinak byl prchlivým mstitelem nepravostí, neměly by církve mnohé jiné, jistě ale ne apoštola Pavla. Jeroným. Epistlr. lib. 2. Ep. 3. ad Sabinian. diaconum.

Tresty, jimiž nás ruka Boží navštěvuje, slouží buď k zahlazení hříchů našich, nebo když jsme právě živi byli, jsou nám příležitostí k odměně. Jsouť tedy spravedlivým i hříšníkům velmi užiteční, aby jedenkrát před Bohem buď očištění se okazali, anebo tuto ještě pokoření byli a trest budoucího života sobě zmírnili. Jan Zlatoústý.

Pospěš, ó, Pane, pospěš a zraň služebníky své ranami

svatými, abychom nebyli poranění ranami smrtnými. Bonaventura. Stim. Divin. Am., c. 3.

„Já ty, kteréž miluji, kárám a tresci.“ (Zjev. 3, 19.) Jestliže tedy opustil tebe hněv (Boží), opustila tě i láska. Aniž budeš lásky hoden, ježto nejsi za hodného držán, abys byl pokárán. Bernard. Serm. sup. Cantica. S. 42.

Veliký jest to hněv, když se Bůh na hříšníky už nehněvá. Praví také skrze Ezechiele k Jerusalemu: „Již se nebudu hněvati na tebe, a přestane horlení mé pro tebe.“ (Ezech. 16, 42.) „Neb koho miluje Pán, kárá a mrská každého syna, kteréhož rád má.“ (Žid. 12, 7.) Nevychová otec, leč koho miluje. Nekárá mistr učedníka, leč vidí-li, že jest vtipným a účelivým. Lékař když přestává léčiti, zoufal nad vyhojením. Jeroným. Epistlr. lib. 1. Ep. 28. ad Castrutium.

(Bůh) odpírá vyvoleným (často) časných statků nejínek, než jako rozumný lékař nemocnému, kterého chce uzdraviti, odpírá vše, co by mu škodilo. Naopak podává zavrženým vše, čeho si žádají, jako se nemocným, kterým pomoci není, vše dovoluje. Řehoř. Moral. lib. 3., c. 4.

Tresty lidské. Dobré jest, když provinilci bývají trestáni. Kdo by toho, kromě viníka, upíral? Tertullian. De Spectaculis.

Hřích jest rána, přeplněná hnisem; trest, toť lékařský nožík. Jak bídým jest tedy hříš-

ník, není-li kárán. Jan Zlat. Hom. 6. ad popul. Antiochen.

168. TRPĚLIVOST.

(Hněv. Mírnost. Nepřítel. Netrpělivost.)

Trpělivost. Lépe je být trpělivým, než-li obrem; lépe ovládati sebe, než dobýti města. přísl. 16, 32.

Cokoli na tebe dolehne, příjmi (a v bolesti buď statečný), a v tísní své měj trpělivost. Neboť v ohni zkoušeno bývá zlato a stříbro, lidé pak milí (Bohu) ve výhni tísně. Sir. 2, 4—5.

Neboť jaká jest to sláva, jestliže, prohřešující se, rány snášíte? Ale jestli dobře činíte trpíte a (to) snášíte, to jest milost u Boha. Neboť k tomu jste povoláni, ježto i Kristus trpěl za vás, zůstává vám příklad, abyste následovali šlépějí jeho. I. Petr 2, 19—24.

Hospodin je shovívavý, velice milostivý. V. Mojž. 14, 18.

Kázní Páně nepohrdej, můj synu, nemrz se, když býváš od něho trestán, neboť Hospodin, koho miluje, tresce, toho, v němž jako otec v synu zálibu má. Přísl. 3, 11, 12.

Trpělivý ovládá se velikou moudrostí; prchlý však ukazuje velikost bláznovství svého. Přísl. 14, 29.

Rozumnost muže po shovívavosti poznáš; a čest jeho jest chyby promíjeti. Přísl. 19, 11.

Víme však, že těm, kteří milují Boha, všechny věci napomáhají k dobrému. Řím. 8, 28.

S veškerou pokorou a tichostí, s trpělivostí, snášejíce se vespolek v lásce. Ef. 4, 2.

Nuže, bratři, vytrvejte trpělivě až do příchodu Páně. Hle, rolník očekává drahocenného plodu zemského, jsa trpěliv, až obdrží (plod) ranný i pozdní. Trpěliví buďte i vy, posilněte srdcí svých, neboť příchod Páně se přiblížil. Jak. 5, 7, 8.

Lepší mysl trpělivá, než pyšná. Kaz. 7, 9.

O trpělivosti Jobově jste uslyšeli a konec od Pána jste viděli, že totiž Pán jest velmi slitovný a milosrdný. Jak. 5, 11.

To zajisté jest milost, jestli někdo ze svědomitosti k Bohu snáší útrapy, trpě nespravedlivě. I. Petr 2, 19.

Ano, byť jste i trpěli pro spravedlnost, jste blahoslaveni. Pohrůžek jejich však se nebojte, ani nelekejte... Neboť

lépe jest, abyste (bude-li to chtítí vůle boží) trpěli, dobře činíce, než-li zlé činíce. I. Petr. 3, 14, 17.

Netrpělivost. Trpělivý ovládá se velikou moudrostí; prchlý však ukazuje velikost bláznovství svého. Přísl. 14, 29.

Běda těm, kteří ztratili trpělivost, (a kteří, opustivše cesty přímé, zašli na cesty zlé)! Sir. 2, 15—17.

On však jí pravil: „Jako jedna ze šílených žen mluvíš! Dobré-li věci jsme brali z ruky boží, proč bychom nechtěli přijímati zlých?“ Ve všem tom nezhrěšil Job rty svými. Job 4, 10.

Běda mně, matko má, že jsi mne porodila, abych se hádal a přel se s celým světem! Jer. 15, 10.

Abraham; I. Mojž. 13, 8. — Jakub; I. Mojž. 29, 39. — Josef, když se nemstil nad bratřími; I. Mojž. — Zvláště Job v nemoci; Job 1. — Pán Ježíš tichý a pokorný srdcem. — Na křížové cestě k Jidášovi. — Sv. Štěpán se modlil za nepřátele. — Sv. Efrém, v mládí prudké povahy, tak se cvičil, že ho bratři nazývali beránkem tichým. — Mučedníci.

* *

Trpělivost jest snášení zlých věcí s dobrou myslí, když bývají na člověka vloženy. Laktancius Firm. O pravé poctě boží. Kn. 4. K. 11.

Člověk opravdu trpělivý si nad zlým nestýská, aniž žádá, aby kdo s ním měl útrpnost, nýbrž prostě a upřímně o tom mluví, bez naříkání, lkaní a zvětšování. Fr. Sales. Philoth. Pars. 3., c. 3.

V štěstí není trpělivost nikdy ctností. Onen však jest trpělivý, kdož protivenstvím jsa stížen, přece se nikterak od spravedlnosti neuchyluje. Řehoř. In Moral.

Nepraví Pán: „... kteří protivenství snášejí...“, ale dodává: „pro spravedlnost“. (Mat. 5, 10.), aby zjevně ukázal, že pravou trpělivost nečiní pokuť, ale příčina. Proto ráčil přislíbiti blahoslavenství ne protivenství snášejícím, nýbrž trpícím pro spravedlnost. Prosper. De vita cotntempl., l. 3., c. 20.

Milujme trpělivost boží, trpělivost Kristovu; splácejme mu, co pro nás trpěti ráčil. Přinášejme v oběť trpělivost ducha, trpělivost těla, ježto věříme ve vzkříšení těla i ducha. Tertullian. De patientia, c. 16.

Synu, slzíš-li, zbožně slz; nikoli s rozhořčením, nikoli se známkou hrdosti. Proč běduješ? Co trpíš? Lék to jest, ne pokuť; pokárání, ne odsouzení. Nechtěj odháněti metlu, nechceš-li býti odehnán od dědictví. Aug. Sup. Pslm. 99.

Měj trpělivost, kterou jsi Bohu povinen, od něhož spase ní dojíti máš. „Všichni zajisté, kteříž chtějí pobožně živi býti

v Kristu Ježíši, protivenství trpěti budou.“ (II. Tim. 3, 12.) „A soužením mnohým musíme vejíti do království nebeského.“ (Skutk. 14, 21.) Hled' tedy, abys netrpělivostí nezahynul. Bernard. Serm. 2. de resurect. Dom.

Trpělivost jest to, co nás Bohu schvaluje a v milosti jeho zachovává; ona to jest, kteráž zmírňuje hněv, krotí kázeň; ona to jest, kteráž náběhy zlých chtíčů odráží, násilnou pýchu tiskne, plamen rozbrojů hasí, vládu bohatých omezuje, bídu chudých ulehčuje, při pannách blahou nevinnu, při vdovách úsilovnou čistotu, při manželích lásku nerozlučitelnou střeží a ochraňuje. Cyprian. Tract. de dono patient.

Trpělivost odolává pokušením, snáší protivenství, dokončuje mučednictví, zpevňuje základ naší víry, napomáhá vzrůstu naděje, řídí náš život. Cyprian. Tract. de dono patient.

Trpělivost nás činí v štěstí pokornými, v neštěstí srdnatými, ve všech příkořích a potupeních tichými. Ona učí odpouštětí viníkům. Cyprian. Tract. de dono patient.

Jestliže trpělivost, onu nejdůstojnější ctnost, postavíš proti zlosti, bude uhašena zlost, jako by vody na oheň nalil. Laktancius Firm. O pravé počtě boží. Kn. 4. K. 11.

Ano, i láska, jež jest matkou a ochranitelkou všech ctností, bývá netrpělivostí ničena. Řehoř. In Moral.

Bůh jest pramen, z něhož trpělivost prýští a ke své velikosti přichází. Člověk ji miluj, protože se Bohu líbí. Božská velebnost vždy schvaluje to, cožkoli sama miluje. Cyprian. Tract. de dono patientiae.

Nejvíce o to dbej, aby duše tvá v dobrém prospívala, a považ, jak krásnou ctností jest trpělivost, která tě zdobí zásluhami a palmu mučednickou ti podává. Tomáš Kemp. Nábož. spisy, Lil. údolí, k. 12.

Pro nás, abychom v něm život měli, všechno to (utrpení) podstoupil (Pán). Buďme tedy následovníky trpělivosti jeho a oslavujme ho, trpíce pro jméno jeho. Polykarp. Ep. ad Philip., c. 8.

U arciovců, proroků a všech spravedlivých, kteří Krista předobrazovali, vidíme, že o nic více neusilovali, jako o statečné a stálé zachovávání mírnosti a trpělivosti... Ostatně, dosvědčují to mnozí proroci, kteří byli usmrceni, mnozí mučedníci, kteří byli slavnou smrtí poctěni; ti všichni svou trpělivostí koruny nebeské dosáhli. Cypr. Tract. de dono patientiae.

Je nám třeba trpělivosti, která učí, abychom se v ničem neukvapovali. Bern. S. de temp. Circ.

U

169. UČENÍ KRISTOVO.

(Evangelium. Ježíš Kristus. Kázání. Pravda. Slovo boží.)

Kdo vás slyší, mne slyší, a kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá, kdo však mnou pohrdá, pohrdá tím, jenž mne poslal. Luk. 10, 16; Mat. 10, 40; Jan 13, 20.

Ježíš odpověděl jim: „Moje učení není mé, nýbrž toho, jenž mě poslal. Buďte-li kdo chtěti vůli jeho činiti, pozná o tom učení, je-li z Boha, čili já sám od sebe mluvím“. Jan 7, 16.

Poněvadž však já mluvím pravdu, nevěříte mi. Kdo z vás bude mne viniti z hříchu? Jestliže pravdu mluvím (vám), proč mi nevěříte? Kdo z Boha jest, slovo boží slyší; proto vy neslyšíte, že z Boha nejste. Jan 8, 45—47.

Slovo, které slyšíte, není moje, nýbrž Otce, který mne poslal. Jan 14, 24.

Oznamuji vám, bratři, že evangelium ode mne hlásané není podle člověka, neboť jsem ho ani nepřijal ani se mu nenaučil od člověka, nýbrž zjevením Ježíše Krista. Gal. 1, 11—12.

Kdo věří v Syna božího, má svědectví Boží v sobě, kdo nevěří Bohu, učinil ho lhářem, neboť neuvěřil ve svědectví, které Bůh vydal o Synu svém. I. Jan 5, 10.

Učení Kristovo předpověděno již ve Starém Zákoně; Is. 2, 2.; Dan. 9, 21., atd. — Nepřišlo Starý Zákon zrušit, ale naplnit. Jeho božství dokazují zázraky ve sv. evangeliích. Vypočítávají je i později Tertullian, Cyprian, Minutius, Felix, Lactancius a jiní. — Mučedníci, kteří dali život svůj za to, co viděli a slyšeli. — Podivuhodné rozšíření církve.

*

Vím, že nebylo evangelium nikým změněno, leč od učedníků Marciona a Luciana. Což ovšem neznamena, abychom odsuzovali evangelia, nýbrž oněch, kteří se opovážili je znešvařovati. Origenes. Contra Celsum, l. 3.

Učení Kristovo nikomu nelichotí, nikoho neklame; je to zrcadlo, v kterém se vidí každý takovým, jakým jest. Alf. Lig. Pravda nábož. 1.

Učení Kristovo je řeka, kteráž veškeré lidstvo svlažuje a oblažuje, takže můžeme o něm říci: „Prudkost řeky oblažuje město boží.“ (Ž. 45, 5.) Aug. De verb. Dom.

Učení Kristovo je zdravý pokrm, který nemáme vyvrhnouti, ale přijímati a jím se sílit. Řehoř. Hom. 15. s. Math. 13.

Učení Kristovo není menší ceny, než Tělo Kristovo. Aug. In serm.

Nenamítej hned: Co prospěje učit, nechce-li posluchač konati. Jeron. In Ezech., c. 33.

Veliké je nebezpečí, zamlčovati výroky boží, ať už z bázně nebo z lenosti, nebo z lichocení. Proto volá Isaiáš: „Běda mně, že jsem mlčel!“ (6, 5.) Aug. Serm. de verb. D.

Kterak mohou sládnouti slova boží v ústech tvých, když je v nich hořkost nešlechetnosti? Ambr. Sup. Beati immac.

V církvi mluvit, podléhá nemalému nebezpečí, aby snad převráceným výkladem z evangelia Kristova nestalo se evangelium člověka. Jeron. In cap. 1. Ep. ad Gal.

170. UTRPENÍ.

(**Blaženost. Bolest. Mučedníci. Pronásledování. Štěstí. Zármutek. Zemřelí.**)

Původ a počátek utrpení. Poněvadž jsi poslechl hlasu své ženy a jedl se stromu, s něhož jísti jsem ti byl zakázal — pro tento tvůj čin zlořečená buď země; s námahou budeš se z ní živiti po všechny dny svého života. Trní a hloží bude ti ploditi, ačkoli polní zeliny budou ti potravou. V potu tváře jísti budeš chléb, dokud se nevrátíš do země, ze které jsi vzat. Ano, prach jsi, a v prach se navrátíš. I. Mojž. 3, 16—19.

Život není bez utrpení. Člověk, který ze ženy se rodí, krátce žije, a sycen je mnohými bédami. Job 14, 1.

„Mistře, budu Tě následovati, kamkoli půjdeš.“ I řekl mu Ježíš: „Lišky mají doupat, a ptactvo nebeské hnízda, ale Syn člověka nemá, kde by hlavu položil.“ Mat. 8, 19—20.

Člověk se rodí, aby trpěl, pták, aby létal. Job 5, 7.

Na bolestech budete ustláno mít. Is. 50, 11.

Bojování je život člověka na zemi; jako dny nádeníka jsou dny jeho. Jako otrok, který po stínu prahne, a jako nádeník, jenž čeká konec práce, já také byl jsem podělen měsíci strádání, a nocí traplivých napočítáno mi. Job. 7, 1—3.

Blahoslavení jste, když pro mne budou vás tupiti a pronásledovati, a mluvit všechno zlé proti vám, lhouce; radujte se a veselte se, neboť odplata vaše hojná jest v nebesích. Tak zajisté pronásledovali proroky, kteří byli před vámi. Mat. 5, 12.

Pamatuj na hlad v čas hojnosti, a na chudobu i nedosta-

tek v den bohatství. Od jitra do večera mění se časy, a všechno kvapí před očima božíma.

Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sám sebe a vezmi kříž svůj a následuj mne. Mat. 16, 24.

Tehdáž vydají vás v soužení a budou vás zabíjeti, a budete v nenávisti u všech národů pro jméno mé. Mat. 24, 9.

Neboť lépe jest, abyste (bude-li to chtíti vůle boží) trpěli dobře činíce, než-li zlé činíce. I. Petr. 3, 17,

Zmizela radost našeho srdce, obrátil se v kvílení rej náš. Spadla koruna s hlavy naší; běda nám, že jsme hřešili! Proto zesmutnělo srdce naše, proto zkalil se nám zrak. Pláč 5, 15, 16.

A Pán Bůh zástupů volá ten den k pláči a nářku. Is. 22, 12. až 14.

Utrpením Bůh zkouší. Oheň zkouší stříbro, pec zlato, a srdce (lidí) zkouší Hospodin. Přísl. 17, 3.

To však zajisté má každý, kdo ctí Tebe, že jeho život, bude-li zkoušen, koruny dojde, bude-li v soužení, že bude vysvobozen, bude-li trestán, že může dojíti soustrasti Tvé. Vždyť Ty nekocháš se v našem umírání, ale po bouři činíš, že je ticho (zase), po pláči a kvílení vléváš radost. Tob. 3, 21, 22.

Blaze člověku od Boha trestanému; proto kázeň Páně nezamítej! Neboť on raní, ale též ošetřuje; tepe — a jeho ruce uzdravují. Job 5, 17—19.

Kázní Páně nepohrdej, můj synu, nemrz se, když býváš od něho trestán, neboť Hospodin, koho miluje, tresce, toho, v němž jako otec v synu zálibu má. Přísl. 3, 11, 12.

Nádoby hrnčířské osvědčují se v peci, a lidi spravedlivé zkouší utrpení. Sir. 27, 6.

Synu můj, neopovrhuj kázní Páně, ani neochabuj, když jsi kárán od něho, neboť koho Pán miluje, toho kárá. Žid. 12, 5—11.

Veliký jsi, Hospodine, na věky, pro všechnu věčnost (trvá) Tvoje vláda. Neboť mrskáš ty a (zase) hojíš, do podsvětí svádíš a vyvádíš zpět, a Tvé ruce nikdo uniknouti nemůže. Tob. 13, 1, 2, 5, 6, 8.

Bůh jest v utrpení posilou. Mnoho metel hříšníka (stíhá), kdo však v Hospodina doufá, toho milostí zahrnuje. Žalm. 31, 10.

Ze šesti soužení vysvobodí tebe a v sedmém nedotkne se tebe rána. Job 14, 1.

Pane, ve svém hněvu mne netrestej, ve svém rozhorlení mne nekárej! Zarylť se do mne Tvé střely, těžce doléhá na mne Tvá ruka. Zdravého nic nemám na těle pro hněv Tvůj, nemám

pokoje v kostech svých pro hřích svůj. Neboť tresty mé jdou mi nad hlavu, jak břímě těžké mne nad síly tíží. Páchnou a hnisají mi rány, zaviněné nerozumem. Zbědován jsem a nadobro shrben, ve smutku celý den chodím. Jsemť uvnitř všecek zohavený, nic není zdravého v mém těle. Sklíčen jsem a náramně snížen. Žalm. 37, 2—16, 18, 18.

Na světě budete mítí soužení, avšak důvěřujte, já jsem přemohl svět. Jan 16, 33.

I šli z velerady s radostí nad tím, že byli hodni učinění trpěti pohanu pro jméno Ježíšovo. Sk. ap. 5, 41.

V naději se radujte, v soužení buďte trpělivi. Řím. 12, 12.

Kterí pláčí, jako by neplakali. I. Kor. 7, 30.

Ve všem se prokazujeme jako služebníci boží mnohou trpělivostí v souženích, v nesnázích, v úzkostech, v ranách, v žalářích, v nepokojích, v námahách, v bděních, v postech, jako umírající, a hle, žijeme jako trestaní, ale nejsouce usmrcováni. II. Kor. 6, 4, 5, 9.

K Tobě, Hospodine, volám, Bože můj, neodmlčuj se mi, bych nebyl, kdybys nemluvil na mne, jako ti, kteří klesají do hrobu. Žalm. 27, 1, 2.

Zničí smrt na věčné časy, setře Pán Bůh slzu se všech tváří, a potupu lidu svého odejme. Is. 25, 8.

Obraťte se ke mně a dejte se spasit. Is. 45, 22.

Uzdrav mne, Hospodine, abych zdrav byl, spas mne, ať spasen jsem... Nedopouštěj, abych mysli pozbyl, Ty, má naděje za dob utrpení! Jer. 17, 14, 17.

Blízko jest Hospodin těm, jimž puká srdce, a lidem zdrčeného ducha pomáhá. Mnoho mívá soužení spravedlivý, ale z nich všech vytrhne jej Hospodin. Žalm. 33, 19, 20.

Jako když matka někoho těší, tak já potěším vás; ano, v Jerusalemě budete potěšeni. Is. 66, 13.

Dobrý jest Hospodin, posilou bývá v den tísně a zná ty, kteří doufají v něho. Nah. 1, 7.

Třtiny nalomené nedolomí a knotu doutnajícího neuhasne. Mat. 12, 20.

Veleben budiž Bůh a Otec Pána našeho Ježíše Krista, Otec milosrdenství a Bůh veškeré útěchy, jenž nás potěšuje ve všelikém soužení našem, abychom mohli těšiti. II. Kor. 1, 3—5.

Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sebe sám a vezmi kříž svůj každodenně a následuj mne. Luk. 9, 23.

Zda-li nemusil to Kristus trpěti a tak vejíti do slávy své? Luk. 24, 26.

Dobře mi, žes mne ráčil pokoriti, abych se naučil ustanovením Tvým. Žalm. 118, 71.

Libé jest milosrdenství boží v čas tísně, jako dešťový oblak v čas sucha. Sir. 35, 26.

Když vysílena byla ve mně má duše, na Hospodina vzpomněl jsem si. Jon. 2, 8.

A patriarchové ze řevnivosti prodali Josefa do Egypta, ale Bůh byl s ním a vysvobodil ho ze všeho soužení jeho a dal mu milost i moudrost před Faraonem, králem egyptským, a (ten) ustanovil ho nejvyšším úředníkem nad Egyptem i nad celým domovem svým. Sk. ap. 7, 9, 10.

Ač-li spolu s ním trpíme, abychom s ním i oslaveni byli. Myslím totiž, že utrpení nynějšího času nejsou ničím proti budoucí slávě, která se zjeví na nás. Řím. 8, 17, 18.

Jsme souženi v každé příčině, ale nepodléháme; býváme v nesnázích, ale nezoufáme; pronásledováni, ale ne opouštěni; (na zem) poráženi, ale ne zahubeni. II. Kor. 4, 8, 9.

Proto libuji si ve svých slabostech a přikorích, v nedostatecích, v pronásledováních, v úzkostech pro Krista; neboť když jsem sláb, tehdy jsem silný. II. Kor. 12, 10.

Neboť jaká jest to sláva, jestliže, prohřešující se, rány snášíte? Ale jestli dobře činíte, trpíte a (to) snášíte, to jest milost u Boha. I. Petr. 2, 20-23.

Ano, byste i trpěli pro spravedlnost, jste blahoslaveni. Po-

strachu jejich však se nebojte, ani nelekejte. I. Petr. 3, 14.

Toto mluvil jsem vám, abyste se nepohoršili. Z náboženské obce své vyloučí vás, ano, přichází hodina, že každý, kdo vás zabije, bude se domnívati, že tím Bohu slouží. Jan 15, 1-2.

Až do té chvíle trpíme hlad a žízeň i nahotu, a býváme políčkováni a bez obydlí stálého; a lopotíme se, pracující rukama svýma; jsouce tupeni, žehnáme, jsouce pronásledováni, snášíme to, jsouce pomlouváni, modlíme se; jako smetí toho světa jsme se stali, povrhelem u všech až dosavad. I. Kor. 4, 11—13.

Blahoslavení, kteří proti-venství trpí pro spravedlnost, neboť jejich jest království nebeské. Blahoslavení jste, když pro mne budou vás tupiti a pronásledovati, a mluvíti všecko zlé proti vám, lhouce; radujte se a veselte se, neboť odplata vaše hojná jest v nebesích. Tak zajisté pronásledovali proroky, kteří byli před vámi. Mat. 5, 10—12; Mat. 10, 17, 18 a 21, 22.

Kdo (tedy) nás odloučí od lásky Kristovy? Soužení-li, anebo úzkost, nebo hlad, nebo nahota, nebo nebezpečnost, nebo pronásledování, nebo meč? Řím. 8, 35.

Všichni, kteří chtějí pobožně žítí v Kristu Ježíši, budou pronásledováni. II. Tim. 3, 12.

Zlořečí nám, a my dobrořečíme; protivenství trpíme a (mile je) snášíme. I. Kor. 4, 12.

I otázali se ho učedníci jeho: „Mistře, kdo zhřešil, tento-li, či rodiče jeho, že se slepý narodil?“ Ježíš odpověděl: „Ani tento nezhřešil, ani rodiče jeho, nýbrž aby se zjevily na něm skutky boží.“ Jan 9, 1—3.

Nádoby hrncířské osvědčují se v peci a *lidé spravedlivé zkouší utrpení*. Sir. 27, 6.

Jako zlato v ohni vyzkoušel je. Moudr. 3, 6.

Oheň zkouší stříbro, pec zlato, a srdce (lidí) zkouší Hospodin. Přísl. 17, 3.

Všecko však zkoušejte; co dobré jest, toho se držte. I. Thess. 5, 21.

Zkoušíš-li srdce mé, v noci-li vyšetřuješ, ohněm-li zkoumáš mne, špatnosti nenalézáš. Žalm. 16, 3.

Víme však, že těm, kteří milují Boha, všechny věci napomáhají k dobrému. Řím. 8, 28.

Slzami si ulehčovali: Jakub nad ztraceným synem Josefem; I. Mojž. 37, 34. — Tobiáš, když zchudnul; Tob. 2, 5. — Ježíš nad hrobem Lazarovým; Jan 11, 35. — Matka nad mláďencem naimským; Luk. 7, 13. — Ježíš nad Jerusalemem; Luk. 19, 41. — Trpělivě snášeli: Job; 1, 22. — Sv. Pavel se chlubil svými kříži; Gal. 6, 14. — První křesťané. — Mučedníci. — Kristus. — Maria, matka bolesti.

Cokoli bychom utrpěli od nepřátel, přirovná-li se to k hořkému utrpení Páně, lze to považovati za nic. Bern. De Passione, 23.

Bez železa a krve můžeme se státí mučedníky, jestliže vpravdě trpělivost zachováme. Řehoř. Dialog., 4.

Řekne-li kdo: A kdož jest, kdo by mohl klidně pronásledování snášeti? Slyš tedy apoštola Pavla: „Kristus trpěl za nás, zůstaviv nám příklad, abychom následovali šlépějí jeho.“ (I. Petr. 2, 21.) Řehoř. Morál. in b. Job.

Svatí mučedníci pro víru rádi byli kamenováni, věznění, stínáni, v jeskyních i doupatech žili; ale my pro Boha nechceme sebe menší oběť přinést. Bl. Diviš Carth. De 4. hom., 4.

Blízko meče, blízko Boha. Ign. Ant. Epist. ad Smyr., 4.

Blahoslavené svědomí, které v čas utrpení připomíná sobě svých dobrých skutků. Jeron. Expos. in Isai., lib. 9.

Když chtěli Josefa z Leontisy při operaci přivázati, zvolal: „Nikoli, ale podejte mi kříž!“ Op. asc. S. II.

Kdož by neměl obdivovati ušlechtilost, vytrvalost a lásku mučedníků, když z lásky ke Kristu Pánu bičováni, do krve zedráni, ani nezavzdechli, ani nezasténali. Řeh. Mor. in Job.

171. ÚMYSL DOBRÝ.

(Hřích. Skutek dobrý.)

Když však ty se modlíš, vejdi do pokojíku svého, zavři dobře a pomodli se k Otci svému ve skrytě, a tvůj Otec, který vidí v skrytě, odplatí tobě. Mat. 6, 6.

Buďte tedy jíte, neb pijete, neb cokoliv jiného činíte, všechno ke slávě boží činite. I. Kor. 10, 31.

Když tedy dáváš almužnu, netrub před sebou jako pokrytci činí v synagogách a na ulicích, aby byli ctěni od lidí; vpravdě, pravím vám: Vzali odplatu svou. Mat. 6, 2.

Tato vdova dala (halěr) více, než všichni, kteří metali do pokladnice: dala všechno, co měla. Mar. 12, 44.

Ale když dáváš almužnu, ať nezví tvá levice, co činí pravice tvá. Mat. 6, 3.

Kain a Abel obětovali, ale s jakým rozdílným úmyslem! — Abson lichotil u brány lidu, ale... — Jak sv. Tři králové, tak i Herodes hledali svaté Dítě, ale — s jakým rozličným úmyslem! — Marie Magdalena líbala nohy Pána Ježíše, Jidáš tvář, ale... — Modlitba farisea a zákoníka v chrámě, ale... — Posluchači Pána Ježíše: věřící a fari-seové.

*

Co jest? Úmysl činí skutek dobrým. Augustin. In praefat. Pslm. 51.

Člověk míní, ale Pán Bůh mění, aniž jest v moci člověka cesta jeho. Tom. K. De imit. Chr., lib. 1., c. 19.

Neodkládej. Úmysl učiněný třeba hned v skutek uvést, a nikoli jej na den příští odkládati; kdo nám může říci, zda-li později budeme míti času? Mudrc nás nabádá: „Cožkoli učiniti může ruka tvá, dělej“; (a za důvod uvádí): „nebo ani dílo, ani důmysl, ani moudrost, ani umění bude v hrobě, kamž ty pospícháš.“ (Kaz. 9, 10.) Alfons Lig. O křest. ctn. K. 8.

Měj dobrý úmysl. Tak vzácná a milá jest Bohu dobrá vůle, že on nechce přebývat v takovém srdci, v kterém by dobré vůle nebylo. Aug. Manuale, c. 25.

Čeho s dobrým úmyslem nečiníš, neprospěje tobě, neboť tobě bude připočteno, jak jsi to vykonal, ne kterak se podařilo tobě. Aug. Sup. Matth. 6. Si lumen.

Úmyslem se stává dar buď bohatý, nebo chudý; ten cenu věci stanoví. Proto má často před Bohem krejcar nuzného větší cenu, než dukát boháče. Ambr. Lib. 1. Officior., c. 30.

Takový bude skutek tvůj, jaký při něm byl tvůj úmysl. Isidor. Kn. utěš., str. 96.

Častěji jsem již pravil, a nyní opět pravím, že se velikost milosrdnosti neposuzuje podle váhy nebo počtu darů, nýbrž podle úmyslu dárcova. Skutek oné vdovy zajisté znáte. (Mar. 12, 42.) Jan Zlat. Hom. 32. in Ep. ad Hebraeos.

Pečuj o to, abys při konání dobrých skutků svoji mysl nepravým úmyslem neposkvrnil. Jako budova na sloupech a sloupy na základech spočívají, tak

záleží život náš v ctnostech, ctnosti pak na úmyslu. Řehoř. In Moral.

Kdož neví, že člověk nebývá ani zavržen, leč vinou zlé vůle? Aug. Epist. 204. ad Donatum.

Pane, Ty zajisté ve všem, co činíme, více patříš k úmyslu, než-li ke skutku. A když toho rozvažují, Pane Bože můj, veliký a silný, jakým studem hanbím se. Aug. Solil. an. ad D., c. 14.

172. ÚPLATNOST.

(Majetek. Svatokupectví. Nespravedlnost.)

Nebudeš přijímati darů, poněvadž i moudré lidi zaslepují a převracují věc spravedlivou. — II. Mojž. 23, 8.

Balaam odpověděl: I kdyby mi dal Balak všecko stříbro a zlato, co ho má ve svém domě, nebude moci změnit slova Hospodina, Boha mého, bych mluvil více nebo méně. — IV. Mojž. 22, 18.

Zlořečen, kdo přijímá dary, aby byl nevinný odsouzen na smrt. A všechn lid řekne: Amen. — V. Mojž. 27, 25.

Neboť není u Hospodina, Boha našeho, nespravedlnosti, ani stranictví, ani žádosti darů. — II. Par. 19, 7.

Oheň spaluje stany, v nichž úplatnost sídlí. — Job 15, 34.

Pane, kdo smí být hostem ve Tvém stánku, aneb kdo přebývat na Tvé svaté hoře? Kdo svých peněz na lichvu nepůjčuje a proti nevinnému úplatků nebere. Kdo takto jedná, nebude viklat se na věky. — Ž. 14, 1, 5.

Dary a odměny zaslepují oči soudců, a jako němota jim brání kárat. — Sir. 20, 31.

Nato ujal slovo Daniel a řekl před králem: Dary svoje si nech, a odměny domu svého jinému dej. — Dan. 5, 17.

Ale Šimon uzřev, že vkládáním rukou apoštolů uděluje se Duch svatý, přinesl jim peníze a řekl: Dejte i mně tu moc, aby každý, na koho bych vložil ruce, přijal Ducha svatého. Petr

však řekl jemu: Ať přijdou v záhubu peníze tvé i s tebou, protože jsi se domníval, že daru božího lze nabýti penězi. — Sk. ap. 8, 18—20.

Baltazar král; Dan. 7. — Dary přinášeli svatí Tři králové, pastýři a — Annaniáš a Safira! — Jeroboam; III. Kr. 13. — Jidáš zrádce; Jan 12, 6.

* *

Dary všecku moc právům odňaly, všude peníze přemáhají, všude soudové na prodej jsou. Nikde bázně žádné není z přís-

nosti práv: žádného při soudech strachu. — Sv. Isidor. Kniha utěš. Rozmlouv. roz. s člov., 4. vyd., str. 88.

Dary zajisté vždycky pravdu převracejí; velmi rychle se spravedlnost zlatem porušuje. — Sv. Isidor. Kn. utěš. Rozml. rozumu s člov., 4. vyd., str. 88.

Kdož by se nestyděl říci: Co mi dáš, abych tobě spravedlnost učinil? Zdaž se to nepodobá tomu, jako by se řeklo: Co mi chcete dáti, abych Boha zaprodal? — Sv. Jan Zl. Flor. Doctor. Hybern.

173. ÚTĚCHA.

(Láska. Milosrdenství. Naděje. Utrpení.)

Dobrá jest Hospodin, posilou bývá v den tísně. Nah. 1, 7.

Víme, že jako jste s námi účastni utrpení, tak (budete účastni) i naší útěchy. II. Kor. 1, 7.

Když pak se přiblížil ke bráně města, vynášeli mrtvého, jediného syna matky jeho, a ta byla vdova, a četný zástup lidu z města (šel) s ní. Spatřiv ji Pán, slitoval se nad ní a řekl jí: „Neplač“. Luk. 7, 12, 13.

Uzřevše bratry, potěšili je a odešli. Sk. ap. 16, 40.

Nás potěšuje ve všelikém soužení našem, abychom mohli těšiti ty, kteří jsou ve všelikém soužení (a to) útěchou, kterou

my sami býváme potěšováni od Boha. II. Kor. 1, 4.

Pojďte ke mně všichni, kteří se lopotíte a jste obtíženi, a já vás občerstvím. Mat. 11, 28.

Neopomíjej plačících potěšovati, a s kvílícími kvil. Sir. 7, 38.

Naučte se, co jest to: „Milosrdenství chci a ne oběti“. Mat. 9, 13; srov. Os. 6, 6.

Radujte se s radujícími, plačte s plačícími. Řím. 12, 15.

Kdo však má statek toho světa a vidí bratra svého, an trpí nouzi a zavře před ním srdce své, kterak láska Boží zůstává v něm? I. Jan 3, 17.

Tobiáš těšil své krajany, když byli potlačováni, a pomáhal jim; Tob. 1. — Pán Ježíš těšil plačící vdovu naimskou; Luk. 7. — Martu a Marii; Jan 11. — Sv. Veronika podala zbrcenému Spasiteli roucho.

Není těžké, pohrdati lidskou útěchou, má-li člověk božskou. Tom. Kemp. De im. Chr., lib. 2, c. 19.

Kdybych pak všelikou útěchu světa sám měl a všech rozkoší požívati mohl, jest jisté, že by dlouho trvati nemohly. Protož, duše má, nebudeš moci zde býti úplně potěšena, leč je-

diné v Bohu. Tom. Kemp. De im. Chr., lib. 3, c. 16.

Když chudoba tísní, žalost zarmucuje, když tělesná bolest znepokojuje, najdou se dobří lidé, kteří netoliko se umějí radovati s radujícími, nýbrž i plakati s plačícími. Aug. Tract. sup. Joan.

„Na světě zármutek míti budete, ale doufejtež; já jsem přemohl svět.“ (Jan 16, 38.) „Zdraví nepotřebují lékaře, nýbrž nemocní.“ (Mat. 9, 12.) V tomtéž smyslu všem zarmouceným praví David: „Blízko jest Hospodin těm, kteří jsou souženého srdce.“ (Žlm. 39, 19.) Tom. Kemp. Nábož. spisy, Lil. údolí. Kap. 16.

V

174. VÁLKA.

(Krádež. Majetek. Nepřátelství. Vražda.)

Nezabiješ! II. Mojž. 20, 13.

A hle, jeden z těch, kteří byli s Ježíšem (Petr), vztáhl ruku, vytasil meč svůj, a udeřiv služebníka veleknězova, uťal mu ucho. Tu řekl mu Ježíš: „Vtas meč svůj na jeho místo; neboť všichni, kteří berou meč, od meče zahynou.“ Mat. 26, 51.

Běda tomu, kdo staví dům svůj s nespravedlností a své pokoje s bezprávím... Po-

hřbem osličím pohřben bude, od vlečen a povržen bude daleko za branami jerusalemskými. Jer. 22, 13, 19.

Konejte spravedlivý soud a vychvacujte znásilněného z rukou násilníkůvých, aby snad nevyšlehl jako oheň hněv můj, že by nemohl uhašen býti. Jer. 21, 12.

Jestliže vespolek se koušete a žerete, hled'te, abyste se navzájem nestrávil. Gal. 5, 15.

Pozoruj mne, Hospodine, a slyš hlas mých protivníků! Má být odplaceno zlým dobré, že mi vykopali jámu? Jer. 18, 19.

Koroptev vysedává, čeho nenakladla; tak i ten, kdo si nadělal bohatství, ale ne spravedlivě, uprostřed života svého jest nucen opustit je a na konec se ukáže, že byl blázen. Jer. 17, 11.

A rozptýlím je jako plevy, kterými zmítá vítr s pouště. Jer. 13, 24.

Neboť Hospodin, Bůh váš, je mezi vámi a bude bojovati proti nepřátelům za vás, aby vás vysvobodil z nebezpečí. V. Mojž. 20, 2—4.; V. Mojž. 31, 6.

Nebojte se jich! Na Hospodina velikého a hrozného pamatujte, a bojujte za bratry své, za syny, dcery, manželky a domy své! II. Esdr. 4, 14.

* *

Kdy dovolena? Když Bůh, nebo některá zákonitá vláda přikazuje, podnikají se války proti násilí odpůrcův. Jinak by Jan, když k němu vojíni přišli, aby pokřtěni byli, řkouce: „A my, což máme učiniti?“ — jim byl řekl: Odhoďte zbraň, vojenský tento stav opusťte, nikoho nebijte, neporaňte, nezabijte nikoho. Poněvadž ale věděl, že oni toto ve válkách činíce, vražedníci nejsou, nýbrž sluhové

zákona, ne křivd vlastních mstítelé, ale spíše veřejného blaha obhájci, odpověděl jim: „Žádného neutiskujte, aniž křivdy činite; a dosti mějte na svých žoldech.“ (Luk. 3, 14.) Augustin. Lib. 22. contra Faust. Manich., c. 74.

Záleží na tom, z jaké příčiny se války podnikají. Aug. L. 22. contra Faust. Manich., c. 75.

Jestliže má bojující dobrou příčinu, konec války zlým býti nemůže; podobně se nebude konec pokládati za dobrý, jestliže předcházela zlá příčina a zlý úmysl. Bern. De nova militia tract.

I od pravých ctitelů Boha bývají války vedeny; nedějí se však z chtivosti po cizím, nebo z ukrutnosti. Aug. Lib. de verb. Dom.

Bojovati není provinění; ale hříchem jest, bojovati pro loupež. Aug. Serm. 19. de verbis Domini.

Otec povstává proti synu, syn proti otci; bratr proti bratru, příbuzný proti příbuznému... Co počínáte? Po čem se pídíte...? Proč olupuje jeden druhého? Proč toužíte po cizím statku? Prozkoumejte letopisy dávnověké, a poznáte, jaké ovoce přinesly domácí války. Čím se obhájilo, čím se udrželo tak dlouho Karthago? Svorností. A co bylo po tolika stoletích příčinou jeho záhuby? Nesvor-

nost. Varujte se nesvornosti, chraňte se domácích válek, které uvrhují do zkázy. Řehoř Turonský. *Chronicon Francorum*, lib. 5., c. 1.

I ve válce věrnost a spravedlnost zachovávati sluší, a nemůže to být k ozdobě a cti,

jestliže se věrnost zruší. Ambr. Lib. 1., off. 29.

Touha uškoditi, ukrutnost pomsty, nepokojný a nesmířlivý duch, hnusná vzpoura, chtivost panovačná, toť vina ve válce. Aug. contra Faust. Manich. 1. 22.

175. VDĚČNOST.

(Díkůčinění. Chvála. Nevděk. Rodiče.)

Čím se odplatím Hospodinu za všecko, co prokázal mi? Kalich díky za spásu zdvihnu, a jméno Páně budu vzývat. Sliby své Pánu (dané) splním před veškerým jeho lidem. Žalm 115, 12—14.

My pak — národ Tvůj a ovce Tvé pastvy — budeme na věky děkovati Tobě, od rodu do rodu hlásati Tvou slávu. Ž. 78, 13.

Nuže, budu zpívati a hráti! Probud' se, duše má, probud' se, harfo a citero, ze spánku jitřenku budu budit. Budu Tě chváliť mezi národy, Pane, oslavovat Tebe mezi kmeny. Neboť je veliká až k nebi Tvá milost a Tvá věrnost až do oblaků. Ž. 56, 9—11.

Aby známo všem bylo, že dlužno před východem slunce Tobě děkovati a za ranního soumraku již chodit k Tobě se modlit. Neboť naděje nevděčného jako zimní jíní roztaje, a odteče jako zbytečná voda. Moudr. 16, 28, 29.

Děkujte vždycky za všecko ve jménu Pána našeho Ježíše Krista Bohu a Otci. Ef. 5, 20.

Zlým kdo odplacuje dobré, nehne se neštěstí z jeho domu. Přísl. 17, 13.

Cti otce svého i matku svou, abys...

Ze všeho díky činite; nebo toť jest vůle boží v Kristu Ježíši. I. Thes. 5, 18.

Bůh vděčnost požadoval; II. Mojž. 13.; V. Mojž. 6, 10. — Noe děkoval Bohu po potopě světa; I. Mojž. 8, 20. — Abraham vystavěl Bohu oltář; I. Mojž. 21. — Tobíáš; 8, 17. — Slepec od narození; Luk. 8. — Uzdravený z deseti malomocných. Ostatních devět Pán Ježíš odsoudil. — První křesťané se pozdravovali: Deo gratias!

*

Navykni sobě..., vzdávati díky za každý dar. Zvláště aby nezůstal bez příslušného díkůčinění nižádný dar boží, ať jest veliký, prostřední, nebo malý. Vždyť se nám přikazuje i drob-

ty sebrati, aby nezhynuly, to jest: ani těch nejmenších dobrodiní nemáme zapomínati. Bern. Serm. in Cantic. S. 51.

Srdcem i ústy vždy Bohu díky vzdávej, nechť se ti jakkoli vede, v trápení i v soužení. Bonavent. ABC. christ. perfect.

Vděčnými se prokazujeme ne jen slovem a jazykem, nýbrž skutkem a vpravdě. Bern. Serm. de Divers. Serm. 27., c. 8.

Já, Pane, díky Tobě vzdávám, abych nebyl nevděčným. V každém okamžiku zavazuješ mne sobě, když mi v každém okamžiku veliká dobrodiní činíš. Jako tedy žádné hodiny, ani okamžiku není v životě mém, v němž bych dobrodiní

Tvého nepožíval, tak také žádného okamžiku býti nemá, v němž bych Tebe před očima svýma neměl, ve své paměti, a nemiloval ze vší síly své. Aug. Solil. an. ad D., c. 18.

I nejmenší dar za něco velkého pokládej, a budeš hoden, abys přijal darů větších. Bonaventura. ABC. christ. perfect.

Díky Bohu vzdávati můžeme, odměniti se nemůžeme. Aug. Sup. Psalm. 47.

Buď vděčen i za nejmenší dárek, a budeš hoden většího. Tom. Kemp. Násl., 55.

Přihlíží-li se k ceně daru, žádný není malým, který je od Boha. Tom. Kemp. Násled., 55.

176. VESELÍ.

(Blaženost. Radost. Rozkoš. Zámutek.)

I veselil jsem se ze všech věcí. Moudr. 7, 12.

Proto se veselí Sion, jásají dcery judské pro Tvé soudy, Pane. Žalm. 47, 12.

Vesel se tedy, jinochu, ve svém mládí, a raduj se srdce tvé ve dnech jinošství tvého... věz však, že pro to všechno tě přivede Bůh k soudu. Kaz. 11, 9, 10.

Srdce radostné vyjasňuje líce; duše truchlí-li, sklíčená jest mysl. Přísl. 15, 13.

Mysl veselá činí, že člověk kvete; (ale) duch smutný vysušuje kosti. Přísl. 17, 22.

Veselost srdce — toť je člověkův život, (a poklad svatosti bez nedostatku), a radost může — dlouhý věk. Sir. 30, 23.

Jásej a vesel se, dcero Sionská, neboť aj, já přicházím a budu bydliti uprostřed tebe — praví Hospodin. Zach. 2, 10.

Tobiáš se radoval po navrácení syna; 14, 4. — Otec nad návratem marnotratného syna. — Jan Křtitel zaplesal už v lůně své matky; Luk. 1. — Maria, když vyvolena za Mat-

ku boží. — Pastýři betlemští. — Hříšné veselí: Lidé před potopou. — Ninivetští. — Boháč v podoběnství, kdežto Lazar...

*

Hry, plesy, hody, divadla a všecko jiné veselí nejsou o sobě nic zlého, nýbrž lhostejné; ale jejich užíváním se mohou buď k dobrému nebo zlému obrátiti. Fr. Sal. Boh., 88.

Kdo se společností vyhýbá, dokazuje pýchu a opovrhování bližním; kdo je vyhledává, upadá často v marnosti. Fr. Sales. Boh., 287.

Bližního milujeme jako sebe samého, což abychom dokázali, nesmíme se společnosti štítiti; abychom však dokázali lásku k sobě samým, nesmíme sami od sebe se vzdalovati. Fr. Sales. Boh., 287.

Sv. Antonín a sv. Romuald získali veliké chvály, že i při své přísnosti zachovali ve svém chování milou a veselou tvář, a že dovedli potěšiti i jiné. „Radujte se s radujícími“ — dí sv. apoštol — „ale vždycky se radujte v Pánu. A mírnost vaše budiž známa všem lidem!“ Fr. Sales. Boh., 289.

Lovec jeden prý našel sv. Jana ev., když si hrál s ochočnou křepelkou, a tázal se s politováním apoštola, proč že tak svatý muž si také hraje. Sv. Jan se otázel: „A proč že ty nosíš stále luk napjatý a natažený?“ — „Aby nepozbyl své pružnosti.“ — Načež sv. Jan: „Podobně i já se musím zotaviti na svém duchu, aby byl svěžejším, když má rozjímati o věcech božských. Fr. Sal. Boh., 320.

177. VĚČNOST.

(Bůh. Nebe. Nesmrtelnost. Peklo.)

Tisíc let je před tvým zrakem jako včerejší den, který prchl, jako doba noční hlídky. Jako věc bez ceny jsou léta jejich, záhy jako tráva pomíjejí; z jitra vykvétá a vyvíjí se, k večeru klesá, vadne a vysychá. Ž. 89, 4—6.

Na toto jedno však nezapomínejte, miláčkové, že jeden den u Pána jest jako tisíc roků a tisíc roků jako jeden den. II. Petr. ap. 3, 8.

Neboť co prospěje člověku, byť celý svět získal, život (věčný) však ztratil? Aneb jakou dá člověk výměnu za (věčný) život svůj? Mar. 8, 36—38.

Veliký jsi, Hospodine na věky, po všecku věčnost (trvá) tvoje vláda. Tob. 13, 1.

Hospodin však na věky trůnit bude. Žalm. 9, 8.

Úradek Páně však zůstává na věky. Žalm. 32, 11.

Trůn tvůj, Bože, je na věky věkův. Žalm. 44, 7.

Prve nežli hory se narodily, prve než počala země a svět co plodit, od věků až do věků ty, Bože, jsi. Žalm. 89, 2.

Ty však, Pane, na věky zůstáváš, a tvá pomátka od rodu do rodu. Žalm. 101, 13.

Neodvolávej mne prostřed mých dnů, Ty, jehož léta rod od rodu trvají. Nejprv založils, Pane, zemi, a dílem rukou tvých jsou nebesa. Ona pomínou, ty však potrváš; a všechna zvetšejí jako roucho. Strídáš je jako šat; i střídají se; ty však jsi týž a tvá léta jsou bez konce. Žalm. 101, 25—28, Žid. 1, 10—13.

Hospodin kraluje na věky, Bůh tvůj, Sione, od rodu do rodu. Žalm. 145, 10.

Věru jako stín jde životem člověk, pro nic za nic plahočí se rušně, poklady hromadí, nevěda, komu to snáší. Žalm. 38, 6, 7.

Co má člověk ze vší své lopoty, kterou lopotí se pod sluncem? Kaz. 1, 2—4.

Nic jsme zajisté nepřinesli na ten svět; patrno, že také nic nemůžeme odnésti. I. Tim. 6, 7.

O věčnosti mluví: I. Mojž. 35, 25, 29.; V. Mojž. 32, 50. — Kristus o věčnosti: Mat. 25, 31.; Luk. 16, 19.; Mar. 9, 42. — Odejděte ode mne do ohně věčného!; Mat. 25, 31. — Sv. Teresie, kdykoli uslyšela bít hodiny: Zase o hodinu blíží k věčnosti!

Věčnost nemá času; neboť ona sama jest časem. Je-li Bůh stár, pomine. Je-li mlád, nebylo ho. Tertullian. Adv. Marcion., I., 8.

Protože Bůh je věčný, proto je nejvyšš dokonalejší. Jeron. Epistlr. lib. 1. Ep. 25. ad Damasum.

Z Boha prýští veškeren život, protože je věčný. Augustin. Solil. an., c. 31.

Věčnost jest trvání bez začátku a bez konce, žádné proměny nemajíc. Boetius. Glor. Doct. Hyber.

Budoucí život konce žádného nemá, žádného cíle, aniž se kdy dokoná. A jako svatí radovati se budou s anděly v nebi bez skonání, tak hříšní s ďáblem mučení budou v pekle věčně. Jeroným. Řeč o ctn. k P., č. 8.

Nic není vzácné, veliké a obdivuhodné, a vznešené, kromě toho, co jest věčné. T. Kemp., c. IV.

Ráno si pomysli, že večera nedožiješ, a večer neslibuj si zítřejšího dne. A pak se věčnosti neboj. T. Kemp. Násl., 33.

Kde jsou mocnářové, kteří nade vším vládli? Kde stříbro, které hromádili, zlato, které sbírali, města, jejichž hradby bořili? Kde je nejmoudřejší Šalamoun, najmocnější Alexander, nejsličnější Absolon? Bonaventura. Duch. cvi. 2, 1.

178. VĚRNOST.

(Láska. Pravda. Přátelství. Slib.)

Spolehlivé jest to slovo: Neboť jestli jsme s ním zemřeli, budeme s ním i žítí; jestli s ním trpíme, budeme s ním i kralovati; zapřeme-li ho, také on nás zapře; jsme-li nevěrní, on zůstává věrným, neboť zapřítí sám sebe nemůže. II. Tim. 2, 11—13.

Věrný jest Hospodin v každém slově. Ž. 144, 13.

Hospodine, až k nebi jde Tvá milost, a Tvá věrnost (jde) až po oblaky; spravedlnost Tvá jak nejvyšší hory, soudy Tvoje jako nejhlubší moře. Ž. 35, 6—7.

Hleďte, bratři, aby snad nebylo v některém z vás zlého srdce nevěrného, takže by odpadlo od Boha živého. Žid. 3, 12.

Aby (zas) sídlila sláva v naší zemi, láska a věrnost aby se potkávaly, spravedlnost s pokojem aby se líbala, aby věrnost vyrůstala ze země. Ž. 84, 11—12.

Pták slétá k podobnému sobě, a věrnost vrací se k těm, kdož ji činí. Sir. 27, 10.

Máš-li otroka (věrného), budiž tobě jako tvá duše, a jako s bratrem, tak s ním nakládej. Sir. 33, 31.

Rut odpověděla: „Nenuť mne, abych tě opustila, abych odešla, neboť kamkoli půjdeš ty, půjdu já, a kde dlíti budeš ty, dlíti budu také já. Lid tvůj lid můj, a Bůh tvůj, Bůh můj. Která země tě přijme, až budeš umírat, v té zemru a tam dojdu hrobu. Ať mne Hospodin trestá, odloučí-li mne od tebe něco jiného než toliko smrt!“ Rut. 1, 16—17.

Muži věrnému bude velmi žehnáno. Přísl. 28, 20.

Věrnost dosvědčoval: Eliezer, sluha, k svému pánu Abrahamovi; I. Mojž. 24. — Jakub Labanovi; I. Mojž. 31. — Josef králi. — Kristus chválí věrnost sluhů; Mat. 25. — Věrně se ujímal sv. Pavel Onesima, otroka; Fil. 1.

*

Kdo veliké věci vykonati nemůže, nechť koná malé; neboť nechce Bůh ani nápoj studené vody, podané žíznivému, zůstaviti bez odplaty. Pán Ježíš pochválil i chudičkou vdovu, že do obětní pokladnice několik haléřů vhodila. Jan Zlat.

Řídké jsou veliké možnosti, Bohu sloužiti, malých pak jest hojně; kdo však „nad málem bude věrný“, Spasitel ho „nad mnohem ustanoví“. Fr. Sales. Phil. Pars. 3., c. 35.

179. VĚZŇOVÉ.

(Milosrdenství, Lásky.)

Duch Hospodinův jest na mně, neboť Hospodin pomazal mne, abych zvěstoval (radost) trpícím, poslal mne, abych léčil skrušené srdce. Abych hlásal jatým propuštění, a zavřeným vysvobození. Is. 61, 1.

Avšak anděl Páně otevřel v noci dveře vězeňské a vyved je ven. Sk. ap. 5, 19.

Tedy on dostav takový příkaz vsadil je do vězení vnitřního a sevřel nohy jejich kládou. O půl noci však Pavel a Silas modlíce se zpěvem chválili Boha; i poslouchali je vězňové (ostatní). Náhle však stalo se veliké zemětřesení, takže se pohnuly základy žalářem a hned se otevřely všechny dveře a rozepjala se pouta všech. Sk. ap. 16, 24—26.

Chodil tedy po všech, kteří byli v zajetí a dával jim spásitelná napomenutí. Tob. 1, 15.

Neníliž půst, jaký miluji, spíše toto: Rozvázati svazky bezbožnosti, rozvolniti pouta, jež utlačují, utiskované propustiti na svobodu, a jho jakékoli poroby zlomit? Is. 58, 6.

V žaláři jsem byl, a přišli jste ke mně... A kdy viděli jsme tě nemocného neb v žaláři a přišli jsme k tobě? Pokud jste to učinili jednomu z nejmenších těchto bratří mých,

mně jste učinili. Mat. 25, 36, 39, 40.

I byl Petr sice hlídán ve vězení, ale modlitba konala se za něj od cirkve k Bohu bez ustání. Sk. ap. 12, 5.

Vězňové byli: Josef; I. Mojž. 39, 20. — Číšník a pekař Faraonův; I. Mojž. 40, 2. — Bratři Josefovi; I. Mojž. 42, 17. — Jan Křtitel; Mat. 14, 3. — Petr; Sk. ap. 12, 3. — Štěpán; Sk. ap. 6, 12. — Israelští v Babelu; Bar. 6, 2.

* *

Tam volají zavrženci, a není, kdo by ku pomoci přispěl. Bědují stále, ale nikdo se nesmilovává. Hořekují, ale nikdo jich nevysvobozuje. Cyrill Alex. Oratio de exitu animae.

Muka jejich trvá věčně. Nijakého vysvobození nelze očekávat, ani po tisíci, ani po statisíci letech, nikdy. Bonav. Osmero rozjímání.

Postačí o věčném žaláři slovo boží: „Červ jejich neumře, oheň jejich neuhasne.“ (Isai. 66, 24.) Alf. Lig. Pravda náb. křesťanského, I.

Což nejsme zavázáni bližnímu svému zde pomoci, když je velkým neštěstím stížen? Stejně jsme povinni duším v očistci uvězněným svou modlitbou na svobodu pomáhati. Alf. Lig. Katech. 1. P. K. 1.

180. VÍRA.

(Bůh. Ježíš Kristus. Nevěra. Rouhání. Slovo boží. Učení Kristovo.)

Potřebná. Kdo věří v Syna božího, má svědectví boží v sobě; kdo nevěří Bohu, učinil ho lhářem, neboť neuvěřil ve svědectví, které Bůh vydal o Synu svém. I. Jan ap. 5, 10, 12, 13.

Bez víry však nelze líbiti se Bohu, neboť ten, jenž přistupuje k Bohu, musí uvěřiti, že (Bůh) jest a odplácuje těm, kteří ho hledají. Žid. 11, 6.

Kdo uvěří a pokřtěn bude, spasen bude; kdo však neuvěří, bude zavržen. Mar. 16, 16.

Neboť Písmo praví: „Žádný, kdo v něho věří, nebude zahanben.“ Řím. 10, 11.

A toto jest přikázání jeho, abychom věřili jménu Syna jeho, Ježíše Krista, a milovali se vespolek. I. Jan ap. 3, 22—23.

Tyto však jsou napsány, abyste uvěřili, že Ježíš jest (Kristus) Vykupitel, Syn boží, a abyste, věříce, měli život věčný ve jménu jeho. Jan 20, 31.

Ty věříš, že jeden jest Bůh? Dobře činíš: i zlí duchové věří, ale třesou se. Jak. 2, 14, 17-20.

Řekl jí Ježíš: „Já jsem vzkříšení a život; kdo věří ve mne, byť i umřel, živ bude, a každý, kdo žije a ve mne věří, neumře na věky.“ Jan 11, 25, 26.

Spravedlivý živ bude z víry. Gal. 3, 11.

Jaká. Nejprve děkuji Bohu svému skrze Ježíše Krista za vás všechny, že víra vaše rozhláší se po celém světě. Řím. 1, 8.

Žádej však ve víře, nic nepochybuje; neboť kdo pochybuje, podobá se vlně mořské, která větrem se čerí a zmítá. Jak. 1, 6,

Neboť kdo má, tomu bude dáno a bude oplývati, ale kdo nemá, od toho bude odňato i to, co má. Mat. 13, 12.

Neboť řekl k Mojžíšovi: „Smiluji se nad tím, nad kým se smiluji, a slituji se nad tím, nad kým se slituji.“ Není tedy na tom, kdo chce, ani na tom, kdo běží, nýbrž na Bohu, jenž se smilovává. Řím. 9, 15, 16.; 11, 5, 8.

Setník pak a ti, kteří byli s ním, hlídající Ježíše, vidouce zemětřesení a to, co se dělo, báli se velice a pravili: „Opravdu, Syn boží byl tento.“ Mat. 27, 54.

Aby zkoušení vaší víry, (jsouc) dražší nad zlato, které (ač pomíjející jest, přece) ohněm se zkouší, bylo shledáno k (vaší) chvále a slávě a cti při zjevení se Ježíše Krista. I. Petr ap. 1, 7.

Vím, komu jsem uvěřil. II. Tim. 1, 12.

Vpravdě, pravím vám, ne-
nalezl jsem tak veliké víry
(ani) v lidu israelském. Pra-
vím pak vám, že mnozí přijdou
od východu i od západu, a sto-
lovati budou s Abrahamem,
s Isákem a s Jakubem v králov-
ství nebeském; příslušníci krá-
lovství však budou vyvrženi do
temnosti vnější; tam bude pláč
a skřípění zubů. Mat. 8, 10-12.

„Bud' dobré mysli, dcero, ví-
ra tvá tě uzdravila.“ I byla že-
na zdráva od té hodiny. Mat.
9, 22.

Vaše oči však jsou blahosla-
veny, že vidí, i uši vaše, že sly-
ší. Neboť vpravdě pravím vám:
Mnozí proroci a spravedliví tou-
žili uzříti, co vidíte, a neuzřeli,
a uslyšeti, co slyšíte, a neusly-
řeli. Mat. 13, 16—17.

Dí jim (Ježíš): „Vy pak,
kým mne býti pravíte?“ Odpo-
ovídaje Šimon Petr, řekl: „Ty
jsi Kristus, Syn Boha živého.“
A Ježíš, odpovědév, řekl jemu:
„Blahoslavený jsi, Šimone, sy-
nu Janův! Neboť tělo a krev
nezjevilo toho tobě, nýbrž Otec
můj, jenž jest v nebesích.“ Mat.
16, 15—17.

Vám bylo dáno pro Krista,
nejen věriti v něho, nýbrž i tr-
pěti pro něho. Filip. 1, 29.

Neboť se nestydím za evan-
gelium. Řím. 1, 16.

Nuže, víra z kázání, kázání
pak z rozkazu Kristova. Řím.
10, 17.

Na světě byl, a svět povstal
skrze něj, ale svět ho nepoznal.
Jan 1, 10.

A my jsme uvěřili a poznali,
že Ty jsi Kristus, Syn boží. Jan
6, 70.

To pak jest život věčný, aby
poznati Tebe, jediného pravého
Boha, a toho, jehož jsi poslal,
Ježíše Krista. Jan 17, 3.

Velebím Tebe, Otče, Pane
nebe i země, že jsi skryl tyto
věci před moudrými a opatrný-
mi, a zjevils je nedospělým.
Mat. 11, 25.

Maria Magdalena u nohou Ježí-
šových; Luk. 10, 39. — Zástupové se
valili, aby slyšeli Ježíše Krista. —
Setník: Jistě tento musel být Syn
boží. — Mojžíš pro svou víru vyvolen
Bohem za vůdce lidu israelského, ale
zase když on a Aron pochybovali, že
vyjde ze skály voda, nesměli vejíti
do země Zaslíbené. — Zachariáš ne-
uvěřil andělovi, a oněměl. — Tomáš
apoštol po Vzkříšení.

* *

Co jest víra, ne-li věriti, če-
ho nevidíš? — pravda, na to,
čemu jsi uvěřil, patřiti. Augu-
stin. Tract. 40. in Evang. Joan.

Víra jest obsah oněch věcí,
jež nemohou býti viděny. Ne-
boť to, co se spatřuje, není již
z víry, ale z poznání. Řehoř Vel.
Homil. 26. in Evangl.

Víra jest lampa; neboť jako
lampa osvětluje příbytek, tak i
víra osvětluje duši. Jan Zlat.
Sup. Matth. 21.

Nikoli však dar vnucený. „Žádný nemůže přijíti ke mně, jedině leč Otec, kterýž mne poslal, přitáhne ho.“ (Jan 6, 44.) Koho přitahuje a koho ne, a proč onoho přitahuje? Nejsi-li přitážen, pros, abys byl. Aug. Tract. 27. in Evangl. Joann.

Nechtěj pochopiti, abys věřil, nýbrž věř, abys rozuměl; pochopení jest odměna víry. Aug. Super. Joann.

Komu věřiti mám, leč Tobě, Pane? Neboť Tys Pravda, kteráž ani zklamati, ani zklamána býti nemůže. Tom. Kemp. De im. Chr., lib. 3., c. 45.

Věděti máme, že božské působení, bývá-li rozumem pochopeno, přestává již býti zázračným. Aniž jest víra záslužnou, spočívá-li na zkušenosti. Řehoř Vel. Hom. 26. in Evg.

Tot pochvala víry, nevidí-li kdo, v co věří; nebo což na tom velikého, věří-li se, co se spatřuje? „Že jsi mne viděl, uvěřil jsi; blahoslavení, kteříž neviděli a uvěřili.“ (Jan 20, 29.) Aug. Tract. 79. in Ev. Joann.

Zásluha víry záleží v tom, že ne z nutnosti, nýbrž dobrovolně věříme tomu, čeho nechápeme. Alf. Lig. Pravda nábož. křesť. 1. Kap.

Víru jmenujme keřem; ctnosti ratolestmi. Bern. Sup. Cantica. Serm. 30.

Kde není zdravé víry, tam ani spravedlnosti býti nemůže;

poněvadž spravedlivý z víry je živ. Aug. De serm. Domini in monte.

Všechno má člověk, kterýž má Boha. Boha ale má, kdo v něho věří. Petr Ravenat. In sermon.

Ó, víro, všech pokladů bohatější! Ó, víro, všech tělesných sil silnější, všech lékařů léčivější! Ambr. De Lib. Virg.

Jisto jest, že nemůže nikdo k pravé blaženosti přijíti, jestliže se nelíbí Bohu; a Bohu se nemůže nikdo líbiti, leč jedině skrz víru. Aug. Serm. 38. de temp.

Je-li víra v nás, Kristus je v nás. Aug. Tract. 49. in Joan.

Skutky dokazuj. Jestliže víra bez dobrých skutků k spasení postačuje, kterak může Písmo svaté učiti, že víra bez skutků nic neprospívá? „Co prospěje, bratří moji, praví-li kdo o sobě, že víru má, a nemá-li skutků? Zda-liž bude moci ta víra spasiti jej?“ (Jak. 2, 14.)

S láskou jest víra křesťana, bez lásky víra ďáblova. Augustin. De charitate.

Hlava bez údů, víra bez skutků. Řehoř Nyssen. De Perfect. Chr.

Co prospěje, jestliže se věrou k svému Vykupiteli přivtělujeme, když se mravy od něho odlučujeme? Sám zajisté praví: „Ne každý, kdož mi říká: Pane, Pane — vejde do

království nebeského.“ (Mat. 7, 21.) Řehoř. Homil. 39. in Ev.

Strom se poznává podle ovoce; podobně se poznávají ti, kdož Krista vyznávají, podle toho, co konají. Ignác Ant. Ep. ad Eph., c. 14.

Vyznávej. Kristus ujistil, že kdož by se styděl za něho, Syn člověka stydět se bude za něj. Proto tedy, věří-li ten, že by byl křesťanem, kdož se buď stydí, anebo i bojí křesťanství své vyznávati? Může-li býti s Kristem, kdo se rdí, anebo strachuje přináležeti Kristu? Cyprian. Tract. de laps.

Slovutný Sokrates měl sice velké množství žáků, avšak ni-

kdo z nich nepoložil pro pravdu učení mistra svého život svůj; jinak je tomu však u křesťanů. Justin. Apolog. 2. ad imper.

Lépe jest zajisté žebrati, než-li víru ztratiti. Jeron. Ep. lib. 1. Ep. 24. ad Appront.

Jako had celého sebe vydává, a nic nedbá, byť i samo tělo mělo býti zraněno, jen když hlavu svou uchová neporušenu — rovněž tak i ty nedbej mimo víru o nic, a byť bys měl i jmění ztratit, nebo tělo, nebo i samotný život. Neboť víra jest hlava a kořen, a jestliže tu zachováš, i kdybys všecko ostatní ztratil, všeho opět a s větší slávou dosáhneš. Jan Zlat. Homil. 34. in Evang. Matth.

181. VLAST.

(Láska.)

Vyprošujte Jerusalemu štěstí. Ž. 121, 6.

Šťastným zovou národ, jenž má se tak (blahodárně), šťasten (však) lid, jehož Bohem je Hospodin! Ž. 143, 15.

A když se přiblížil, a město spatřil, z a p l a k a l n a d n í m, řka: Kdybys bylo poznalo i ty, a to (alespoň) v tento den tvůj, co jest tobě k pokoji — ale nyní jest to skryto před očima tvýma. Neboť přijdou na tebe dnové, ve kterých nepřátelé tvoji obklíčí tě náspem a oblehnou tě se všech stran a na zem povalí tebe i dítky tvé, a nene-

chají v tobě kamene na kameni. Luk. 19, 41—44.

Když pozoroval Jakub, že se *blíží den jeho smrti*, povolal svého syna Josefa a pravil mu: „Prokaž mi ten skutek lásky a věrnosti, že mne nepochováš v Egyptě, nýbrž abych odpočíval se svými otci, že mne odvezeš z této země a pohřbíš ve hrobce mých předků.“ Josef mu odpověděl: „Já učiním, co jsi rozkázal.“ On pak: „Přísahej mi tedy“ — řekl. Když přísahal, poklonil se Israel Bohu, obrátiv se ke hlavám lůžka. Gen. 47, 29—31.

Říkával jsem: „Ve svém hnízdečku zemru, až jako pís-ku bude mnoho dnů mých.“ Job 29, 18.

Otcové naši, (kteří) zhřešili, (tu) nejsou, ale my jejich nepravosti neseme. Otroci panují nad námi, není, kdo by (nás) vytrhl z ruky jejich. Pl. Jer. 5, 7—8.

U řek babylonských tu sedíce, lkáme, na Sion vzpomínajíce; na vrby uprostřed země jsme zavěsili hudební nástroje svoje. Neb nás tu žádali, kteří nás v zajetí drží, abychom jim zazpívali; kteří nás odvedli, děli: „Zazpívejte nám chvalozpěv z písní sionských!“ Jak bychom mohli Hospodinovu píseň zpívat v cizí zemi? Ž. 136, 1—4.

Zapomenu-li na tebe, Jerusaleme, ať mi uschne má pravice! Nechat přilne jazyk můj k podnebí mému, nebudu-li tě pamětliv, nebudu-li míti Jerusalema za vrchol radosti své! Ž. 136, 5—6.

Rozpomeň se, Hospodine, co nás potkalo, popatř, a viz naše pohanění. Dědictví naše dostali cizáci, domy naše cizinci. Osiřeli jsme, bez otce jsme, matky naše ovdověly, vodu svou za peníze pijeme, dříví své za stříbro kupujeme. Pl. Jer. 5, 1—5.

Ach, jak opuštěno sedí (tu) město, plné (kdysi) lidu; jako by ovdověla paní národů; kněžna nad zeměmi ocitla se v porobě! Pl. Jer. 1, 1—22.

Bolestně pláče (celé) noci, slzy (kanou) jí po lících; není, kdo by potěšil ji ze všech jejích milců; všichni přátelé pohrdli jí. Pl. Jer. 1, 2—4.

Od slzení chřadnou mi oči, útroby chvějí se mně, vnitřnosti mi na zemi plynou pro pohromu dcery lidu mého, kdyžť hyne dítě i kojenec na ulicích města. Pl. Jer. 2, 8—12.

Komu mám tě přirovnati, komu připodobnit, Jerusalemská dcero, s kým tě mám na roveň postaviti, bych tě potěšil, panenská dcero Sionská? Jeť jako moře veliká pohroma tvá, kdož tě zhojí? Pl. Jer. 2, 13—17.

Křič srdce jejich k Hospodinu na zdech Sionské dcery! Ať jak potok tekou ti slzy dnem i nocí. Pl. Jer. 2, 18—22.

Zmizela radost našeho srdce, obrátil se v kvílení rej náš. Pl. Jer. 5, 15.

Spadla koruna s hlavy naší; běda nám, že jsme zhřešili! Pl. Jer. 5, 16.

Proč bys zapomínal na věky na nás, proč bys opouštěl nás na dlouhé doby? obrať nás, Hospodine, k sobě, ať se obrátíme! Pl. Jer. 5, 20—21.

Jako ptáku, vyhnanému z hnízda, tak i muži, jemuž jest opustiti domu. Přísl. 27, 8.

Tys mne přepásal silou do zápasu, srazils pode mne mé

protivníky. Nepřátel mých vydal jsi mi šíji, k Hospodinu volali, nebyl však, kdo by je vysvobodil. Ž. 17, 40.

Mojžíš z lásky k svému lidu se nerozpakoval trpěti pronásledování krále egyptského, vlastního lidu, a všechny strasti na cestě z Egypta. — Tobíáš v cizině pochovával své krajany s nebezpečím života. — Sv. apoštolové nejprve hlásali evangelium ve své vlasti.

* *

Udatnost, kteráž válkou obhajuje vlast před barbary, anebo chrání slabé před násilím, nebo společníky před lotry, jest plna spravedlnosti. Ambr. Lib. 1. de offic., c. 27.

Viz Pána a Spasitele: neopouští zemi Judskou, ani hněvem popuzen, ani nešlechtností uražen, ani křivdou dotčen; ale nehledě na křivdy, pro srdce li-

du svého neúnavně dál horuje. Ambr. Lib. 4. in Luc., c. 4.

Komu cestování v cizině sladké, ten vlasti nemiluje. Je-li vlast milá, trpké jest putování. Aug. Sup illud. Pslm.

Mojžíš svatý nic se nestrachoval podnikati pro svůj národ těžké boje, aniž se děsil zbraně nejmocnějšího krále, aniž se chvěl před barbarskou a nelidskou ukrutností, jen aby národu svobody vydobyl Ambr. De offic. ministr., lib. 1., c. 28.

„Vstoupiv na lodičku“ — praví Písmo svaté — „přeplavil se, a přišel do města svého.“ (Mat. 9, 1.) Stvořitel věcí počal míti lidskou vlast, počal býti občanem obce židovské, počal míti rodiče, sám všech rodičův Otec. Petr Chrysolog. Serm. 50.

182. VLAŽNOST.

(Horlivost. Víra. Statečnost. Vyznání víry.)

Kdo není se mnou, proti mně jest, a kdo neshromažďuje se mnou, rozptyluje. Luk. 11, 23.

Protože lid tento blíží se ke mně (toliko) ústy a ctí mne (jen) rty svými, kdežto srdce jeho daleko jest ode mne. Is. 2, 13.

Poněvadž jsi vlažný, a nejsi ani horký, ani studený, vyvrhnu tě z úst svých. Apokal. 3, 16.

Činil, co bylo dobré před Hospodinem, ne však srdcem celým. II. Par. 24, 2.

Když rozprostíráte své ruce, odvracím oči své od vás, a když rozmnožujete modlitby, nevyslýchám (vás). Is. 1, 15.

I rozpomenuli se služebníci jeho, že psáno jest: „Horlivost domu mého stravuje mne.“ Jan 2, 17.

Židé zvlažněli ve víře, a to bylo příčinou, proč je Bůh trestal na

pouští a později. — Stejně David, Šalamoun. — Panny liknavé nevěšly na svatbu. — Člověk, ohlížející se nazpět k pluhu, není způsobilý pro království boží. — A zase naopak: Apoštolové všechno opustili a šli za Ježíšem. — Marie u nohou Ježíšových. — Zástupové, poslouchající slovo boží tři dny na poušti.

* *

Srdce některých křesťanů se odvrátilo od hříchu, ale často je ještě vábí tajná žádost,

aby se za ním obrátili. Tak jako žena Lotova byla pokoušena, aby se obrátila k Sodomě a Gomoře. Fr. Sal. Boh., 34.

Kdo chce s Bohem kralovati, musí se pro Boha namáhati. Beda Ctih. Sup. Proverb. 2.

Kdo dobré skutky v životě nekoná úsilovně, nebude spasen, protože zadarmo by žádal přístup do království božího. Řehoř. Cur. pastor. 3, 16.

183. VRAŽDA.

(Bližní. Láska.)

Nezabiješ! II. Moj. 20, 13.

I řekl Hospodin Kainovi: Co jsi to učinil? Hlas krve bratra tvého ze země volá ke mně! I. Moj. 4, 10.

Kdokoliv lidskou krev proleje, toho krev budiž prolita; jeť člověk učiněn k obrazu božímu! I. Mojž. 9, 6.

Kdo usmrtí člověka v úmyslu zavraždití jej, smrtí ať zemře! II. Moj. 21, 12.

Obrať meč svůj v místo jeho; neboť všichni, kteří meč berou, od meče zahynou. Mat. 26, 52.

Když rozprostíráte své ruce, odvracím oči své od vás, vždyť máte ruce své plné krve! Isai. 1, 15.

Vraždil: Kain Abela; I. Mojž. 4. — David Uriáše; II. Kr. 11. — He-

rodes pacholátka v Betlemě. — Židé Štěpána. — Saul v bitvě proti Filištinským; I. Kr. 31, 4. — Jidáš se oběsil; Mat. 27, 5. — Církev trestá sebevrahy, odpírajíc jim křesťanský pohřeb (jž u Římanů mrtvolý samovrahů byly veřejně pohaněny a pohřbu zbaveny).

* *

Sebevražda. Nezabiješ — třeba rozuměti: ani druhá, ani sebe. Neboť což jiného, než člověka, zabíjí ten, kdo sebe zabíjí? Aug. De Civ. Dei. Lib. 1., cap. 20.

Každý člověk, který buď sám sebe, nebo jiného zbavuje života, dopouští se vraždy. Augustin. De Civ. Dei. Lib. 1., c. 21.

Kdo sám sebe zahazuje, vražedník jest; a tím větším vinníkem se stává, čím nevin-

nější byla příčina jeho činu. Aug. De Civ. Dei. Lib. 1., c. 17.

Vražda. Jsi snad pánem života bližního svého? Bůh jediné jest Pánem života našeho: „Nebo Ty jsi, Pane, kterýž máš moc nad smrtí i nad životem.“ (Moudr. 16, 13.) Ó, jak jsou před Bohem v nenávisti mužové krve (vražedníci), a jak přísně je trestá již v tomto životě! David praví, že takovíto lidé ani polovice dnů svého života nedojdou, jichž by se byli dožili, nejsouce mstivými: „Mužové krve a lstiví nedojdou polovice dnů svých.“ (Žalm. 54, 24.) Alf. Lig. Katech. P. 1. K. 5, č. 2.

Dobře se praví: „Hlas krve bratra tvého volá ke mně“ (Gen. 4, 10.); nikoli: bratr volá... Nežaluje bratr..., nežaluje hlas jeho, duch jeho, nýbrž hlas krve volá, kterou jsi prolil. Tvůj zločin tedy žaluje na tebe, ne bratr tvůj... A dobře se praví: „Hlas krve bratra tvého

volá ke mně ze země!“ Neřekl: volá z těla bratrova, nýbrž ze země volá. Ač bratr odpouští, země neodpouští. Bratr mlčí, země odsuzuje. Ona jest svědkem i soudcem tvým. Svědek tím ostřejší, jelikož krví tvého zločinu byl svlažen. Soudce tím přísnější, ježto tak velikou nešlechtností byla poskvrněna, úst svých otevřela a krev bratra z ruky tvé pila. Ambr. De Cain et Abel. Lib. 2., c. 9.

Vskutku vznešenějšího a hrdinnějšího jest ducha, kdo dovede strasti života snášeti, než kdo před nimi utíká (samovraždou). Aug. De Civ. Dei. Lib. 1., c. 22.

Je-li již to těžkým proviněním, dílo boží (tělo) zohaviti (líčením, šperkováním, necudností, zraněním), co řekneme o těch, kdož dílo boží zabíjejí, kdož lidskou krev prolévají, kdož odnímají život, jehož Bůh udělil? Ambr. Hexam. lib. 6. S. 9., c. 8.

184. VRCHNOST.

(Kázeň. Poddání. Služebníci. Zákon.)

Každý buď poddán mocnostem vyšším; neboť není mocnosti, leč od Boha, a ty, které jsou, od Boha zřízeny jsou. Proto kdo se protiví mocnosti, zřízení Božímu se protiví, ti pak, kteří se protiví, odsouzení sobě zjednají. Řím. 13, 1—7.

Poddání buďte všelikému zřízení lidskému pro Boha, buďte králi jako(pánu) nejvyššímu aneb vladařům jakožto těm, kteří jsou posláni od něho ku potrestání zločinců a k pochvale dobrých. I. Petr 2, 13, 14.

Všecky ctěte, bratrstvo milujte, Boha se bojte, krále v uctivosti mějte. Služebníci, poddáni buďte ve vši bázni pánům, nejen dobrým a mírným, nýbrž i zlým. I. Petr ap. 2, 17, 18.

Tehdy fariseové odešedše radili se, kterak by jej polapili v řeči. I poslali k němu učedníky své s herodiány, kteří pravili: „Mistře, víme, že pravdomluvný jsi a cestě Boží v pravdě učíš a nedbáš na nikoho, neboť nepatříš na osobu lidskou. Pověz nám tedy, co se tobě zdá: Jest dovoleno dávatí daň císaři či nikoli?“ Ale Ježíš poznav zlobu jejich řekl: „Proč mě pokoušíte, pokrytci? Ukažte mi peníz daně“. I podali mu denár. A Ježíš řekl jim: „Čí jest tento obraz i nápis?“ Řkou jemu: „Císařův“. Tu řekl jim: „Dávejte tedy, co jest císařovo, císaři, a co jest Božího, Bohu“. Mat. 22, 19, 21.

Služebníci, poslouchajte pánu tělesných s bázní a třesením, v prostnosti srdce svého jako Krista, sloužíce ne na oko jako ti, kteří chtějí se zalíbiti lidem, nýbrž jako služebníci Kristovi, konajíce vůli Boží ze srdce. Efes. 6- 5—7.

Dávejte tedy všem, čím jste povinni: Komu daň(patří), tomu daň (dávejte); komu clo, tomu clo; komu bázeň, tomu bázeň; komu čest, tomu čest. Řím. 13, 7.

Vladař podle přikázání božích. Nyní tedy, Hospodine Bo-

že, Tys učinil, že kraluje služebník Tvůj místo Davida, otce mého! Já však jsem malý chlapec, který neví si rady. Je pak služebník Tvůj uprostřed lidu, který jsi vyvolil, lidu nesčíslného, který nemůže počítán, ani sečten býti, co ho jest. Dej tedy služebníku svému mysl bystrou, aby lid Tvůj souditi mohl a rozeznávati mezi zlým a dobrým. — Hospodinu se líbila (ta) řeč, že Šalamoun žádal za takovou věc. III. Král. 3, 7-10.

Trůn krále, jenž zastává se poctivě slabých, na věky pevně státi bude. Přísl. 29, 14.

Mnozí se ucházejí o přízeň vladařovu; ale od Boha přichází každému rozhodnutí. Přísl. 29, 26.

Protož slyšte, králové, a mějte rozum, učte se, vladaři končin země! Nachylte se, vy, kteří vládnete nad množstvím, a kteří pyšni jste na zástupy národů! Protože dána jest vám moc od Pána, a vláda od Nejvyššího, který tázati se bude na skutky vaše, a vyšetřovati úmysly vaše. Moudr. 6, 2—9.

Láska a věrnost ostříhají krále, o milostivost se opírá trůn jeho. Přísl. 20, 28.

Poslouchati Boha více než lidí. I odešel a když se navrátil, oznamoval mu, že jeden ze synů Israelových leží na ulici zabítý. Tobiáš vyskočil hned od stolu, nechal hodů a hladový šel k tělu; vzal je a odnesl taj-

ně do svého domu, aby je po západu slunce opatrně pochoval. Když tedy slunce zapadlo, šel a pochoval ji. Všichni jeho příbuzní kárali ho říkajíce: „Již bylo přikázáno, bys byl proto zabít a ledva žes smrti ušel, již zase mrtvé pochováváš?“ Ale Tobiaš více se boje Boha než krále, bral kradmo těla zabítých, ukrýval je ve svém domě a v polou noci je pohřbíval. Tob. 2, 3—9.

A povolavše je, přikázali (jim), aby vůbec nemluvili a neučili na základě jména Ježíš. Ale Petr a Jan odpovídajíce pravili k nim: „Posudťe (sami) zda-li jest spravedливо před Bohem, abychom poslouchali více vás než Boha, neboť my nemůžeme nemluvit toho, co jsme viděli a slyšeli“. Sk. ap. 4, 18—20.

A přivedše je, postavili je ve veleradě. I otázal se jich velekněz řka: „Přísně jsme vám přikázali, abyste neučili na základě jména toho, a hle, naplnili jste Jerusalem učením svým a chcete uvést na nás krev toho člověka“. Petr však a apoštolové odpověděli: „Poslouchati sluší více Boha, než lidí. Bůh otců našich vzkřísil Ježíše, kterého jste vy usmrtili, pověsivše ho na dřevě“. Sk. ap. 5, 27—30.

A povolavše k sobě apoštolů, a zmrskavše je, přikázali (jim), aby nemluvili již na základě jména Ježíšova a propustili je. I šli z velerady s rado-

stí nad tím, že byli hodni učiněni trpěti pohanu pro jméno Ježíšovo, a nepřestávali každého ve chrámě i po domech učiti a zvěstovati Krista Ježíše. Sk. ap. 5, 40—42.

Ježíš mu odpověděl: „Neměl bys žádné moci proti mně, kdyby ti nebylo dáno s hůry“. Jan 1, 9, 11.

Andělé, dokud poslouchali, a když se vzbourili. — Rodiče v ráji, dokud Boha poslouchali. — Izraelité na poušti. — Absolon se vzburil proti otcí, králi. — Kristus Pán a peníz daně. — Pán Ježíš poručil Petrovi, aby schoval meč do pochvy, a sám platil peníz daně.

* *

Naučení jsme, vrchnostem a mocnostem, od Boha zřízeným, patřičnou úctu prokazovati, která našeho svědomí neuráží. Církev Smyrn. Epist. ad Philad. Cap. 10.

„Služebníci, poslouvejte ve všem pánů tělesných, sloužíce ne na oko, jako ti, kteří se chtějí zalíbiti lidem, ale v prostotě srdce, bojíce se Boha.“ (Koloz. III., 22.) Neboť kdo na oko slouží, jedná v skrytě jinak; kdo však ze srdce, jest takovým navenek, jakým jest uvnitř. Ambr. Comment. in ep. ad Colloss., c. III.

Mnohem bezpečněji jest častěji poddaným, než-li představeným. Domnění lepšího místa a časté přecházení mnohého již oklamalo. Tom. Kemp. De im. Chr. L. 1., c. 9.

Jestliže někdo neposlušností ruší domácí pokoj, bývá buďto kárán slovy, nebo jakýmkoli jiným spravedlivým a dovoleným trestem. Děje se to pro dobro toho, který bývá trestán, a aby se opět navrátil k pokoji, od něhož se odvrátil. Aug. De Civ. Dei, lib. XIX., c. 16.

Služebník se prohřešuje: Když svou službu svědomitě neplní, jak se sluší, neposlouchá; když připouští, aby se jeho pánu stala škoda; když službu před určitým časem opouští; když si tajně jméním pánovým práci nahraňuje, jediné pod tou domněnkou, že by více byl zasloužil; když svému pánu k nějakému hříchu dopomáhá. Alf. Lig. Katech. P. I. Kap. IV.

Jest často blaženější, sloužiti člověku, než své vášni, kte-

rá nejkrutější vládu nad člověkem koná. Aug. De civ. D., 19, 15.

Panování dobrých ne tak jim samým, jako vůbec lidskému pokolení v prospěch se obrací. Vláda zlých pak více panujícím škodí, kteří tím více nepravostem otěže pouštějíce, duše své znečišťují. Aug. De Civ. Dei. Lib. 4., c. 3.

Běda tobě, jsi-li představeným, a nejsi jím k prospěchu podřízených! Bernard.

Jest dvojí druh lidí, jejichž rady moudrý představený nesmí přijímati: jsou to pochlebníci a utrhači. Oni ho zavádějí, že výše o sobě smýšlí, tito pak ho zavádějí, aby jiné pokládal za špatnější, než-li jsou, a často i aby nevinných odsoudil. Bonav. De sex alis Seraph., c. 7.

185. VŠEMOHOUCNOST.

(Bůh, Ježíš Kristus. Zázrak.)

Kde jsi byl, když základy kladl jsem zemi? Víš-li, kdo rozměry jí ustanovil, anebo kdo roztáhl měřičský provazec na ní? Na čem jsou upevněny základy její, anebo kdo položil úhelný její kámen, když všechny jitrní hvězdy se radovaly, a když plesali veškerí synové boží? Job 38, 4—7.

Rci, kdo zavřel jako by dveřmi moře v době, kdy vytrysklo, když jsem kladl mu oblak za oděv jeho, a je mráko-

tou jako plénkami ovíjel? Vylámá jsem jemu hranice mé, položil jsem závory a brány, a děl jsem: „Až potud, a ne dále smíš jíti, a zde budeš tříštit bujné své vlny!“ Job 38, 8—11.

Kdo stačí vypravovati skutky jeho? Moc jeho velikosti kdo vysloví? Sir. 17, 2—4.

Promluvil Hospodin k Jeremiášovi. Řekl: „Vstaň, a sejdi do domu hrnčířova, a tam uslyšíš má slova.“ — I sešel jsem

do domu hrnčířova, a aj, on pracoval na kruhu. Když se mu nepodařila nádoba, kterou dělal rukama z hlíny, udělal z ní zase nádobu jinou, jak se líbilo oku jeho (ji) udělati. Tu mne oslovil Hospodin a řekl: „Zda-li jako tento hrnčíř nemohu naložiti s vámi, dome Israelův?“ — dí Hospodin. „Aj, jako jest hlína v ruce hrnčířově, tak jste vy v ruce mé, dome Israelův!“ Jer. 17, 1—6.

Tvůj jest den a Tvá je (také) noc; Ty jsi učinil dennici i slunce. Ty jsi stanovil všechny hranice země, léto i zimu. Ž. 73, 16—17.

Veliké věci totiž činiti možno Ti vždycky, a moci ramene Tvého kdo odolá? Nebo jako prášek na váze, tak jest před Tebou vesmír, a jako krůpěj rosy, která před svítáním na zemi padá. Moudr. 11, 22—23.

Jako jest hlína v rukou hrnčířových, ze které může tvořit, jak za dobré uzná. Sir. 33, 13.

Bůh může z kamenů těchto syny vzbuditi Abrahamovy. Mat. 3, 9.

Kdo stačí vypravovati skutky jeho? Moc jeho velikosti kdo vypoví? A kdo nadto vypráví milosrdenství jeho? Sir. 17, 2—4.

Nejvyšší moudrý jest a obrovskou moc má. Kdo mu kdy odporoval? (Jemu), jenž hory přenáší dřív, než se nadějí, a je

podvrací ve svém rozhorlení. On zem vyšínuje s jejího místa, že se sloupy její otrásají; a hvězdy zamyká jako pod pečetí; rozprostírá nebesa on jediný, a nohy klade na moře, které se vlní; učinil Arktura i Oriona, Hyady a komory jižního nebe. Job 9, 4—9.

On činí věci veliké, nevystižné, zázraky, kterých nelze spočítati. Job 9, 10.

Pane, Bože zástupů, kdo je Ti podoben? Mocný jsi, Pane, a věrnosti plno kol Tebe. Ty jsi panovníkem nad zpupným mořem, když se vzdouvají vlny jeho, krotíš je. Tys jak zraněného pokořil zpupného, silným svým ramenem rozptýlils odpůrce své. Tvá jsou nebesa, Tvá je také země, svět a vše, čeho je plný, Ty založil jsi. Sever i západ Ty jsi ráčil stvořit. Žalm. 88, 9—14.

U lidí jest to nemožné, ale u Boha všechno jest možné. Mat. 19, 26.

Neboť nemožná není u Boha nižádná věc. Luk. 1, 37.

Kdo je Tobě podoben, ó, Bože? Ž. 70, 19.

Ty jsi onen Bůh, jenž divy tvoří, proslavil jsi mezi národy moc svou. Ž. 76, 15.

Zvučely hromy Tvoje ve víru bouře, blesky Tvé ozařovaly okruh země, otrásala se a chvěla země. Ž. 76, 19.

Neboť Bůh veliký jest Hospodin, a Král nade všechny bo-

hy. Jsouť v jeho ruce všechny hlubiny země, temena hor jsou majetek jeho. Jeho jest moře, neb on je učinil; i souš je dílo rukou jeho. Ž. 94, 3.

Hory jako vosk tekou před Hospodinem, před tváří Pána veškerá země. Ž. 96, 5.

Nejprv založils, Pane, zemi, a dílem rukou Tvých jsou nebesa. Ona pominou, Ty však potrváš! Ž. 101, 27.

Před tváří Páně chvěj se země, před tváří Boha Jakobova, jenž mění skálu v jezera vodstva a křemen ve vody tryskající. Ž. 113, 7.

Kdo v Pána doufají, jsou jako hora Sion; nehne se, na věky stojí. Ž. 124, 2.

Hospodin posílá rozkazy své zemi, uděluje sníh jako vlnu, rozsévá jíní jako popel, shazuje led svůj v krupobití, zavane slovo jeho a tekou vody. Ž. 147, 4.

Kdo vstoupil na nebe a sestoupil (zase), kdo sebral vítr do svých hrstí, kdo svázal vody jako takorťka v roucho, kdo upevnil všechny končiny světa? Víš, jak se jmenuje on a Syn jeho? Přísl. 30, 4.

Stvoření světa. — Sodoma a Gomorra. — Zázraky v Egyptě. — Na poušti. — Přejít přes moře. — Zázraky Pána Ježíše na přírodě. — Na lidech živých. — Na lidech mrtvých. — Největší jeho zázrak: Vzkříšení sebe samého.

Všemohoucí jest, t. j. může veliké i malé věci vykonati. Všemohoucí jest, t. j. na nebi i na zemi. Všemohoucí jest, t. j. může učiniti, co nesmrtelného, i co smrtelného. Všemohoucí jest, t. j. k vykonání věcí viditelných i neviditelných; veliký jest ve věcech velikých, aniž jest malý v těch nejmenších. Všemohoucí jest, t. j., všecko, co chce, může učiniti. Aug. Serm. 119. de temp.

Všemohoucí Tvá ruka stvořila na nebi anděly a na zemi červíky, nejsou nic vyvýšenější v oněch, ani nižší v těchto. Aug. Solil. an. ad D., c. 9.

Jmenuje se (Bůh) právem všemohoucí, ačkoli umřítí a klamati se nemůže. Nazýváť se všemohoucí proto, že může činiti, což se mu líbí, ne však proto, že by trpěl, čeho by nechtěl; neboť kdyby tomu podléhal, nebyl by všemohoucí. Aug. De Civit. Dei. Lib. 5., c. 10.

Není u Boha nic nemožného, kromě šáliti a klamati... Kdy chce a jak chce, všecko způsobuje, a nic z toho, co chce vykonati, nezůstává nevykonáno. Kliment Řím. Epistl. ad Cor., c. 27.

Bůh jest všemohoucí; a jsa všemohoucím, nemůže umřítí, klamati, nelze mu lhátí, a jak apoštol praví: sám sebe nemůže zapřítí. (II. Tim. 2, 13.) Jak mnoho nemůže, a jest všemohoucí! Ano, proto jest všemo-

houcí, že toto nemůže; neboť kdyby mohl umřít, nebyl by všemohoucím; kdyby mohl lhát, klamati se a klamati, nešlechtně jednati, nebyl by všemohoucím. Neboť by nebyl hoden, všemohoucím býti. Všemohoucí

Otec náš ani hřešiti nemůže. Koná, cokoli chce — jeť všemohoucnost sama; koná, cokoli právě chce, cokoli spravedlivě chce. Cokoli se však zlého stává, toho nechce. Aug. De Symb. ad Cat. Lib. 1., c. 1.

186. VŠEVĚDOUCNOST.

(Bůh. Ježíš Kristus. Soud.)

Pane, zpytuješ a znáš mne; Ty víš, sedám-li, či vstávám, rozumíš mým myšlenkám z dálky. Chodím-li, či ležím, zkoumáš, všechny mé cesty jsou Ti známy, neb není na mém jazyku slova, o němž bys, Pane, nebyl již věděl. Ž. 138, 1—4.

Duše má je si vědoma dobře, žeš věděl o každé mé kosti, hned, jak jsem ve skrytě učiněn byl. V zárodku oči Tvé viděly mne, v knize Tvé byly napsány dny mé všechny prve, než-li přišly, dokud ještě žádný z nich nebyl. Ž. 138, 15—16.

Mně však, jak těžké jsou, Bože, Tvé myšlenky, jak je veliký jejich součet! Chci je sčítat — více než písku jich je; procítám, a vždycky ještě jsem u Tebe. Ž. 138, 17—18.

Jsoutě Pánu Bohu známy všechny věci prve, než-li stvořeny byly; tedy i po jejich dokonání vidí všechny. Sir. 23, 29.

Kdo si myslí: Nikdo nevidí mne; tma kolem mne, a stěny mne ukrývají? Sir. 23, 25.

Nespadne z nich (vrabců) ani jeden na zem bez Otce vašeho. U vás však jsou sečteny i všechny vlasy na hlavě vaší. Mat. 10, 29.

Uzdravuje ty, jimž puká srdce, a jejich poranění obvažuje. Množství hvězd on umí spočítati, na každou z nich volá (jejím) jménem. Velký je Pán náš a velká jeho moc jest; a jeho moudrost nemůže změřena býti. Ž. 146, 3—5.

Který zasadil ucho — ten že neslyší? A kdo utvořil oko — ten že nevidí? Který národy kárá — ten že netrestá? Ž. 93, 9—10.

Neboť na očích má cesty lidské, všechny kroky jejich vidí. Job 34, 21.

Na každém místě Hospodin má oči, (které) hledí na dobré i na zlé. V pekle, v místě zkázy, oči má Hospodin; čím více v srdcích smrtelníků. Přísl. 15, 3, 11.

Oči Páně (hledí) na ty, kteří se ho bojí, a on zná každý lidský čin. Sir. 15, 20.

Oči Páně tisíckrát jasnější jsou, než-li slunce, na všechny cesty lidské že patří, (i do hlubin propasti i do lidských srdcí), že vidí do nejtajnějších záhybů. Jsoutě Pánu Bohu známy všechny věci prve, než-li stvořeny byly; tedy i po jejich dokonání vidí všechny. Sir. 23, 25-29.

Skutky každého, kdo má tělo, jsou před ním, a nic není skryto před očima jeho. Od věku až do věku hledí, a nic není divného před obličejem jeho. Sir. 39, 24, 25.

Nyní víme, že znáš všecko, a nemáš zapotřebí, aby se tě kdo tázal; proto věříme, že jsi od Boha vyšel. Jan 16, 30.

A není žádného tvora neviditelného před ním, ale všecko jest holé a otevřeno před očima toho, před nímž nám (bude činiti) počet. Žid. 4, 13.

Věděl, že Adam a Eva zhřešili, že Kain zabil Abela. Viděl stavbu věže babylonské, hříchy Sodomských a Gomorrhských, Ninivetských za časů Jonáše proroka, Israhelitů na poušti, vražedný úmysl Herodesův, zradu Jidášovu, že budou apoštolové pronásledováni, a přece se jeho učení rozšíří do celého světa, že Jerusalema bude rozbořen.

* *

A řekli: „Neuzříť Hospodin...“ (Ž. 93, 7.) Těmto odpovídá Prorok: „Zda-li ten, kterýž vštípil ucho, nebude slyšeti, aneb kterýž způsobil oko, nevi-

dí? Může dílo neznámým býti zhotoviteli? V evangeliu praví Pán Ježíš: „Proč myslíte zlé věci v srdcích svých?“ (Luk. 5, 22.) Ambr. De offic. Ministr., 1., c. 14.

Ten vidí tajné, kterýž učinil věci zjevné. Ačkoli ty před soudem lidským skryti se můžeš, pokutě a pomstě spravedlivého božského soudu však nikterak neujdeš. Isidor. Kn. utěšená, str. 77.

„Duch Hospodinův jest svěc, zpytující všechny skrytosti srdce.“ (Přísl. 20, 27.) Vizme, jak tedy blízko jest nás, a že nic, ani z myšlení našeho, aniž z našich řečí, jež mluvíme, před obličejem jeho skryto není. Kliment Řím. Ep. ad Cor., c. 21.

Bůh jest naším okem, poněvadž všecko vidí; naší rukou, poněvadž všecko působí. Aug. In epist.

Nic před Pánem tajno není, ano i skrytosti naše blízké jsou jemu. Čiňme tedy všecko, jako by v nás obýval, abychom byli chrámové jeho. Ign. Ant. Ep. ad Ephes., c. 15.

Nikdo nemůže uniknouti tomu zraku Boha, řkoucího: „Já jsem Bůh z blízka, a ne Bůh z daleka. Zdaž se ukryje muž, a já ho neuzřím? Zda-liž nebe i zemi já nenaplňuji?“ (Jer. 23, 23.) Prozíráť on srdce i myšlení lidská; on jako Soudce nejen skutky a řeči, nýbrž

i myšlenky naše souditi bude. On až i v zárodek všeho myšlení nahlédá. Cypr. Tract. de laps.

Pane Bože můj...! Oči Tvé mnohem jasnější jsou než slunce, spatřující všechny cesty lid-

ské, i hlubokost propasti, a na každém místě vždycky hledí na dobré i na zlé... Kamkoli jdu, Ty mne, Pane, neopouštíš, leč bych já prve opustil Tebe. Aug. Solil. an. ad D., c. 14.

187. VŠUDYPŘÍTOMNOST.

(Bůh. Ježíš Kristus. Pokora.)

Kam mohu zajít před tvým duchem, nebo kam utéci před tvou tváří? Kdybych na nebe vstoupil, jsi tam ty, jest-li si do pekel lehnu, hle, tys tu, vezmu-li si křídla zory, a spustím se v dálných končinách moře: i tam bude ruka tvá mně v patách, a tvá pravice uchopí mne. Žalm. 138, 7—11.

Sestoupí-li až do pekel, odtud ruka tvá vyvede je, a vystoupí-li až na nebe, odtud je strhnu. Schovají-li se na vrchu Karmelu, vyhledám je a vezmu je odtud; a skryjí-li se před očima máma v hlubině mořské, tam přikáži hadu, a štípati je bude. A odejdou-li do zajetí před svými nepřáteli, tam přikáži meči, aby je zbil. A upru na ně své oči ke zlému a ne k dobrému. Amos. 9, 2—4.

Nebe jest trůn můj, a země podnož mých nohou. Is. 66, 1.

Zdaž může se skrýti člověk v skrýších a já ho neuvidím? Zdali nebe i zemi já nenaplňuji, dí Hospodin. Jer. 23, 23.

(Bezbožník) říká si v duchu: Bůh na to zapomíná, odvrátil tvář svou, nic na věky neuvidí! Ž. 9, 32.

Na každém místě Hospodin má oči, (které) hledí na dobré i na zlé. Přísl. 14, 3.

V peklich, v místě zkázy, oči má Hospodin; čím více v srdcích smrtelníků. Přísl. 15, 11.

Oči Páně (na vše) hledí, i hatí podniky bezbožného. Přísl. 22, 13.

Marně se skrývali Adam a Eva, když zhřešili; I. Mojž. 3, 8. — Marně Kain doufal, že nikdo neví, že zavraždil bratra svého; I. Mojž. 4, 9. — Marně utíkal Jonáš kdysi na moře, aby se skryl, když ho Bůh posílal do Ninive; Jon. 1.

* *

Pán Bůh všudy přítomný jest, Duch jeho všechno naplňuje. Velebnost jeho všechny živly proniká. Přítomností svou všechny věci obsahuje, bez něho nikde žádného místa není, žádné lidské pomyšlení před ním není skryto. Všecky tajnosti jeho moc proniká, žádné skrytosti

před ním zachovány a zatajeny býti nemohou. Žádnými závora-
mi nemůžeš toho založiti, kudy
by on nemohl projíti a pronik-
nouti. Isidor. Kn. utěš., str. 77.

Bůh můj všude jest přito-
men, všude ve svém celku, žád-
né místo ho neomezuje. On mů-
že býti neviděn a skryt, a přece
přítomen, a nezměniv místa, i
vzdálen býti. Aug. De Civ. Dei.
Lib. 1., c. 29.

Ač pravíme, že Bůh i v nebi,
i na zemi jest (on zajisté dí skr-
ze Proroka: „Nebe i zemi já na-
plňuji“; Jer. 23, 24.) — přece
všecek jest v nebi, a všecek na
zemi. Ne v časech rozdílných,
ale v jednom a témže čase. Au-
gustin. De Civit. Dei. Lib. 22.,
c. 29.

Za to měj, že všemohoucí
Pán Bůh všude a ustavičně jest
přítomen, takže ničehož, nikdy
a nikde na celém světě není,
kdež by se opravdově nenachá-
zel. Jako ptáci, kdekoli se pro-
letují, vždycky a všude se ve
vzduchu nalézají, tak i my, kde-
koli chodíme a jsme, všude se

v boží přítomnosti nalézáme.
Fr. Sal. Philoth. P. 2., c. 2.

Zbožný křesťan tak zpívá,
tak čte, tak se chová, jako by
sám Pán Bůh byl přítomen
před očima jeho. Tak se modlí,
jako by postaven byl před obli-
čejem velebnosti boží na nej-
vyšším trůnu, kdež tisíce tisíců
slouží jemu, a desetkrát sto ti-
síc stojí okolo něho. Aug. Man.,
cap. 19.

O samotě sluší nám býti sa-
mým se sebou, ve společnosti
s bližním, všude však s Bohem,
který samotu i společnost usta-
novil. Činí-li kdo jinak, nikdež
zaslíbení a s pokojenosti nena-
lezně; neboť samota bez Boha
se podobá smrti, a společnost
bez Boha škodí. S Bohem však
všude je blaze. Fr. Sales.

Člověka přítomného se ostý-
cháš, a přítomnosti Boha Otce,
i Syna, i Ducha svatého s e n e -
b o j í š ? Ambr. Sup. Ps. Beati
immac.

Kdybychom na P á n a p ř í -
t o m n é h o mysleli, sotva by-
chom hřešili. Tom. Aquin. Op.
58., c. 2.

188. VÝČITKY.

(Hřích. Pokání. Smrt. Svědomí. Výstrahy.)

Já přece štípil jsem tě z ré-
vy ušlechtilé, všechny sazenice
byly pravé; jak jsi mohla zvrá-
tit se mi v révu zvrhlou? I kdy-
bys umyla se louhem, a vypo-
třebovala mnoho mýdla, zkale-

ná jsi nepravostí svou přede
mnou — praví Pán Bůh. Jer.
2, 21, 22.

Jak můžeš říci: „Nejsem po-
skvrněna“? Pohled' na své ces-

ty, uznej, cos učinila! Jer. 2, 23.

Vinici měl můj miláček na tučném pahorku. Oplotil ji, vybral z ní kamení, osázel ji (ušlechtilou) révou. Postavil uprostřed ní věž, lis v ní vydlabal, a čekal, že ponese hrozny, ale plodila pláňata. Is. 5, 2.

Poslal jsem k vám (sice) všechny své služebníky, proroky, ustavičně, důrazně vám vzkazuje: „Nečiňte takových ohavných věcí, které nenávidím“ — ale neposlechli, nepopřáli mi sluchu, aby se odvrátili od zlých skutků svých. Jer. 44, 4—5.

(Hospodin): Teď tedy, občané jerusalemské, a mužové judští, buďte soudci mezi mnou a vinicí mou! Co víc jsem učinit měl své vinici a neučinil jsem jí? Proč, když jsem čekal, že ponese hrozny, plodila pláňata? Teď tedy ukáži vám, co učiním já své vinici: Odejmu ji plot, že na pospas bude. Pobořím jí zeď, že ji rozšlapou. Pustinu z ní udělám. Is. 5, 3—6.

Lide můj, co jsem ti učinil, aneb v čem jsem byl tobě na obtíž, odpověz mi! Pror. Mich. 6, 3.

Hledati mne budete, a naleznete, když mne hledati budete celým svým srdcem. Jer. 29, 13.

Protož toto praví Hospodin zástupů o prorocích: Aj, já nakrmím je pelyňkem a napojím je žlučí; neboť od proroků je-

rusalemských vychází poskvrna na všecku zemi. Jer. 23, 15.

Vy jste rozptýlili mé stádo a rozehnali jste je; nestarali jste se o ně. Jer. 22, 2.

Proč jsem neumřel (já) v mateřském lůně, neb vyšed ze života, nezhybnul hned? Proč jsem vzat byl (kdysi) na kolena, (a) proč odkájely mne kdy prsy? Job 3, 11—12.

Ona noc kéž neplodna by byla, kéž zvuku radosti nezasloužila si! Ať jí klnou, dny kdo zaklínají, ti, kdož umějí vzbudit levjatana! Zatemněte se šerem hvězdy její, čekej světlo, ale nespátrá ho, nespátrá východu svítající zory! Nezavřelať bran života, který mne nosil, a tak zla neušetřila mých očí. Job 3, 7—10.

Zda-li zapomene panna na svou ozdobu? A můj národ zapomněl na mne ode dnů nescíslných! Jer. 2, 32.

(Improperia z Velkého Pátku.)

Kain, když zabil Abela, výčitkami svědomí štván s místa na místo. — Bratři Josefovi, když ho prodali do Egypta, svírání úzkostí. — Baltazar král; Dan. 5, 6. — Antioch král; I. Mak. 6, 18. — Magdalena, štvána výčitkami, nohy Ježíšovy slzami smáčela, vlasy vytírala. — Jidáš, když zradil Krista Pána.

* *

Výčitky svědomí vedou k zoufalství, neboť zbavují člověka naděje. Aug. In praef. enar. Ps. 31.

Šťasten, kdo se ostríhá všeho, co by mohlo přivést výčitky svědomí. T. Kemp. De imit. Chr., 21, 2.

Největší únava jsou výčitky svědomí, nejlíbeznější odpočinek je čisté svědomí. Bern. S. de sanct. in OO. S., 2.

Když sedí v žaláři, k smrti odsouzen, třebas pil a hodo-

val, ukrýval nastávající smrt, přece žije hořký život. Také člověk, kterého svědomí výčitkami bodá, byť jakékoli radosti užíval, nemůže být šťasten. Bern. Ep. 42. ad Henric.

Více tebe nikdo nemiluje, než ty sám sebe. Jestli svědomí na tebe žaluje, uznej, že před ním stojí viník. Cit. a. s. Bonav. in med. v. J. Chr., 54.

189. VÝCHOVA.

(Děti) Kázeň. Příklad. Rodiče.)

Dbej! Ty plakaly a kvílely nad ním. Ježíš však obrátiv se k nim řekl: „Dcery jerusalemské, neplačte nade mnou, nýbrž samy nad sebou a nad dítkami svými, neboť hle, přijdou dnové, v nichžto řeknou: Blahoslaveny neplodné a životy, které nerodily, a prsy, které nekrmily. Tehda počnou říkati horám: Padněte na nás a pahrbkům: Přikryjte nás“. Luk. 23, 27—30

Tresci syna svého, dokud můžeš mít naději. Přísl. 19, 18.

Kdo šetří metly, nenávidí syna svého; ale kdo ho miluje, záhy jej kárá. Přísl. 13, 24.

Prsten zlatý, klenot z ryzího zlata, výtká moudrému ochotnému uchu. Přísl. 25, 12.

Lepší zjevná domluva, než-li tajná láska. Přísl. 27, 5.

Na hostině, při víně nekárej bližního. Sir. 31, 41.

Hlásej slovo, naléhej včas i nečas, usvědčuj, přimlouvej, kárej, (a to) se vši trpělivostí a moudrostí učitelskou. II. Tim. 4, 2.

Zhřešil-li pak (proti tobě) bratr tvůj, jdi a pokárej ho mezi sebou a jím samým. Poslechneli tě, získal jsi bratra svého; pakli neposlechne, přiber si ještě jednoho neb dva, aby ústy neb tři svědků každá věc byla zjištěna. Nebude-li jich dbáti, pověz církvi; neposlechneli však ani církve, budiž tobě jako pohan a celník. Mat. 18, 15—17.

Pročpak vidíš třísku v oku bratra svého a trámu ve svém oku nepozoruješ? Aneb kterak díš bratru svému: Nechej, ať vyvrhnu třísku z oka tvého, a hle, trám jest v oku tvém? Pokrytče, vyvrz nejprve trám z oka svého, a potom přihlédni,

abys vyvrhl třísku z oka bratra svého. Mat. 7, 3—5.

Neodpírej pacholeti kázně; neumřet, budeš-li je mrskati (trestati) metlou. Ty je metlou mrskati (trestati) budeš, a jeho život vytrhneš peklům. Přísl. 23, 13.

Slyš svého otce, který tě zplodil, a nepohrdej matkou, když zestárla. Přísl. 23, 22.

Plesá otec spravedlivého, kdo zplodil moudrého, veselí se z něho. Přísl. 23, 24.

Dej mi, synu, srdce své, a tvé oči ať dbají cest mých. Přísl. 23, 26.

Fík-li kdo opatruje, jíst bude ovoce jeho. Přísl. 27, 18.

Přijímej! Syn moudrý činí radost otci (svému), pošetilý však zármutkem jest matce. Přísl. 10, 1.

Blázen směje se kázni otce svého. Přísl. 15, 5.

Synu můj, bude-li moudré srdce tvoje, bude mít radost také srdce moje. Přísl. 23, 15.

Kéž srdce tvé přijme poučení a tvé uši slova osvícení. Přísl. 23, 12.

Jez, můj synu, med, neboť dobrý jest, (jez) strdí, sladké tvému hrdlu; tím jest i nauka moudrosti tvé duši. Přísl. 23, 13.

Ústa člověku líbá, kdo správně odpovídá. Přísl. 24, 26.

Jako železo železem broušeno bývá, tak brousí člověk podobu člověkovu. Přísl. 27, 17.

Jest pokolení, jež otci svému klne a své matce odpírá požehnání; pokolení, jež myslí, že je čisté, avšak není obmyto od svých poskvrn; pokolení, jež místo zubů má ostré meče. Přísl. 30, 11—14.

Knihy Starého Zákona jsou plny výroků a napomenutí: Kniha Moudrosti, Sirach, Přísl. Krásná a dojemná napomenutí dává Tobiaš svému synu. Zato Helj Bohem potrestán, že nedbal výchovy svých synů. Nejjasnějším vzorem je svatá Anna, když vychovává svou dceru Marii, a sama Matka boží, která Syna úzkostlivě hledá, když ho ztratila.

* *

Když otec pokárá syna s otcovskou laskavostí, mnohem více prospěje jeho nápravě, než když se na něho osopil potupnými výčitkami. Fr Sal. Boh., 22.

Rodiče bývají dosti pečliví, aby dítkám od hadů nebo jiných jedovatých tvorů nebylo ublíženo, a takováto péče jest též chvalitebná; než, měli by tuto péči obracet také na duše dětské, aby škody netrpěly zlým učením a špatnými příklady. Jeroným.

Nabádejme (dítky), kárejme, i hrozbami a tresty je vychovávejme, a brzy toho, brzy jiného (prostředku) se chápějme... V ctnosti a ve zbožnosti

syny své cvičme, vše ostatní teprve potom vyhledávejme. Jan Zlat. Hom. 9. in prior. epist. ad Timoth.

Svatý Pavel nás poučuje několika málo slovy, v čem záleží dobrá výchova, když praví: „Vychovávejte dítě svých v kázni.“ (Efes. 6, 4.) To se tedy především stává slovem. Dobrý otec má často děti své svolati a jim bázeň boží vštěpovati. Tak to činil svatý Tobiáš se synem svým: „Kteréhožto hned od dětinství učil báti se Boha, a zdržovati se od všelikého hříchu.“ (Tob. 1, 10.) Mudrc praví, že jest dobře vychovaný syn podporou a útěchou otce svého: „Vyučuj syna svého, a způsobí rozkoš duši tvé.“ (Přisl. 29, 17.) Avšak více ještě než slovem, mají rodiče dbáti o to, aby děti své dobrým příkladem ke zbožnému vedli životu... „Na otce bezbožného naříkají synové, že pro něho v pohanění jsou.“ (Ekkli. 41, 10.) Alf. Lig. Serm. comp. S. 36.

Veliký a drahý poklad obdrželi jsme v dítkách; s velikou pečlivostí je střežme, podnikajíce všecko, aby nám jich lstivý lupič nevyrvál. A věru, žádné jmění, žádný statek nám nesmí býti tak milým, tak drahým. Ale my máme větší starost o majetek, než o děti. Jan Zlat. Hom. 9. in prior. ep. ad Timoth.

Není pochyby, že první símě bázně boží zůstane zakořeněno

po celý život, i kdyby na nějaký čas vášněmi bylo potlačeno. Ignác z Loyoly.

Co jest většího (důležitějšího), jako řídit duše a jinošské mravy vzdělávati? Tomu přednost dávám před každým sochařem a umělcem. Jan Zlat. Hom. 60. in Matt. Evang. c. 18.

Každá výchovná soustava (systema educationis), která není založena na náboženství, musí zahynouti. Bako Verulam.

Umění nad umění jest, vésti člověka, nejmistrnějšího, ale i nejvrtkavějšího ze všech tvorů. Řehoř Naz.

Ničeho nechať dítě nevidí na tobě (ó, matko) a na otci svém, což kdyby opakovalo, prohřešilo by se... Ve výchově působí více příklad, než-li slovo. Jeron. Ep. lib. 2. Ep. 17.

Měla jsem velmi ctnostné a nábožné rodiče... Můj otec čítal rád dobré knihy, maje vždy ve svém domě takovýchto knih zásobu, aby jeho děti podobně četbě navykaly. Toto, jakož i péče naší matky, abychom se pilně modlily, bylo mi — podle mého zdání — v šestém nebo sedmém roce první pohnutkou k dobrému. Mnoho k tomu též přispělo, že moji rodičové se sami skvěli mnohými ctnostmi. Můj otec choval ke všem chudým zvláštní náklonnost. K nemocným, jakož i k čeládce byl nadmíru dobrotivý i soucitný. Také moje matka má mnoho ctností do sebe; její život ply-

nul v těžkých nemocech. Na svých rodičích jsem nepozorovala, leč co dobrého, a ustavičnou péči o to, abych v dobrém prospívala. Sv. Teresie. Lib. Confes. Seu: Vita propr. 1.

Rodiče jsou přísně zavázáni, buď sami, nebo jinými vyučovati ve věcech, k spasení potřebných. Těžce se tedy prohřešují, jestliže nepečují o dobré mravy, aby se dítky učení křesťanskému, čili základům víry přiučily. Alf. Lig. Theol. moral. lib. 4. Tr. 3., c. 2.

Bůh se na tebe nehněvá tak pro tvou osobu, jako spíše pro

dům tvůj. Neustáváje, napomíná je, a Bůh zapíše tebe do knihy života. Hermas. Past. lib. 1. Vis. 1, 3.

Veliká to zásluha, dítky od Boha nám svěřené podle jeho kázně vychovávat, a jemu je již od útlého věku věnovati. Kdož by k takové výchově základy položili, mají obdržeti převeliké odměny; nejtěžším trestům však podléhají, kdož by toho zanedbali. Tak totiž zahynul i Heli; neboť maje syny přísně kárat, nabádal je toliko mírnými slovy. Jan Zlat. Hom. 9. in prior. ep. ad Timoth.

189. VÝSTRAHA.

(Peklo. Soud. Věčnost. Zavržení.)

Hospodin mne oslovil a řekl: Synu člověkův, prorokuj a rci: Toto praví Pán Bůh: Mluv: Meč, meč naostřen a uhlazen jest! Aby červy bil, jest naostřen, aby se blýštil, jest uhlazen. Ezech. 21, 8—10.

Dal jsem jej uhladit, aby jej ruka mohla chopit, naostřen je ten meč, uhlazen jest on pro ruku zabíjejícího. Křič a kvil, synu člověkův. Ezech. 21, 11, 12.

Aj, Hospodin dá tě odnésti, a jako míčem vrhne tebou do země široké a dlouhé. Is. 22, 17, 18.

Volej (co máš hrdla), nepřestávej, oznam lidu mému

zločiny jeho, domu Jakobovu hříchy jeho! Is. 58, 1.

Hospodin mne oslovil a řekl: „Synu člověkův, upři tvář svou k horám Israelovým, prorokuj proti nim, a rci: Hory Israelovy, slyšte slovo Pána Boha! Toto praví Pán Bůh horám a pahorkům, skalním žlabinám a údolím: Aj, já uvedu na vás meč, pohubím výšiny vaše, zbořím oltáře vaše, ztroskotány budou sochy vaše.“ Ezech. 5, 1—4.

Hospodin mne oslovil a řekl: Synu člověkův, prorokuj a rci: Toto praví Pán Bůh: Kvilte! Běda, běda (tomu) dnu! Neboť blízko je den, blíží se den Hospodinův, den mraku, čas (sou-

du) národů to bude. Ezech. 29, 1—3.

Ještě jednou, (a) já otřesu nejen zemí, nýbrž i nebem. Žid. 12, 26.

Protož toto praví Pán Bůh: Ejhle, služebníci moji budou jísti, vy však lačněti; ejhle, služebníci moji budou píti, vy však žízniti. Ejhle, služebníci moji budou se veseliti, vy však hanbiti se; ejhle, služebníci moji budou jásat pro radost srdce, vy však křičeti budete pro bolest srdce, a pro sklíčenost ducha kvíleti. Is. 65, 13, 14.

Zorali jste bezbožnost, nepravost jste žali, jest čas k tomu, abyste hledali Hospodina. Os. 10, 12, 13.

Slyšte slovo Hospodinovo, synové Israelovi, neboť soud má Hospodin s obyvateli země (této). Neb není poctivosti a lásky. Křivá přísaha, podvod a vražda, krádež a cizoložství rozmohlo se! Oseáš 4, 1—3.

Hyne můj národ, protože jsi zavrhl znalost, zavrhnou (i já) tebe, a že jsi zapomněl na Zákon Boha svého, zapomenou na tvé syny také já. I budou jísti, a nenasytí se, ježto Hospodina opustili. Oseáš 4, 6—10.

Půjdou hledati Hospodina, a nenajdou ho, vzdálil se od nich. Os. 5, 6.

Zahanben bude Israel ve svých plánech. Tehdy řeknou horám: „Přikryjte nás!“ A pahorkům: „Padněte na nás!“ Os. 10, 8.

Vrať se, Israeli, k Pánu Bohu svému, neboť padl jsi (do bídy) svou nepravostí. Os. 14, 2.

Proto kvíleti a úpěti budu, chodit budu bos a bez oděvu; zanotím žalozpěv jako šakalové, a bolestnou píseň jako pštrosi. (Neboť jest bez naděje rána její, neboť přišla až k Judovi, přiblížila se k bráně lidu mého, až k Jerusalemu.) Pror. Mich. 1, 2—9.

Oznamte domu Jakobovu, a rozhlase v Judsku toto: Slyš, lide pošetilý, kteří majíce oči, nevidíte, majíce uši, neslyšíte. Jer. 5, 20, 21.

A rozptýlím je jako plevy, kterými zmítá vítr z pouště. Jer. 13, 24.

Dlouho-li, Pane, budeš mne dokonce zapomínat, dlouho-li budeš odvracet ode mne tvář svou, dlouho-li bude mít starosti duše má, denně bol srdce mé? Ž. 12, 1—2.

Kdo svádí poctivé na zlou cestu, do své vlastní jámy se svalí. Přísl. 28, 10.

Běda vám, kteří říkáte zlému dobré a dobrému zlé, kládouce tmě za světlo a světlo za tmě, pokládající hořké za sladké a sladké za hořké! Is. 5, 20.

Vede-li však slepý slepého, padnou oba do jámy. Mat. 15, 14.

Synu můj, budou-li tě hříšníci lákat, nesvoluj jim. Přísl. 1, 10.

Mějte se na pozoru před nepravými proroky, kteří přicházejí k vám v rouše ovčím, uvnitř však jsou vlci draví. Po ovoci jejich poznáte je... Mat. 7, 15, 16.

Jsou někteří, kteří vás matou, a chtějí převrátiti evangelium Kristovo. Avšak i kdybychom my neb anděl s nebe kázal vám proti tomu, co jsme vám kázali, buď proklet. Jak jsme dříve pověděli, i nyní opět pravím: Káže-li vám někdo proti tomu, co jste přijali, buď proklet. Gal. 1, 7—9.

Přichází zpráva, při které zchřadne každé srdce, sklesne každá ruka, zemdlí každý duch, a každé koleno rozplývat se bude takořka vodou. Ejhle, přichází a splní se, praví Pán Bůh. Ezech. 21, 7.

Krví svou, od tebe prolitou, provinilo ses; modlami svými, jichž jsi nadělalo, poskvrnilo jsi sebe; učinilos, že se přiblížily dny tvé, přivedlo jsi lhůtu let svých; proto dávám tě na potupu národům, a na posměch všem zemím; které blízko i které daleko jsou od tebe, radovati se budou nad tebou. Ezech. 22, 4, 5.

Slyšte, všichni národové, pozor měj země se vším, čeho je plná! A budiž Pán Bůh proti vám žalobcem, Pán ze svého svatého chrámu! Neboť aj — Hospodin vyjde z místa svého, sestoupí a kráčetí bude po výšinách země. I rozplývati se bu-

dou hory pod ním, a údolí roztrhovati se budou, jako vosk před plamenem a jako vody, jež běží s kopce. Pro nepravost Jakobovu vše to a pro hříchy domu Israelova. Pror. Mich. 1, 2—5.

I obrátím Samař v hromadu kamení na poli, když bývá štípena vinice, strhám do údolí kamení její, a základy její odkryji. Všecky řezby její rozbity budou, a všecky modly její zahladím. Pror. Mich. 1, 6, 7.

Sion jako pole orán bude, z Jerusalema hromada kamení bude. Pror. Mich. 3, 12.

Slyšte, co mluví Hospodin! Vstaň, veď soud proti horám, ať slyší pahorky tvůj hlas! Slyšte, hory, Hospodinův soud, (slyšte), silné základy země. Pror. Mich. 5, 1, 2.

Uzří to národové, a zahanbeni budou nade vší svou silou; položí ruku na ústa, uši jejich hluché budou. Lízati budou prach jako hadi, jako ti, kteří po zemi se plazí, zděšení vylezou ze svých skrýší, Hospodina, Boha našeho, báti se budou, trásti se budou bázní. Pror. Mich. 7, 16, 17.

Lot napomínal marně Sodomské; I. Mojž. 19. — Ruben bratry; I. Moj. 37. — Jonáš Ninivetské; Jon. — Nathan Davida z cizoložství; II. Král. — Noe zpustlý lid před potopou. — Mojžíš modloslužebnost Israelitů na poušti. — Sv. Jan Křtitel Herodesa varoval před cizoložstvím. — Proroci, zvláště Jeremiáš, Amos, Ezechiel, dávali výstrahy lidu.

Utíkejte před hanebnými úskoky knížete my, abyste, přemožení chytrostí jeho, nevychladli v lásce. Ign. Ant. De civ. D., 20.

Đábel pokouší se o tebe nejen hříšnými žádostmi, ale i posměchem. Aug. De catech. 26.

Používej také proti ďáblu zbraní, kterých zneužívá k tvé zkáze. Ign. z L. Histor. Soc. III., 48.

Nikdy snadněji ďábel nad tebou nezvítězí, jako když tě najde pyšného! Aug. Lib. 50. homil. (ultimo).

Neozbrojíš-li se modlitbou jako město silnou hradbou, podleheš. Jan Zlat. Hom. 21. ad pop. Ant.

Lépe je do hříchu neupadnouti, než jej napravovati. Isid. Kn. utěš., 79.

Chraň se počátků! Jestliže kořen nevytrhneš, často veliký

hřích z něho vyroste. Jan Zlat. Hom. 87. in Math.

Nevracej se do hříchu jako pes, který se k svému vývratu vrací! Isid. Kn. utěš., 46.

Jako když nemocný léky pohrdá, tak je ten, kdo výstrahu s vděčnou myslí nepřijímá. Efr. De recta vitae rat. 61.

Bohu se nic tak neprotiví, jako nekajícnost; toť je jediná nešlechtnost, jež prominutí dosáhnouti nemůže. Tomu, kdo hřešiti přestává, odpouští se provinění; ten, kdo prosí, nakloňuje sobě soudce; ale každý nekající soudce k hněvu vyžívá. Jeron. Ep. 1. 2. ad Sabin.

Nepolepšíš-li se, když můžeš, nebudeš moci, až bys snad chtěl. Aug. De lib. arb. 13, 8.

Zvěstujeme vám radosti nebeské, a přece vaším srdcem pohnouti nemůžeme; hrozíme vám trestem božím, a přec oči vaše slzí nevydávají. Ambrož. Serm. 80.

190. VYTRVALOST.

(Stálost. Víra.)

Nebo kdo setrval v bohabojnosti a byl opuštěn? Aneb kdo ho vzýval, a on pohrdl jím? Sir. 2, 12.

Proto bratři moji milí, buďte pevní, nepohnutelní, vždycky přehorliví v díle Páně vědouce, že práce vaše není nadarmo v Pánu. I. Kor. 15, 58.

Dobré pak čiňme bez uznání. Gal. 6, 9.

Vytrvalosti zajisté jest vám potřebí, abyste vykonávající vůli boží, obdrželi statek zaslíbený. Žid. 10, 36.

Budete jako dub, s něhož listí prší, a jako zahrada, ve které není vody. Is. 1, 30.

Proto, bratři moji rozmilí a přežádoucí, radosti a koruno má, tak stůjte pevně v Pánu, miláckové. Filip. 3, 1.

Vytrvalost upevňuj, ó Bože, co jsi nám prokázal! Ž. 67, 29.

Vytrvalostí svou získáte duše své. Luk. 21, 19.

Jest potřebí vždycky se modliti a neustávati. Luk. 17, 1

A uviděl jsem hvězdu, která spadla s nebe na zem. Apok. 8, 1.

Kdo setrval v přikázáních jeho a byl opuštěn? Sir. 2, 12.

Buď věrný až do smrti, a dám tobě korunu života. Zjev. 2, 10.

Kdo však vytrvá až do konce, ten spasen bude. Mat. 10, 22.

Vy však buďte zmužilí! Nechať neochabnou ruce vaše. II. Par. 15, 6.

Běda těm, kteří ztratili trpělivost, (a kteří, opustivše cesty přímé, zašli na cesty zlé)! Sir. 2, 16.

Neklať se po všelikém větru, a nechod' po každé cestě; (toť bývá známka každého hříšníka — dvojaký jazyk). Sir. 5, 11, 12.

Proto, bratři moji milí, buďte pevní, nepohnutelní. I. Kor. 15, 58.

Bděte, pevně stůjte ve víře, zmužile si počínejte a buďte silní. I. Kor. 16, 13.

Dobré pak činme bez ustání, neboť časem svým budeme žnouti, neochabneme-li. Gal. 6, 9.

Také se honosíme souženími, vědouce, že soužení působí vytrvalost. Řím. 8, 28.

Noe 100 let stavěl koráb, ač se mu posmívali; I. Mojž. 6, 22. — Lot samojediný ze zkažené Sodomy zůstal věrným; I. Mojž. — Tobiáš v bázní boží. — Job nedal se zvíklati ranami v trpělivosti; 1, 2. — Zuzana ve věrnosti manželské. — Svati apoštolové a mučedníci se nelekali nebezpečí, utrpení.

* *

Mnoho jest povolanych, málo vyvolených. (Mat. 20, 15.) Přemnozí započínají, málokterí setrvají. Jeroným. Lib. 1. adv. Jovinianum, 7.

U křesťanů se nehledí na počátek, ale na konec. Pavel špatně začal, ale dobře dokončil. Jidášův začátek byl chvalitebný, ale špatně skončil. Jeroným. Epistlr. lib. 2., ep. 21.

Není blahoslavený, kdo dobré věci činí, ale kdo je až do konce činí. Isidor. Kn. utěš., 47.

Neboť jen kdo do konce setrvá, spasen bude. Alf. Liguori. Katech. V úvodu c. 12.

Kdyby někdo s jistotou tvrdil, že daru vytrvalosti (vlastní silou) až do své smrti zachová, není-li o tom zvláště zjevením božím poučen, budiž vyobcován. Sněm Tridentský, session 6, 16.

191. VZKŘÍŠENÍ.

(Naděje. Smrt. Zemřelí.)

Kristovo. Podal jsem vám totiž mezi prvními věcmi to, co jsem také přijal, že Kristus umřel za hříchy naše podle Písma, a že byl pohřben a že vstal zmrtvých třetího dne podle Písma, a že se ukázal Petrovi a potom jedenácti. Potom se ukázal více než pěti stům bratrů najednou, z nichž většina žije dosavad, někteří však zesnuli. Potom se ukázal Jakubovi, poté všem apoštolům. Nejposléze pak ze všech jako nehodnému ukázal se i mně. I. Kor. 15, 3-8.

Vizte ruce mé i nohy mé, že já to jsem; dotýkejte se mne, a vizte, neboť duch nemá těla a kostí, jak vidíte, že já mám. — A povědv to, ukázal ruce i nohy. Když pak oni pro radost ještě nevěřili a se divili, řekl jim: „Máte tu něco k jídlu?“ I podali mu kus pečené ryby a plást medu. A on pojedl před nimi, a vzav ostatky, dal jim. Luk. 24, 39—43.

Původce života jste zabili, ale Bůh vzkřísil ho z mrtvých, a my jsme toho svědky. Sk. ap. 3, 15.

Ježíš odpověděl jim: „Zbořte chrám tento, a ve třech dnech jej vzdělám.“ Tu řekli Židé: „Čtyřicet a šest roků staven byl chrám tento, a ty jej vzděláš ve třech dnech?“ On však to pravil o chrámu těla svého. Když tedy vstal zmr-

tvých, rozpomenuli se učedníci jeho, že to pověděl; i uvěřili Písmu a slovu, kteréž Ježíš řekl. Jan 2, 19—22.

Jako totiž Jonáš byl v břiše velké ryby tři dni a tři noci, tak bude Syn člověka v nitru země tři dni a tři noci. Mat. 12, 40.

A když sestupovali s hory, přikázal jim Ježíš, řka: „Nepovídejte nikomu o tom vidění, dokud Syn člověka nevstane zmrtvých.“ Mat. 17, 9.

Ale když vstanu zmrtvých, předejdu vás do Galilee. Mar. 14, 28.

I promluvil anděl, a řekl známám: „Nebojte se vy! Neboť vím, že hledáte Ježíše, který byl ukřižován. Není ho tuto; vstalť jest, jak byl řekl; pojdte a vizte místo, kde Pán byl položen.“ Mat. 28, 2—6.

Toho Ježíše vzkřísil Bůh; my všichni jsme toho svědky. Sk. ap. 2, 32.

A hroby se otevřely. A mnoho těl zesnulých světců vstalo. Mat. 27, 52.

Naše. Víím totiž, že můj Vykupitel živ jest, a že v poslední den ze země vstanu, zase budu oblečen svou kůží, a v mém těle uzřím Boha svého. Job 19, 25—26.

Když pak (toto porušitelné tělo obleče neporušitelnost, a toto) smrtelné obleče nesmrtelnost, tehdy se naplní to slovo, které jest psáno: „Pohlčena jest smrt ve vítězství. Kde jest, ó, smrti, vítězství tvé? Kde jest, ó, smrti, osten tvůj?“ I. Kor. 15, 54—55.

Nedivte se tomu, neboť přichází hodina, ve které všichni, kteří v hrobech jsou, uslyší hlas jeho, a půjdou ti, kteří dobře činili, na vzkříšení k životu, ti však, kteří zlé páchali, na vzkříšení k soudu. Jan 5, 28-29.

Rozsévá se v porušitelnosti, vstane v neporušitelnosti; rozsévá se v necti, vstane v slávě; rozsévá se v slabosti, vstane v síle; rozsévá se tělo živočišné, vstane tělo duchovní. I. Kor. 15, 42—44.

Jako v Adamovi všichni umírají, tak i v Kristu všichni budou oživeni. I. Kor. 15, 22.

Jestli není vzkříšení zmrtvých, ani Kristus nevstal zmrtvých. Nevstal-li však Kristus zmrtvých, marné jest hlásání naše, marná i víra vaše, my pak se shledáváme i křivými svědky božími, poněvadž jsme osvědčili proti Bohu, že vzkřísil Krista. I. Kor. 15, 12—22.

Neboť nenecháš duše mé v podsvětí, a svému svatému nedopustíš, aby zakusil porušení. Žalm. 15, 10.

Jenž vzkřísil Pána Ježíše, také nás s Ježíšem vzkřísí a postaví s vámi. II. Kor. 4, 14.

Dí jemu Marta: „Vím, že vstane při vzkříšení v den poslední.“ Jan 11, 24.

Bůh pak i Pána vzkřísil, i nás vzkřísí mocí svou. I. Kor. 6, 14.

Nechceme však, bratří, abyste byli v nevědomosti o těch, kteří zesnuli, byste netruchlili (nad nimi) jako ostatní, kteří nemají naděje. Neboť věříme-li, že Ježíš zemřel a vstal zmrtvých, tak Bůh i ty, kteří zesnuli skrze Ježíše, přivede (zároveň) s ním. I. Thess. 4, 12-16.

Spolehlivé jest to slovo; neboť jestli jsme s ním zemřeli, budeme s ním i žítí. II. Tim. 2, 11.

Skvíti se budou lidé spravedliví, a jako jiskry po strnisku poběží. Moudr. 3, 7.

Vpravdě, vpravdě, pravím vám: Přichází hodina, a nyní jest, kdy mrtví uslyší hlas Syna božího, a ti, kteří uslyší, živi budou. Jan 5, 25—29.

Ezechiel měl vidění o zmrtvýchvstání, kterak se vyplní; 37, 1—14. — Sv. Jan evangelista je popisuje; Zjev. 20, 11—13. — Marta, sestra Lazarova, je vyznává; Jan 11, 24. — Proroci Isaiáš (26.), Ezechiel (37.), Daniel (12.) je předpovídali. — Job, sedící na hnoji, se vírou v ně těšil; 19, 25. — Sv. Pavel před vladařem Felixem; Sk. ap. 24, 15.

* *

Pravda katolická učí, že se duše při vzkříšení spojí s tím-
téz tělem, v němž prve živa by-

la..., jak to vysvětluje i ze slov sv. Pavla: „Musí zajisté toto porušitelné tělo obléci neporušitelnost.“ (I. Kor. 15, 53.) Jistě, kdyby se duše nespojila s tímto, ale s jiným tělem, nebylo by toto jiné tělo ono porušitelné, jež má potom obléci neporušitelnost. Nadto praví ještě svatý Pavel: „A když toto smrtelné tělo obleče nesmrtelnost, tedy se naplní řeč, kteráž napsána jest: Pohlcena jest smrt u vítězství. Kde jest, ó, smrti, vítězství tvé? Kde jest, ó, smrti, osten tvůj?“ (I. Kor. 54, 55.) Již pak, kdyby nesmrtelné tělo jiné bylo, než-li ono, jehož smrt života zbavila, mohla by se smrt vychloubati vítězstvím, když by života zbavené tělo zmrtvých nepovstalo. Alfons Lig. Devatero bohoslov. pojedn., 5.

(Kristus Pán) po svém vzkříšení čtyřicet dní obcoval s učedníky svými, aby ukázal, jaká budou těla naše, až je Bůh vzkřísí. Jan Zlat. O důst. onoho života.

Kterýž Bůh skrze lehkost křídel dal ptačím tělům zemským, aby se mohla vznášeti v povětří, a nebude moci tělům lidským již nesmrtelným té moci dáti, skrze kterouž by se vzhůru vznášejíce, mohla třebas i v nejvyšším nebi přebývati? Aug. De Civ. Dei, lib. 22., c. 11.

Povšimněme si skromného seménka kteréhokoli stromu,

jež se v zemi zasazuje, aby z něho vyrostl strom; jak veliký ukrývalo strom, který z něho vyrostl: kde bylo dřevo (peň), kde kůra, kde zelené listí, kde úroda ovoce? Bylo-li cos podobného v semenu, když bylo v zemi vkládáno? Což tedy divu, jestliže Bůh v živly (v prvky) proměněný prach v člověka zformuje? Řehoř. Moral. in Job, lib. 14.

Chceme-li býti pravými křesťany, musíme věriti v budoucí těla vzkříšení, kdy přijde Kristus soudit živých i mrtvých; avšak není marná tato víra naše, i kdybychom nemohli dokonale pochopiti, kterak se to stane. Aug. De Civ. Dei, lib. 20., c. 20.

Všichni lidé zemrou, a při konci světa opět vzkříšení budou — jak nás o tom poučuje evangelium sv. Jana (5, 28, 29.): „Přijde hodina, v kteroužto všichni, kteříž v hrobích jsou, uslyší hlas Syna božího. I půjdou ti, kteříž dobré věci činili, na vzkříšení života, ale ti, kteříž zlé činili, na vzkříšení soudu.“ Alf. Lig. Devatero bohosl. pojedn. 5.

Jakož sám Pán Ježíš Kristus a Spasitel zmrtvých vstal, rovněž i my doufáme, že v den nejposlednější zmrtvých vstaneme. Aug. Serm. 251. de temp.

Jelikož je blaženost posledním cílem člověka, a na této zemi nelze jí dosáti, ustanovil Bůh, abychom jí dosáhli v onom

světě, kde trvá na věky. Pak by se člověk této blaženosti již plně účastným nestal, kdyby se jeho duše znova s tělem nespojila; neboť bez těla, jež jest částkou lidské přirozenosti, byla by duše, jsouc od těla odloučena, toliko částí člověka, ne však člověkem celým. Proto tedy žádá člověk blaženost svou v úplné dokonalosti, ježto jinak by jeho touha zcela ve všem nebyla nasycena. Tom. Aq. Qu. 75. a 3. ad 4.

Jakou výmluvu budou míti, kdož nevěří ve vzkříšení, jehož obdobu denně spatřujeme v semenech a bylinách? Prve musí býti símě zničeno, a odtud povstává život. Jan Zlat. Homil. 65. in Joann., post. med.

Hospodin ustavičně ukazuje zmrtvýchvstání... Vizme, jak povstává v přírodě vzkříšení. Již den a noc nás poučují o zmrtvýchvstání. Shasne-li noc, vstává den; den mizí, a noc přichází. Jde rozsévač a rozmetává símě v zemi; to zajde, a je opět vzkříšeno velikou mocí moudrosti boží. Kliment Řím. Ep. ad Corinth., c. 24.

Světlo, denně umírajíc, s novou září povstává. Semena, když byla zrušena, zase úrodněji povstávají. A ty, člověče, pán všeho, co umírá a opět vzkříšeno bývá, ty tak zemřeš, abys zahynul? Tertull. Apol. adv. gent. pro Christ., c. 48.

Mnozí si říkají: „Kterak z prachu povstane člověk? Těm

odpovídáme krátce: Mnohem méně jest Bohu, obnoviti, čeho stvořil, než-li stvořiti, čeho nebylo. Řehoř. In Moral.

Není-li vzkříšení, ani Boha, ani Prozřetelnosti není; pak se stává a děje všecko náhodou. Vidíme zajisté přemnoho spravedlivých lačnosti a bezpráví trpěti, hříšníky však a nespravedlivé bohatstvím a všelikou slastí oplývati. Kdo dobře smýšlející hledal by v tom skutek spravedlivého soudu, anebo moudré Prozřetelnosti? Bude tedy vzkříšení: neboť spravedlivý jest Bůh, a věrný odměnitel těm, kteří doufají v něho. Jan Damasc. Lib. 4. orth. fid.

Všichni lidé jednou se svými vlastními těly vstanou, která nyní, za živa mají, aby přijali podle zásluhy; jedni s ďáblem tresty věčné, druzí s Kristem slávu věčnou. Sněm Later. IV.

Kterak je to možné, aby mrtvý vstal? Věříš v Boha všemohoucího? Jestli věříš, tedy víš, že učinil celý svět z ničeho, a má k tomu tedy moc, jsa všemohoucí. Má k tomu i vůli, protože tak řekl a slíbil. Aug. Serm. 136. de temp.

Tedy pravíte: Budeme stále umíratí a zmrtvých vstávati? Ne tak! Jednou jen zemřeme a jednou zmrtvých jen vstaneme. Apol. adv. gent. Chr., 46.

Z

192. ZAHÁLKA.

(Horlivost. Lenost. Práce.)

Člověk se rodí, aby trpěl, jako pták, aby létal. Job 5, 7.

A služebníka neužitečného uvrzte do tmy vnější; tam bude pláč a skřípění zubů. Mat. 25, 30.

Vždyť i když jsme byli u vás, přikazovali jsme vám toto: Nechce-li kdo pracovati, ať nejí. II. Thess. 3, 10.

Kdo ve žni shromažďuje, jest syn moudrý, ale kdo v letě chrápe, jest syn nectný. Přísl. 10, 5.

Dobře jest záhy vstávati tomu, kdo mravnosti dbá. Přísl. 11, 27.

Kdo svůj dům zanedbá, bude vládnouti větry. Přísl. 11, 29.

Kdo svou zemi vzdělává, má mnoho chleba; kdo však se za nicotou honí, je blázen. Přísl. 12, 46.

Nenajde člověk lenivý žádného zisku, statek však pilného vyváží (jen) zlato. Přísl. 12, 27.

Chce a nechce se člověku lenivému; ale touha pilných splněna bude. Přísl. 13, 4.

Statek spěšně nahrabaný se scvrká; který však po špetkách se hromadí, roste. Přísl. 13, 11.

Každá práce odměněna bude hojně, ale kde mnoho slov, tam často bývá nouze. Přísl. 14, 23.

Cesta lenivých je takřka zatarasena trním, (ale) cesta spravedlivých překážek nemá. Přísl. 15, 19.

Boří svůj dům, kdo se žene za lakotou; ale kdo nenávidí úplatky, živ bude. Přísl. 15, 27.

Lenivého poráží hrůza (před prací); duše však zženštilých lačněti budou. Přísl. 18, 8.

Změkčilý a lenivý ve své práci — bratr je toho, jenž majetek rozmrhává. Přísl. 18, 9.

Lenivost uvádí (ráda) v tvrdý spánek; a člověk liknavý musí lačnět. Přísl. 19, 15.

Lenost schovává svou ruku pod paždí; ani k ústům svým ji nevztáhne. Přísl. 19, 24.

Na podzim nechtělo se lenochu orat; i bude v létě hledat, ale nenajde. Přísl. 20, 4.

Nelibuj si ve spaní, abys nepřišel na mizinu; otevři své oči, abys měl do syta chleba. Přísl. 20, 13.

Vykonej si venku svou práci, pilně vzdělávej svou roli; pak budeš moci si založit domov svůj. Přísl. 24, 29.

Lenoch říká (libuje si): „Lev na cestě a lvice na ulicích.“ Přísl. 26, 13.

Apoštolové na hoře Olivetské místo aby se modlili se Spasitelem, usnuli. — Dělníci, kteří se vymlouvali, že je nikdo nenajal; Mat. 20, 6. — Služebník, který hřivnu zakopal a nic z ní nevytěžil, a proto mu odňata; Mat. 25, 28. — Pán Ježíš, uviděv strom fíkový a na něm jenom listí, řekl: „Nerodiž se z tebe ovoce na věky.“ I uschl fík ten; Mat. 21, 19—20.

* *

O něčem pracuj, aby tě ďábel nalezl zaměstnaného. Zajis-

té, ne tak snadno bývá ďáblem uchvácen, kdo se něčím prospěšným zabývá. Jeron. In sermon.

Nikoli se spícím dostává království nebeského; aniž se věčná blaženost uděluje zahálce a nečinnosti oddaným. Lev. In sermon.

Nikdy nezahálej, nýbrž něco čti, anebo piš, nebo se modli, anebo rozjímej, nebo něco užitečného pro obecné blaho konej. Tom. Kemp. De im. Chr., lib. 1., c. 19.

193. ZÁKON.

(Kázeň. Křesťanství. Písmo svaté. Příkázání. Víra.)

Vpravdě zajisté pravím vám: dokavad nepomine nebe a země, nepomine jediné písmě neb jediná čárka ze zákona, až se všechno stane. Kdo by tedy zrušil jeden z příkazů těchto nejmenších a vyučil tak lidi, nejmenším slouti bude v království nebeském; kdo by však činil a učil, ten bude velikým slouti v království nebeském. Mat. 5, 18—19.

Lepší je mi zákon tvojich úst, než-li tisíce zlata i stříbra. Ž. 118, 72.

A mnoho jiných divů činil Ježíš před svými učedníky, kteréž nejsou psány v knize této. Tyto však jsou napsány, abyste uvěřili, že Ježíš jest (Kris-

tus), Vykupitel, Syn boží, a abyste věříce měli život věčný ve jménu jeho. Jan 20, 30—31.

Nedomnívejte se, že jsem přišel zrušit zákon nebo proročky; nepřišel jsem zrušit, nýbrž naplnit. Mat. 5, 17.

Víme však, že zákon jest dobrý, užívá-li ho kdo náležitě to věda, že zákon není dán pro spravedlivého, nýbrž pro nespravedlivé a nepoddajné pro bezbožníky a hříšníky, pro nešlechtníky a poskvrněnce, otcovrahy a matkovrahy, pro vražedníky, smilníky, pro ty, kteří smilní se stejným pohlavím, pro lidokupce, lháře, křivopřísežníky a co jiného ještě

se přičí zdravému učení. I. Tim. 1, 8—01.

Člověk, který miluje kázeň, miluje moudrost. Přísl. 12, 1.

Když není proroků, lid pustne; kdo však dbá zákona, tomu blaze. Přísl. 29, 18.

Dal jsi přikázání Jakubovi, zákon ustanovil Israelovi; uložil jsi pak o nich našim otcům, aby je oznamovali svým synům, aby se o nich potomci dověděli, synové, kteří se měli naroditi, aby, až dospějí, zvěstovali je dětem svým. Ž. 77, 6.

Na věčné časy, ó, Hospodine, slovo Tvoje trvá na nebesích. Ž. 118, 89.

Kdyby Zákon Tvůj nebyl mým rozjímáním, dávno bych byl zahynul ve své bídě. Ž. 118, 92.

Ó, jak miluji Zákon Tvůj, Hospodine! Je mým celodenním rozjímáním. Ž. 118, 97.

Nad starce stal jsem se rozumnějším, ježto rozkazů Tvých vyhledávám. Ž. 118, 100.

Svítilnou mým nohám je Tvé slovo, ano, je světlem stezkám mojim! Ž. 118, 105.

Zákona Tvého jsem nezapomněl. Ž. 118, 109.

Miluji Tvá nařízení více, než-li zlato a drahý kámen. Ž. 118, 127.

Věrně plnili Zákon Páně: Abraham (syna svého chtěl obětovat), Noe, Josue. — Tobiáš vybízel syna

svého, aby Zákon Páně ostříhal; Tob. 4, 6. — Daniel ani nejmenší přikázání nechtěl porušiti. — Zachariáš, Alžběta; Luk. 1, 6. — I sám Kristus Pán Zákon zachovával a na něj se často odvolával. V zahradě Gethse-manské: „Ne má, ale Tvá vůle se staň!“ — Panna Maria: „Staniž se mi podle slova tvého!“

* *

Což jest tak nazvaný Starý Zákon, než tajemná schránka Nového, a což jiného Zákon Nový, než-li starého objasnění. Aug. De Civ. Dei, lib. 16., c. 26.

Netoliko proroctví, nýbrž i veškeré oběti, veškeré slavnosti, ba veškeré Písmo svaté se vztahovalo na veliké dílo vykoupení lidského pokolení. Mohl tudíž také svatý Pavel (I. Kor. 10, 11. a Kol. 2, 17.) tvrditi, že celá historie Starého Zákona není nic jiného, než předpovídání Pána Ježíše Krista a nové, jím založené úmluvy. Alf. Lig. Pravda nábože. křest. I., odd. 2., c. 4.

Kdo by chtěl upíratí věrohodnost Zákona Starého, spolu by se též vzpíral proti všem knihám Zákona Nového, v nichž jest zmínka o knihách Staré úmluvy; kdo by chtěl naopak upříti Písma Nového Zákona, musil by též zavrhnouti Písma Staré úmluvy, kdež se zjevně vypisují události, jež dílo vykoupení provázely, jako příští Spasitelovo, jeho skutky, jeho zázraky, jeho smrt, obrácení pohanů na víru. Alf. Lig. Řízení boží ve vyk. člov. II., c. 3.

Co Starý Zákon a Proroci předpovídali, to splnění ukazuje svaté evangelium. Aug. De cons. Evangelist., lib. 1., c. 1.

Což to, že v řeči evangelické na hoře praví Pán: Slyšeli jste, že řečeno jest starým to; já ale pravím vám to, jestliže nic více nepřikázal, než-li bylo v oněch starých knihách přikázáno? Aug. Retract., l. 1., c. 22.

V Zákoně Starém předložil Bůh jakožto Pán člověku, čeho by se bál; v Zákoně Novém zjevil mu jakožto Otec, co by miloval. Aug. Lib. contr. Adim., c. 16.

Ačkoli Starý Zákon jest podle času přednější, zasluhuje nicméně Nový Zákon, aby z důstojenství svého měl přednost před ním, ježto onen jest tohoto toliko zvěstovatelem. Aug. De Civ. Dei, lib. 20., c. 4.

Nikdo nemá bojovati, aby byl přemožen, nýbrž aby přemohl. Ambr. De obser. legis. div.

Bůh, co nemožného, nepřikazuje. Nabádá konati, co můžeš, prositi, co nemůžeš. Aug. Lib. de nat. et grat., 43.

194. ZAPÍRÁNÍ BOHA.

(Nevěra. Statečnost. Víra. Zrada.)

Čáp ve vzduchu zná svůj čas, hrdlička vlaštovka a jestřáb dbají času svého stěhování, avšak lid můj nechce znáti zákona Hospodinova. Jer. 8, 7.

Všichni se od Boha odchýlili, všichni jsou zvrhlí, není, kdo by činil dobré, ani jednoho. Hrobem otevřeným jest hrdlo jejich, kdož svými jazyky jednají lstivě, jed hadí jest pod jejich rty. Jejich ústa jsou plna zlořečení a hořkosti. Ž. 13, 3.

Užasni se nebe nad tím, a brány jeho zkormuťte se velmi, praví Hospodin, neboť dvojí zlo spáchal můj národ: Mne opustili, pramen vody živé, a kopali sobě cisterny, cisterny rozpuka-

né, které nemohou držeti vody. Jer. 2, 12, 13.

Hospodin byl s vámi, protože vy jste byli s ním. Budete-li ho hledati, najdete ho, pak-li jej opustíte, opustí i vás. II. Par. 14, 2.

Kámen, který zavrhlí stavitelé, ten stal se hlavním kamenem v rohu. Ž. 117, 22.

Říká si pošetilec v duchu: Není Boha! Ž. 13, 1.

On však odpověděl: Kdo jest Hospodin, abych musel poslechnouti jeho hlasu a propustiti Israela? Hospodina neznám. II. Mojž. 5, 2.

Šel pak za Ježíšem Šimon Petr a jiný učedník. Tento učedník byl znám nejvyššímu knězi, a vešel s Ježíšem do dvora nejvyššího kněze, ale Petr stál u dveří venku. I vyšel učedník druhý, jenž byl znám nejvyššímu knězi, a promluviv s vrátnou, uvedl (tam) Petra. Tu děvečka vrátná pravila k Petrovi: „Nejsi také z učedníků toho člověka?“ On řekl: „Nejsem“. Jan 18, 15—17.

I zviš a zakusíš, jak zlá a hořká věc to jest opustiti Hospodina, Boha svého. Jer. 2, 19.

Tito však tupí, čeho neznají. Judy ap. 1, 11.

Pane, s Tebou jsem hotov i do žaláře i na smrt jíti. Ale on řekl: „Pravím tobě, Petře, že dnes kohout nezazpívá, dokavad třikrát nezapřeš, že mne znáš“. Luk. 22, 33—34.

Kdo by však mě zapřel před lidmi, toho i já zapru před otcem svým, jenž jest v nebesích. Mat. 10, 33.

Kdo není se mnou, proti mně jest, a kdo neshromažďuje se mnou, rozptyluje. Luk. 11, 23.

Kdo mě však zapře před lidmi, ten bude zapřen před anděly Božími. Luk. 12, 9.

Vyznání Boha. Každého tedy, kdo mě vyzná před lidmi, vyznám i já před Otcem svým, jenž jest v nebesích. Kdo by však mě zapřel před lidmi, toho

i já před Otcem svým, jenž jest v nebesích. Mat. 10, 32—33.

Pravím pak vám: Každého, kdo mě vyzná před lidmi, i Syn člověka vyzná před anděly Božími. Kdo mě však zapře před lidmi, ten bude zapřen před anděly Božími. Luk. 12, 8—9.

Neboť se nestydím za evangelium. Řím. 1, 16.

Neboť kdo se bude stydět za mne a za slova má v tomto pokolení cizoložném a hříšném, za toho bude se stydět také Syn člověka, když přijde v slávě Otce svého s anděly svatými. Mar. 8, 38.

Když pak vešel do Kafarnaum, přistoupil k němu setník pohanský a prosil ho řka: „Pane, služebník Tvůj leží dosud ochrnutý a hrozně se trápí“. I dí mu Ježíš: „Já přijdu a uzdravím ho“. Odpověděv pak setník, řekl: „Pane, nejsem hoden, abys vstoupil pod střechu mou, ale toliko rci slovem, a uzdraven bude služebník můj!“ Uslyšev to Ježíš, řekl těm, kteří šli za ním: „Vpravdě, pravím vám, nenalezl jsem tak veliké víry (ani) v lidu israelském!“ Mat. 8, 1—10.

Petr vždycky bude odstrašujícím a pak zase vzorným příkladem ve vyznávání Boha. — Mučedníci raději smrt volili.

*

Víra ukládá povinnost srdci i ústům. Praví apoštol: Srdcem se věří k ospravedlnění,

ústý pak se vyznává k spasení. (Řím. 10, 10.) A sluší pamatovati i na ospravedlnění i na spasení. Ústy vyznáváme, co v srdci nosíme. Aug. De file et symb. 1.

Každý, kdo zapírá, že Ježíš Kristus v těle přišel, antikrist jest. Polykarp. Epist. ad Filip., c. 7.

Zapíratí můžeme Ježíše Krista ústy, ale ještě více skutky, když jeho přikázání nezachováváme. Kliment Řím. Ep. 2, 3.

Praví vyznavači dovedou hájiti učení Kristovo až na smrt. Kdož zapírají, jsou jen řemeslníci víry. Justin. Apol. 2. ad imp.

195. ZÁRMUTEK.

(Blaženost. Bolest. Radost. Útěcha.)

Zármutek bolí. Spánek míjí mne (a naříkám) jak ptáče na střeše osamělé. Ž. 101, 8.

Přichází zpráva, při které zchřadne každé srdce, klesne každá ruka, zemdlí každý duch, a každé koleno rozplývat se bude takořka vodou. Ejhle, přichází, a splní se — praví Pán Bůh. Ezech. 21, 7.

Bože, Bože můj, (shlédni na mne), proč jsi opustil mne? Dáleko od spásy jsou slova mých nářků. Bože můj, volám ve dne, a nevyslycháš, ani v noci nedávám si pokoje. Ty přece sídlo své máš ve svatyni, a Tys chvála Israelova. Na Tebe spoléhali otcové naši, spoléhali, a zachraňoval jsi je. Ž. 20, 2—5.

Čekám, kdo se ustrne nade mnou, však marně; kdo by mne potěšil, toho nenalézám! Ž. 68, 22.

U řek babylonských tu sedíce, lkáme, na Sion vzpomínající; na vrby uprostřed země

jsme zavěsili hudební nástroje svoje. Neb nás tu žádali, kteří nás v zajetí drží, abychom jim zazpívali; kteří nás odvedli, dělí: „Zazpívejte nám chvalozpěv z písní sionských!“ Ž. 136, 1—3.

Obrátila se v kvílení má loutna, a má píšťala v hlasitý nářek. Job 30, 31.

Obličej od pláče mi zpuchl, a má víčka se zakalila. Job 16, 17.

Se slzami míchám svůj nápoj. Ž. 101, 10.

Smiluj se nade mnou, Pane, neb je mi úzko, chřadne hořem oko mé, duše i tělo. Žalm. 30, 10, 11.

Počal se rmoutiti a teskliv býti. Mat. 26, 37.

Mám zármutek veliký a ustavičnou bolest v srdci mém. Řím. 9, 2.

Unaven jsem svými nářky, zaplavuji co noc své lože, svý-

mi slzami smáčím svou postel. Žalm. 6, 7.

Ty přec máš spočítané svízele mé, slzy mé uložené před svou tváří, a cos mi slíbil, zapsané ve své knize. Žalm. 55, 9.

Proudy slz mé oči prolévají, že (lidé) neostříhají zákona Tvého. Žalm. 118, 136.

Hlas na cestách je slyšet, pláč a kvílení synů Israelových, protože po cestách nepravosti chodili, zapomněli na Hospodina, Boha svého. Jer. 3, 21.

A vyšel ven, plakal hořce. Mat. 26, 75.

Plačte s plačícími. Řím. 12, 15.

Těžký je kámen a mnoho váží písek, těžší však nad obě svízel. Přísl. 27, 3.

Přemáhej! Vy budete kvíleti a plakati, ale svět se bude radovati; vy se budete rmoutiti, ale zármutek váš obrátí se v radost. Žena, když rodí, má zármutek, neboť přišla hodina její; když však porodila dítě, již nepamatuje na bolest pro radost, že se narodil člověk na svět. Tak i vy máte nyní zármutek, avšak opět vás uzřím, a radovati se bude srdce vaše, a radosti vaší nikdo neodejme od vás. Jan 16, 20—22.

Nermutiž se srdce vaše, aniž se strachuj. Jan 14, 27.

Truchlivost v srdci muže snižuje ho, ale řeč laskavá ho rozveselí. Přísl. 12, 25.

Neoddávej se zármutku srdce svého, ale zapuď jej od sebe, a pamatuj na poslední věci. Sir. 38, 21.

Nekvilte a neplačte...! Nermuťte se, nebo radost z Hospodina je síla naše. II. Esdr. 8, 9, 10, 11.

Neopomíjej plačících potěšovati, a s kvílícími kvil. Sir. 7, 38.

Dopustil Bůh zármutek na Jakuba, když ztratil syna, ale zase ho našel. — Na Tobíáše, a zase nabyl zraku a jmění. — Stejně Job. (Job.) — Maria, když Dítě ztratila, a našla. — Maria a Marta, když oplakávaly bratra Lazara, ale Kristus ho zmrtvých vzkřísil. — Plačící ženy u hrobu, a zase se radující. — Apoštolové po smrti Kristově, a když se jim zjevil.

* *

Zármutek nic jiného není, než jakási srdečná bolest pro něco zlého, které se děje proti naší vlastní vůli. Fr. Sal. Phil. Pars. 4., c. 11.

Nechceš nikdy zarmouceným býti? Ctnostně žij; život ctnostný jest sama radost. Hugo. De anima, lib. 3.

Nejlepším lékem proti zármutku jest zajisté modlitba, neboť ona pozdvihuje duši k Pánu Bohu, jedinému našemu blahu. Fr. Sales. Phil. Pars 4., c. 12.

Rmoutíš-li se pro svůj, anebo pro hřích svého bližního, dobře činíš, a zármutek takovýto prospívá k spasení. Bern. Serm. de temp. S. 2., c. 3.

Bůh zajisté nedopustí, abys zůstal bez útěchy, poněvadž jest Otec milosrdenství, a také splní, co slibuje: „Blahoslavení

lkající, nebo oni potěšeni budou.“ (Mat. 5, 5.) Bern. Serm. 1. in festo OO. SS.

196. ZASLEPENOST.

(Zatvrzelost. Zavržení.)

Nechte jich; slepí jsou to vůdcové slepých; vede-li však slepý slepého, padnou oba do jámy. Mat. 15, 14.

Zaslepil oči jejich a zatvrdil srdce jejich, aby očima neviděli a srdcem nesrozuměli a se neobrátili, a já jich neuzdravil. Jan 12, 40.

I řekl Ježíš: „Já jsem přišel na tento svět k soudu, aby ti, kteří nevidí, viděli, a kteří vidí, slepými se stali.“ I uslyšeli to někteří z fariseů, kteří byli u něho, a řekli jemu: „Jsme snad také my slepí?“ Ježíš řekl jim: „Kdybyste byli slepí, neměli byste hříchu; nyní však pravíte, Vidíme; hřích váš zůstává.“ Jan 9, 39—41.

Strážní jeho všichni jsou slepí, všichni nevědomí, němí psi jsou, kteří nejsou schopni, aby štěkali, oddávají se snům, rádi si poleží, rádi si pospí. Is. 56, 10.

I naplňuje se na nich proctví Isaiášovo, které praví: „Ušima budete poslouchati, a neuslyšíte, očima budete hleděti, a neuvidíte. Mat. 13, 14.

Bůh dal jim ducha otupělosti, oči, aby neviděli, a uši,

aby neslyšeli až do dnešního dne. Zatemětež se oči jejich, aby neviděli. Řím. 11, 80.

Provázím slepé po cestě, které neznali, po stezkách neznámých vedu je, obracím tmu před nimi v světlo, a hrboly v rovné plochy. Is. 42, 16.

Světlo. Bylo však Světlo pravé, kteréž osvěcuje každého člověka, přicházejícího na tento svět. Jan 1, 9.

V něm byl Život, a ten Život byl Světlem lidí, a Světlo ve tmě svítí, a tma ho nepojala. Jan 1, 4—5.

Já jako Světlo přišel jsem na svět, aby žádný, kdo ve mne věří, nezůstával ve tmě. Jan 12, 46.

Já jsem Světlo světa; kdo mne následuje, nebude choditi ve tmě, nýbrž bude míti světlo života. Jan 7, 12.

To pověděv, plivnul na zem, a udělav ze sliny bláto, pomazal mu (tím) blátem oči, a řekl mu: „Jdi, umyj se v rybníce Siloe (to jest v překl.: „Poslaný). I odešel a umyl se, a přišed vida. Jan 8, 6—7.

Ještě krátký čas jest Světlo mezi vámi. Chod'te, pokud máte Světlo, aby vás nezachvátila tma; a kdo chodí ve tmě, neví, kam jde. Dokud máte Světlo, věřte ve Světlo, abyste byli účastni světla. Jan 12, 35—36.

Neboť vy jste všichni dítky světla a dítky dne; nenáležíme noci, ani tmě. Nuže tedy, nespěme, jako ostatní, nýbrž bděme. I. Thess. 5, 5—6.

Světlo přišlo na svět, a lidé milovali více tmu, než-li světlo; neboť skutkové jejich byli zlí. Každý zajisté, kdo činí zlé, nenávidí světla, a nejde ke světlu, aby nebyli usvědčeni skutkové jeho. Kdo však činí pravdu, jde ke světlu, aby skutkové jeho se zjevili, neboť v Bohu jsou vykonání. Jan 3, 19—21.

Bůh je Světlo, a tmy v něm není žádné. Řekneme-li, že máme s ním společenství, a chodíme-li (při tom) ve tmě, lžeme a nečiníme pravdy. I. Jan ap. 1, 5—6.

Kdo praví, že jest ve světle, a bratra svého nenávidí, jest ve tmě až dosavad. Kdo miluje bratra svého, zůstává ve světle, a pohoršení v něm není. Kdo však nenávidí bratra svého, jest ve tmě a chodí ve tmě, a neví, kam jde, neboť tma oslepi-la oči jeho. I. Jan ap. 2, 10-11.

Noc pokročila, den pak se přiblížil. Odložme tedy skutky temnosti a obleme se v odění světla. Řím. 13, 12.

Jestliže tedy Světlo, které jest v Tobě, tmou jest, jak veli-ká bude tma sama? Mat. 6, 23.

Otevři mi oči, abych patřil na podivuhodnosti Zákona Tvého. Ž. 118, 18.

Kain nedbal hlasu Hospodinova; I. Mojž. 4. — Zaslepenost židů na poušti. — Zákoníci, fariseové stále pozorovali slova a zázraky Pána Je-žíše, a přece neuvěřili, ba ho pode-zřívali, že je činí pomocí ďáblovou; Mat. 12. — Jidáš nedbal výstrah Spasitelových při poslední večeři. — Obyvatelé Chorvazaim a Bethsajida, nad nimiž volal Kristus: Běda!; Mat. 33. — Židé, kteří při slovech sv. Ště-pána si uši ucpávali, aby nemuseli slyšeti pravdu, a raději ho kamenovali.

* *

Taková je zaslepenost ně-kterého hříšníka, že ani vrchy nevidí, o které si čelo rozrážejí, aniž chtějí viděti věci, které jim do očí bijí. Aug. De civ. Dei., VIII.

Člověk, těžkého hříchu se dopouští, volá k Bohu: Pane, Ty poroučíš, ale já poslechnouti nechci. Ty přikazuješ urážku odpustiti, ale já neodpustím; Ty zakazuješ se cizího jmění dotknouti, ale já si je přivlast-ním; Ty přikazuješ, abych si odepřel hanebnou rozkoš, ale já se jí nezdržím! „Nebudu slou-žiti.“ (Jer. 2, 10.) Alf. Liguori. Serm. comp. Serm. 6.

Tomu, kdož přestává hřeši-ti, odpouští se provinění; ten, kdo prosí, nakloňuje sobě soudce; ale každý zaslepený hříš-ník volá na sebe Soudce. Jeron. Epist. ad Sabin., 2.

Zvěstujeme vám radosti nebeského království, a přece, zaslepeni, srdcem vašim pohnouti nemůžeme; hrozíme vám soudem božím, a přece žádných slzí neproléváte. Ambr. Sermo 80.

Ve zlém setrvati je zaslepenost; a kdož v hříchu setrvá-

vají, ďáblu se podobajíce, zasluhují, aby s ním též zahynuli. Bernard. Serm. de temp. adv.

Tento je spravedlivý trest zaslepenců, když se polepšiti mohou, že se nepolepší, a nebudou se moci polepšiti, když budou chtíti. Aug. De lib. arbitr., 13, 18.

197. ZATVRZELOST.

(Peklo. Zaslepenost. Zavržení. Zpověď. Život věčný.)

Neříkej: „Hřešil jsem, a co (smutného) přihodilo se mi za to?“ Jeť Nejvyšší *shovívavý* (odplatitel). Pro hřích odpustěný nebývej bez bázně, a nehromad' hřích na hřích. A neříkej: „Smilování Páně veliké jest, smiluje se nad množstvím hříchů mých.“ Neboť jako milosrdenství, i hněv náhle přichází od něho, ale na bezbožných spočine jeho hněv. Neprodlevej obrátit se k Pánu, aniž odkládej (s tím) den ode dne. Nebo náhle přijde hněv jeho, a v čas trestu zahladí tě. Sir. 5, 4—9.

Bil jsem vás větrem žhoucím a obilní snětí, množství zahrád a vinic vašich, oliví a fíkoví vaše snědly housenky; ale *nevrátili jste se ke mně* — dí Hospodin. Poslal jsem na vás smrt jako v Egyptě, zbil jsem mečem jinochy vaše, dal jsem koně vaše za kořist, dal jsem hnilobě táborů vašich vstupovati do vašich chřipí, ale nevrá-

tili jste se ke mně — dí Hospodin. Amos. 4, 9.

Podvrátil jsem vás, jako podvrátil Bůh Sodomu a Gomorrhui, byla z vás takořka polena, vytržená z ohně, ale nevrátili jste se ke mně — dí Hospodin. Amos. 4, 11.

Jerusaleme, Jerusaleme, který zabíjíš proroky a kamenuješ ty, kteří jsou posláni k tobě; kolikrát chtěl jsem shromáždití dítky tvé, jako slepice shromažďuje pod křídla kuřátka svá, a nechtěl jsi? Mat. 23, 37, 38.

Ušima budete poslouchati, a neuslyšíte; očima budete hleděti, a neuvidíte; neboť otupělo srdce lidu tohoto, a těžce poslouchali ušima a zamhuřovali oči své, aby snad někdy očima neuviděli a ušima neuslyšeli a srdcem nesrozuměli a neobrátili se, a abych neuzdravil jich. Mat. 13, 14—15.

Jdi k lidu tomuto a řekni: Ušima budete poslouchati, a nesrozumíte, a hledíce, budete se dívati, a neuvidíte, neboť ztuchnělo srdce lidu tohoto a těžce poslouchali ušima, zamhuřovali oči své, aby snad někdy očima neuviděli a ušima neuslyšeli a srdcem nesrozuměli a neobrátili se. Sk. ap. 28, 26—27.

Kéž byste poslechli dnes hlasu jeho: Nezatvrzujte svých srdcí! Žalm. 94, 8.

Obrátiv se k jiným věcem, viděl jsem útisky, které jsou páchány pod sluncem; (viděl jsem), že nemohou odolati jejich násilí, jsouce zbaveni pomoci všech. I blahoslavil jsem více mrtvé, než-li živé; a za šťastnějšího nad oboje pokládal jsem toho, který se ještě nenarodil, a proto neviděl zločinů, jež se dějí pod sluncem. Kazat. 4, 1—3.

Bude trestána. Za to, že volala jsem (praví Moudrost boží), a odpírali jste, že jsem svou ruku vztáhla, a nikdo nedbal, že jste pohrdli všelikou mou radou a mých domluv jste si nepovšimli: také já se smát budu, až budete hynout, až na vás přikvačí hrůza a zkáza jako bouře se strhne. Přísl. 1, 24 až 27.

Kdo se vzpouzí zatvrzele pokárání, na toho náhle přijde zkáza neodvratně. Přísl. 29, 1.

Lepší je pes živý, než lev mrtvý. Kaz. 9, 5.

Ale nechtěli dbáti, odvrátili vzpurnou šíji, a zatvrdili své uši, aby neslyšeli. Učinili ze srdce svého takorča křemen, aby neslyšeli zákona a slov, která (jim) poslal Hospodin zástupů svým Duchem skrze předešlé proroky, i rozhněval se velmi Hospodin zástupů. Proto jako mluvil a neslyšeli, tak volati budou a nebudu (já) slyšeti — praví Hospodin zástupů. Pror. Zachar. 7, 8—14.

Toto praví Hospodin zástupů, Bůh Israelův: Aj, já uvedu na toto město a na všechna města jemu podobná všechno zlo, kterým jsem byl jemu hrozil; neboť zatvrdili svou šíji, aby neposlouchali řečí mých. Jer. 19, 15.

Kdybych byl nepřišel a jim nemluvil, hříchu by neměli; nyní však nemají výmluvy ze hříchu svého. Jan 15, 22.

I poslal služebníka svého v hodinu večere, říci pozvaným, aby přišli, ježto všechno jest již hotovo. Ale oni všichni počali jednomyslně se vymlouvati. Luk. 14, 17—18.

Pro zimu nechtěl lenoch orati, protože bude v letě žebrati. Ale protože sám svou nouzí jest vinen, nebude mu dáno. Přísl. 20, 4.

Podobenství o pannách moudrých a nemoudrých.

* *

Ve zlém setrvati je ďábel-ské; a kdož v hříších zůstávájí-

ce, se chtějí d'áblu podobati, zasluhují, aby s ním i zahynuli. Bern. Serm. de temp. in adv., 1, 5.

V pokání je život, v zatvrzelosti je smrt. Aug. De lib. arb., 13, 18.

Věru, že je nám do pláče, když v našich krajinách lidé stále hromadí výmluvy, že nemohou Bohu sloužiti. Mějme se na pozoru, aby někteří národové proti nám na soudu nepovstali: „Mnozí králové chtěli viděti, co vy vidíte, a neviděli.“ (Luk. 10, 23.) Alf. Lig. Serm., c. 38, 2.

Mnozí slyší hlas vnitřního vnukání, ale polepšiti se nechtějí. Stále odkládají své po-

kání. Až zítra, zítra! Tu se však dveře zavrou, a hříšník zůstává mimo archu své spásy. Bonaventura. Duch. cvič. 1.

Pro malý užitek rádi konáme dlouhou cestu; pro malou mzdu dovedeme ve dne v noci se namáhat. Ale pro věčnou spásu je nám všechno těžké a každé namáhání obtížné. Tom. Kemp. De imit. Chr., 3, 3.

Slyšte, křesťané, co k vám volá Pán: „Neříkej: Smilování Páně veliké jest, smiluje se nad množstvím hříchů mých.“ (Ekkli. 5, 6.) Slyšte, co na to praví Písmo sv.: „Na hříšníky dolehne hněv jeho.“ (Ekkli. 5, 7.) Bůh je milosrdný, ale i spravedlivý. Alf. Lig. Serm. comp. 41, 3.

198. ZÁVIST.

(Bližní. Láska. Nepřítel.)

Ohavná. Opět patřil jsem na všechny práce lidské, i znamenal jsem, že snaživost jedněch budí závist druhých. Kaz. 4, 4.

Závistí d'ábla přišla smrt na svět. Moudr. 2, 24, 25.

Ničemné jest oko závistivého. Sir. 13, 8.

Kdo chce chvatně zbohatnout, závidě jiným, neví, že nouze na něj přijde. Přísl. 28, 22.

Přišedše tedy ti, kteří nastoupili o jedenácté hodině, ob-

drželi každý po jednom denáru. Přišedše pak i první, domnívali se, že obdrží více; dostali však i oni po jednom denáru. A dostavše, reptali proti hospodáři, řkouce: „Tito poslední pracovali jedinou hodinu, a rovnými učinil jsi je nám, kteří jsme nesli břímě dne i horko.“ Mat. 20, 9—15.

Byl pak syn jeho starší na poli; a když přicházel a se blížil k domu, uslyšel hudbu a tanec. I povolal k sobě jednoho ze služebníkův a otázel se ho, co to jest. A on řekl jemu: „Bratr

tvůj přišel, a tvůj otec zabil tučné tele, poněvadž jej dostal zdravého.“ I rozhněval se, a nechtěl vejíti. Tedy otec jeho vyšed, počal ho chlácholiti. Ale on odpověděv, řekl otci svému: „Hle, tolik roků sloužím tobě, a nikdy jsem příkázání tvého nepřestoupil, a nikdy jsi mi nedal (ani) kozelce, abych se poveselil se svými přáteli. Ale když přišel tento syn tvůj, který prohýřil majetek svůj s nevěstkami, zabil jsi mu tučné tele.“ Luk. 15, 25—30.

Láska jest shovívavá, do-
brotivá, láska nezávidí, nechlu-
bí se, nenadýmá se, není ctižá-
dostivá, nehledá svého prospě-
chu, neroztrpčuje se, nemyslí o
zlém. I. Kor. 13, 4—6.

Ze závisti zabil Kain Abela,
bratra svého. I. Mojž. 4, 4—6.

Bratři prodali Josefa ze zá-
visti. I. Mojž. 37, 18—20.

Přemáhej! Nezávid' člově-
ku, jenž utiskuje, a nechod' za
ním po jeho cestách; jeť oha-
vou Hospodinu. Přísl. 3, 31-32.

Proč ty, horstvo, vy, vrcho-
ly, žárlivě hledíte na horu, kte-
rou si zvolil Bůh za své sídlo?
Ž. 67, 17.

Nezávid' cti a (bohatství)
hříšníkovi; vždyť nevíš, jaký
bude někdy jeho převrat. Sir.
9, 16.

Dábel záviděl prvním lidem, a
tak přišla smrt na svět. — Bratři
prodali Josefa. — Saul chtěl ze zá-
visti zabít Davida. — Dělníci závi-
děli druhým vyšší mzdu. — Židovští

kněží vydali Krista na smrt, zvláště
když mu provolávali zástupové: Hos-
sana! — Židé kamenovali Štěpána,
že nemohli odolati jeho moudrosti.
— Herodes chtěl Ježíška zabít.

* *

*Závist jest zármutek nad
dobrem jiného.* Alf. Lig. Theol.
moral. lib. 2.

Závist jest bolest nad ště-
stím a zdarem bližního. Pročež
se také v duši závistivé vždy
zármutek, vždy zasmušilost trá-
pí. Oplývá role bližního, dům
se všemi statky naplňuje, vše-
cko se podle vůle daří... Vše
toto poskytuje závistníku příle-
žitost k smutku a k bolesti. Ba-
sil. Hom. de invid. Hom. 11.
var. arg.

Závist plodí hněv, pomluvu,
utrhaní, nad neštěstím bližního
radost, a zármutek nad jeho
zdarem. Řehoř. Lib. 31. Moral.,
cap. 31.

Slyš, co praví apoštol Pa-
vel: „Kdybych dal tělo své
k spálení, lásky ale neměl, nic
mi neprospívá.“ (I. Kor. 13, 3.)
Že pak tam, kde závist a nepří-
zeň, skutky lásky nejsou, bije
každému v oči. Nepravost tato
škodí jen pachateli, ale závist
plodí nové hříchy. Ona jest pří-
činou vraždy: tak zabil Kain
bratra, Esau (pronásledoval)
Jakuba, bratři (prodali) Jose-
fa, tak (zavraždil) ďábel vše-
cky lidi. Jan Zlat. Hom. 44. ad
popul. Antioch.

Závist jest původkyní zlého.
Řehoř Naz. In vita Moysi.

Ze závisti se objevila vražda. Země ve svou propast pohltila za živa Dathana, Kore, Abiront a všechny jejich sbor... Neboť čím se stal Kain bratrovrahem? Proč pak Esau pronásledoval bratra? Čím Lában, čím synové Jakubovi, čím Kore, Dathan a Abiron poskvrněni byli? Jan Zlat. Hom. 41. in Matt.

Závist jest nepravost d'ábelská; tou jedinou se prohřešil d'ábel. Neboť aby byl zavržen, nepraví se d'áblu: cizoložství jsi spáchal; krádež jsi učinil; cizí statek jsi uloupil; Nýbrž: člověku jsi záviděl! Aug. De doctr. christ., lib. 1.

Tím více závidí každý jiným statků nynějších, čím méně jimi sám pohrdá. Řehoř. Moral. lib. 3.

Ani oblak nezatemňuje tak nebe, ani noc den, ani mlha slunce, jako závist zatemňuje duši člověka. Petr Chrysolog. Serm. 48.

Hřích, nechť je jakýkoli, mívá svůj konec. Cizoložník po neřesti, kterou ztropil, i dravost

loupežníková s uchvácenou kořistí se zastaví. Toliko sama závist nemá mezí, a jest zločinem trvalým, jest nepravostí nekonečnou; a čím lépe se daří tomu, komu je záviděno, tím dále vyšleává ze závistníka onen zhoubný plamen zsinalosti. Cyprian. Tract. de zel. et liv.

Jako rez železo, tak ničí a tráví závist samu duši, v níž se nalézá... Ať je to kdokoli, jehož svým žárlením pronásleduje závistivec, bude mu snad možno před ním utéci a varovati se, závistník však utéci nemůže. Kdekoli se nalézá, nepřítel v prsou je vždy uzavřený. Aug. Serm. 83. de temp.

Co činiti, abychom tento mor duše hned s počátku netrpěli, anebo se ho snadno zbavili? Abychom věci pozemské za veliké a přespříliš vznešené nepokládali; neboť ne ve věcech pomíjejících se nalézá dobro, ale ve věčných. Basil Vel. Hom. de indiv., quae est var. arg., hom. 11.

Odstraň závist, a tvé jest, co mám; zapudím závist, a mé jest, co máš. Aug. In sermon.

199. ZAVRŽENÍ.

(Peklo. Věčnost. Zahynutí.)

Venku bude vidět mrtvolu lidí, kteří odpadli ode mne; červ jejich neumře a oheň jejich neuhasne, i budou hnusit se každému, kdo má tělo. Is. 66, 24.

Plevy však bude pálení ohněm neuhasitelným. Mat. 3, 12.

Príslušníci království však budou vyvrženi do temnosti

vnější; tam bude pláč a skřípění zubů. Mat. 8, 12.

Vyjdou andělé a oddělí zlé od spravedlivých a uvrhnou je do peci ohnivé, tam bude pláč a skřípění zubů. Mat. 13, 49, 50.

Pohoršuje-li tě však ruka tvá neb noha tvá, utni ji a vrhni od sebe; lépe jest tobě vejíti do života bezrukému neb kulhavému, než abys, maje obě ruce, neb obě nohy, uvržen byl do ohně věčného. A pohoršuje-li tě oko tvé, vylup je a vrhni od sebe; lépe jest tobě jednookému vejíti do života, než abys, maje obě oči, uvržen byl do pekelného ohně. Mat. 18, 8, 9.

Potom řekne i těm, kteří budou na levici: „Odejděte ode mne, zlořečení, do ohně věčného, který jest připraven d'áblu a andělům jeho. Mat. 25, 41.

Když pak v mukách pozdvihl oči svých, uzřel Abrahama z daleka a Lazara v lůně jeho. I zvolal: „Otče Abrahame, smiluj se nade mnou a pošli Lazara, ať omočí konec prstu svého ve vodu a ochladí jazyk můj, neboť se trápím v tomto plameni.“ Luk. 26, 23, 24.

Neboť jestli Bůh prohřešivších se andělů neušetřil, nýbrž strhnuv je do pekla, vydal (k mučení) vazbám temnosti, aby byli chováni k soudu. II. Petr. 2, 4.

Kdo věří v něho, nebývá souzen; kdo však nevěří, již jest odsouzen, poněvadž nevěří ve

jméno jednorozeného Syna božího. Jan 3, 18.

Země zajisté, která pije déšť, často na ni přicházející, a plodí bylinu, příhodnou těm, kteří ji vzdělávají, dostává požehnání od Boha; vydává-li však trní a hloží, jest zavržitelná a kletbě blízká, a konec její jest spálení. Žid. 6, 7—8.

Vymazáni buďtež z knihy živých, se spravedlivými zapsáni nebud'ťež! Ž. 68, 29.

Potulujte se děti jeho a žebrejte, jsouce vyhnáni z domů svých rozbořených. Potomstvo jeho budiž vyhubeno. Ž. 108, 70.

Lépe by mu bylo, kdyby se byl nenarodil člověk ten. Mar. 14, 21.

Dovol mi tedy, bych maličko vylkal se z bolestí, prve než půjdu, odkud návratu není, do krajů temna, zakrytých mráкотou smrti, do krajů bídy a temnot, kde je stín smrti, kde žádný řád, ale stálá hrůza sídlí. Job 10, 21—22.

Ó, kéž byl zhynul den, kdy jsem se zrodil, jakož i noc, kdy se řeklo: „Chlapec je počat“! Job 3, 3.

Zabořen jsem ve hlubokém bahně, jež nemá dna. Ž. 68, 3.

Zavrhl snad Bůh (nás) na věčné časy. Ž. 76, 8.

Zlí nemají naděje do budoucna, a světlo bezbožníků shasne. Přísl. 24, 20.

Kdo (jinému) jámu kopá, (sám) do ní padá, a kdo valí kámen, bude jím zavalen. Přísl. 26, 27.

Pekla, podsvětí jsou nenasytá. Přísl. 27, 20.

Sodoma a Gomorrha odstrašujícím obrazem; Gen. 19, 24. — Zahynutím pohroženo Ninivetským, a obrátili se; Jon. 3. — Kristus hrozí zavržením: Mat. 25.; Mar. 9, 47.; sv. Pavel k Židům, 10, 22.; sv. Jan ve Zjevení, 14, 9.; 21, 8.; 16, 100.; 18, 7.

* *

Ti, kteří v pekle jsou..., jiných písní nezpívají, než trojí běda, řkouce: Běda, běda, běda! Jeron. Řeč o ctn. k Paul.

Peklo jest bez míry široké, beze dna hluboké, nad přirovnání palčivé, nesčíslné bolesti plno. Hugo. De Anima, lib. 4.

Prve budou požehnaní povoláni do království, a potom teprv zlořečení do věčného ohně uvrženi, aby tím trpčí měli bolest, vidouce, co ztratili; a spravedliví viděti a radovati se budou, nahlížejíce, čemu ušli. Bernard. In serm. de Quadrag. In Pslm. 90., s. 8., c. 7.

Co pověděl Bůh o věčném trestu zatracencům skrze Proroka svého, stane se, ovšem se stane: „Červ jejich neumře, a oheň jejich neuhasne.“ (Is. 56, 24.) Toto chce Spasitel náš živěti na paměť uváděti, a proto tam, kde údy na pohoršení jsoucí člověku klade na místo, a kde velí je odnítí od těla, dí tato slova: „Lépe jest tobě bezruké-

mu vejíti do života, než-li obě ruce majícímu, vejíti do pekla v oheň neuhasitelný, kdež červ jejich neumírá a oheň nehasne.“ Podobně mluví i o noze: „Lépe jest tobě chromému vejíti do života věčného, než-li obě nohy majícímu, uvrženu býti do pekla v oheň neuhasitelný, kdežto červ jejich neumírá a oheň nehasne.“ Stejně pak mluví i o oku: „Lépe jest tobě jednookému vejíti do království božího, než-li obě oči majícímu, uvrženu býti do ohně pekelného, kdež červ jejich neumírá a oheň nehasne.“ (Mar. 9, 42. až 47.) Ne bez příčiny na jednom místě jedna a táž slova třikrát opakuje. Koho by tedy nepolekalo toto opakování a pohružka takového trestu, strašně znějící z úst božských. Aug. De Civ. Dei, lib. 21., c. 9.

Ach, jestli horkost lehké zimnice nám jedinou noc těžkou a dlouhou činí, jak nesnesitelná bude věčná noc v tak nesmírném trápení! Ta věčnost zplodí ve věčné zoufání, zlořečení a nárek zatracených. Fr. Sales. Philoth. Pars 1., cap. 15.

Uvažuj o trvání pokut těchto. Trvají věčně, ustavičně, bez konce. Nikdy nelze v nějaké vykoupení doufati, ne po stu, tisíci letech, ne po tolika letech, co by se v tisíci letech mohlo spočítati. Bonav. Osmero krátkých zbož. rozjím. Rozjím. 3.

Jestliže bázeň zákonů, pro nynějšík daných, nás zdržuje od zlých činů, tím více to učiní

vzpomínka na budoucnost, trest nekonečný, věčná pokuta. Jan Zlat. Hom. 2. in ep. 2. ad Thess.

Muk ať se hrozí, koho nevábí odměny. Nepatrným se ti zdá,

co Bůh slibuje? Boj se tedy, čím vyhrožuje! Po sladkosti boží netoužíš? Přijde tedy oheň. „Oheň před ním vše sžíratí bude.“ (Ž. 49, 3.) Aug. In Ps. 49.

200. ZÁZRAK.

(Bůh. Všemohoucnost.)

Zázraky boží.

Toto tedy praví Hospodin: Potom poznáš, že jsem já Hospodin: Hle, udeřím holí, kterou mám v ruce, do vody řeky, a obrátí se v krev. II. Mojž. 7, 17.

Veliký je Hospodin, vše, co chce, činí na nebi, na zemi, v moři i propastech. Ž. 134, 6.

Zázraky Pána Ježíše.

Když pak nastal večer a slunce zapadlo, přiváděli k němu všechny chorobné a posedlé, a celé město shromáždilo se u dveří. I uzdravil mnoho těch, kteří byli trápeni rozličnými nemocemi. Mar. 1, 32—34.

I dí jim Ježíš: „Proč se bojíte, malověrní?“ Potom vstal a přikázal větrům a moři, a nastalo ticho veliké. Mat. 8, 26.

Když pak byl v Jerusalemě o Velikonocích o slavnosti, mnozí uvěřili ve jméno jeho, vidouce zázraky jeho, které činil. Jan 2, 23.

Tedy ti lidé, uzřevše zázrak, kterýž učinil Ježíš, pravili: „To

jest jistě ten Prorok, který má přijíti na svět.“ Jan 6, 14.

A mnoho jiných divů činil Ježíš před svými učedníky, kteréž nejsou psány v knize této. Tyto však jsou napsány, abyste uvěřili, že Ježíš jest (Kristus), Vykupitel, Syn boží, a abyste věřice, měli život věčný ve jménu jeho. Jan 20, 30, 31.

Kdybych byl nečinil mezi nimi skutků, kterých nikdo jiný nečinil, hříchu by neměli; avšak (oni je) i viděli, a (přece) nenáviděli jak mne, tak Otce mého. Jan 15, 24.

Běda tobě, Korozain, běda tobě, Betsaido! Neboť kdyby v Tyru a Sidonu byly se udály zázraky, které se děly ve vás, byli by dávno v žínici a popelu učinili pokání. Avšak, pravím vám: Tyru a Sidonu bude lehčeji v den soudný, než-li vám. A ty, Kafarnaum, zda budeš povýšeno až do nebe? Až do propasti sejdeš; neboť kdyby v Sodomě byly se udály zázraky,

které se děly v tobě, byla by zůstala až podnes. Mat. 11, 21-23.

Jdouce, zvěstujte Janovi, co jste slyšeli a viděli. Slepí vidí, kulhaví chodí, malomocní se čistí, hluchí slyší, mrtví zmrtvých vstávají. Mat. 11, 4, 5.

Nechcete-li mně věriti, alespoň skutkům věřte. Jan 10, 38.

Kdybych byl skutků nečinil mezi nimi, jichžto žádný přede mnou nečinil, tak velikého hříchu by neměli; ale nyní i viděli je, i nenáviděli i mne, i Otce mého. Jan 15, 24.

A hle, malomocný přišed, klaněl se jemu, řka: „Pane, chceš-li, můžeš mne očistiti.“ Mat. 8, 2.

Zázraky apoštolů.

Znamení mého řádného apoštolství učiněna jsou mezi vámi, ve vši trpělivosti i v divech a v zázracích. II. Kor. 12, 12.

Petr však řekl: „Zlata a stříbra nemám, ale co mám, to ti dám; ve jménu Ježíše Krista Nazaretského vstaň a chod’.“ Sk. ap. 3, 6.

Znamení pak ty, kteříž uvěří, tato následovati budou: Ve jménu mém nečisté duchy budou vymítati, jazyky novými mluvit, hady bráti, a jestliže by co jedovatého pili, neuškodí jim; na nemocné ruce vkládati budou, a ti dobře se míti budou. Mar. 16, 17, 18.

Stvoření světa. — Zázraky v Egyptě. — Přejítí přes moře rudé. — Vyvedení vody ze skály. — Sodoma a Gomorra; I. Mojž. 19. — Potopa světa. — Zázraky Pána Ježíše na přírodě neživé; na lidech živých; na lidech mrtvých. — Největší jeho zázrak: vzkřísil sebe samého. — Zázraky sv. apoštolů, zvláště sv. Petra. — Vysvobození sv. Petra ze žaláře. — Obrácení Pavlovo; Sk. ap. 9.

* *

Zázraky jsou toliko ony události, jež přesahují přirozené síly, takže jedině Bůh je může způsobiti. Alf. Lig. Pravda nábož. křesť. II., část 2., c. 2.

Bud’ Ježíš Kristus a jeho učedníci vykonali skutečně tyto zázraky, a pak jest nutno věřiti, že jest Pán Ježíš vskutku Bůh — anebo těchto zázraků nevykonali. Potom však bylo by divem ještě daleko větším, že veškeren svět Pána Ježíše, od židů tak potupně ukřižovaného, za Boha měl, za pravého Messiáše přijal a podrobil se Zákonu, který se naší přirozenosti zdá býti tak příliš obtížným. Alf. Lig. Pravda nábož. křesť., odd. 2., cap. 16, 6.

A proč se to nyní neděje, aby lidé měli milost boží (dar zázraků)? Na počátku se to díti muselo, aby byly základy víry upevněny. Nyní však toho není třeba, poněvadž se světu evangelium zvěstuje. Ambrož. Comment. in 1. ep. ad Cor., cap. 12.

201. ZBOŽNOST.

(Chrám. Láska k Bohu. Modlitba.)

Jaká? Zbožnost užitečná jest ke všemu, majíc zaslíbení života nynějšího i budoucího. I. Tim. 4, 8.

Myšlení zbožných — právo a spravedlnost, ale záměry bezbožných — úskoky jsou. Přísl. 12, 5.

Kdo má rád milosrdenství, požehnán bude. Přísl. 22, 9.

Ukázala se zajisté milost Boha, Spasitele našeho, všem lidem, učíc nás, abychom odřeknouce se *bezbožnosti* a světských žádostí, střízlivě a spravedlivě a pobožně byli živi na tomto světě. Tit. 2, 11—12.

Protože lid tento blíží se ke mně (*toliko*) ústy a ctí mne (jen) rty svými, kdežto srdce jeho daleko jest ode mne. Is. 29, 13—15.; Mat. 15, 8.; Mar. 7, 6.

Domnívá-li se pak někdo, že jest nábožný, ale nedrží na uzdě svého jazyka, nýbrž klame srdce své, toho nábožnost jest bez užitku. Nábožnost čistá a neposkvrněná před Bohem a Otcem jest tato: Navštěvovati sirotky, vdovy v soužení jejich a zachovati se neposkvrněným od toho světa. Jak. 1, 26, 27.

Bezbožník přeje si, aby zlí prospívali, ale (jen) kořen zbožných bude růsti. Přísl. 12, 12.

Nezarmoutí zbožného nehoda žádná, ale bezbožní budou míti neštěstí plno. Přísl. 12, 21.

Neznabohy neštěstí stíhá, zbožní však odměny docházejí. Přísl. 13, 21.

Domy bezbožných bývají vyhlazeny, ale stany (zbožných) spravedlivců rostou. Přísl. 14, 11.

Budou ležeti zlí před dobrými, a bezbožní přede dveřmi spravedlivých. Přísl. 14, 19.

V domě zbožného je mnoho blahobytu; ale zisk bezbožného zděšení bývá. Přísl. 15, 6.

Oběti bezbožných odporné jsou Pánu, (ale) modlitby spravedlivých libé. Přísl. 15, 8.

Mysl zbožného přemýšlí, má-li odpovědět, (ale) ústa bezbožných zlé (řeči) chrlí. Přísl. 15, 28.

Daleko jest Hospodin od bezbožných, ale modlitby spravedlivých vyslýchá. Přísl. 15, 29.

Bezbožný, když přijde do hlubin hříchů, pohrdá (vším); ale v patách jde za ním ostuda a hanba. Přísl. 18, 3.

Vstaneť zbožný, třebas by sedmkrát padl, ale bezbožní v neštěstí zůstanou. Přísl. 24, 16.

Nabudou-li všichni bezbožní, běda lidem! Přísl. 28, 12.

Simeon a Anna dlouhá leta ve chrámě. — Zachariáš a Alžběta v modlitbách o dítě. — Maria, zvláště když jí zvěstoval anděl mateřství. — Pastýři a Tři Králové u jeslí betlemských. — Jan Křtitel předchůdce. — Zástupové, poslouchající tři dny kázání Pána Ježíše. — Maria u nohou Ježíšových, poslouchajíc slovo Páně. — Bezbožnost Sodomských a Gomorrhských. — Lidí za časů Nomeových. — Při stavění věže Babylonské. — Židů, kterým hrozil Pán Ježíš: „Jerusaleme, kolikrát jsem . . .“

* *

Pštrosové, ač mají perutě, nelétají vůbec; slepice dovedou vzlétnout, ale jenom těžko a nízko. Orlové však a holubice vzlétají bystře a vysoko. Tak i hříšníci k Bohu těžko se povznášejí. Ctnostní a dokonalí snadno a vysoko se vznášejí. Fr. Sal., Boh. 15.

Chtěla-li v Starém Zákoně cizozemka pojeti muže israelského, byla povinna odložití oděv služebný, ostříhati si vlasy; tak také duše, která chce býti chotí Syna božího, musí svléci se sebe člověka starého. Fr. Sal., Boh. 28.

Zbožnost je uctívání Boha. Tato pak úcta záleží v trojím: víře, naději a lásce. Tohoto trojího se nedostává bezbožným. Bern. De civ. Dei, 4.

Pravá zbožnost je podobna velikému ohni, který tím více se rozněcuje, čím větší vítr na něj doráží. Malý oheň však na větru snadno shasne. Fr. Sal. Fil., 1, 1.

Svatý Tomáš Aquinský učí, že nábožnost záleží v tom, aby naše vůle byla vždy ihned hotova chtít to, co chce Bůh. Alf. Lig. Opp. asc. 1, 5.

Někdo se považuje za zbožného, jen když se často postí, ačkoli téhož jazyka se nerozpakuje užívati na pomluvu bližního. Jiný, že velký počet modliteb vyřiká, ač hněvem tento jazyk poskvvrňuje. Třetí almužnu dává, ale bližnímu neodpouští, mzdu zadržuje, netrpělivostí se prohřešuje. Za zbožné se mají, ač jiskru zbožnosti nemají. Fr. Sal. Fil., 1, 1.

Pravá zbožnost jest sladkost všech sladkostí. Připodobníš-li lásku ke květině, bude zbožnost jejím květem. Fr. Sal. Fil., 1, 1.

Jediná sladkost, zažitá v pobožnosti, všechny světské sladkosti převyšuje. Neboť kdož tohoto duchovního potěšení zakusili, jiná všechna potěšení za žluč a pelyněk považují. Fr. Sal. Fil., 1, 4.

202. ZEMŘELÍ.

(Bdělost, Písmo svaté, Peklo, Smrt, Soud, Útěcha, Život věčný.)

Který člověk žije, a neužřel smrti? Ž. 88, 49.

Malý i veliký jsou tam (sobě rovni), také otrok (jest)

zproštěn pána svého. Job 3, 17 až 19.

Králem je (člověk) dnes, a zítra mrtvolou. Sir. 10, 12.

Tento umírá v dokonalém štěstí, onen však v hořkosti duše, nikdy neokusiv, co je štěstí. Oba (však stejně) do prachu si lehnou. Job 21, 25.

David řekl: Jedním toliko (ať díím) krokem, já a smrt dělíme se. I. Král. 20, 3.

Zákon tohoto světa jest: Jistě zemřeš! Sir. 14, 12.

Synu, podávej oběti Bohu, jak se patří. Pamatuj, že smrt nemešká. Sir. 14, 12.

Člověk podobá se páře, dny jeho pomíjejí jako stín. Ž. 143, 4.

Obklíčily mne hrůzy smrti, přívaly zloby mne poděsily, náhle mne překvapila tenata smrti. Ž. 17, 5.

Vyprahla jak střepina má síla, a můj jazyk k ponebí mi přilnul; ano, do prachu mrtvých ukládáš mne. Ž. 21, 16.

Nechceme však, bratři, abyste byli v nevědomosti o těch, kteří zesnuli, *byste netruchlili* (nad nimi) *jako ostatní, kteří nemají naděje*. Neboť věříme-li, že Ježíš zemřel a vstal zmrtvých, tak i Bůh ty, kteří zesnuli skrze Ježíše, přivedl (zároveň) s ním (do věčné radosti). I. Thess. 4, 12.

Neboť Pán sám sestoupí s nebe s rozkazem, s hlasem archandělovým a s troubou boží, a zemřelí v Kristu vstanou. I. Thess. 4, 16.

Spravedliví však na věky jsou živi. Přijmou království nádhery a korunu krásy z ruky Páně, ježto pravicí svou a ramenem svatým svým bude je hájit. Moudr. 5, 16.

I stalo se, že ten žebrák umřel a donesen byl od andělů do lůna Abrahamova; a zemřel i boháč, a pohřben byl v pekle. Luk. 16, 22.

Spatřiv ji Pán (vdovu Naimskou), slitoval se nad ní a řekl jí: „Neplač!“ Luk. 7, 13.

Setře Bůh všelikou slzu s očí jejich: a smrti nebude již; ani zármutku, ani křiku, ani bolesti nebude již. Zjev. 21, 4.

Budou patřiti na tvář jeho, a jméno jeho bude na čelech jejich. A noci nebude již, ani nebudou potřebovati světla svíčkového a světla slunečního, neboť Pán Bůh je bude osvětlovati a budou kralovati na věky věkův. Zjev. 22, 4.

Milý jest dar před obličejem všelikého živého, ani mrtvému neodpírej milosti (lásky). Sir. 7, 37.

Vždyť pro mne žítí jest Kristus, a umřítí zisk. Fil. 1, 21.

V soud nevcházej se svým služebníkem, neníť bez viny

před tebou žádný, kdo žije. Ž. 142, 2.

David po smrti Saulově (ač svého nepřítele) postil se až do večera a složil truchlivou píseň, kterou muselo zpívat pokolení Judovo; II. Mach. 12, 43. — Pán Ježíš se modlil u hrobu Lazarova; Jan 11, 41. — Po pohřbu křesťanů se modlili s obnaženou hlavou a na náhrobcích vyzývali k modlitbě za zemřelé. Ale sami, kdežto Hebreové si zjednávali placené ženy, které si roztrhly roucha a za zemřelé nařikaly. Také Egyptané si objednávali plačící ženy.

*

Truchliti dovoleno? Kterak možno, aby smrt těch osob nebyla nám hořká, jejichž život byl nám sladkostí? Aug. De Civ. Dei, lib. 19., c. 8.

V knihách Machabejských čteme, že byla za mrtvé přinesena oběť. (II. Mach. 12, 43.) Avšak i kdyby se pranic ve starých Písmech nečtlo, není nepatrná vážnost veškeré Církve, jaká se v tomto obyčeji projevuje: když v modlitbách kněžských, jež se Pánu Bohu při jeho oltáři přinášejí, také přimluva za zemřelé zaujímá své místo. Aug. Lib. de cur. pro mortuis gerend., c. 1.

Pojďte, bratři moji, na zem mne uložte. Za pokrm na cestu dejte mi modlitby a žalmy s sebou; a až pak třicet dní po mém úmrtí uplyne, svatou za mne vykonejte oběť, neboť obětmi od živých přinesenými pomáhá se zesnulým. Efr. Opp. Graec. Tom. 2., p. 395. in testamento.

Učedníci (Kristovi) se zarmoutili, že jim o svém blízkém rozloučení s nimi pravil. On však promluvil k nim těmito slovy: „Kdybyste mne milovali, radovali byste se, že jdu k Otci.“ Hle, toť výklad Páně o tom, že se více radovati, než rmoutiti náleží, když miláckové naši svět opouštějí. Cypr. Tract. de mortal.

Nám *nesluší* (přílišně a pohanský) *lkáti* nad bratry svými, když je Pán zavolá. Víme, že nepřicházejí k zahynutí, ale k přesídlení. Podle slov apoštolských tedy rmoutí se toliko ti, kteří naděje nemají. Cyprian. Tract. de mortal.

Mnozí jsou při ztrátě něčeho příbuzného nebo přítele zkrušeni, a zármutek a netrpělivost svou tak přehánějí, že se jiným stávají zcela nepřístupnými. Komu domnívají se takovíto svým počínáním se zalíbiti? Snad Bohu? On ale chce, aby se do jeho vůle odevzdali. Anebo snad duším těch, nad jejichž ztrátou bědují? Avšak ti jsou buď v pekle, a nenávidí je i se vším jejich nářkem, anebo jsou v nebi, a tu jest jim nejmilější, když s nimi Bohu vzdávají díky. Anebo jsou posláni v očistci, a tu jest jejich nejvroucnější žádostí, aby se oni za ně modlili. Alf. Lig. O křesťanských ctn. K. 14, 14.

Pohřební sláva, průvody, skvostná péče o pohřeb, nádherné pomníky jsou spíše jakousi útěchou živým, než po-

mocí mrtvým. Aug. De verb. Apost. S. 34.

Nelze upírat, že duše zemřelých *zbožností svých pozůstalých úlevy docházejí*, když se za ně buď smířlivá oběť přináší, nebo se za ně v Církvi konají modlitby a almužny. To však prospívá těm, kteří za živa si zasloužili, aby jim to prospělo. Jan Zlat. Hom. 41. in I. Cor.

Není pochyby, že ony věci (modlitby svaté Církve, spásná oběť, almužny) zesnulým prospívají; takovým však jen, kteří žili před smrtí tak, aby jim mohly býti k prospěchu po smrti. Aug. De verb. Apost. S. 34.

Sluší se snažiti, jak dalece to možno, aby se (zemřelému)

pomáhalo ne slzami, nýbrž modlitbou, almužnami, oběťmi. Jan Zlat. Hom. 41. in I. Cor.

Modleme se za ně. Nabádejme i jiných, aby se za ně přimlouvali; také k chudým se bez přestání štědrými za ně prokazujeme. Neníť tato věc bez útěchy. Neboť slyš, co praví Bůh: „Pro mne a pro Davida, sluhu svého, obhájím město to.“ (IV. Král. 19, 34.) Mohla-li pouhá památka spravedlivého tak mnoho, čeho teprv nevymohou skutky? Jan Zlat. Hom. 3. in ep. ad Philip.

Zemřelého chceš poctíti? Hleď, jak můžeš, aby mu bylo přispěno, ne slzami, nýbrž modlitbou, prosbami, almužnami, oběťmi. Jan Zlat. Hom. 61. in Joan.

203. ZOUFALSTVÍ.

(Důvěra. Milosrdenství. Odpuštění. Sebevražda. Vražda. Zpověď.)

Tu pravil Kain k Hospodinu: Můj zločin jest větší, než a bych zaslouhoval odpuštění. I. Mojž. 4, 13.

Tehda Jidáš, jenž ho zradil, vida, že jest odsouzen, jat jsa lítostí, navracel třicet stříbrných řka: „Zhřešil jsem zradiv krev spravedlivou“. Ale oni řekli: „Co nám do toho? Ty viz“. I povrhl stříbrné ve chrámě a vzdálil se; a odešed osidlem se oběsil. Mat. 27, 3—5.

Vrať se k Nejvyššímu. Sir. X. 17, 23—26.

Rci jim: Jako že živ jsem já, praví Pán Bůh, nechci smrti bezbožného, ale aby se obrátil bezbožný od své cesty a živ byl. Ezech. 33, 10 11.

A doufati budou v Tebe, kteří znají jméno Tvé; neboť neopustils hledajících Tebe, Hospodine! Ž. 9, 10.

Neboj se, já jsem s tebou!
Is. 42, 5.

Neboj se..., já pomohu tobě — dí Hospodin, Spasitel tvůj! Is. 41, 14.

Dobrotivý jest Hospodin těm, kteří doufají v něho. Pl. Jer. 3, 25.

Jidášův hřích. — Saul. — Učedníci za bouře na moři: „Pane, hyneme!“ — Petr, když začal tonouti; Mat. 21, 28. — Josef Egyptský zvězení. — Sv. Petr vysvobozen z vězení.

* *

Nikdo nezoufej! Že Jidáš zrádce zahynul, nestalo se ani tak nepravostí, kterou spáchal, jako spíše tím, že nad prominutím zoufal. — Sv. Augustin. Lib. de util. poen. agnd.

Nikdo nad prominutím hříchů nezoufej; byť se i teprv na konci života na pokání dal; nebo Bůh posuzuje každého dle jeho konce, ne dle předešlého života. — Sv. Isidor. Lib. 2 de summo bono.

Zoufalství jest jistá smrt... Zoufalství jest vraždou duše. — Sv. Ambrož. Lib. 2 sup. Luc.

Zoufati nikdy nechtěj, a z hlubokosti volej k Pánu, a rci jemu: „Z hlubin srdce svého volám k Tobě, Hospodine, vyslyš hlas můj!“ (Ž. 129, 1.)

Nikdo nepochybuje, nikdo jsa sobě svých hříchů vědom, nad milostí Boží nezoufej. Dovede Pán proměnití výrok, umíš-li ty napravit přestupek. — Sv. Ambrož. Homil. lib. 1. in Luc., c. 1. in fine.

204. ZPĚV, HUDBA.

(Chvála boží. Modlitba.)

Ústa má jsou plná chvalozpěvů, jež pěj o Tvé velikosti celý den. Ž. 70, 8.

I budu také já Ti děkovat na harfě za Tvou věrnost, Bože, citaru budu hráti Tobě, Svatý Israelův. Ž. 70, 22.

Já pak budu na věky hlásat, zpívat o Bohu Israelovu. Ž. 74, 10.

Plesejte Bohu, jásejte Bohu Jakobovu, zanoťte píseň, nechť

zazní harfa příjemná i citara. Ž. 80, 1.

O milostech Páně chci věčně zpívat, od roku do roku věrnost Tvou rty svými hlásat. Ž. 88, 2.

Zpívejte Hospodinu píseň novou, zpívejte Hospodinu všechny země! Zpívejte Pánu a slavte jméno jeho! Ž. 95, 1.

Hrajte Hospodinu na citaru, jakož i hlaholem zpěvu já-

sejte před tváří Hospodina. Ž. 97, 6.

Zpívati chci o lásce a spravedlnosti Tobě, Pane, písň. Ž. 100, 1.

Chvalte Pána, vzývejte jméno jeho, hlásejte mezi národy díla jeho. Prozpěvujte mu a hrejte jemu, vypravujte všechny divy jeho. Ž. 104, 1.

Nuže, budu zpívati a hráti. Probud' se, duše má, probud' se, harfo a citero, ze spánku jitřenku budu budit, budu Tě chválit mezi národy, Pane! Ž. 107, 3.

Chvalte Pána, neb dobrý je Hospodin, zpívejte jeho jméno, jeť sladké. Ž. 134, 5.

Před anděly budu Ti zpívat, slaviti Tvé svaté jméno. Ž. 137, 1.

Zpívejte Hospodinu píseň díků. Ž. 146, 7.

Vystup, studnice — společně zpívali — kterou vykopala knížata, již vyhrabali vůdcové lidu svými žezly, svými holemi. Nm. 21, 18.

Chvalte Hospodina v svatyni jeho, chvalte jej zvukem trouby, chvalte jej, hrajíce na loutnu a citeru. Chvalte jej na struny a varhany, chvalte jej na cimbály dobře znějící. Vše-
liký duch chval Hospodina. Žalm 150.

*

Hudba je souvěká s pokolením lidským, neboť je to vznešenější výraz lidských citů než řeč. Proto nalézáme hudbu

u každého národa. Všichni národové zasvětili hudbu také účelům náboženským.

Apoštolové vybízeli věřící k chvalo zpěvům. Tak sv. Pavel v listu k Efeským, ke Kolos. (3, 16.) ; Sk. ap. 16, 25. — O posvátné hudbě mluví a ji pořádají: Sv. Kliment Římský, sv. Ignác Antiochenský, sv. Justin mučedník; Klement Alexandrinský, Origenes. — I při mši svaté zpíval kněz hlavně prefaci. — Od 4. století, kdy nabyla církev svobody, rozšířily se posvátné zpěvy po celém křesťanství, stejně i posvátná hudba. — Velké zásluhy si získali sv. Ambrož, sv. Augustin, sv. Jan Zlatoústý, sv. Jeroným. — Byly hned zřizovány církevní ústavy pro zpěváky, na př. v Cařihradě. (První takovou školu založil papež Silvestr, později se přímo proslavil péčí o církevní zpěv papež Řehoř Veliký. Zásluhou sv. Augustina byl zaveden posvátný zpěv v celé Anglii, v Galii sv. Remigiem. Ve Francii je apoštolem Karel Veliký, odtud vniká do Německa. V Čechách už za sv. Vojtěcha byl pěstován posvátný zpěv. „Hospodine, pomiluj ny“ (z 12. století — Orlův Český kancionál, str. 502). Tedy s bohoslužbou srostl i posvátný zpěv. Křesťan svědčí o životě svaté Ludmily a sv. Václava (Fontes), že nebylo téměř služebníka, který by neuměl žalmy zpívat. O pohřbu sv. Ludmily že kněží a žáci nesli její tělo, zpívající žalmy. Stejně když bylo

přenášeno tělo sv. Václava do Prahy ze Staré Boleslavě. Při nastolení sv. Vojtěcha za biskupa lid radostně prozpěvoval. Při volbě Svytihněva všichni čeští velmožové zpívali: „Kyrie elejson.“ Když uváděli do kostela krále Václava I. r. 1249., zpívali velmožové i lid: „Hospodine, pomiluj ny!“

David často užívá ve svých žalmech slova „Alleluja“, a sv. Jan slyšel to slovo prozpěvovati od samých nebešťanů. (Zj. 19, 1, 3, 4, 6.)

První pěvec jmenuje se Mahalaleel, později (Mojž. 4, 21.) jmenuje se Jubal otcem hudebníků a píštělů. — Samuel založil pěvecké školy; IV. Král. 3, 15. — David sám vznešeně pěl a určil řád a počet pěvců. — Zvláště byla hudba za času Šalamounova. — V zajetí hudba klesala, po návratu ze zajetí byl sbor pěvců přes 200. — Sám Pán Ježíš prozpěvoval, ubíraje se na horu Olivetskou; Mat. 26, 30.

* *

Na den Páně, kterýž nazýváme nedělí, shromažďují se všickni, kteří bydlí ve městě a vně. V těchto shromážděních zpívají se též písně a chvalozpěvy. — Sv. Justin. Apolog. ad imper. Anton.

Kdo by se nehanbil, ukončiti den bez pěni žalmů, když i nejmenší ptáčekové s jakousi vznešenou zbožností počátek dnů i nocí oslavují? Ambr. Hexameron., lib. 5. S. 8., c. 12.

Boha velebiti a jemu chválu pěti jest úkolem osob duchov-

ních. S nimi radují se kůrové andělští, neboť i oni prozpěvují věčně chválu boží v nebi. Bonaventura. ABC. christ. perfect.

Ten bude před Bohem nejlépe zpívati, kdož se souzvukem sladkého nápěvu šlechetným životem v bohumilý soulad vpadati bude. Jeron. Comment. in ep. Coloss., 3, 16.

Ve zpěvu se nevyhledává sladkost (líbeznost) hlasu, nýbrž pohnutí mysli, podle apoštola, řkoucího: „Zpívati budu duchem, zpívati budu i myslí.“ A jinde: „Zpívejte, plesajíce v srdcích svých Pánu.“ (Žalm. 46.) Jeron. Ad Rustic., monach. Epist. lib. 2. Ep. 15.

Ve společné pobožnosti s jinými čti a zpívej, jako anděl před Bohem. Se zpěvem zevnitřním spoj vnitřní zkrroušenost. Hleď se zalíbiti lidem, ale chraň se, aby ses zároveň Bohu nezohklivil a jeho andělům. Víc na zkrroušené srdce, než-li na hlas zvučný hledí Hospodin. T. Kemp. Nábož. sp., Lil. údolí. Kap. 10, 3.

Co jest krásnějšího, jako žalm? Jest to chvála boží a líbě znějící vyznávání víry křesťanské. K jich prozpěvování schopen jest každý věk, každé pohlaví. Starcové, zpívajíce je, odkládají přísnost a nevrlost, mládenci a panny svými hlasy duši zjemňují. Žalmy sjednocují rozdvojené, a v mír přivádí nepřátele. Kdož by neměl odpustiti tomu, s nímž zároveň

hlasu svého pozdvihuje k Bohu? Ambr. Opp. Tom. 1., p. 740.

Prospěch zpěvu jest tento: Srdce zarmoucená těší, mysle činí příjemnějšími, vlašné probouzí, hříšníky k lítosti vyzývá. Byť i tvrdá byla srdce, jak sladkost žalmu se ozve, ihned se obměkčují. Nevím ani, jakým to způsobem ze střídání zpěvu probouzí se zkroušenost srdce. Isidor. De s. b., lib. 3., c. 7.

V bohoslužbě má býti konáno především to, co se může potvrditi Písmem sv. A to jsou žalmy a zpěvy. Aug. Ep. ad Jan. 119, 18.

Dbejte všichni, kdož v chrámu Páně zpíváte, co dí sv. Pa-

vel ke Kolos.: „S milostí zpívající v srdcích svých Bohu.“ Ne tedy toliko hlasem, ale spíše srdcem. Jeron. Comment. in ep. Colos. 3, 16.

Kdo svého ducha tak naplní při zpěvu jednotlivých žalmů, jako jej naplní při rozeznávání jednotlivých jídel, ten zpívá moudře, jak žádá Žalm 46, 8. Basil. In hex. 9.

Chvalozpěv zapuzuje ďábly, anděle vybízí k pomoci. V denních pracích je odpočinkem, mladíkům ozdobou, starcům útěchou. Basil. In hexam., lib. 9.

Pění žalmů je útěcha plačících, lék duše ve všech bédách. Kassiodor. Flor. doct. Th. Hybern.

205. ZPOVĚĎ.

(Hřích. Pokání. Svědomí.)

Ustanovena. A řekl jim: „Přijměte Ducha svatého; kterým odpustíte hříchy, odpouštějí se jim, a kterým zadržíte, zadrženy jsou.“ Jan 20, 22—23.

Také mnozí z věřících přicházeli, vyznávající a vypravující skutky své. Sk. ap. 19, 18.

Viz, abys toho nepravil nikomu, ale jdi, ukaž se knězi, a obětuj dar, který přikázal Mojžíš, na svědectví jim. Mat. 8, 4.

Buď dobré mysli, synu, odpouštějí se tobě hříchové tvoji. Mat. 8, 2.

Jestli vyznáváme hříchy své, Bůh jest věrný a spravedlivý, aby odpustil nám hříchy naše a očistil nás od všeliké nepravosti. I. Jan ap. 1, 9.

Vyznávej! Nestyd' se vyznati své hříchy. Je totiž stud, který uvádí do hříchu, a je stud, který uvádí v slávu a milost. Sir. 4, 31, 25.

Vyznávejte se tedy jedni druhým z hříchů svých, a modlete se za sebe vespolek, abyste byli uzdraveni; mnoho může modlitba spravedlivého úsilovná. Jak. 5, 16.

Jestli význáváme hříchy své, (Bůh) jest věrný a spravedlivý, aby odpustil nám hříchy naše a očistil nás od všeliké nepravosti. I. Jan 1, 9.

Když viděl David anděla, an bije lid, řekl Hospodinu: „Já jsem ten, kdo zhřešil; já jsem nesprávně učinil; tito, kteří jsou jako ovce, co učinili? Nechat obrátí se, prosím, ruka Tvá proti mně a proti domu otce mého.“ II. Král. 24, 17.

Tu pravil David Bohu: „Zhřešil jsem příliš, že jsem to učinil; prosím, odejmi nepravost služebníka svého.“ I. Par. 21, 8.

Ústa mají, a nemohou mluvit, uši mají, a nemohou slyšet. Ž. 113, 5.

Nebo svou nepravost já poznávám, a hřích můj přede mnou je vždycky. Ž. 50, 5.

Vyznání uklidňuje. Spát když půjdeš, nebudeš se báti, odpočívaje, sladce budeš snít; nebude lekat se ti náhle hrůzy. Přísl. 3, 24—25.

Klidná (však) mysl — takoruka stálé hody. Přísl. 15, 15.

Proto též sám se snažím, abych měl vždycky svědomí neposkvrněné před Bohem i před lidmi. Sk. ap. 24, 16.

Svědomí člověka proměňuje obličej jeho buďto k dobrému, nebo ke zlému. Sir. 13, 31.

Pavel, upřev zrak na veleřadu, pravil: „Bratři, já jsem

obcovaal před Bohem se svědomím zcela dobrým až do dnešního dne.“ Sk. ap. 22, 1.

Ovoce zpovědi. Hospodin praví: Byť byly vaše hříchy jak šarlat, jak sníh budou zbíleny; byť byly červené jako červec, jak vlna zbělejí. Is. 1, 18.

I přišel k němu malomocný a na kolenou prosil ho, řka jemu: „Chceš-li, můžeš mne očistiti.“ Ježíš pak, slitovav se nad ním, ztáhl ruku svou, dotekl se ho a řekl jemu: „Chci, buď čist.“ Mar. 1, 40—41.

Řekl jemu: „Hle, učiněn jsi zdrav, již více nehřeš, aby se ti nepříhodilo něco horšího.“ Jan 5, 14.

Potkalo se s ním deset mužů malomocných, kteří, stanuvše zdaleka, silným hlasem volali: „Ježíši, smiluj se nad námi.“ A on, uzřev je, řekl jim: „Jděte, a ukažte se kněžím.“ I stalo se, když šli, uzdravili se. Luk. 17, 12—14.

Ale celník, stoje zdaleka, nechtěl ani očí pozdvihnouti k nebi, nýbrž bil se v prsa svá a říkal: „Bože, buď milostiv mně, hříšnému.“ Luk. 18, 13.

Výčitky svědomí. Po všechny dny své bezbožný se trápí, neb počet let jeho zvůle nejistý jest. Hrůzy zvuk mu zní ustavičně v uchu. I když je pokoj, on vždycky úklady větrí. Nevěří, že může vrátit se po tmě mu světlo. Job 15, 20—22.

Soužení a úzkost přijde na každou duši člověka, který páše zlé. Řím. 2, 9.

Červ jejich neumírá a oheň nehasne. Mar. 9, 47.

Nebo svou nepravost já poznávám, a hřích můj přede mnou je vždycky. Žalm. 50, 5.

Bezbožný utíká, ačkoli ho nikdo nehoní; zbožný však jako lev jest bezpečen, beze strachu. Přísl. 28, 1.

Ať to byl pískot větru, nebo libý zpěv ptactva mezi hustým větrovým stromů, nebo hluk vody prudce proudící, nebo silný hřmot sesouvajících se skal, nebo neviditelný běh skákající zvěře, nebo silný hlas řvoucích divých dravců, nebo ohlas, ozývající se z dutin horských — všechno je děsíc vysilovalo. Moudr. 17.

Učinils rovna ho (člověka) bezmála andělu, slávou a ctí jsi ho korunoval. Ustanovils ho nad díly rukou svých, všechno jsi podřídil jeho nohám. Ž. 8, 7.

Odpustil jsi nepravost svého lidu, ráčil jsi přikrýti všechny hříchy jejich; zmírniti jsi ráčil všecek hněv svůj, upustil jsi od svého rozhorlení. Ž. 84, 3—4.

Zda budeš na věky hněvati se na nás, neb svůj hněv protahovat od rodu do rodu? Ž. 84, 6.

Ukaž nám, Hospodine, milost svoji, a své blaho rač nám poskytnouti! Ž. 84, 8.

Spas, Bože můj, svého sluhu, jenž doufá v Tebe. Rač se smilovati nade mnou, Pane. Ž. 85, 2, 3.

Vždyť jsi Ty, Pane, dobrý a milostivý, nadmíru laskavý ke všem, kdož vzývají Tebe. Ž. 85, 5.

Popřej sluchu, Pane, modlitbě mé, všimni si hlasitého úpění mého. Ž. 85, 6.

Shlédni na mne a budiž milostiv mi, uděl svou sílu služebníku svému. Ž. 85, 16.

Hospodine, Bože, můj Spasiteli, ve dne v noci před Tebou volám. Kéž se dostane před tvář Tvou modlitba moje; nakloň ucho svoje k úpění mému. Ž. 87, 2, 3.

Kristus Pán povýšil ji na svátost. — Všecky odpadlé církve prvních století zpověď podržely. — Nesmyslná jest námitka, že Innocenc III. r. 1215 zpověď ustanovil. Toliko poručil, aby se každý křesťan alespoň jednou v roce zpovídal, protože někteří celý život ji nekonali. — Sv. Augustin napsal knihu „Vyznání“, ve které veřejně vyznává všechny poklesky svého mládí. — Proroci k pokání mocně vybízeli.

* *

Měl bych se rozplývati před Tebou v slzách, a jako kající Magdalena smáčeti lýtostí nohy Tvé. Ale kde je vroucnost taková? Kde je záplava takových slz? T. Kemp. Násl. 156.

Národ židovský sice celý vytáhl z Egypta, ale nebyli vši-

chni, kteří tuto zemi celým srdcem opustili, neboť toužili po cibuli a hrncích masa egyptského. Tak i někteří kající: vyznají sice svůj hřích, ale v srdci ponechávají náklonnost k němu. Fr. Sal. Boh., 33.

Uštknul-li koho tajně had, a jestliže uštknutý mlčeti bude, aniž ránu svou lékaři neprojeví; lékař, ač má prostředek k vyléčení, prospěti mu nemůže. Jeron. Exposit. in Cap. 10. Eccles.

Pro toho, kdo Boha těžkým hříchem urazil, není jiného prostředku, aby ušel věčnému zavržení, leč když se z hříchů svých vyzná. Ale jak, jestliže jich z celého srdce želim, po celý svůj život za ně se kaji, jestliže se na poušť odeberu, tam se bylinkami živím a na zemi lehám, není na tom dosti? — Čiň, co chceš, jestliže se z hříchu nevyznáš, nelze, abys došel prominutí. Alf. Lig. Catech. P. 2. K. 5.

Kněz může jen tenkrát svůj úřad dobře konati, a ustanoviti, kdo rozhřešení zasluhuje, a komu má odepřeno býti, když pozná hříchy, jichž se hříšník dopustil. Jeron. Comment. in cap. 16. Matth.

Kdo by popíral, že svátostné vyznání jest Zákonem božským ustanoveno a k spasení duší potřebné, takový budiž z Církve vyloučen. Sněm Trid. Sess. 14. Can. 6. De Poenit.

Vol, co chceš; bez zpovědi odsouzen budeš. Aug. Serm. 38.

Jsou lidé, již se domnívají, že k spasení postačuje, když nepravosti své vyznávají jedinému Bohu, jemuž nic skryto není, jemuž jest známo každé svědomí. Neboť nechtějí, anebo se stydí, nebo se zdráhají ukázati se kněží, jež přece Pán skrze zákonodárce ustanovil, aby rozeznávali mezi malomocenstvím a malomocenstvím. Aug. Lib. 2. de visit. infirm., c. 4.

Při vyznání ze hříchů máme rovněž tak se zachovati, jako při nemoci těla. Tak jako tělesných neduhů svých ne každému člověku, nýbrž pouze tomu vyjevujeme, kdož jich léčiti může, tak i ze svých hříchů toliko tomu se zpovídati máme, který nás od nich zhojiti může. Basil. De conf. quaest. 229. et 288.

Co jest nešťastnějšího, co převrácenějšího, jako za ránu, které ukryti nelze, se nestyděti, a stydět se za její obvaz? Augustin. Lib. de poenit. med., c. 11.

Vás nejprve oslovuji, bratří, kteří káti se nechcete, vás, kteří se nerdíte hřešiti, a stydíte se zpovídati se. Pacián. Paran. ad poen. seu in libello de poen. et confess.

Proč se vyznati hanbíš, co páchat jsi se nehanbil? Lépe jest, před jediným člověkem něco málo studu snášeti, než-li v den soudný zavržením zahy-

nouti. Aug. Lib. 2. de vis. infir., c. 5.

Kdo se stydí jednomu člověku vyznati hříchy svoje, v onen den ne před jedním nebo dvěma, nýbrž před lidem celého světa bude zahanben. Jan Zlat. Hom. de mul. Samr.

Hanba to, křesťane můj, hříchu se dopustiti; zbaviti se ho však ve svaté zpovědi, hanba není. — Pravíť Duch svatý: „Jest zajisté stud, který působí hřích, a jest stud, kterýž působí slávu a milost.“ (Ekkli. 4, 25.) Alf. Lig. Katech. P. 2. K. 5.

Největší trest, který na člověka čeká, jest ten, že bude jednou pro své hříchy veřejně zahanben. Tom. Villan. Conc. 1. Dom. 1. Advent.

„Nic není tajného, což by nemělo býti zjeveno.“ (Luk. 8, 17.) A v kterékoli a v jakkoli veliké temnoty své skutky zahališ, Bůh jest světlo. Tertull. De poenit., c. 6.

Člověka jest, chybiti; křesťana, od hříchu se zdržeti; d'ábla, v něm setrvati. Aug. Lib. 2. de visit. infirm., c. 5.

Sluší se vyznávati v pokoře, aby totéž bylo v srdci, co zaznívá v ústech. Petr Damian. Serm. 58. de s. Andrea.

Neboť pomsta boží ustává, když předchází vyznání lidské. Ambr. Super illud.: Beati immaculati.

Co bylo vyznáním očištěno, nezůstane, aby při soudu bylo odsouzeno. Lev. In sermon.

Po vykonané všeobecné zpovědi shledala jsem duši svou tak upokojenou, že se mi nezdálo nic tak těžkého, čeho bych se nebyla odvážila. Sv. Teresie. Vita propria. 17.

Před zpovědí smuten buď, po zpovědi se raduj; neboť již uzdraven budeš. Aug. Explanat. in Psl. 66.

Pouhá a jediná zpověď kajícíku nepostačuje, nenásleduje-li náprava skutků, aby kající více nepáchal, z čeho se kátí má, aby sebe též pokořoval, jako svatý David, a tím pokornějším se stal v napravování hříchu svého, tak, že chléb jako popel jídal a nápoj svůj s pláčem směšoval. (Žalm. 101, 10.) Paulin. Vita s. Ambrosii, c. 39.

Všech nepravostí varovati se máme, jelikož nevíme, zdaliž budoucně ze svých hříchů Bohu a knězi budeme se moci zpovídati. Ambr. Lib. 2. de poen., c. 8.

Jestliže v některém příbytku málokdy prach bývá uklízen, brzy se ho tam nahromadí. V domech, kde se často čistí, vždy slušno a čisto jest... Tak je tomu i s křesťanem; kdo se zřídka zpovědí očišťuje, brzo hluboko do hříchů klesne, kdo však toho očištného prostředku často užívá, nábožným se stane. Jeroným.

Nemáme zpovědi odkládati, až naše hříchy zestárnou; neboť jsou-li zastaralé, jest dobrá zpověď velmi nesnadná, a ještě nesnadnější jest pak polepšení. „Když jsem mlčel“ — praví David (Žalm. 31, 3.) — „zastara-

ly kosti mé“ (chřadl a hynul jsem). Chodme tedy často ke svaté zpovědi, poněvadž velmi často hřešíváme, a hříchy své hned s počátku o tuto skálu rozrážejme! Fr. Sal. Káz. o slavn. sv. ap. Petra.

206. ZRADA.

(Nevěra. Přátelství. Rouhání. Zapírání Boha.)

Ano, kdyby mi nepřítel klnul, snesl bych to, kdyby se vypínal nade mne odpůrce, ukryl bych se snad; ale tys to společník můj, rádce a důvěrník, jenž jídals lahodné pokrmy se mnou, v dům Boží svorně jsme chodili. Ž. 54, 13015.

Ale naposled uštkne jako had, a jako ještě rozstríkáne jed. Přísl. 23, 32.

Řekl jim: „Koho hledáte?“ Odpověděli jemu: „Ježíše Nazaretského“. Řekl jim Ježíš: „Já jsem to“. Stál pak s nimi též Jidáš, který ho zrazoval. Jak jim tedy řekl: „Já jsem to“, ustoupili zpět a padli na zem. Jan 17, 4—6.

„Zdali nevyvolil jsem vás dvanáct? A jeden z vás jest d'ábel“. Pravitel to o Jidášovi, synu Šimona Iškariotského; neboť to byl ten, jenž ho měl zraditi, ač byl jedním ze dvanácti. Jan 6, 71—72.

Kdo prozrazuje tajemství (přítele), ztrácí důvěru, a nenajde přítele podle srdce svého. Sir. 27, 17.

„Kterého políbím, ten jest to, chopte se ho a ved'te bezpečně“. A přišed hned přistoupil k němu a řekl: „Mistře“ a zulíbal jej. Mar. 14, 44—45.

Avšak pokoušeli a dráždili Boha, nešetřili příkazů Nejvyššího; odpadli, nedbají na smlouvy, zklamali jak mečiště zrádné. Ž. 77, 56.

Za zrádce pokládám všechny hříšníky světa, a proto miluji Tvá nařízení. Ž. 118, 119.

David dal zrádně Uriáše zavraždit; II. Kr. 11. — Židé chtěli zrádně sv. Pavla zavraždit; Sk. ap. 23. — Zambri zrádně zabil pána svého Elu, a když se ujal vlády, za 7 dní byl zavražděn; III. Kr. 16, 10. — Sellum zabil Zachariáše, krále israelského, ale panoval toliko jeden měsíc; IV. Kr. 15, 10. — Synové Sennacheribovi zabili zrádně svého syna, ale přece vlády nedosáhli; IV. Král. 19, 37. — Největší zradu v dějinách spáchal Jidáš.

* *

Lépe jest žebrati, než víru zraditi. Jeron. Epist. lib. 1., ep. 24. ad Apron.

Rytířské jest, když pozemskému králi kdo věrnost zachová. Tím spíše, když Krále nebeského nezradí. Laktanc. Firm. O pravé poctě boží. Kn. 5.

Dobré zrní vítr neodnáší, jen plevy. Také vichr nevyvrací

strom dobře zakořeněný. Cypr. Tract. de unit. eccl.

Kristus Pán byl od Jidáše zrazen proto, aby se zrádců chránil, a když jsi zrazen, abys zradu mužně nesl. Ambr. Super Luc., 1. 3.

207. ŽÁDOSTIVOST.

(Hřích. Myšlenky. Pokušení.)

Těla. Nevíte, že chrám boží jste, a že Duch boží přebývá ve vás? I. Kor. 3, 16.

Každý bývá pokoušen, jsa lákán a vnađen od své (vlastní) žádosti. Potom, žádost počavši, rodí hřích. Jak. 1, 14.

Duch sice hotov jest, ale tělo slábo. Mat. 26, 41.

Všechno mohu v tom, jenž mne posiluje. Fil. 4, 13.

Nebo hle, v nepravostech jsem se počal, a v hříších počala mne matka moje. Ž. 50, 7.

Chraň se! Dokavadž zůstávají budou v tobě myšlení zhoubná? Jer. 4, 14.

Po svých žádostech nechod', a od své vůle odvracuj se! Ekk. 48, 30.

Miláckové, napomínám vás, abyste, jakožto cizinci a poutníci, zdržovali se tělesných žádostí, ježto ony bojují proti duši. I. Petr. 2, 11.

Nekraluj tedy již hřích ve smrtelném těle vašem, tak,

abyste poslouchali žádostí jeho. Řím. 6, 12.

Vždyť ani ten, jenž zápasí o život, nebývá ověnčen, leč(-li) zápasí náležitě. II. Tim. 2, 5.

Nepožádáš manželky bližního svého, ani jiného majetku jeho. Dt. 5, 2.

Sám sv. Pavel vyznává, že žádostivostí těla byl trápen; II. Kor. 7, 9. Ale přemohl ji. — Stejně se zachoval neposkvrněným Lot v Sodomě; I. Mojž. 19. — Josef Egyptský, když byl pokoušen od ženy Putifarovy; I. Mojž. 49. — Stejně Zuzana (Dan. 13.). Judita (Jud. 13.). Job (31, 1.). — Eleazar a synové jeho volili raději smrt; II. Mak. — Avšak: První sv. Rodiče. — Lidé za času Noema. — Sodoma. — Dva starcové žádostí zahořeli k Zuzaně; Dan. 13. — Herodes, když pojal manželku bratrovu.

* *

Žádostivost těla jest hnutí duše k nečistému (nezřízenému) myšlení. Isidor. De s. bono, lib. 2.

Žádost zlá jest mužovi, žádati manželky cizí, a ženě, bažiti po manželu cizím, po nádhře, bohatství, po množství zbytečných jídel, po opíjení se a po rozkoších mnohých. *Hermas. Past. lib. 2. Mand. 12., c. 2.*

Slyšeli jste, že je řečeno starým: Nezcizoložíš! Ale, jáť pravím vám, že každý, kdo by pohleděl na ženu k požádání jí, již zcizoložil s ní v srdci svém. Muži, nezapomeňte! *Alf. Lig. Triumf sv. Církve, II., 12.*

Jest žádost pomsty, jež se nazývá hněvem; jest žádost v nabývání peněz, totiž lakomství; jest žádost honositi se, což se nazývá chlubitivostí. A tak je mnoho rozličných chtíčů, z nichž některé mají svá vlastní pojmenování. *Aug. De Civ. Dei, lib. 14., c. 15.*

Původce všeho dobra jinak se přidržeti nemůžeme, leč od sebe zapudíme žádostivost, jež jest kořenem všeho zla. *Řehoř. In hom. sup. Ezech.*

Ó, plameni neuhasitelný, žádosti nenasytná! Kdo byl kdy prvním přáním spokojen? Dosáhnuv, čeho žádal, touží po více; klade svůj cíl vždycky v to, co míti chce, a nikdy v to, co má. Jsouť to pijavice..., volající: „Přissát se chci!“ *Innocenc III. De cont. mundi. Seu: De vilit. cond. humanae.*

Kdo žádostí svých mírniti neumí, bývá jako zplašenými koňmi uchvácen a smýkán. *Ambrož. Lib. de Virg.*

Co jest, podle těla žíti? Tělesným žádostem svolovati. Co jest podle ducha žíti? Duchem v mysli podporovánu býti a tělesných žádostí neposlouchati. *Aug. Serm. 6. de verb. Apostl.*

Jestliže člověk, žádost zlou upozorovav, přece jí svoluje, anebo se jí v myšlenkách delší čas obírá, dopouští se zajisté těžkého, anebo alespoň všedního hříchu, neboť nabádá Pán: „Nenásleduj žádosti srdce svého, byť i možné bylo tobě.“ (*Ekkli. 5, 2.*) *Alf. Lig. Triumf sv. Církve. II. Vyvr. 11., 5.*

Potýkání s tělem zbývá; nešlechtnost jest ovšem smazána (křtem), slabost ale zůstává. Bojuj, odporuj, nesvoluj, a tu se splní: Po žádostech svých nechod'. *Aug. Serm. 6. de verb. Apostoli.*

Pane Bože můj, veškeren svět plný jest osidel žádostí, kteréž jsou nastraženy nohám mým. I kdož se jen bude moci vyhnouti jim? Sám toliko jistě ten, od koho Ty odejmeš vysokomyslnost očí jeho, aby ho nevábila žádost očí, a od koho Ty odejmeš žádost těla, aby ho nezachvátila žádost těla, a od koho Ty odejmeš mysl nestydatou a nezkrocenou, aby ho lstivě nepodvedla pýcha života. Ó, jak šťastný jest, komu tak učiníš: neboť takový projde bez škody. *Aug. Solil. an. ad D., c. 12.*

Ne zlou žádostí, nýbrž svým svolením hřešíme. Tu platí, co praví apoštol: „Nekraluj te-

dy hřích ve vašem smrtelném těle, abyste poslouchali žádosti jeho.“ (Řím. 6, 12.) Aug. Expositione quarund. proposit. ex epist. ad Rom. Propos. 17.

Jako motýl, když světlo uvidí, okolo létá, víc a více se přibližuje, až svá křidélka spálí, podobně i mládež krok za kro-

kem se často do svého zahynutí vrhá. Fr. Sal. Boh., 3, 12.

Žádostivost může býti v tomto životě umenšena, ukončena býti nemůže. Aug. De spir. et litera.

Kdybys, Pane, všechny věci dal služebníku svému, nestačí mu, nedáš-li sama sebe. Aug. Manuale, c. 3.

208. ŽEHNÁNÍ.

(Klení. Modlitba. Požehnání.)

A vzav pět chlebů i dvě ryby, pohleděl k nebi, a požehnáv, rozlámal chleby a dával učedníkům svým, aby je kladli před ně. Mar. 6, 41.

A rozkázav zástupům, aby se rozložili na trávě, vzal pět chlebův i dvě ryby, a pohlédnuv k nebi, požehnal je. Mat. 14, 19.

U Pána pomoc jest, a nad Tvým lidem Tvé požehnání! Ž. 3, 9.

Pán je můj Pastýř, netrpím nedostatku. Ž. 22, 1.

Nestaví-li Hospodin domu, marně se lopotí, kteří jej stavějí. Neostříhá-li Hospodin města, nadarmo bdí, kdo je hlídá. Ž. 126, 1.

Žehnej tobě Hospodin se Sionu, tys viděl blaho Jerusalema všechny dny života svého. Ž. 127, 5.

Požehnání Páně na vás, žehnáme vám ve jménu Páně! Ž. 128, 8.

Sionu štědře budu žehnat, chudinu jeho sytit chleby. Ž. 131, 15.

Jako hermonská rosa, která se snáší na sionskou horu, ježto tam udílí Pán požehnání a život na věčné časy. Ž. 133, 3.

Žehnej tobě Hospodin na Sionu, který učinil nebe i zemi! Ž. 132, 3.

(Kdo) v Zákoně Páně má zálibu svou, v noci, jako strom bývá, štípený u tekoucích potoků, jenž dává ovoce časem svým, všecko, co podniká, daří se. Nikoli však bezbožní, ale jako pleva, již vítr se země svívá. Ž. 1, 4.

Požehnání Páně, to činí boháče, aniž se k nim přidruží utrpení. Přísl. 10, 22.

Žehnání zbožných vysoko staví město, ale ústa bezbožných je boří. Přísl. 11, 11.

Jedni dávají ze svého, a přece bohatnou, jiní berou z cizího, a mají bídu. Přísl. 11, 24.

Duše štědrá dojde požehnání, a kdo občerstvuje, občerstvení. Přísl. 11, 25.

(Mnohý) zdá se býti boháčem, a nic nemá; jiný pak, zdánlivě chudý, má veliké jmění. Přísl. 13, 7.

Majetek s počátku o překot shromážděný, bude naposled postrádat požehnání. Přísl. 20, 21.

Jako vrabec uletí a vlaštovka odletí, tak i kletba bezdůvodná nikoho nestihne. Přísl. 26, 2.

Požehnání otcovo utvrzuje domy synů, ale kletba matčina z kořene vyvrací základy. Sir. 3, 11.

Mojžíš žehnáním proměnil vodu hořkou v sladkou; II. Mojž. 4. — Eliseus očistil prameny v Jerichu, vhodiv do nich požehnanou sůl; IV. Král. 2, 21. — Tobíáš požehnal ložnici a vypudil zlého ducha; Tob. 8.

— Užívalo se u židů, i zvl. formule. — Aron; IV. Mojž. 6, 24. — Pán Ježíš žehnal chléb a ryby na poušti. — Žehnal při Poslední večeři. — Nemocné. — Dítky.

* *

Rozjímám časem, jak důležité je všechno to, co jest od církve ustanoveno, a že tak velikou moc mají slova žehnající. Sv. Teresie. Vita propr., 21.

Svátostniny nemají moc, aby samy ze sebe (ex opere operato) svou silou milost udílily, anebo hříchy odpouštěly, nýbrž působí potud, pokud v nás vzbuzují zbožná hnutí. Alf. Lig. Theol. mor., 6, 4.

Voda svěcená musí míti do sebe velikou moc. Mně je to vždycky útěchou, že při pokropení zvláštní radost pocítím. Alf. Lig. Theol. mor. 4, 13.

Ježto nepochybujeme, že dotknutím roucha Páně nemocní uzdraveni byli, tím více máme věriti, že mocí jeho svatých slov lidská nedostatečnost nabývá zdraví duše i těla. Alexander. Corp. iur. can. De consecr.

209. ŽIDÉ.

(Ježíš. Nevěra. Zavržení.)

Bylo to dříve jméno těch, kteří přináleželi k zvláštnímu království Judskému, a posléze všech Israelitů, kteří se ocitli v zajetí babylonském.

Juda sám byl čtvrtý syn patriarchy Jakoba. Juda odpíral bratrům, kteří chtěli Josefa zavraždit.

*

Israel bylo jméno, které obdržel Jakub od anděla Páně, s kterým v noci bojoval. I. Mojž. 32, 38.

Bil jsi je, a nebolelo jich; potíralš je, a nechtěli přijímat poučení, zatvrdili tvář svou nad skálu; nechtěli se navrátiti. Jer. 5, 3.

Budou-li tito mlčeti, kamenní bude volati. Luk. 19, 40.

A když se přiblížil k městu, zaplakal nad ním, řka: „Kdybys bylo poznalo i ty, a to (alespoň) v tento den tvůj, co jest tobě ku pokoji, ale nyní jest to skryto před očima tvýma. Neboť přijdou na tebe dnové, ve kterých nepřátelé tvoji obklíčí tě naspem a oblehnou tě a sevrou tě se všech stran, a na zem povalí tebe i děti tvé, které jsou v tobě, a nenechají v tobě kamene na kameni, poněvadž jsi nepoznalo času navštívení svého.“ Luk. 19, 42—44.

Neboť, pravím vám, že mnozí proroci a králové přáli si viděti, co vy vidíte, a neviděli, a slyšeti, co vy slyšíte, a neslyšeli. Luk. 10, 24.

Ha, jenž boříš chrám boží a ve třech dnech jej vystavuješ, pomoz sám sobě a sestup s kříže! Mar. 15, 29.

Dí jim vladař (Pilát): „Co zlého učinil?“ Ale oni ještě více křičeli, řkouce: „Ukřižován bud.“ Vida tedy Pilát, že nic neprospívá, nýbrž bouře větší se stává, vzal vodu a umyl si ruce před lidem, řka: „Nevinen

jsem krví spravedlivého tohoto.“ A všechen lid odpověděl: „Krev jeho na nás a na naše děti.“ Mat. 26, 25.

* *

Do vlastního přišel, a svoji ho nepřijali. Jan 1, 11.

Vyvrhelem a opovržením učinils mne mezi národy. Pl. Jer. 3, 45.

Téměř všichni živlové vydali svědectví, že jejich Původce přišel. Uznala to nebesa, neboť ihned vypravila hvězdu. Moře to uznalo, poněvadž se mu k chůzi propůjčilo. Uznala to země, neboť se při jeho smrti zatřásla. Slunce to uznalo, protože světla svého paprsky ukrylo. Skály to uznaly, jelikož vydaly mrtvé, jež v lůně svém chovaly. A přece toho, jež nectelní živlové poctili, srdce nevěřících židů za Boha neuznávají. Řehoř. Homil. 10. in Ev.

Věděli i židé, že přijde Kristus; vždyť k nim o tom mluvili Proroci. Ano i nyní jeho příchod očekávají, aniž jest mezi námi a jimi většího sporu, jako jest jejich nevěra, že by již byl přišel. Tertullian. Apol. adv. gent. pro Chr., c. 21.

Koho, bratří nejmilejší, ko-ho značí onen boháč, jenž „se oblačel v šarlat a v kment, a hodoval na každý den skvostně“ (Luk. 16, 19.), ne-li národ židovský, který pěstování (pravého) života za věc poslední považoval, a lahůdek přijatého zá-

kona k lesku zevnějšímu užíval a nikoli k prospěchu? A Lazar, plný ran, koho vypodobňuje obrazně, ne-li národ pohanský? Ten zajisté se k Bohu obrátil a hříchy své vyznávati se nestyděl, rány jenom na povrchu měl. Řehoř. Homil. 40. in Ev.

Po příkladu Ninivetských (Mat. 12, 41.) i trest se osvědčuje, i lék se navrhuje. Proto ještě nemají židé zoufati, jestliže se jen chtějí pokání uchopiti. Ambr. Lib. 7. in Luc., c. 11.

Jak velice se prohřešili, byť se i sami nepřiznali, ukázal by nynější jejich stav. Rozptýlení, i ze své země vyhnání, bloudí po světě, beze cti, bez Boha, bez krále, jimž se ani právem přichozích nepovoluje, aby půdu své vlasti alespoň vkročením směli pozdraviti. Tertull. Apol. adv. gent. pro Christ., 21.

Kdyby byli židé zcela zničeni, neposkytovali by důkazu spravedlnosti, již na nich Bůh koná; ježto se ale zachovávají, odůvodňují netoliko spravedlnost boží, ale i pravdu naší svaté víry. Alf. Lig. Pravda nábož. křesť., odd. 2. K. 5, 18.

Proto jest lid tento z vlasti vyhnán a po světě rozptýlen, aby proti své vůli všude vydával svědectví o víře, (jejímž jest nepřítelem). Aug. In Pslm. 56.

Po vyvrácení Jerusalema přestali býti židé lidem božím (vyvoleným). Na nich, těchto bídnicích, zbavených svého chrámu, svého města, svého krále, svého kněžstva a svých obětí, splnila se zcela předpověď prorokova: „Za mnoho dní seděti budou synové Israelští bez krále, a bez knížete, a bez obětí, a bez oltáře, a bez efod (bez kněžství), a bez therafim (bůžků domovních). Alf. Lig. Řízení boží ve vyk. člov. II. K. 3, 1.

„Zahladím všechny národy, tebe pak nezahladím, ale budu tě trestati v soudu.“ (Jer. 46, 28.) Jako by řekl Pán: Všem národům učiním konec, ale tebe stále trestati budu podle své spravedlnosti. Alf. Lig. Pravda nábož. křesť., 2.

Ne ke své, ale ke spáse a poučení národů jsou mezi ně židé rozptýleni. Aug. In psal. 56.

210. ŽIVOT.

(Pomíječnost. Práce. Věčnost.)

Život krátký. Dny mé rychleji letí, než-li tkadlec tkáň přestříhne. Job 7, 6.

Člověk, který se rodí ze ženy, krátce žije, a sycen bývá

mnohými bédami, prchá jako stín. Job 14, 1.

Hlas řekl: „Volej!“ I řekl jsem: „Co mám volati? Vše, co má tělo, jest jako tráva, a vše-

čka jeho sláva jako polní květ. Usychá tráva; a oprchává květ, slovo však našeho Boha zůstává na věky.“ Is. 40, 6—8.

Prchají všechny dny naše, život náš dlužno mít za pavučinu. Let našich úhrnem bývá sedmdesát, a je-li při síle kdo, osmdesát; většina jejich je lopota a bolest, přikvačí slabost, a odlétáme. Ž. 89, 9—10.

Kdo nalezne život svůj, ztratí jej, a kdo ztratí život svůj pro mne, nalezne jej. Mat. 10, 39.

Vzchází jako rostlina, a vadne, prchá jako stín a nemá stání. Job 13, 2.

Počet dnů lidských — dlouho-li žije — století jest; za kapku z vody mořské dlužno je cenit, a jako zrnko písku, tak skrovné jsou roky proti dnu věčnosti. Sir. 17, 8.

Život náš pomine jako stopa po oblaku, rozprchne se jako mlha, kterou rozeženou paprsky slunce. Moudr. 2, 3.

Nebo co jest život náš? Pá-ra jest, kteráž se maličko ukazuje, a potom mizí. Jakub 4, 15.

Všichni umřeme (sice) a tratíme se do země, jako voda, která se (již) nevrátí. II. Král. 14, 14.

Dny mé rychleji letí, než tkadlec tkáň přestřihne; pomíjejí bez veškeré naděje. Vzpomeň, že jako vánek je můj ži-

vot, a mé oko že neužrjí po druhé štěstí. Job 7, 6, 7.

My jsme totiž včerejší, a nic nevíme; ano, jako stín jsou dny naše na zemi. Job 8, 9.

Dva životy.

Bůh náš zajisté dva světy učinil; jeden přítomný, druhý budoucí, jeden neviditelný, druhý viditelný; jeden tělesný a hmotě rozkoš působící, druhý nadsmyslný, jen vírou pochopitelný. Tentýž světa Pán chtěl tomu, aby na jednom bylo zápasíště, na druhém pak aby se chystala schránka vítězných klenotů nebeských. Tento život je podoben moři, onen přístavu; kratičký jest tento, neskonale onen. Jan Zlat. O důst. onoho života.

Život rozmařilý. Nuže tedy, užívejme rozkoší, které skutečně jsou, rychle užívejme tvorstva, dokud jsme svěží! Naplňujme se drahým vínem a vonidly, ať nemine nás (žádný) květ jara! Věnceme se růžemi, prve než-li zvadnou; nebud' louky, které by nepřešla bujnost naše! Nikdo z nás nebud' bez účasti rozpustilosti naší; všude zůstavme znamení veselosti! Vždyť to jest úděl náš a toť náš los. Takto smýšlejí, ale bloudí; neboť oslepila je zloba jejich. Moudr. 2, 6—9, 21.

A řeknu duši své: Duše, máš mnoho dobrého zboží složeno na mnoho let; odpočívej, jez, pij, vesel se. I řekl mu Bůh:

„Ó, pošetilče, této noci požádají duše tvé od tebe, a čím bude, co jsi nashromáždil?“ Luk. 12, 19, 20.

A jako bylo za dnů Noemových, tak bude i za dnů Syna člověka: jedli, pili, ženili a vdávali se až do dne, ve kterém Noe vešel do korábu, a přišla potopa a zahubila všecky. Podobně jako se stalo za dnů Lotových: jedli a pili, kupovali a prodávali, sázeli a stavěli; ale toho dne, ve kterém Lot vyšel ze Sodomy deštil (Bůh) ohněm a sírou s nebe a zahubil všecky. Mat. 17, 26—29.

Neboť mnoho žije těch, o nichž jsem vám často pravil, nyní pak i s pláčem pravím, že jsou nepřáteli kříže Kristova, jichžto konec jest zahynutí, jichž Bohem jest břicho a sláva jejich v hanbě jejich, těch (totiž), kteří myslí na věci pozemské. Filip. 3, 18, 19.

Život věčný. Odejděte ode mne, zlořečení, do ohně věčného, který je připraven ďáblu a andělům jeho. Mat. 25, 41.

Svážíce ruce i nohy jeho, uvrzte jej do temností zevnitřních. Mat. 25, 41.

Mezi námi a vámi stanovena velká propast, aby nemohli ti, kteří by chtěli přejíti odtud k vám, ani odonud k nám se přepraviti. Luk. 16, 26.

Ale má za to, že je život náš dětská hra. Moudr. 15, 12.

Neskládejte sobě pokladů na zemi, kde rez a mol kazí, a kde zloději vykopávají a kradou; ale skládejte sobě poklady v nebi, kdež ani rez, ani mol nekazí, a kde zloději nevykopávají, aniž kradou. Mat. 6, 19, 20.; Luk. 12, 33.; I. Tim. 6, 19.

Vcházejte těsnou branou; neboť široká jest brána a prostranná cesta, která vede k zahynutí, a mnoho jest těch, kteří vcházejí skrze ni. Jak těsná jest brána a úzká cesta, která vede k životu, a málo jest těch, kteří ji nalézají. Mat. 7, 13, 14.

Neboť co prospěje člověku, byť celý svět získal, život (věčný) však ztratil? Aneb jakou dá člověk výměnu za (věčný) život svůj? Mat. 16, 26.

A pohoršuje-li tě oko tvé, vylup je vrhni od sebe; lépe jest tobě jednookému vejíti do života, než abys maje obě oči uvržen byl do pekelného ohně. Mat. 18, 9.

Pravím však toto: Bratři, čas je krátký, zbývá, aby také ti, kteří mají manželky, byli tak, jakoby jich neměli a ti, kteří pláčí, jakoby neplakali, a kteří se radují, jakoby se neradovali, a kteří kupují, jakoby v držení nebyli, a kteří užívají toho světa, jakoby neužívali, neboť tvářnost toho světa pomíjí. I. Kor. 7, 29—31.

Život toho, jenž umí se uskrovnit a pracovat, je slad-

ký, a v tom najdeš poklad. Sir. 40, 18.

Moudrost synům svým vdechuje život. Sir. 4, 12.

* *

Život časný.

Věděti a uměti žíti, to snad za něco nepatrného pokládáš? Je to veliká věc, ba je to věc nejdůležitější. Nežije, kdo je naplněn pýchou; nežije, kdo je vilností poskvřen, anebo kdo je ostatními jedy nakažen. Neboť to neznamená žíti, nýbrž život znešvařovati a blížiti se až k branám smrti (věčné). Co já za dobrý život pokládám, jest: zlé trpěti, dobré konati, a tak až do smrti setrvati. Říkává se ovšem: Kdo dobře tyje (tloustne), dobře žije; avšak nešlechtnost oklamala sebe, poněvadž dobře nežije, jedině kdo dobře jedná. Bern. Serm. de Sanct. In festo SS. AA. Petri et Pauli. S. 1., c. 3.

„Kdož miluje život svůj, ztratíť jej; a kdož nenávidí života svého na tomto světě, k životu věčnému ostříhá ho.“ (Jan 12, 25.) Hádance zdá se podobati výrok tento, jeť ale zvláštní moudrostí naplněn. Kterak tedy ztratí život svůj, kdož jej miluje? Kdo zvráceným jeho žádostem podléhá a je jich poslušen. Jan Zlat. Homil. 66. in Joann., c. 12.

Žijíce, vždy umíráme; a pak přestaneme umírat, když pře-

staneme žíti. Lépe jest tedy umřítí životu, než-li smrti živu býti; protože život smrtelný není, leč žijící smrt. To jest to podivuhodné, že čím více to roste, tím více to ubývá; poněvadž čím více život pokračuje, tím více se ke konci přibližuje. Innocenc III. De cont. mundi, si ve de miseria human. condit., lib. 1., c. 24.

Arciotec Jakub považoval svůj pozemský život za putování, neboť králi Faraonovi, tážícímu se po jeho stáří, odpověděl: „Dnů putování mého jest sto třiceti let, nemnohých a zlých, a nedošli až ke dnům otců mých, v nichž putovali.“ (Gen. 47, 9.) Poutníky pak nazýváme ty, kteří jsou mimo domov svůj. Alf. Lig. Pravda náb. křesť. II. K. 18, 26.

Co jest celý život náš jiného, než-li okamžik? Podobá se vanoucímu větru, jitřence, která ráno pomíjí, hostu, který se nevrátí. Jako blesk na nebi zmizí, tak zmizí království a století světa. Počítej všecy hodiny, dny, měsíce, leta věku svého, a rei, kde jsou nyní. Mihly se jako stín, jsou přetrženy jako pavučina, váním větru dílo jejich ztroskotalo. Nic není stálého, trvanlivého na této zemi, z které Adam a jeho dítky učiněni byli. Tom. Kemp. Nábož. spisy, Lil. údolí. Kap. 15, 4.

Není člověka, jenž by po roce nebyl bližší k smrti, než-li

byl před rokem, a zítra bližší než-li dnes a bližší než-li včera, a za malou chvíličku bližší než-li nyní. Aug. De Civ. Dei, lib. 13., c. 10.

Ach, kterak možno život milovati, který tolikerým bédám a strastem jest podroben. Tom. Kemp. De im. Chr., lib. 3., c. 20.

Pečujeme-li o život časný, poznáme, jak mnoho bychom měli podnikati pro život věčný. Aug. Serm. 64. de verb. Dom.

Pozemský život jest jako tělo, a proto konec má; ale tento (život věčný) jako duše, a proto konce nemá. Laktanc. Firm. O pravé poctě boží. Kn. 5., c. 1.

Mnohem užitečnější a spásitelnější jest to, když uposlechněš dnes Boha, tobě radícího, tebe napomínajícího, trestajícího, než kdybys měl v onen velký, hrozný den Boha svého slyšeti, kterak tebe bez milosrdenství soudí a trestá. Bernard.

Kdyby byl některý z lékařů tak šťastným a znal bylinku, jíž by se život lidský o několik let mohl prodloužiti, ó, kterak by k němu každý spěchal, a jak by mu nijaká cena nebyla příliš vysokou! Jestliže by v náš život, o několik let prodloužený, takovou touhou a takovou žádost vzbudil, kterak mnohem větší má býti naše touha po životě věčném! Fr. Sal. Káz. na neděli 12. po sv. Duchu.

Život věčný.

Nemůže se žádný život zváti věčným, a byť jakkoli dlouho trval, někdy mu přece konec nastává. Aug. De Civ. Dei., lib. 11., c. 11.

Ten jest život věčný, v němž blahoslavenství jest bez konce. Neboť je-li duše živa v mukách věčných..., jest spíše smrt věčná, než-li život. Aug. De Civ. Dei, lib. 6., c. 12.

Pozorujte, království nebeské vyložil takřka Bůh na prodej. Právíš jemu: Za jakou cenu? Cena jeho jest práce, snaha, namáhání. Aug. Exp. in Ps. 93.

Ceny nepřikládám, abys nedostatku nepředstíral. Zač můžeš, za to kup. Máš peníz, nebe zaň kup. Nemáš haléře, dej číši studené vody. Pravíť Pán: „Kdokoli dá nápoj jednomu z těchto nejmenších, číši vody studené ve jménu mém, zajisté, pravím vám, neztratí odměny své.“ (Mat. 10, 42.) Dej chleba, a vezmi ráj; dej, co malého, a vezmi, co velikého. Dej věci pomíjející, a vezmi nehynoucí. Dej porušitelné, a vezmi neporušitelné. Jan Zlat. Hom. 9. de Poenitentia.

Desetkrát sto tisíců let v práci — jaké mají ceny? Desetkrát sto tisíců let dojdou konce; co já — praví Pán —

co já tobě dám, nebude míti konce. Aniž praví: Desetkrát sto tisíců let pracuj. Nepraví ani: Tisíc let se namáhej. Nepraví: Pět set roků pracuj. Ale: Pracuj v těch málo svých letech, v kterých živ jsi. Aug. Expos. in Pslm. 93.

V nebeské vlasti je život bez smrti, mladost bez stáří, zdraví bez choroby, radost bez žalosti, mír bez různic, rozkoš bez omrzení, světlo bez stínu, krása bez ošklivosti, síla bez slabosti, svoboda bez otroctví, věk bez konce. Hugo. De anima 4, 16.

„Setře Bůh všelikou slzu s očí jejich, a nebude smrti, ani kvílení, ani bolesti.“ Toto místo tak jasně mluví o budoucím životě, že bychom v Písmě nic čísti nesměli, kdyby toto místo

se nám zdálo být temným. Isid. De civ. Dei, 20, 17.

Mýsli sobě, co chceš, každou myšlenku, každou touhu převyšuje tento život věčný. Bern. Serm. de verb. Petri.

Kdož se v pekle mučí, ovšem že i království nebeské ztrácejí, kterýžto trest větší jest, než-li pekelná muka. Víím sice, že mnozí se toliko pekla strachují; já však vám pravím, že ztráta nebeské vlasti trpčí jest, než-li trest samého pekla. Jan Zlat. Hom. 24. in Math.

Dobrý jest Bůh a jest i spravedlivý; může bez dobrých zásluh někoho z pekla vysvoboditi proto, že dobrý jest; nemůže však bez zlých skutků někoho zatratiti, protože jest spravedlivý. Aug. De praedest. Del, 1, 3.

II.

LEGENDA.

Z hlubin Písma svatého by měl kazatel vydolovat nejen krátké citáty, které možno memorovat, ale i delší, které možno někdy přečísti. Duchovní promluvy (a zvláště takovouto perlou zakončené) zazářily by jistě nadpřirozeným, křišťálovým jasem. a naplnily by přikázání Páně:

„Hledejte pilně v knize Hospodinově, čtěte!“ (Is. 34, 16.)

ALMUŽNA.

Přisahám: Chudým, co chtěli, jsem neodpíral, zrak vdovin touhou nýti jsem nenechával; sám svou skývu nejídal jsem, jídával z ní (také) sirotek. — Neboť od dětství rostla se mnou soustrast, z lůna matky mé vyšla se mnou. — Viděl-li jsem bez šatů koho hynout, viděl-li jsem chudása bez příkrývky, vlnou ovcí mých zda nebyl zahřát? Zamával-li jsem nad sirotkem pěstí, paže moje nechť od plece odpadne, rámě mé ať z kloubu vylomí se! Venku nemusil cizinec nocovati, dveře mé pocestný měl otevřené. — Job 31, 16—22, 32.

A posadiv se Ježíš proti pokladnici, díval se, kterak lid metá peníze do pokladnice; a mnozí boháči metali mnoho. Přišla pak jedna vdova chudá a uvrhla tam dvě lepty, to jest (asi) jeden haléř. I povolal k sobě učedníky své a řekl jim: „Vpravdě, pravím vám: Tato chudá vdova dala více, než všichni, kteří metali do pokladnice; neboť všichni metali z toho, co jim přebývalo; tato však dala ze svého nedostatku všecko, co měla, všecko živobytí své.“ — Mar. 12, 41—44.

Činíš-li dobré, věz, komu činíš, a dostane se mnoho vděku tvým dobrodiním. Čiň dobře spravedlivci, i dojdeš odplaty veliké; ne-li od něho, jistě od Pána. — Sir. 12, 1.

Chudí hledají marně vody, jazyk nuzných vysychá žízní. Já, Hos-

podin, vyslyším je, já jich neopustím. — Is. 41, 17.

BDĚLOST.

O tom dni však a hodině neví nikdo, ani andělé nebeští, leč Otec sám. Ale jako bylo za dnů Noemových, tak bude i při příchodu Syna člověka. Jako totiž za oněch dnů před potopou jedli a pili, ženili a vdávali se až do dne, ve kterém Noe vešel do korábu, a nezvěděli, až přišla potopa a zachvátila všechny, tak bude i při příchodu Syna člověka. — Mat. 24, 36—39.

Podobno bude království nebeské desíti pannám, které, vzavše lampy své, vyšly naproti ženichovi a nevěstě. Pět z nich bylo pošetilých a pět opatrných; neboť pošetilé, vzavše lampy své, nevzaly s sebou oleje, opatrné však vzaly spolu s lampami také olej ve svých nádobách. Když pak ženich prodléval, zdřímly všechny a usnuly. O půl noci však nastal křik: „Hle, ženich přichází; vyjděte mu naproti.“ Tu vstaly všechny panny ty a upravily lampy své. Pošetilé pak řekly opatrným: „Dejte nám z oleje svého, neboť naše lampy hasnou.“ Opatrné odpověděly, řkouce: „(Nikoli); nedostalo by se nám i vám; jděte raději k prodávácům a kupte sobě.“ Když pak šly nakoupit, přišel ženich, a ty, které byly pohotově, vešly s ním na svatbu; i zavřeny jsou dveře. Později přišly také ostatní panny, řkouce:

„Pane, Pane, otevři nám.“ Ale on odpověděl: „Vpravdě, pravím vám, neznám vás.“ — Mat. 25, 1—12.

Bud'te bedra vaše přepásána a hořte svíce (v rukou vašich), a vy bud'te podobni lidem, kteří čekají na pána svého, až se vrátí ze svatby, aby, když přijde a zatluče, hned mu otevřeli. Blažení služebníci ti, které pán, přijda, nalezne, ani bdí; vpravdě, pravím vám, že se přepáše a ke stolu je posadí, a přecházeje, bude je obsluhovat. A přijde-li o druhé, neb i o třetí hlídce noční, a tak je nalezne, blažení jsou služebníci ti. To však vězte: Kdyby hospodář věděl, v kterou hodinu přijde zloděj, bděl by a nenechal by podkopati domu svého. Také vy bud'te připraveni, neboť Syn člověka přijde v hodinu, kterou netušíte. — Luk. 12, 35 až 40.

BEZBOŽNOST.

Strážní jeho všichni jsou slepí, všichni nevědomí; němí psi jsou, kteří nejsou schopni, aby štěkali; oddávají se snům, rádi si poleží, rádi si pospí. Spolu jsou to psi velmi hlta-ví, nevědí, co je sytost; sami pastýři (jsou nešlechtní), neznají, co rozumno jest; všichni se uchylují na své cesty, každý za svým ziskem, od nejvyššího až do nejnižšího. — Is. 56, 10, 11.

Spravedlivý hyne, a není, kdo by si toho všimal; lidé zbožní vymírají, a není, kdo by toho dbal. — Is. 57, 1.

Bezbožní jsou však jako rozbouřené moře, které nemůže se upokojit, jehož vlny vyvrhují kal a bláto.

Nemají pokoje bezbožní — praví Pán Bůh. — Is. 57, 20—21.

Lepší jest jeden bohobojný, než-li tisíc [synů bezbožných]. Jeť milosrdenství, ale i hněv u něho; je veliký v uprošení, ale vylévá i hněv. Neříkej: „Před Bohem jsem ukryt, a na výsostech kdo na mne vzpomíná? V četném množství se ztrácím, neboť co je má duše v tak nesmírném tvorstvu?“ Ejhle, nebe, nebesa nebes, moře, země [s tím, co v nich jest], kolísá, když na ně pohlédne. Spolu vrcholky hor i základy země, když popatří na ně Bůh, hrůzou se třesou. — Sirach. 16, 3, 12, 16—19.

BOHATSTVÍ.

Boháč se namáhá, aby nahromadil statků, a když odpočívá, do syta užívá rozkoši svých. Mnozí přišli k pádu pro zlato, a pro jeho lesk je záhuba stihla. Šťasten boháč, který shledán byl bez vady, který za zlatým kovem nehonil se. Kdo mohl přestoupit, a nepřestoupil, kdo zlé činiti, a neučinil. — Sirach. 31, 3 až 10.

Bohatství tvá, poklady tvé, mnohonásobné nádoby tvé, plavci tvoji, kormidelníci tvoji, ti, kteří udržovali nářadí tvé, ti, kteří nad lidem tvým byli, bojovníci, kteří byli v tobě, s veškerým tvým lidem, který jest uprostřed tebe — padnou do srdce moře v den tvého pádu. — Ezech. 27, 27.

Byl jeden člověk bohatý, a ten se odíval v purpur a jemné plátno a hodoval každého dne skvostně. Jeden pak žebrák, jménem Lazar, ležel u vrat jeho, pln vředů, a žádal

se nasytit z drobtů, které padaly se stolu boháčova (ale nikdo mu jich nedával), ba i psi přicházeli a lízali vředy jeho. I stalo se, že ten žebrák zemřel a donesen byl od andělů do lůna Abrahamova; a zemřel i boháč a pohřben byl v pekle. Když pak v mukách pozdvihl oči svých, uzřel Abrahama z daleka, a Lazara v lůně jeho. I zvolal: „Otče Abrahame, smiluj se nade mnou a pošli Lazara, ať omočí konec prstu svého ve vodě a ochladí jazyk můj, neboť se trápím v tomto plameni.“ Ale Abraham řekl jemu: „Synu, rozpomeň se, že jsi obdržel své věci dobré ve svém životě, a Lazar podobně věci zlé; nyní pak on se zde těší, ty však se trápíš. A mimo to jest mezi námi a vámi stanovena veliká propast, aby nemohli ti, kteří by chtěli přejíti odtud k vám, ani odonud k nám se přepraviti.“ I řekl: „Prosím tě tedy, otče, abys ho poslal do domu otce mého, neboť mám pět bratrů, ať jim svědčí, aby také oni nepřišli do tohoto místa trápení.“ Ale Abraham řekl jemu: „Mají Mojžíše a proroky, těch ať poslouchají.“ On však pravil: „Nikoli, otče Abrahame, ale přijde-li k nim někdo z mrtvých, budou činiti pokání.“ Tu řekl mu: „Neposlouchají-li Mojžíše a proroků, neuvěří, ani kdyby někdo vstal z mrtvých.“ — Luk. 16, 19—31.

Pastvou bohatých jsou chudí. A jako v ohavnosti má zpupný poníženost, tak také v ohavnosti má bohatý chudého. Bohatý, zakolísá-li, bývá podepřen od svých přátel; ale chudý, padne-li, bývá odkopnut i od známých. Bohatý, chybil-li, má mnoho obhájců; mluví-li zpupné řeči,

ospravedlňují ho. Chudý, chybil-li, nadto i kárán bývá; mluví rozumně, ale není mu dáno místa. Boháč mluví — a všichni mlčí; řeč jeho vynášejí až k oblakům. Chudý, mluví-li, říkají: „Kdo je to?“, a klopytne-li, dorazí ho. — Sirach. 13, 23 až 29.

BŮH.

Toto dí Hospodin, Hospodin zastupů: Já první (jsem) a já poslední (jsem), a mimo mne Boha není! Kdo jest mně podoben — ozvi se. Věci příští, jež přijdou, ať poví nám! Zda jest mimo mne Bůh? — Is. 44, 6, 7, 8.

CIZOLOŽSTVÍ.

Nevšímej si, když mámí tě (cizí) žena, jsoutě plást medem tekoucí její ústa, a více než olej line to z jejího hrdla; konce však její bývají hořké jak peluň, ostré jak meč, který broušen jest na obě strany. Daleko vzdaluj od ní kroky svoje, a nepřibližuj se ke dveřím jejího domu, abys nezádal jiným čest svou, a svá mužná leta. Pij vodu z cisterny, jež patří tobě, pij, co se pramení ze studny, jež tvá jest. Mají ven tvé studnice vytékati, a do ulic tvé vody se rozlévati? Měj si je samojediný ty, aniž se sdílej o ně s jinými. Proč bys dal opojit se, synu můj, od jiné, chovati se v klínu ženy cizí? Vždyť Pán hledí na cesty člověkovy, a všechny kroky jeho pozoruje. — Přisl. 5, 3—4, 8 a další.

Každý, kdož přestupuje lože své, řka: Kdo mne vidí? Tma obkli-

čuje mne a stěny zakrývají mne — nepoznává, že oči Páně jasnější jsou než-li slunce. Sir. 23, 25 a d.

ČLOVĚK.

Bůh stvořil člověka ze země, a zase jej obrací v ni. Odpočítané dny a lhůtu dal mu, a odevzdal mu moc nad věcmi pozemskými. Podle sebe samého oblékl ho mocí, a podle obrazu svého učinil ho. Vložil bázeň před ním do každého živočicha, aby panoval nad zvěří i ptactvem. Vůli (svobodnou) a jazyk a oči a uši a srdce jim dal k přemýšlení; uměním rozuměti naplnil je, [stvořil jim umění ducha, smyslem naplnil srdce jejich], a dobré i zlé ukázal jim. Předložil tobě vodu i oheň, k čemu chceš, vztáhni ruku svou. — Sir. 17, 1—6.

DĚTI.

Matka tvá byla jako vinice v tvém klidu nad vodou štípená; ovoce její i ratolesti rostly z hojné vody. Měla mocné pruty na vladařská žezla; vysoko vzrostla postava její nad křoviny, libovala si ve své výši v množství haluzí svých. Ale vítr žhavý usušil ovoce její, zvadly, uschly silné její pruty; oheň je ztrávil. Žalozpěv je to a žalozpěvem bude. Ezech. 19, 10—12, 14.

DÍTKY.

V tu dobu učedníci přistoupili k Ježíšovi a řekli: „Kdo pak jest větší v království nebeském?“ A Ježíš, zavolav k sobě dítě, postavil je uprostřed nich a řekl: „Vpravdě, pravím vám: Neobráťte-li se a ne-

budete-li jako děti, nevejdete do království nebeského. Kdo se tedy poníží jako dítě toto, ten jest větší v království nebeském. A kdo přijme jedno dítě takové pro jméno mé, mne přijímá. Kdo by však pohoršil jedno z maličkých těchto, kteří ve mne věří, tomu by bylo lépe, aby kámen mlýnský zavěšen byl na hrdlo jeho a on pohroužen byl do hlubokosti mořské.“ — Mat. 18, 1 až 6.

Což jste nikdy nečetli: „Z úst nemluvnat a kojenců připravil jsi sobě chválu“? — Mat. 21, 16.

DŮVĚRA.

Ejhle, Bůh je Spasitel můj! Doufat mohu bez obavy. Ano, má síla a sláva jest Hospodin, neboť on stal se mojí spásou. Vážiti budete vody s radostí ze studnice Spasitelovy. — Is. 12, 2—3.

Čeká Hospodin, aby se smiloval nad vámi, a proto se zdvihne, aby vám odpustil, neboť Bůh práva jest Hospodin, blaze všem, kteří doufají v něho. Ano, lide sionský, bydliči v Jerusalemě! Nikoli! Nebudeš ustavičně plakati, jistojistě se smiluje nad tebou, na hlas tvého volání, hned jak je uslyší, odpoví ti. — Is. 30, 18—19.

Běda těm, kteří chodí do Egypta o pomoc, kteří skládají naděje v koně, doufají v množství vozů a v počet veliký jezdců, ale nedůvěřují Svatému Israelovu, Hospodina nehledají. Vždyť jest Egypt člověk, a ne Bůh, a jejich koně tělo, a ne duch. Hospodin pokyne svou rukou, i svalí se pomocník a padne ten, je-

muž pomáhal; oba zahynou spolu. — Is. 31, 1, 3.

Hospodine, buď nám milostiv, neboť v Tebe doufáme; buď našim ramenem (každé) jítro, spásou naší v čas tísně! — Is. 33, 2.

Veselit se bude neschůdná pustina, plesat a kvést bude poušť jak lilie. Plesat bude a jásat, a výskat, nádhera Libanu bude jí dána, krása Karmelu i Saronu. — Is. 35, 1—2.

Neboť já, Hospodin, jsem Bůh tvůj, který tě drží za ruku, a říká tobě: Nestrachuj se, jáť pomáhám tobě! Neboj se, červíčku (můj) Jakobe, Israeli, (můj) broučku! Já pomohu tobě — dí Hospodin, Spasitel tvůj, Svatý Israelův. — Is. 41, 13, 14.

FARISEOVÉ.

Běda vám, zákoníci a fariseové, pokrytci, že zavíráte království nebeské před lidmi; neboť sami nevcházíte do něho, a těm, kteří chtějí vejíti, nedopouštíte, aby vešli. Běda vám, zákoníci a fariseové, pokrytci, že stravujete domy vdov, konajíce dlouhé modlitby; proto dostane se vám soudu těžšího. Běda vám, zákoníci a fariseové, pokrytci, že obcházíte moře i zemi, abyste získali jediného proselytu, a když se jím stane, činíte jej dvakrát hodnějším pekla, než jste sami. — Mat. 23, 13-15.

Běda vám, zákoníci a fariseové, pokrytci, kteří desátky dáváte z máty, a kopru a kmínu, a opustili jste to, co jest důležitější v zákoně: soud a milosrdenství a věrnost. — Mat. 23, 23.

Vůdcové slepí, kteří cedíte komára, velblouda však polykáte. Běda vám, zákoníci a fariseové, pokrytci, neboť čistíte číši a mísu po vrchu, uvnitř však jsou plny loupeže a nečistoty. Fariseji slepý, vyčišť prve vnitřek číše a mísy, aby byl čist i povrch jejich. Běda vám, zákoníci a fariseové, pokrytci, neboť podobáte se hrobům obíleným, které zevně se jeví (lidem) úhlednými, uvnitř však jsou plny kostí umrlčích a všeliké nečistoty. Tak i vy zevně zdáte se lidem spravedlivými, uvnitř však jste plni pokrytectví a nepravosti. — Mat. 23, 24—28.

Proč však vidíš třísku v oku bratra svého, a trámu ve svém oku nepozoruješ? Aneb, kterak můžeš říci bratru svému: „Bratře, nechej, ať vyvrhnu třísku z oka tvého“, sám ve svém oku trámu nevida? Pokrytče, vyvrz nejprve trám z oka svého, a potom přihlédni, abys vyvrhl třísku z oka bratra svého. — Luk. 6, 41—42.

Proč však říkáte mi: „Pane, Pane“, a nečiníte, co pravím? Každý, kdo přichází ke mně a slyší má slova a je koná — o tom ukáži vám, komu jest podoben. Podoben jest člověku, jenž, stavě dům, kopal hluboko a položil základ na skálu. Když pak povstala povodeň, obořila se řeka na ten dům, a nemohla jím pohnouti, neboť byl založen na skále. — Kdo však slyší a nekoná, podoben jest člověku, jenž postavil dům na zemi bez základu, na který se obořila řeka, a hned padl, a pád domu toho byl veliký. — Luk. 6, 46—49.

Ráno však přišel zase do chrámu, a veškeren lid přicházel k němu; i posadil se a učil je. Tu přivedli k němu zákoníci a fariseové ženu, dopadenou v cizoložství, a postavivše ji uprostřed, řekli jemu: „Mistře, tato žena byla dopadena v cizoložství při činu samém; v zákoně pak Mojžíš nám přikázal takové kamenovati. Co tedy pravíš ty?“ To pak pravili, pokoušejíce ho, aby ho mohli obžalovati. Ale Ježíš, shýbnuv se (až) dolů, psal prstem na zemi. Když nepřestávali se ho tázati, zvednul se, a řekl: „Kdo z vás jest bez hříchu, vrz první na ni kámen.“ A opět, shýbnuv se (až) dolů, psal na zemi. Oni však, uslyševše to, vycházeli jeden po druhém, počavše od starších, a zůstal sám Ježíš a žena, stojíc uprostřed. I pozvedl se Ježíš a řekl jí: „Ženo, kde jsou ti, kteří žalovali na tebe? Nikdo tě neodsoudil?“ A ona řekla: „Nikdo, Pane.“ Ježíš pak řekl jí: „Ani já tě neodsoudím. Jdi, a již nehřeš.“ — Jan 8, 2—11.

HNĚV BOŽÍ.

Račiz vylít hněv svůj, (Hospodine), na pohany, kteří neznají Tě, na říše, které Tvé jméno nevzývají. My pak — národ Tvůj a ovce Tvé pastvy — budeme na věky děkovati Tobě, od rodu do rodu hlásati Tvou slávu. — Žalm 78, 5—6, 13.

Dlouho-li, Pane, budeš pořád se odvracet, dlouho-li bude jak oheň hořeti hněv Tvůj? Rozpomeň se, jaká jest má bytost, k jaké nicotě stvořils veškeré lidstvo! — Žalm 88, 47, 48.

Hospodin to viděl, a nelíbilo se očím jeho, že není spravedlnosti. Oblékl se ve spravedlnost jako v pancíř, prilbu spásy na hlavu si vzal, oblékl se v roucho odvety, a oděl se horlivostí jako pláštěm, aby vykonal odvetu. I báti se bude Západ jména Hospodinova, a Východ ané jeho velebnosti, když přijde jako dravá řeka, kterou dech Hospodinův žene. — Is. 59, 15, 17, 18, 19.

V čas ten řečeno bude tomuto lidu: Vítr žhoucí (věje) na lysých horách pouště směrem k dceři lidu mého, ne k převívání, ne k přečišťování, vítr příliš prudký. Jako vichor vozy jeho, rychlejší než orli jsou koně jeho. Běda nám. — Jerem. 4, 11, 21, 13.

Nyní z blízka vyliji hněv svůj na tě a vyčerpám rozhořčenost svou na tobě; budu tě souditi podle cest tvých, vložím na tebe všechny tvé nešlechtnosti; neodpustí oko mé, neslituje se, ale mravy tvé položím na tebe, a ohavnosti tvé uprostřed tebe budou, i zvíte, že já Hospodin jsem ten, jenž tepe. — Ezech. 7, 8—9.

HŘIVNY DUCHA I TĚLA.

Člověk jeden, odcházeje z domova, povolal k sobě služebníky své a odevzdal jim statek svůj. I dal jednomu pět hřiven, druhému dvě a jinému jednu, každému podle schopnosti jeho, a odcestoval. Hned (pak) odešel ten, jenž obdržel pět hřiven, těžil jimi a vytěžil jiných pět hřiven. Tak i ten, jenž obdržel dvě, vyzískal dvě jiné. Ten však, který dostal jednu, odešel, vykopal v zemi (jamku) a skryl peníze pána svého. Po dlouhém čase pak přišel pán

oněch služebníkův a skládal účet s nimi. I přistoupil ten, jenž obdržel pět hřiven, a řekl: „Pane, pět hřiven odevzdal jsi mi, hle, jiných pět jsem vyzískal.“ Řekl mu pán jeho: „Dobře, služebníku dobrý a věrný, že jsi nad málem byl věrný, nad mnohem ustanovím tebe, vejdi v radost pána svého.“ Přistoupiv pak i ten, kterýž obdržel dvě hřivny, řekl: „Pane, dvě hřivny odevzdal jsi mi, hle, jiné dvě jsem vyzískal.“ Řekl mu pán jeho: „Dobře, služebníku dobrý a věrný, že jsi nad málem byl věrný, nad mnohem ustanovím tebe; vejdi v radost pána svého.“ Přistoupil pak také ten, kterýž obdržel hřivnu jednu, a řekl: „Pane, poznal jsem, že jsi člověk tvrdý, který žneš, kde jsi nezasil, a sbíráš, kde jsi nerozsypal. I bál jsem se, a odešel, skryl jsem hřivnu tvou v zemi; hle, tu máš, co tvého jest.“ A pán, odpověděv, řekl jemu: „Služebníku nešlechtný a lenivý, věděl jsi, že žnu, kde jsem nezasil, a sbírám, kde jsem nerozsypal? Měl jsi tedy dáti peníze moje penězoměncům, a já, přišed, byl bych vzal s úrokem, co moje jest. Vezměte tedy od něho hřivnu a dejte tomu, který má deset hřiven. Neboť každému, kdo má, bude dáno, a bude míti hojně, tomu však, kdo nemá, bude odňato i to, co má. A služebníka neužitečného uvrzte do tmy vnější; tam bude pláč a skřípění zubů.“ — Mat. 25, 13—30.

HŘÍCH.

Judův hřích jest napsán železným rydlem, diamantovým hrotem jest vyryt do tabulky jejich srdce. Na rozích oltářů jejich, které mají

na paměti synové jejich, na oltářích jejich, na ašerách, pod (každým) stromem ratolestným, na vysokých horách i na polích, kde obětují. — Jer. 16, 1—2.

Pozor dej, lide můj, na mé naučení, nakloňte ucha svého ke slovům úst mých! Dal totiž přikázání našim otcům, aby je oznamovali svým synům, aby, až dospějí, zvěštovali je dětem svým: že mají v Boha skládati naději svou, nezapomínati na činy boží, ale přikázání jeho dbáti; neřekli (však) smlouvy s Bohem učiněné, nechtěli jednati podle zákona jeho, zapomněli na jeho dobrodiní. Před otcí jejich činil divy v zemi Egyptské, na polích Tanisských. Roztrhl moře a převedl je, postavil vody jako násep. Oblakem je vedl ve dne, celou noc pak světlem ohně. Ráčil protrhnout na poušti skálu, napojil je hojně jak mořem. Kázal, by ze skály potoky vyšly, by tekly vody jako v řekách. Přece však hřešili dále proti němu, ke hněvu dráždíce na poušti Nejvyššího. I dal přikázání oblakům nahoře, nebeské pak prūdychy pozotvíral; déšť manny na ně seslal, aby měli pokrm, nebeský chléb udělil jim. Andělský chléb jedl člověk. Přes to všechno hřešili i dále, nechtějíce věřit divům jeho. Když je hubil, vyhledávali ho, a zase z rána přicházeli k němu; vzpomněli si, že jest Bůh jejich skalou, a Bůh nejvyšší osvoboditelem; i lísali se jemu svými ústy, a svým jazykem jej obelhávali. On však byl milosrdný, hříchy jim odpustil, aniž zahladil je; velmi často odvrátil svůj hněv a nedal vzpláti veškerému svému rozhorlení; rozpomněl se, že jsou (křehké) tělo, vánek, jenž zavěje a ne-

vrátí se. Avšak pokoušeli a dráždili Boha, nešetřili příkazů Nejvyššího; odpadli, nedbajíce smlouvy jako otcové jejich, zklamali jako lučiště zrádné. — Žalm 77, 1, 5, 6 a d.

Nepravosti vaše jsou přehradou mezi vámi a Bohem vašim, hříchy vaše skryly tvář jeho před vámi, aby neslyšel. Jsouť vaše ruce potřísněné krví, a vaše prsty nepravostí; rty vaše mluví lež a jazyk váš šepce nepravost. Není, kdo by se dovolával spravedlnosti. Vejce hadí vysedávají, vlákna pavučin setkávají, kdo z jejich vajec jí, ten umírá, a z rozmáčkutého vypukne se basilišek. Z toho, co utkají, nemůže býti roucho, aniž možno díly jejich se odít; díla jejich jsou díla zhoubná, dílo nešlechetnosti je v rukou jejich. — Is. 59, 2—4, 5—6.

Říkají si mezi sebou, zvrhle usuzující: Krátký a teskný jest čas života našeho, není léku, když člověk skonává, a není známo, že se kdo z podsvětí vrátil. Nuže tedy, užívejme rozkoší. Naplňujme se drahým vínem a vonidly, ať nemine nás (žádný) květ jara! Věncme se růžemi prve, než-li zvadnou; nebud' louky, které by nepřešla bujnost naše! Znásilňujme chudého, nešetřme vdovy, aniž se ostýchejme šedin starce mnohého věku. Takto smýšlejí, ale bloudí; neboť oslepila je zloba jejich. — Moudr. 2, 1, 6, 7 a d.

CHRÁM.

Jednu věc jen žádám na Hospodinu, o tu usiluji: abych směl přebývat v domě Hospodinově všecky dny života svého, abych

směl okoušet Hospodinovu rozkoš, dumat v jeho chrámě. Neboť ukrývá mne ve svém stánku v dobách utrpení; opatruje mne v úkrytu svého stánku, na skálu mne zdvihá. Proto pozdvihuje se má hlava nad mé nepřátele; obcháším a podávám v jeho stánku oběť díků, zpívám a hraji Hospodinu. — Žalm 26, 4—6.

Jak jsou milé příbytky Tvé, Hospodine zástupů! Duše moje nyje touhou po síních Hospodinových.

Srdce i tělo mé jásotem tíhnou k Bohu, který žije. Šťasten, kdo sídlit smí v domě Tvém, Pane, ustavičně Tě velebit. — Ž. 83, 5,

CHVÁLA BOŽÍ.

Dobrořeč, má duše, Hospodinu! Hospodine, můj Bože, Tys nadmíru veliký. Ve slávu a velebnost jsi oděn. Činiš oblaky svým vozem, na perutích větru se vznášíš, posly svými činiš větry, a svými sluhy žhoucí oheň. Kážeš, by prameny v údolích vyvěraly, aby mezi horami vody tekly; napájejí všelikou zvířenu polní. U nich má své sídlo nebeské ptactvo, v ratolestech šveholící. Tráve dáváš růsti. Učinils měsíc, časy by odměřoval; slunce ví, kdy dlužno mu zapadati. Vychází slunce, (tu pak) vychází člověk k dílu svému. — Ž. 103, 1, 3, 10—12 a d.

Chvalte Pána v jeho svatyni, chvalte ho na jeho mocné obloze. Chvalte ho pro jeho veledíla, chvalte ho pro jeho velikou vznešenost. Vychvalujte ho zvukem rohu, vychvalujte ho harfou i citerou, vychvalujte ho bubnem i tancem,

chvalte ho strunami i píšťalou, vychvalujte ho cinkotem zvonců, vychvalujte ho chřestem cimbálů! Vše, co dýchá, chval Hospodina! Alleluja. — Žalm 150, 1—6.

Chvalte Hospodina, jeť dobře mu zpívat. Uzdravuje ty, jimž puká srdce, a jejich poranění obvažuje. Množství hvězd on umí spočítati, na každou z nich volá (jejím) jménem. Velký je Pán náš a velká jeho moc jest; a jeho moudrost nemůže změřena býti. Zpívejte Hospodinu píseň diků, hrajte Bohu našemu na citeru. Neb on zahaluje nebesa mraky, a tak připravuje zemi deště. Na horách on káže růsti trávě, a (jiným) rostlinám k prospěchu lidstva. Zvířatům přiměřenou potravu dává, i mladým krkavcům, volajícím k němu. Líbí se Pánu ti, kdo se ho bojí, a ti, kdo doufají v milosrdenství jeho. — Žalm 146, 1, 3—5 a d.

Velký je Hospodin, vši chvály hodný. Pane, ať chválí Tě všechna Tvá díla, a Tvoji svatí ať velebí Tě; slávu království Tvého ať hlásají, o Tvé moci nechť vypravují, aby lidem zvěštovali Tvou sílu a slavnou velebnost království Tvého. Království Tvé je království věčné, a Tvoje vláda nad každým kolenem! Věrný jest Hospodin v každém slově, milostivý ve všem, co činí. Hospodin podpírá všechny, kdož padají, a zdvihá každého sraženého. Blízko jest Pán všem, kdož vzývají ho, všem, kteří vzývají ho v pravdě. Chválu Páně hlásejte rty mé, živé vše chval jeho svaté jméno na věky a na věky věkův! — Žalm 144, 3, 10—13 a d.

Chvalte Hospodina s nebes, vychvalujte ho na výsostech. Chvalte

jej všichni andělé jeho, chvalte ho všechna vojska jeho. Vychvalujte jej slunce i měsíc, chvalte ho všechny svítící hvězdy! Vychvalujte jej nebesa nebes, i všechno vodstvo, které je nad nebem. Ať chválí jméno Hospodinovo [řeklť on — a byly učiněny], on rozkaz dal — a byly stvořeny. Upevnil je na věky věkův, zákon dal, jehož nepřekročí. Chvalte Hospodina od země, obři mořští, všechny tůně, oheň, krupobití, sníh, led, víchřice činící rozkaz jeho, hory, jakož i pahorky, stromoví ovocné, i všechny cedry! Zvěř i všechna zvířata domácí, plazi a ptactvo okřídlené, králové země se všemi národy, knížata a všichni soudcové světa, jinochové, jakož i panny, starcové a (s nimi) děti! Ať chválí jméno Hospodinovo; jeť jen jeho jméno vznešené, sláva jeho nad nebem, nad zemí! Alleluja! — Žalm 148, 1—14.

Jásej Bohu všechna země, služte Hospodinu s veselím, předstupujte před něho s plesáním. Vězte, Hospodin že Bůh jest, on nás učinil, a ne my sami; jsme lid jeho a ovce pastvy jeho. Vcházejte do bran jeho s díky, do jeho nádvoří s chvalozpěvy, slavte ho, chvalte jméno jeho! — Žalm 99, 2—4.

Chvalte, sluhové, Hospodina, chvalte jméno Hospodinovo. Buď jméno „Hospodin“ požehnáno od tohoto času až na věky. Od slunce východu do západu chváleno buď jméno „Hospodin“. Vyvýšen nad všechny národy Hospodin, ba nad nebesa sláva jeho. Kdo jako Hospodin, Bůh náš?! Přebývá (sice) na výsostech, (přece) však nízkého si všímá na nebesích i na zemi. Zdvihá se země vysíleného, a z kalu povyšuje chu-

d'asa, aby ho posadil vedle knížat, vedle knížat lidu svého. — Žalm 112, 1—8.

Posilněno jest mé srdce, Bože, posilněno jest mé srdce. Nuže, budu zpívat i hrát! Probud' se, duše má, probud' se, harfo i citero, ze spánku jitřenku budu budit. Budu Tě chválit mezi národy, Pane, oslavovat Tebe mezi kmeny. Neboť je veliká až k nebi Tvá milost, a Tvá věrnost až do oblaků. — Žalm 107, 2—5.

CHVÁLA LIDSKÁ.

Nechval muže pro krásu jeho, aniž pohrdej člověkem pro jeho podobu. Malá mezi létavci je včelka, ale vrchol sladkosti má výrobek její. Oděvem nechlub se nikdy, aniž v den cti své se vynášej; neboť divné jsou skutky [samého] Nejvyššího, a [slavná a] skrytá [a nevidaná] jsou díla jeho (lidem). — Sirach. 11, 2—4.

JMÉNO SVATÉ.

Chvalte Pána, a vzývejte jméno jeho, hlásejte mezi národy úradky jeho. Prozpěvujte mu a hrajte jemu, vypravujte všecky divy jeho. Honosťte se svatým jménem jeho, vesel se srdce těch, kdo hledají Pána. Pomněte divů jeho, které činil, zázraků jeho, a rozsudků, jež vydal. Hospodin je Bohem naším; po veškeré zemi soudy jeho. Pamatujte věčně na smlouvu jeho, na slovo, které stanovil na tisíc rodů, smlouvou věčnou. — I. Par. 16—18.

A posvětim své veliké jméno, jež bylo znesvěceno mezi národy, jež jste znesvětili uprostřed nich, aby poznali národové, že já jsem Hospodin —

praví Pán zástupů — až ukáží před nimi na vás, že jsem svatý. — Ezech. 36, 23.

KRISTUS.

Pánu se zalíbilo zdeptat jej utrpením, bude-li chtít dáti ve smírnou oběť svůj život. Z (ovoce) toho, co vytrpěl, bude se těšit, nasycen bude (radostí) z toho, co zkusil. Za to, že vydal na smrt svou duši, že se nechal ke hříšníkům čítat, za to, že on hříchy mnohých nesl, a za ty, kteří se provinili, prosil. — Is. 53, 10, 11, 12.

Všichni, kteří žízníte, pojd'te k vodám, kteří jste bez peněz, pospěšte, kupujte, jezte; pojd'te, kupujte bez peněz, beze vši náhrady. Nakloňte ucho své, a pojd'te ke mně; poslouchajte, a živa bude vaše duše, učiním s vámi smlouvu věčnou. — Is. 55, 1, 3, 6.

LAKOMSTVÍ.

Vizte, a chraňte se všeliké lakoty. neboť byť kdo měl hojnost, život jeho nejde z majetku jeho. A pověděl jim podobenství, řka: „Jednomu člověku bohatému přineslo pole bohatou úrodu. I přemýšlel sám u sebe: Co mám učinit? Neboť nemám, kde bych uložil svou úrodu. A řekl: Tohle učiním: Zbořím své stodoly a vystavím větší, a tam složím úrodu svou i všecko zboží své, a řeknu své duši: Duše, máš mnoho zboží složeno na mnoho let; odpočívej, jez, pij. vesel se. I řekl mu Bůh: Pošetilče, této noci požádají duše tvé od tebe, a čím bude to, co jsi připravil? Takový jest ten, jenž shromažďuje poklady sobě, a není bohat před Bohem.“ — Luk. 12, 15—21.

Mnohý zbohatne, skoupě sobě počínaje, a to jest úděl odplaty jeho, že si řekne: „Našel jsem si odpočinek; nyní budu jísti [sám] ze svého majetku!“ A neví, že čas pomine, [smrt se přiblíží], že zanechá vše jiným a zemře. — Sirach. 11, 18—20.

Oslovil tedy Hospodin Zachariáš takto: Toto praví Hospodin zástupů: „Sudte spravedlivě a prokazujte druh druhu lásku a milosrdenství, Vdovy a sirotka, cizince a chud'asa neutiskujte, a nic zlého ať druh druhu nemyslí ve svém srdci.“ Ale nechtěli dbáti, odvrátili vzpurnou šíji, a zatvrdili své uši, aby neslyšeli. Učinili ze srdce svého takoroka křemen, aby neslyšeli zákona a slov, která (jim) poslal Hospodin zástupů svým duchem skrze předešlé proroky, i rozhněval se velmi Hospodin zástupů. Proto jako mluvil a neslyšeli, „tak volati budou, a nebudu slyšeti“. — Pror. Zachar. 7, 8—13.

LÁSKA K NEPŘÁTELŮM.

Slyšeli jste, že bylo řečeno: „Milovati budeš bližního svého a nenáviděti budeš nepřítele svého.“ Ale já pravím vám: Milujte nepřátele své. (dobře číňte těm, kteří vás nenávidí), a modlete se za ty, kteří vás pronásledují (a pomlouvají), abyste byli podobni svému Otci, jenž jest v nebesích, jenž slunci svému velí vycházeti na dobré i na zlé a déšť dává na spravedlivé i na nespravedlivé. Neboť milujete-li ty, kteří vás milují, jakou odplatu míti budete? zdali nečiní toho i celníci? A budete-li pozdravovati toliko své bratry, co více činíte? zdali nečiní toho i pohané? Buďte tedy dokonalí, jakož

i Otec váš nebeský dokonalý jest. Mat. 5, 43—48.

LÍTOST.

Protož přepašte se žíněmi, kvilte a hořekujte, neboť žár hněvu Hospodinova není odvrácen od nás. — Jer. 4, 8.

Roňte, oči mé, slzy ve dne, v noci, bez ustání. Poznáváme, Hospodine, bezbožnosti svoje i nepravosti svých otců, že jsme zhřešili proti Tobě. Nedávej nás v potupu pro své jméno, aniž nám pohaň slavný trůn svůj; rozpomeň se. Zda-liž nejsi Ty to, Hospodin, Bůh náš? — Jer. 14, 17, 20 —.

MAJETEK.

O dvě věci prosím Tebe, (Bože); neodpírej mi jich, dokud neumru: Falešná, lživá slova rač ode mne vzdálit, žebroty ani bohatství nedávej mi, uděl jen potřebných věcí k živobyti, abych snad nadbytkem všeho nedal se svést, nezapřel Tebe a neřekl: „Kdo jest Hospodin?“ Nebo abych, nouzí jsa dohnán, nekradl, a nepotupil jména Boha svého. — Přísl. 30, 7—9.

MARIA.

Když to pravil, jedna žena ze zástupu pozdvihla hlasu a řekla jemu: „Blahoslavený život, který Tebe nosil, a prsy, kterých jsi požíval.“ — Luk. 11, 27.

MILOSRDENSTVÍ.

Když pak přijde Syn člověka ve své slávě a všichni andělé s ním, tu

posadí se na slavný trůn svůj a shromáždění budou před ním všichni národové. I rozdělí je od sebe, jako pastýř odděluje ovce od kozlů, a postaví ovce po své pravici, kozly pak po levici. Tehdy král řekne těm, kteří budou po pravici jeho: „Pojďte, požehnaní Otce mého, vládněte královstvím, připraveným vám od ustanovení světa; neboť lačněl jsem, a dali jste mi jísti; žíznil jsem, a dali jste mi pít; hostem jsem byl, a přijali jste mne; nah jsem byl, a přioděli jste mne; nemocen jsem byl, a přišli jste ke mně.“ Tu odpoví jemu spravedliví: „Pane, kdy jsme Tě viděli lačného, a nakrmili jsme Tě, aneb žíznivého, a napojili jsme Tě? Kdy viděli jsme Tě jako hosta, a přijali jsme Tě, aneb nahého, a přioděli jsme Tě? A kdy viděli jsme Tě nemocného, neb v žaláři, a přišli jsme k Tobě?“ A král, odpovídaje, řekne jim: „Vpravdě, pravím vám: Pokud jste to učinili jednomu z nejmenších těchto bratří mých, mně jste učinili!“ Potom řekne i těm, kteří budou na levici: „Odejděte ode mne, zlořečení, do ohně věčného, který jest připraven d'áblu a andělům jeho. Neboť lačněl jsem, a nedali jste mi jísti; žíznil jsem, a nedali jste mi pít; hostem jsem byl, a nepřijali jste mne; nah jsem byl, a nepřioděli jste mne.“ Tu odpoví jemu také oni: „Pane, kdy jsme Tě viděli lačného, neb žíznivého, neb jako hosta, neb nahého, neb nemocného, neb v žaláři, a neposloužili jsme Tobě?“ Tehdy odpoví jim: „Vpravdě, pravím vám: pokud jste to neučinili jednomu z nejmenších těchto, ani mně jste nečinili. I půjdou tito do trápení věčného, sprave-

dliví pak do života věčného.“ — Mat. 25, 31—46.

Chudí hledají marně vody, jazyk nuzných vysychá žízní. Já, Hospodin, vyslyším je, já, Bůh Israelův, jich neopustím. Otevru na strmých pahorcích řeky, a uprostřed polí prameny; obrátím poušť v jezera vod, a zemi vyprahlou v prýstící vody. Dávat budu v poušti růsti cedrům, akaciím, myrtám a olivovým stromům, štípit budu v pustinách cypřiše, jilmy a spolu i jedle, by viděli, poznali a povážili, aby spolu porozuměli, že ruka Hospodinova to udělala. — Isai. 41, 17—20.

Almužna člověková jest jako pečeť u něho (Boha), a dobrodiní lidské jako zřítelnici uchovávává. Poté povstává a odplácí jim, kajícím popřává návrat na cestu [spravedlnosti], a povzbuzuje ty, kteří naděje pozbývají. Obrát' se k Pánu a zanechej svých hříchů. Vrat' se k Nejvyššímu, a odvrát' se od nespravedlnosti; velice měj v nenávisti ohavnost! Jak veliké jest milosrdenství Páně, a smířlivost jeho k těm, kteří se obracejí k němu! Počet dnů lidských — dlouho-li žije — století jest; za kapku z vody mořské dlužno je cenit, a jako zrnko pisku, tak skrovné jsou roky proti dnu věčnosti. Proto shovívá Bůh jim, a vylévá milosrdenství své na ně. — Sirach. 17, 18—19, 20 a d.; 18, 8—9.

Chvalte Hospodina, neb je dobrý, neboť (je) na věky milosrdenství jeho! Vychvalujte nejvyššího Boha, neboť (je) na věky milosrdenství jeho! Vychvalujte nejvyššího Pána, neboť (je) na věky milosrdenství jeho! Toho, jenž jediný činí veli-

ké divy, neboť (je) na věky milosrdenství jeho! Toho, jenž učinil nebesa velemoudře, neboť (je) na věky milosrdenství jeho! Toho, jenž upevnil zemi nad vodami, neboť (je) na věky milosrdenství jeho. Toho, jenž učinil veliká tělesa světla, neboť (je) na věky milosrdenství jeho! Slunce, aby panovalo ve dne, neboť (je) na věky milosrdenství jeho! Měsíc a hvězdy, by panovaly v noci, neboť (je) na věky milosrdenství jeho! Toho, jenž Egypt bil v prvorozenství jeho, neboť (je) na věky milosrdenství jeho! Toho, jenž vyvedl Israele tamodtud, neboť (je) na věky milosrdenství jeho! Rukou mocnou a ramenem pozdviženým, neboť (je) na věky milosrdenství jeho! Toho, jenž rozdělil Rudé moře v díly, neboť (je) na věky milosrdenství jeho! A provedl Israele prostředkem jeho, neboť (je) na věky milosrdenství jeho! A svrhl krále i s vojskem do moře Rudého, neboť (je) na věky milosrdenství jeho! Toho, jenž dává pokrm všem živočichům, neboť (je) na věky milosrdenství jeho! Vychvalujte Boha nebeského, neboť (je) na věky milosrdenství jeho! Vychvalujte nejvyššího Pána, neboť (je) na věky milosrdenství jeho! — Žalm 135, 1 až 15, 25—26.

MODLITBA.

Vzýval jsem jméno Tvé, Hospodine, z hlubin jámy. Slyšel jsi hlas můj: „Neodvracuj ucha svého od mých vzdechů, od mého volání!“ Tys přiblížil se v den ten, kdy jsem Tě vzýval, řekl jsi: „Neboj se!“ — Pl. Jerem. 3, 55—57.

Poslyš, Hospodine, kterak úpím, Nakloň ucho svoje k modlitbě mé! Srdce moje sevřeno jest. Postav mne vysoko na skálu, tam mne zaveď, neboť Ty jsi útočiště moje, opevněná věž před nepřítelem. Dej, abych sídlit směl ve stánku Tvém věčně, abych byl chráněn v úkrytu Tvých křídel! — Žalm 60, 2—5.

Toliko v Bohu odpočívej, má duše. Ont' jest má skála a spása moje, bezpečný hrad můj. — Žalm 61, 2-3.

Bože, na mou pomoc pomni, Pane, pomáhat mi pospěš. Ať se zahane a zardí, kteří dychtí po mé duši, kteří se z neštěstí mého těší. Bože, na pomoc mi přispěj. Tys má ochrana a pomoc, Hospodine, neprodlévej. — Žalm 69, 2, 3, 6.

Dlouho-li, Pane, budeš mne dokonce zapomínat, dlouho-li budeš odvracet ode mne tvář svou, dlouho-li bude mít starosti duše má, denně bol srdce mé, dlouho-li bude se vypínat nade mne (nepřítel můj)? Shlédni a vyslyš mne, ó, Hospodine, můj Bože, vyjasni oči moje, abych snad neusnul do smrti, (aby snad neřekl nepřítel můj: „Zdolal jsem ho.“). Já však v milosrdenství Tvé důvěřuji, plesati bude srdce moje ze Tvé spásy, zpívati budu Pánu, který mi učinil dobře, opěvovat jméno Pána, Nejvyššího. — Žalm 12, 1—6.

A když se modlíte, nebud'te jako pokrytci, kteří si libují v synagogách a na rozích trhů stojíce se modliti, aby byli viděni od lidí. Vpravdě pravím vám: vzali odplatu svou. Když však ty se modlíš, vejdi do pokojíka svého, zavři dveře a pomodli se k Otci svému ve skrytém, a tvůj Otec, který vidí ve

skrytě, odplatí tobě. Modlice se pak, nemluvte mnoho, jako pohané; domnívajíť se, že budou vyslyšeni pro svou mnohomluvnost. Nepřipodobňujte se tedy jim; ví zajisté Otec váš, čeho jest vám potřebí, prve než ho prosíte. Takto tedy budete se modlití vy: Otče náš, jenž jsi na nebesích, posvět se jméno Tvé. — Mat. 6, 5—9.

Pane, vyslyš modlitbu mou, a mé volání k Tobě přijď. Neodvracej ode mne tváře své, v kterýkoli den jsem soužen. Nakloň ke mně svoje ucho, kdykoli vzývám Tě, rychle mne vyslyš! Neb dny mé v kouř se rozplývají. Jako pelikán na poušti jsem, podobám se výru v ssutinách. Spánek miji mne (a naříkám) jak ptáče na střeše osamělé. Se slzami míchám svůj nápoj. — Žalm 101, 2—4, 7—8 a d.

Bloudili pouští, kraji vyprahlými, nenašli cesty k městu hostinnému. I volali k Hospodinu v soužení svém, a on z tísně jejich je vysvobodil. Seděli v temnotách a ve stínu smrti, spoutáni jsouce bídou a železem. I volali k Hospodinu v soužení svém, a on z tísně jejich je vysvobodil. Ti, kteří pustili se na moře v lodích, jdouce po své práci na velkých vodách, vídali skutky Hospodiny, divy jeho na hlubině; řekl, a dostavil se bouřlivý vichor, a vlny mořské vysoko se vzduly; stoupli až k nebi, padli až do propastí, duše jejich v nebezpečí mřela. I volali k Hospodinu v soužení svém, a on z tísně jejich je vysvobodil: proměnil svou bouři v tichý vánek, a mořské vlny se utišily. — Žalm 106, 4, 6, 10 a d.

Vysvobod' mne, Pane, od zlých lidí, násilníkům rač mne vytrhnouti. Těm, kteří mají záměry zlé v svém srdci, každodenně útoky podnikají. Ostří jazyky své jako hadi, zmijí jed jest pod jejich rty. Chraň mne, Pane, bezbožníkovy ruky, a lidí nešlechetných uchovej mne, těch, kteří chtějí podrazit mi nohy; zpupníci na mne tenata poličují, provazy na osidlo roztahují, podle cesty kladou mi léčky. Říkám Hospodinu: „Bůh můj jsi Ty, vyslyš, Hospodine, hlas úpění mého. Hospodine, Pane, silná má spáso, zastiňuj hlavu moji v den boje, nedávej mne, Pane, na pospas chrtům mým, nedopust', aby své záměry vykonali! Kéž hlavu nezdvihají, kdož obkličují mne, svízel, ježž zamýšlejí, ať zavalí je! Kéž (Bůh) sešle na ně déšť žhavého uhlí. Vím, že se zastane Hospodin práva chudého, spravedlivé věci nuzákovy. Ano, zbožní chválit budou Tvé jméno, spravedlivci přebývat před Tvou tváří. — Žalm 139, 2—11, 13—14.

Bože, můj Bože, hned z jitra Tě hledám, žízni po Tobě má duše, nyje po Tobě mé tělo jak pustá, neschůdná, vyprahlá půda. Proto Tě chválit chci celý život a ve Tvém jménu zdvihat své ruce. Nejsladší lahody plna je duše má a rty plesu slaví Tě ústa má, když na Tě vzpomínám na svém lůžku, když v noci bdím a na Tebe myslím. — Žalm 62, 2—3, 5 až 7.

MOUDROST.

Blaze člověku, který našel moudrost, a jenž oplývá opatrností; jet lepší ji nabýt, než-li natěžit stříbra, ji získat, než-li přední, nejčistší zla-

to; větší cenu má než všechny perly, všechny poklady světa nelze k ní rovnat; dlouhý život v její pravici jest, v levici pak bohatství a sláva; cesty její cesty rozkošné jsou, a všechny stezky její plné pokoje; stromem života těm je, kdož dosáhli jí. — Kniha Přísloví 3, 13—18.

NADĚJE.

Vizte (již) na horách lépe nohy posla radosti, který zvěstuje pokoj, hlásá blaho, káže spásu, který praví Sionu: „Králem je Bůh tvůj!“ — Isajáš 52, 7.

Povstaň, povstaň, oblec se ve svou sílu, Sione, oblec se v roucho své slávy, Jerusaleme, město svaté. Otřes se z prachu, povstaň, posad' se Jerusaleme! Rozvaž svazky svého hrdla, jata dcero Sionská! — Is. 52, 1—2.

Ejhle, vezmu z ruky tvé kalich opojivý, hluboký kalich svého hněvu, nebudeš již píti z něho. Ale dám jej do ruky těch, kteří tě utiskovali. Isajáš 51, 22, 23.

NAPOMÍNÁNÍ.

Když pak minulo sedm dní, oslovil mne Hospodin takto: „Synu člověkův! Za strážného ustanovím jsem tě domu Israelovu. Uslyšíš-li z úst mých slovo, oznámíš jim je svým jménem. Řeknu-li já bezbožnému: „Smrti zemřeš!“, a nebudeš-li ho varovati, nebudeš-li mu domlouvati, aby se odvrátil od své bezbožné cesty a živ byl: umře on, bezbožník, ve své nepravosti, ale krev jeho z ruky tvé vymáhati budu.“ — Ezech. 3, 16—18.

Protože tedy Tobíáš měl za to, že jeho modlitba, by směl zemřít, bude vyslyšena, povolal k sobě Tobíáše, syna svého a řekl mu: „Slyš, synu, slova mých úst a polož si je do srdce jako základ(ní kameny). Až (si) vezme Bůh mou duši, pochovej mé tělo; a měj v úctě svou matku po všechny dny jejího života, neboť je ti míti na paměti, jaká a jak veliká nebezpečí ve svém lůně pro tebe vytrpěla. Když pak i ona dokoná čas života svého, pochovej ji vedle mne. Po všechny dny svého života měj na paměti Boha a varuj se, bys nikdy nesvolil ke hříchu a nezanedbal přikázání Hospodina, našeho Boha. Ze svého majetku dávej almužnu a neodvracuj své tváře od žádného chudáka, neboť pak neodvrátí se též od tebe tvář Hospodina. Jak jen budeš moci, buď milosrdný. Budeš-li mítí mnoho, dávej mnoho; budeš-li mítí málo, hled' i z mála rád udělovati. Vystříhej se pilně, synu můj, všelikého smilstva a kromě své manželky nikdy nedopust', abys okusil hříchu. Nedopouštěj, by panovala v mysli tvé nebo v slovu tvém pýcha, neboť z ní vznikla všechna zkáza. Čeho nechceš, by od jiného dalo se tobě, hled', bys ty nikdy nečinil jinému. Vyhledávej vždycky rady u moudrého. Dobrořeč Bohu každou chvíli a pros ho, by řídil tvé cesty a všechny tvé záměry by došly u něho zdaru. — Tu odpověděl Tobíáš svému otci: „Všecko, co jsi mi přikázal, učiním, otče.“ — Tob. 4, 1—9, 13—14 a d.; 5, 1.

NEMILOSRDNOST.

Proto tedy, že olupujete chudého, kořist na něm vymáháte: domy

z kvádrů budete stavěti, ale nebudete bydliti v nich; vinice rozkošné budete štípiti, ale vína z nich píti nebudete. Hleďte dobrého a ne zlého, abyste živi byli! — Pror. Amos. 11, 14.

NEPOSLUŠNOST.

I ustanovil jsem nad vámi strážné, (aby vám říkali): „Slyšte hlas polnice!“ Oni řekli: „Nebudeme poslouchati!“ Protož slyšte, národové, a poznej, shromáždění! Jak veliké věci já učiním, slyš země! Aj, já uvedu na lid tento pohromu, ovoce smlýšení jeho, protože neslyšeli slov mých, protože můj zákon zavrhlí. — Jer. 6, 17—19.

NESPRAVEDLNOST.

Koroptev vysedává, čeho nenakladla; tak i ten, kdo si nadělal bohatství, ale ne spravedlivě, uprostřed života svého jest nucen opustit je, a na konec se ukáže, že byl blázen. — Jer. 17, 11.

Běda tomu, kdo staví dům svůj s nespravedlností a své pokoje s bezprávím; kdo žádá práci od bližního bezplatně, mzdy příslušné mu nedávaje! Kdo říká: Vystavím sobě dům široký, a pokoje prostranné. Otec tvůj jedl a pil (ovšem také), ale činil podle práva a spravedlnosti. Ale tvé oči a tvé srdce hledí toliko na zisk. Protož toto praví Hospodin: „Běda, bratře!“ „Běda, sestro!“ Pohřbem osličím pohřben bude, odvržen a povržen bude daleko za branami jerusalemskými. — Jer. 22, 13, 14, 15 a d.

V rozkoších ráje božího byl jsi; všechny drahé kameny tebe pokrývaly: karneol, topas a jaspis, chrysolit, onyx a beryl, safír, rubín a smaragd; ze zlata umělecké dílo byly tvé šperky; dírkování (jejich) bylo (již) připraveno tobě. Naplnilo se tvé nitro nespravedlností, prohřešil ses, i svrhl jsem tě s hory boží, a vyhladil jsem tě. — Ezech. 28, 13, 16.

NESTŘÍDMOST.

Kdo bude bědovat, kdo sténat? (Kdo bit bude bez příčiny? Komu zčervenají oči? Zda ne těm, kteří vysedávají u vína, číše velmi pilně vyprazdňují?) Nehleď na víno, kterak se červená, kterak se skví jeho barva v poháru; víno vchází dolů přelahnou, ale naposled uštkne jako had, a jako ještě rozstříkne jed. — Přisl. 23, 29—32.

NEVĚRA.

Zpět se obrazení s velkou hanbou ti, již doufali v modly, kteří sochám říkávali: „Vy jste bohové naši!“ Hluší, poslouchajte, slepí, prohlédněte, ať vidíte! Kdo je slepý, leč služebník můj, a kdo hluchý, leč ten, k němuž posly jsem poslal? Mnoho vida, nemáš toho dbáti? Maje sluch otevřený, nemáš slyšet? — Is. 42, 16—19, 20.

OBĚŤ PRO ČEST BOŽÍ.

A když byl v Betanii, v domě Šimona malomocného, a byl za stolem, přišla jedna žena s nádobou alabastrovou masti drahé z pravého nardu, a rozlomivši nádobu, vylila ji na hlavu jeho. Někteří však mrzeli

se na to mezi sebou a pravili: „K čemu stala se tato ztráta masti? Vždyť ta mast mohla se prodati za více než tři sta denárů a dáti se chudým.“ I osopovali se na ni. Ale Ježíš řekl: „Nechte ji. Proč činíte jí obtíže? Dobrý skutek učinila nade mnou; vždyť chudé máte vždycky s sebou, a když chcete, můžete jim dobře činiti, mne však vždycky nemáte. Ona učinila, co mohla: pomazalať napřed tělo mé k pohřbu. Vpravdě, pravím vám: Kdekoli bude hlásáno evangelium toto po celém světě, tam bude se vypravovati na památku její také to, co učinila ona.“ — Mar. 14, 3-9.

OBOJAKOST.

Běda vám, kteří říkáte zlému dobré a dobrému zlé, kladouce tmou za světlo a světlo za tmou, pokládající hořké za sladké a sladké za hořké! Běda (vám), kteří jste moudří ve svých očích, a sami před sebou opatrní! Běda (vám), kteří jste obry v pití vína, a velikány v míchání lihovin; kteří za úplatky osvobozujete bezbožného, a právo tomu, jemuž přísluší, odpíráte! Protož, jako jazyk ohně zžirá strniště, a žár plamene spaluje (seno), tak bude kořen jejich jako pýř, a květ jejich rozprchne se v prach za to, že zavrhlí zákon Hospodina zástupů, a řeči Svatého Israelova se rouhali. — Is. 5, 20-24.

Obklopen jsi lstivostí se všech stran; pro lest nechtějí mne znáti — praví Hospodin. — Jer. 9, 6.

Toto praví Pán Bůh: Běda těm, které šíjí podušky pod každý kloub ruky, a dělají podhlavnice pod hlavu každého věku, aby lapaly duše. Proto praví Pán Bůh toto: „Aj, já

(přijdu) na podušky vaše, jimiž vy duše lapáte jako ptáky; strhám je s ramenou vašich, a propustím duše, které jste polapily, (propustím) duše, aby mohly vzlétnout. I zvíte, že já jsem Hospodin. — Ezech. 13, 18, 20, 21.

Neklat' se po všelikém větru, a nechod' po každé cestě; [tot' bývá známka každého hříšníka — dvojaký jazyk]. Ať nejsi nazýván ramenářem, a za jazyk ať nejsi polapen a zahanben! Neboť zloději kyne hanba a pokuta, člověku dvojakého jazyka potupa nejhorší, ramenáři pak nenávisť a zášť i pohanění. — Sir. 5, 11, 16—17.

ODPADLICTVÍ.

Pamatujte na to a zastyděte se, povšimněte si toho, odpadlíci! Rozpomeňte se na minulé věky, že já jsem Bůh a není jiného, Bůh, jemuž není podobného, jenž od počátku oznamuje věci poslední, před dávnem to, co se ještě nestalo, jenž řekl: „Můj úradek se splní, vše, co chci, se stane“, jenž povolal od východu orla, ze země daleké muže své vůle; řekl jsem a splním to. Slyšte mne, vy tvrdého srdce, kteří daleko jste od spravedlnosti! Blízko jsem přivedl svou spravedlnost, nevzdálí se. — Isaiáš 46, 8—13.

A není bázně mé při tobě, praví Pán, Bůh zástupů. Dávno (již) zlámala jsi jho mé, roztrhla jsi svazky mé a řeklas: „Nebudu sloužiti“. Já přece štípil jsem tě z révy ušlechtilé, všecky sazenice byly pravé; jak jsi mohla zvrátit se mi v révu zvrhlou? — Jer. 2, 20, 21—22.

ODPUŠTĚNÍ HŘÍCHŮ.

Smiluj se nade mnou, Bože, podle svého velkého milosrdenství, a podle množství svých slitování zahlad' nepravost mou. Úplně omyj mne od mé nepravosti, a od hříchu mého očisti mne. Nebo svou nepravost já poznávám, a hřích můj přede mnou je vždycky. Proti Tobě samému jsem prohřešil se, a co zlé je před Tebou, učinil jsem. Nebo, hle, v nepravostech jsem se počal a v hříších počala mne matka moje. Pokrop mne ysopem, abych očištěn byl. Odvrať obličej svůj od mých hříchů, a vymaž všechny mé nepravosti. Srdce čisté stvoř ve mně, Bože, a ducha pravého obnov v útrokách mých. Nezamítej mne od své tváře, a svého ho svatého Ducha mi neodnímej. Pane, rty mé rač otevřítí, a má ústa zvěstovat budou Tvoji chválu. — Žalm 50, 3—6, 7, 9 a d.

PASTÝŘ.

Co se bylo ztratilo, nehledali jste. I rozprchly se ovce mé, že nebylo pastýře; a staly se potravou všelike polní zvěři; a(no), rozprchly se. Bloudila má stáda po všech horách, po všech vyvýšených pahorcích; po celé ploše země se rozprchla má stáda, a nebylo, kdo by se o ně staral, nebylo, pravím, kdo by se o ně staral, a stád mých nepásli. Proto vy, pastýři, slyšte slovo Hospodinovo: Toto praví Pán Bůh: Aj, já sám (přijdu) na pastýře a budu vymáhati stádo své z ruky jejich, učiním konec s nimi. — Ezech. 34, 2, 3—6 a d.

(Běda) pastýři ničemnému, opouštějícímu stádo! Meč na rámě jeho a na pravé oko jeho! Rámě jeho úplně uschne a pravé oko jeho dokonale oslepne! — Pror. Zachar. 11, 17.

Strážní jeho všichni jsou slepí, všichni nevědomí; němí psi jsou, kteří nejsou schopni, aby štěkali; oddávají se snům, rádi si poleží, rádi si pospí. Spolu jsou to psi velmi hltaví, nevědí, co je sytost; sami pastýři (jsou nešlechtní), neznají, co rozumno jest; všichni se uchylují na své cesty, každý za svým ziskem, od nejvyššího, až do nejnižšího. — Isajáš 56, 10—11.

POHANÉ.

Byliť blázni všichni lidé (od přirozenosti), v nichžto nebylo známosti Boha, kteří z viditelných dokonalostí nemohli poznati toho, který jest, aniž pozorující díla, našli umělce, ale buďto oheň, nebo vítr, nebo tekutý vzduch, neb okruh hvězd, neb obrovskou vodu, nebo slunce a měsíc měli za bohy, kteří spravují svět. Jestliže libující si v jejich kráse, měli je za bohy, měli věděti, že mnohem lepší jest Pán jejich. Neboť první původce krásy všechny ty věci stvořil. Jestliže pak se divili jejich síle a působení, měli z nich vyrozuměti, oč silnější jest jejich Tvůrce. Neboť z velikosti a krásy tvorů lze závěrem Stvořitele jejich poznati. — Moudr. 13, 1—5.

POKÁNÍ.

Ó, bys protřhl nebe a sestoupil, aby se před tebou hory rozpývaly, jako spalované ohněm by zmizely,

vody ohněm by hořely; aby ve známost uvedeno bylo jméno tvé nepřítelům tvým, aby národové před tebou se báli. Ejhle, tys hněval se, a my jsme hřešili (dále). Jako (člověk) nečistý byli jsme my všichni, a jako roucho ženy krvotoké byly všecky spravedlnosti naše. Zvadli jsme vesměs jako listí, a nepravosti naše jako vítr nás unášely. A (přece) nebylo, kdo by vzýval Tvé jméno, kdo by se vzchopil a přidržel se tebe. Skryl jsi (totiž) tvář svou před námi, vydals nás na pospas síle naší nepravosti. A přece, Hospodine, jsi ty náš otec, my jsme hlína a ty jsi náš tvůrce; dílo rukou tvých jsme my všichni. Nehněvej se, Hospodine, příliš, aniž vzpomínej ještě na naše nepravosti; aj, viz, lid tvůj jsme my všichni! — Isajáš 64, 1—3, 6—9.

Vrať se, Israeli, k Pánu, Bohu svému, neboť padl jsi (do bíd) svou nepravostí. Vezměte s sebou slova (modlitby) na cestu návratu k Hospodinu řkouce mu: „Sejmi všelikou nepravost, a přijmi (naše) dobré činy. — Pror. Oseáš. 14, 2—3.

Protož nyní — praví Hospodin — obraťte se ke mně celým svým srdcem, (a to) s postem a s pláčem a s kvílením. Roztrhněte však srdce svá a ne roucha, a tak vraťte se k Pánu, Bohu svému. Trubte na roh na Sionu, ustanovte svatý půst, svolajte schůzi; ať se lid sejde, ať posvěť se obec, shromažďete starce, seberte děti, také ty, které prsou požívají. Mezi síní a oltářem ať pláčou kněží, sluhové Hospodinovi. Ať řeknou: „Odpusť, Pane, lidu svému, nedávej majetku svého v pohanění. — Pror. Joel 2, 12, 15—16, 17.

POKRYTECTVÍ.

Proč však vidíš třísku v oku bratra svého, a trámu ve svém oku nepozoruješ? Aneb, kterak můžeš říci bratru svému: Bratře, nechej, ať vyvrhnu třísku z oka tvého — sám ve svém oku trámu nevidá? Pokrytče, vyvrz nejprve trám z oka svého, a potom přihlédni, abys vyvrhl třísku z oka bratra svého. — Luk. 6, 41—42.

POMÍJEJÍCENOST.

Hlas řekl: „Volej“! I řekl jsem: „Co mám volati“? Vše, co má tělo, jest jako tráva; a všecka sláva jeho jak polní květ. Usychá tráva a oprchává květ, když dech Hospodinův ovane jej. Ano, tráva jest lid. Usychá tráva a oprchává květ, slovo však našeho Boha zůstává na věky. Isajáš 40, 6—8.

Prchají všecky dny naše, život náš dlužno mít za pavučinu. Let našich úhrnem bývá sedmdesát, a je-li při síle kdo, osmdesát; většina jejich je lopota a bolest, přikvačí slabost a odlétáme. — Z 89, 9—10.

Synu, máš-li co, čiň sobě dobře, a podávej oběti Bohu jak se patří. Pamatuj, že smrt nemešká, a že zákon podsvětí byl ti ukázán; neboť zákon tohoto světa jest: „Jistě zemřeš.“ Před smrtí čiň dobře přáteli svému, a podle možnosti podávej a dávej chudému. Nezabavuj se dne dobrého, a úděl dobré radosti ať nemíjí tě. Zdaž nemusíš jiným zůstavit ovoce svých námah, a výsledek svých prací, aby dělili se o něj losy? Dávej a ber, veď sebe samého. [Před skonáním svým čiň spravedlnost],

neboť na onom světě nelze najíti pokrmu. Každý člověk jak seno zvaďne. Jako listí zelené na stromě hustém: jedno se pučí a druhé opadává — tak i pokolení z těla a z krve: jedno skonává a druhé se rodí. Každé dílo pomíjející konec konců zhyne; a kdo je dělá, půjde s ním. [Ale každý skutek výborný oceněn bude spravedlivě.] — Sirach. 14, 11—21.

POSMĚCH.

Slyšte mne, kteří víte, co spravedливо jest, můj lide, v jehož srdci můj zákon jest! Nebojte se hany smrtelníkův, a posměchů jejich se nestrachujte. Neboť jak roucho, tak je bude trávit červ, a jako vlnu, tak je žráti bude mol. Ale spása moje na věky bude, a má spravedlnost rod od rodu. — Isai. 51, 6—8.

POŽEHNÁNÍ.

A nyní toto dí Hospodin zástupů: „Pozorujte, co vás potkalo! Sili jste mnoho, a sklidili málo; jedli jste, a nejste nasyceni; pili jste, a nejste napojeni; přikryli jste se, a nezahřáli jste se; a kdo si chtěl stráždat mzdu, vkládal ji v pytlík děravý. — Zavřelo se nad vámi nebe, aby nedalo rosy, proto zavřela se země, aby nedala plodu svého; a povolal jsem sucho na hory i doly, na pšenici, na víno, na olej, na vše, co vydává země, i na lidi, i na dobytek, i na všecku práci rukou.“ — Pror. Agg. 1, 5—6, 10—11.

Nestaví-li Hospodin domu, marně se lopotí, kteří jej stavějí. Neostřihá-li Hospodin města, nadarmo bdí, kdo je hlídá. — Žalm 126, 1.

Dochází požehnání každý, kdo se bojí Pána. Žehnej tobě Hospodin se Siona, bys viděl blaho Jerusalema všecky dny života svého. — Žalm 127, 4—5.

Toto praví Hospodin, Stvořitel tvůj, Tvůrce tvůj, Pomocník od matčina lůna: Neboj se, můj služebníče, Jakobe, Miláčku, kterého jsem si vyvolil! Vylejť vody na žíznivou, potoky na vyprahlou zemi. Vyleji Duha svého na tvoje potomstvo, a své požehnání na tvůj kmen; i budou rašiti mezi bylinami jako vrboví podle tekoucích vod. — Is. 44, 2—4.

PROZŘETELNOST.

Nakloňte ucho a slyšte hlas můj, pozorujte a slyšte řeč mou! Zda-liž den co den oráč oře, aby sel, (den co den) brázdí a vláčí svou půdu? Ano, když byl srovnal povrch její, rozhazuje kopr, rozsévá kmín, a klade řádně pšenici a ječmen, a proso i vikev na příslušné souvrati. Bůh jeho vyvíčil ho, co správně jest, tomu ho naučil. Nebývá přece kopr mlácen saněmi, aniž kolo vozu po kmínu se točívá, ale prutem bývá kopr vytloukán a kmín holí. Obilí sice bývá mláceno, ale mlátec nemlátí ho věru věčně, aniž ustavičně je roztlačuje kolem vozní (mlátičky), aniž kopyty dobytka svého rozšlapává je. I to vyšlo od Hospodina, Boha zástupů, aby podivuhodným učinil svůj úrdek. — Is. 28, 18—29.

PŘÁTELSTVÍ.

Ne každého člověka uváděj do domu svého, neboť mnoho jest úkladů člověka lstivého. [Jako totiž útro-

by (nemocných) puch vyřihují], a jako koroptev lapena bývá do klece, a jako srna do osidla, tak i srdce zpupných; jako vyzvědač číhá na pád bližního svého. Připust' k sobě cizího člověka, i zvrátí klid tvůj v bouři, a odcizí ti tvé vlastní lidi. Činiš-li dobré, věz, komu činiš, a dostane se mnoho vděku tvým dobrodiním. Čiň dobře spravedlivci, i dojdeš odplaty veliké; ne-li od něho, jistě od Pána. [Vždyť i Nejvyšší v nenávisti má hříšníky, a slitovává se nad kajícími.] Neboť dvojnásobně zlého dojdeš za všechno dobré, co mu (bezbožnému) prokážeš; vždyť i Nejvyšší v nenávisti má hříšníky, a bezbožným odplatí trestem. — Sir. 11, 31—32, 36 a d.

Nelze poznati ve štěstí přítele, a neutají se v neštěstí nepřítel. Ve štěstí člověka nepřátelé jeho jsou v zármutku, a v neštěstí i přítel se odlučuje. Nedůvěřuj nepříteli svému nikdy; neboť jako měď rezaví nešlechtnost jeho; a byť poníženež sehnutý chodil, měj pozor a vystříhej se před ním. Nestavěj ho podle sebe, aby tě nesvrhl (a nepostavil se) na tvé místo; ať neseď si po tvé pravici, aby se neucházel o tvé křeslo; posléze poznal bys má slova, a mé řeči by bodaly tě. Rty svými lahodí nepřítel, v srdci však ukládá, jak by tě zvrátil do jámy. Očima slzí nepřítel, uhlídá-li však čas, nemůže nasytit se krve. Potká-li tě neštěstí, shleďáš, že první je tu. [Očima slzí nepřítel], jako by pomoci chtěl — podrazí ti nohy. Budeš-li mu dávat, bude se ucházet o tebe; pak-li nebudeš míti, opustí tebe. Máš-li co, s tebou se živiti bude, a vyždímá tě bez lítosti. Budeš-li mu potřeben, bude tě

klamat: usmívaje se, bude ti naděje dělat, krásně tobě mluvit, a řekne: „Čeho ti třeba?“ Bude tě zahanbovat hostinami svými, dokud tě nevyjí několikrát, a na konec vysměje se tobě; potom, vida tě, nechá tě na holičkách. — Sirach. 12, 8—12, 15—18 a d.

PŘIKÁZÁNÍ BOŽÍ.

Toto praví Hospodin: Já jsem Hospodin, tvůj Bůh, jenž tě učím užitečným věcem, a vedu tě cestou, kterou máš jíti. Ó, bys byl šetřil mých přikázání! Bylo by jako řeka tvé blaho, a tvé štěstí jako mořské vlny. — Is. 48, 17, 18.

Synu můj, nezapomínej na můj zákon, a mých příkazů dbej srdce tvoje; neboť život dlouhý, léta šťastná, a hojnost spokojenosti přinesou ti. Láska a věrnost ať neopouštějí tě, uvaž si je kolem hrdla svého, [napiš si je na desky svého srdce]. — Kniha Přisl. 3, 1—3.

PÝCHA.

Pýcha lidí snížena, skloněna bude jich zpupnost; jediný Hospodin vyvýšen bude v den ten. Přijdeť den Hospodina zástupů na vše, co pyšné a vysoké, a na vše, co hrdé jest, a bude to poníženo. (Přijde) na všechny libanské cedry, [vysoké a vyvýšené] a na všechny basanské duby; na všechny vysoké hory a na všechny pahrbky vyvýšené; na každou vysokou věž a na každou pevnostní zeď; na všechny tarsiské lodi a na vše, co lahodí zraku. Pýcha lidí snížena, skloněna bude jich zpupnost, jediný Hospodin vyvýšen bude. — Is. 2, 11-17.

Svržena jest do pekla tvá pýcha, svalilo se tvé tělo; hnilobou je ti ustláno a přikrývka tvá jsou červi. Kterak jsi spadla s nebe, jasná jitřenko, kterak svalil ses na zemi, ty, kterýs raníval národy! Tys v duchu si říkával: „Na nebe vystoupím, nad hvězdy boží vysoce postavím trůn svůj, posadím se na hoře shromáždění na nejzazším severu, vystoupím nad výšiny oblaků, budu podobný Nejvyššímu.“ Avšak do pekla svržen budeš, do nejzazších hlubin. Kdo tě uzří, nakloní se k tobě a na tebe patřit budou (řkouce): „To je ten muž, který bouřil svět a říšemi trásl, který obracel kruh země v poušť a města jeho bořil, neotvíral žaláře svým zajatcům, všem králům národů; (ti) všichni odpočívají ve cti, každý ve svém domě; ty však jsi pohozen mimo hrob svůj jako nedochůdce, zprzněný, zasypaný těmi, kteří padli mečem, a sletěli do nejhlubších pekel. — Is. 14, 11—19.

Řekl Nabuchodonosor: Viděl jsem strom uprostřed země, výška jeho byla náramná. Veliký byl to strom a silný, výška jeho sahala k nebi; bylo jej viděti až na kraji světa. Listí jeho bylo velmi pěkné, ovoce jeho přehojné, pokrm pro všechny byl na něm. Pod ním odpočívala zvířata divoká, na ratolestech přebývali ptáci nebeští, a z něho živilo se všecko, co má tělo. Hleděl jsem u vidění hlavy své na lůžku a aj — strážný — a byl svatý — sestoupil s nebe, volil silně a řekl: Podetněte strom ten, osekejte větve jeho, otlucte listí jeho; ať prchají zvířata, která jsou pod ním, a ptactvo s jeho větví! Takový sen snil jsem já, Nabuchodonosor král; ty

tedy, Baltasare (Daniele), podej [rychle] výklad jeho. Neboť všichni mudrci mé říše nemohou mi ho vyložiti; ty však můžeš, ježto duch svatých bohů je v tobě. — Baltasar (Daniel) odpověděl a řekl: „Pane můj. Ty jsi to, králi, jenž jsi velkým a mocným se stal; velikost tvá vzrostla a došla až k nebi, a tvá moc (došla) až na kraj světa. — Vyvrhnou tě z lidí, a s divokou zvěří bydleti budeš, trávu jako hovězí dobytek budeš jísti, rosou nebeskou smáčen budeš. — Všecko to na krále Nabuchodonosora přišlo. — Dan. 4, 7-11, 15, 16 —.

Počátek lidské pýchy bývá odpad od Boha. Od svého Tvůrce odvrací se srdce jeho, ježto počátek všelikého hříchu jest pýcha; kdo se jí přidrží, bude čišeti kletými činy. Trůny pyšných vládců zvrací Bůh, a posazuje ponížené místo nich. Kořeny národů [pyšných] vytrhuje Bůh a štípí pokorné místo nich. — Sir. 10, 14—15, 17—18.

ROUHÁNÍ.

Zda bude sekera chlubit se proti tomu, kdo jí seká, nebo zda bude pila se honositi proti tomu, kdo ji tahá? Jako kdyby se pozdvihl prut proti tomu, kdo jej zdvíhá, a jako kdyby se vzepřela hůl, která je přece jen dřevo. — Is. 10, 15.

Baltasar učinil hody veliké tisíci svých velmožů a každý pil podle svého věku. Jsa již napilý, rozkázal, aby přinesli zlaté a stříbrné nádoby, jež byl odnesl Nabuchodonosor, otec jeho, z bývalého chrámu jerusalemského, aby pili z nich král a velmoži jeho, ženy i ženiny jeho. Tu přinesli

zlaté a stříbrné nádoby, jež byl odnesl (Nabuchodonosor) z bývalého chrámu jerusalemského, a pili z nich král a velmoži jeho, ženy a ženiny jeho. Pili víno a chválili bohy své, zlaté a stříbrné, měděné, železné, dřevěné a kamenné. V tu chvíli ukázaly se prsty jako ruky člověka, písíciho naproti svícnu na povrchu stěny paláce královského. Když král viděl články písíci ruky, změnila se mu tvář, myšlenky jeho děsily ho, klouby kyčlí jeho se uvolňovaly a koleno bilo mu o koleno. A vzkřikl král silně, ať přivedou hadače, chaldy a věštce. Když tedy byl Daniel uveden před krále, řekl před králem: „Dary svoje si nech, a odměny domu svého jinému dej. Toto jest písmo, jež napsáno bylo: Mane Thekel, Fares. A význam těch slov jest tento: Mane: Sčetl Bůh tvé království a učinil mu konec. Thekel: Zavěšen byl jsi na váhu, a byl jsi shledán lehký. Fares: Rozděleno bude království tvé. — Dan. 5, 1—7, 13 —.

Protož kdo mluví nepravé věci, nemůže utajit se, aniž ho mine trestající spravedlnost. A (ani) reptavé zašeptání neujde mu. Vystříhejte se tedy reptání, které nic neprospívá, a nedopouštějte jazyku, aby se rouhal, ježto řeč tajná neuniká trestu, ale ústa lživá zabíjejí duši. Říkají si mezi sebou, zvrhle usuzující: Krátký a teskný jest čas života našeho, není léku, když člověk skonává, a není známo, že se kdo z podsvětí vrátil. — Moudr. 1, 8, 10—11; 2, 1.

SHOVÍVAVOST.

Ty však, Bože náš, dobrotivý jsi a věrný, shovívavý, který svět

řídíš v milosrdenství. Neboť i když hřešíme, jsme Tvoji, známe moc Tvou; nebudeme však hřešiti, ježto víme, že jsme majetek Tvůj. — Kn. Moudrosti 15, 1—2.

SKUTKY DOBRÉ.

Proč však říkáte mi: Pane, Pane — a nečiníte, co pravím? Každý, kdo přichází ke mně a slyší má slova, a je koná, o tom ukáži vám, komu jest podoben. Podoben jest člověku, jenž stavě dům, kopal hluboko a položil základ na skálu. Když pak povstala povodeň, obořila se řeka na ten dům a nemohla jím pohnouti, neboť byl založen na skále. — Kdo však slyší a nekoná, podoben jest člověku, jenž postavil dům na zemi bez základu, na který se obořila řeka, a hned padl, a pád domu toho byl veliký. — Luk. 6, 46—49.

Vinici měl můj miláček na tučném pahorku. Oplotil ji, vybral z ní kamení, osázel ji (ušlechtilou) révou. Postavil prostřed ní věž, lis v ní vydlabal, a čekal, že ponese hrozny, ale plodila pláňata. Co víc jsem učinit měl své vinici, a neučinil jsem jí? Proč, když jsem čekal, že ponese hrozny, plodila pláňata? Teď tedy ukáži vám, co učiním já své vinici: Odejmu jí plot, že na pospas bude. Pobořím jí zeď, že ji rozšlapou. Pustinu z ní udělám: nebude řezána, nebude okopávána, vzroste v trní a v hloží; i mrakům dám příkaz, by nespouštěly na ni deště! — Is. 5, 1—2, 4—6.

Není-liž púst, jaký miluji, spíše toto: Rozvázati svazby bezbožnosti, rozvolniti pouta, jež utlačují, utiskované propustit na svobodu, a jeho ja-

kékoli poroby zlomit? Lámej chléb svůj tomu, který lační, nuzné a pocestné uváděj do svého domu; uvidíš-li nahého, přioděj ho. Tehdy vyrazí jak zora tvé světlo, před tebou půjde tvoje spravedlnost, a boží sláva za tebou bude tě provázet. Tehdy volat budeš, a Pán tě vyslyší; vzývat ho budeš, i řekne: „Ejhle, tu jsem!“ — Is. 58, 6—7, 8, 9.

SLOVO BOŽÍ.

A jako sestupuje déšť a sníh s nebe, a již se tam nevrací, ale napájí zemi, zalévá ji a uschopňuje, aby plodila, a dává sémě k setí a chléb k jídlu: tak bude slovo mé, jež vyšlo z úst mých; nevrátí se ke mně bez účinku, ale způsobí (vše), cokoli chtěl jsem, zdaří se mu, k čemu jsem je poslal. — Isai. 55, 10—11.

SOUD POSLEDNÍ.

Proto bude nebe se třásti, a pohne se země se svého místa pro hněv Hospodina zástupů, až přijde den rozhořčené nevěle jeho. — Is. 13, 13.

Neboť ejhle, Hospodin v ohni přijde, a jako vichor vozy jeho, aby vykonal ve hněvu svou roztrpčenost, a zehrání své v plameni ohně; neboť ohněm bude Hospodin soud vykonávat, a mečem svým nad každým. — Is. 66, 15, 16.

SPRAVEDLNOST.

Hlas volajícího na poušti: Připravte cestu Páně, přímé čiňte stezky jeho; každé údolí budiž vyplněno a každá hora i pahrbek budiž poní-

žen, a místa drsná cestami rovnými; a veškeré lidstvo zakusí spásu boží. — 3, 4—6.

Pozdvihněte k nebi své oči, a pohleďte na zemi dolů: neboť nebesa jako dým se rozplynou, země jako roucho se rozpadne, a obyvatelé její taktéž zahynou. Ale spása moje na věky bude, a má spravedlnost nezhadne. — Is. 51, 6.

SRDCE PÁNĚ.

Já krmil bych nejlepší pšenicí, medem ze skály sytil bych jej. — Žalm 80, 17.

Ó, vy všichni, kteří (kolem) jdete cestou, pohleďte a vizte, je-li bolest jako bolest má. — Pl. Jer. 1, 12.

Když miloval své, až do konce je miloval. — Jan 13.

Pojďte ke mně všichni, kteří se lopotíte a jste obtíženi, a já vás občerstvím. Vezměte jho mé na sebe a učte se ode mne, neboť jsem tichý pokorný srdcem, a naleznete pokoj duším svým. — Mat. 11, 28—29.

Čekám, kdo se ustrne nade mnou, však marně; kdo by mne potěšil, nenalézám. — Žalm 68, 21.

Já pak spíše červ jsem, než-li člověk, pohanění lidí a povrhel cháttry. Všichni, kteří mne vidí, smějí se mi, šklebí ústa a potřásají hlavou: „Doufal v Hospodina, ať ho vytrhne, ať ho vysvobodí!“ Rota lidí zločinných obléhá mne; zbodli ruce mé i nohy moje. Mohou sčítat všechny moje kosti, rozdělují sobě roucho

moje, o můj oděv metají loš. Jako kdybych z vody byl, roztékám se, rozvazují se mi všechny kosti, jak vosk se mi rozplývá srdce v mém těle. — Žalm 21.

Poněvadž byl pátek, tedy židé, aby nezůstala těla na kříži v sobotu, neboť den té soboty byl veliký, prosili Piláta, aby se jim zlámaly nohy a (oni) sňali se (s kříže). Přišli tedy vojáci a zlámali nohy jednomu i druhému, jenž s ním byl ukřižován. Když pak přišli k Ježíšovi a uzřeli ho již mrtvého, nezlomili mu nohou, ale jeden z vojínů bodl jej kopím v bok, a hned vyšla krev a voda. — Jan 19.

SVÁTEČNÍ DEN.

Aniž vynášejte břemen ze svých domů v sobotní den, a žádného díla nekonejte; svěťte sobotní den, jak jsem přikázal vašim otcům! Neuposlechnete-li mne však, abyste světili den sobotní a nenosili břemen, nevnášeli (jich) branami jerusalemskými v sobotní den: zapálím oheň ve branách města, i zhltná domy jerusalemské, a neuhasne. — Jer. 17, 22, 27.

A odebrav se odtud, přišel do jejich synagogy. A hle, byl tu člověk s uschlou rukou. I otázali se ho: „Jest dovoleno v sobotu uzdravovati?“ — Chtěli ho obžalovati. — On pak řekl jim: „Kdo z vás bude člověk (takový), který, bude-li mítí ovci jednu a ta upadne mu v sobotu do jámy, neuchopí a nevytáhne ji? Oč dražší jest člověk, než ovce! Jest tedy dovoleno v sobotu dobře činiti.“ — Mat. 12, 9—12.

SVOBODNÁ VŮLE.

Hrnčíř hněte namáhavě hlínu, aby změkla, a dělá pro potřeby naše všelijaké nádoby; avšak z téže hlíny dělá nádoby k účelům čistým, jako k účelům opačným, všechny stejně. — Moudr. 15, 7.

TREST.

Protož toto praví Pán Bůh: „Ejhle, služebníci moji budou jísti, vy však lačněti; ejhle, služebníci moji budou píti, vy však žízni. Ejhle, služebníci moji budou se veseliti, vy však hanbiti se; ejhle, služebníci moji budou jásat pro radost srdce, vy však křičeti budete pro bolest srdce, a pro sklíčenost ducha kvíleti.“ — Isai. 65, 13—14.

Budete jako dub, s něhož listí prší, a jako zahrada, ve které není vody. Síla vaše bude pýř koudele, a dílo vaše jiskra; obé spolu se vznítí, a nebude, kdo by uhasil. — Is. 1, 30, 31.

Zbyla ve městě (jen) spoušť, a zkáza v ssutiny obrací brány. Ano, tak bude uprostřed země, uprostřed národů; jako kdyby málo oliv, které pozůstaly, setřesené bylo se stromu, nebo (jako málo) hroznů po skončeném vinobraní. — Is. 24, 12, 13.

Od končin země slyšíme chvály: „Sláva Spravedlivému!“ I řekl jsem: „Co to vidím? Co to vidím!? Běda mně! Zločinci páchají zločiny, zločinci bezbožně páchají zločiny. Hrůza a jáma, a osidlo na tebe (čeká), obyvateli země!“ Kdo před hrůzou uteče, upadne do jámy; a kdo se vyprostí z jámy, lapen bude osidlem;

neboť průduchy nebeské budou otevřeny a základy země budou se třásti. Popraská, popuká země, rozstoupí a rozpadne se země, bude se kolísat a houpat, viklat a motat se bude země jak opilý, bude se kolíbat jak budka na jednu noc, nepravost její zatíží ji, že padne, a již nepovstane. V ten den navštíví Hospodin vojsko nebeské na výsosti, i krále země, co jich na zemi jest. A zardí se měsíc, a zahanbí se slunce, až bude kralovat Hospodin zástupů na hoře Sion. — Is. 24, 16—21, 23.

TRPĚLIVOST.

Jednoho dne, když přišli synové boží, aby se postavili před Hospodina, byl mezi nimi také satan. Tomu řekl Hospodin: „Odkud jdeš?“ On odpověděl: „Obcházel jsem zemi; prošel jsem ji kříž na kříž.“ Tu řekl mu Hospodin: „Viděl jsi služebníka mého Joba, že mu rovného na zemi není, člověka upřímného a poctivého, bohabojného, jenž se varuje zlého?“ Satan mu odpověděl: „Zdaliž darmo Job se bojí Boha? Neohradils ty jej i dům jeho, i vše, co mu patří, do kola kolem? Dílům rukou jeho požehnal jsi, a jeho majetek po zemi se rozmáhá. Ale vztáhni maličko svou ruku, a všeho, co mu náleží, se dotkni, nebude-li v tvář ti zlořečiti!“ Řekl tedy Hospodin satanovi: „Hle, všechno věci, které má, v moci tvé jsou; toliko na něj nevztahuj své ruky!“ I vyšel satan od Hospodina. Jednoho pak dne, když synové a dcery jeho jedli a pili víno v domě bratra svého prvorozeného, přišel posel k Jobovi, a pravil: „Hovězí dobytek (právě) oral, oslice podle něho se pásly, i vpadli Sabšít a zabrali

všecko, také čeládku pobili mečem; jediný já utekl jsem, abych tobě oznámil to.“ Vyšel tedy (potom) satan od Hospodina, ranil Joba velmi zlými nežity od paty nohy až do temene hlavy jeho. On pak střepinou hnis ostruhoval, sedě na smetišti. Tu mu řekla manželka jeho: „Ještě ty trváš ve své upřímnosti? Zlořeč Bohu a umři!“ On však jí pravil: „Jako jedna z šílených žen mluvíš! Dobré-li věci jsme brali z ruky Boží, proč bychom nechtěli přijímat zlé?“ Job 2, 6—10.

ÚTĚCHA.

„Těšte, těšte můj národ“ — praví Bůh váš. „Mluvte k srdci Jerusalema, volejte k němu! Jeť skončena robota jeho, jeť odčiněn hřích jeho, vzaltě dvojnásob z ruky mé za všechny viny své.“ — Is. 40, 1—2.

Neboť toto praví Hospodin: „Ejhle, já na něj přivedu jako řeku pokoj, a jak rozvodněný potok slávu národů, kterou ssáti budete; u prsů chování budete, a na klíně budete laskáni. Jako když matka někoho těší, tak já potěším vás.“ — Is. 66, 12—13.

VĚDA (UMĚNÍ).

Učení pak skvíti se budou jako lesk oblohy; a kteří spravedlnosti vyučují mnohé, jako hvězdy na věčné věky. — 12, 3.

VELEBNOST.

Není podobného tobě, Hospodine, veliký jsi ty, a veliké je tvé jmé-

no svou mocí! Kdo by se nebál tebe, ó králi národů? Ano, tobě přísluší úcta; mezi všemi mudrci národů a ve všech královstvích jejich není žádného podobného tobě! Jer. 10, 6—7.

VLAST.

Běda mně, že jsem se narodil, abych viděl zkázu lidu svého, jakož i zkázu svatého města, a tu seděl, ano jest vydáno v ruce nepřátel, a svatyně jest v rukou cizinců! Chrám jeho jako bezectný člověk, nádherné nářadí jeho odnesli jakožto kořist. Všecku jeho krásu mu vzali. K čemu tedy ještě nám žiti? — I. Machab. 2, 7—9, 11, 13.

U řek babylonských tu sedíce, lkáme, na Sion vzpomínajíce; na vrby uprostřed země jsme zavěsili hudební nástroje svoje. Neb nás tu žádali, kteří nás v zajetí drží, abychom jim zazpívali; kteří nás odvedli, dělali: „Zazpívejte nám chvalozpěv z písní sionských!“ Jak bychom mohli Hospodinovu píseň zpívat v cizí zemi?! Zapomenu na tebe, Jerusaleme, ať mi uschne má pravice! Nechat' přilne jazyk můj k podnebí mému, nebudu-li Tě pamětliv, nebudu-li mít Jerusalema za vrchol radosti své! — Žalm 136, 1—6.

VŠEMOHOUCNOST.

Toto praví Hospodin, Tvůj Vykupitel a tvůj Tvůrce od matčina lůna: Já jsem Hospodin, jenž činím všecko, roztahuji nebesa sám, utvr-

zuji zemi, a žádný se mnou. Ten, který hatím znamení hadačů a věštce matu; ten, který mudrce zatlačuji, a jejich vědění obracím v bláznovství. Ten, který praví hlubíně: „Bud' prázdná!“, a: „Tvé proudy vysuším!“ Ten, který Cyrovi řekne: „Pastýř můj jsi, a vše, cokoli chci, učiníš!“ Ten, který řekne Jerusalemu: „Vystavěn bud'!“ a chrámu: „Založen bud'!“ — Is. 44, 24—25, 27—28.

Pane, Bože zástupů, kdo je Ti podoben? Mocný jsi, Pane, a věrnosti plno kol Tebe. Ty jsi panovníkem nad zpupným mořem, když se vzdouávají vlny jeho, krotíš je. Tys jak zraněného pokořil zpupného, silným svým ramenem rozptýlils odpůrce své. Tvá jsou nebesa, Tvá je také země, svět a vše, čeho je plný, Ty založil jsi. Sever i západ Ty jsi ráčil stvořit, Tábor i Hermon plesají nad Tvým jménem. Ty máš rámě síly olbřímovy, silná jest ruka Tvá, pravice vyvýšená. O spravedlnost, o správo trůn Tvůj jest opřen, milostivost a věrnost stojí před Tebou. Blaze národu, který ve světle tváře Tvé chodí, Pane! — Žalm 88, 9—16.

VŠEVĚDOUCNOST.

Běda vám, kteří hluboko v srdci před Hospodinem skrýváte záměr, jejichž skutky dějí se v temnu, a (kteří) říkají: „Kdo nás vidí, a kdo si nás všímá?“ Zvrhlé je toto smýšlení vaše! Jakoby hlína proti hrnčíři mohla mít záměry, jakoby dílo mohlo říci tomu, jenž učinil je: „Neučinil jsi mne“, — Isajáš 29, 15—16.

Nevíte? Neslyšeli jste o tom? Nebylo vám to řečeno od počátku? Nepoznali jste základů země? Ten trůní nad klenbou země, jejíž obyvatelé jsou mu jako kobylinky; ten roztáhl jako nic nebesa, rozprostřel je jak obytný stan. Ten velmože obrací v niveč, a vládce světa v nic přivádí. Prve než zasazen, nebo zasetz, prve než kořeny zapustil kmen jejich: náhle zavane na ně, i uschnou, a vichor jak stéblo zanese je. Zdvihněte k výšinám své oči, a vizte, kdo je stvořil, kdo je všechny jménem volá. — Is. 40, 21—24, 26.

VŠUDYPŘÍTOMNOST.

Pane, zpytuješ a znáš mě; ty víš, sedám-li či vstávám, rozumíš mým myšlenkám z dálky. Chodím-li, či ležím, zkoumáš, všecky mé cesty jsou ti známy, neb není na mém jazyku slova, o němž bys, Pane, nebyl již věděl. Kam mohu zajít před Tvým duchem, nebo kam utéci před Tvou tváří? Kdybych na nebe vstoupil, jsi tam Ty, jestli si do pekel lehnu, hle, Tys tu. Vezmu-li si křídla zory, a spustím-li se v dálných končinách moře: i tam bude ruka Tvá mně v patách, a Tvá pravice uchopí mne. — Žalm 138, 1—4, 7 až 10.

VYZNÁNÍ HŘÍCHŮ.

Nestyď se vyznati své hříchy, a nepoddávej se nikomu, kde jde o hřích. Neříkej: „Hřešil jsem, a co [smutného] přhodilo se mi za to?“ Jeť Nejvyšší shovívavý [Odplatitel]. A neříkej: „Smilování Páně veliké jest, smiluje se nad množstvím hříchů mých.“ Neboť jako milosrden-

ství, i hněv náhle přichází od něho. Neprodlevej obrátit se k Pánu, aniž odkládej (s tím) den ode dne. Neboť náhle přijde hněv jeho, a v čas trestu zahladí tě. Nespoléhej se na jmění nespravedlivé, neprospějet' nic v den dopuštění a odvety. — Sirach. 4, 31; 5, 4, 6—7 a d.

VÝSTRAHA.

Hospodin mne oslovil a řekl: Synu člověkův, prorokuj a rci: Toto praví Pán Bůh: Kvilte! Běda, běda (tomu) dnu! Neboť blízko jest den, den mraku; čas (soudu) národů to bude. — Ezech. 29, 103.

Tehdy počal vytýkati městům, ve kterých se událo nejvíce zázraků jeho, že neučinili pokání: „Běda tobě, Korozain, běda tobě, Betsaido! Neboť kdyby v Tyru a Sidonu byly se udály zázraky, které se děly ve vás, byli by dávno v žinici a popelu učinili pokání. Avšak, pravím vám: Tyru a Sidonu bude lehčeji v den soudný, než-li vám. A ty, Kafarnaum, zda budeš povýšeno až do nebe? Až do propasti sejdeš; neboť kdyby v Sodomě byly se udály zázraky, které se děly v tobě, byla by zůstala až podnes. Avšak, pravím vám: Zemi sodomské bude lehčeji v den soudný, než-li tobě.“ — Mat. 11, 20 až 24.

Než, co se vám zdá? Člověk jeden měl dva syny, a přistoupiv k prvnímu, řekl jemu: „Synu, jdi dnes, pracuj na vinici mé.“ On však odpověděl: „Nechci.“ Ale potom, byv hnut lítostí, šel. Přistoupiv pak ke druhému, mluvil k němu taktéž. A on odpověděl: „Půjdu, pane“, a

nešel. Který z těch dvou vykonal vůli otcovu? Řkou jemu: „První.“ I řekl jim Ježíš: „Vpravdě, pravím vám, že celníci a nevěstky předejdou vás do království božího. Neboť Jan učil vás cestě spravedlnosti, a neuvěřili jste mu, celníci však a nevěstky uvěřili mu; vy pak, uzřevše to, ani nekáli jste se potom, abyste mu uvěřili.“ — Mat. 21, 28—32.

ZAPÍRÁNÍ BOHA.

Neboť opravdu zpronevěřil se mně dům Israelův a dům Judův — dí Hospodin. Zapřeli Hospodina, řekli: „To není on! Nepřijde na nás nic zlého.“ Toto praví Hospodin, Bůh zástupů: Protože mluvili takové řeči, aj, já činím ze slov mých v ústech tvých oheň, a z lidu tohoto dříví, aby je pohltil. — Jer. 5, 11—12, 14.

ZASLEPENOST.

Hluší, poslouchejte, slepí, prohlédněte, ať vidíte! Kdo je slepý, leč služebník můj, a kdo hluchý, leč ten, k němuž posly jsem poslal? Mnoho vida, nemáš toho dbáti? Maje sluch otevřený, nemáš slyšet? — Isai. 42, 18, 19, 20.

I řekl Ježíš: „Já jsem přišel na tento svět k soudu, aby ti, kteří nevidí, viděli, a kteří vidí, slepými se stali.“ I uslyšeli to někteří z fari-seů, kteří byli u něho, a řekli jemu: „Jsme snad také my slepí?“ Ježíš řekl jim: „Kdybyste byli slepí, neměli byste hříchu; nyní však pravíte: Vidíme; hřích váš zůstává.“ — Jan 9, 39—41.

ZAVRŽENÍ.

Pozdvihni se, pozdvihni se, povstaň, Jerusaleme, který jsi pil z ruky Hospodinovy kalich jeho hněvu; až do dna z kalicha opojného pil jsi, vypils jej do poslední kapky. Není, kdo by tě podepřel ze všech synů, které jsi zplodil. — Isai. 51, 17, 18.

Za to, že jste zavrhlí toto slovo, za to bude vám nepravost tato jako by trhlina hrozící pádem, provalující se ve vysoké zdi, která náhle, z nenadání se shroutí. Rozbije se, jako rozbita bývá nádoba hrnčířská na padrt', že nelze nalézt ze zlomků jejich střepiny, ve které mohl by nesen být ohníček s ohniště, nebo kterou by možno bylo nabrati maličko vody z jámy. — Is. 30, 12—14.

ZOUFALSTVÍ.

Zlořečený den, kdy jsem se zrodil! Den, kdy porodila mne má matka, ať není požehnaný! Zlořečený muž, který, zvěstovav otcí mému: „Narodilo se ti dítě, chlapeček“, radostí jej obveselil! Buď člověku tomu jako městům, která Hospodin podvrátil bez milosrdenství; že mne nezabil (hned) v mateřském lůně, aby mně byla matka má hrobem. — Jer. 20, 14—15, 16, 17.

ZPĚV.

Zpívejte Hospodinu novou píseň, chválu jeho od končin země; plavci na moři se vším, čeho je plno, ostrovy a obyvatelé jejich. Ať jásá poušť a osady na ní, vesnice stanové, v nichž Kedar bydlí; zpívejte chvály obyvatelé skal, s vrcholů hor radostně volejte! Vzdávejte Hospodinu

slávu, a chválu jeho pohanům zvěstujte! — Isai. 42, 10—12.

ZRADA.

To pověděv, Ježíš zkormoutil se v duchu a osvědčil a řekl: „Vpravdě, vpravdě, pravím vám: Jeden z vás mne zradí.“ Tedy pohlíželi učedníci na sebe vespolek, jsouce na rozpacích, o kom to praví. Stoloval pak jeden z učedníků jeho na lůně Ježíšově, ten, jehož Ježíš miloval. Tomu pokynul Šimon Petr a řekl jemu: „Pověz, kdo jest (ten), o němž to praví.“ On tedy spočinul na prsou Ježíšových a řekl jemu: „Pane, kdo jest?“ Ježíš odpověděl: „Ten jest, komu já namočenou skývu podám.“ A namočiv skývu, podal Jidášovi, (synu) Šimona iškariotského. A po té skývě vešel do něho ďábel. — Jan 13, 21—27.

Obracejí se ke mně zády, a ne tváří, ale za dob svého soužení říkají: „Vstaň, a vysvobod' nás!“ Kde jsou bohové tvoji, kterých jsi nadělal si? Ať vstanou a vysvobodí tě za dob soužení tvého! — Jer. 2, 27, 28.

Ano, kdyby mi nepřítel klnul, snesl bych to, kdyby se vypínal nade mne odpůrce, ukryl bych se snad; ale tys to, společník můj, rádce a důvěrník, jenž jídals lahodné pokrmy se mnou, v dům boží svorně jsme chodili. Lesknou se máslem ústa jeho, ale válku má v srdci; slova mu linou lépe než olej, jsou to však tašené meče. — Žalm 54, 13—15, 22.

ŽIDÉ.

(To) proto, že opustili můj zákon, který jsem dal jim; a nechtěli slyšeti hlasu mého, aniž choditi podle něho. Ale šli za svým zvrhlým srdcem a za Baaly, čemuž se naučili od svých otců. Pročež toto praví Hospodin, Bůh Israelův: Aj, já nakrmím lid tento pelyňkem, a dám jim za nápoj žlučovou vodu. A rozptýlím je mezi národy, jichž neznali, oni, ani otcové jejich. — Jer. 9, 13 až 16.

Všichni Israelité přestoupili Tvůj zákon a uchýlili se, aby neslyšeli hlasu Tvého. I vylila se na nás kletba a zaklínání, jak jest psáno v knize Mojžíše, služebníka božího, neboť jsme hřešili proti němu. Splnil své řeči, jimiž hrozil nám a knížatům našim, kteří nám panovali, že na nás uvede velikou pohromu, jaké nikdy nebylo pode vším nebem, jak se stalo v Jerusalemě. Jak psáno jest v zákoně Mojžíšově, všechno to zlé přišlo na nás. — Pror. Dan. 9, 11—13.

Zavrhl je Bůh můj, protože ho neposlechli, i budou tuláky mezi národy. — Pror. Oseášovo 9, 17.

Jerusaleme, Jerusaleme, který zabíjíš proroky a kamenuješ ty, kteří jsou posláni k tobě; kolikrát jsem chtěl shromáždití dítky tvé, jako slepice shromažďuje pod křídla kuřátka svá, a nechtěl jsi? — Mat. 23, 37.

EPIŠTOLÁM, EVANGELIÍM

ODPOVÍDAJÍ CITÁTY PÍSMÁ SVATÉHO

Ned. I. adventní: Opilství, Smilstvo, Soud (poslední), Čas, Pomíjejicnost, Duše lidská, Trest.

Neděle II.: Písmo svaté, Četba, Blahoslavenství, Oděv, Proctví.

Neděle III.: Radost, Mírnost, Pravdomluvnost, Křest, Pokora.

Neděle IV.: Soud, Pomluva, Pokání, Spravedlnost, Bezbožnost, Výčitky.

Boží Hod vánoční: Milost, Napomínání, Ježíš, Láska boží, Radost.

Sv. Štěpána: Nenávist, Statečnost, Výstraha, Mučednictví, Hněv.

Neděle po Narození Páně: Mládí, Žehnání (Požehnání), Utrpení, Půst, Stáří.

Nový rok: Jméno, Čest, Odevzdanost, Víra, Naděje, Důvěra v Boha.

Neděle po Novém roce: Závist, Vražda (Sebevražda), Rodiče, Děti, Prozřetelnost.

Sv. Tří králů: Bohatství, Obojakost, Pokrytectví, Klanění, Vyrvalost.

Neděle I. po Zjevení: Chrám, Poslušnost, Moudrost, Mládí, Výchova.

Neděle II.: Jméno, Veselí, Opilství, Manželství, Věrnost, Cizoložství.

Neděle III.: Opatrnost, Kázeň, Víra, Příklad, Zavržení.

Neděle IV.: Zákon, Cizoložství, Malomyslnost, Církev, Všemohoucnost.

Neděle V.: Zpěv, Mírnost, Trpělivost, Svobodná vůle, Shovívavost.

Neděle VI.: Vyrvalost, Ná sledování, Modly, Učení Kristovo, Církev.

Devítník: Boj, Práce, Lenost, Závist, Mzda.

Neděle I. po Dev.: Horlivost, Pokora, Trpělivost, Mučednictví, Slovo boží.

Neděle II.: Láska, Modlitba, Zaslepenost, Zapírání, Chvála boží.

Neděle I. postní: Pokušení, Příležitost, Pokání, Dábel, Odpadlictví.

Neděle II.: Příkázání, Samota (pojal v soukromí), Zpověď, Štěstí, Blaženost.

Neděle III.: Blahoslavenství, Bdělost, Návrat k hříchu, Svědomí zlé, Vševedoucnost.

Neděle IV.: Hlad, Chudoba, Žehnání (Požehnání), Milosrdenství, Almužna, Nejsvětější Svátost.

Neděle V.: Služba boží, Nevěra, Židé, Zatvrzelost, Sláva.

Neděle Květná: Rouhání, Víra, Radost, Klanění, Chvála boží.

Velký Pátek: Ježíš, Kristus, Svatý kříž, Hřích, Utrpení.

Boží Hod velikonoční: Vzkříšení, Pokání, Víra, Zázrak, Ježíš, Kristus.

Pondělí velikonoční: Učení Kristovo, Malomyslnost, Útěcha, Proroctví, Nejsvětější Svátost.

Neděle I. po velik.: Pravda, Nevěra, Zpověď, Apoštolové, Pokoj, Všudypřítomnost.

Neděle II.: Horlivost, Pastýř, Kněz, Jednota, Odpadlictví.

Neděle III.: Žádostivost, Vrchnost, Pláč, Zármutek, Naděje.

Neděle IV.: Hněv, Nečistota, Hřích, Trest, Útěcha.

Neděle V.: Zbožnost, Skutky milosrdenství, Modlitba, Radost.

Nanebevstoupení Páně: Nebe, Blaženost, Nevěra, Slovo boží, Trest.

Neděle VI.: Opatrnost, Bdělost, Duch svatý, Utrpení, Útěcha.

Boží Hod svatodušní: Duch svatý, Břimování, Láska, Pokoj, Útěcha, Křest, Víra, Nevěra, Skutky.

Nejsv. Trojice: Moudrost, Církev, Křest, Kacířství, Kříž svatý.

Neděle I. po sv. Duchu: Hněv, Soud, Pomluva Utrhání, Pokrytectví.

Božího Těla: Nejsvětější Svátost, Mše svatá, Bůh, Chvála boží, Sláva.

Neděle II.: Nejsvětější Svátost (Přijímání), Láska, Nenávist, Vlažnost, Zaslepenost.

Neděle III.: Bdělost, Utrpení, Pohoršení, Pokání, Přívětivost.

Neděle IV.: Utrpení, Žehnání (Požehnání), Malomyslnost, Zoufalství, Důvěra.

Neděle V.: Řeč, Blahoslavenství, Nepřátelství, Vražda (Sebevražda), Oběť.

Nejsv. Srdce: Srdce Páně, Láska, Utrpení.

Neděle VI.: Hřích, Žehnání, Dobročinnost, Almužna, Pomoc.

Neděle VII.: Smrt, Věčnost, Obojakost, Pokrytectví, Fariseové, Skutky.

Neděle VIII.: Tělo, Spravedlnost, Krádež, Podvod, Majetek, Hřivny.

Neděle IX.: Modly, Opatrnost, Trest, Vlast, Chrám, Výstraha.

Neděle X.: Pohané, Modlitba, Pýcha, Nenávist, Cizoložství, Stydlivost.

Neděle XI.: Pokora, Milost, Řeč, Pomluva, Obřady.

Neděle XII.: Láska, Bližní, Sv. pomazání, Příležitost, Příklad.

Neděle XIII.: Zákon, Zpověď, Vyznání hříchů, Kněz, Nemoc.

Neděle XIV.: Žádostivost, Služba boží, Prozřetelnost, Důvěra, Odevzdanost.

Neděle XV.: Chvála, Posměch, Vytrvalost, Pohřeb, Děti.

Neděle XVI.: Malomyslnost, Všemohoucnost, Pýcha, Strídmost, Sváteční den.

Neděle XVII.: Trpělivost, Víra, Křest, Bůh, Lásky k Bohu, Lásky k bližnímu.

Neděle XVIII.: Vědění (Umění), Myšlenky, Rouhání, Vševedoucnost, Chvála boží.

Neděle XIX.: Obrácení, Válka (Vojsko), Pohostinnost, Peklo, Posměch.

Neděle XX.: Opatrnost, Zpěv, Víra, Pověra, Zázrak.

Neděle XXI.: Nemilosrdenost, Služebníci, Hřivny, Shovívavost, Msta.

Neděle XXII.: Pochlebenství, Fariseové, Vrchnost, Pravdomluvnost, Přísaha.

Neděle XXIII.: Následování, Kříž svatý, Život, Pomazání sv. (Zaopatřování), Smrt.

Neděle XXIV.: Soud poslední, Všemohoucnost, Písmo svaté, Podání ústní, Život věčný.

*

Konec roku: Čas, Pomíjelnost, Chvála boží (Te Deum), Život, Smrt, Nesmrtelnost, Věčnost.

Svátky mariánské: Kázeň, Příkázání, Čistota, Čtnost, Maria, Pokora, Věrnost, Blaženost, Nebe, Lásky k Bohu, Rodiče, Služba boží, Dítka.

Svatých: Cyrilla a Methoda, sv. Petra a Pavla a sv. Václava, sv. Jana Nepomuckého: Horlivost, Kněz, Apoštol, Mučednictví, Věrnost, Odměna, Vlast, Zpověď (Tajemství její), Statečnost, Víra, Zrada (Boleslavova), Dokonalost, Zbožnost, Petra a Pavla, Papež, Trpělivost.

Posvěcení Chrámů Páně: Chrám, Služba boží, Oběť, Majetek, Podvod, Náhrada, Dostiučinění, Úplatnost, Velebnost.

Všech svatých: Boj, Svatí, Nebe, Statečnost, Vytrvalost.

Dušiček: Smrt, Zemřelí, Nesmrtelnost, Život věčný, Blaženost, Modlitba, Věčnost, Očistec.

D O S L O V

Studnice moudrosti je slovo Bo-
ha na výsostech. (Sir. 1, 5.)

V osadě P. se kněz dotazoval dětí ve škole, a ve všech třídách, zda mají doma Písmo svaté. Jediná ruka se nezdvihla. Opakoval tedy tuto otázku na kazatelně. Nepřihlásil se nikdo. Ještě více napjal tetivu pozornosti otázkou, kdo měl z přítomných aspoň kdy v životě Písmo svaté v ruce. Jen trapné mlčení dalo mu odpověď.

Náš lid nemá Písmo svaté, mimo stále opakované perikopy nezná Písma sv., a tento bolestný zjev je hlavním pramenem jeho náboženské neuvědomělosti a typické lhostejnosti. O lásce českého lidu k biblí nemohl by se opakovati obdiv papeže Aenea Silvia, o něm by dnes nemohly svědčiti Skutky apoštolské (17, 12.): „Tito přijali slovo s veškerou ochotou, k a ž d é h o d n e zkoumajíce Písma.“

Místo, kde by se měla stát náprava, je kostel, je oltář. Kazatel, který chce podepřít své myšlenky výroky Písma svatého, nemůže pročísti před každou promluvou všechny jeho čtyři díly, zvláště je-li za dnešního nedostatku kněžstva pracemi zahrnut, a proto nabízí mu pomoc tato sbírka výroků Písma svatého. Ale také jejich nejpovolanějších interpretů, svatých Otců. (Sv. Augustin, Sermo 60. de temp.: „... abychom závoj litery odhrnuvše, ducha oživujícího ve tmě vyhledávali.“)

Naše doba, která žízní po útěše, potřebuje nejen Písma svatého, ale potřebuje *také* — *slova božího*. V posledních několika desetiletích, v nichž se řítí jak světové události, tak i celý život kolem nás tempem stále zvýšeným, volalo se také po *k r á t k ý c h k á z á n í c h*. Dosud marně. Na venkově, kde slouží kostelu jeden kněz, často mívá kázání jednu neděli, a druhou neděli zase jen zpívanou mší svatou. A v městech bývá spojeno kázání s jednou mší svatou a z ostatních mší sv. odcházejí věřící po celý rok bez kázání, ač se s nejvyšších míst ozývá dnes stále hlasitěji přání: *Žádná mše svatá bez slova božího!*

Tento palčivý problém by se dal (za souhlasu církevní autority) rozřešiti, kdyby se po mších sv. a pobožnostech, po nichž se

nekáže, přečetly po krátkém úvodu vhodné citáty a hlavně úryvky Písma svatého.

Proč by nemohl kněz po mši svaté otevřít tuto knihu (třebas když přečetl na ned. X. o pyšném fariseovi) a promlouvati:

Snad se také z nás někdo domnívá, že jeho stromy porostou až do nebe, že bude věčně živ, zdrav, šťasten, že se ho nesmí dotknout ruka Páně. Poslyšte však, jak ho varuje Písmo svaté! (Citáty z Písma sv. o pýše, zvl. o Nabuchodonosorovi, str. 337—342.)

A jindy:

„Proč sbírají na kostel, nač tam zlatit kalich, proč tam kupovat skvělá roucha? Neměly by se takové sbírky dáti raději chudým?“ Tuto otázku, moji draží, už před 2000 lety rozřešilo Písmo svaté, jak o tom svědčí evangelista sv. Marek v kapitole 14, 3—9. (Přečtu heslo Oběť, zvl. pro čest boží, str. 229.)

A zase jindy:

Ztrácí-li někdo z nás trpělivost (a jak často jí potřebujeme v míře visuté a vrchovaté), kolísá-li v ní, jistě víc než pevná berla podepře ho Písmo svaté. Potřebuje jen otevřít si v něm knihu Job, kap. 1., v. 6—15, a přečíst si v ní... (418, 538).

A zase:

Není větší neštěstí, než když kdo ztratí naději v lepší zítřek. Co míst Písma svatého vlévá balsám útěchy do takových raněných, ustrašených duší. Otvírám toto Písmo, a věru, že taková skleslá duše zaplesá při každém jeho výroku, při každém jeho slově. (Hesla: Naděje, str. 200, Útěcha, str. 429.)

Na Posvěcení chrámu Páně:

Všem vám přeji, abyste sem dnes přispěchali do chrámu Páně s takovou touhou, s jakou spěchal do chrámu král David, abyste v něm sloužili Bohu s takovou radostí, s jakou vyvolený Žalmista Páně. Slyšte jeho touhu, poznejte tuto jeho radost: (heslo Chrám, str. 96—99).

Na chválu boží, na díkůčinění zapomínáme.

Jak často náš jazyk velebil už lidi, této chvály nehodné, a jak často jsme vyzdvihovali před jinými své nepatrné přednosti a zásluhy. Jestliže jsme však zapomínali vzdávati chválu tomu, kdo je jí nejvíce hoden, aspoň dnes otevřme Písmo svaté, a s ním ať vytryskne z našich úst a z našeho srdce tento nadšený dík a obdiv Hospodina, Pána a Boha našeho: (Heslo: Chvála boží, str. 102—103. Možno přečísti i větší část žalmu...)

Námět:

Dojemné jest místo Písma svatého, v kterém se loučí staříký Tobíáš se svým synem, a jak ještě dnes jsou krásná a časová napomenutí, která mu vkládá do srdce na cestu do života. (Heslo Napomínání, str. 202, 527.) A na konci možno připojit: Přejí nejen vám, drazí rodičové, abyste takto často svatě své dítky do života vyzbrojovali, ale také vám, dítky, abyste na takováto napomenutí odpovídaly slovy mladého Tobíáše: „... Všecko, co jsi mi přikázal, učiním, otče!“

Jiný úvod: Mluvívám jindy odtud k vám já, dnes k vám promluví odtud sám Bůh. Ani slovo k jeho slovům nepřidám, ani slova neuberu... Slyšte jeho slovo, které dal napsat do Písma svatého: ... Nebo: Dnešní evangelium mluví (o hněvu, práci, pokrytectví...), poslyšte ještě, co o této nepravosti soudí na jiných místech Písmo svaté: ... (atd.)

Těchto hesel přináší „Studnice“ přes 200, a tak by mohl z ní kněz přečítat citáty a úryvky Písma sv., nebo i sv. Otců po každé mši svaté, při níž se v neděli nekáže, a vystačila by na několik let. Jsou to jen ukázky, náměty, jiných míst najde čtenář Písma svatého poklad nepřeborný.

Bylo by také záhodno citovat jen k r á t c e. Stačilo by několik minut, neboť Moudrost boží je vždycky tak hluboká, že z ní vyvážit najednou méně perel, je někdy více. Už svatý Justin (okolo r. 100.) ujišťuje, že Písmo svaté má do sebe jakousi strašnou velebnost a že jen těm, kteří o něm rozjímají, přináší sladké odpočinutí. (Dial. cum Tr., 8.) (Čte-li se při mši svaté evangelium z perikop, mohlo by se tak stát po prvním evangeliu, legenda, jež navrhujeme, po posledním evangeliu.) Delší úryvky bylo by možno číst, mají-li ráz vypravovací, dramatický.

Vydávat encyklopedie výroků Písma sv. a sv. Otců v naší literatuře není vděčným úkolem. Skoro po celé století se v poslední době nikdo k němu neodhodlal, a v doslovu k Řehákové „Patristice“ čteme, že byla za stálých finančních krisí v sešitech dokončena po 9 letech, a přebývající exempláře v tiskárně věřiteli několikrát soudně zabavovány. Nebylo dostatek odběratelů, nebylo porozumění.

Také tato kniha se nerodila bez obětí. Ujme-li se snaha, aby z Písma svatého a ze sv. Otců, ze zdroje to vody živé byly žíznivé duše napájeny více než dosud, bude to její nejlepší odměnou.

V Pelhřimově, na svátek nejslavnějších dvou knížat křesťanské víry, r. 1940.

F. V.

O B S A H

A		26. Dostiučinění	69
1. Almužna	9, 515	27. Duch svatý	71
2. Andělé	14	28. Duše lidská	74
3. Apoštolové	17	29. Důvěra v Boha	75
B		Ď	
4. Bázeň	19	30. Ďábel	78
5. Bdělost	22, 515	F	
6. Bezbožnost	24, 516	Fariseové	519
7. Břimování	27	H	
8. Blahoslavenství	29	31. Hlad	79
9. Bláznovství	30	32. Hněv	81
10. Blaženost	32	33. Horlivost	85
11. Bližní	34	34. Hřích	85
12. Bohatství	35, 516	Hřivny	520
13. Boj	39	Ch	
14. Bůh	40, 517	35. Chloubá	94
C		36. Chrám	96
15. Církev	45	37. Chudoba	100
16. Cizoložství	51	38. Chvála boží	102, 520
17. Ctnost	53	39. Chvála lidská	104, 520
Č		J	
18. Čas	56	40. Jednota	106
19. Čest	58	41. Ježíš Kristus	107
20. Četba	59	42. Jméno	116
21. Čistota	60	K	
22. Člověk	62, 518	43. Kacíř	118
D		44. Kázeň	120
23. Děti	64	45. Klanění se	122
Dítky	518		
24. Dobročinnost	67		
25. Dokonalost	69		

46. Klení	123
47. Kněz	124
Kristus	522
48. Krádež	131
49. Křest	133
50. Křesťané	135
51. Kříž svatý	137

L

52. Lakomství	. 140, 522
53. Láska	. 142, 523
54. Lenost	154
55. Lež	156
56. Lítost	. 157, 523

M

57. Majetek	158
58. Malomyslnost	160
59. Manželství	161
60. Maria	. 165, 523
61. Milost	170
62. Milosrdenství	. 172, 523
63. Mírnost	175
64. Mládi	175
65. Modlitba	. 177, 525
66. Modly	187
67. Moudrost	. 188, 526
68. Msta	192
69. Mše svatá	193
70. Mučednictví	197
71. Myšlenky zlé	198
72. Mzda	199

N

73. Naděje	. 200, 527
74. Náhrada	201
75. Napominání	. 202, 527
76. Následování Boha	204
77. Návrat k hříchu	205
78. Nebe	206
79. Nemoc	210
Nemilosrdnost	527

80. Nenávist	213
Neposlušnost	528
81. Nepřátelství	215
82. Nesmrtelnost	. 218
83. Nespravedlnost	. 220, 528
84. Nestřídmost	. 222, 528
85. Nevděčnost	224
86. Nevědomost	225
87. Nevěra	. 227, 528

O

88. Obět'	. 229, 528
89. Obojakost	. 230, 528
90. Obrácení	231
91. Obrazy	232
92. Obřady	234
93. Očistec	235
94. Odevzdanost do vůle Boží	238
95. Oděv	239
96. Odměna	240
97. Odpadlictví	. 241, 528
98. Odpuštění	. 242, 530
99. Opatrnost	244
100. Opilství	245

P

101. Papež	246
Pastýř	530
102. Peklo	249
103. Petr a Pavel	253
104. Písmo svaté	255
105. Pláč	260
106. Podání ústní	262
107. Poddání	264
108. Podvod	267
Pohané	530
109. Pohoršení	269
110. Pohostinnost	271
111. Pohřeb	273
112. Pochlebenství	275
113. Pokání	. 277, 530
114. Pokoj	285
115. Pokora	287

116. Pokrytectví	. 290, 531	151. Služebníci	373
117. Pokušení	293	152. Smilstvo	375
118. Pomíječnost	296	153. Smrt	376
119. Pomazání (svátost)	299	154. Soud	. 384, 536
120. Pomluva, Utrhání	300	155. Spravedlnost	. 388, 536
121. Pomoc	302	156. Srdce	392
122. Poslušnost	304	Srdce Páně	536
Posměch	532	157. Statečnost	394
123. Pověra	307	158. Stáří	394
124. Požehnání	308	159. Strídmnost	396
125. Práce	309	160. Stydlivost	397
126. Pravdomluvnost	311	161. Svatí	398
127. Proroctví	313	Sváteční den	537
128. Prozřetelnost	. 316, 532	162. Svátost Nejsvětější	400
129. Přátelství	. 319, 532	163. Svědomí	406
130. Příkázání	. 322, 533	164. Svobodná vůle	. 408, 537
131. Příklad	326		
132. Příležitost	328	Š	
133. Přísaha	330	165. Štěstí	411
134. Přívětivost	333		
135. Půst	334	T	
136. Pýcha	. 337, 533	166. Tělo lidské	412
		167. Trest	414
R		168. Trpělivost	. 418, 538
137. Rada	341		
138. Radost	343	U	
139. Rodiče	345	169. Učení Kristovo	421
140. Rouhání	348, 534	170. Utrpení	422
141. Rozjímání	350		
		Ů	
Ř		171. Úmysl dobrý	427
142. Řeč	353	172. Úplatnost	428
		173. Útěcha	. 429, 538
S			
143. Samota	357	V	
144. Samovražda	359	174. Válka	430
145. Shovívavost	. 360, 535	175. Vděčnost	432
146. Skutky	. 361, 535	Velebnost	539
147. Sláva	365	176. Veselí	433
148. Slib	366	177. Věčnost	434
149. Slovo boží	. 368, 536	Vědění (Umění)	538
150. Služba boží	372		

178. Věrnost	436	194. Zapírání Boha	. 471, 541
179. Vězňové	437	195. Zármutek	473
180. Víra	438	196. Zaslepenost	. 475, 541
181. Vlast	. 441, 539	197. Zatvrzelost	477
182. Vlažnost	443	198. Závist	479
183. Vražda	444	199. Zavržení	. 481, 541
184. Vrchnost	445	200. Záizrak	484
185. Všemohoucnost	. 448, 539	201. Zbožnost	486
186. Vševedoucnost	. 451, 539	202. Zemřelí	487
187. Všudypřítomnost	. 453, 540	203. Zoufalství	. 490, 541
188. Výčitky	454	204. Zpěv, hudba	. 491, 541
189. Výchova	456	205. Zpověď	494
Výstraha	. 459, 540	206. Zrada	. 499, 542
190. Vytrvalost	462		
Vyznání hříchů	540		
191. Vzkříšení	464		
		Ž	
Z		207. Žádostivost	500
192. Zahálka	468	208. Žehnání	502
193. Zákon	469	209. Židé	. 503, 542
		210. Život	505

SDĚLUJEME.

Bylo projeveno přání, aby tato encyklopedie pojala ještě větší zásobu myšlenek. Není však nyní doba na vydávání foliantových knih, a také jsme přesvědčeni, že sbírka 6.000 nejvhodnějších výroků Písma sv. a sv. Otců našim kazatelům plně poskytne, po čem dlouho toužili, zvláště když při každém hesle se poukazuje ještě na řadu příbuzných — V nejbližší Příloze „Kazatelny“ vyjdou promluvy Dr. Jana Urbana, které měl každý pátek v rozhlase v r. 1940.

ADMINISTRAČNÍ.

Říká se, že kniha bez desek, zvláště kterou často bereme do ruky, je dům bez střechy. Již v 1. sešitě jsme slíbili, že se o ně postaráme, nemůžeme však za dnešních poměrů sdělit předem jejich cenu, protože se bude řídit podle počtu přihlášek. Tolik však můžeme ujistiti, že budou vkusné a levné. Protože takové knihy, jako je „Studnice“, může potřebovat kazatel stále a po celý život, a bez desek by se brzy znehodnotila, očekáváme hojně přihlášky. — Cena celého díla (5 sešitů po 15 K) je 75 K.

E. ŠPRONGL, nakladatelství v Pelhřimově.

CHRÁMOVÉ DRUŽSTVO V PELHŘIMOVĚ

zašle oleje do věčné lampy obratem každému farnímu úřadu demijon o 15 (nebo 10) kilogramech, a to do Čech i Moravy, za předválečnou cenu 12 K za 1 kg. Hoří při jednom zapálení 7—12 dní. Vzdálenost nerozhoduje. Zásilka 15 kg v oproutěném demijonu drahou do Hradce Král. a do Brna 5 K, do Plzně, Olomouce 6 K, atd. — Českého kancionálu tiskne Chrámové družstvo VII. vydání. Jako pražský Ordinariátní list dříve, tak i budějovický nyní přikazuje, že se nesmí nikde používat jiného zpěvníku a že vdpp. vikáři jsou povinni se při visitacích přesvědčovat, zda je všude Český kancionál zaveden. Cena 1 ex. 6 K, na 10 ex. 1 nádavkem. Zasílá Chrámové družstvo. Zašle rovněž libovolný počet otisků některých písní z Č. k. v krásném vydání gratis. (Dar čtení Českého kancionálu, laika inženýra.)

Objednejte si kolekci starších ročníků oblíbené

„KAZATELNY“

pokud jsou na skladě.

Deset ročníků za 120.— K, jež možno splatiti do roka. Většina starších ročníků je rozebrána, a budou jistě jednou hledány.

V PŘÍLOZE „KAZATELNY“ VYŠLO:

- Svazek I. Fr. B. Vaněk: Spása znovu křižovaná. Šest postních časových řečí, II. vydání. 80 hal. Přeloženo do maďarštiny.
Svazek II. Ant. Thein: Passio Christi — salva me. (Rozebráno.)
Sv. III. Příležitostné řeči. Uspoř. F. B. Vaněk. Sešitů 17. K 10'20. (Rozebráno.)
Svazek IV. Bedřich Konařík: O výchově rodinné. (Rozebráno.)
Svazek V. Dr. Hudeček: Trpící údy Kristovy. (Rozebráno.)
Svazek VI. Ant. Melka: Za hrobem. Cykl. apolog. řečí o životě po smrti, 50 hal.
Svazek VII. Jan Ptáček: Řeči mariánské. 31 promluv podle nejlepších autorů světových. Cena K 2'40. (Rozebráno.)
Svazek VIII. Ant. Melka: Promluvy pro žáky vyšší střední školy. (Pro všechny neděle v roce mimo prázdninové.) Cena K 1'80.
Svazek IX. Ant. Thein: Křesťanská cvičení pro jednotlivé stavy v postě. 80 hal.
Svazek X. Ant. Melka: Ježíš, horlitel pro duše. Devět postních řečí. Cena 70 hal. Přeloženo do maďarštiny. (Rozebráno.)

- Svazek XI.** Al. Dašinský: **Ježíš rozdává kříže.** Postní řeči. Cena 60 haléřů.
- Svazek XII.** Pohlednice světových kazatelů. 20 kusů za 2 K Vydány česky, slovensky, německy a maďarsky.
- Svazek XIII.** Ant. Melka: **Rok na venkovské kazatelně.** Cena K 4'20. (Pro všechny neděle a svátky v roce po 1—2 řečech.) Rozebráno.
- Svazek XIV.** V. Bělohlávek O. Cr.: **Pašije církve.** Postní řeči v nádh. vyd. 1 K .
- Sv. XV.** Fr. B. Vaněk: **Milosrdenství Tvé nad námi.** Promluvy ve válce. II. vyd.
- Svazek XVI.** V. Bělohlávek O. Cr.: **Pro rány Kristovy.** (Rozebráno.)
- Svazek XVII.** V. Bělohlávek O. Cr.: **Máj žen.** (Rozebráno.)
- Svazek XVIII.** Dr. B. Vašek: **Utrpení Páně a naše potřeby.** (Rozebráno.)
- Svazek XIX.** V. Bělohlávek O. Cr.: **Poprvé k Pánu.** (Rozebráno.)
- Svazek XX.** Z homilií sv. Jana Zlatoústého. Přel. Dr. Jos. Dvořák. Úvodem opatřil V. Bělohlávek. Umělecká výzdoba Fr. Urbana. Cena K 3'50.
- Svazek XXI.** V. Bělohlávek O. Cr.: **Bůh na kříži.** Postní řeči. Cena 1 K
- Svazek XXII.** Jan Šanda: **Zdrávas královno.** Májové promluvy. Cena K 3'20.
- Svazek XXIII.** Xaver Dvořák: **Májové konfese.** (Rozebráno.)
- Svazek XXIV.** V. Bělohlávek O. Cr.: **Crux.** (Rozebráno.)
- Svazek XXV.** Jos. Pospíšil: **O církvi.** Cena K 3'50. Řeči apologetické.
- Svazek XXVI.** Jan Machovec: **Slova Naší Matky.** Máj. promluvy. Cena 7 K
- Svazek XXVII.** Xav. Dvořák: **Promluvy ve zpovědnici k dítkám.** Cena K 5'60. (Rozebráno.)
- Svazek XXVIII.** V. Bělohlávek O. Cr.: **Dolorosa.** Cyklus mariánský. — Cena K 5'20. (Rozebráno.)
- Svazek XXIX.** X. Dvořák: **Oheň.** Řeči na ned. VI.—XIV. po sv. Duchu. Nádher-
né vydání. Cena 7 K
- Svazek XXX.** P. V. Bělohlávek O. Cr.: **Oběť čistá.** Sedmero postních promluv. Cena 6 K . (Rozebráno.)
- Svazek XXXI.** P. V. Bělohlávek O. Cr.: **Na srdce Páně.** Dvanáct promluv. Cena 6 K . (Rozebráno.)
- Svazek XXXII.** X. Dvořák: **Oheň. II.** Řeči na ned. V.—XIV. 7 K . (Rozebráno.)
- Svazek XXXIII.** X. Dvořák: **O králi mučedníkův.** Postní cyklus. Cena 5 K .
- Svazek XXXIV.** Ant. Melka: **Trpěl pod Pontským Pilátem.** Cena 5 K
- Svazek XXXV.** Xav. Dvořák: **Oheň. Pořadí III.** Cena 10 K .
- Svazek XXXVI.** Xav. Dvořák: **Oheň. Pořadí IV.** Cena 7 K .
- Svazek XXXVII.** V. Bělohlávek O. Cr.: **Svatováclavské promluvy.** Cena 5 K .
- Svazek XXXVIII.** Msgre Ant. Melka: **Sanctissimum.** Cena K 5'40.
- Svazek XXXIX.** Fr. B. Vaněk: **Zdrávas Maria.** 31 máj. promluv. II. vyd. 15 K .
- Svazek XL.** **Svatý Václav — náš program.** Jubil. slavnostní promluvy. 15 K .
- Svazek XLI.** **Kazatelna 28. říjnu.** Slavnostní řeči. Cena 8 K .
- Svazek XLII.** Al. Hanzelka: **Umučení Lásky.** 7 promluv o umučení Páně. 10 K .
- Svazek XLIII.** **Svatý Václav — náš program. II. díl.** Jubilejní řeči. Cena 15 K.
- Svazek XLIV.** P. Ferd. Hrubý, nemocný kaplan v Libuni: **Umučení Páně a Nej-
světější svátost oltářní.** Postní cyklus. Cena K 10'50.
- Svazek XLV.** Antonín Melka: **Mater Dei Alma.** 31 máj. promluv. (K 1500leté-
mu výročí koncilu efeského.) Dva díly. Cena 15 K .
- Svazek XLVI.** Č. Kramoliš: **Utrpení Páně a naše doba.** 7 postních úvah. 10 K .
- Svazek XLVII.** J. Němec: **P. Maria v litaních.** Máj. promluvy. Cena K 10'50.
- Sv. XLVIII.** Msgre A. Melka: **Oběti božského Trpitele.** Post. cyklus. K 10'40.
- Sv. XLIX.** Napsal J. Mohr, přel. T. Coufal: **Ukřižovaný.** Postní cyklus 10 K
- Svazek L.** Fr. B. Vaněk: **Pokání.** Postní cyklus. Nádherné vydání. K 10.50.
- Svazek LI.** Fr. B. Vaněk: **Slovo včas.** Řeči příležitostné. Nádherné vyd. 15 K .
- Svazek LII.** F. M. Horák: **Za Kristem.** Postní cyklus. Krásné vyd. Cena 10.60 K.
- Svazek LIII.** Msgre Stingeder: **Tajemství našeho vykoupení.** Postní cyklus. Přeložil prof. Č. Kramoliš. Cena 10.60 K.
- Svazek LIV.** V. Svatohor: **Máj mužův.** 31 májových promluv. Cena 9.80 K.
- Svazek LV.** Fr. B. Vaněk: **Slovo včas.** Řeči příležit., díl II. Nádh. vyd., 15 K.
- Svazek LVI.** Josef Málek: **Nezavrhujte srdce svých.** Postní cyklus.
- Svazek LVII.** Prof. Č. Kramoliš: **Panno Maria.** 31 řečí májových.
- Svazek LVIII.** **Studnice boží moudrosti.** Encyklopedie citátů z Písma sv. a sv. Otců. Cena celého díla (5 sešitů po 15.— K) 75.— K.

Vychází v Pelhřimově 4—6krát do roka. — Část V. vyšla 10. července 1940. — Dohlédací poštovní úřad Pelhřimov. — Novinová sazba povolena ředitelstvím pošt pod č. 260.627-IIIa-1939. — Vydáním a tiskem E. Šprongla, Pelhřimov.